

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJCEV, PREDSEDNIK ČEŠKE REPUBLIKE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE, PREDSEDNIK ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE ESTONIJE, PREDSEDNIK HELENSKE REPUBLIKE, NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANIJ, PREDSEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE, PREDSEDNICA IRSKE, PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK REPUBLIKE CIPER, PREDSEDNICA REPUBLIKE LATVIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE LITVE, NJGOVA KRALJEVA VISOKOST VELIKI VOJVODA LUKSEMBURŠKI, PREDSEDNIK REPUBLIKE MADŽARSKE, PREDSEDNIK MALTE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSK, ZVEZNI PREDSEDNIK REPUBLIKE AVSTRIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE POLJSKE, PREDSEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE, PREDSEDNIK SLOVAŠKE REPUBLIKE, PREDSEDNICA REPUBLIKE FINSKE, VLADA KRALJEVINE ŠVEDSKE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE,

OB ZAJEMANJU navdiha iz kulturne, verske in humanistične dediščine Evrope, iz katere so se razvile univerzalne vrednote nedotakljivosti in neodtujljivosti človekovih pravic, svobode, demokracije, enakosti in pravne države,

V VERI, da namerava Evropa, ponovno združena po bridkih izkušnjah, napredovati po poti civilizacije, napredka in blaginje v dobro vseh svojih prebivalcev, tudi najšibkejših in najbolj prikrajšanih, da želi ostati celina, odprta za kulturo, znanje in družbeni napredek, in da želi poglobiti demokratičnost in preglednost njenega javnega življenja ter si prizadevati za mir, pravico in solidarnost v svetu,

V PREPRIČANJU, da so narodi Evrope, čeprav ponosni na svojo nacionalno identiteto in zgodovino, odločeni preseči starodavne delitve in v vedno tesnejši povezanosti oblikovati skupno usodo,

PREPRIČANI, da jim Evropa, „združena v raznolikosti“, nudi najboljšo možnost, da ob spoštovanju pravic posameznika in ob zavedanju svoje odgovornosti do prihodnjih generacij in do Zemlje, nadaljujejo ta smel podvig ustvarjanja območja človeškega upanja,

ODLOČENI, da delo, opravljeno v okviru pogodb o ustanovitvi Evropskih skupnosti in Pogodbe o Evropski uniji, nadaljujejo z ohranjanjem kontinuitete pravnega reda Skupnosti,

HVALEŽNI članom Evropske konvencije, da so pripravili osnutek te ustave v imenu državljanov in držav Evrope,

SO ZA SVOJE POOBLAŠČENCE IMENOVALI:

ZA NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJA BELGIJCEV,

Guy VERHOFSTADT
Predsednik Vlade

Karel DE GUCHT
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ČEŠKE REPUBLIKE,

Stanislav GROSS
Predsednik Vlade

Cyril SVOBODA
Minister za zunanje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO DANSKE,

Anders Fogh RASMUSSEN
Predsednik Vlade

Per Stig MØLLER
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE,

Gerhard SCHRÖDER
Zvezni kancler

Joseph FISCHER
Zvezni minister za zunanje zadeve in namestnik zveznega kanclerja

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE ESTONIJE,

Juhan PARTS
Predsednik Vlade

Kristiina OJULAND
Ministrica za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA HELENSKE REPUBLIKE,

Kostas KARAMANLIS
Predsednik Vlade

Petros G. MOLYVIATIS
Minister za zunanje zadeve

ZA NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJA ŠPANIJE,

José Luis RODRÍGUEZ ZAPATERO
Predsednik Vlade

Miguel Angel MORATINOS CUYAUBÉ
Minister za zunanje zadeve in razvojno sodelovanje

ZA PREDSEDNIKA FRANCOSKE REPUBLIKE,

Jacques CHIRAC
Predsednik Republike

Jean-Pierre RAFFARIN
Predsednik Vlade

Michel BARNIER
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO IRSKE,

Bertie AHERN
Predsednik Vlade (Taoiseach)

Dermot AHERN
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ITALIJANSKE REPUBLIKE,

Silvio BERLUSCONI
Predsednik Vlade

Franco FRATTINI
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE CIPER,

Tassos PAPADOPOULOS
Predsednik Republike

George IACOVOU
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO REPUBLIKE LATVIJE,

Vaira VĪĶE FREIBERGA
Predsednica Republike

Indulis EMSIS
Predsednik Vlade

Artis PABRIKS
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE LITVE,

Valdas ADAMKUS
Predsednik Republike

Algirdas Mykolas BRAZAUSKAS
Predsednik Vlade

Antanas VALIONIS
Minister za zunanje zadeve

ZA NJEGOVO KRALJEVO VISOKOST VELIKEGA VOJVODO LUKSEMBURŠKEGA

Jean-Claude JUNKER
Predsednik Vlade, Ministre d'Etat

Jean ASSELBORN
Podpredsednik Vlade, minister za zunanje zadeve in priseljevanje

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE MADŽARSKE,

Ferenc GYURCSÁNY
Predsednik Vlade

László KOVÁCS
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA MALTE,

The Hon Lawrence GONZI
Predsednik Vlade

The Hon Michael FREND
Minister za zunanje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO NIZOZEMSKE,

Dr. J. P. BALKENENDE
Predsednik Vlade

Dr. B. R. BOT
Minister za zunanje zadeve

ZA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA REPUBLIKE AVSTRIJE,

Dr. Wolfgang SCHÜSSEL
Zvezni kancler

Dr. Ursula PLASSNIK
Zvezna ministrica za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE POLJSKE,

Marek BELKA
Predsednik Vlade

Włodzimierz CIMOSZEWICZ
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA PORTUGALSKE REPUBLIKE,

Pedro Miguel DE SANTANA LOPES
Predsednik Vlade

António Victor MARTINS MONTEIRO
Minister za zunanje zadeve in portugalske skupnosti v tujini

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE,

Anton ROP
Predsednik Vlade

Ivo VAJGL
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA SLOVAŠKE REPUBLIKE,

Mikuláš DZURINDA
Predsednik Vlade

Eduard KUKAN
Minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO REPUBLIKE FINSKE,

Matti VANHANEN
Predsednik Vlade

Erkki TUOMIOJA
Minister za zunanje zadeve

ZA VLADO KRALJEVINE ŠVEDSKE,

Göran PERSSON
Predsednik Vlade

Laila FREIVALDS
Ministrica za zunanje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE,

The Rt. Hon Tony BLAIR
Predsednik Vlade

The Rt. Hon Jack STRAW
Državni sekretar za zunanje zadeve in zadeve Commonweltha

KI so se po izmenjavi pooblastil v pravilni in predpisani obliki dogovorili o naslednjem:

I. DEL

I. NASLOV

OPREDELITEV IN CILJI UNIJE

I-1. Člen

Ustanovitev Unije

(1) Na podlagi volje državljanov in držav Evrope, da gradijo skupno prihodnost, se s to ustavo ustanavlja Evropska unija, na katero države članice prenašajo pristojnosti za uresničevanje svojih skupnih ciljev. Unija usklajuje politike držav članic zaradi doseganja teh ciljev in na način, svojstven skupnosti izvaja pristojnosti, ki so ji dodeljene.

(2) Unija je odprta za vse evropske države, ki upoštevajo njene vrednote in so predane njihovemu skupnemu uveljavljanju.

I-2. Člen

Vrednote Unije

Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost in enakost med ženskami in moškimi.

I-3. Člen

Cilji Unije

(1) Cilj Unije je krepitev miru, svojih vrednot in blaginje svojih narodov.

(2) Unija nudi svojim državljanom območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja in notranji trg s svobodno in neizkrivljeno konkurenco.

(3) Unija si prizadeva za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoteženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja. Spodbuja znanstveni in tehnološki napredek.

Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok.

Spodbuja gospodarsko, socialno in teritorialno povezanost ter solidarnost med državami članicami.

Spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine.

(4) V odnosih z ostalim svetom Unija podpira in spodbuja svoje vrednote in interese. Prispeva k miru, varnosti, trajnostnemu razvoju Zemlje, solidarnosti in medsebojnemu spoštovanju med narodi, prosti in pravični trgovini, odpravi revščine in varstvu človekovih pravic, predvsem pravic otrok, kakor tudi k doslednemu upoštevanju in razvoju mednarodnega prava, zlasti k upoštevanju načel Ustanovne listine Združenih narodov.

(5) Unija svoje cilje uresničuje z ustreznimi sredstvi na podlagi pristojnosti, ki so ji dodeljene z Ustavo.

I-4. Člen

Temeljne svoboščine in nediskriminacija

(1) Unija znotraj svojih meja v skladu z Ustavo zagotavlja prost pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

(2) Ne glede na posebne določbe Ustave, je na področju njene uporabe prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

I-5. Člen

Odnosi med Unijo in državami članicami

(1) Unija spoštuje enakost držav članic pred Ustavo kot tudi njihovo nacionalno identiteto, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi političnimi in ustavnimi strukturami, vključno z regionalno in lokalno samoupravo. Spoštuje njihove temeljne državne funkcije, zlasti zagotavljanje ozemelske nedotakljivosti, vzdrževanje javnega reda in miru ter varovanje nacionalne varnosti.

(2) Unija in države članice se na podlagi načela lojalnega sodelovanja medsebojno spoštujejo in si pomagajo pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Ustave.

Države članice sprejemajo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da zagotovijo izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz Ustave ali aktov institucij Unije.

Države članice Uniji pomagajo izpolnjevati njene naloge in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije.

I-6. Člen

Pravo Unije

Ustava in pravo, ki ga sprejmejo institucije Unije pri izvrševanju svojih pristojnosti, sta nad pravom držav članic.

*I-7. Člen***Pravna osebnost**

Unija je pravna oseba.

*I-8. Člen***Simboli Unije**

Zastava Unije predstavlja krog z dvanajstimi zlatimi zvezdami na modri podlagi.

Himna Unije izvira iz „Ode radosti“ iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovna.

Geslo Unije je: „Združena v raznolikosti“.

Valuta Unije je euro.

Dan Evrope se v vsej Uniji praznuje 9. maja.

II. NASLOV**TEMELJNE PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE***I-9. Člen***Temeljne pravice**

- (1) Unija priznava pravice, svoboščine in načela, vsebovana v Listini o temeljnih pravicah, ki tvori II. del Ustave.
- (2) Unija pristopi k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ta pristop ne vpliva na pristojnosti Unije, opredeljene v Ustavi.
- (3) Temeljne pravice, kakor jih zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kakor izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic, spadajo k splošnim načelom prava Unije.

*I-10. Člen***Državljanstvo Unije**

- (1) Vsi državljani držav članic so državljani Unije. Državljanstvo Unije se pridruži nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomešča.

(2) Državljeni Unije imajo pravice in dolžnosti, določene v Ustavi. Imajo:

- a) pravico do prostega gibanja in prebivanja na območju držav članic;
- b) pravico voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament in na občinskih volitvah v državi članici, kjer prebivajo, pod enakimi pogoji kot državljani te države članice;
- c) pravico na območju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima predstavništva, do zaščite diplomatskih in konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države;
- d) pravico naslavljati peticije na Evropski parlament in obrniti se na evropskega varuha človekovih pravic kot tudi na institucije in posvetovalne organe Unije v katerem koli jeziku Ustave in prejeti odgovor v istem jeziku.

Te pravice se uresničujejo v skladu s pogoji in omejitvami, opredeljenimi z Ustavo in ukrepi, sprejetimi za njeno izvajanje.

III. NASLOV

PRISTOJNOSTI UNIJE

I-11. Člen

Temeljna načela

(1) Za razmejitev pristojnosti Unije velja načelo prenosa pristojnosti. Za izvajanje pristojnosti Unije veljata načeli subsidiarnosti in sorazmernosti.

(2) V skladu z načelom prenosa pristojnosti Unija deluje v mejah pristojnosti, ki so jih z Ustavo nanjo prenesle države članice za uresničevanje v Ustavi določenih ciljev. Države članice obdržijo vse pristojnosti, ki niso z Ustavo dodeljene Uniji.

(3) V skladu z načelom subsidiarnosti Unija na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, deluje če in kolikor države članice ciljev predlaganih ukrepov ne morejo zadostno doseči na centralni ravni, na regionalni ali lokalni ravni, temveč se jih zaradi obsega ali učinkov predlaganih ukrepov laže doseže na ravni Unije.

Institucije Unije uporabljajo načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti. Nacionalni parlamenti načelo subsidiarnosti upoštevajo v skladu s postopkom, določenim v tem protokolu.

(4) V skladu z načelom sorazmernosti ukrepi Unije vsebinsko in formalno ne smejo presegati tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Ustave.

Institucije Unije uporabljajo načelo sorazmernosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

I-12. Člen

Vrste pristojnosti

(1) Če ima Unija po Ustavi na določenem področju izključno pristojnost, lahko samo Unija izdaja zakonodajne in sprejema pravno zavezujoče akte; države članice lahko tako ukrepajo same le, če jih Unija za to pooblasti ali za izvajanje aktov Unije.

(2) Če ima Unija po Ustavi na določenem področju deljeno pristojnost z državami članicami, lahko Unija in države članice na tem področju izdajajo zakonodajne in sprejemajo pravno zavezujoče akte. Države članice izvajajo svojo pristojnost, kolikor Unija svoje pristojnosti ne izvaja ali se je odločila, da jo bo prenehala izvajati.

(3) Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike in politike zaposlovanja v okviru ureditev iz III. dela Ustave, za pripravo katerih je pristojna Unija.

(4) Unija je pristojna za pripravo in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike.

(5) Na nekaterih področjih je Unija pod pogoji, določenimi z Ustavo pristojna za izvajanje ukrepov za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic, ne da bi s tem namesto držav članic imela pristojnost na teh področjih.

Pravno zavezujoči akti Unije, sprejeti na podlagi določb iz III. dela Ustave, ki se nanašajo na ta področja, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(6) Obseg in načini izvajanja pristojnosti Unije so določeni z ustreznimi določbami za vsako področje iz III. dela Ustave.

I-13. Člen

Področja izključne pristojnosti

(1) Unija ima izključno pristojnost na naslednjih področjih:

- a) carinska unija,
- b) določitev pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga,
- c) denarna politika držav članic, katerih valuta je euro,
- d) ohranjanje morskih bioloških virov v okviru skupne ribiške politike,

e) skupna trgovinska politika.

(2) Unija ima tudi izključno pristojnost za sklenitev mednarodnega sporazuma, kadar je njegova sklenitev predvidena v zakonodajnem aktu Unije ali je potrebna, da se Uniji omogoči izvajanje njene notranje pristojnosti, ali kolikor sklenitev sporazuma lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihovo področje uporabe.

I-14. Člen

Področja deljene pristojnosti

(1) Unija si deli pristojnost z državami članicami, če ji Ustava dodeljuje pristojnost, ki se ne nanaša na področja iz I-13. in I-17. člena Ustave.

(2) Deljena pristojnost med Unijo in državami članicami se nanaša na naslednja glavna področja:

- a) notranji trg,
 - b) socialna politika glede vidikov, opredeljenih v III. delu Ustave,
 - c) gospodarska, socialna in teritorialna povezanost,
 - d) kmetijstvo in ribištvo, razen ohranjanja morskih bioloških virov,
 - e) okolje,
 - f) varstvo potrošnikov,
 - g) promet,
 - h) vseevropska omrežja,
 - i) energetika,
 - j) območje svobode, varnosti in pravice,
 - k) skupna skrb za varnost na področju javnega zdravja glede vidikov, opredeljenih v III. delu Ustave.
- (3) Na področjih raziskav, tehnološkega razvoja in vesolja ima Unija pristojnost ukrepanja, zlasti opredeli in izvaja programe, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

(4) Na področjih razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ima Unija pristojnost ukrepanja in vodenja skupne politike, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

*I-15. Člen***Usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja**

(1) Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike znotraj Unije. V ta namen Svet ministrov sprejema ukrepe, zlasti širše smernice za te politike.

Za države članice, katerih valuta je euro, se uporabljajo posebne določbe.

(2) Unija sprejme ukrepe za zagotovitev usklajevanja politik zaposlovanja držav članic, zlasti z opredelitvijo smernic za te politike.

(3) Unija lahko daje pobude za zagotovitev usklajevanja socialnih politik držav članic.

*I-16. Člen***Skupna zunanja in varnostna politika**

(1) Pristojnost Unije na področju skupne zunanje in varnostne politike zajema vsa področja zunanje politike in vsa vprašanja, ki so povezana z varnostjo Unije, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike, ki lahko vodi do skupne obrambe.

(2) Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko Unije v duhu lojalnosti in medsebojne solidarnosti ter upoštevajo ukrepanje Unije na tem področju. Vzdržijo se vsakega ukrepanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjšalo njeno učinkovitost.

*I-17. Člen***Področja podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov**

Unija je pristojna za izvajanje podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov. Takšni ukrepi na evropski ravni se nanašajo na:

- a) varovanje in izboljšanje človekovega zdravja,
- b) industrijo,
- c) kulturo,
- d) turizem,
- e) izobraževanje, mladino, šport in poklicno usposabljanje,
- f) civilno zaščito,
- g) upravno sodelovanje.

*I-18. Člen***Klavzula o fleksibilnosti**

- (1) Če se v okviru politik, določenih v III. delu Ustave, izkaže, da je zaradi doseganja enega od ciljev Ustave, potrebno ukrepanje Unije, pa Ustava ne predvideva za to potrebnih pooblastil, Svet ministrov na predlog Evropske komisije in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe.
- (2) Evropska komisija v okviru postopka nadzora upoštevanja načela subsidiarnosti iz tretjega odstavka I-11. člena Ustave, nacionalne parlamente opozori na predloge, ki temeljijo na tem členu.
- (3) Ukrepi, ki temeljijo na tem členu, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic v primerih, v katerih Ustava takšno usklajevanje izključuje.

IV. NASLOV

INSTITUCIJE IN ORGANI UNIJE

I. POGLAVJE

INSTITUCIONALNI OKVIR

*I-19. Člen***Institucije Unije**

- (1) Unija ima institucionalni okvir, katerega namen je:
- uveljavljati njene vrednote,
 - uresničevati njene cilje,
 - služiti njenim interesom, interesom njenih državljanov in interesom držav članic,
 - zagotoviti doslednost, učinkovitost in kontinuiteto njenih politik in ukrepov.

Ta institucionalni okvir sestavljajo:

- Evropski parlament,
- Evropski svet,
- Svet ministrov (v nadaljevanju „Svet“),

- Evropska komisija, (v nadaljevanju „Komisija“),
- Sodišče Evropske unije.

(2) Vsaka institucija deluje v skladu s pristojnostmi, ki so ji dodeljene z Ustavo, in v skladu s postopki in pogoji, ki jih določa Ustava. Institucije med seboj lojalno sodelujejo.

I-20. Člen

Evropski parlament

(1) Evropski parlament skupaj s Svetom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo političnega nadzora in posvetovanja v skladu z Ustavo. Izvoli predsednika Komisije.

(2) Evropski parlament je sestavljen iz predstavnikov državljanov Unije. Njihovo število ne sme preseči sedemsto petdeset. Državljeni so v Evropskem parlamentu zastopani proporcionalno degresivno, vendar najmanj s pragom šestih članov na državo članico. Nobena država članica nima več kot šestindevetdeset sedežev.

Evropski svet na pobudo Evropskega parlamenta in z njegovo odobritvijo soglasno sprejme evropski sklep o sestavi Evropskega parlamenta ob upoštevanju načel iz prejšnjega pododstavka.

(3) Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem za dobo petih let.

(4) Evropski parlament izvoli svojega predsednika in svoje predsedstvo med svojimi člani.

I-21. Člen

Evropski svet

(1) Evropski svet daje Uniji potrebne spodbude za njen razvoj in zanj opredeljuje splošne politične usmeritve in prioritete. Ne izvršuje zakonodajne funkcije.

(2) Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Komisije. Pri njegovem delu sodeluje minister za zunanje zadeve Unije.

(3) Evropski svet se sestane vsako četrtoletje na sklic njegovega predsednika. Če to zahteva dnevni red, lahko člani Evropskega sveta sklenejo, da vsakemu izmed njih pri delu pomaga minister in, v primeru predsednika Komisije, član Komisije. Če razmere tako zahtevajo, predsednik skliče izredno srečanje Evropskega sveta.

(4) Če Ustava ne določa drugače, Evropski svet odloča s soglasjem.

*I-22. Člen***Predsednik Evropskega sveta**

(1) Evropski svet izvoli svojega predsednika s kvalificirano večino za dobo dveh let in pol, z možnostjo enkratne ponovne izvolitve. V primeru zadržanosti ali hude kršitve, ga Evropski svet po istem postopku razreši.

(2) Predsednik Evropskega sveta:

- a) predseduje Evropskemu svetu in vodi njegovo delo,
- b) skrbi za pripravo in kontinuiteto dela Evropskega sveta v sodelovanju s predsednikom Komisije in na podlagi dela Sveta za splošne zadeve,
- c) si prizadeva za krepitev povezanosti in soglasja v Evropskem svetu,
- d) po vsakem srečanju Evropskega sveta Evropskemu parlamentu predloži poročilo.

Predsednik Evropskega sveta v tem svojstvu na svoji ravni, ne glede na pooblastila ministra za zunanje zadeve Unije, v zadevah, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko, predstavlja Unijo navzven.

(3) Predsednik Evropskega sveta ne sme imeti nacionalnega mandata.

*I-23. Člen***Svet ministrov**

(1) Svet skupaj z Evropskim parlamentom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo oblikovanja politike in usklajevanja v skladu z Ustavo.

(2) Svet sestavlja po en predstavnik države članice na ministrski ravni, ki je pooblaščen za prevzemanje obveznosti v imenu vlade države članice, ki jo predstavlja, in izvršuje glasovalno pravico.

(3) Če Ustava ne določa drugače, Svet odloča s kvalificirano večino.

*I-24. Člen***Sestave Sveta ministrov**

(1) Svet zaseda v različnih sestavah.

(2) Svet za splošne zadeve skrbi za usklajenost dela različnih sestav Sveta.

Skupaj s predsednikom Evropskega sveta in Komisijo skrbi za pripravo srečanj Evropskega sveta in njihov nadaljnji potek.

(3) Svet za zunanje zadeve v skladu s strateškimi smernicami Evropskega sveta oblikuje zunanje politično delovanje Unije in zagotavlja usklajenost ukrepanja Unije.

(4) Evropski svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep o določitvi seznama ostalih sestav Sveta.

(5) Odbor stalnih predstavnikov vlad držav članic je odgovoren za pripravo dela Sveta.

(6) Svet zaseda javno, ko odloča in glasuje o osnutku zakonodajnega akta. V ta namen ima vsako zasedanje Sveta dva dela, del namenjen razpravi o zakonodajnih aktih Unije in del namenjen dejavnostim, ki niso zakonodajne.

(7) Sestavam Sveta, razen v primeru Sveta za zunanje zadeve, predsedujejo predstavniki držav članic v Svetu po načelu enakopravne rotacije v skladu s pogoji določenimi z evropskim sklepom Evropskega sveta. Evropski svet odloča s kvalificirano večino.

I-25. Člen

Opredelitev kvalificirane večine v okviru Evropskega sveta in Sveta

(1) Kvalificirana večina je večina najmanj 55 % članov Sveta, ki jo tvori najmanj petnajst članov in ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva Unije.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj štiri člane Sveta, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, je kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva Unije.

(3) Prvi in drugi odstavek tega člena se uporabljata tudi za Evropski svet, kadar odloča s kvalificirano večino.

(4) Predsednik Evropskega sveta in predsednik Komisije pri odločanju Evropskega sveta ne glasujeta.

I-26. Člen

Evropska komisija

(1) Komisija spodbuja splošni interes Unije in v ta namen sprejema ustrezne pobude. Skrbi za uporabo Ustave in ukrepov, ki jih institucije sprejmejo na njeni podlagi. Nadzira uporabo prava Unije pod nadzorom Sodišča Evropske unije. Izvršuje proračun in upravlja programe. V skladu z Ustavo

opravlja usklajevalno, izvršilno in upravno funkcijo. Razen pri skupni zunanji in varnostni politiki in v drugih primerih, predvidenih v Ustavi, opravlja zastopanje Unije navzven. Daje pobude za letno in večletno načrtovanje Unije z namenom doseganja medinstitucionalnih sporazumov.

(2) Če Ustava ne določa drugače, se lahko zakonodajni akti Unije sprejemajo le na podlagi predloga Komisije. Drugi akti se sprejemajo na podlagi predloga Komisije, če je to predvideno v Ustavi.

(3) Mandat Komisije je pet let.

(4) Člani Komisije so izbrani na podlagi njihove splošne usposobljenosti in zavzetosti za Evropo, med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna.

(5) Prvo Komisijo, imenovano v skladu z določbami Ustave, vključno z njenim predsednikom in ministrom za zunanje zadeve Unije, ki je eden od podpredsednikov Komisije, sestavlja po en državljani vsake države članice.

(6) Po izteku mandata Komisije iz prejšnjega odstavka, Komisijo sestavlja število članov, ki vključno z njenim predsednikom in ministrom za zunanje zadeve Unije ustreza dvema tretjinama števila držav članic, razen če Evropski svet soglasno ne odloči o spremembi tega števila.

Člani Komisije so izbrani med državljani držav članic po sistemu enakopravne rotacije med državami članicami. Ta sistem se vzpostavi s soglasno sprejetim evropskim sklepom Evropskega sveta in temelji na naslednjih načelih:

- a) države članice so pri določanju vrstnega reda in trajanja mandatov njihovih državljanov kot članov Komisije obravnavane popolnoma enakopravno; posledično razlika med skupnim številom mandatov, ki jih imajo državljani dveh poljubnih držav članic, nikoli ne sme biti več kot ena;
- b) ob upoštevanju prejšnje točke je vsaka zaporedna Komisija sestavljena tako, da zadovoljivo odraža demografski in geografski spekter celote držav članic.

(7) Pri izvrševanju svojih obveznosti je Komisija popolnoma neodvisna. Ne glede na drugi odstavek I-28. člena Ustave člani Komisije ne smejo zahtevati niti sprejemati navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovo funkcijo in opravljanjem njihovih nalog.

(8) Komisija je kot celota odgovorna Evropskemu parlamentu. Evropski parlament lahko v skladu s III-340. členom Ustave glasuje o predlogu nezaupnice Komisiji. Če je nezaupnica izglasovana, člani Komisije kolektivno odstopijo, minister za zunanje zadeve Unije pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v okviru Komisije.

*I-27. Člen***Predsednik Evropske komisije**

(1) Ob upoštevanju volitev v Evropski parlament in po opravljenih ustreznih posvetovanjih, Evropski svet s kvalificirano večino Evropskemu parlamentu predlaga kandidata za predsednika Komisije. Evropski parlament izvoli tega kandidata z večino svojih članov. Če ta kandidat ne dobi zahtevane večine, Evropski svet v enem mesecu s kvalificirano večino predlaga novega kandidata, ki ga Evropski parlament izvoli po istem postopku.

(2) Svet v medsebojnem soglasju z izvoljenim predsednikom sprejme seznam drugih oseb, ki jih predlaga v imenovanje za člane Komisije. Osebe so izbrane na podlagi predlogov držav članic v skladu z merili iz četrtega odstavka in drugega pododstavka šestega odstavka prejšnjega člena.

Predsednika, ministra za zunanje zadeve Unije in druge člane Komisije kot celoto z glasovanjem potrdi Evropski parlament. Na podlagi te potrditve Evropski svet s kvalificirano večino imenuje Komisijo.

(3) Predsednik Komisije:

- a) določi smernice, po katerih Komisija opravlja svoje naloge,
- b) odloči o notranji organizaciji Komisije, s čimer zagotavlja, da deluje usklajeno, učinkovito in po kolegijškem načelu,
- c) imenuje podpredsednike med člani Komisije, razen ministra za zunanje zadeve Unije.

Član Komisije odstopi, če predsednik to od njega zahteva. Minister za zunanje zadeve Unije odstopi v skladu s postopkom iz prvega odstavka I-28. člena Ustave, če predsednik to od njega zahteva.

*I-28. Člen***Minister za zunanje zadeve Unije**

(1) Evropski svet imenuje ministra za zunanje zadeve Unije s kvalificirano večino in s soglasjem predsednika Komisije. Evropski svet lahko zaključi njegov mandat po enakem postopku.

(2) Minister za zunanje zadeve Unije vodi skupno zunanjo in varnostno politiko Unije. S svojimi predlogi prispeva k oblikovanju te politike in jo izvaja po pooblastilu Sveta. Enako velja za skupno varnostno in obrambno politiko.

(3) Minister za zunanje zadeve predseduje Svetu za zunanje zadeve.

(4) Minister za zunanje zadeve Unije je eden od podpredsednikov Komisije. Skrbi za doslednost zunanjepolitičnega delovanja Unije. V okviru Komisije je zadolžen za njene obveznosti na področju zunanjih odnosov in za usklajevanje drugih vidikov zunanjepolitičnega delovanja Unije. Pri izvajanju teh obveznosti v Komisiji in izključno glede teh obveznosti je minister za zunanje zadeve Unije dolžan upoštevati postopke, ki urejajo delovanje Komisije, kolikor je to skladno z drugim in tretjim odstavkom tega člena.

I-29. Člen

Sodišče Evropske unije

(1) Sodišče Evropske unije sestavljajo Sodišče, Sodišče splošne pristojnosti in specializirana sodišča. Zagotavlja upoštevanje prava pri razlagi in uporabi Ustave.

Države članice vzpostavijo ustrezna pravna sredstva, s katerimi zagotovijo učinkovito pravno varstvo na področjih, ki jih ureja pravo Unije.

(2) Sodišče sestavlja po en sodnik iz vsake države članice. Sodišču pomagajo generalni pravobranilci.

Sodišče splošne pristojnosti ima najmanj po enega sodnika iz vsake države članice.

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča ter sodniki Sodišča splošne pristojnosti se izberejo med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje iz III-355. in III-356. člena Ustave. Vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo za dobo šestih let. Sodniki in generalni pravobranilci, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

(3) Sodišče Evropske unije v skladu z določbami III. dela Ustave:

- a) odloča o tožbah, ki jih vloži država članica, institucija, fizična ali pravna oseba;
- b) na zahtevo nacionalnih sodišč predhodno odloča o vprašanjih glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov, ki so jih sprejele institucije;
- c) odloča o drugih zadevah, predvidenih v Ustavi.

II. POGLAVJE

DRUGE INSTITUCIJE IN POSVETOVALNI ORGANI UNIJE

I-30. Člen

Evropska centralna banka

(1) Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke tvorijo Evropski sistem centralnih bank. Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro ter tvorijo Eurosistem, vodijo denarno politiko Unije.

(2) Evropski sistem centralnih bank vodijo organi odločanja Evropske centralne banke. Poglavitni cilj Evropskega sistema centralnih bank je vzdrževanje stabilnosti cen. Ne glede na ta cilj podpira splošne ekonomske politike v Uniji, da bi prispeval k doseganju njenih ciljev. Izvaja vse druge naloge centralne banke v skladu z določbami III. dela Ustave in statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

(3) Evropska centralna banka je institucija. Je pravna oseba. Samo ona je pooblaščenca za odobritev izdajanja eura. Pri izvajanju svojih pooblastil in upravljanju svojih financ je neodvisna. Institucije, organi, uradi in agencije Unije ter vlade držav članic upoštevajo to neodvisnost.

(4) Evropska centralna banka sprejme potrebne ukrepe za izvajanje njenih nalog, v skladu z določbami III-185. do III-191. člena in III-196. člena Ustave ter s pogoji, določenimi v statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V skladu z navedenimi členi tiste države članice, katerih valuta ni euro, in njihove centralne banke ohranijo svoje pristojnosti na denarnem področju.

(5) Z Evropsko centralno banko se je na področjih iz njenih pristojnosti treba posvetovati o vseh predlogih aktov Unije in o vseh predlogih predpisov na nacionalni ravni, Evropska centralna banka pa lahko da svoje mnenje.

(6) Organi odločanja Evropske centralne banke, njihova sestava in način delovanja so določeni v III-382. in III-383. členu Ustave ter v statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

I-31. Člen

Računsko sodišče

(1) Računsko sodišče je institucija. Opravlja revizijo v Uniji.

(2) Opravlja revizijo vseh prihodkov in odhodkov Unije in skrbi za dobro finančno poslovanje.

(3) Sestavlja ga po en državljani vsake države članice. Člani so popolnoma neodvisni pri opravljanju svojih nalog v splošnem interesu Unije.

I-32. Člen

Posvetovalni organi Unije

(1) Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji pomagata Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor, ki opravljata svetovalno funkcijo.

(2) Odbor regij je sestavljen iz predstavnikov regionalnih in lokalnih organov, ki imajo bodisi volilni mandat regionalne ali lokalne oblasti ali pa so politično odgovorni izvoljeni skupščini.

(3) Ekonomsko-socialni odbor sestavljajo predstavniki organizacij delodajalcev, delojemalcev in drugi predstavniki civilne družbe, predvsem iz socialno-ekonomskega, civilnega, poklicnega in kulturnega področja.

(4) Člani Odbora regij in Ekonomsko-socialnega odbora niso vezani na nikakršna obvezna navodila. Člani so popolnoma neodvisni pri opravljanju svojih nalog v splošnem interesu Unije.

(5) Pravila, ki urejajo sestavo teh odborov, imenovanje njunih članov, njune pristojnosti in delovanje, so določena v III-386. do III-392. členu Ustave.

Pravila iz drugega in tretjega odstavka tega člena o sestavi, redno preverja Svet ob upoštevanju gospodarskega, socialnega in demografskega razvoja v Uniji. Svet na predlog Komisije v ta namen sprejema evropske sklepe.

V. NASLOV

IZVAJANJE PRISTOJNOSTI UNIJE

I. POGLAVJE

SKUPNE DOLOČBE

I-33. Člen

Pravni akti Unije

(1) Institucije uporabljajo za izvajanje pristojnosti Unije kot pravne instrumente, v skladu s III. delom Ustave, evropske zakone, evropske okvirne zakone, evropske uredbe, evropske sklepe, priporočila in mnenja.

Evropski zakon je zakonodajni akt, ki se splošno uporablja. Zavezujoč je v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

Evropski okvirni zakon je zakonodajni akt, ki je za vsako državo članico, na katero je naslovljen, zavezujoč glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom izbiro oblike in metod.

Evropska uredba je akt, ki nima narave zakona in se splošno uporablja za izvajanje zakonodajnih aktov in nekaterih določb Ustave. Lahko je bodisi v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah ali pa je zavezujoča za vsako državo članico, na katero je naslovljena, glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom izbiro oblike in metod.

Evropski sklep je v celoti zavezujoč akt, ki nima narave zakona. Če določa tiste, na katere je naslovljen, je zavezujoč samo zanje.

Priporočila in mnenja niso pravno zavezujoča.

(2) Evropski parlament in Svet pri obravnavi osnutkov zakonodajnih aktov ne sprejmeta nobenega akta, za katerega na zadevnem področju ni predviden ustrezen zakonodajni postopek.

I-34. Člen

Zakonodajni akti

(1) Evropske zakone in evropske okvirne zakone sprejemata Evropski parlament in Svet skupaj na podlagi predlogov Komisije po rednem zakonodajnem postopku po III-396. členu Ustave. Če ti dve instituciji o kakšnem aktu ne moreta doseči soglasja, tak akt ni sprejet.

(2) V posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, lahko evropske zakone in evropske okvirne zakone sprejme Evropski parlament s sodelovanjem Sveta, ali pa Svet s sodelovanjem Evropskega parlamenta po posebnem zakonodajnem postopku.

(3) V posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, se lahko evropski zakoni in evropski okvirni zakoni sprejemajo na pobudo skupine držav članic ali Evropskega parlamenta, na priporočilo Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča ali Evropske investicijske banke.

I-35. Člen

Akti, ki nimajo narave zakona

(1) Evropski svet sprejema evropske sklepe v primerih, predvidenih v Ustavi.

(2) Svet in Komisija, zlasti v primerih iz I-36. in II-37. člena Ustave, v posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, pa tudi Evropska centralna banka, sprejemajo evropske uredbe in evropske sklepe.

(3) Svet sprejema priporočila. Na predlog Komisije odloča v vseh primerih, za katere Ustava določa, da akte sprejema na predlog Komisije. Na področjih, kjer se za sprejetje akta Unije zahteva soglasje, odloča soglasno. Komisija, v posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, pa tudi Evropska centralna banka, sprejemata priporočila.

I-36. Člen

Delegirane evropske uredbe

(1) V evropskih zakonih in evropskih okvirnih zakonih se lahko na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih evropskih uredb, ki dopolnjujejo ali spreminjajo kakšne ne bistvene določbe evropskih zakonov ali okvirnih zakonov.

V evropskih zakonih in okvirnih zakonih se izrecno opredelijo cilji, vsebina, področje uporabe in trajanje pooblastila. Bistvene določbe področja se pridržijo evropskemu zakonu ali okvirnemu zakonu in skladno s tem ne morejo biti predmet prenosa pooblastila.

(2) Z evropskimi zakoni in okvirnimi zakoni se izrecno opredelijo pogoji, ki se uporabljajo za pooblastilo, in sicer:

- a) Evropski parlament ali Svet lahko sklene preklicati pooblastilo;
- b) delegirana evropska uredba lahko začne veljati samo, če Evropski parlament ali Svet v roku, ki ga določi evropski zakon ali okvirni zakon, temu nista nasprotovala.

Za namene iz točk a) in b) prejšnjega pododstavka odloča Evropski parlament z večino svojih članov, Svet pa s kvalificirano večino.

I-37. Člen

Izvedbeni akti

(1) Države članice sprejmejo vse ukrepe notranjega prava, ki so potrebni za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije.

(2) Če so potrebni enotni pogoji za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije, se s temi akti na Komisijo ali, v posebno upravičenih primerih in v primerih iz I-40. člena Ustave, na Svet, prenese izvedbena pooblastila.

(3) Za namene iz prejšnjega odstavka, se z evropskim zakonom vnaprej določijo pravila in splošna načela, po katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije.

(4) Izvedbeni akti Unije se sprejemajo v obliki evropskih izvedbenih uredb ali evropskih izvedbenih sklepov.

*I-38. Člen***Skupna pravila pravnih aktov Unije**

- (1) Če Ustava ne določa, vrste akta, ki naj se sprejme, o tem od primera do primera institucije odločajo ob upoštevanju ustreznega postopka in načela sorazmernosti iz I-11. člena Ustave.
- (2) Pravni akti morajo biti obrazloženi in navajati morebitne predloge, pobude, priporočila, zahteve ali mnenja, ki jih predvideva Ustava.

*I-39. Člen***Objava in začetek veljavnosti**

- (1) Evropske zakone in evropske okvirne zakone, sprejete po rednem zakonodajnem postopku, podpišeta predsednik Evropskega parlamenta in predsednik Sveta.

V ostalih primerih jih podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Evropski zakoni in evropski okvirni zakoni se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije* in začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, če ni določen, pa dvajseti dan po njihovi objavi.

- (2) Evropske uredbe in evropske sklepe, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Evropske uredbe in evropski sklepi, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije* in začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, če ni določen, pa dvajseti dan po njihovi objavi.

- (3) O evropskih sklepih, razen tistih iz prejšnjega odstavka, se uradno obvesti naslovljence, učinkovati pa začnejo s takšnim obvestilom.

II. POGLAVJE**POSEBNE DOLOČBE***I-40. Člen***Posebne določbe glede skupne zunanje in varnostne politike**

- (1) Evropska unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko, ki temelji na razvoju medsebojne politične solidarnosti držav članic, opredelitvi vprašanj splošnega pomena in doseganju vedno večje skladnosti ukrepanja držav članic.

- (2) Evropski svet opredeljuje strateške interese Unije in določa cilje njene skupne zunanje in varnostne politike. Svet oblikuje to politiko v okviru strateških smernic, ki jih določi Evropski svet, in v skladu s III. delom Ustave.
- (3) Evropski svet in Svet sprejemata potrebne evropske sklepe.
- (4) Skupno zunanjo in varnostno politiko izvajajo minister za zunanje zadeve Unije in države članice z uporabo nacionalnih sredstev in sredstev Unije.
- (5) Države članice se v okviru Evropskega sveta in Sveta posvetujejo med seboj o vsakem vprašanju zunanje in varnostne politike, ki je splošnega pomena, da bi določile skupen pristop. Pred ukrepanjem na mednarodnem prizorišču ali prevzemom kakšne obveznosti, ki bi lahko vplivala na interese Unije, se države članice med seboj posvetujejo v okviru Evropskega sveta ali Sveta. Države članice z uskladitvijo ukrepanja omogočajo, da lahko Unija uveljavi svoje interese in vrednote na mednarodnem področju. Države članice si izkazujejo medsebojno solidarnost.
- (6) Evropske sklepe, ki se nanašajo na področje skupne zunanje in varnostne politike, Evropski svet in Svet sprejemata soglasno, razen v primerih iz III. dela Ustave. Delujeta na pobudo države članice, na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali na predlog tega ministra s podporo Komisije. Evropski zakoni in okvirni zakoni so izključeni.
- (7) Evropski svet lahko soglasno sprejme evropski sklep, ki določi, da Svet, razen v primerih iz III. dela Ustave, odloča s kvalificirano večino.
- (8) Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike. O njenem razvoju se ga stalno obvešča.

I-41. Člen

Posebne določbe glede skupne varnostne in obrambne politike

- (1) Skupna varnostna in obrambna politika je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike. Uniji zagotavlja operativno sposobnost, oprto na civilna in vojaška sredstva. Unija jih lahko uporablja pri misijah zunaj svojih meja za vzdrževanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov. Za izvajanje teh nalog se uporabijo zmogljivosti, ki jih zagotovijo države članice.
- (2) Skupna varnostna in obrambna politika vključuje postopno oblikovanje skupne obrambne politike Unije. Ta vodi do skupne obrambe, če Evropski svet soglasno tako odloči. V tem primeru državam članicam priporoči sprejetje takšne odločitve v skladu z njihovimi ustavnimi določbami.

Politika Unije v skladu s tem členom ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic, upošteva obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru.

(3) Države članice dajo Uniji na razpolago civilne in vojaške zmogljivosti za izvajanje skupne varnostne in obrambne politike za uresničevanje ciljev, ki jih opredeli Svet. Države članice, ki med seboj ustanovijo večnacionalne sile, lahko te sile dajo na razpolago tudi za skupno varnostno in obrambno politiko.

Države članice si prizadevajo za postopno izboljšanje svojih vojaških zmogljivosti. Ustanovi se Agencija za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oborožitve (Evropska obrambna agencija), katere naloga je ugotavljati operativne potrebe, pospeševati ukrepe za njihovo zadovoljevanje, prispevati k določanju in po potrebi izvajanju vseh ukrepov, ki so potrebni za krepitev industrijske in tehnološke osnove obrambnega sektorja, sodelovati pri določanju evropske politike na področju zmogljivosti in oboroževanja ter pomagati Svetu pri ocenjevanju napredka vojaških zmogljivosti.

(4) Evropske sklepe o skupni varnostni in obrambni politiki, vključno s tistimi o uvedbi misije po tem členu, sprejme Svet soglasno na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali pobudo države članice. Minister za zunanje zadeve Unije, po potrebi skupaj s Komisijo, lahko predlaga uporabo nacionalnih sredstev kakor tudi instrumentov Unije.

(5) Svet lahko izvršitev misije v okviru Unije zaupa skupini držav članic, da se ohranijo vrednote Unije in v korist njenih interesov. Izvajanje take misije urejajo določbe III-310. člena Ustave.

(6) Države članice, katerih vojaške zmogljivosti izpolnjujejo višja merila in ki so sprejele bolj zavezujoče obveznosti na tem področju z ozirom na najzahtevnejše misije, vzpostavijo stalno strukturno sodelovanje v okviru Unije. Takšno sodelovanje urejajo določbe III-312. člena Ustave. To sodelovanje ne vpliva na določbe III-309. člena Ustave.

(7) Če je država članica žrtev oboroženega napada na svoje ozemlje, so ji druge države članice dolžne v skladu z 51. členom Ustanovne listine Združenih narodov zagotoviti pomoč in podporo z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo. To ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

Obveznosti in sodelovanje na tem področju je skladno z obveznostmi v okviru Organizacije Severnoatlantske pogodbe, ki za države, članice te organizacije, ostaja temelj njihove kolektivne obrambe in forum za njeno izvajanje.

(8) Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike. O njenem razvoju ga je treba stalno obveščati.

*I-42. Člen***Posebne določbe glede območja svobode, varnosti in pravice**

- (1) Unija vzpostavlja območje svobode, varnosti in pravice:
- a) s sprejetjem evropskih zakonov in evropskih okvirnih zakonov, s katerimi naj bi se po potrebi približale določbe zakonov in upravnih predpisov držav članic na področjih, iz III. dela Ustave;
 - b) s spodbujanjem medsebojnega zaupanja med pristojnimi organi držav članic, zlasti na podlagi vzajemnega priznavanja sodnih in izvensodnih odločb;
 - c) z operativnim sodelovanjem med pristojnimi organi držav članic, vključno s policijo, carino in drugimi službami, specializiranimi za preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj.
- (2) V okviru območja svobode, varnosti in pravice lahko nacionalni parlamenti sodelujejo pri mehanizmi ocenjevanja iz III-260. člena Ustave. Vključeni so v politični nadzor Europol in oceno Eurojustovih dejavnosti v skladu z III-276. in III-273. členom Ustave.
- (3) Na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah imajo države članice v skladu z III-264. členom Ustave pravico do pobude.

*I-43. Člen***Solidarnostna klavzula**

- (1) Unija in njene države članice delujejo skupaj v duhu solidarnosti, če je kakšna država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek. Unija uporabi vsa sredstva, ki so ji na razpolago, vključno z vojaškimi sredstvi, ki ji jih države članice dajo na razpolago, da bi:
- a) — preprečili teroristično grožnjo na ozemlju držav članic;
 - zavarovali demokratične institucije in civilno prebivalstvo pred morebitnim terorističnim napadom;
 - državi članici na njenem ozemlju v primeru terorističnega napada pomagali, na zaprosilo njenih političnih organov;
 - b) državi članici na njenem ozemlju v primeru naravne nesreče ali nesreče, ki jo povzroči človek pomagali, na zaprosilo njenih političnih organov.
- (2) Podrobnejša ureditev izvajanja tega člena je v III-329. členu Ustave.

III. POGLAVJE

OKREPLJENO SODELOVANJE

I-44. Člen

Okrepljeno sodelovanje

(1) Države članice, ki med seboj želijo vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na področjih, ki niso v izključni pristojnosti Unije, lahko v mejah in v skladu s postopki, določenimi v tem členu in v III-416. do III-423. členu Ustave uporabijo njene institucije in izvajajo te pristojnosti ob uporabi ustreznih določb Ustave

Okrepljeno sodelovanje je naravnano na uresničevanje ciljev Unije, zaščito njenih interesov in krepitev njenih integracijskih procesov. To sodelovanje je stalno odprto za vse države članice v skladu s III-418. členom Ustave.

(2) Svet sprejme evropski sklep, s katerim odobri okrepljeno sodelovanje kot zadnje sredstvo, če ugotovi, da Unija kot celota ne more doseči ciljev takega sodelovanja v razumnem roku, in če se sodelovanja udeleži najmanj tretjina držav članic. Svet odloča v skladu s postopkom, določenim v III-419. členu Ustave.

(3) Vsi člani Sveta lahko sodelujejo pri njegovih razpravah, glasujejo pa samo tisti člani Sveta, ki predstavljajo države članice, udeležene pri okrepljenem sodelovanju.

Soglasje tvorijo samo glasovi predstavnikov udeleženih držav članic.

Kvalificirana večina je večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na tretji in četrti pododstavek tega odstavka, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali na predlog ministra za zunanje zadeve Unije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

(4) Akti, sprejeti v okviru okrepljenega sodelovanja, so zavezujoči samo za udeležene države članice. Ne predstavljajo dela pravnega reda, ki ga morajo sprejeti države kandidatke za pristop k Uniji.

VI. NASLOV

DEMOKRATIČNO ŽIVLJENJE UNIJE*I-45. Člen***Načelo demokratične enakosti**

Unija pri vseh svojih dejavnostih upošteva načelo enakosti svojih državljanov, ki so deležni enake obravnave s strani njenih institucij, organov, uradov in agencij.

*I-46. Člen***Načelo predstavniške demokracije**

- (1) Delovanje Unije temelji na predstavniški demokraciji.
- (2) Državljeni so na ravni Unije neposredno zastopani v Evropskem parlamentu.

Države članice v Evropskem svetu predstavljajo voditelji držav ali vlad in v Svetu njihove vlade, ki so demokratično odgovorni bodisi svojemu nacionalnemu parlamentu bodisi svojim državljanom.

- (3) Vsak državljan ima pravico sodelovati v demokratičnem življenju Unije. Odločitve se sprejemajo kar najbolj odprto in demokratično.
- (4) Politične stranke na evropski ravni prispevajo k oblikovanju evropske politične zavesti in k izražanju volje državljanov Unije.

*I-47. Člen***Načelo participativne demokracije**

- (1) Institucije dajejo državljanom in predstavniškim združenjem na ustrezen način možnost izražanja in javnega izmenjavanja mnenj glede vseh področij delovanja Unije.
- (2) Institucije vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo.
- (3) Komisija opravlja širša posvetovanja z udeleženi stranmi, da se zagotovi usklajenost in preglednost delovanja Unije.

(4) Najmanj milijon državljanov Unije iz večjega števila držav članic lahko s svojo pobudo Komisijo pozove, da v okviru svojih pristojnosti predloži ustrezen predlog v zadevah, za katere državljani menijo, da je za uporabo Ustave treba sprejeti pravni akt Unije. Z evropskim zakonom se določijo postopki in pogoji, potrebni za tako državljansko pobudo, vključno z najmanjšim številom držav članic, iz katerih so ti državljani.

I-48. Člen

Socialni partnerji in avtonomen socialni dialog

Unija priznava in spodbuja vlogo socialnih partnerjev na ravni Unije ob upoštevanju razlik nacionalnih sistemov. Pospešuje dialog med socialnimi partnerji ob upoštevanju njihove avtonomije.

Tripartitni socialni vrh o rasti in zaposlovanju prispeva k socialnemu dialogu.

I-49. Člen

Evropski varuh človekovih pravic

Evropski parlament izvoli evropskega varuha človekovih pravic, ki sprejema pritožbe zoper nepravilnosti pri delovanju institucij, organov, uradov ali agencij Unije, jih preveri in o njih pripravi poročilo pod pogoji, določenimi v Ustavi. Evropski varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen.

I-50. Člen

Preglednost dela institucij, organov, uradov in agencij Unije

(1) Zaradi spodbujanja dobrega vodenja in zagotovitve sodelovanja civilne družbe, institucije, organi, uradi in agencije Unije svoje delo opravljajo ob največjem možnem upoštevanju načela javnosti delovanja.

(2) Evropski parlament zaseda javno, prav tako tudi Svet, ko obravnava in glasuje o osnutku zakonodajnega akta.

(3) Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v kakšni državi članici ima pod pogoji, določenimi v III. delu Ustave, pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije ne glede na nosilec dokumenta.

Splošna načela in omejitve dostopa do teh dokumentov iz razlogov javnega ali zasebnega interesa, določa evropski zakon.

(4) Institucije, organi, uradi ali agencije v svojih poslovnikih podrobneje uredijo dostop do svojih dokumentov v skladu z evropskim zakonom iz prejšnjega odstavka.

*I-51. Člen***Varstvo osebnih podatkov**

- (1) Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanj nanašajo.
- (2) Evropski zakon ali evropski okvirni zakon določa pravila o varstvu fizičnih oseb pri obdelavi osebnih podatkov s strani institucij, organov, uradov in agencij Unije ter držav članic v okviru dejavnosti s področja uporabe prava Unije, in o prostem pretoku takih podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzirajo neodvisni organi.

*I-52. Člen***Status cerkva in nekonfesionalnih organizacij**

- (1) Unija spoštuje in ne vpliva na status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po nacionalnem pravu.
- (2) Enako Unija spoštuje status svetovnonazorskih in nekonfesionalnih organizacij po nacionalnem pravu.
- (3) Unija tem cerkvam in organizacijam priznava njihovo identiteto in poseben prispevek ter z njimi vzdržuje odprt, pregleden in reden dialog.

VII. NASLOV**FINANCE UNIJE***I-53. Člen***Proračunska in finančna načela**

- (1) Vse postavke prihodkov in odhodkov Unije se vključijo v načrte, ki se pripravijo za vsako proračunsko leto, in prikažejo v proračunu Unije v skladu z določbami III. dela Ustave.
- (2) Prihodki in odhodki, prikazani v proračunu, morajo biti uravnoteženi.
- (3) V proračunu prikazani odhodki seodobrijo za eno proračunsko leto v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave.
- (4) Za izvrševanje odhodkov, prikazanih v proračunu, je treba vnaprej sprejeti pravno zavezujoč akt Unije, ki daje pravno podlago za njeno ukrepanje in za izvršitev ustreznih odhodkov v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave, razen za izjeme, predvidene v tem zakonu.
- (5) Zaradi ohranjanja proračunske discipline Unija ne sprejme nobenega akta, ki bi utegnil imeti znatni vpliv na proračun, ne da bi zagotovila, da se s tem aktom povezani odhodki, lahko financirajo

v mejah lastnih sredstev Unije in ob upoštevanju večletnega finančnega okvira po I-55. členu Ustave.

(6) Proračun se izvršuje v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo z Unijo, da je uporaba v proračunu prikazanih sredstev v skladu s tem načelom.

(7) Unija in države članice v skladu s III-415. členom Ustave preprečujejo goljufije in druga protipravna ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije.

I-54. Člen

Lastna sredstva Unije

(1) Unija si zagotovi sredstva, potrebna za doseganje svojih ciljev in izvajanje svojih politik.

(2) Ne glede na druge prihodke se proračun Unije v celoti financira iz lastnih sredstev.

(3) Evropski zakon Sveta določa sistem lastnih sredstev Unije. V ta namen lahko uvede tudi nove kategorije lastnih sredstev ali odpravi obstoječe. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Ta evropski zakon začne veljati šele, ko ga odobrijo države članice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

(4) Evropski zakon Sveta določi izvedbene ukrepe v zvezi s sistemom lastnih sredstev Unije, kolikor je to predvideno v evropskem zakonu, sprejetem na podlagi prejšnjega odstavka. Svet odloča po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

I-55. Člen

Večletni finančni okvir

(1) Z večletnim finančnim okvirom se zagotovi, da se odhodki Unije v okviru njenih lastnih sredstev izvršujejo na urejen način. V njem so določene letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti po kategorijah odhodkov v skladu s III-402. členom Ustave.

(2) Večletni finančni okvir se določi z evropskim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki jo ta sprejme z večino svojih članov.

(3) Letni proračun Unije mora biti pripravljen v skladu z večletnim finančnim okvirom.

(4) Evropski svet lahko soglasno sprejme evropski sklep, po katerem Svet lahko s kvalificirano večino sprejme evropski zakon Sveta iz drugega odstavka tega člena.

*I-56. Člen***Proračun Unije**

Letni proračun Unije se določi z evropskim zakonom v skladu s III-404. členom Ustave.

VIII. NASLOV

UNIJA IN NJENO NEPOSREDNO SOSEDSTVO*I-57. Člen***Unija in njeno neposredno sosodstvo**

(1) Unija razvija posebne odnose z deželami v svojem sosodstvu, da ustvari območje blaginje in dobrega sosodstva, ki temelji na vrednotah Unije in je zaznamovano s tesnimi in miroljubnimi odnosi na podlagi sodelovanja.

(2) V namene prejšnjega odstavka lahko Unija s temi deželami sklepa posebne sporazume. Ti sporazumi lahko vsebujejo vzajemne pravice in obveznosti, kakor tudi možnost skupnega delovanja. O izvajanju teh sporazumov potekajo redna posvetovanja.

IX. NASLOV

ČLANSTVO UNIJE*I-58. Člen***Merila in postopki za pristop k Uniji**

(1) Unija je odprta za vse evropske države, ki upoštevajo vrednote iz I-2. člena Ustave in so predane njihovemu skupnemu uveljavljanju.

(2) Evropska država, ki želi postati članica Unije, naslovi svojo prošnjo na Svet. O tej prošnji se obvestijo Evropski parlament in nacionalni parlamenti. Svet odloči soglasno po posvetovanju s Komisijo in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov. Pogoji in način sprejema se uredijo s sporazumom med državami članicami in državo kandidatko. Ta sporazum morajo ratificirati vse države pogodbenice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

*I-59. Člen***Mirovanje nekaterih pravic, ki izhajajo iz članstva Unije**

(1) Na obrazloženo pobudo ene tretjine držav članic, na obrazloženo pobudo Evropskega parlamenta ali na predlog Komisije lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi obstoj očitne

nevarnosti, da bi država članica lahko huje kršila vrednote iz I-2. člena Ustave. Svet odloča z večino štirih petin svojih članov po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

Pred takšno ugotovitvijo, Svet zadevno državo članico posluša in lahko po istem postopku nanjo naslovi priporočila.

Svet redno preverja, ali so še podani razlogi, na podlagi katerih je bila sprejeta takšna ugotovitev.

(2) Evropski svet lahko na pobudo ene tretjine držav članic ali na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi, da kakšna država članica huje in vztrajno krši vrednote iz I-2. člena Ustave, potem ko jo je pozval naj predloži svoje stališče. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(3) Če je sprejeta ugotovitev iz prejšnjega odstavka lahko Svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep o mirovanju določenih pravic, ki izhajajo iz uporabe Ustave za zadevno državo članico, vključno z glasovalnimi pravicami člana Sveta, ki predstavlja to državo. Svet upošteva morebitne posledice takšnega mirovanja za pravice in obveznosti fizičnih in pravnih oseb.

V vsakem primeru za zadevno državo še naprej veljajo obveznosti iz Ustave.

(4) Svet lahko s kvalificirano večino naknadno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni ali prekliče ukrepe, sprejete po prejšnjem odstavku, kot odgovor na spremembo položaja, ki je do njih privedel.

(5) Za namene tega člena član Evropskega sveta ali Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico, pri glasovanju ne sodeluje, zadevna država članica pa se ne upošteva pri izračunu ene tretjine ali štirih petin držav članic po prvem in drugem odstavku tega člena. Vzdržani glasovi osebno navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja evropskih sklepov iz drugega odstavka tega člena.

Za sprejetje evropskih sklepov iz tretjega in četrtega odstavka tega člena je kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Če Svet po tem, ko je bila v skladu s tretjim odstavkom tega člena sprejeta odločitev o mirovanju glasovalnih pravic, odloča s kvalificirano večino na podlagi določbe Ustave, je kvalificirana večina tista, kot je opredeljena v prejšnjem pododstavku ali, če Svet odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, kot najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav. V slednjem primeru mora manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

(6) Za namene tega člena odloča Evropski parlament z dvotretjinsko večino oddanih glasov, ki predstavljajo večino njegovih članov.

*I-60. Člen***Prostovoljni izstop iz Unije**

- (1) Vsaka država članica se lahko v skladu s svojimi ustavnimi določbami odloči za izstop iz Unije.
 - (2) Država članica, ki se odloči izstopiti, o svoji nameri uradno obvesti Evropski svet. Na podlagi smernic, ki jih določi Evropski svet, se Unija pogaja in sklene z državo sporazum o izpeljavi njenega izstopa, ki upošteva okvir njenih prihodnjih odnosov z Unijo. Ta sporazum se dogovori v skladu s tretjim odstavkom III-325. člena Ustave. Svet s kvalificirano večino po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta sklene sporazum v imenu Unije.
 - (3) Ta ustava se za zadevno državo preneha uporabljati z dnem, ko začne veljati sporazum o izstopu, sicer pa dve leti po uradnem obvestilu iz prejšnjega odstavka, razen če Evropski svet po dogovoru z zadevno državo članico soglasno sklene, da se to obdobje podaljša.
 - (4) Za namene drugega in tretjega odstavka tega člena član Evropskega sveta in Sveta, ki predstavlja državo članico, ki izstopa, v Svetu ali v Evropskem svetu ne sodeluje niti v razpravah niti pri sprejemanju evropskih sklepov v tej zadevi.
- Kvalificirana večina je najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.
- (5) Če država, ki je izstopila iz Unije, prosi za ponoven pristop, mora za to zaprositi po postopku iz I-58. člena Ustave.

II. DEL

LISTINA UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

PREAMBULA

Evropski narodi so pri oblikovanju vse tesnejše zveze odločeni na podlagi skupnih vrednot deliti mirno prihodnost.

Unija, ki se zaveda svoje duhovne in moralne dediščine, temelji na nedeljivih in univerzalnih vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti; temelji na načelu demokracije in na načelu pravne države. Posameznika postavlja v središče svojih dejavnosti z vzpostavitvijo državljanstva Unije in oblikovanjem območja svobode, varnosti in pravice.

Ob spoštovanju raznolikosti kultur in tradicij evropskih narodov ter nacionalne identitete držav članic in organizacije njihovih organov oblasti na državni, regionalni in lokalni ravni prispeva Unija k ohranjanju in razvijanju teh skupnih vrednot; prizadeva si za spodbujanje uravnoteženega in trajnostnega razvoja ter zagotavlja prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

V ta namen je treba glede na spremembe v družbi, socialni napredek ter znanstveni in tehnični razvoj, okrepiti varstvo temeljnih pravic z listino, ki te pravice še bolj poudari.

Ta listina ob upoštevanju pristojnosti in nalog Unije ter načela subsidiarnosti potrjuje pravice, kot izhajajo zlasti iz skupnih ustavnih tradicij in mednarodnih obveznosti držav članic, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, socialnih listin, ki sta jih sprejela Unija in Svet Evrope, ter sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice. V tem okviru sodišča Unije in držav članic Listino razlagajo ob ustreznem upoštevanju pojasnil, oblikovanih pod vodstvom predsedstva Konvencije, ki je Listino sestavila, in ki so bila dopolnjena pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije.

Uživanje teh pravic je povezano z odgovornostmi in dolžnostmi do soljudi, človeške skupnosti in prihodnjih generacij.

Zato Unija priznava pravice, svoboščine in načela, navedena v nadaljevanju.

I. NASLOV

DOSTOJANSTVO

II-61. Člen

Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

II-62. Člen

Pravica do življenja

- (1) Vsakdo ima pravico do življenja.
- (2) Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

II-63. Člen

Pravica do osebne celovitosti

- (1) Vsakdo ima pravico do spoštovanja telesne in duševne celovitosti.
- (2) Na področjih medicine in biologije je treba spoštovati zlasti:
 - a) svobodno privolitev po predhodni seznaitvi prizadete osebe v skladu s postopki, določenimi z zakonom,
 - b) prepoved evgeničnih postopkov, zlasti tistih, katerih cilj je selekcija med ljudmi,
 - c) prepoved uporabe človeškega telesa in njegovih delov za pridobivanje premoženjske koristi,
 - d) prepoved reproduktivnega kloniranja človeških bitij.

II-64. Člen

Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

*II-65. Člen***Prepoved suženjstva in prisilnega dela**

- (1) Nikogar se ne sme držati v suženjstvu ali podložništvu.
- (2) Od nikogar se ne sme zahtevati, da opravlja prisilno ali obvezno delo.
- (3) Trgovina z ljudmi je prepovedana.

II. NASLOV**SVOBOŠČINE***II-66. Člen***Pravica do svobode in varnosti**

Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.

*II-67. Člen***Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja**

Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja ter komunikacij.

*II-68. Člen***Varstvo osebnih podatkov**

- (1) Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.
- (2) Osebni podatki se morajo obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.
- (3) Spoštovanje teh pravil nadzira neodvisen organ.

*II-69. Člen***Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine**

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine sta zagotovljeni v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje teh pravic.

*II-70. Člen***Svoboda misli, vesti in vere**

(1) Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere. Ta pravica vključuje svobodo spreminjanja vere ali prepričanja ter svobodo izražanja svoje vere ali svojega prepričanja posamezno ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih.

(2) Pravica do ugovora vesti se prizna v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje te pravice.

*II-71. Člen***Svoboda izražanja in obveščanja**

(1) Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.

(2) Spoštujeta se svoboda in pluralnost medijev.

*II-72. Člen***Svoboda zbiranja in združevanja**

(1) Vsakdo ima pravico do mirnega zbiranja in združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev, kar vključuje pravico vsakogar, da skupaj z drugimi zaradi zaščite svojih interesov ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje.

(2) Politične stranke na ravni Unije prispevajo k izražanju politične volje državljanov Unije.

*II-73. Člen***Svoboda umetnosti in znanosti**

Umetnostno ustvarjanje in znanstveno raziskovanje sta svobodni. Spoštuje se akademska svoboda.

*II-74. Člen***Pravica do izobraževanja**

(1) Vsakdo ima pravico do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnega usposabljanja.

(2) Ta pravica vključuje možnost brezplačnega obveznega šolanja.

(3) Svoboda ustanavljanja izobraževalnih zavodov ob spoštovanju demokratičnih načel in pravica staršev, da svojim otrokom zagotovijo izobraževanje in pouk v skladu s svojimi verskimi,

svetovnonazorskimi in pedagoškimi prepričanji se spoštujeta v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo njuno uresničevanje.

II-75. Člen

Svoboda izbire poklica in pravica do dela

- (1) Vsakdo ima pravico do dela in do opravljanja svobodno izbranega ali sprejetega poklica.
- (2) Vsakemu državljanu Unije je v kateri koli državi članici zagotovljena svoboda iskanja zaposlitve, dela, ustanavljanja in opravljanja storitev.
- (3) Državljeni tretjih držav, ki smejo delati na ozemlju držav članic, imajo pravico do enakih delovnih pogojev kot državljani Unije.

II-76. Člen

Svoboda gospodarske pobude

Svoboda gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

II-77. Člen

Lastninska pravica

- (1) Vsakdo ima pravico imeti posest nad svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo zapustiti z oporoko. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist ter v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.
- (2) Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.

II-78. Člen

Pravica azila

Ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu z Ustavo je priznana pravica azila.

II-79. Člen

Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve

- (1) Kolektivni izgoni so prepovedani.
- (2) Nikogar se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

III. NASLOV

ENAKOST

II-80. Člen

Enakost pred zakonom

Pred zakonom so vsi enaki.

II-81. Člen

Prepoved diskriminacije

- (1) Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.
- (2) Na področju uporabe Ustave in ne glede na njene posebne določbe je prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

II-82. Člen

Kulturna, verska in jezikovna raznolikost

Unija spoštuje kulturno, versko in jezikovno raznolikost.

II-83. Člen

Enakost med ženskami in moškimi

Enakost med ženskami in moškimi se mora zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih v korist nezadostno zastopanega spola.

II-84. Člen

Pravice otroka

- (1) Otroci imajo pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v stvareh, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo.
- (2) Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.

(3) Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.

II-85. Člen

Pravice starejših

Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

II-86. Člen

Vključenost invalidov

Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

IV. NASLOV

SOLIDARNOST

II-87. Člen

Pravica delavcev do obveščenosti in posvetovanja v podjetju

Delavcem ali njihovim predstavnikom se morajo na ustreznih ravneh pravočasno zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

II-88. Člen

Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepov

Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se in sklepati kolektivne pogodbe na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.

II-89. Člen

Pravica dostopa do služb za posredovanje zaposlitev

Vsakdo ima pravico brezplačnega dostopa do služb za posredovanje zaposlitev.

*II-90. Člen***Varstvo v primeru neupravičene odpustitve**

Vsak delavec ima pravico do varstva pred neupravičeno odpustitvijo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

*II-91. Člen***Pošteni in pravični delovni pogoji**

- (1) Vsak delavec ima pravico do zdravih in varnih delovnih pogojev ter delovnih pogojev, ki spoštujejo njegovo dostojanstvo.
- (2) Vsak delavec ima pravico do omejenega delovnega časa, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta.

*II-92. Člen***Prepoved dela otrok in varstvo mladih pri delu**

Delo otrok je prepovedano. Ne glede na pravila, ki so za mlade ugodnejša, in razen v primeru omejenih izjem najnižja starost za zaposlitev ne sme biti nižja od starosti ob dokončanju obveznega šolanja.

Zaposlenim mladim je treba zagotoviti delovne pogoje, primerne njihovi starosti, in jih zaščititi pred gospodarskim izkoriščanjem in kakršnim koli delom, ki bi lahko škodovalo njihovi varnosti, zdravju ali telesnemu, duševnemu, moralnemu ali socialnemu razvoju ali ki bi lahko ogrozilo njihovo vzgojo.

*II-93. Člen***Družinsko in poklicno življenje**

- (1) Družina uživa pravno, ekonomsko in socialno varstvo.
- (2) Za usklajitev družinskega in poklicnega življenja ima vsakdo pravico do varstva pred odpustitvijo zaradi materinstva ter pravico do plačanega porodniškega in starševskega dopusta ob rojstvu ali posvojitvi otroka.

*II-94. Člen***Socialna varnost in socialna pomoč**

- (1) Unija priznava in spoštuje pravico dostopa do dajatev socialne varnosti in socialnih služb, ki nudijo varstvo v primerih, kot so materinstvo, bolezni, nesreče pri delu, odvisnost ali starost ter v primeru izgube zaposlitve v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

(2) Vsakdo, ki v Uniji zakonito prebiva in spreminja prebivališče, ima pravico do dajatev socialne varnosti in socialnih ugodnosti v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

(3) V boju proti socialni izključenosti in revščini Unija priznava in spoštuje pravico do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, ki naj zagotovita dostojno življenje za vse, ki nimajo zadostnih sredstev, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

II-95. Člen

Varovanje zdravja

Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

II-96. Člen

Dostop do služb splošnega gospodarskega pomena

Unija priznava in spoštuje dostop do služb splošnega gospodarskega pomena, ki je v skladu z Ustavo določen v nacionalnih zakonodajah in običajih, s čimer pospešuje socialno in teritorialno povezanost Unije.

II-97. Člen

Varstvo okolja

V politike Unije je treba vključevati visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.

II-98. Člen

Varstvo potrošnikov

Politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov.

V. NASLOV

PRAVICE DRŽAVLJANOV

II-99. Člen

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament

- (1) Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament.
- (2) Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem.

II-100. Člen

Pravica voliti in biti voljen na občinskih volitvah

Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah.

II-101. Člen

Pravica do dobrega upravljanja

- (1) Vsakdo ima pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku.
- (2) Ta pravica vključuje predvsem:
 - a) pravico vsake osebe, da se izjasni pred sprejetjem kakršnega koli posamičnega ukrepa, ki jo prizadene;
 - b) pravico dostopa vsake osebe do svojega spisa, ob spoštovanju legitimnih interesov zaupnosti ter poklicne in poslovne tajnosti;
 - c) obveznost uprave, da svoje odločitve obrazloži.
- (3) Vsakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.
- (4) Vsakdo se lahko na institucije Unije obrne v enem od jezikov Ustave in mora prejeti odgovor v istem jeziku.

*II-102. Člen***Pravica dostopa do dokumentov**

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije ne glede na nosilec dokumenta.

*II-103. Člen***Evropski varuh človekovih pravic**

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico, da se obrne na evropskega varuha človekovih pravic glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov, uradov in agencij Unije razen glede Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

*II-104. Člen***Pravica do peticije**

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament.

*II-105. Člen***Svoboda gibanja in prebivanja**

- (1) Vsak državljan Unije ima pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.
- (2) Svoboda gibanja in prebivanja se lahko v skladu z Ustavo prizna državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju ene od držav članic.

*II-106. Člen***Diplomatska in konzularna zaščita**

Vsak državljan Unije ima na ozemlju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima svojega predstavništva, pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države.

VI. NASLOV

SODNO VARSTVO

II-107. Člen

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

Osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, se odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva.

II-108. Člen

Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe

- (1) Obdolženec velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom.
- (2) Vsakemu obdolžencu je zagotovljena pravica do obrambe.

II-109. Člen

Načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni

- (1) Nihče ne sme biti obsojen zaradi storitve ali opustitve, za katero v času, ko je bila storjena, nacionalno ali mednarodno pravo ni določalo, da je kazniva. Prav tako se mu ne sme izreči težja kazen od tiste, ki je bila zagrožena v času storitve dejanja. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.
- (2) Ta člen ne izključuje sojenja in kaznovanja osebe zaradi storitve ali opustitve, ki je bila v času, ko je bila storjena, kazniva po splošnih načelih, ki jih priznava skupnost narodov.
- (3) Kazen ne sme biti nesorazmerna s kaznivim dejanjem.

II-110. Člen

Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat

Nihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.

VII. NASLOV

SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI
IN UPORABI LISTINE

II-111. Člen

Področje uporabe

(1) Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v drugih delih Ustave.

(2) Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije in ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije, pa tudi ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v drugih delih Ustave.

II-112. Člen

Področje uporabe in razlaga pravic in načel

(1) Kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, mora biti predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko izpolnjujejo cilje v splošnem interesu, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.

(2) Pravice, ki jih priznava ta listina in ki jih urejajo določbe drugih delov Ustave, se uresničujejo v skladu s pogoji in v mejah, opredeljenih v teh delih.

(3) Kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.

(4) Kolikor so v tej listini priznane temeljne pravice, kot izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, je treba te pravice razlagati skladno s temi tradicijami.

(5) Določbe te listine, v katerih so določena načela, se lahko izvajajo z akti institucij, organov, uradov in agencij Unije ter akti držav članic za izvajanje prava Unije v skladu z njihovimi pristojnostmi. Nanje se sme pred sodišči sklicevati samo pri razlagi teh aktov in pri odločanju o njihovi zakonitosti.

- (6) Nacionalne zakonodaje in običaji se morajo v celoti upoštevati v skladu s to listino.
- (7) Sodišča Unije in držav članic ustrezno upoštevajo pojasnila, pripravljena kot vodilo za razlago Listine o temeljnih pravicah.

II-113. Člen

Raven varstva

Nobena določba te listine se ne sme razlagati kot omejevanje ali zoževanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih priznavajo pravo Unije, mednarodno pravo in mednarodni sporazumi, katerih pogodbenice so Unija ali vse države članice, predvsem Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ustave držav članic.

II-114. Člen

Prepoved zlorabe pravic

Nobene določbe te listine se ne sme razlagati, kot da podeljuje pravico opravljanja kakršne koli dejavnosti ali storitve kakršnega koli dejanja, katerega cilj bi bil odpraviti pravice in svoboščine, priznane v tej listini, ali jih omejiti bolj, kakor je predvideno v tej listini.

III. DEL

POLITIKE IN DELOVANJE UNIJE

I. NASLOV

SPLOŠNE DOLOČBE

III-115. Člen

Unija zagotavlja notranjo usklajenost politik in dejavnosti iz tega dela ob upoštevanju vseh svojih ciljev in v skladu z načelom prenosa pristojnosti.

III-116. Člen

V vseh dejavnostih iz tega dela si Unija prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med ženskami in moškimi.

III-117. Člen

Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti iz tega dela, Unija upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja.

III-118. Člen

Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti iz tega dela, si Unija prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

III-119. Člen

Zahteve varstva okolja je treba vključevati v opredelitve in izvajanje politik in dejavnosti iz tega dela, zlasti zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja.

III-120. Člen

Pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti Unije se upoštevajo zahteve varstva potrošnikov.

III-121. Člen

Pri oblikovanju in izvajanju politik Unije na področju kmetijstva, ribištva, prometa, notranjega trga, raziskav in tehnološkega razvoja ter vesolja, Unija in države članice v celoti upoštevajo zahteve po

dobrem počutju živali kot čutečih bitij, pri čemer spoštujejo zakonodajne ali upravne predpise in ustaljene običaje držav članic zlasti glede verskih obredov, kulturnih tradicij in regionalne dediščine.

III-122. Člen

Ne glede na I-5., III-166., III-167. in III-238. člen Ustave ter ob upoštevanju položaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega interesa v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne povezanosti, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Ustave za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog. Z evropskimi zakoni se določijo ta načela in pogoji ne glede na pristojnosti držav članic, da v skladu z Ustavo nudijo, naročajo in financirajo take službe.

II. NASLOV

NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO

III-123. Člen

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo pravila o prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva iz drugega odstavka I-4. člena Ustave.

III-124. Člen

(1) Ne glede na druge določbe Ustave in v mejah pristojnosti, ki so z njo dodeljene Uniji, lahko Svet z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni sprejme potrebne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo temeljna načela za spodbujevalne ukrepe Unije in opredeli takšne ukrepe v podporo ukrepom držav članic, ki prispevajo k uresničevanju ciljev iz prejšnjega odstavka, brez usklajevanja njihovih zakonov in upravnih predpisov.

III-125. Člen

(1) Če je ukrepanje Unije potrebno za olajšanje uresničevanja pravice iz točke a) drugega odstavka I-10. člena Ustave vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja in če v Ustavi niso predvidena potrebna pooblastila, se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni v ta namen sprejmejo ukrepi.

(2) Za namene enake tistim iz prejšnjega odstavka in če v Ustavi niso predvidena potrebna pooblastila, se lahko ukrepi v zvezi s potnimi listinami, osebnimi izkaznicami, dovoljenji za prebivanje ali drugimi takimi listinami, ter ukrepi v zvezi s socialnim varstvom ali socialno zaščito določijo z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-126. Člen

Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se opredeli podrobna ureditev za uresničevanje pravice iz točke b) drugega odstavka I-10. člena Ustave vsakega državljana Unije, da voli in je voljen na občinskih volitvah in volitvah v Evropski parlament v državi članici, v kateri prebiva, ne da bi bil državljan te države. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Ta ureditev lahko predvideva izjeme, kadar so utemeljene s težavami, značilnimi za neko državo članico.

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament se izvršuje ne glede na prvi odstavek III-330. člena Ustave in ukrepe, sprejete za njegovo izvajanje.

III-127. Člen

Države članice sprejmejo predpise, potrebne za zagotovitev diplomatske in konzularne zaščite državljanov Unije v tretjih državah, kakor je določeno v točki c) drugega odstavka I-10. člena Ustave.

Države članice začnejo mednarodna pogajanja, nujna za zagotovitev te zaščite.

Z evropskim zakonom Sveta se lahko določijo ukrepi, potrebni za olajšanje zagotavljanja te zaščite. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-128. Člen

Jeziki, v katerih se ima vsak državljan Unije pravico obrniti na katero koli institucijo ali organ iz točke d) drugega odstavka I-10. člena Ustave in prejeti odgovor, so navedeni v prvem odstavku IV-448. člena Ustave. Institucije in posvetovalni organi iz točke d) drugega odstavka I-10. člena Ustave, so tisti iz drugega pododstavka prvega odstavka I-19. člena, I-30., I-31. in I-32. člena Ustave ter evropski varuh človekovih pravic.

III-129. Člen

Komisija poroča o uporabi I-10. člena Ustave in tega naslova Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru vsaka tri leta. V tem poročilu je treba upoštevati razvoj Unije.

Na podlagi tega poročila in ne glede na druge določbe Ustave se lahko z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta dopolnijo pravice iz I-10. člena Ustave. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta. Zadevni zakon ali okvirni zakon ne začne veljati, dokler ga države članice ne potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

III. NASLOV

NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI

I. POGLAVJE

NOTRANJI TRG

1. ODDELEK

VZPOSTAVITEV IN DELOVANJE NOTRANJEGA TRGA

III-130. Člen

- (1) Unija sprejme ukrepe za vzpostavitev ali zagotavljanje delovanja notranjega trga v skladu z ustreznimi določbami Ustave.
- (2) Notranji trg zajema območje brez notranjih meja, na katerem je v skladu z Ustavo zagotovljen prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala.
- (3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih določi smernice in pogoje, potrebne za zagotavljanje uravnoteženega napredka na vseh zadevnih področjih.
- (4) Komisija pri oblikovanju predlogov za doseganje ciljev iz prvega in drugega odstavka tega člena upošteva obseg prizadevanj, ki jih bodo morala nekatera gospodarstva zaradi razlik v razvoju ohranjati za vzpostavitev notranjega trga, in lahko predlaga ustrezne ukrepe.

Če so ti ukrepi oblikovani kot izjeme, morajo biti po svoji naravi začasne in smejo povzročiti najmanjše možne motnje v delovanju notranjega trga.

III-131. Člen

Države članice se med seboj posvetujejo o sprejetju skupnih ukrepov, zato da na delovanje notranjega trga ne bi vplivali ukrepi, ki bi jih bila prisiljena sprejeti ena od držav članic ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na javni red in mir, v primeru vojne, resnih mednarodnih napetosti, ki bi pomenile vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.

III-132. Člen

Če bi ukrepi, sprejeti v primerih iz III-131. in III-436. člena Ustave povzročili izkrivljanje pogojev konkurence na notranjem trgu, Komisija skupaj z zadevno državo članico preuči, kako bi lahko te ukrepe prilagodila pravilom, določenim v Ustavi.

Ne glede na postopek iz III-360. in III-361. člena Ustave, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču, če Komisija ali država članica meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz III-131. in III-436. člena Ustave. Sodišče odloča o zadevi ob izključitvi javnosti.

2. ODDELEK

PROSTI PRETOK OSEB IN STORITEV

1. pododdelek

Delavci

III-133. Člen

- (1) Delavci imajo pravico do prostega gibanja v Uniji.
- (2) Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.
- (3) Delavci imajo ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem, pravico:
 - a) sprejeti ponujeno delovno mesto;
 - b) se v ta namen na območju držav članic prosto gibati;
 - c) bivati v državi članici zaradi zaposlitve skladno z določbami zakonov ali upravnih predpisov, ki urejajo zaposlovanje državljanov te države;
 - d) ostati na ozemlju države članice po prenehanju zaposlitve v tej državi pod pogoji, zajetimi v evropskih uredbah, ki jih sprejme Komisija.
- (4) Ta člen se ne uporablja pri zaposlovanju v državni upravi.

III-134. Člen

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za uresničevanje prostega gibanja delavcev iz prejšnjega člena. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Cilj takih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov je zlasti:

- a) zagotovitev tesnega sodelovanja med posameznimi državnimi zavodi za zaposlovanje;

- b) odpravljanje tistih upravnih postopkov in praks ter predpisanih rokov za dostop do prostih delovnih mest, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami in katerih ohranitev bi ovirala liberalizacijo gibanja delavcev;
- c) odpravljanje vseh predpisanih rokov in drugih omejitev, predvidenih z nacionalno zakonodajo ali predhodno sklenjenimi sporazumi med državami članicami, ki glede svobodne izbire zaposlitve za delavce iz drugih držav članic določajo drugačne pogoje od tistih, ki veljajo za domače delavce;
- d) vzpostavitev ustreznih mehanizmov, ki povezujejo ponudbe s prošnjami za zaposlitev in olajšajo doseganje ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile tako, da nista ogrožena življenjska raven in raven zaposlenosti v posameznih regijah in industrijskih vejah.

III-135. Člen

V okviru skupnega programa države članice spodbujajo izmenjavo mladih delavcev.

III-136. Člen

(1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo takšni ukrepi na področju socialne varnosti, kakršni so potrebni za zagotovitev prostega gibanja delavcev; v ta namen se vzpostavi ureditev, ki zaposlenim in samozaposlenim delavcem migrantom in njihovim vzdrževancem zagotavlja:

- a) seštevanje vseh dob, ki se upoštevajo po zakonodajah različnih držav, za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun višine dajatev;
- b) izplačevanje dajatev osebam s prebivališčem na ozemlju držav članic.

(2) Kadar član Sveta meni, da bi osnutek evropskega zakona ali okvirnega zakona iz prejšnjega odstavka vplival na temeljne vidike njegovega sistema socialne varnosti, vključno z njegovim obsegom ali finančno strukturo, ali bi vplival na finančno uravnoteženost sistema, lahko zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek iz III-396. člena Ustave začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu, ki konča začasno prekinitve postopka iz III-396. člena Ustave, ali
- b) od Komisije zahteva, da predloži nov predlog; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

*2. pododdelek***Svoboda ustanavljanja***III-137. Člen*

V okviru tega pododdelka so omejitve glede svobode ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za omejitve pri ustanavljanju agencij, podružnic ali hčerinskih družb državljanov katere koli države članice s sedežem na ozemlju katere koli države članice.

Svoboda ustanavljanja zajema pravico državljanov države članice, da na ozemlju druge države članice začnejo opravljati in opravljajo dejavnost kot samozaposlene osebe ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij, zlasti družb ali podjetij iz drugega odstavka III-142. člena Ustave, pod pogoji, ki jih ob upoštevanju 4. oddelka o kapitalu in plačilih iz tega dela za svoje državljane določa zakonodaja države članice, v kateri se taka ustanovitev izvede.

III-138. Člen

(1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za uresničevanje svobode ustanavljanja v zvezi s posamezno dejavnostjo. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Evropski parlament, Svet in Komisija izvajajo naloge, ki jih imajo po prejšnjem odstavku, zlasti tako da:

- a) praviloma prednostno obravnavajo dejavnosti, pri katerih svoboda ustanavljanja pomembno prispeva k razvoju proizvodnje in trgovine;
- b) zagotavljajo tesno sodelovanje med pristojnimi organi v državah članicah, da se seznanijo s stanjem raznih dejavnosti v Uniji;
- c) odpravljajo tiste upravne postopke in prakse, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami, katerih ohranitev bi ovirala svobodo ustanavljanja;
- d) zagotavljajo, da delavci ene države članice, zaposleni na ozemlju druge države članice, lahko ostanejo na tem ozemlju, zato da tam začnejo dejavnosti kot samozaposlene osebe, kadar izpolnjujejo pogoje, ki naj bi jih izpolnjevali, če bi v to državo vstopili ob nameravanem začetku te dejavnosti;
- e) omogočajo državljanom ene države članice, da pridobijo in uporabljajo nepremičnine na ozemlju druge države članice, kolikor to ni v nasprotju z načeli iz drugega odstavka III-227. člena Ustave;
- f) postopno odpravljajo omejitve glede svobode ustanavljanja v vseh zadevnih panogah, tako glede pogojev za ustanavljanje agencij, podružnic ali hčerinskih družb na ozemlju države članice in tudi glede pogojev za dostop oseba matičnega podjetja do vodilnih ali nadzornih delovnih mest v teh agencijah, podružnicah ali hčerinskih družbah;

- g) usklajujejo, kolikor je to potrebno, zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka III-142. člena Ustave za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Uniji;
- h) zagotavljajo, da pomoči, ki jih dodeljujejo države članice, ne izkrivljajo pogojev za ustanavljanje.

III-139. Člen

Ta pododdelek se v posamezni državi članici ne uporablja za tiste dejavnosti, ki so v tej državi povezane, četudi občasno, z izvajanjem javne oblasti.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določi, da se za nekatere dejavnosti ta pododdelek ne uporablja.

III-140. Člen

(1) Ta pododdelek in ukrepi, sprejeti v skladu z njim, ne vplivajo na uporabo določb zakonov ali upravnih predpisov, ki predvidevajo posebno obravnavo tujih državljanov zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.

(2) Z evropskimi okvirnimi zakoni se uskladijo nacionalni predpisi iz prejšnjega odstavka.

III-141. Člen

(1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se samozaposlenim osebam olajša začetek opravljanja in opravljanje njihove dejavnosti. V njih je zajeto:

- a) vzajemno priznavanje diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah;
- b) uskladitev določb zakonov ali upravnih predpisov v državah članicah, ki se nanašajo na začetek opravljanja in opravljanje dejavnosti samozaposlenih oseb.

(2) Pri zdravstvenih delavcih, zdravstvenih sodelavcih in farmacevtih je postopno odpravljanje omejitev odvisno od uskladitve pogojev za opravljanje teh poklicev v posameznih državah članicah.

III-142. Člen

Družbe ali podjetja, ustanovljena v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji, se v tem pododdelku obravnavajo enako kakor fizične osebe, ki so državljani držav članic.

„Družbe ali podjetja“ pomeni družbe ali podjetja, ustanovljena po civilnem ali gospodarskem pravu, vključno z zadrugami, in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava z izjemo neprofitnih.

III-143. Člen

Ne glede na uporabo drugih določb Ustave priznajo države članice državljanom drugih držav članic enako obravnavanje glede udeležbe v kapitalu družb ali podjetij iz drugega odstavka prejšnjega člena.

3. pododdelek

Svoboda opravljanja storitev

III-144. Člen

V okviru tega pododdelka so omejitve svobode opravljanja storitev v Uniji prepovedane za državljane držav članic, ki imajo sedež v eni od držav članic, vendar ne v državi članici osebe, ki so ji storitve namenjene.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določi, da se ta pododdelek uporablja tudi za državljane tretje države, ki opravljajo storitve in imajo sedež v Uniji.

III-145. Člen

Storitve so v smislu te ustave „storitve“ takrat, kadar se praviloma opravljajo za plačilo in kolikor jih ne urejajo določbe o prostem pretoku blaga, kapitala in oseb.

K „storitvam“ se štejejo zlasti:

- a) dejavnosti industrijskega značaja;
- b) dejavnosti trgovinskega značaja;
- c) obrtne dejavnosti;
- d) dejavnosti samostojnih poklicev.

Ne glede na določbe 2. pododdelka o svobodi ustanavljanja lahko ponudnik, zato da zagotovi storitev, začasno izvaja svojo dejavnost v državi članici, v kateri se ta storitev opravlja, pod enakimi pogoji, kakršne država predpisuje svojim državljanom.

III-146. Člen

(1) Svobodno opravljanje prevoznih storitev urejajo določbe 7. oddelka III. poglavja tega dela o prometu.

(2) Liberalizacija bančnih in zavarovalniških storitev, povezanih s pretokom kapitala, se izvaja skladno z liberalizacijo pretoka kapitala.

III-147. Člen

- (1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za doseganje liberalizacije posameznih storitev. Sprejme se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
- (2) V evropskih okvirnih zakonih iz prejšnjega odstavka imajo praviloma prednost tiste storitve, ki neposredno vplivajo na proizvodne stroške ali katerih liberalizacija spodbuja blagovno menjavo.

III-148. Člen

Države članice si prizadevajo liberalizirati storitve v večjem obsegu, kakor zahteva evropski okvirni zakon, sprejet v skladu s prejšnjim členom, če to dopuščajo njihove gospodarske razmere in stanje zadevnega gospodarskega sektorja.

V ta namen Komisija pripravi priporočila za zadevne države članice.

III-149. Člen

Dokler omejitve svobode opravljanja storitev niso odpravljene, uporabljajo države članice te omejitve brez diskriminacije glede na državljanstvo ali prebivališče za vse osebe, ki opravljajo storitve iz prvega odstavka III-144. člena Ustave.

III-150. Člen

III-139. do III-142. člen Ustave se uporabljajo za zadeve, ki jih obravnava ta pododdelek.

3. ODDELEK

PROSTI PRETOK BLAGA

1. pododdelek

Carinska unija

III-151. Člen

- (1) Unija vključuje carinsko unijo, ki zajema vso blagovno menjavo in med državami članicami prepoveduje carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom, poleg tega pa uvaja skupno carinsko tarifo v odnosih s tretjimi državami.
- (2) Četrty odstavek tega člena in 3. pododdelek tega oddelka o prepovedi količinskih omejitev se uporabljata za izdelke s poreklom iz držav članic in za izdelke, ki prihajajo iz tretjih držav in so v državah članicah v prostem prometu.

(3) Za izdelke iz tretjih držav velja, da so v prostem prometu v neki državi članici, če so bile v tej državi članici zanje opravljene uvozne formalnosti in plačane vse predpisane carine ali dajatve z enakim učinkom in če te carine ali dajatve niso bile v celoti ali delno povrnjene.

(4) Carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom so med državami članicami prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za carine fiskalne narave.

(5) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi carine skupne carinske tarife.

(6) Komisija pri izvajanju nalog, ki so ji zaupane v tem členu, upošteva:

- a) potrebo po pospeševanju trgovine med državami članicami in tretjimi državami;
- b) razvoj pogojev konkurence znotraj Unije, če omogočajo izboljšanje konkurenčnosti podjetij;
- c) potrebe Unije glede preskrbe s surovinami in polizdelki; pri tem Komisija skrbi, da med državami članicami ni izkrivljanja pogojev konkurence glede končnih izdelkov;
- d) potrebo po tem, da se izogne resnim motnjam v gospodarstvih držav članic ter da se zagotovi racionalen razvoj proizvodnje in razmah potrošnje znotraj Unije.

2. pododdelek

Carinsko sodelovanje

III-152. Člen

V okviru področja uporabe Ustave se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za okrepitev carinskega sodelovanja med državami članicami ter med njimi in Komisijo.

3. pododdelek

Prepoved količinskih omejitev

III-153. Člen

Med državami članicami so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in izvozu ter vsi ukrepi z enakim učinkom.

III-154. Člen

Prejšnji člen ne izključuje prepovedi ali omejitev pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu, če so utemeljene z javno moralo, javnim redom ali javno varnostjo, varovanjem zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvom nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali z varstvom industrijske ali poslovne lastnine. Vendar te prepovedi ali omejitve ne smejo biti sredstvo za samovoljno diskriminacijo ali prikrito omejevanje trgovine med državami članicami.

III-155. Člen

(1) Države članice prilagodijo vse državne monopole tržne narave, s čimer zagotovijo, da je odpravljena vsakršna diskriminacija glede pogojev nabave in trženja blaga med državljani držav članic.

Ta člen se uporablja za vse organizacije, s katerimi država članica pravno ali dejansko, neposredno ali posredno nadzoruje, določa ali občutno vpliva na uvoz ali izvoz med državami članicami. Uporablja se tudi za monopole, ki jih država prenese na druge.

(2) Države članice se vzdržijo uvajanja kakršnih koli novih ukrepov, ki so v nasprotju z načeli iz prejšnjega odstavka ali ki omejujejo področje uporabe členov o prepovedi carin in količinskih omejitvah med državami članicami.

(3) Če državni monopol tržne narave vsebuje pravila, ki naj olajšajo prodajo kmetijskih proizvodov ali pridobitve kar najboljšega izkupička zanje, je treba pri uporabi tega člena storiti vse potrebno za zagotovitev enakovrednih zaščitnih ukrepov glede zaposlovanja in življenjske ravni posameznih proizvajalcev.

4. ODDELEK

KAPITAL IN PLAČILA

III-156. Člen

V okviru tega oddelka so prepovedane vse omejitve pretoka kapitala in plačil med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami.

III-157. Člen

(1) Prejšnji člen ne vpliva na uporabo tistih omejitev za tretje države, ki so obstajale po nacionalnem pravu ali pravu Unije na dan 31. decembra 1993 in so bile sprejete glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, nanašajo pa se na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala. Ob upoštevanju omejitev, ki obstajajo v nacionalni zakonodaji Estonije in Madžarske, je zadevni datum 31. december 1999.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, ki se nanašajo na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala.

Evropski parlament in Svet si v kar največjem obsegu prizadevata doseči cilj prostega pretoka kapitala med državami članicami in tretjimi državami ter ne glede na druge določbe Ustave.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko le z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta določijo ukrepi, ki pomenijo v pravu Unije nazadovanje glede liberalizacije pretoka kapitala v tretje države ali iz njih. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-158. Člen

(1) III-156. člen Ustave ne vpliva na pravice držav članic, da:

- a) uporabljajo ustrezne predpise svojega davčnega prava, v katerih so različno obravnavani davčni zavezanci, ki niso v enakem položaju glede na prebivališče ali kraj, v katerem je naložen njihov kapital;
- b) sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev nacionalnih zakonov ali upravnih predpisov, zlasti na področju obdavčitve in bonitetnega nadzora finančnih institucij, ali določijo postopke za prijavo pretoka kapitala za namene upravnih ali statističnih informacij ali sprejmejo ukrepe, ki so upravičeni zaradi javnega reda ali javne varnosti.

(2) Ta oddelek ne vpliva na veljavnost tistih omejitev pravice do ustanavljanja, ki so združljive z Ustavo.

(3) Ukrepi in postopki iz prvega in drugega odstavka tega člena ne smejo biti sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja prostega pretoka kapitala in plačil iz III-156. člena Ustave.

(4) Če ni evropskega zakona ali okvirnega zakona iz tretjega odstavka prejšnjega člena, lahko Komisija, ali če v treh mesecih od zahteve zadevne države članice Komisija ni sprejela evropskega sklepa, Svet, sprejme evropski sklep, s katerim potrdi, da se omejevalni davčni ukrepi, ki jih sprejme država članica glede ene ali več tretjih držav, štejejo za združljive z Ustavo, kolikor so utemeljeni z enim od ciljev Unije in so združljivi s pravilnim delovanjem notranjega trga. Na prošnjo države članice Svet odloča soglasno.

III-159. Člen

Kadar v izjemnih okoliščinah pretok kapitala v tretje države ali iz njih povzroča ali grozi, da bo povzročil resne težave pri delovanju ekonomske in monetarne unije, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi uvede zaščitne ukrepe glede tretjih držav za obdobje

največ šestih mesecev, če so taki ukrepi izrecno potrebni. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

III-160. Člen

Če je to potrebno za doseganje ciljev iz III-257. člena Ustave, zlasti kar zadeva preprečevanje in boj proti terorizmu in sorodnim dejavnostim, se z evropskimi zakoni določi okvir upravnih ukrepov glede pretoka kapitala in plačil, kot so zamrznitev sredstev, finančnega premoženja ali ekonomskih dobičkov, ki pripadajo ali so v posesti ali imetništvu fizičnih ali pravnih oseb, skupin ali subjektov, ki niso državni subjekti.

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe za izvajanje evropskih zakonov iz prejšnjega odstavka.

Akti iz tega člena vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

5. ODDELEK

PRAVILA O KONKURENCI

1. pododdelek

Pravila za podjetja

III-161. Člen

(1) Kot nezdružljivi z notranjim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, zlasti tisti, ki:

- a) neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja;
- b) omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, trge, tehnični razvoj ali naložbe;
- c) določajo razdelitev trgov in virov nabave;
- d) uvajajo neenake pogoje za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji in jih tako postavljajo v podrejen konkurenčni položaj;
- e) pogojujejo sklepanje pogodb s tem, da sopogodbeniki sprejmejo dodatne obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

- (2) Vsi sporazumi ali sklepi, ki jih ta člen prepoveduje, so nični.
- (3) V naslednjih primerih se lahko določi, da se prvi odstavek tega člena ne uporablja za:
- sporazume ali skupine sporazumov med podjetji;
 - sklepe ali skupine sklepov podjetniških združenj;
 - usklajeno ravnanje ali skupine usklajenih ravnanj,

ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k spodbujanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi, in ki:

- a) zadevnim podjetjem ne določajo omejitev, ki za doseganje teh ciljev niso nujne;
- b) takšnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih izdelkov ne dajejo možnosti izključitve konkurence.

III-162. Člen

Kot nezdružljiva z notranjim trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Takšna zloraba je zlasti:

- a) neposredno ali posredno določanje nepoštenih nakupnih ali prodajnih cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;
- b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja na škodo potrošnikov;
- c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji, ki slednje postavlja v podrejen konkurenčni položaj;
- d) sklepanje pogodb, ki sopogodbnikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

III-163. Člen

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe za uveljavitev načel iz III-161. in III-162. člena Ustave. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Takšne uredbe se sprejmejo zlasti za:

- a) zagotovitev upoštevanja prepovedi iz prvega odstavka III-161. člena Ustave in prejšnjega člena z določitvijo glob in periodičnih denarnih kazni;
- b) določitev podrobnosti uporabe tretjega odstavka III-161. člena Ustave ob upoštevanju potrebe po zagotovitvi učinkovitega nadzora, pa tudi po čim večji poenostavitvi upravljanja;
- c) opredelitev področja uporabe III-161. in III-162. člena Ustave v različnih gospodarskih panogah, če je to potrebno;
- d) opredelitev nalog Komisije in Sodišča Evropske unije pri uporabi določb iz tega odstavka;
- e) določitev razmerja med nacionalnimi zakonodajami na eni strani in tem pododdelkom ter evropskimi uredbami, ki so bile sprejete v skladu s tem členom, na drugi strani.

III-164. Člen

Do začetka veljavnosti evropskih uredb, sprejetih v skladu s prejšnjim členom, se organi držav članic odločajo glede dopustnosti sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj ter zlorabe prevladujočega položaja na notranjem trgu v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo in III-161. členom, zlasti tretjim odstavkom navedenega člena, in III-162. členom Ustave.

III-165. Člen

(1) Ne glede na prejšnji člen Komisija zagotovi uporabo načel iz III-161. in III-162. člena Ustave. Komisija razišče primere domnevne kršitve teh načel na predlog države članice ali na lastno pobudo in v sodelovanju s pristojnimi organi v državah članicah, ki ji pomagajo. Če ugotovi kršitev, predlaga ustrezne ukrepe za njeno odpravo.

(2) Če se kršitev načel iz prejšnjega odstavka ne odpravi, Komisija sprejme obrazložen evropski sklep v katerem navede kršitev načel. Komisija lahko svoj sklep objavi in državam članicam dovoli sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja, za katere določi pogoje in podrobnosti.

(3) Komisija lahko sprejme evropske uredbe glede skupine sporazumov, v zvezi s katerimi je Svet sprejel evropsko uredbo v skladu s točko b) drugega odstavka III-163. člena Ustave.

III-166. Člen

(1) Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi nikakršnih ukrepov, ki so v nasprotju z Ustavo, zlasti z drugim odstavkom I-4. člena in III-161. do III-169. členom Ustave.

(2) Podjetja, pooblaščená za opravljánie storitev splošného hospodárskeho pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovného monopolu, ravnajo po določbah Ustave, zlasti po določbah o konkurenci, kolikor uporaba takšnih določb pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

(3) Komisija zagotovi uporabo tega člena in po potrebi sprejme ustrezne evropske uredbe ali sklepe.

2. pododdelek

Državne pomoči

III-167. Člen

(1) Razen če Ustava ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

(2) Z notranjim trgov je združljivo naslednje:

- a) pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;
- b) pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
- c) pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila. Pet let po začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep o razveljavitvi te točke.

(3) Kot združljivo z notranjim trgov se lahko šteje naslednje:

- a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika in v regijah iz III-424. člena Ustave glede na njihov strukturni, gospodarski in socialni položaj;
- b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
- c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;

- d) pomoč za pospeševanje kulture in ohranjanja kulturne dediščine, kadar takšna pomoč ne škoduje trgovinskim pogojem in konkurenci v Uniji v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;
- e) druge vrste pomoči, kakršne so lahko opredeljene v evropskih uredbah ali sklepih, ki jih Svet sprejme na predlog Komisije.

III-168. Člen

(1) Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse njihove obstoječe sisteme pomoči. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje notranjega trga.

(2) Če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva z notranjim trgom glede na prejšnji člen, ali če se takšna pomoč zlorablja, sprejme evropski sklep, s katerim od zadevne države članice zahteva, da takšno pomoč odpravi ali spremeni v roku, ki ji ga določi.

Če zadevna država članica ne upošteva tega evropskega sklepa v predpisanem roku, lahko Komisija ali katera koli zainteresirana država članica, ne glede na III-360. in III-361. člen Ustave, zadevo predloži neposredno Sodišču Evropske unije.

Na predlog države članice lahko Svet soglasno sprejme evropski sklep, da se državna pomoč, ki jo ta država članica dodeli ali jo ima namen dodeliti, šteje kot združljiva z notranjim trgom, ne glede na določbe prejšnjega člena, ali evropskih uredb po III-169. členu Ustave, če takšen sklep upravičujejo izjemne okoliščine. Če je Komisija glede takšne pomoči že sprožila postopek iz prvega pododstavka tega odstavka, je posledica vložitve predloga zadevne države članice pri Svetu začasna prekinitev postopka do razglasitve stališča Sveta.

Če v treh mesecih po vložitvi omenjenega predloga Svet svojega stališča ne razglasi, odloča Komisija.

(3) Države članice obvestijo Komisijo o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na prejšnji člen ni združljiv z notranjim trgom, nemudoma sproži postopek iz prejšnjega odstavka. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončna odločitev.

(4) Komisija lahko sprejme evropske uredbe o skupinah državnih pomoči, za katere je Svet v skladu s III-169. členom Ustave odločil, da so lahko izvzete od postopka iz prejšnjega odstavka.

III-169. Člen

Svet lahko na predlog Komisije sprejme uredbo za uporabo III-167. in III-168. člena Ustave, zlasti pa lahko določi pogoje, pod katerimi se uporablja tretji odstavek prejšnjega člena in skupine pomoči, ki so izvzete od postopka iz istega odstavka. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

6. ODDELEK

DOLOČBE O DAVKIH

III-170. Člen

(1) Nobena država članica ne uvaja, neposredno ali posredno, kakršnih koli notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, ki bi bili višji od davkov, uvedenih neposredno ali posredno na enakovrstne domače izdelke.

Prav tako nobena država članica ne uvaja takšnih notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, s katerimi bi posredno zaščitila druge izdelke.

(2) Kadar država članica izdelke izvaža na ozemlje druge države članice, povračilo notranjih davkov ne sme preseči notranjih davkov na omenjene izdelke, ki so bili uvedeni bodisi neposredno ali posredno.

(3) Pri izvozu v druge države članice se ne smejo odobriti odpustitve in povračila drugih dajatev, razen prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, niti ni dovoljeno uvajati izravnalnih dajatev ob uvozu iz držav članic, razen če so bile predvidene določbe predhodno odobrene za omejeno obdobje z evropskim sklepom, ki ga je Svet sprejel na predlog Komisije.

III-171. Člen

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni Sveta se določijo ukrepi za uskladitve zakonodaje držav članic glede prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, če je ta uskladitev potrebna za vzpostavitev ali delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

7. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-172. Člen

(1) Če Ustava ne določa drugače, se ta člen uporablja za doseganje ciljev, določenih v III-130. členu Ustave. Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za približevanje določb zakonov in upravnih predpisov v državah članicah, katerih predmet je vzpostavitev ali delovanje notranjega

trga. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Prejšnji odstavek se ne uporablja za določbe o davkih, določbe o prostem gibanju oseb, niti za tiste, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih.

(3) Komisija ima v svojih predlogih iz prvega odstavka tega člena, ki zadevajo zdravje, varnost, varstvo okolja in varstvo potrošnikov, za izhodišče visoko raven varstva, pri čemer zlasti upošteva nova dognanja na podlagi znanstvenih dejstev. V okviru svojih dodeljenih pristojnosti si Evropski parlament in Svet prizadevata za doseganje tega cilja.

(4) Če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom ali z evropsko uredbo Komisije država članica meni, da je treba ohraniti nacionalne določbe zaradi pomembnih potreb iz III-154. člena Ustave, ali določbe, ki zadevajo varstvo okolja ali delovnega okolja, o teh določbah, pa tudi o razlogih za njihovo ohranitev, uradno obvesti Komisijo.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek pa, če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom ali z uredbo Komisije, država članica meni, da je treba na podlagi novih znanstvenih spoznanj o varstvu okolja ali delovnega okolja uvesti nacionalne določbe zaradi problema, ki je specifičen zanj in je posledica sprejetja usklajevalnega ukrepa, o načrtovanih določbah, pa tudi o razlogih zanje, uradno obvesti Komisijo.

(6) Komisija v šestih mesecih po uradnih obvestilih iz četrtega in petega odstavka tega člena sprejme evropski sklep, s katerim odobri ali zavrne nacionalne določbe, potem ko preveri, ali so morda sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikrita omejitve trgovine med državami članicami in ali ovirajo delovanje notranjega trga.

Če Komisija v tem roku ne sprejme nobene odločitve, se šteje, da so nacionalne določbe iz četrtega in petega odstavka tega člena odobrene.

Če to upravičuje zahtevnost zadeve in če ni nevarnosti za zdravje ljudi, lahko Komisija zadevno državo članico uradno obvesti, da se rok iz tega odstavka lahko podaljša za nadaljnje obdobje največ šestih mesecev.

(7) Če se v skladu s prejšnjim odstavkom državi članici dovoli ohranitev ali uvedba nacionalnih določb, ki se ne skladajo z usklajevalnim ukrepom, Komisija nemudoma preveri, ali naj predlaga prilagoditev temu ukrepu.

(8) Če država članica izpostavi specifičen problem glede javnega zdravja na področju, ki so ga urejali prejšnji usklajevalni ukrepi, na to opozori Komisijo, ki nemudoma preveri, ali naj predlaga ustrezne ukrepe.

(9) Ne glede na postopek, določen v III-360. in III-361. členu Ustave, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču Evropske unije, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz tega člena.

(10) Usklajevalni ukrepi iz tega člena v ustreznih primerih vključujejo zaščitno klavzulo, ki dovoljuje državam članicam, da zaradi enega ali več neekonomskih razlogov iz III-154. člena Ustave sprejmejo začasne ukrepe, ki so predmet nadzornega postopka Unije.

III-173. Člen

Ne glede na prejšnji člen se z evropskim okvirnim zakonom Sveta določijo ukrepi za približevanje tistih zakonov in upravnih predpisov držav članic, ki neposredno vplivajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-174. Člen

Kadar Komisija ugotovi, da razlika med določbami zakonov ali upravnih predpisov v državah članicah izkrivlja pogoje konkurence na notranjem trgu in da je nastalo izkrivljanje treba odpraviti, se posvetuje z zadevnimi državami članicami.

Če na podlagi posvetovanja ne pride do dogovora, se z evropskimi okvirnimi zakoni določijo ukrepi, potrebni za odpravo zadevnega izkrivljanja. Sprejmejo se lahko tudi drugi ustrezni ukrepi, ki so predvideni v Ustavi.

III-175. Člen

(1) Kadar obstaja razlog za bojazen, da bi lahko sprejetje ali sprememba neke določbe zakona ali upravnega predpisa države članice povzročila izkrivljanje v smislu prejšnjega člena, se država članica, ki želi nadaljevati postopek za sprejemanje ali spremembo te določbe, posvetuje s Komisijo. Po posvetovanju z državami članicami Komisija priporoči zadevnim državam članicam ustrezne ukrepe, s katerimi bi se izognile omenjenemu izkrivljanju.

(2) Če država članica, ki želi uvesti ali spremeniti svoje predpise, ne upošteva priporočila, ki ga je nanjo naslovila Komisija, drugim državam članicam ni treba spreminjati svojih nacionalnih predpisov v skladu s prejšnjim členom, s katerimi bi odpravile takšno izkrivljanje. Če država članica, ki priporočila Komisije ni upoštevala, povzroči izkrivljanje samo v lastno škodo, se določbe prejšnjega člena ne uporabijo.

III-176. Člen

Pri vzpostavitvi ali delovanju notranjega trga se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za uvedbo za enotno varstvo evropskih pravic intelektualne lastnine v vsej Uniji in za vzpostavitev centralizirane ureditve na ravni Unije na področju potrjevanja, usklajevanja in nadzorovanja.

Z evropskim zakonom Sveta se določijo jezikovne ureditve za evropske intelektualne pravice. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

II. POGLAVJE

EKONOMSKA IN DENARNA POLITIKA

III-177. Člen

Za namene iz I-3. člena Ustave dejavnosti držav članic in Unije v skladu z Ustavo vključujejo sprejetje ekonomske politike, ki temelji na tesnem usklajevanju ekonomskih politik držav članic, notranjem trgu in opredelitvi skupnih ciljev in ki se izvaja v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.

Hkrati z zgoraj navedenim ter v skladu z Ustavo in v njej opredeljenimi postopki te dejavnosti vključujejo enotno valuto, euro, ter opredelitev in izvajanje enotne denarne politike in politike deviznega tečaja, katerih poglavitni cilj je ohranjati stabilnost cen in ne glede na ta cilj podpirati splošne ekonomske politike v Uniji v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.

Pri teh dejavnostih države članice in Unija upoštevajo naslednja vodilna načela: stabilne cene, zdrave javne finance in denarne pogoje ter uravnoteženo plačilno bilanco.

1. ODDELEK

EKONOMSKA POLITIKA

III-178. Člen

Države članice vodijo svoje ekonomske politike z namenom, da bi prispevale k doseganju ciljev Unije, kakor so opredeljeni v I-3. členu Ustave, in v okviru širših smernic, navedenih v drugem odstavku III-179. člena Ustave. Države članice in Unija delujejo v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer dajejo prednost učinkovitemu razporejanju virov, ter se ravnaajo po načelih iz prejšnjega člena.

III-179. Člen

(1) Države članice obravnavajo svoje ekonomske politike kot zadevo skupnega pomena in jih usklajujejo v okviru Sveta skladno s prejšnjim členom.

(2) Svet na priporočilo Komisije oblikuje osnutek širših smernic ekonomskih politik držav članic in Unije in poroča o svojih ugotovitvah Evropskemu svetu.

Evropski svet na podlagi poročila Sveta obravnava sklep o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije. Na podlagi tega sklepa Svet sprejme priporočilo, ki opredeljuje omenjene širše smernice. O svojem priporočilu obvesti Evropski parlament.

(3) Za zagotavljanje tesnejše uskladitve ekonomskih politik in trajnostne konvergence ekonomskih učinkov držav članic Svet na podlagi poročil, ki mu jih predloži Komisija, spremlja gospodarski razvoj v vsaki od držav članic in v Uniji ter skladnost ekonomskih politik s širšimi smernicami iz prejšnjega odstavka, redno pa pripravlja tudi celovito oceno.

Zaradi tega večstranskega nadzora pošiljajo države članice Komisiji podatke o pomembnih ukrepih, ki so jih sprejele na področju svoje ekonomske politike, in vse druge podatke, za katere menijo, da so potrebni.

(4) Kadar se v okviru postopka iz prejšnjega odstavka ugotovi, da ekonomske politike neke države članice niso skladne s širšimi smernicami iz drugega odstavka tega člena ali da bi lahko ogrozila pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije, lahko Komisija na to državo članico naslovi opozorilo. Svet lahko na priporočilo Komisije naslovi potrebna priporočila za to državo članico. Svet lahko na predlog Komisije sklene, da svoja priporočila objavi.

V okviru tega odstavka Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(5) Predsednik Sveta in Komisija poročata Evropskemu parlamentu o rezultatih večstranskega nadzora. Če je Svet svoja priporočila objavil, je njegov predsednik lahko povabljen pred pristojni odbor Evropskega parlamenta.

(6) Z evropskimi zakoni se lahko določijo podrobna pravila postopka večstranskega nadzora iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

III-180. Člen

(1) Ne glede na druge postopke, predvidene v Ustavi, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi ukrepe, ki ustrezajo gospodarskim razmeram, zlasti ob hudih težavah pri oskrbi z nekaterimi izdelki.

(2) Kadar je država članica v težavah ali ji resno grozijo hude težave zaradi naravnih nesreč ali izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nikakršnega nadzora, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim pod določenimi pogoji tej državi članici odobri finančno pomoč Unije. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetem sklepu.

III-181. Člen

(1) Prepovedane so prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri Evropski centralni banki ali pri centralnih bankah držav članic (v nadaljnjem besedilu „nacionalne centralne banke“) v korist institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic, prav tako pa je prepovedano, da bi Evropska centralna banka ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.

(2) Prejšnji odstavek se ne uporablja za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in Evropska centralna banka pri zagotavljanju rezerv s strani nacionalnih centralnih bank obravnavajo enako kot zasebne kreditne institucije.

III-182. Člen

Prepovedani so vsi ukrepi in določbe, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja in ki vzpostavljajo privilegiran dostop institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij držav članic do finančnih institucij.

III-183. Člen

(1) Unija ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ali drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij katere koli države članice, kar pa ne vpliva na vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta. Država članica ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ali drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij druge države članice, kar pa ne vpliva na vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta.

(2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih opredeli pojme v zvezi z uporabo prepovedi iz III-181., III-182. člena Ustave in iz tega člena. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-184. Člen

(1) Države članice se izogibajo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.

(2) Komisija spremlja gibanje proračunskega stanja in višine javnega dolga v državah članicah zato, da bi ugotovila večje napake. Zlasti preverja upoštevanje proračunske discipline na podlagi naslednjih dveh meril:

a) ali razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen

1. če se ni to razmerje znatno in stalno zmanjševalo ter doseglo ravni blizu referenčne vrednosti, ali

2. če ni preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno, razmerje pa ostaja blizu referenčne vrednosti;

b) ali razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen če se razmerje ne znižuje zadosti in ne približuje dovolj hitro referenčni vrednosti.

Referenčne vrednosti so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

(3) Če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril, Komisija o tem pripravi poročilo. To poročilo upošteva tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice.

Komisija lahko pripravi poročilo tudi, če ne glede na izpolnjevanje zahtev navedenih meril meni, da v državi članici obstaja tveganje čezmernega primanjkljaja.

(4) Ekonomsko-finančni odbor, ustanovljen po III-192. členu Ustave, pripravi mnenje o poročilu Komisije.

(5) Če Komisija meni, da v neki državi članici obstaja čezmeren primanjkljaj ali da bi do njega lahko prišlo, na zadevno državo članico naslovi svoje mnenje in o tem obvesti Svet.

(6) Svet na predlog Komisije in ob upoštevanju morebitnih pripomb zadevne države članice ter po opravljeni celoviti oceni odloči, ali čezmeren primanjkljaj obstaja. Kadar Svet meni, da čezmeren primanjkljaj obstaja, na priporočilo Komisije brez odlašanja sprejme priporočila, ki jih naslovi na zadevno državo članico z namenom, da se to stanje v danem roku odpravi. Ob upoštevanju določb osmega odstavka tega člena se ta priporočila ne objavijo.

V okviru tega odstavka Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(7) Svet na priporočilo Komisije sprejme evropske sklepe in priporočila iz osmega do enajstega odstavka tega člena.

Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(8) Kadar Svet sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi, da na podlagi njegovih priporočil niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi v predpisanem roku, lahko svoja priporočila objavi.

(9) Če država članica vztraja pri neizvajanju priporočil Sveta, lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim zadevno državo članico pozove, naj v določenem roku sprejme ukrepe za zmanjšanje primanjkljaja, ki so po njegovem mnenju potrebni za izboljšanje stanja.

V takem primeru lahko Svet od zadevne države članice zahteva, da mu po natančno določenem časovnem razporedu predloži poročila in tako omogoči preverjanje njenih prizadevanj pri prilagajanju.

(10) Dokler država članica ne upošteva evropskega sklepa, sprejetega v skladu s prejšnjim odstavkom, se lahko Svet odloči za uvedbo ali, glede na okoliščine, okrepitev enega ali več od naslednjih ukrepov:

- a) od zadevne države članice zahteva, naj še pred izdajo obveznic in drugih vrednostnih papirjev objavi dodatne informacije, ki jih podrobneje določi Svet;
- b) Evropsko investicijsko banko pozove, naj ponovno pretehta svojo posojilno politiko do zadevne države članice;
- c) od zadevne države članice zahteva, naj pri Uniji položi brezobrestno vlogo v primerni vrednosti, dokler se čezmerni primanjkljaj, po mnenju Sveta, ustrezno ne zmanjša;
- d) naloži primerno visoke globe.

Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetih ukrepih.

(11) Svet razveljavi nekatere ali vse svoje ukrepe iz šestega, osmega, devetega in desetega odstavka tega člena, če se je čezmerni primanjkljaj v zadevni državi članici po njegovem mnenju ustrezno zmanjšal. Če je Svet svoja priporočila predhodno objavil, takoj po razveljavitvi Evropskega sklepa iz osmega odstavka tega člena javno izjavi, da čezmernega primanjkljaja v tej državi članici ni več.

(12) V okviru prvega do šestega odstavka ter osmega in devetega odstavka tega člena se ne morejo uveljavljati pravice do tožb iz III-360. in III-361. člena Ustave.

(13) Nadaljnje določbe za izvajanje postopka iz tega člena so določene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

Z evropskim zakonom Sveta se določijo ustrezni ukrepi, ki naj nadomestijo navedeni protokol. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

Ob upoštevanju drugih določb tega odstavka Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi podrobna pravila in opredelitve za uporabo navedenega protokola. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

2. ODDELEK

DENARNA POLITIKA

III-185. Člen

(1) Prednostni cilj Evropskega sistema centralnih bank je vzdrževanje stabilnosti cen. Brez vpliva na ta cilj Evropski sistem centralnih bank podpira splošne ekonomske politike v Uniji z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, določenih v I-3. členu Ustave. Evropski sistem centralnih bank deluje v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov, in ob upoštevanju načel iz III-177. člena Ustave.

(2) Temeljne naloge Evropskega sistema centralnih bank so:

- a) opredeliti in izvajati denarno politiko Unije;
- b) opravljati devizne posle v skladu z določbami III-326. člena U stave;
- c) imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
- d) podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.

(3) Točka c) prejšnjega odstavka ne vpliva na to, da vlade držav članic imajo in upravljajo operativna devizna sredstva.

(4) Evropsko centralno banko se zaprosi, da svetuje:

- a) glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih v okviru njenih pristojnosti;
- b) nacionalnim organom glede vseh osnutkov zakonodajnih predpisov na področjih v okviru njenih pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet določi v skladu s postopkom iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave.

Evropska centralna banka lahko ustreznim institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij v okviru njenih pristojnosti.

(5) Evropski sistem centralnih bank prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.

(6) Z evropskimi zakoni Sveta se lahko na Evropsko centralno banko prenesejo posebne naloge v zvezi s politikami bonitetnega nadzora kreditnih in drugih finančnih institucij, z izjemo zavarovalnic. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

III-186. Člen

(1) Evropska centralna banka ima izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

(2) Države članice lahko izdajajo eurokovance pod pogojem, da jim Evropska centralna banka odobri obseg izdaje.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe, s katerimi določi ukrepe za uskladitev apoenov in tehničnih specifikacij kovancev, namenjenih obtoku, da bi tako omogočil njihovo neovirano kroženje v Uniji. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

III-187. Člen

(1) Evropski sistem centralnih bank vodita organa odločanja Evropske centralne banke; to sta Svet Evropske centralne banke in Izvršilni odbor.

(2) Statut Evropskega sistema centralnih bank je določen v Protokolu o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

(3) Z evropskimi zakoni se lahko spremenijo prvi, drugi in tretji odstavek 5. člena, 17. in 18. člen, prvi odstavek 19. člena, 22., 23., 24. in 26. člen, drugi, tretji, četrti in šesti odstavek 32. člena, točka a) prvega odstavka 33. člena in 36. člen statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke:

a) bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko;

b) ali na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

(4) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi ukrepe iz 4. člena, četrtega odstavka 5. člena, drugega odstavka 19. člena, 20. člena, prvega odstavka 28. člena, drugega odstavka 29. člena, četrtega odstavka 30. člena in tretjega odstavka 34. člena statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom:

a) bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko;

b) ali na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

III-188. Člen

Pri izvajanju svojih pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po Ustavi in statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ne smejo niti Evropska centralna banka niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov, uradov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi, uradi in agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja Evropske centralne banke ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

III-189. Člen

Vsaka država članica zagotovi, da je njena nacionalna zakonodaja vključno s statutom njene nacionalne centralne banke, združljiva z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

III-190. Člen

(1) Za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank, Evropska centralna banka v skladu z določbami Ustave in pod pogoji, določenimi s statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, sprejema:

- a) evropske uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, opredeljenih v točki a) prvega odstavka 3. člena, prvem odstavku 19. člena, 22. členu in drugem odstavku 25. člena statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, in v primerih, ki se določijo v evropskih uredbah in sklepih iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave;
- b) evropske sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank in Evropske centralne banke, v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke;
- c) priporočila in mnenja.

(2) Evropska centralna banka se lahko odloči, da svoje evropske sklepe, priporočila in mnenja objavi.

(3) Svet v skladu s postopkom iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave sprejme evropske uredbe, ki določajo meje in pogoje, pod katerimi ima Evropska centralna banka pravico naložiti globe ali periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih evropskih uredb in sklepov.

III-191. Člen

Ne glede na pristojnosti Evropske centralne banke se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi, potrebni za uporabo eura kot enotne valute. Takšni zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

3. ODDELEK

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

III-192. Člen

(1) Za čim bolj učinkovito usklajevanje politik držav članic, ki je nujno za delovanje notranjega trga, se ustanovi Ekonomsko-finančni odbor.

(2) Odbor opravlja naslednje naloge:

- a) na zahtevo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo pripravlja mnenja za navedeni instituciji;
- b) spremlja ekonomsko in finančno stanje držav članic in Unije in o tem redno poroča Svetu in Komisiji, zlasti v zvezi s finančnimi razmerji s tretjimi državami in mednarodnimi institucijami;
- c) ne glede na III-344. člen Ustave sodeluje pri pripravi dela Sveta iz III-159. člena, drugega, tretjega, četrtega in šestega odstavka III-179. člena, III-180., III-183. in III-184. člena, šestega odstavka III-185. člena, drugega odstavka III-186. člena, tretjega in četrtega odstavka III-187. člena, III-191. in III-196. člena, drugega in tretjega odstavka III-198. člena, III-201. člena, drugega in tretjega odstavka III-202. člena ter III-322. in III-326. člena Ustave, in pri izvajanju drugih svetovalnih in pripravljalnih nalog, ki mu jih dodeli Svet;
- d) najmanj enkrat na leto preveri stanje glede pretoka kapitala in prostega pretoka plačil, kakor izhajata iz uporabe Ustave in aktov Unije; preverjanje se nanaša na vse ukrepe glede pretoka kapitala in plačil; odbor poroča o izidu tega preverjanja Komisiji in Svetu.

Države članice, Komisija in Evropska centralna banka imenujejo vsaka največ dva člana odbora.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim opredeli podrobnosti glede sestave Ekonomsko-finančnega odbora. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko in odborom. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetem sklepu.

(4) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo iz III-197. člena Ustave, odbor poleg opravljanja nalog iz drugega odstavka tega člena spremlja denarno in finančno stanje in splošni plačilni sistem teh držav članic ter o tem redno poroča Svetu in Komisiji.

III-193. Člen

Glede zadev iz področja uporabe četrtega odstavka III-179. člena, III-184. člena razen trinajstega odstavka, III-191. in III-196. člena, tretjega odstavka III-198. člena in III-326. člena Ustave, lahko Svet ali država članica zaprosi Komisijo bodisi za priporočilo ali za predlog. Komisija to prošnjo preuči in svoje sklepe brez odlašanja predloži Svetu.

4. ODDELEK

DOLOČBE ZA DRŽAVE ČLANICE, KATERIH VALUTA JE EURO

III-194. Člen

(1) Za zagotovitev pravilnega delovanja ekonomske in monetarne unije in v skladu z ustreznimi določbami Ustave, Svet v skladu z ustreznim postopkom izmed tistih iz III-179. in III-184. člena Ustave, z izjemo postopka iz trinajstega odstavka III-184. člena Ustave, sprejme ukrepe za tiste države članice, katerih valuta je euro:

- a) za večjo uskladitev in nadzorovanje njihove proračunske discipline;
- b) za določitev smernic njihove ekonomske politike ob zagotavljanju skladnosti s politikami, sprejetimi za celotno Unijo, in njihovega nadzora.

(2) V zvezi z ukrepi iz prejšnjega odstavka lahko sodelujejo pri glasovanju samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

III-195. Člen

Podrobnosti glede srečanj ministrov držav članic, katerih valuta je euro, so določene s Protokolom o Euro-skupini.

III-196. Člen

(1) Za zagotovitev položaja eura v mednarodnem denarnem sistemu, Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi skupna stališča o zadevah posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

(2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

(3) V zvezi z ukrepi iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko sodelujejo pri glasovanju samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

*5. ODDELEK**PREHODNE DOLOČBE**III-197. Člen*

(1) Države članice, glede katerih Svet ni odločil, da izpolnjujejo potrebne pogoje za sprejetje eura, se v nadaljnjem besedilu imenujejo „države članice s posebno ureditvijo“.

(2) Za države članice s posebno ureditvijo se ne uporabljajo naslednje določbe Ustave:

- a) sprejetje delov širših smernic ekonomskih politik, ki se na splošno nanašajo na euro-območje (drugi odstavek III-179. člena);
- b) prisilna sredstva za odpravo čezmernih primanjkljajev (deveti in deseti odstavek III-184. člena);
- c) cilji in naloge Evropskega sistema centralnih bank (prvi, drugi, tretji in peti odstavek III-185. člena);
- d) izdajanje eura (III-186. člen);
- e) akti Evropske centralne banke (III-190. člen);

- f) ukrepi, ki se nanašajo na uporabo eura (III-191. člen);
- g) denarni sporazumi in drugi ukrepi v zvezi s politiko deviznega tečaja (III-326. člen);
- h) imenovanje članov Izvršilnega odbora Evropske centralne banke (drugi odstavek III-382. člena).
- i) evropski sklepi, s katerimi se določijo skupna stališča o vprašanih posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc (prvi odstavek III-196. člena);
- j) ukrepi za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc (drugi odstavek III-196. člena).

Zaradi tega v členih, navedenih v točkah a) do j), „države članice“ pomenijo države članice, katerih valuta je euro.

(3) V skladu z IX. poglavjem statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke so države članice s posebno ureditvijo in njihove nacionalne centralne banke izvzete iz pravic in obveznosti v okviru Evropskega sistema centralnih bank.

(4) Glasovalne pravice članov Sveta, ki predstavljajo države članice s posebno ureditvijo, mirujejo, kadar Svet sprejema ukrepe iz členov, navedenih v drugem odstavku tega člena, in v naslednjih primerih:

- a) priporočila državam članicam, katerih valuta je euro, v okviru večstranskega nadzora, vključno s programi in opozorili glede stabilnosti (četrti odstavek III-179. člena);
- b) ukrepe glede čezmernega primanjkljaja držav članic, katerih valuta je euro (šesti, sedmi, osmi in enajsti odstavek III-184. člena).

Kvalificirana večina je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

III-198. Člen

(1) Najmanj vsaki dve leti ali na zahtevo države članice s posebno ureditvijo Komisija in Evropska centralna banka poročata Svetu o napredku, ki so ga države članice s posebno ureditvijo dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije. Ta poročila vključujejo preverjanje skladnosti nacionalnih zakonodaj držav članic, vključno s statuti njihovih nacionalnih centralnih bank, s III-188. in III-189. členom Ustave in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V poročilih se tudi preveri, ali je bila dosežena visoka stopnja trajnostne konvergence, pri čemer se analizira, v kolikšnem obsegu vsaka od teh držav članic izpolnjuje naslednje kriterije:

- a) doseganje visoke stopnje stabilnosti cen; to je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen;
- b) vzdržnost stanja javnih financ; to izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s šestim odstavkom III-184. člena Ustave;
- c) upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na euro;
- d) trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice s posebno ureditvijo v mehanizmu deviznih tečajev, kar se kaže v ravni dolgoročnih obrestnih mer.

Štirje kriteriji iz tega odstavka in ustrezna obdobja, v katerih je treba te kriterije spoštovati, so natančneje določeni v Protokolu o konvergenčnih kriterijih. Poročila Komisije in Evropske centralne banke upoštevajo tudi rezultate združevanja trgov, stanje in razvoj tekočega računa plačilne bilance ter preverjanje gibanja stroškov dela na enoto in drugih cenovnih kazalcev.

(2) Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po obravnavi v Evropskem svetu na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi, katere države članice s posebno ureditvijo izpolnjujejo potrebne pogoje na podlagi kriterijev iz prejšnjega odstavka, in odpravi posebno ureditev za zadevne države članice.

Svet odloča po pridobitvi priporočila kvalificirane večine tistih svojih članov, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro. Ti člani odločijo v šestih mesecih po tem, ko Svet prejme predlog Komisije.

Kvalificirana večina iz drugega pododstavka tega odstavka je najmanj 55 % ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav članic. Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(3) Če je v skladu s postopkom iz prejšnjega odstavka odločeno, da se posebna ureditev odpravi, sprejme Svet na predlog Komisije evropske uredbe ali sklepe, s katerimi nepreklicno določi tečaj, po katerem euro nadomesti valuto zadevne države članice, pa tudi druge ukrepe, ki so potrebni za uvedbo eura kot enotne valute v zadevni državi članici. Svet odloča s soglasjem članov, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro, in zadevno državo članico, po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

III-199. Člen

(1) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo, se ne glede na prvi odstavek III-187. člena Ustave kot tretji organ odločanja Evropske centralne banke ustanovi Razširjeni svet Evropske centralne banke, naveden v 45. členu statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

(2) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo, Evropska centralna banka v zvezi s temi državami članicami:

- a) krepi sodelovanje med nacionalnimi centralnimi bankami;
- b) krepi usklajevanje denarnih politik držav članic zaradi zagotavljanja stabilnosti cen;
- c) spremlja delovanje mehanizma deviznih tečajev;
- d) se posvetuje o vprašanjih za katera so pristojne nacionalne centralne banke in ki vplivajo na stabilnost finančnih institucij in trgov;
- e) izvaja naloge Evropskega sklada za monetarno sodelovanje, ki jih je kasneje prevzel Evropski monetarni inštitut.

III-200. Člen

Vsaka država članica s posebno ureditvijo obravnava svojo politiko deviznega tečaja kot zadevo skupnega interesa. Pri tem upošteva izkušnje, ki jih je pridobila pri sodelovanju v okviru mehanizma deviznega tečaja.

III-201. Člen

(1) Kadar ima država članica s posebno ureditvijo plačilnobilančne težave ali obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla, bodisi zaradi splošne neuravnoteženosti plačilne bilance ali vrste valute, s katero razpolaga, in kadar bi te težave lahko predvsem ogrozile delovanje notranjega trga ali uresničevanje skupne trgovinske politike, Komisija nemudoma preuči stanje te države in ukrepe, ki jih je ta ob uporabi vseh razpoložljivih sredstev sprejela ali jih lahko sprejme v skladu z določbami Ustave. Komisija navede ukrepe, ki jih priporoča tej državi članici v sprejetje.

Če se izkaže, da ukrepi, ki jih je sprejela država članica s posebno ureditvijo, in ukrepi, ki jih je predlagala Komisija, ne zadoščajo za premagovanje nastalih ali grozečih težav, Komisija po

posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom priporoči Svetu odobritev medsebojne pomoči in ustreznih metod.

Komisija redno obvešča Svet o stanju in njegovem razvoju.

(2) Svet sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi odobri omenjeno medsebojno pomoč in določi pogoje in podrobnosti te pomoči, katere oblike so lahko naslednje:

- a) usklajeno delovanje v razmerju do ali v okviru drugih mednarodnih organizacij, na katere se države članice s posebno ureditvijo lahko obrnejo;
- b) ukrepi, potrebni za preprečevanje preusmeritve trgovinskih tokov, kadar država članica s posebno ureditvijo, ki je v težavah, ohrani ali ponovno uvede količinske omejitve do tretjih držav;
- c) odobritev kreditov v omejenem obsegu drugih držav članic, za kar je potrebno njihovo soglasje.

(3) Če Svet medsebojne pomoči, ki jo je priporočila Komisija, ne odobri ali če odobrena medsebojna pomoč in sprejeti ukrepi ne zadoščajo, Komisija dovoli državi članici s posebno ureditvijo, ki je v težavah, da sprejme zaščitne ukrepe, za katere Komisija določi pogoje in podrobnosti.

Svet lahko takšno dovoljenje prekliče ter spremeni omenjene pogoje in podrobnosti.

III-202. Člen

(1) Kadar nastopi nenadna plačilnobilančna kriza in evropski sklep iz drugega odstavka prejšnjega člena ni takoj sprejet, lahko država članica s posebno ureditvijo preventivno sprejme potrebne zaščitne ukrepe. Ti ukrepi smejo povzročati kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

(2) Komisija in druge države članice se o zaščitnih ukrepih iz prejšnjega odstavka obvestijo najpozneje ob začetku njihove veljavnosti. Komisija lahko Svetu priporoči odobritev medsebojne pomoči v skladu s prejšnjim členom.

(3) Svet, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom, lahko sprejme evropski sklep, s katerim določi, da zadevna država članica spremeni, odloži ali odpravi zaščitne ukrepe iz prvega odstavka tega člena.

III. POGLAVJE

POLITIKE NA DRUGIH PODROČJIH

1. ODDELEK

ZAPOSLOVANJE

III-203. Člen

Unija in države članice si v skladu s tem oddelkom prizadevajo za razvoj usklajene strategije zaposlovanja in zlasti za spodbujanje kvalificiranih, usposobljenih in prilagodljivih delavcev in trgov dela, hitro prilagodljivih gospodarskim spremembam, da bi dosegle cilje iz I-3. člena Ustave.

III-204. Člen

(1) Države članice s svojimi politikami zaposlovanja prispevajo k doseganju ciljev iz prejšnjega člena na način, ki je skladen s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, sprejetih v skladu z drugim odstavkom III-179. člena Ustave.

(2) Države članice ob upoštevanju svoje nacionalne prakse glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot zadevo skupnega pomena in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta skladno z določbami III-206. člena Ustave.

III-205. Člen

(1) Unija prispeva k visoki stopnji zaposlenosti s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami in s podpiranjem, po potrebi tudi dopolnjevanjem, njihovega delovanja. Pri tem se spoštujejo pristojnosti držav članic.

(2) Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije se upošteva cilj doseganja visoke stopnje zaposlenosti.

III-206. Člen

(1) Evropski svet vsako leto preuči stanje na področju zaposlovanja v Uniji in sprejme sklepe o tem na podlagi skupnega letnega poročila Sveta in Komisije.

(2) Na podlagi sklepov Evropskega sveta Svet vsako leto na predlog Komisije sprejme smernice, ki jih države članice upoštevajo v svojih politikah zaposlovanja. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom za zaposlovanje.

Te smernice so skladne s širšimi smernicami, sprejetimi v skladu z drugim odstavkom III-179. člena Ustave.

(3) Vsaka država članica pošlje Svetu in Komisiji letno poročilo o najpomembnejših ukrepih, sprejetih za izvajanje njene politike zaposlovanja glede na smernice za zaposlovanje iz prejšnjega odstavka.

(4) Svet na podlagi poročil iz prejšnjega odstavka in po prejemu stališč Odbora za zaposlovanje vsako leto preveri izvajanje politik zaposlovanja držav članic glede na smernice za zaposlovanje. Svet lahko na priporočilo Komisije sprejme priporočila, ki jih naslovi na države članice.

(5) Na podlagi rezultatov tega preverjanja Svet in Komisija pripravita skupno letno poročilo za Evropski svet o stanju na področju zaposlovanja v Uniji in o izvajanju smernic za zaposlovanje.

III-207. Člen

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo spodbujevalni ukrepi, ki so namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami in podpora njihovega delovanja na področju zaposlovanja s pobudami, katerih cilj je razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, zagotavljanje primerjalnih analiz in izvedenskih mnenj, pa tudi pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, zlasti z uporabo poskusnih projektov. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni ne vključujejo usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic.

III-208. Člen

Svet z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za zaposlovanje s svetovalnim statusom za pospeševanje usklajevanja med državami članicami glede politik zaposlovanja in trga dela. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati stanje na področju zaposlovanja in politik zaposlovanja v Uniji in državah članicah;
- b) ne glede na III-344. člen Ustave oblikovati mnenja na prošnjo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo, in prispevati k pripravi postopkov Sveta iz III-206. člena Ustave.

Odbor se pri izpolnjevanju svojih nalog posvetuje s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

2. ODDELEK

SOCIALNA POLITIKA

III-209. Člen

Unija in države članice si ob upoštevanju temeljnih socialnih pravic, kakor so določene v Evropski socialni listini, podpisani v Torinu 18. oktobra 1961, in v Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989, prizadevajo za naslednje cilje: spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev, tako da se ob ohranjanju izboljšav omogoči njihova uskladitev, ustrezno socialno zaščito, dialog med socialnimi partnerji, razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti.

V ta namen Unija in države članice delujejo ob upoštevanju različnosti prakse posameznih držav članic, zlasti na področju pogodbenih odnosov, ter potrebe po ohranitvi konkurenčnosti gospodarstva Unije.

Države članice menijo, da takšen razvoj ne bo nastal le na podlagi delovanja notranjega trga, ki bo dajal prednost usklajevanju socialnih sistemov, marveč tudi na podlagi postopkov, predvidenih v Ustavi, in približevanja določb zakonov ali upravnih predpisov držav članic.

III-210. Člen

(1) Z namenom doseči cilje iz prejšnjega člena Unija podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na naslednjih področjih:

- a) izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev;
- b) delovni pogoji;
- c) socialna varnost in socialna zaščita delavcev;
- d) varstvo delavcev v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi;
- e) obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi;
- f) zastopanje in kolektivna zaščita interesov delavcev in delodajalcev, vključno s soodločanjem, ob upoštevanju šestega odstavka tega člena;
- g) pogoji za zaposlitev državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju Unije;
- h) vključevanje oseb, ki so izključene iz trga dela, ne glede na III-283. člen Ustave;
- i) enakost žensk in moških glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu;
- j) boj proti socialni izključenosti;

k) modernizacija sistemov socialne zaščite ne glede na točko c) tega odstavka.

(2) V namene prejšnjega odstavka:

- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni lahko določijo ukrepi, namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami s pobudami, katerih cilj je izboljšanje znanja, razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, kar ne vključuje usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic;
- b) se lahko na področjih iz točk a) do i) prejšnjega odstavka z evropskimi okvirnimi zakoni določijo minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer se upoštevajo pogoji in tehnični predpisi, ki veljajo v posameznih državah članicah. Izogibajo se uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek na področjih iz točk c), d), f) in g) prvega odstavka tega člena, Svet evropske zakone ali okvirne zakone soglasno sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep, po katerem se za točke d), f) in g) prvega odstavka tega člena uporablja redni zakonodajni postopek. Odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

(4) Država članica lahko socialnim partnerjem na njihovo skupno zahtevo poveri izvajanje evropskih okvirnih zakonov, sprejetih v skladu z drugim in tretjim odstavkom tega člena ali, kadar je primerno, izvajanje evropskih uredb ali sklepov, sprejetih v skladu s III-212. členom Ustave.

V tem primeru zagotovi, da socialni partnerji najpozneje do datuma, ko je treba prenesti evropski okvirni zakon, ali izvesti evropsko uredbo ali sklep, z dogovorom uvedejo potrebne ukrepe, pri tem pa naj zadevna država članica stori vsa potrebna dejanja, da bi bila ob vsakem času sposobna jamčiti za rezultate, ki jih nalaga ta evropski okvirni zakon, uredba ali sklep.

(5) Evropski zakoni in okvirni zakoni, sprejeti v skladu s tem členom:

- a) ne vplivajo na pravico držav članic, da opredelijo temeljna načela svojega sistema socialnega varstva in ne smejo pomembno vplivati na finančno uravnoteženost teh sistemov;
- b) državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, združljivih z Ustavo.

(6) Ta člen se ne uporablja za plače, pravico združevanja, pravico do stavke ali pravico do izprtja.

III-211. Člen

- (1) Komisija spodbuja posvetovanja med socialnimi partnerji na ravni Unije in zato sprejme vse ustrezne ukrepe za olajšanje njihovega dialoga, pri čemer partnerjem zagotovi uravnoteženo podporo.
- (2) Za namene iz prejšnjega odstavka se Komisija pred predložitvijo predlogov na področju socialne politike posvetuje s socialnimi partnerji o možni usmeritvi ukrepov Unije.
- (3) Če po posvetovanjih iz prejšnjega odstavka Komisija oceni, da je zaželeno ukrepanje Unije, se s socialnimi partnerji posvetuje o vsebini predvidenega predloga. Socialni partnerji predložijo Komisiji mnenje ali, kadar je to primerno, priporočilo.
- (4) Pri posvetovanjih iz drugega in tretjega odstavka tega člena lahko socialni partnerji obvestijo Komisijo, da želijo začeti postopek, predviden v prvem odstavku III-212. člena Ustave. Ta postopek ne sme trajati dlje kot devet mesecev, razen če se zadevni socialni partnerji in Komisija skupaj ne odločijo za njegovo podaljšanje.

III-212. Člen

- (1) Če socialni partnerji tako želijo, lahko dialog med njimi na ravni Unije privede do pogodbenih razmerij, tudi sporazumov.
- (2) Sporazumi, sklenjeni na ravni Unije, se izvajajo bodisi v skladu s postopki in prakso socialnih partnerjev in držav članic ali v zadevah iz III-210. člena Ustave na skupno zahtevo podpisnic z evropskimi uredbami ali sklepi, ki jih je sprejel Svet na predlog Komisije. Evropski parlament je obveščen.

Svet odloča s soglasjem, kadar zadevni sporazum vsebuje eno ali več določb, ki se nanašajo na področja, za katera je potrebno soglasje v skladu s tretjim odstavkom III-210. člena Ustave.

III-213. Člen

Za doseganje ciljev iz III-209. člena Ustave in ne glede na druge določbe Ustave Komisija spodbuja sodelovanje med državami članicami in olajšuje usklajevanje njihovih ukrepov na vseh področjih socialne politike iz tega oddelka, zlasti na naslednjih področjih:

- a) zaposlovanje;
- b) delovno pravo in delovni pogoji;
- c) osnovno in nadaljnje poklicno usposabljanje;
- d) socialna varnost;
- e) preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih;

f) higiena dela;

g) pravica združevanja ter kolektivna pogajanja med delodajalci in delavci.

V ta namen Komisija tesno sodeluje z državami članicami z izdelavo študij, dajanjem mnenj in s pripravo posvetovanj glede težav, ki se pojavljajo na nacionalni ravni, pa tudi glede tistih, ki zadevajo mednarodne organizacije, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je obveščen.

Preden Komisija da mnenje iz tega člena, se posvetuje z Ekonomsko-socialnim odborom.

III-214. Člen

(1) Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za ženske in moške.

(2) V tem členu „plačilo“ pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

Enako plačilo brez diskriminacije glede na spol pomeni:

a) da se plačilo za enako delo po akordnih postavkah izračuna na podlagi enakih merskih enot;

b) da je plačilo za delo po urnih postavkah enako za enako delovno mesto.

(3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja žensk in moških glede zaposlovanja in dela, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Da bi zagotovili dejansko polno enakost žensk in moških v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri.

III-215. Člen

Države članice si prizadevajo ohraniti enakovrednost sistemov plačanih dopustov.

III-216. Člen

Komisija vsako leto sestavi poročilo o napredku pri doseganju ciljev iz III-209. člena Ustave, skupaj z demografskim stanjem v Uniji. Poročilo pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru.

III-217. Člen

Svet z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za socialno zaščito s svetovalnim statusom za pospeševanje sodelovanja na področju politik socialne zaščite med državami članicami in Komisijo. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati socialni položaj in napredek v politikah socialne zaščite v državah članicah in Uniji;
- b) spodbujati izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks med državami članicami in Komisijo;
- c) ne glede na III-344. člen Ustave pripravljati poročila, oblikovati mnenja ali opravljati drugo delo na področjih, za katera ima dodeljene pristojnosti, na prošnjo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo.

Odbor pri izpolnjevanju svojih nalog vzpostavi ustrezne stike s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

III-218. Člen

Komisija v svojem letnem poročilu za Evropski parlament nameni posebno poglavje razvoju socialnih razmer v Uniji.

Evropski parlament lahko pozove Komisijo, naj pripravi poročila o posebnih problemih, ki se nanašajo na socialne razmere.

III-219. Člen

(1) Da bi izboljšali zaposlitvene priložnosti delavcev na notranjem trgu in tako prispevali k dvigu življenjske ravni, se ustanovi Evropski socialni sklad; njegov cilj je omogočiti lažje zaposlovanje delavcev ter povečati njihovo geografsko in poklicno mobilnost v Uniji, pa tudi olajšati njihovo prilagajanje spremembam v industriji in proizvodnih sistemih, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem.

- (2) Sklad upravlja Komisija. Pri tej nalogi ji pomaga odbor, ki mu predseduje član Komisije, sestavljen pa je iz predstavnikov držav članic, sindikatov in organizacij delodajalcev.
- (3) Z evropskimi zakoni se določijo izvedbeni ukrepi v zvezi s Skladom. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

3. ODDELEK

EKONOMSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA POVEZANOST

III-220. Člen

Da bi Unija pospešila svoj vsesplošni skladni razvoj, razvija in izvaja tiste svoje dejavnosti, ki vodijo h krepitvi njene ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti.

Unija si še posebno prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij z najbolj omejenimi možnostmi.

Med zadevnimi regijami se posebna pozornost namenja podeželju, območjem, ki jih je prizadela industrijska tranzicija in regijam, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoškim, čezmejnimi in gorskimi regijam.

III-221. Člen

Države članice vodijo in usklajujejo svojo gospodarsko politiko tako, da dosegajo tudi cilje, navedene v prejšnjem členu. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije ter vzpostavljanju notranjega trga upoštevajo te cilje in prispevajo k njihovemu uresničevanju. Unija podpira uresničevanje teh ciljev tudi z delovanjem v okviru strukturnih skladov (Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek; Evropski socialni sklad; Evropski sklad za regionalni razvoj), Evropske investicijske banke in drugih obstoječih finančnih instrumentov.

Komisija vsaka tri leta predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Odboru regij in Ekonomsko-socialnemu odboru poročilo o napredku, doseženem pri uresničevanju ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti, in o tem, kako so k temu pripomogla v tem členu predvidena sredstva. Po potrebi se temu poročilu priložijo ustrezni predlogi.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo vsi posebni ukrepi zunaj skladov, ne da bi vplivali na ukrepe, sprejete v okviru drugih politik Unije. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-222. Člen

Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Unije, tako da sodeluje pri razvoju in strukturnem prilagajanju razvojno zaostalih regij in pri preobrazbi nazadujočih industrijskih regij.

III-223. Člen

(1) Ne glede na III-224. člen Ustave se z evropskimi zakoni določijo naloge, prednostni cilji in organizacija strukturnih skladov — kar lahko vključuje tudi združevanje skladov —, splošna pravila, ki se uporabljajo za sklade, in določbe, potrebne za zagotavljanje uspešnosti ter usklajevanje skladov med seboj in z drugimi obstoječimi finančnimi instrumenti.

Kohezijski sklad, ustanovljen z evropskim zakonom, zagotavlja finančne prispevke za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v okviru prometne infrastrukture.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Prve določbe o strukturnih skladih in Kohezijskem skladu, ki se sprejmejo za določbami, veljavnimi na dan podpisa Pogodbe o Ustavi za Evropo, se določijo z evropskim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

III-224. Člen

Z evropskimi zakoni se določijo izvedbeni ukrepi, ki se nanašajo na Evropski sklad za regionalni razvoj. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Za Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek in za Evropski socialni sklad se uporabljata III-231. člen in tretji odstavek III-219. člena Ustave.

4. ODDELEK

KMETIJSTVO IN RIBIŠTVO

III-225. Člen

Unija opredeli in izvaja skupno kmetijsko in ribiško politiko.

„Kmetijski proizvodi“ pomenijo rastlinske, živinorejske in ribiške proizvode ter proizvode prve stopnje predelave teh proizvodov. Sklicevanje na skupno kmetijsko politiko ali na kmetijstvo ter uporaba izraza „kmetijski“ pomeni tudi sklicevanje na ribištvo, ob upoštevanju posebnosti tega sektorja.

III-226. Člen

- (1) Notranji trg se razširi na kmetijstvo in trgovino s kmetijskimi proizvodi.
- (2) Razen če ni v III-227. do III-232. členu Ustave določeno drugače, se za kmetijske proizvode uporabljajo predpisi, ki se nanašajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga.
- (3) Proizvodi, ki so naštet v Prilogi I Ustave, se nanašajo na III-227. do III-232. člen Ustave.
- (4) Delovanje in razvoj notranjega trga kmetijskih proizvodov mora spremljati skupna kmetijska politika.

III-227. Člen

- (1) Cilji skupne kmetijske politike so:
 - a) povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
 - b) s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
 - c) stabilizirati trge;
 - d) zagotoviti redno preskrbo;
 - e) zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.
- (2) Pri oblikovanju skupne kmetijske politike in posebnih metod za njeno izvajanje se upošteva:
 - a) posebna narava kmetijske dejavnosti, ki je posledica socialne strukture kmetijstva ter strukturnih in naravnih razlik med različnimi kmetijskimi regijami;
 - b) potreba, da se ustrezne prilagoditve izvedejo postopno;
 - c) dejstvo, da je kmetijstvo v državah članicah sektor, ki je tesno povezan s celotnim gospodarstvom.

III-228. Člen

- (1) Za doseganje ciljev, določenih v prejšnjem členu, se vzpostavi skupna ureditev kmetijskih trgov.

Ta ureditev je glede na zadevni proizvod v eni od naslednjih oblik:

 - a) skupna pravila konkurence;

- b) obvezna uskladitev različnih nacionalnih tržnih ureditev;
- c) evropska tržna ureditev.

(2) Skupna ureditev, vzpostavljena v skladu s prejšnjim odstavkom, lahko vključuje vse ukrepe, nujne za doseganje ciljev iz prejšnjega člena, zlasti uravnavanje cen, pomoči pri proizvodnji in trženju raznih proizvodov, ukrepe za skladiščenje in prenos zalog ter skupne mehanizme za stabiliziranje uvoza ali izvoza.

Skupna ureditev je omejena na doseganje ciljev, določenih v prejšnjem členu, in izključuje vsakršno diskriminacijo med proizvajalci in potrošniki v Uniji.

Vsaka skupna cenovna politika temelji na skupnih merilih in enotnih metodah izračunavanja.

(3) Za doseganje zastavljenih ciljev skupne ureditve iz prvega odstavka tega člena se lahko ustanovi enega ali več kmetijskih usmerjevalnih in jamstvenih skladov.

III-229. Člen

Da bi omogočili doseganje ciljev iz III-227. člena Ustave, se lahko v okviru skupne kmetijske politike predvidijo naslednji ukrepi:

- a) učinkovito usklajevanje prizadevanj na področju poklicnega usposabljanja, raziskav in razširjanja znanja na področju kmetijstva; to lahko vključuje skupno financiranje projektov ali institucij;
- b) skupni ukrepi za pospeševanje porabe nekaterih proizvodov.

III-230. Člen

(1) Oddelek o pravilih konkurence se uporablja za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino s kmetijskimi proizvodi le v obsegu, določenem v evropskih zakonih ali okvirnih zakonih v skladu z drugim odstavkom III-231. člena Ustave, ob upoštevanju ciljev iz III-227. člena Ustave.

(2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo ali sklep, s katerim odobri dodelitev pomoči:

- a) za zaščito podjetij, ki so zaradi strukturnih ali naravnih razmer v slabšem položaju;
- b) v okviru programov gospodarskega razvoja.

III-231. Člen

(1) Komisija da predloge za oblikovanje in uresničevanje skupne kmetijske politike, vključno z nadomestitvijo nacionalnih ureditev z eno od oblik skupne ureditve, predvidene v prvem odstavku III-228. člena Ustave, ter za izvajanje ukrepov iz tega oddelka.

Ti predlogi upoštevajo soodvisnost kmetijskih vprašanj iz tega oddelka.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo skupne ureditve kmetijskih trgov iz prvega odstavka III-228. člena Ustave in druge določbe, potrebne za zasledovanje ciljev skupne kmetijske in ribiške politike. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe o določitvi cen, prelevmanov, pomoči in količinskih omejitvah ter o določanju in dodeljevanju možnosti ribolova.

(4) V skladu s pogoji iz drugega odstavka tega člena se nacionalne tržne ureditve nadomestijo s skupno ureditvijo iz prvega odstavka III-228. člena Ustave, če:

a) skupna ureditev državam članicam, ki nasprotujejo temu ukrepu in imajo lastno ureditev za neko proizvodnjo, ponuja enakovredne zaščitne ukrepe glede zaposlovanja in življenjske ravni zadevnih proizvajalcev, glede na sčasoma možne prilagoditve in potrebne specializacije, in

b) taka ureditev v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

(5) Če se skupna ureditev za nekatere surovine vzpostavi pred obstojem skupne ureditve za ustrezne predelane proizvode, se lahko surovine, ki se uporabljajo za predelane proizvode, namenjene izvozu v tretje države, uvozijo iz držav zunaj Unije.

III-232. Člen

Kadar je proizvod v državi članici predmet nacionalne tržne ureditve ali notranjih predpisov z enakim učinkom, ki vplivajo na konkurenčni položaj podobne proizvodnje v drugi državi članici, države članice uvedejo izravnalno dajatev na uvoz tega proizvoda iz države članice, v kateri obstaja taka ureditev ali taki predpisi, razen če ta država ne uvede izravnalne dajatve na izvoz.

Komisija sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi višino teh dajatev na ravni, ki je potrebna za ponovno vzpostavitev ravnotežja. Odobri lahko tudi druge ukrepe, za katere določi pogoje in podrobnosti.

5. ODDELEK

OKOLJE

III-233. Člen

(1) Okoljska politika Unije prispeva k uresničevanju naslednjih ciljev:

- a) ohranjanju, varstvu in izboljšanju kakovosti okolja;
- b) varovanju človekovega zdravja;
- c) skrbni in preudarni rabi naravnih virov;
- d) spodbujanju ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali globalnih okoljskih problemov.

(2) Cilj okoljske politike Unije je doseči visoko raven varstva, pri čemer se upošteva raznolikost razmer v posameznih regijah Unije. Politika temelji na previdnostnem načelu in na načelih, da je treba delovati preventivno, da je treba okoljsko škodo prednostno odpravljati pri viru in da jo plača povzročitelj obremenitve.

V tej zvezi usklajevalni ukrepi, ki ustrezajo zahtevam varstva okolja, vključujejo, kadar je to primerno, zaščitno klavzulo, ki državam članicam dovoljuje, da iz negospodarskih okoljskih razlogov sprejmejo začasne ukrepe, za katere velja nadzorni postopek Unije.

(3) Pri oblikovanju svoje okoljske politike Unija upošteva:

- a) razpoložljive znanstvene in tehnične podatke;
- b) okoljske razmere v različnih regijah Unije;
- c) možne koristi in stroške ukrepanja ali neukrepanja;
- d) gospodarski in socialni razvoj Unije kot celote in uravnotežen razvoj njenih regij.

(4) V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. O podrobnostih sodelovanja Unije se lahko sklenejo sporazumi med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

III-234. Člen

(1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določi, katere ukrepe je treba sprejeti za doseganje ciljev iz prejšnjega člena. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek in III-172. člen Ustave Svet soglasno sprejme evropske zakone ali okvirne zakone, s katerimi določi:

a) določbe, ki so zlasti davčne narave;

b) ukrepe, ki vplivajo na:

1. prostorsko načrtovanje;

2. kvantitativno upravljanje vodnih virov, ali, neposredno ali posredno, razpoložljivost teh virov;

3. rabo zemljišč, razen ravnanja z odpadki;

c) ukrepe, ki pomembno vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo.

Svet lahko na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep o uporabi rednega zakonodajnega postopka za področja iz prejšnjega pododstavka.

V vseh primerih Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Z evropskimi zakoni se določijo splošni delovni programi, s katerimi se določijo prednostni cilji. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Ukrepi, ki so potrebni za izvajanje teh programov se glede na primer sprejmejo v skladu s pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena.

(4) Države članice financirajo in izvajajo okoljsko politiko, ne da bi pri tem vplivale na nekatere ukrepe, ki jih je sprejela Unija.

(5) Ne glede na načelo, da plača povzročitelj obremenitve, in če je ukrep, sprejet na podlagi prvega odstavka tega člena, povezan z nesorazmerno visokimi stroški za pristojne organe države članice, takšen ukrep v ustrezni obliki opredeli:

a) začasne izjeme in/ali

b) finančno podporo iz Kohezijskega sklada.

(6) Varstveni ukrepi, sprejeti v skladu s tem členom, nobeni od držav članic ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih varstvenih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

6. ODDELEK

VARSTVO POTROŠNIKOV

III-235. Člen

(1) Zato da bi podprli interese potrošnikov in zagotovili visoko raven varstva potrošnikov, Unija prispeva k varovanju zdravja, varnosti in ekonomskih interesov potrošnikov, pa tudi k spodbujanju njihove pravice do obveščenosti in izobraževanja ter pravice do samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov.

(2) Unija prispeva k doseganju ciljev iz prejšnjega odstavka z:

a) ukrepi, sprejetimi v skladu s III-172. členom Ustave v okviru vzpostavitve in delovanja notranjega trga;

b) ukrepi za podporo, dopolnitev in nadzor politike držav članic.

(3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi iz točke b) prejšnjega odstavka. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Ukrepi, sprejeti v skladu s prejšnjim odstavkom, državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

7. ODDELEK

PROMET

III-236. Člen

(1) Cilji Ustave se na področju, ki ga ureja ta oddelek, uresničujejo v okviru skupne prometne politike.

(2) Za izvajanje prejšnjega odstavka se sprejmejo evropski zakoni ali okvirni zakoni, ob upoštevanju posebnosti prometa. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

S takimi evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo:

a) skupna pravila, ki se uporabljajo za mednarodni promet na ozemlje ali z ozemlja države članice ali za promet prek ozemlja ene ali več držav članic;

- b) pogoje, pod katerimi lahko prevozniki opravljajo promet v državi članici, v kateri nimajo sedeža;
- c) ukrepe za izboljšanje varnosti prometa;
- d) vse druge ustrezne ukrepe.

(3) Kadar se sprejmejo evropski zakoni ali okvirni zakoni iz prejšnjega odstavka, se upoštevajo primeri, kjer bi njihova uporaba lahko resno vplivala na življenjsko raven in stopnjo zaposlenosti v nekaterih regijah ter na izkoriščanje prometne infrastrukture.

III-237. Člen

Nobena država članica ne sme pred sprejetjem evropskih zakonov ali okvirnih zakonov iz drugega odstavka prejšnjega člena spreminjati tistih predpisov, ki urejajo ta vprašanja 1. januarja 1958 ali za države, ki pristopajo, na dan njihovega pristopa, tako da bi po svojem neposrednem ali posrednem učinku postali manj ugodni za prevoznike drugih držav članic kakor za prevoznike, ki so državljani te države, razen če je Svet soglasno sprejel evropski sklep, s katerim dovoljuje izjeme.

III-238. Člen

Pomoči so združljive z Ustavo, če so potrebne za usklajevanje prometa ali če so nadomestilo za opravljanje določenih storitev, ki so del javne službe.

III-239. Člen

Pri vseh ukrepih, sprejetih v okviru Ustave, ki se nanašajo na prevozne tarife in pogoje, se upošteva ekonomski položaj prevoznikov.

III-240. Člen

(1) Pri prevozu znotraj Unije se prepove diskriminacija, ki je v tem, da prevozniki zaračunavajo različne prevoznine in nalagajo različne pogoje za prevoz enakega blaga na istih prometnih povezavah glede na državo članico porekla tega blaga ali namembno državo.

(2) Prejšnji odstavek ne preprečuje sprejetja drugih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov v skladu z drugim odstavkom III-236. člena Ustave.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe za izvajanje prvega odstavka tega člena. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet lahko zlasti sprejme evropske uredbe in sklepe, ki omogočajo institucijam, da zagotovijo upoštevanje pravila iz prvega odstavka tega člena, uporabnikom pa, da lahko to pravilo v celoti izkoristijo.

(4) Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči vse primere diskriminacije iz prvega odstavka tega člena ter po posvetovanju z vsemi zadevnimi državami članicami sprejme potrebne evropske sklepe v okviru evropskih uredb in sklepov iz prejšnjega odstavka.

III-241. Člen

(1) Pri prevozih znotraj Unije je državam članicam prepovedano predpisovanje prevoznin in pogojev, ki vključujejo elemente podpore ali zaščite v korist enega ali več posameznih podjetij ali gospodarskih panog, razen če jim tega ne dovoli Komisija z evropskim sklepom.

(2) Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči prevoznine in pogoje iz prejšnjega odstavka, upošteva zlasti zahteve primerne regionalne ekonomske politike, potrebe nerazvitih regij in probleme regij, ki so zaradi političnih razmer resno prizadete, pa tudi učinke teh prevoznin in pogojev na konkurenco med vrstami prevoza.

Po posvetovanju z vsako zadevno državo članico Komisija sprejme potrebne evropske sklepe.

(3) Prepoved iz prvega odstavka tega člena se ne uporablja za tarife, določene zaradi konkurenčnosti.

III-242. Člen

Dajatve ali pristojbine, ki jih prevozniki zaračunajo poleg prevoznin pri prehodu meje, ne smejo presegati razumne meje, potem ko so bili upoštevani dejanski stroški, nastali ob prehodu meje.

Države članice si prizadevajo za zmanjšanje teh stroškov.

Komisija lahko naslovi na države članice priporočila glede uporabe tega člena.

III-243. Člen

Določbe tega oddelka ne izključujejo uporabe ukrepov, sprejetih v Zvezni republiki Nemčiji, če so ti ukrepi potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve. Pet let po začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep o razveljavitvi tega člena.

III-244. Člen

Pri Komisiji se oblikuje svetovalni odbor, sestavljen iz strokovnjakov, ki jih imenujejo vlade držav članic. Če je to potrebno, se Komisija z njim posvetuje o vprašanjih prometa.

III-245. Člen

- (1) Ta oddelek se uporablja za prevoz v železniškem in cestnem prometu ter po celinskih plovnih poteh.
- (2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ustrezni ukrepi za pomorski in zračni promet. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

8. ODDELEK

VSEEVROPSKA OMREŽJA

III-246. Člen

- (1) Da bi Unija pripomogla k doseganju ciljev iz III-130. in III-220. člena Ustave in da bi državljanom Unije, gospodarskim subjektom ter regionalnim in lokalnim skupnostim omogočila v celoti izkoristiti ugodnosti vzpostavitve območja brez notranjih meja, prispeva k vzpostavitvi in razvoju vseevropskih omrežij na področju prometne, telekomunikacijske in energetske infrastrukture.
- (2) V okviru sistema odprtih in konkurenčnih trgov je dejavnost Unije namenjena pospeševanju medsebojnega povezovanja in medobratovalnosti nacionalnih omrežij, pa tudi dostopa do teh omrežij. Pri tem se zlasti upošteva potreba po povezavi otoških, neobalnih in obrobnihih regij z osrednjimi regijami Unije.

III-247. Člen

- (1) Da bi dosegla cilje iz prejšnjega člena Unija:
- a) pripravi vrsto smernic, ki zajemajo cilje, prednostne naloge in splošno zasnovo ukrepov, predvidenih na področju vseevropskih omrežij; v teh smernicah se opredelijo projekti skupnega interesa;
 - b) izvaja ukrepe, za katere se izkaže, da so potrebni za zagotovitev medobratovalnosti omrežij, zlasti na področju usklajevanja tehničnih standardov;
 - c) lahko podpira projekte skupnega interesa, ki jih podpirajo države članice in ki so opredeljeni v okviru smernic iz točke a) tega odstavka, zlasti s študijami izvedljivosti, kreditnimi garancijami ali subvencioniranjem obrestnih mer; Unija lahko prek Kohezijskega sklada pomaga financirati tudi posebne projekte v državah članicah na področju prometne infrastrukture.

Unija pri svojih dejavnostih upošteva potencialno ekonomsko upravičenost projektov.

- (2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo smernice in drugi ukrepi iz prejšnjega odstavka. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

S smernicami in projekti skupnega interesa, ki se nanašajo na ozemlje ene od držav članic, se mora strinjati ta država članica.

(3) Države članice v povezavi s Komisijo med seboj usklajujejo svoje nacionalne politike, ki lahko pomembno vplivajo na doseganje ciljev iz III-144. člena Ustave. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja.

(4) Unija se lahko odloči za sodelovanje s tretjimi državami, da bi podprla projekte skupnega interesa in zagotovila medobratovalnost omrežij.

9. ODDELEK

RAZISKAVE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ IN VESOLJE

III-248. Člen

(1) Cilj dejavnosti Unije je okrepiti njene znanstvene in tehnološke temelje z oblikovanjem Evropskega raziskovalnega območja, v katerem raziskovalci, znanost in tehnologija prosto krožijo, in jo spodbujati, da postane bolj konkurenčna, vključno v njeni industriji, pri čemer Unija pospešuje vse raziskovalne dejavnosti, ki se štejejo za potrebne zaradi drugih poglavij Ustave.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka Unija na vsem svojem območju spodbuja podjetja, tudi mala in srednja, raziskovalne centre in univerze pri njihovih visokokakovostnih raziskovalnih in tehnološkorazvojnih dejavnostih. Podpira njihovo prizadevanje za medsebojno sodelovanje, pri čemer je njen glavni cilj omogočiti raziskovalcem, da svobodno sodelujejo prek meja in podjetjem, da izkoristijo možnosti notranjega trga, zlasti z odpiranjem nacionalnih trgov javnih naročil, z opredelitvijo skupnih standardov ter odpravljanjem pravnih in davčnih ovir za tako sodelovanje.

(3) Vse dejavnosti Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja, vključno z demonstracijskimi projekti, se izvajajo in se o njih odloča v skladu s tem oddelkom.

III-249. Člen

Pri uresničevanju ciljev iz prejšnjega člena Unija v dopolnilo dejavnostim, ki potekajo v državah članicah, izvaja naslednje dejavnosti:

- a) izvajanje raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih programov s spodbujanjem sodelovanja s in med podjetji, raziskovalnimi centri in univerzami;
- b) spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami in z mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkorazvojnem in demonstracijskem področju Unije;

- c) razširjanje in optimizacija rezultatov raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih dejavnosti Unije;
- d) spodbujanje usposabljanja in mobilnosti raziskovalcev v Uniji.

III-250. Člen

- (1) Unija in države članice usklajujejo svoje raziskovalne in tehnološkorazvojne dejavnosti, da bi zagotovile skladnost med nacionalnimi politikami in politiko Unije.
- (2) Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz prejšnjega odstavka, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

III-251. Člen

- (1) Z evropskimi zakoni se določi večletni okvirni program, s katerim se opredelijo vse dejavnosti, ki jih financira Unija. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

V okvirnem programu se:

- a) opredelijo znanstveni in tehnološki cilji, ki naj bi jih dosegli z dejavnostmi iz III-249. člena Ustave, in določijo ustrezne prednostne naloge;
- b) navedejo splošne usmeritve teh dejavnosti;
- c) določijo najvišji skupni znesek in podrobna pravila finančne udeležbe Unije pri okvirnem programu ter ustrezni deleži za vsako od predvidenih dejavnosti.

- (2) Večletni okvirni program se prilagodi ali dopolni glede na spremenjene okoliščine.

(3) Z evropskim zakonom Sveta se določijo posebni programi za izvajanje okvirnega večletnega programa znotraj posamezne dejavnosti. V vsakem posebnem programu so opredeljena podrobna pravila njegovega izvajanja, določeno je njegovo trajanje in predvidena potrebna sredstva. Vsota vseh potrebnih sredstev, določenih v posebnih programih, ne sme preseči najvišjega skupnega zneska, ki je določen za okvirni program in vsako dejavnost. Takšen zakon se sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

- (4) Kot dopolnitev dejavnostim, načrtovanim v večletnem okvirnem programu, se z evropskim zakonom določijo potrebni ukrepi za vzpostavitev Evropskega raziskovalnega območja. Takšen zakon se sprejme po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

III-252. Člen

(1) Za izvajanje večletnega okvirnega programa se z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom določijo:

- a) pravila glede sodelovanja podjetij, raziskovalnih centrov in univerz;
- b) pravila glede razširjanja rezultatov raziskav.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko z evropskimi zakoni določijo dopolnilni programi, pri katerih sodelujejo samo nekatere države članice, ki te programe ob morebitni udeležbi Unije tudi financirajo.

Takšni zakoni določijo pravila, ki veljajo za dopolnilne programe, zlasti glede razširjanja znanja in dostopa drugih držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in v dogovoru z zadevnimi državami članicami.

(3) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko z evropskimi zakoni predvidi, v dogovoru z zadevnimi državami članicami, sodelovanje pri raziskovalnih in razvojnih programih več držav članic, tudi sodelovanje v strukturah, vzpostavljenih za izvajanje teh programov.

Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko Unija predvidi sodelovanje s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkoroazvojnem in demonstracijskem področju Unije.

O podrobnostih takega sodelovanja se lahko med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami sklenejo sporazumi.

III-253. Člen

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi ustanovi skupna podjetja ali kakršno koli drugo strukturo, potrebno za učinkovito izvajanje raziskovalnih, tehnološkoroazvojnih in demonstracijskih programov Unije. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-254. Člen

(1) Za pospeševanje znanstvenega in tehničnega napredka, industrijske konkurenčnosti in izvajanje svojih politik Unija oblikuje evropsko politiko o vesolju. V ta namen lahko spodbuja skupne pobude, podpira raziskave in tehnološki razvoj ter usklajuje prizadevanja, potrebna za raziskovanje in izkoriščanje vesolja.

(2) Da bi prispevali k doseganju ciljev iz prejšnjega odstavka, se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo potrebni ukrepi, ki so lahko v obliki evropskega vesoljskega programa.

(3) Unija vzpostavi ustrezne odnose z Evropsko vesoljsko agencijo.

III-255. Člen

Komisija na začetku vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo. Poročilo zajema informacije o dejavnostih, povezanih z raziskavami, tehnološkim razvojem in o razširjanju njihovih rezultatov v predhodnem letu, pa tudi delovni program za tekoče leto.

10. ODDELEK

ENERGETIKA

III-256. Člen

(1) Pri vzpostavitvi in delovanju notranjega trga in ob upoštevanju potrebe po ohranitvi in izboljšanju okolja, so cilji energetske politike Unije:

- a) zagotoviti delovanje trga energetike;
- b) zagotoviti zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, in
- c) pospeševati energetska učinkovitost in varčevanje z energijo ter razvijanje novih in obnovljivih oblik energije.

(2) Ne glede na uporabo drugih določb Ustave, se cilji iz prejšnjega odstavka dosegajo z ukrepi, določenimi z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni. Takšni zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni zakoni ali okvirni zakoni ne vplivajo na pravico držav članic, da določijo pogoje za izkoriščanje svojih energetskih virov, na izbiro med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo, ne glede na točko c) drugega odstavka III-234. člena Ustave.

(3) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se ne glede na prejšnji odstavek določijo ukrepi, ki so v njih predvideni, zlasti kadar so davčne narave. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

IV. POGLAVJE

OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE

1. ODDELEK

SPLOŠNE DOLOČBE

III-257. Člen

(1) Unija vzpostavi območje svobode, varnosti in pravice ob spoštovanju temeljnih pravic in različnih pravnih izročil in sistemov držav članic.

(2) Unija zagotovi, da se osebe pri prehajanju notranjih meja ne preverjajo, in oblikuje skupno politiko o azilu, priseljevanju in nadzoru zunanjih meja na podlagi solidarnosti med državami članicami in ki je pravična do državljanov tretjih držav. V tem poglavju se osebe brez državljanstva obravnavajo enako kakor državljani tretjih držav.

(3) Unija si prizadeva zagotoviti visoko raven varnosti z ukrepi za preprečevanje kriminala, rasizma in ksenofobije in bojem proti njima, in z ukrepi za uskladitev in sodelovanje med policijskimi in pravosodnimi ter drugimi pristojnimi organi, kakor tudi z vzajemnim priznavanjem sodb v kazenskih zadevah in, po potrebi, približevanjem kazenskih zakonodaj.

(4) Unija olajšuje dostop do sodnega varstva, zlasti z načelom vzajemnega priznavanja sodnih in zunajsodnih odločb v civilnih zadevah.

III-258. Člen

Evropski svet določi strateške smernice za zakonodajno in operativno načrtovanje na območju svobode, varnosti in pravice.

III-259. Člen

Nacionalni parlamenti zagotovijo, da se v predlogih in zakonodajnih pobudah, predloženih v skladu s 4. in 5. oddelkom tega poglavja upošteva načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

III-260. Člen

Ne glede na III-360. do III-362. člen Ustave lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki določajo podrobnosti po katerih države članice v sodelovanju s Komisijo opravljajo objektivno in nepristransko ocenjevanje izvajanja politik Unije iz tega poglavja s strani organov držav članic, zlasti zaradi olajšanja polne uporabe načela vzajemnega priznavanja. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni o vsebini in rezultatih ocenjevanja.

III-261. Člen

V okviru Sveta se ustanovi stalni odbor, da znotraj Unije zagotovi pospeševanje in krepitev operativnega sodelovanja na področju notranje varnosti. Ne glede na III-344. člen Ustave olajša usklajevanje ukrepov pristojnih organov držav članic. Pri delu tega odbora lahko sodelujejo predstavniki zadevnih organov, uradov in agencij Unije. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni glede tega dela.

III-262. Člen

To poglavje ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo države članice glede vzdrževanja javnega reda in miru ter zagotavljanja notranje varnosti.

III-263. Člen

Svet sprejme evropske uredbe, s katerimi zagotovi upravno sodelovanje med pristojnimi službami držav članic na področjih, ki so zajeta v tem poglavju, kakor tudi med temi službami in Komisijo. Odloča na predlog Komisije, ob upoštevanju III-264. člena Ustave in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-264. Člen

Akti iz 4. in 5. oddelka tega poglavja, skupaj z evropskimi uredbami iz prejšnjega člena, ki zagotavljajo upravno sodelovanje na področjih, ki so zajeta v navedenih oddelkih, se sprejmejo:

- a) na predlog Komisije, ali
- b) na pobudo četrtine držav članic.

2. ODDELEK

POLITIKA GLEDE MEJNE KONTROLE, AZILA IN PRISELJEVANJA

III-265. Člen

- (1) Unija oblikuje politiko, da bi:
 - a) zagotovila, da se osebe, ne glede na državljanstvo, pri prehajanju notranjih meja ne preverjajo;
 - b) se izvajala preverjanja oseb in učinkovit nadzor pri prehajanju zunanjih meja;
 - c) se postopno uvedel integriran sistem upravljanja zunanjih meja.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi glede:

- a) skupne politike vizumov in drugih dovoljenj za krajše bivanje;
- b) preverjanja oseb pri prehodu zunanjih meja;
- c) pogojev za svobodno potovanje državljanov tretjih držav znotraj Unije za krajše obdobje;
- d) vseh ukrepov, potrebnih za postopno uvedbo integriranega sistema upravljanja zunanjih meja;
- e) odprave preverjanj oseb pri prehajanju notranjih meja.

(3) Ta člen ne vpliva na pristojnost držav članic glede ozemeljske razmejitve njihovih meja v skladu z mednarodnim pravom.

III-266. Člen

(1) Unija oblikuje skupno politiko o azilu, subsidiarni zaščiti in začasni zaščiti z namenom ponuditi ustrezen status vsem državljanom tretjih držav, ki prosijo za mednarodno zaščito in zagotoviti skladnost z načelom nevračanja. Ta politika mora biti v skladu z Ženevsko konvencijo z dne 28. julija 1951 in Protokolom z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in drugimi ustreznimi pogodbami.

(2) Za namene prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za skupen evropski azilni sistem, ki zajema:

- a) enoten status azila za državljane tretjih držav, ki velja v celotni Uniji;
- b) enoten status subsidiarne zaščite za državljane tretjih držav, ki brez pridobitve evropskega azila potrebujejo mednarodno zaščito;
- c) skupen sistem začasne zaščite razseljenih oseb v primeru množičnega dotoka;
- d) skupne postopke za dodelitev ali odvzem statusa enotnega azila ali subsidiarne zaščite;
- e) merila in mehanizme za določitev države članice, odgovorne za preverjanje prošenj za azil ali subsidiarno zaščito;
- f) standarde glede pogojev za sprejem prosilcev za azil ali subsidiarno zaščito;
- g) partnerstvo in sodelovanje s tretjimi državami za obvladovanje dotoka oseb, ki prosijo za azil ali subsidiarno ali začasno zaščito.

(3) V primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega dotoka državljanov iz tretjih držav lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki vsebujejo začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-267. Člen

(1) Unija oblikuje skupno politiko priseljevanja, s katero v vseh fazah zagotovi učinkovito upravljanje migracijskega dotoka, pravično obravnavo državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici in preprečevanje nezakonitega priseljevanja in trgovine z ljudmi ter okrepljene ukrepe za boj proti temu.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi na naslednjih področjih:

- a) pogoji vstopa in prebivanja ter standardi glede postopkov držav članic za izdajo vizumov in dovoljenj za prebivanje za daljši čas, tudi tistih zaradi združitve družine;
- b) opredelitev pravic državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, in pogojev, ki urejajo svobodo gibanja in prebivanja v drugih državah članicah;
- c) nezakonito priseljevanje in nedovoljeno prebivanje, tudi odstranitev in vračanje oseb, ki prebivajo brez dovoljenja;
- d) boj proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki.

(3) Unija lahko s tretjimi državami sklene sporazume o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop, prisotnost ali bivanje na ozemlju ene od držav članic, v njihovo državo izvora ali porekla.

(4) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ukrepi, s katerimi se omogočijo spodbude in podpora dejavnostim držav članic zaradi pospeševanja vključevanja državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovem ozemlju, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(5) Ta člen ne vpliva na pravice držav članic, da določijo obseg sprejema državljanov tretjih držav, ki iz tretjih držav prihajajo na njeno ozemlje, da bi si poiskali delo, bodisi kot zaposleni ali samozaposleni.

III-268. Člen

Za politike Unije iz tega oddelka in njihovo izvajanje velja načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami, vključno s finančnim področjem. Kadar koli je to potrebno, vsebujejo akti Unije, sprejeti v skladu s tem oddelkom, ustrezne ukrepe za uveljavitev tega načela.

3. ODDELEK

PRAVOSODNO SODELOVANJE V CIVILNIH ZADEVAH

III-269. Člen

(1) Unija razvija pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in odločb v zunajsodnih zadevah. Takšno sodelovanje lahko vključuje sprejetje ukrepov za približevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi, zlasti kadar so potrebni za pravilno delovanje notranjega trga, katerih cilj je med drugim zagotoviti:

- a) vzajemno priznavanje in izvrševanje sodb in odločb v zunajsodnih zadevah med državami članicami;
- b) čezmejno vročitev sodnih in zunajsodnih listin;
- c) skladnost predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti;
- d) sodelovanje pri pridobivanju dokazov;
- e) učinkovit dostop do sodnega varstva;
- f) odpravo ovir za nemoten potek civilnih postopkov, po potrebi s spodbujanjem združljivosti predpisov o civilnih postopkih, ki veljajo v državah članicah;
- g) oblikovanje alternativnih načinov reševanja sporov;
- h) pomoč pri usposabljanju sodnikov in zaposlenih na sodiščih.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se ukrepi, ki zadevajo družinsko pravo s čezmejnimi posledicami, določijo z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom, ki ga sprejme Svet. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep za opredelitev tistih vidikov družinskega prava s čezmejnimi posledicami, ki so lahko predmet aktov, sprejetih po rednem zakonodajnem postopku. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

4. ODDELEK

PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

III-270. Člen

(1) Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb in vključuje približevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic na področjih, navedenih v drugem odstavku tega člena in v III- 271. členu Ustave.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za:

- a) določitev pravil in postopkov za zagotovitev priznavanja vseh oblik sodb in sodnih odločb v celotni Uniji;
- b) preprečevanje in reševanje sporov o pristojnosti med državami članicami;
- c) spodbujanje usposabljanja sodnikov in zaposlenih na sodiščih;
- d) olajševanje sodelovanja med sodnimi ali drugimi ustreznimi organi držav članic pri kazenskih postopkih in izvrševanju odločb.

(2) Z evropskim okvirnim zakonom se lahko določijo minimalna potrebna pravila za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. V teh pravilih se upoštevajo razlike med pravnimi izročili in sistemi držav članic.

Pravila se nanašajo na:

- a) vzajemno dopustnost dokazov med državami članicami;
- b) pravice posameznikov v kazenskem postopku;
- c) pravice žrtev kaznivega dejanja;
- d) druge posebne vidike kazenskega postopka, ki jih je Svet predhodno opredelil v evropskem sklepu; za sprejem tega sklepa Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

Sprejem minimalnih pravil iz tega odstavka državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali uvedejo višjo raven zaščite posameznikov.

(3) Kadar član Sveta meni, da osnutek evropskega okvirnega zakona iz prejšnjega odstavka krši temeljna načela njegovega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek okvirnega zakona predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek iz III-396. člena Ustave začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu in se s tem začasna prekinitve postopka iz III-396. člena Ustave konča, ali
- b) od Komisije ali skupine držav članic, ki so predlagale osnutek, zahteva, da predložijo nov osnutek; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

(4) Če Evropski svet do konca obdobja iz prejšnjega odstavka ni ukrepal ali če v 12 mesecih od predložitve novega osnutka v skladu s točko b) prejšnjega odstavka evropski okvirni zakon ni bil sprejet in želi najmanj tretjina držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka okvirnega zakona, te o tem uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo.

V takem primeru se šteje, da je pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja iz drugega odstavka I-44. člena in prvega odstavka III-419. člena Ustave dano, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

III-271. Člen

(1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se lahko določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na področju posebno hudih oblik kaznivih dejanj s čezmejnimi posledicami zaradi narave ali učinkov teh dejanj ali zaradi posebne potrebe po skupnem boju proti njim.

Ta področja kriminala so: terorizem, trgovina z ljudmi in spolna zloraba žensk in otrok, nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in orožjem, pranje denarja, korupcija, ponarejanje plačilnih sredstev, računalniški kriminal in organizirani kriminal.

Glede na razvoj kriminala lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim opredeli druga področja kriminala, ki ustrezajo merilom iz tega odstavka. Odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Če se izkaže, da je približevanje določb kazenske zakonodaje držav članic nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katerega veljajo usklajevalni ukrepi, se lahko z evropskimi okvirnimi zakoni določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na zadevnem področju. Takšni okvirni zakoni se sprejmejo po enakem postopku, po katerem so bili sprejeti zadevni usklajevalni ukrepi, ne glede na III-264. člen Ustave.

(3) Kadar član Sveta meni, da bi osnutek evropskega okvirnega zakona iz prvega ali drugega odstavka tega člena lahko kršil temeljna načela njegovega kazenskega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek okvirnega zakona predloži Evropskemu svetu. Če se uporablja postopek iz III-396. člena Ustave, se v tem primeru postopek začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu, ki konča začasno prekinitve postopka iz III-396. člena Ustave, če se uporablja, ali
- b) od Komisije ali skupine držav članic, ki so predlagale osnutek okvirnega zakona, zahteva, da predložijo nov osnutek; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

(4) Če Evropski svet do konca obdobja iz prejšnjega odstavka ni ukrepal ali če v 12 mesecih od predložitve novega osnutka v skladu s točko b) prejšnjega odstavka evropski okvirni zakon ni bil sprejet in želi najmanj tretjina držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka okvirnega zakona, te o tem uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo.

V takem primeru se šteje, da je pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja iz drugega odstavka I-44. člena in prvega odstavka III-419. člena Ustave dano, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

III-272. Člen

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ukrepi za spodbujanje in podporo dejanjem držav članic na področju preprečevanja kriminala, in ne vključujejo usklajevanja določb zakonov in upravnih predpisov držav članic.

III-273. Člen

(1) Naloga Eurojusta je podpirati in krepiti koordinacijo in sodelovanje med nacionalnimi organi, pristojnimi za preiskave in pregon hudih oblik kriminala, ki se nanašajo na dve ali več držav članic, ali terjajo skupni pregon, na podlagi postopkov, ki jih izvajajo in informacij, ki jih posredujejo organi držav članic in Europol.

V tej zvezi se z evropskimi zakoni določi struktura, delovanje, področje ukrepanja in naloge Eurojusta. Te naloge lahko zajemajo:

- a) uvedbo kazenskih preiskav, kakor tudi predlog uvedbe pregona, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, zlasti v primeru kršitev zoper finančne interese Unije;
- b) koordinacijo preiskav in pregona iz prejšnje točke;
- c) krepitev pravosodnega sodelovanja, skupaj z reševanjem sporov o pristojnosti in v tesnem sodelovanju z Evropsko pravosodno mrežo.

S temi zakoni se določijo tudi podrobnosti glede sodelovanja Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov držav članic pri ocenjevanju dejavnosti Eurojusta.

(2) V primeru pregona iz prejšnjega odstavka in ne glede na III-274. člen Ustave, pristojni nacionalni uradniki izvajajo uradna dejanja pravosodnega postopka.

III-274. Člen

(1) Zaradi boja proti kršitvam, ki vplivajo na finančne interese Unije, se lahko z evropskim zakonom Sveta iz Eurojusta ustanovi Evropsko javno tožilstvo. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Evropsko javno tožilstvo je pristojno, po potrebi v povezavi z Europolom, za preiskave, pregon in obtožbe storilcev in sotorilcev kršitev, ki vplivajo na finančne interese Unije, kakor jih določa evropski zakon iz prejšnjega odstavka. Opravlja dolžnosti tožilca na pristojnih sodiščih držav članic v zvezi s temi kršitvami.

(3) Z evropskim zakonom iz prvega odstavka tega člena se določi statut Evropskega javnega tožilstva, pogoji za opravljanje njegovih nalog, poslovnik o njegovih dejavnostih, kakor tudi pravila o dopustnosti dokazov, in pravila, ki se uporabljajo za sodni nadzor postopkovnih dejanj, sprejetih pri opravljanju njegovih nalog.

(4) Evropski svet lahko istočasno ali naknadno sprejme evropski sklep o spremembi prvega odstavka tega člena, s katerim Evropskemu javnemu tožilstvu dodeli pristojnosti tudi za boj proti hudim oblikam kriminala s čezmejnimi posledicami, in o ustrezni spremembi drugega odstavka tega člena o storilcih in sotorilcih hudih kaznivih dejanj, ki vplivajo na več kot eno državo članico. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta in po posvetovanju s Komisijo.

5. ODDELEK

POLICIJSKO SODELOVANJE

III-275. Člen

(1) Unija vzpostavi policijsko sodelovanje, ki vključuje vse pristojne organe držav članic, vključno s policijskimi, carinskimi in drugimi specializiranimi službami kazenskega pregona, pri preprečevanju ali odkrivanju kaznivih dejanj in preiskav.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi glede:

- a) zbiranja, hrambe, obdelave, analize in izmenjave koristnih informacij;
- b) pomoči pri usposabljanju osebja in sodelovanju pri izmenjavi osebja, opreme in pri kriminalističnih raziskavah;
- c) skupnih preiskovalnih tehnik pri odkrivanju hudih oblik organiziranega kriminala.

(3) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se lahko določi ukrepe glede operativnega sodelovanja med organi iz tega člena. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-276. Člen

(1) Naloga Europol je podpirati in krepiti dejavnosti policijskih organov držav članic in drugih služb kazenskega pregona ter njihovo medsebojno sodelovanje pri preprečevanju in boju proti hudim oblikam kriminala, ki vplivajo na dve ali več držav članic, terorizmu in oblikam kriminala, ki vplivajo na skupni interes politike Unije.

(2) Z evropskimi zakoni se določi Europolova struktura, delovanje, področje ukrepanja in naloge. Te naloge lahko zajemajo:

- a) zbiranje, hrambo, obdelavo, analizo in izmenjavo informacij, ki so jih posredovali predvsem organi držav članic ali tretjih držav oziroma služb;
- b) usklajevanje, organizacijo in izvajanje preiskovalnih in operativnih dejanj, ki se izvajajo skupaj s pristojnimi organi držav članic ali v okviru skupnih preiskovalnih ekip, po potrebi v povezavi z Eurojustom.

S temi zakoni se določijo tudi postopki za oceno Europolovih dejavnosti, ki jo opravi Evropski parlament, skupaj z nacionalnimi parlamenti.

(3) Europol vsa svoja operativna dejanja izvaja v povezavi in v dogovoru z organi držav članic, katerih ozemlje to zadeva. Uporaba prisilnih ukrepov je v izključni pristojnosti pristojnih nacionalnih organov.

III-277. Člen

Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se določijo pogoji in omejitve, pod katerimi lahko pristojni organi držav članic iz III-270. in III-275. člena Ustave delujejo na ozemlju druge države članice v povezavi in v dogovoru z organi te države. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

V. POGLAVJE

PODROČJA, KJER UNIJA LAHKO SPREJME USKLAJEVALNE, DOPOLNILNE ALI PODPORNE UKREPE

1. ODDELEK

JAVNO ZDRAVJE

III-278. Člen

(1) Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

Dejavnost Unije, ki dopolnjuje nacionalne politike, je usmerjena k izboljševanju javnega zdravja, preprečevanju človekovih obolenj in bolezni ter odpravljanju vzrokov, ki ogrožajo telesno in duševno zdravje. V njej je zajeto:

- a) boj proti močno razširjenim težkim boleznim s spodbujanjem raziskovanja njihovih vzrokov, prenosa in preprečevanja, pa tudi obveščanja o zdravju in zdravstvene vzgoje;
- b) opazovanje, zgodnje obveščanje in boj proti resni čezmejni ogroženosti zdravja.

Unija dopolnjuje ukrepe držav članic za zmanjševanje škode za zdravje zaradi uživanja drog, vključno z obveščanjem in preprečevanjem.

(2) Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami na področjih iz tega člena in, če je potrebno, podpira njihove ukrepe. Zlasti spodbuja sodelovanje med državami članicami za izboljšanje komplementarnosti njihovih zdravstvenih storitev na obmejnih območjih.

Države članice v povezavi s Komisijo medsebojno usklajujejo svoje politike in programe na področjih iz prejšnjega odstavka. Komisija lahko v tesni povezavi z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

(3) Unija in države članice pospešujejo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju javnega zdravja.

(4) Ne glede na peti odstavek I-12. člena in točko a) I-17. člena Ustave ter v skladu s točko k) drugega odstavka I-14. člena Ustave, evropski zakoni ali okvirni zakoni prispevajo k doseganju ciljev iz tega člena s sprejetjem naslednjih ukrepov zaradi zagotavljanja skupnih potreb po varnosti:

- a) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti organov in snovi človeškega izvora, krvi in krvnih derivatov; ti ukrepi državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov;
- b) ukrepov na veterinarskem in fitosanitarnem področju, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja;
- c) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti zdravil in medicinskih pripomočkov;
- d) ukrepov v zvezi z opazovanjem, zgodnjim obveščanjem o resni čezmejni ogroženosti zdravja in bojem proti njej.

Evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(5) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo tudi spodbujevalni ukrepi za varovanje in izboljšanje zdravja ljudi in zlasti za boj proti močno razširjenim čezmejnimi težkim boleznim, kakor tudi ukrepe, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja glede tobaka in zlorabe alkohola, pri čemer je izključeno kakršnokoli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(6) Svet lahko na predlog Komisije sprejme tudi priporočila za namene iz tega člena.

(7) Pri dejavnosti Unije je v celoti upoštevana odgovornost držav članic za opredelitev njihove zdravstvene politike ter za organizacijo in zagotavljanje zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva. Odgovornosti držav članic vključujejo upravljanje zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva in razporejanje dodeljenih virov. Ukrepi iz točke a) četrtega odstavka tega člena ne vplivajo na nacionalne določbe o darovanju organov in krvi ali njihovi uporabi za namene zdravljenja.

2. ODDELEK

INDUSTRIJA

III-279. Člen

(1) Unija in države članice skrbijo za zagotovitev pogojev, ki so potrebni za konkurenčnost industrije Unije.

Zato je njihovo ukrepanje v skladu s sistemom odprtih in konkurenčnih trgov namenjeno:

- a) pospeševanju prilagajanja industrije strukturnim spremembam;
- b) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno pobudam in razvoju podjetij v celotni Uniji, zlasti malih in srednjih podjetij;
- c) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno sodelovanju med podjetji;
- d) podpiranju boljšega izkoriščanja industrijskega potenciala politike inovacij, raziskav in tehnološkega razvoja.

(2) Države članice se med seboj posvetujejo v povezavi s Komisijo in po potrebi uskladijo svoje ukrepanje. Komisija lahko daje kakršne koli koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

(3) Unija prispeva k doseganju ciljev iz prvega odstavka tega člena s politikami in dejavnostmi, ki jih uresničuje z drugimi določbami Ustave. Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo posebni ukrepi v podporo ukrepanju držav članic za doseganje ciljev iz prvega odstavka tega člena, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Ta naslov ne daje podlage za uvedbo kakršnih koli ukrepov Unije, ki bi lahko povzročili izkrivljanje konkurence ali ki bi vsebovali določbe o davkih ali določbe, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih oseb.

3. ODDELEK

KULTURA

III-280. Člen

(1) Unija prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.

(2) Dejavnost Unije je namenjena spodbujanju sodelovanja med državami članicami in, če je to potrebno, podpiranju in dopolnjevanju njihove dejavnosti na naslednjih področjih:

- a) izboljševanje poznavanja in razširjanja kulture in zgodovine evropskih narodov;
- b) ohranjanje in varstvo kulturne dediščine evropskega pomena;
- c) nekomercialna kulturna izmenjava;
- d) umetniško in književno ustvarjanje, tudi na avdio-vizualnem področju.

(3) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na kulturnem področju, zlasti s Svetom Evrope.

(4) Unija pri svojih dejavnostih na podlagi drugih določb Ustave upošteva kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.

(5) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:

- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo spodbujevalni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij;
- b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

4. ODDELEK

TURIZEM

III-281. Člen

(1) Unija dopolnjuje dejavnost držav članic na področju turizma, predvsem s spodbujanjem konkurenčnosti podjetij Unije na tem področju.

V ta namen so cilji dejavnosti Unije:

- a) spodbujanje ustvarjanja okolja, ki je naklonjeno razvoju podjetij na tem področju;
- b) spodbujanje sodelovanja med državami članicami, predvsem z izmenjavo dobre prakse.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo posebni ukrepi v dopolnitev ukrepov držav članic za doseganje ciljev iz tega člena, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

5. ODDELEK

IZOBRAŽEVANJE, MLADINA, ŠPORT
IN POKLICNO USPOSABLJANJE

III-282. Člen

(1) Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti. Pri tem v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino poučevanja in organizacijo izobraževalnih sistemov, pa tudi njihovo kulturno in jezikovno raznolikost.

Unija prispeva k spodbujanju evropskih športnih zadev ob upoštevanju njihove posebne narave, na prostovoljni dejavnosti temelječih struktur in njihovo družbeno in vzgojno vlogo.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) razvijanje evropske razsežnosti v izobraževanju, zlasti s poučevanjem in razširjanjem jezikov držav članic;
 - b) spodbujanje mobilnosti študentov in profesorjev, med drugim s spodbujanjem akademskega priznavanja diplom in študijskih obdobj;
 - c) pospeševanje sodelovanja med izobraževalnimi zavodi;
 - d) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna izobraževalnim sistemom držav članic;
 - e) spodbujanje razvoja izmenjave mladih ter izmenjave pedagoških in drugih strokovnih delavcev ter spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi;
 - f) spodbujanje razvoja izobraževanja na daljavo;
 - g) razvijanje evropske razsežnosti v športu s spodbujanjem pravičnosti in odprtosti pri športnih tekmovanjih in sodelovanju med organi, odgovornimi za šport, ter z varovanjem telesne in moralne integritete športnikov, zlasti mladih športnikov.
- (2) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju izobraževanja in športa, zlasti s Svetom Evrope.
- (3) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo spodbujevalni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom;
 - b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

III-283. Člen

(1) Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) olajševanje prilagajanja spremembam v industriji, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem;
- b) izboljševanje začetnega in nadaljevalnega poklicnega usposabljanja zaradi lažje vključitve in ponovne vključitve v trg dela;
- c) olajševanje dostopa do poklicnega usposabljanja ter spodbujanje mobilnosti izobraževalcev in udeležencev usposabljanja, zlasti mladih;
- d) spodbujanje sodelovanja v zvezi z usposabljanjem med izobraževalnimi zavodi ali zavodi za usposabljanje in podjetji;
- e) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna sistemom usposabljanja držav članic.

(2) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju poklicnega usposabljanja.

(3) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:

- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo potrebni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom;
- b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

*6. ODDELEK**CIVILNA ZAŠČITA**III-284. Člen*

(1) Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami, da bi izboljšala učinkovitost sistemov preprečevanja in varstva pred naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih povzroči človek.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) podpiranje in dopolnjevanje dejanj držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri preprečevanju tveganja, pripravi osebja na področju civilne zaščite in odzivanju na naravne

nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek, znotraj Unije;

- b) spodbujanje hitrega in učinkovitega operativnega sodelovanja v Uniji med nacionalnimi službami civilne zaščite;
- c) izboljšanje doslednosti ukrepov civilne zaščite na mednarodni ravni.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi, potrebni za doseganje ciljev iz prejšnjega odstavka, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

7. ODDELEK

UPRAVNO SODELOVANJE

III-285. Člen

(1) Učinkovito nacionalno izvajanje prava Unije s strani držav članic, kar je bistveno za pravilno delovanje Unije, se šteje za zadevo skupnega interesa.

(2) Unija lahko podpira prizadevanja držav članic za izboljšanje njihovih upravnih zmogljivosti za izvajanje prava Unije. Ta dejavnost lahko vključuje olajševanje izmenjave informacij in javnih uslužbencev, kakor tudi podporo izobraževalnih programov. Nobena država članica ni zavezana zaprositi za takšno podporo. Z evropskimi zakoni se v ta namen določijo potrebni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(3) Ta člen v ničemer ne vpliva na obveznosti držav članic, da izvajajo pravo Unije, niti v pristojnosti in dolžnosti Komisije. Prav tako ne vpliva na druge določbe Ustave, ki urejajo upravno sodelovanje med državami članicami ter med njimi in Unijo.

IV. NASLOV

PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DEŽEL IN OZEMELJ

III-286. Člen

(1) Neevropske dežele in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Dansko, Francijo, Nizozemsko in Združenim kraljestvom, se pridružijo Uniji. Te dežele in ozemlja (v nadaljnjem besedilu "dežele in ozemlja") so navedene v Prilogi II Ustave.

Ta naslov se uporablja za Grenlandijo ob upoštevanju posebnih določb Protokola o posebni ureditvi za Grenlandijo.

(2) Namen pridruževanja je spodbujati gospodarski in socialni razvoj dežel in ozemelj ter vzpostavljati tesne ekonomske odnose med njimi in Unijo.

Glavni namen pridruževanja je podpirati interese in blaginjo prebivalcev dežel in ozemelj, da bi jim omogočili gospodarsko, socialno in kulturno razvitost, za katero si prizadevajo.

III-287. Člen

Cilji pridruževanja so naslednji:

- a) države članice obravnavajo trgovino z deželami in ozemlji enako kakor medsebojno trgovino v skladu z Ustavo;
- b) vsaka dežela ali ozemlje obravnava trgovino z državami članicami ter z drugimi državami in ozemlji enako kakor trgovino s tisto evropsko državo, s katero ima posebne odnose;
- c) države članice so udeležene pri naložbah, potrebnih za postopen razvoj teh dežel in ozemelj;
- d) pri naložbah, ki jih financira Unija, lahko v razpisih in dobavah pod enakimi pogoji sodelujejo vse fizične in pravne osebe, ki so državljani države članice ali ene od dežel in ozemelj;
- e) v odnosih med državami članicami ter deželami in ozemlji se pravica državljanov in družb ali podjetij do ustanavljanja ureja v skladu z določbami in postopki iz 2. pododdelka 2. oddelka I. poglavja III. Naslova Ustave, o svobodi ustanavljanja in na podlagi nediskriminacije, pri čemer se upoštevajo vsi akti, sprejeti v skladu z III-291. členom Ustave.

III-288. Člen

(1) Pri uvozu blaga s poreklom iz dežel in z ozemelj v države članice se carine prepovejo skladno s prepovedjo carin med državami članicami v skladu z Ustavo.

(2) Carine pri uvozu blaga v dežele ali na ozemlja iz držav članic ali drugih dežel ali ozemelj se prepovejo v skladu s četrtem odstavkom III-151. člena Ustave.

(3) Vendar pa lahko dežele in ozemlja ohranijo pravico do carin, ki so potrebne za njihov razvoj in industrializacijo ali, kolikor so davčne narave, financiranje njihovega proračuna.

Pravice iz prejšnjega pododstavka ne smejo prekoračiti ravni, ki veljajo za uvoz izdelkov iz tiste države članice, s katero ima posamezna dežela ali ozemlje posebne odnose.

(4) Drugi odstavek tega člena se ne uporablja za dežele in ozemlja, ki zaradi posebnih mednarodnih obveznosti že uporabljajo nediskriminacijsko carinsko tarifo.

(5) Uvedba ali sprememba carin za blago, uvoženo v dežele in na ozemlja, ne sme ne pravno ne dejansko povzročati neposredne ali posredne diskriminacije med uvozom iz posameznih držav članic.

III-289. Člen

Če obstaja možnost, da bi ob uporabi prvega odstavka prejšnjega člena raven carin za blago, uvoženo iz tretje države v deželo ali na ozemlje, povzročila preusmeritev trgovinskih tokov na škodo katere koli države članice, lahko ta od Komisije zahteva, da drugim državam članicam predlaga določbe, potrebne za izboljšanje stanja.

III-290. Člen

Ob upoštevanju določb o javnem zdravju, javni varnosti ali javnem redu je prosto gibanje delavcev iz dežel in z ozemelj v državah članicah ter delavcev iz držav članic v deželah in na ozemljih urejeno z akti, sprejetimi v skladu z III-291. členom Ustave.

III-291. Člen

Svet na predlog Komisije na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru pridruževanja dežel in ozemelj k Uniji, soglasno sprejme evropske zakone, okvirne zakone, uredbe in sklepe glede podrobnih pravil in postopka pridruževanja dežel in ozemelj k Uniji. Ti zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

V. NASLOV

ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

III-292. Člen

(1) Unijo pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodijo načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi spodbujati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in neločljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakosti in solidarnosti ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava.

Unija si prizadeva razvijati odnose in graditi partnerstvo s tretjimi državami in mednarodnimi, regionalnimi ali globalnimi organizacijami, ki z njo delijo načela iz prejšnjega pododstavka. Spodbuja večstranske rešitve skupnih problemov, zlasti v okviru Združenih narodov.

(2) Unija določi in uresničuje skupne politike in ukrepe Unije ter si prizadeva za visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih mednarodnih odnosov za:

- a) zaščito njenih skupnih vrednot, temeljnih interesov, varnosti, neodvisnosti in celovitosti;
- b) utrjevanje in podporo demokracije, načela pravne države, človekovih pravic in načel mednarodnega prava;
- c) ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z nameni in načeli Ustanovne listine Združenih narodov, z načeli Helsinške sklepne listine ter cilji Pariške listine, tudi s tistimi, ki se nanašajo na zunanje meje;
- d) pospeševanje trajnostnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja držav v razvoju s poglavitnim ciljem izkoreninjenja revščine;
- e) spodbujanje vključitve vseh držav v svetovno ekonomijo, skupaj s postopno odpravo omejitev v mednarodni trgovini;
- f) pomoč pri oblikovanju mednarodnih ukrepov za ohranitev in izboljšanje kakovosti okolja in trajnostnega razvoja globalnih naravnih virov, da se zagotovi trajnostni razvoj;
- g) pomoč prebivalstvu, državam in regijam, ki se spopadajo z naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih je povzročil človek;
- h) podpiranje svetovnega reda, ki temelji na okrepljenem večstranskem sodelovanju in odgovorni politiki svetovnega reda.

(3) Unija spoštuje načela in uresničuje cilje iz prvega in drugega odstavka tega člena pri oblikovanju in izvajanju raznih področij svojih zunanjepolitičnih dejavnosti iz tega naslova in zunanjih vidikov svojih drugih politik.

Unija zagotavlja usklajenost raznih področij svojega zunanjepolitičnega delovanja in usklajenost teh z njenimi drugimi politikami. Svet in Komisija, ki jima v ta namen pomaga minister za zunanje zadeve Unije, zagotavljata to usklajenost in v ta namen sodelujeta.

III-293. Člen

(1) Na podlagi načel in ciljev iz prejšnjega člena Evropski svet opredeli strateške interese in cilje Unije.

Evropski sklepi Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko ter na druga področja zunanjepolitičnega delovanja Unije. Takšni sklepi lahko zadevajo odnose Unije z določeno deželo ali regijo, lahko pa so tudi tematsko usmerjeni. Določi se njihovo trajanje in sredstva, ki jih dajo na razpolago Unija in države članice.

Evropski svet odloča soglasno na priporočilo Sveta, ki ga ta sprejme v okviru ureditev, opredeljenih za vsako področje. Evropski sklepi Evropskega sveta se izvajajo v skladu s postopki iz Ustave.

(2) Za področje skupne zunanje in varnostne politike lahko minister za zunanje zadeve Unije, za ostala področja zunanjepolitičnega delovanja pa Komisija, Svetu predložita skupne predloge.

II. POGLAVJE

SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

1. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-294. Člen

(1) V okviru načel in ciljev svojega zunanjepolitičnega delovanja Unija določi in izvaja skupno zunanjo in varnostno politiko, ki zajema vsa področja zunanje in varnostne politike.

(2) Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko v duhu lojalnosti in vzajemne solidarnosti.

Države članice si skupaj prizadevajo za krepitev in razvoj medsebojne politične solidarnosti. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjševalo njeno učinkovitost v vlogi povezovalne sile v mednarodnih odnosih.

Spoštovanje teh načel zagotovita Svet in minister za zunanje zadeve Unije.

(3) Unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko z:

a) določitvijo splošnih smernic;

b) sprejemanjem evropskih sklepov, ki določajo:

1. ukrepe, ki naj jih izvaja Unija;

2. stališča, ki naj jih sprejme Unija;

3. ureditev izvrševanja evropskih sklepov iz 1. in 2. točke;

c) krepitvijo rednega sodelovanja med državami članicami pri vodenju politike.

III-295. Člen

(1) Evropski svet določi splošne smernice skupne zunanje in varnostne politike, tudi pri vprašanjih, ki zadevajo obrambo.

Če tako zahteva mednarodni razvoj dogodkov, predsednik Evropskega sveta skliče izredno sejo Evropskega sveta za določitev strateških usmeritev politike Unije glede tega razvoja.

(2) Svet sprejme evropske sklepe, potrebne za določitev in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike na podlagi splošnih smernic in strateških usmeritev, ki jih določi Evropski svet.

III-296. Člen

(1) Minister za zunanje zadeve Unije, ki predseduje Svetu za zunanje zadeve, s svojimi predlogi prispeva k pripravi skupne zunanje in varnostne politike in zagotovi izvajanje evropskih sklepov, ki sta jih sprejela Evropski svet in Svet.

(2) Minister za zunanje zadeve zastopa Unijo v zadevah, povezanih s skupno zunanjo in varnostno politiko. V imenu Unije vodi politični dialog s tretjimi osebami in izraža stališča Unije v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah.

(3) Ministru za zunanje zadeve Unije pri izpolnjevanju njegovih nalog pomaga Evropska služba za zunanjepolitično delovanje. Ta služba deluje v sodelovanju z diplomatskimi službami držav članic in jo sestavljajo uradniki iz ustreznih oddelkov generalnega sekretariata Sveta in Komisije ter osebje iz nacionalnih diplomatskih služb držav članic. Evropski sklep Sveta določa organizacijo in delovanje Evropske službe za zunanjepolitično delovanje. Svet odloča na predlog ministra za zunanje zadeve Unije po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po odobritvi Komisije.

III-297. Člen

(1) Kadar mednarodna situacija zahteva operativna dejanja Unije, Svet sprejme potrebne evropske sklepe. Takšni sklepi določijo cilje, obseg uporabe, sredstva, ki jih je treba dati na razpolago Uniji, po potrebi pa tudi trajanje in pogoje za izvajanje dejanj.

Če se spremenijo okoliščine z bistvenim vplivom na vprašanje, ki je predmet takšnega evropskega sklepa, Svet ponovno pregleda načela in cilje tega sklepa ter sprejme potrebne evropske sklepe.

(2) Evropski sklepi iz prejšnjega odstavka obvezujejo države članice pri stališčih, ki jih sprejemajo, in pri njihovem delovanju.

(3) Če se načrtuje sprejetje nacionalnega stališča ali izvajanje nacionalnih ukrepov skladno z evropskim sklepom iz prvega odstavka tega člena, zadevna država članica to sporoči dovolj zgodaj, da se omogoči posvetovanje v okviru Sveta. Obveznost predhodnega obveščanja se ne uporablja za ukrepe, ki pomenijo le prenos takšnih sklepov na nacionalni ravni.

(4) V nujnih primerih, nastalih zaradi spremembe razmer, in če Svet ni ponovno pregledal evropskega sklepa iz prvega odstavka tega člena, lahko države članice po hitrem postopku sprejmejo potrebne ukrepe glede na splošne cilje tega sklepa. Zadevna država članica nemudoma obvesti Svet o vseh takih ukrepih.

(5) Če pri izvajanju evropskega sklepa iz tega člena nastanejo večje težave, država članica z njimi seznaniti Svet, ki o njih razpravlja in poišče ustrezne rešitve. Te rešitve ne smejo nasprotovati ciljem ukrepov ali zmanjševati njihove učinkovitosti.

III-298. Člen

Svet sprejema evropske sklepe, ki opredeljujejo pristop Unije do posamezne geografske ali vsebinske zadeve. Države članice zagotavljajo skladnost svoje nacionalne politike s stališči Unije.

III-299. Člen

(1) Države članice, minister za zunanje zadeve Unije ali ta minister s podporo Komisije lahko naslovijo vprašanja skupne zunanje in varnostne politike na Svet ter mu predložijo svoje pobude ali predloge.

(2) Kadar je potrebna hitra odločitev, minister za zunanje zadeve Unije po uradni dolžnosti ali na zahtevo države članice skliče izredno sejo Sveta v osemindesetih urah, v najnujnejših primerih pa v krajšem času.

III-300. Člen

(1) Evropske sklepe iz tega poglavja sprejema Svet soglasno.

Vsak član Sveta, ki se vzdrži glasovanja, lahko obrazloži svojo vzdržanost s formalno izjavo. V tem primeru članu ni treba izvajati evropskega sklepa, vendar soglaša, da je slednji zavezujoč za Unijo. V duhu vzajemne solidarnosti se zadevna država članica vzdrži vseh dejanj, ki bi lahko nasprotovala ali ovirala delovanje Unije na podlagi tega sklepa, druge države članice pa spoštujejo njeno stališče. Če člani Sveta, ki so se tako vzdržali, predstavljajo najmanj tretjino držav članic, ki imajo skupaj najmanj tretjino prebivalstva Unije, sklep ni sprejet.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek odloča Svet s kvalificirano večino:

- a) pri sprejemanju evropskih sklepov, ki opredeljujejo ukrepe ali stališče Unije na podlagi evropskega sklepa Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije, iz prvega odstavka III-293. člena Ustave;
- b) pri sprejemanju evropskega sklepa, ki opredeljuje ukrepe ali stališče Unije, na predlog, ki ga je minister za zunanje zadeve Unije predložil na posebno zahtevo Evropskega sveta, ki jo je ta sprejel na lastno pobudo ali pobudo ministra;
- c) pri sprejemanju evropskega sklepa o izvajanju evropskega sklepa, ki opredeljuje ukrepe ali stališče Unije;
- d) pri sprejemanju evropskega sklepa o imenovanju posebnega predstavnika v skladu s III-302. členom Ustave.

Če član Sveta izjavi, da namerava iz pomembnih in utemeljenih razlogov nacionalne politike nasprotovati sprejetju evropskega sklepa, ki ga je treba sprejeti s kvalificirano večino, se ne glasuje. Minister za zunanje zadeve Unije v tesnem posvetovanju z zadevno državo članico poišče zanj sprejemljivo rešitev. Če pri tem ne uspe, lahko Svet s kvalificirano večino zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu, ki soglasno sprejme evropski sklep.

(3) V skladu s sedmim odstavkom I-40. člena Ustave lahko Evropski svet soglasno sprejme evropski sklep, ki določa, da Svet odloča s kvalificirano večino v drugih primerih, kot tistih iz prejšnjega odstavka.

(4) Drugi in tretji odstavek tega člena se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

III-301. Člen

(1) Ko Evropski svet ali Svet določi skupen pristop Unije v smislu petega odstavka I-40. člena Ustave, minister za zunanje zadeve Unije in ministri za zunanje zadeve držav članic usklajujejo svoje dejavnosti v okviru Sveta.

(2) Diplomatska predstavništva držav članic in delegacije Unije v tretjih državah in pri mednarodnih organizacijah sodelujejo in prispevajo k oblikovanju in izvajanju skupnega pristopa iz prejšnjega odstavka.

III-302. Člen

Svet ministrov lahko na predlog ministra za zunanje zadeve Unije imenuje posebnega predstavnika za določena politična vprašanja. Posebni predstavnik opravlja svoje naloge pod vodstvom ministra.

III-303. Člen

Unija lahko z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume na področjih iz tega poglavja.

III-304. Člen

(1) Minister za zunanje zadeve Unije se posvetuje z Evropskim parlamentom in ga obvešča v skladu z osmim odstavkom I-40. člena in osmim odstavkom I-41. člena Ustave. Zagotovi, da se mnenja Evropskega parlamenta ustrezno upoštevajo. Posebni predstavniki lahko sodelujejo pri obveščanju Evropskega parlamenta.

(2) Evropski parlament lahko Svetu in ministru za zunanje zadeve Unije zastavlja vprašanja ali daje priporočila. Dvakrat na leto razpravlja o napredku pri izvajanju skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko.

III-305. Člen

(1) Države članice usklajujejo svoje delovanje v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Na takih forumih podpirajo stališča Unije. Tako usklajevanje organizira minister za zunanje zadeve Unije.

V mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah, na katerih ne sodelujejo vse države članice, sodelujoče podpirajo stališča Unije.

(2) V skladu z drugim odstavkom I-16. člena Ustave države članice, ki so zastopane v mednarodnih organizacijah ali na mednarodnih konferencah, kjer ne sodelujejo vse države članice, slednje in ministra za zunanje zadeve Unije obveščajo o zadevah, ki so v skupnem interesu.

Države članice, ki so tudi članice Varnostnega sveta Združenih narodov, se bodo medsebojno usklajevale in izčrpno obveščale ministra za zunanje zadeve Unije in druge države članice. Države članice, ki so članice Varnostnega sveta, pri opravljanju svojih dolžnosti zagovarjajo stališča in interese Unije, ne da bi to vplivalo na njihove obveznosti po Ustanovni listini Združenih narodov.

Kadar Unija sprejme stališče do zadeve, ki je na dnevnem redu Varnostnega sveta Združenih narodov, tiste države, ki sedijo v Varnostnem svetu, zahtevajo, da se ministra za zunanje zadeve Unije prosi, naj predstavi stališče Unije.

III-306. Člen

Diplomatska in konzularna predstavništva držav članic ter delegacije Unije v tretjih državah in na mednarodnih konferencah, kakor tudi njihova predstavništva pri mednarodnih organizacijah sodelujejo pri zagotavljanju, da se upoštevajo in izvajajo evropski sklepi, ki določajo stališča in ukrepe Unije, sprejeta na podlagi tega poglavja. Sodelovanje krepijo z izmenjavo informacij in pripravo skupnih ocen.

Prispevajo k izvajanju pravic evropskih državljanov do varstva na ozemlju tretjih držav iz točke c) drugega odstavka I-10. člena Ustave in ukrepov, sprejetih v skladu s III-127. členom Ustave.

III-307. Člen

(1) Ne glede na III-344. člen Ustave Politični in varnostni odbor spremlja mednarodni položaj na področjih, ki jih zadeva skupna zunanja in varnostna politika, ter prispeva k opredeljevanju politik tako, da Svetu na njegovo zahtevo, na zahtevo ministra za zunanje zadeve Unije ali na lastno pobudo daje mnenja. Prav tako spremlja izvajanje dogovorjenih politik, ne da bi to vplivalo na pristojnosti ministra za zunanje zadeve Unije.

(2) Na področju uporabe tega poglavja, Politični in varnostni odbor izvaja, v okviru odgovornosti Sveta in ministra za zunanje zadeve Unije, politični nadzor in strateško vodi operacije za krizno upravljanje iz III-309. člena Ustave.

Svet lahko za namen in za čas trajanja operacije za krizno upravljanje, kakor ju določi Svet, pooblasti odbor, da sprejme ustrezne ukrepe glede političnega nadzora in strateškega vodenja operacije.

III-308. Člen

Izvajanje skupne zunanje in varnostne politike ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določa Ustava za uresničevanje pristojnosti Unije iz I-13., I-15. in I-17. člena Ustave.

Prav tako tudi izvajanje politik iz teh členov, ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določa Ustava za uresničevanje pristojnosti Unije iz tega poglavja.

2. ODDELEK

SKUPNA VARNOSTNA IN OBRAMBNA POLITIKA

III-309. Člen

(1) Naloge iz prvega odstavka I-41. člena Ustave, pri katerih lahko Unija uporabi civilna in vojaška sredstva, vključujejo skupne operacije razoroževanja, humanitarne in reševalne naloge, vojaško svetovanje in pomoč, preprečevanje sporov in naloge za ohranjanje miru, bojne operacije za krizno upravljanje, vključno z vzpostavljanjem miru in pokonfliktno stabilizacijo. Vse te naloge lahko prispevajo k boju proti terorizmu, skupaj s pomočjo tretjim deželam v boju proti terorizmu na njihovih ozemljih.

(2) Svet sprejme evropske sklepe v zvezi z nalogami iz prejšnjega odstavka, s katerimi določi njihove cilje in obseg uporabe ter splošne pogoje za njihovo izvajanje. Minister za zunanje zadeve Unije po pooblastilu Sveta in v tesnem sodelovanju in stalnem stiku s Političnim in varnostnim odborom zagotavlja usklajevanje med civilnimi in vojaškimi vidiki takšnih ukrepov.

III-310. Člen

(1) V okviru evropskih sklepov, sprejetih v skladu s prejšnjim členom, lahko Svet izvajanje naloge poveri skupini držav članic, ki so za to pripravljene in imajo ustrezne zmogljivosti za takšno nalogo. Te države članice se skupaj z ministrom za zunanje zadeve Unije med seboj dogovorijo glede vodenja naloge.

(2) Države članice, ki sodelujejo pri izvajanju naloge, na svojo lastno pobudo ali na zahtevo druge države članice o napredku redno obveščajo Svet. Če izvedba naloge povzroči večje posledice ali terja spremembo cilja, obsega in pogojev naloge, določene v evropskih sklepih iz prejšnjega odstavka, te države nemudoma obvestijo Svet. V takih primerih Svet sprejme potrebne evropske sklepe.

III-311. Člen

(1) Agencija za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oboroževanja (Evropska obrambna agencija), ustanovljena s tretjim odstavkom I-41. člena Ustave in podrejena Svetu, ima naloge:

- a) sodelovati pri ugotavljanju ciljev držav članic glede vojaških zmogljivosti in pri oceni izpolnjevanja obveznosti, ki so jih države članice prevzele v zvezi s temi zmogljivostmi;
- b) spodbujati usklajevanje operativnih potreb in sprejetje učinkovitih in združljivih postopkov naročanja;
- c) predlaga večstranske projekte za izpolnjevanje ciljev, kar zadeva vojaške zmogljivosti, zagotavlja usklajevanje programov, ki jih izvajajo države članice in upravljanje posebnih programov sodelovanja;
- d) podpira raziskave v obrambni tehnologiji ter usklajuje in načrtuje skupne raziskovalne dejavnosti in proučuje tehnične rešitve za prihodnje operativne potrebe;
- e) prispeva k določanju, in po potrebi izvajanju, vsakršnih koristnih ukrepov za krepitev industrijskega in tehnološkega temelja obrambnega sektorja ter izboljšanju učinkovitosti vojaških odhodkov.

(2) Evropska obrambna agencija je odprta za vse države članice, ki želijo v njej sodelovati. Svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep, s katerim določi statut, sedež in pravila delovanja Agencije. Sklep upošteva raven učinkovitega sodelovanja pri dejavnostih Agencije. Znotraj Agencije se oblikujejo posebne skupine, ki povezujejo države članice v skupnih projektih. Agencija svoje naloge po potrebi izvaja v povezavi s Komisijo.

III-312. Člen

(1) Države članice, ki želijo sodelovati v stalnem strukturnem sodelovanju iz šestega odstavka I-41. člena Ustave, ki izpolnjujejo merila in so sprejele obveznosti o vojaških zmogljivostih iz Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, o svoji nameri uradno obvestijo Svet in ministra za zunanje zadeve Unije.

(2) V treh mesecih po takšnem uradnem obvestilu iz prejšnjega odstavka, Svet sprejme evropski sklep o stalnem strukturnem sodelovanju in sestavi seznam sodelujočih držav članic. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije.

(3) Država članica, ki želi pozneje sodelovati v stalnem strukturnem sodelovanju o svoji nameri uradno obvesti Svet in ministra za zunanje zadeve Unije.

Svet sprejme evropski sklep, ki potrjuje sodelovanje zadevne države članice, ki izpolnjuje merila in prevzame obveznosti iz 1. in 2. člena Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo sodelujoče države članice.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(4) Če sodelujoča država članica več ne izpolnjuje meril ali ni več sposobna izpolnjevati sprejetih obveznosti iz 1. in 2. člena Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, lahko Svet sprejme evropski sklep o mirovanju sodelovanja zadevne države članice.

Svet odloča s kvalificirano večino. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo sodelujoče države članice, z izjemo zadevne države članice.

Kvalificirana večina je najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva udeleženih držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(5) Sodelujoča država članica, ki želi izstopiti iz stalnega strukturnega sodelovanja, o svoji nameri uradno obvesti Svet, ki se seznani s tem, da je zadevna država članica prenehala sodelovati.

(6) Evropski sklepi in priporočila Sveta, sprejeti v okviru strukturnega sodelovanja, razen tisti iz drugega do petega odstavka tega člena, se sprejmejo soglasno. Za namene tega odstavka soglasje vključuje samo glasove predstavnikov sodelujočih držav članic.

3. ODDELEK

FINANČNE DOLOČBE

III-313. Člen

(1) Odhodki, ki nastanejo za poslovanje institucij na podlagi izvajanja tega poglavja, bremenijo proračun Unije.

(2) Odhodki pri poslovanju, ki nastanejo zaradi izvajanja tega poglavja, prav tako bremenijo proračun Unije, kar pa ne velja za odhodke, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov in v primerih, ko Svet odloči drugače.

Kadar odhodki ne bremenijo proračuna Unije, bremenijo države članice po ključu bruto nacionalnega proizvoda, razen če Svet odloči drugače. Pri odhodkih, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov, države članice, katerih predstavniki so v Svetu dali formalno izjavo skladno z drugim pododstavkom prvega odstavka III-300. člena Ustave, niso zavezane prispevati k njihovemu financiranju.

(3) Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi posebne postopke za zagotovitev hitrega dostopa do odobrenih proračunskih sredstev iz proračuna Unije za nujno financiranje pobud v okviru skupne zunanje in varnostne politike, predvsem za pripravljalne dejavnosti za naloge iz prvega odstavka I-41. člena in III-309. člena Ustave. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Pripravljalne dejavnosti za naloge iz prvega odstavka I-41. člena in III-309. člena Ustave, ki se ne krijejo iz proračuna Unije, se financirajo iz zagonskega sklada, sestavljenega iz prispevkov držav članic.

Svet s kvalificirano večino na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropske sklepe, s katerimi določi:

- a) postopke za ustanovitev in financiranje zagonskega sklada, posebej zneskov, ki se prispevajo v sklad;
- b) postopke za vodenje zagonskega sklada;
- c) postopke finančnega nadzora.

Kadar se naloge, načrtovane po prvem odstavku I-41. člena in III-309. člena Ustave, ne morejo kriti iz proračuna Unije, Svet za uporabo sredstev iz sklada pooblasti ministra za zunanje zadeve Unije. Minister za zunanje zadeve Unije Svetu poroča o izvajanju te naloge.

III. POGLAVJE

SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

III-314. Člen

Z vzpostavitvijo carinske unije v skladu s III-151. členom Ustave, Unija v skupnem interesu prispeva k usklajenemu razvoju svetovne trgovine, postopnemu odpravljanju omejitev v mednarodni trgovini in neposrednih tujih naložbah ter zmanjševanju carinskih in drugih ovir.

III-315. Člen

(1) Skupna trgovinska politika temelji na enotnih načelih, zlasti glede sprememb carinskih stopenj, sklenitve sporazumov o carinskih tarifah in trgovini, ki se nanašajo na trgovino z blagom in storitvami, gospodarske vidike intelektualne lastnine, neposredne tuje naložbe, doseganje enotnosti pri ukrepih liberalizacije, izvozni politiki in ukrepih za zaščito trgovine, na primer glede dampinga ali subvencij. Skupna trgovinska politika se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije.

(2) Z evropskimi zakoni se določijo ukrepi, s katerimi se opredeli okvir za izvajanje skupne trgovinske politike.

(3) Kadar so za sklenitev sporazumov z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami potrebna pogajanja, se uporablja III-325. člen Ustave, ob upoštevanju posebnih določb tega člena.

Komisija predloži Svetu priporočila, ta pa jo pooblasti za začetek potrebnih pogajanj. Svet in Komisija zagotovita, da so sporazumi, doseženi s pogajanjem, skladni z notranjo politiko in pravili Unije.

Komisija vodi pogajanja ob posvetovanju s posebnim odborom, ki ga Svet imenuje za pomoč Komisiji pri izvajanju te naloge, in v okviru navodil, ki jih Svet lahko naslovi nanjo. Komisija o napredku pri pogajanjih redno poroča posebnemu odboru in Evropskemu parlamentu.

(4) O pogajanjih in sklenitvi sporazumov iz prejšnjega odstavka, Svet odloča s kvalificirano večino.

O pogajanjih in sklenitvi sporazumov na področju trgovine s storitvami in gospodarskih vidikih intelektualne lastnine ter neposrednih tujih naložb Svet odloča soglasno, kjer ti sporazumi vsebujejo

določbe, za katere je potrebno soglasje za sprejem notranjih pravil.

Svet prav tako odloča soglasno o pogajanjih in sklenitvi sporazumov:

- a) na področju trgovine s kulturnimi in avdio-vizualnimi storitvami, če obstaja nevarnost, da bi ti sporazumi utegnili poseči v kulturno in jezikovno raznolikost Unije;
- b) na področju trgovine s socialnimi, izobraževalnimi in zdravstvenimi storitvami, če bi ti sporazumi utegnili resno ovirati nacionalno ureditev teh storitev in poseči v pristojnost držav članic za njihovo zagotavljanje.

(5) Pogajanja in sklepanje mednarodnih sporazumov na področju prometa so v skladu z določbami 7. oddelka III. poglavja III. naslova tega dela in III-325. člena Ustave.

(6) Izvajanje dodeljenih pristojnosti iz tega člena na področju trgovinske politike ne vpliva na razmejitev pristojnosti med Unijo in državami članicami in ne vodi k usklajevanju zakonov ali upravnih predpisov držav članic, kolikor to usklajevanje Ustava izključuje.

IV. POGLAVJE

SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ

1. ODDELEK

RAZVOJNO SODELOVANJE

III-316. Člen

(1) Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije. Politika razvojnega sodelovanja Unije in politike razvojnega sodelovanja držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

Glavni cilj politike razvojnega sodelovanja Unije je zmanjšanje in dolgoročno izkoreninjenje revščine. Unija upošteva cilje razvojnega sodelovanja pri politikah, ki jih izvaja in ki lahko vplivajo na države v razvoju.

(2) Unija in države članice spoštujejo obveznosti in upoštevajo cilje, ki so jih sprejele v okviru Združenih narodov in drugih pristojnih mednarodnih organizacij.

III-317. Člen

(1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za izvajanje politike razvojnega sodelovanja, ki so lahko povezani s programi večletnega sodelovanja z državami v razvoju ali vsebinsko oblikovanimi programi.

(2) Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz III-292. in III-316. člena Ustave.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

(3) Evropska investicijska banka prispeva k izvajanju ukrepov iz prvega odstavka tega člena v skladu s pogoji iz svojega statuta.

III-318. Člen

(1) Zaradi spodbujanja dopolnjevanja in učinkovitosti njihovega delovanja, Unija in države članice usklajujejo svoje politike razvojnega sodelovanja in se med seboj posvetujejo o programih pomoči, tudi v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Sprejemajo lahko skupne ukrepe. Države članice po potrebi prispevajo k izvajanju programov pomoči Unije.

(2) Komisija lahko daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz prejšnjega odstavka.

(3) Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami.

2. ODDELEK

GOSPODARSKO, FINANČNO IN TEHNIČNO SODELOVANJE S TRETJIMI DEŽELAMI

III-319. Člen

(1) Ne glede na druge določbe Ustave, zlasti iz III-316., III-317. in III-318. člena Ustave, Unija izvaja ukrepe gospodarskega, finančnega in tehničnega sodelovanja, zlasti skupaj s finančno pomočjo, s tretjimi deželami, ki niso države v razvoju. Takšni ukrepi so skladni z razvojno politiko Unije in se izvajajo v okviru načel in ciljev njenega zunanjepolitičnega delovanja. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi, potrebni za izvajanje prejšnjega odstavka.

(3) Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi deželami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. O podrobnostih takega sodelovanja se lahko med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami sklenejo sporazumi.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

III-320. Člen

Kadar razmere v tretji deželi zahtevajo nujno finančno pomoč Unije, Svet na predlog Komisije sprejme potrebne evropske sklepe.

3. ODDELEK

HUMANITARNA POMOČ

III-321. Člen

(1) Dejavnosti Unije na področju humanitarne pomoči potekajo v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije. Takšne dejavnosti so namenjene zagotavljanju takojšnje pomoči, podpore in zaščite ljudem v tretjih deželah in žrtvam naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, da se zadovoljijo humanitarne potrebe, ki izhajajo iz teh različnih razmer. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

(2) Dejavnosti humanitarne pomoči se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega prava in z načeli nepristranskosti, nevtralnosti in nediskriminacije.

(3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi s katerimi opredelijo okvir za izvajanje dejavnosti humanitarne pomoči Unije.

(4) Unija lahko s tretjimi deželami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz prvega odstavka tega člena in III-292. člena Ustave.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

(5) Zaradi vzpostavitve okvira za prispevek mladih Evropejcev k humanitarnim dejavnostim Unije, se ustanovi Evropski prostovoljski zbor za humanitarno pomoč. Z evropskimi zakoni se določijo pravila in postopki za delovanje zbora.

(6) Komisija lahko daje koristne pobude za uskladitev dejavnosti Unije in držav članic za večjo učinkovitost in dopolnjevanje ukrepov humanitarne pomoči Unije in držav članic.

(7) Unija zagotavlja usklajenost in doslednost svojih humanitarnih dejavnosti z dejavnostmi mednarodnih organizacij in organov, zlasti s tistimi v okviru sistema Združenih narodov.

V. POGLAVJE

OMEJEVALNI UKREPI

III-322. Člen

- (1) Kadar evropski sklep, sprejet v skladu z II. poglavjem tega naslova, predvideva prekinitev ali delno oziroma popolno omejitev gospodarskih in finančnih odnosov z eno ali več tretjimi deželami, Svet s kvalificirano večino na skupen predlog ministra za zunanje zadeve Unije in Komisije sprejme potrebne evropske uredbe ali sklepe. O tem obvesti Evropski parlament.
- (2) Kadar evropski sklep, sprejet v skladu z II. poglavjem tega naslova tako predvideva, lahko Svet na podlagi postopka iz prejšnjega odstavka sprejme omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, skupinam ali subjektom, ki niso državni subjekti.
- (3) Akti, navedeni v tem členu, vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

VI. POGLAVJE

MEDNARODNI SPORAZUMI

III-323. Člen

- (1) Unija lahko sklene sporazum z eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami, kadar je tako določeno v Ustavi ali kadar je v okviru politik Unije sklepanje sporazuma potrebno bodisi za doseganje enega od ciljev iz Ustave, bodisi kadar je tako določeno v pravno zavezujočem aktu Unije, ali kadar sporazum lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihov obseg.
- (2) Sporazumi, ki jih sklene Unija, so zavezujoči za institucije Unije in za države članice.

III-324. Člen

Unija lahko z eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami sklepa pridružitvene sporazume, s katerimi se vzpostavi pridružitev, ki vključuje vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

III-325. Člen

- (1) Ne glede na posebne določbe III-315. člena Ustave se o sporazumih med Unijo in tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami pogajajo in jih sklepajo po spodaj opisanem postopku.
- (2) Svet dovoli začetek pogajanj, sprejema pogajalska izhodišča, dovoli podpisovanje in sklepa sporazume.

(3) Kadar se predvideni sporazum izključno ali v večjem delu nanaša na skupno zunanjo in varnostno politiko, Komisija ali minister za zunanje zadeve Unije predloži priporočila Svetu, ki sprejme evropski sklep, s katerim dovoli začetek pogajanj in glede na predmet predvidenega sporazuma imenuje pogajalca ali vodjo pogajalske skupine Unije.

(4) Svet lahko na pogajalca naslovi navodila in določi posebni odbor, v posvetovanju s katerim se vodijo pogajanja.

(5) Svet na predlog pogajalca sprejme evropski sklep, s katerim dovoli podpis sporazuma in po potrebi njegovo začasno izvajanje pred začetkom veljavnosti.

(6) Svet na predlog pogajalca sprejme evropski sklep, s katerim sklene sporazum.

Razen pri sporazumih, ki zadevajo izključno skupno zunanjo in varnostno politiko, Svet sprejme evropski sklep o sklenitvi sporazuma:

a) po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta v naslednjih primerih:

1. pridružitvenih sporazumov;
2. pristopa Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
3. sporazumov, ki z uvedbo postopkov sodelovanja vzpostavljajo poseben institucionalni okvir;
4. sporazumov, ki imajo znatne proračunske posledice za Unijo;
5. sporazumov na področjih, za katere velja bodisi redni zakonodajni postopek bodisi posebni zakonodajni postopek, kjer je potrebna odobritev Evropskega parlamenta.

Evropski parlament in Svet se lahko v nujnem primeru dogovorita o roku za odobritev;

b) po posvetovanju z Evropskim parlamentom v drugih primerih. Evropski parlament poda svoje mnenje v roku, ki ga glede na nujnost zadeve lahko določi Svet. Svet lahko odloča, če mnenje ni dano v roku.

(7) Pri sklepanju sporazuma lahko Svet ne glede na peti, šesti in deveti odstavek tega člena pooblasti pogajalca sporazuma, da v imenu Unije odobri dopolnitve, kadar sporazum predvideva, da se lahko sprejmejo po poenostavljenem postopku, ali da jih sprejme organ, ustanovljen v skladu s sporazumom. Takšnemu pooblastilu lahko Svet doda posebne pogoje.

(8) Svet odloča s kvalificirano večino v celotnem postopku.

S soglasjem odloča takrat, kadar sporazum pokriva področje, za katerega je potrebno soglasje pri sprejemanju akta Unije kot tudi za pridružitvene sporazume in sporazume iz III-319. člena Ustave z državami kandidatkami za pristop.

(9) Svet na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropski sklep o odložitvi uporabe sporazuma in za določitev stališč, ki jih je treba sprejeti v imenu Unije v organu, ustanovljenem s sporazumom, kadar naj bi ta organ sprejel akte s pravnim učinkom, z izjemo aktov o dopolnitvah ali spremembah institucionalnega okvira sporazuma.

(10) Evropski parlament je nemudoma in v celoti obveščen v vseh fazah postopka.

(11) Država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede skladnosti predvidenega sporazuma z določbami Ustave. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati le, če je spremenjen ali če pride do spremembe Ustave.

III-326. Člen

(1) Ne glede na prejšnji člen lahko Svet bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko v prizadevanju doseči soglasje, skladno s ciljem stabilnosti cen, sklene formalne sporazume o sistemu deviznih tečajev za euro glede na valute tretjih držav. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu s postopkom iz tretjega odstavka tega člena.

Svet lahko, bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko, v prizadevanju doseči soglasje, skladno s ciljem stabilnosti cen, sprejme, prilagodi ali opusti osrednje tečaje eura v okviru sistema deviznih tečajev. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetju, prilagoditvi ali opustitvi osrednjih tečajev eura.

(2) Če sistem deviznih tečajev za eno ali več valut tretjih držav, kot je navedeno v prejšnjem odstavku, ne obstaja, lahko Svet na priporočilo Evropske centralne banke ali na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko oblikuje splošne usmeritve za politiko deviznega tečaje glede teh valut. Te splošne usmeritve ne vplivajo na poglobitni cilj Evropskega sistema centralnih bank glede ohranjanja stabilnosti cen.

(3) Ne glede na prejšnji člen Svet, kadar so predmet pogajanj med Unijo in eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami sporazumi o denarnem sistemu ali sistemu deviznih tečajev, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko določi ureditev v zvezi s pogajanjem in sklepanjem sporazumov. Ta ureditev zagotavlja, da Unija zastopa enotno stališče. Komisija je v celoti vključena v pogajanja.

(4) Ne glede na pristojnost Unije in sporazume Unije glede ekonomske in monetarne unije se lahko države članice pogajajo v mednarodnih organih in sklepajo sporazume.

VII. POGLAVJE

ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DEŽELAMI TER DELEGACIJE UNIJE

III-327. Člen

(1) Unija vzpostavi ustrezne oblike sodelovanja z organi Združenih narodov in njihovimi specializiranimi agencijami, Svetom Evrope, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj.

Unija ohranja tudi ustrezne odnose z drugimi mednarodnimi organizacijami.

(2) Minister za zunanje zadeve Unije in Komisija sta zadolžena za izvajanje tega člena.

III-328. Člen

(1) Delegacije Unije v tretjih deželah in v mednarodnih organizacijah zastopajo Unijo.

(2) Delegacije Unije spadajo pod vodstvo ministra za zunanje zadeve Unije. Delujejo v tesnem sodelovanju z diplomatskimi in konzularnimi misijami držav članic.

VIII. POGLAVJE

IZVAJANJE SOLIDARNOSTNE KLAVZULE

III-329. Člen

(1) Če postane država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, ji ostale države članice pomagajo na zaprosilo njenih političnih organov. V ta namen se države članice usklajujejo med seboj v Svetu.

(2) Način za izvajanje solidarnostne klavzule iz I-43. člena Ustave se opredeli v evropskem sklepu, ki ga sprejme Svet na skupni predlog Komisije in ministra za zunanje zadeve Unije. Svet odloča v skladu s prvim odstavkom III-300. člena Ustave, če je ta sklep obrambnega pomena. Evropski parlament je obveščen.

Za namene tega odstavka in ne glede na III-344. člen Ustave, Svetu pomaga Politični in varnostni odbor s pomočjo struktur, oblikovanih v okviru skupne varnostne in obrambne politike ter odbor iz

III-261. člena Ustave, ki po potrebi dajeta skupna mnenja.

(3) Evropski svet redno ocenjuje tveganja, s katerimi se sooča Unija, da bi Uniji in njenim državam članicam omogočil učinkovito ukrepanje.

VI. NASLOV

DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE

DOLOČBE O INSTITUCIJAH

1. ODDELEK

INSTITUCIJE

1. pododdelek

Evropski parlament

III-330. Člen

(1) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se določijo ukrepi, potrebni za splošne neposredne volitve članov Evropskega parlamenta po enotnem postopku v vseh državah članicah ali v skladu z načeli, ki so skupna vsem državam članicam.

Svet odloča soglasno na pobudo in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov. Ta zakon ali okvirni zakon začne veljati potem, ko ga odobrijo države članice v skladu z njihovimi ustavnimi določbami.

(2) Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo pravila in splošni pogoji za opravljanje nalog njegovih članov. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in po odobritvi Sveta. Svet odloča soglasno glede vseh pravil ali pogojev v zvezi z obdavčenjem članov ali nekdanjih članov.

III-331. Člen

Z evropskim zakonom se določijo pravila o političnih strankah na evropski ravni iz četrtega odstavka I-46. člena Ustave, zlasti pravila glede njihovega financiranja.

III-332. Člen

Evropski parlament lahko z večino svojih članov od Komisije zahteva predložitev ustreznih predlogov glede vprašanj, o katerih meni, da je za izvajanje Ustave treba sprejeti akt Unije. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Evropski parlament.

III-333. Člen

Ne glede na pristojnosti, dodeljene z Ustavo drugim institucijam ali organom, lahko Evropski parlament pri izpolnjevanju svojih nalog na zahtevo četrte svojih članov ustanovi začasni preiskovalni odbor zaradi preverjanja domnevnih kršitev ali nepravilnosti pri izvajanju zakonodaje Unije, razen tedaj, ko domnevna dejanja preiskuje sodišče in dokler je primer še v sodnem postopku.

Začasni preiskovalni odbor ob predložitvi svojega poročila preneha obstajati.

Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo podrobne določbe o uresničevanju pravice do preiskave. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po odobritvi Sveta in Komisije.

III-334. Člen

V skladu s točko d) drugega odstavka I-10. člena Ustave, imajo vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic pravico, da samostojno ali skupaj z drugimi osebami naslovijo na Evropski parlament peticijo glede vprašanj, ki sodijo na področje delovanja Unije in ki jih neposredno zadevajo.

III-335. Člen

(1) Evropski parlament izvoli Evropskega varuha človekovih pravic. V skladu s točko d) drugega odstavka I-10. člena in v skladu z I-49. členom Ustave, je pooblaščen za sprejemanje pritožb državljanov Unije ali fizičnih ali pravnih oseb s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic zoper nepravilnosti pri delovanju institucij, organov, uradov ali agencij Unije, razen Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

V skladu s svojimi nalogami varuh človekovih pravic opravlja na lastno pobudo ali na podlagi pritožb, predloženih neposredno ali prek člana Evropskega parlamenta, poizvedbe, ki so po njegovem mnenju utemeljene, kar pa ne velja za domnevna dejanja, ki so ali so bila predmet sodnega postopka. Kadar varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, predloži zadevo pristojni instituciji, organu, uradu ali agenciji, ki ima na voljo tri mesece, da ga seznani o svojem stališču. Evropski varuh človekovih pravic nato pošlje poročilo Evropskemu parlamentu in pristojni instituciji, organu, uradu ali agenciji. Osebo, ki je vložila pritožbo, obvestijo o izidu poizvedb.

Varuh človekovih pravic predloži Evropskemu parlamentu letno poročilo o izidu svojih poizvedb.

(2) Varuh človekovih pravic je izvoljen po vsakih volitvah v Evropski parlament za mandatno dobo parlamenta. Lahko je ponovno imenovan.

Varuha človekovih pravic lahko na zahtevo Evropskega parlamenta razreši Sodišče, če ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih nalog ali če je zagrešil hujšo kršitev.

(3) Varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen. Med opravljanjem teh nalog ne sme zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil katere koli institucije, organa, urada ali agencije. Varuh človekovih pravic med svojim mandatom ne sme opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne.

(4) Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo pravila in splošni pogoji za opravljanje nalog varuha človekovih pravic. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in z odobritvijo Sveta.

III-336. Člen

Evropski parlament ima letna zasedanja. Sestane se brez posebnega sklica drugi torek v marcu.

Evropski parlament se lahko na zahtevo večine svojih članov ali na zahtevo Sveta oziroma Komisije sestane na izrednem zasedanju.

III-337. Člen

(1) Evropski svet in Svet imata besedo v Evropskem parlamentu v skladu s pogoji, določenimi v poslovnikih Evropskega sveta in Sveta.

(2) Komisija se lahko udeležuje vseh sej Evropskega parlamenta in lahko govori na svojo zahtevo. Ustno ali pisno odgovarja na vprašanja, ki ji jih postavi Evropski parlament ali njegovi člani.

(3) Evropski parlament na javni seji razpravlja o letnem splošnem poročilu, ki mu ga predloži Komisija.

III-338. Člen

Razen če v Ustavi ni določeno drugače, Evropski parlament odloča z večino oddanih glasov. Sklepčnost se določi s poslovníkom.

III-339. Člen

Evropski parlament sprejme svoj poslovnik z večino svojih članov.

Zapisniki razprav Evropskega parlamenta se objavijo v skladu z Ustavo in s tem poslovníkom.

III-340. Člen

Če je vložen predlog nezaupnice o delu Komisije, sme Evropski parlament o njem glasovati šele po izteku treh dni po vložitvi, glasovanje pa mora biti javno.

Če je predlog nezaupnice sprejet z dvotretjinsko večino oddanih glasov, kar predstavlja večino članov Evropskega parlamenta, člani Komisije kolektivno odstopijo, minister za zunanje zadeve Unije pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v okviru Komisije. Še naprej opravljajo službo in tekoče posle do zamenjave v skladu s I-26. in I-27. členom Ustave. V tem primeru mandat članov Komisije, ki je imenovana kot zamenjava, poteče z datumom, s katerim bi potekel mandat članom Komisije, ki je odstopila.

2. pododdelek

Evropski svet

III-341. Člen

(1) Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Evropskega sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.

Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja aktov, za katere se zahteva soglasje.

(2) Predsednik Evropskega parlamenta je lahko povabljen na zaslišanje v Evropski svet.

(3) Evropski svet z navadno večino odloča o postopkovnih vprašanjih in sprejetju poslovnika.

(4) Evropskemu svetu pomaga generalni sekretariat Sveta.

3. pododdelek

Svet ministrov

III-342. Člen

Svet se sestane, ko ga skliče predsednik na lastno pobudo ali na zahtevo enega od njegovih članov ali Komisije.

III-343. Člen

(1) Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.

(2) Kadar odloča z navadno večino, Svet odloča z večino svojih članov.

(3) Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Svetu ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

III-344. Člen

(1) Odbor, ki ga sestavljajo stalni predstavniki vlad držav članic, je odgovoren za pripravo dela Sveta in za izvajanje nalog, ki mu jih dodeli Svet. Odbor lahko v primerih, predvidenih v poslovniku Sveta, sprejema postopkovne sklepe.

(2) Svetu pomaga generalni sekretariat, za katerega je odgovoren generalni sekretar, ki ga imenuje Svet.

Svet z navadno večino odloča o organizaciji generalnega sekretariata.

(3) Svet z navadno večino odloča glede postopkovnih vprašanj in sprejetja poslovnika.

III-345. Člen

Svet lahko z navadno večino od Komisije zahteva, da zanj pripravi vse študije, ki so po njegovem mnenju potrebne za doseganje skupnih ciljev, in da mu predloži ustrezne predloge. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Svet.

III-346. Člen

Svet sprejme evropske sklepe, s katerimi določi pravila o odborih, predvidenih v Ustavi. Odloča z navadno večino po posvetovanju s Komisijo.

4. pododdelek

Evropska komisija

III-347. Člen

Člani Komisije se vzdržijo vseh dejanj, ki so nezdržljiva z njihovimi nalogami. Države članice spoštujejo njihovo neodvisnost in ne poskušajo vplivati nanje pri opravljanju njihovih nalog.

Člani Komisije med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno. Ob kršitvi teh obveznosti lahko Sodišče na predlog Sveta, ki odloča z navadno večino, ali Komisije zadevno osebo glede na okoliščine razreši v skladu s III-349. členom Ustave ali mu odvzame pravico do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti.

III-348. Člen

(1) Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Komisije prenehajo z njegovim odstopom ali razrešitvijo.

(2) Mesto, izpraznjeno zaradi odstopa, razrešitve ali smrti, se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom z enakim državljanstvom, ki ga imenuje Svet v skupnem soglasju predsednika Komisije, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu z merili iz četrtega odstavka I-26. člena Ustave.

Svet lahko soglasno na predlog predsednika Komisije odloči, da takšnega mesta ni treba zapolniti, zlasti če je preostanek mandata člana kratek.

(3) Predsednik je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata v skladu s prvim odstavkom I-27. člena Ustave.

(4) Minister za zunanje zadeve Unije je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata v skladu s prvim odstavkom I-28. člena Ustave.

(5) V primeru prostovoljnega odstopa vseh članov Komisije ti do zamenjave še naprej opravljajo službo in tekoče posle za preostanek njihovega mandata v skladu s I-26. in I-27. členom Ustave.

III-349. Člen

Če kateri koli član Komisije ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zagrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta, ki odloča z navadno večino, ali Komisije razreši.

III-350. Člen

Ne glede na četrti odstavek I-28. člena Ustave obveznosti Komisije razporedi in dodeli njenim članom njen predsednik v skladu s tretjim odstavkom I-27. člena Ustave. Predsednik lahko te obveznosti med mandatom Komisije prerazporedi. Člani Komisije izvajajo naloge, ki jim jih je dodelil predsednik pod njegovim vodstvom.

III-351. Člen

Komisija odloča z večino svojih članov. Sklepčnost se določi s poslovníkom.

III-352. Člen

(1) Komisija sprejme svoj poslovník, da bi zagotovila svoje delovanje in delovanje svojih služb. Zagotovi objavo tega poslovnika.

(2) Komisija vsako leto najpozneje en mesec pred začetkom zasedanja Evropskega parlamenta objavi splošno poročilo o dejavnostih Unije.

5. pododdelek

Sodišče Evropske unije

III-353. Člen

Sodišče zaseda v senatih, v velikem senatu ali na občni seji, v skladu s statutom Sodišča Evropske unije.

III-354. Člen

Sodišču pomaga osem generalnih pravobranilcev. Svet lahko na predlog Sodišča soglasno sprejme evropski sklep, s katerim poveča število generalnih pravobranilcev.

Dolžnost generalnega pravobranilca je, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s statutom Sodišča Evropske unije zahtevano njegovo sodelovanje.

III-355. Člen

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki so ustrezno usposobljene za imenovanje na najvišje sodniške položaje v svojih državah ali so priznani pravniki; vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo po posvetovanju z oddelkom iz III-357. člena Ustave.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov in generalnih pravobranilcev v skladu s pogoji, določenimi v statutu Sodišča Evropske unije.

Sodniki izvolijo predsednika Sodišča med svojimi člani za dobo treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

Sodišče sprejme svoj poslovnik. Ta poslovnik odobri Svet.

III-356. Člen

Število sodnikov Sodišča splošne pristojnosti je določeno v statutu Sodišča Evropske unije. Statut lahko določi, da Sodišču splošne pristojnosti pomagajo generalni pravobranilci.

Člani Sodišča splošne pristojnosti so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na visoke sodniške položaje. Imenujejo jih vlade držav članic v medsebojnem soglasju po posvetovanju z oddelkom iz III-357. člena Ustave.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov Sodišča splošne pristojnosti.

Sodniki izvolijo predsednika Sodišča splošne pristojnosti med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

Sodišče splošne pristojnosti sprejme poslovnik v soglasju s Sodiščem. Poslovnik odobri Svet.

Če statut Sodišča Evropske unije ne določa drugače, se za Sodišče splošne pristojnosti uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Sodišče.

III-357. Člen

Preden vlade držav članic imenujejo kandidate iz III-355. in III-356. člena Ustave se oblikuje odbor, ki poda mnenje o ustreznosti kandidatov za opravljanje nalog sodnika in generalnega pravobranilca Sodišča in Sodišča splošne pristojnosti.

Odbor sestavlja sedem oseb, izbranih med nekdanjimi člani Sodišča in Sodišča splošne pristojnosti, članov najvišjih nacionalnih sodišč in priznanih pravnikov, od katerih enega predlaga Evropski parlament. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi pravila delovanja odbora in evropski sklep o imenovanju njegovih članov. Odloča na pobudo predsednika Sodišča.

III-358. Člen

(1) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o tožbah ali postopkih iz III-365., III-367., III-370., III-372. in III-374. člena Ustave, razen o tistih, ki so dodeljeni specializiranemu sodišču ustanovljenemu po III-359. členu Ustave, in tistih, ki so v statutu Sodišča Evropske unije pridržani Sodišču. Statut lahko predvidi, da je Sodišče splošne pristojnosti pristojno tudi za druge vrste tožb ali postopkov.

Zoper odločbe Sodišča splošne pristojnosti iz tega odstavka se lahko vloži pritožba na Sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ter v skladu s pogoji in v mejah, določenih v statutu.

(2) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbah ali postopkih, sproženih proti odločbam specializiranih sodišč.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločbe Sodišča splošne pristojnosti, sprejete na podlagi tega odstavka, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu Sodišča Evropske unije, če obstaja resna nevarnost, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

(3) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje v skladu s III-369. členom Ustave, na posebnih področjih, določenih s statutom Sodišča Evropske unije.

Če Sodišče splošne pristojnosti meni, da je glede neke zadeve potrebna načelna odločitev, ki bi lahko vplivala na enotnost ali doslednost prava Unije, lahko zadevo odstopi v odločanje Sodišču.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločbe Sodišča splošne pristojnosti o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje pod pogoji in v mejah, določenih v statutu Sodišča Evropske unije, če obstaja resna nevarnost, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

III-359. Člen

- (1) Z evropskimi zakoni se lahko ustanovijo specializirana sodišča, dodana Sodišču splošne pristojnosti, za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o nekaterih vrstah tožb na posebnih področjih. Sprejmejo se bodisi na predlog Komisije po posvetovanju s Sodiščem ali na predlog Sodišča po posvetovanju s Komisijo.
- (2) Evropski zakon o ustanovitvi specializiranega sodišča določi pravila o sestavi tega sodišča in obseg njegovih pristojnosti.
- (3) Zoper odločbe specializiranih sodišč se lahko vloži pritožba na Sodišče splošne pristojnosti zgolj glede pravnih vprašanj ali, če je tako predvideno v evropskem zakonu o ustanovitvi specializiranega sodišča, tudi glede dejanskega stanja.
- (4) Člani specializiranih sodišč so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na sodniške položaje. Svet jih imenuje s soglasjem.
- (5) Specializirana sodišča sprejmejo svoj poslovnik v soglasju s Sodiščem. Ta poslovnik odobri Svet.
- (6) Če evropski zakon o ustanovitvi specializiranega sodišča ne določa drugače, se za specializirana sodišča uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Sodišče Evropske unije, in določbe statuta Sodišča Evropske unije. 1. naslov in 64. člen statuta v vsakem primeru veljata za specializirana sodišča.

III-360. Člen

Če Komisija meni, da katera od držav članic ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, izda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje stališče.

Če zadevna država ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi Komisija, lahko slednja pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo.

III-361. Člen

Država članica, ki meni, da druga država članica ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, lahko pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo.

Preden država članica vloži tožbo proti drugi državi članici zaradi domnevne kršitve obveznosti iz Ustave, zadevo predloži Komisiji.

Komisija poda obrazloženo mnenje, potem ko je bila obema državam dana možnost, da se v kontradiktornem postopku ustno in pisno izrečeta.

Če Komisija v treh mesecih po datumu vložitve zadeve ne izda svojega mnenja, to ni ovira, da ne bi bila pred Sodiščem vložena tožba.

III-362. Člen

(1) Če Sodišče Evropske unije ugotovi, da katera od držav članic ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, ta država sprejme ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča.

(2) Če Komisija meni, da zadevna država članica ni sprejela potrebnih ukrepov za izvršitev sodbe Sodišča Evropske unije iz prejšnjega odstavka, lahko pred Sodiščem vloži tožbo, potem ko je tej državi dala možnost za predložitev stališče. Pri tem določi višino pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki naj jo plača zadevna država članica in ki je po njenem mnenju primerna glede na okoliščine.

Če Sodišče ugotovi, da zadevna država članica ni izvršila njegove sodbe, ji lahko naloži plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni.

Ta postopek ne vpliva na prejšnji člen.

(3) Če Komisija pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo v skladu s III-360. členom Ustave, ker zadevna država članica ni izpolnila obveznosti o uradnem obvestilu glede ukrepov o prenosu evropskega okvirnega zakona, lahko, kadar meni, da je ustrezno, naloži plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki jo šteje za ustrezno v danih okoliščinah in katero naj zadevna država članica plača.

Če Sodišče ugotovi kršitev lahko naloži zadevni državi članici plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki ne presega zneska, ki ga je določila Komisija. Obveznost plačila učinkuje od dneva, ki ga Sodišče določi v svoji sodbi.

III-363. Člen

Z evropskimi zakoni in uredbami Sveta se lahko Sodišču Evropske unije podeli pooblastilo za odločanje glede kazni, predvidenih v teh predpisih.

III-364. Člen

Ne glede na druge določbe Ustave, se lahko v obsegu, določenem z evropskim zakonom, Sodišču Evropske unije dodeli pristojnost za odločanje v sporih, ki se nanašajo na uporabo aktov, sprejetih na podlagi Ustave, ki ustvarjajo evropske pravice intelektualne lastnine.

III-365. Člen

(1) Sodišče Evropske unije nadzira zakonitost evropskih zakonov in okvirnih zakonov, aktov Sveta, Komisije in Evropske centralne banke razen priporočil in mnenj, pa tudi zakonitost aktov Evropskega

parlamenta in Evropskega sveta s pravnim učinkom do tretjih oseb. Nadzira tudi zakonitost aktov organov, uradov ali agencij Unije s pravnim učinkom do tretjih oseb.

(2) Za namene prejšnjega odstavka je Sodišče Evropske unije pristojno za odločanje o tožbah, ki jih vloži država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija zaradi nepristojnosti, bistvene kršitve postopka, kršitve Ustave ali katerega koli pravnega pravila, ki se nanaša na njeno uporabo, ali zaradi zlorabe pooblastil.

(3) Sodišče Evropske unije je pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena pristojno za tožbe, ki jih zaradi varovanja svojih pravic vložijo Računsko sodišče, Evropska centralna banka in Odbor regij.

(4) Fizične ali pravne osebe lahko pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena vložijo tožbe zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in zoper izvršilne akte, ki se nanje neposredno nanašajo, a ne vsebujejo izvedbenih ukrepov.

(5) Akti o ustanovitvi organov, uradov in agencij Unije lahko določijo posebne pogoje in podrobnosti glede tožb fizičnih ali pravnih oseb zoper akte teh organov, uradov in agencij s pravnim učinkom za njih.

(6) Tožbe iz tega člena se glede na posamezni primer vložijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je tožnik zanj izvedel.

III-366. Člen

Če je tožba utemeljena, Sodišče Evropske unije razglasi zadevni akt za ničnega.

Vendar če Sodišče razglasi akt za ničnega, določi, če meni, da je to potrebno, tiste njegove učinke, ki jih je treba šteti za dokončne.

III-367. Člen

Če Evropski parlament, Evropski svet, Svet, Komisija ali Evropska centralna banka z opustitvijo ukrepanja krši Ustavo, lahko države članice in druge institucije Unije vložijo pri Sodišču Evropske unije tožbo za ugotovitev kršitve. Ta člen se pod enakimi pogoji uporablja tudi za organe, urade in agencije Unije zaradi opustitve ukrepanja.

Tožba je dopustna le, če je bila zadevna institucija, organ, urad ali agencija predhodno pozvana k ukrepanju. Če v dveh mesecih po tem pozivu zadevna institucija, organ, urad ali agencija ne oblikuje svojega stališča, se lahko tožba vloži v nadaljnjih dveh mesecih.

Fizične ali pravne osebe lahko pod pogoji, določenimi v prvem in drugem odstavku tega člena, pred Sodiščem vložijo tožbo zato, ker neka institucija, organ, urad ali agencija Unije nanje ni naslovila nobenega drugega akta razen priporočila ali mnenja.

III-368. Člen

Institucija, organ, urad ali agencija, katerih akt je bil razglašen za ničnega ali ki so z opustitvijo ukrepanja kršile Ustavo, sprejmejo ukrepe, potrebne za izpolnitev sodbe Sodišča Evropske unije.

Ta obveznost ne vpliva na obveznosti, ki lahko izhajajo iz uporabe drugega odstavka III-431. člena Ustave.

III-369. Člen

Sodišče Evropske unije je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

- a) razlage Ustave;
- b) veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov in agencij Unije.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice glede osebe, ki je v priporu, Sodišče odloča v najkrajšem možnem roku.

III-370. Člen

Sodišče Evropske unije je pristojno v sporih glede povračila škode, ki ga predvidevata drugi in tretji odstavek III-431. člena Ustave.

III-371. Člen

Sodišče je pristojno za odločanje o zakonitosti aktov, ki jih sprejmeta Evropski svet ali Svet na podlagi I-59. člena Ustave, samo na predlog države članice, ki jo zadeva ugotovitev Evropskega sveta ali Sveta, in samo v zvezi s postopkovnimi določbami navedenega člena.

Takšen predlog mora biti vložen v enem mesecu od dneva take ugotovitve. Sodišče odloči v enem mesecu od datuma tega predloga.

III-372. Člen

Sodišče Evropske unije je v mejah in pod pogoji, ki so določeni v kadrovskih predpisih za uradnike ali v pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije, pristojno za vse spore med Unijo in njenimi uslužbenci.

III-373. Člen

Sodišče Evropske unije je v mejah, določenih v nadaljevanju Ustave, pristojno v sporih glede:

- a) izpolnjevanja obveznosti držav članic v skladu s statutom Evropske investicijske banke. V tej zvezi ima svet direktorjev banke pooblastila, ki jih ima Komisija v skladu s III-360. členom Ustave;
- b) ukrepov, ki jih je sprejel svet guvernerjev Evropske investicijske banke. V tej zvezi lahko vsaka država članica, Komisija ali svet direktorjev banke sproži postopek v skladu s pogoji iz III-365. člena Ustave;
- c) ukrepov, ki jih je sprejel svet direktorjev Evropske investicijske banke. Postopke zoper takšne ukrepe lahko sprožijo samo države članice ali Komisija pod pogoji iz III-365. člena Ustave in le zaradi neupoštevanja postopka, predvidenega v drugem, petem, šestem in sedmem odstavku 21. člena statuta banke;
- d) izpolnjevanja obveznosti nacionalnih centralnih bank v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V tej zvezi so pooblastila Sveta Evropske centralne banke nasproti nacionalnim centralnim bankam enaka pooblastilom, ki jih ima Komisija nasproti državam članicam v skladu s III-360. členom Ustave. Če Sodišče Evropske unije ugotovi, da neka nacionalna centralna banka ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, ta banka sprejme potrebne ukrepe za izpolnitev sodbe Sodišča.

III-374. Člen

Sodišče Evropske unije je pristojno za odločanje v sporih na podlagi arbitražne klavzule v pogodbah javnega ali zasebnega prava, ki jih sklene Unija, ali ki so sklenjene v njenem imenu.

III-375. Člen

- (1) Spori, v katerih je ena od strank Unija, niso izvzeti iz pristojnosti sodišč držav članic, razen če je bila pristojnost z Ustavo dodeljena Sodišču Evropske unije.
- (2) Države članice se zavezujejo, da bodo spore glede razlage ali uporabe Ustave reševale le na načine, določene v Ustavi.
- (3) Sodišče je pristojno za odločanje v vseh sporih med državami članicami, ki se nanašajo na predmet Ustave, če mu je bil spor predložen na podlagi sporazuma o razsodišču med strankami.

III-376. Člen

Sodišče Evropske unije ni pristojno glede I-40. in I-41. člena, določb II. poglavja V. naslova tega dela o skupni zunanji in varnostni politiki, in III-293. člena Ustave, kolikor zadeva skupno zunanjo in varnostno politiko.

Vendar je Sodišče pristojno za nadzor upoštevanja III-308. člena Ustave in za odločanje o postopkih, sproženih v skladu s pogoji iz četrtega odstavka III-365. člena Ustave, v katerih se nadzira zakonitost evropskih sklepov, ki predvidevajo omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, ki jih je Svet sprejel na podlagi II. poglavja V. naslova tega dela.

III-377. Člen

Pri izvajanju pristojnosti glede določb 4. in 5. oddelka IV. poglavja III. naslova tega dela glede območja svobode, varnosti in pravice, Sodišče Evropske unije ni pristojno za preverjanje veljavnosti ali sorazmernosti ukrepov policije ali drugih organov kazenskega pregona države članice ali za odločanje o izpolnjevanju obveznosti držav članic glede vzdrževanja javnega reda in miru ter varovanja notranje varnosti.

III-378. Člen

Ne glede na iztek roka iz šestega odstavka III-365. člena Ustave lahko vsaka stranka v sporu, v katerem gre za pravni akt, ki se splošno uporablja in ga je sprejela institucija, organ, urad ali agencija Unije, pred Sodiščem Evropske unije uveljavlja, da se ta akt iz razlogov, navedenih v drugem odstavku III-365. člena Ustave, ne uporablja.

III-379. Člen

(1) Tožbe, vložene pri Sodišču Evropske unije, nimajo odločilnega učinka. Vendar pa lahko Sodišče, če meni, da okoliščine to zahtevajo, odloži izvršitev izpodbijanega akta.

(2) Sodišče Evropske unije lahko v vseh pri njem vloženi zadevah sprejme potrebne začasne odredbe.

III-380. Člen

Sodbe Sodišča Evropske unije so izvršljive v skladu s pogoji iz III-401. člena Ustave.

III-381. Člen

Statut Sodišča Evropske unije je določen v protokolu.

Z evropskim zakonom se lahko spremenijo določbe statuta, razen njegovega I. naslova in 64. člena. Sprejme se bodisi na predlog Sodišča in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem.

*6. pododdelek***Evropska centralna banka***III-382. Člen*

(1) Svet Evropske centralne banke sestavljajo člani Izvršilnega odbora Evropske centralne banke in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic brez posebne ureditve iz III-197. člena Ustave.

(2) Izvršilni odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.

Predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora imenuje Evropski svet s kvalificirano večino, na priporočilo Sveta, po predhodnem posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske centralne banke med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na denarnem ali bančnem področju.

Njihov mandat traja osem let, ne morejo pa biti ponovno imenovani.

Samo državljani držav članic so lahko člani Izvršilnega odbora.

III-383. Člen

(1) Predsednik Sveta in član Komisije lahko sodelujeta na sejah Sveta Evropske centralne banke, vendar nimata pravice glasovanja.

Predsednik Sveta lahko Svetu Evropske centralne banke predloži predlog za posvetovanje.

(2) Predsednik Evropske centralne banke je vabljen na seje Sveta, kadar ta razpravlja o zadevah v zvezi s cilji in nalogami Evropskega sistema centralnih bank.

(3) Evropska centralna banka naslovi letno poročilo o dejavnostih Evropskega sistema centralnih bank in denarni politiki v preteklem in tekočem letu na Evropski parlament, Evropski svet, Svet in Komisijo. Predsednik Evropske centralne banke predstavi to poročilo Svetu in Evropskemu parlamentu, ki ima lahko na tej podlagi splošno razpravo.

Predsednika Evropske centralne banke in druge člane Izvršilnega odbora lahko na zahtevo Evropskega parlamenta ali na njihovo lastno pobudo zaslišijo pristojni organi Evropskega parlamenta.

7. pododdelek

Računsko sodišče

III-384. Člen

(1) Računsko sodišče izvaja revizije vseh prihodkov in odhodkov Unije. Prav tako izvaja revizije prihodkov in odhodkov vseh organov, uradov in agencij, ki jih je ustanovila Unija, če akt o ustanovitvi teh organov, uradov in agencij takšne revizije ne izključuje.

Računsko sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu izjavo o zanesljivosti poslovnih knjig ter zakonitosti in pravilnosti poslovnih dogodkov, ki se objavi v *Uradnem listu Evropske unije*. Ta izjava je lahko dopolnjena s posebnimi ocenami za vsako večje področje dejavnosti Unije.

(2) Računsko sodišče preveri zakonitost in pravilnost vseh prihodkov in odhodkov ter, ali je bilo finančno poslovanje dobro. Pri tem poroča zlasti o vseh primerih nepravilnosti.

Revizija prihodkov se opravi na podlagi zapadlih zneskov in zneskov, ki so bili Uniji dejansko plačani.

Revizija odhodkov se opravi na podlagi prevzetih obveznosti in izvršenih izplačil.

Navedeni reviziji se lahko opravita pred zaključkom poslovnih knjig za ustrezno proračunsko leto.

(3) Revizija se opravi na podlagi računovodske dokumentacije in, če je to potrebno, na kraju samem v drugih institucijah, ali v prostorih katerega koli organa, urada ali agencije, ki vodi računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, ter v državah članicah, tudi v prostorih katere koli fizične ali pravne osebe, ki prejema plačila iz proračuna. V državah članicah se revizija opravi v povezavi z nacionalnimi revizijskimi organi ali — če ti nimajo potrebne pristojnosti — s pristojnimi nacionalnimi službami. Računsko sodišče in revizijski organi držav članic sodelujejo v duhu zaupanja, pri čemer ohranjajo svojo neodvisnost. Ti organi ali službe obvestijo Računsko sodišče, ali nameravajo sodelovati pri reviziji.

Druge institucije Unije, vsi organi, uradi ali agencije, ki vodijo računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, vse fizične ali pravne osebe, ki prejemajo plačila iz proračuna, ter nacionalni revizijski organi ali — če ti nimajo potrebne pristojnosti — pristojne nacionalne službe pošljejo Računskemu sodišču na njegovo zahtevo vso dokumentacijo ali vse podatke, ki so potrebni za izvršitev njegove naloge.

Glede dejavnosti Evropske investicijske banke pri vodenju računovodskih evidenc prihodkov in odhodkov Unije ureja pravice Računskega sodišča do dostopa do podatkov te banke sporazum med Računskim sodiščem, Banko in Komisijo. Če sporazum ni bil sklenjen, ima Računsko sodišče navzlic temu dostop do podatkov, potrebnih za revizijo odhodkov in prihodkov Unije, ki jih vodi banka.

(4) Računsko sodišče pripravi letno poročilo po koncu vsakega proračunskega leta. To poročilo se predloži drugim institucijam in se skupaj z odgovori teh institucij na ugotovitve Računskega sodišča objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Prav tako lahko Računsko sodišče kadar koli predloži svoje ugotovitve glede specifičnih vprašanj, zlasti v obliki posebnih poročil, in da mnenje na predlog ene od drugih institucij.

Letna poročila, posebna poročila ali mnenja sprejme z večino svojih članov. Lahko pa ustanovi notranje senate za sprejemanje nekaterih vrst poročil ali mnenj pod pogoji, ki so določeni v njegovem poslovniku.

Evropskemu parlamentu in Svetu pomaga pri nadzoru nad izvrševanjem proračuna.

Računsko sodišče sprejme svoj poslovnik. Ta poslovnik odobri Svet.

III-385. Člen

(1) Člani Računskega sodišča so izbrani med osebami, ki v svojih državah pripadajo ali so pripadale zunanjim revizijskim organom ali ki so posebej usposobljene za to službo. Njihova neodvisnost mora biti nedvomna.

(2) Člani Računskega sodišča so imenovani za mandat šestih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Predsednika Računskega sodišča izvolijo med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

(3) Člani Računskega sodišča pri opravljanju svojih nalog ne smejo zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovimi nalogami.

(4) Člani Računskega sodišča med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

(5) Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Računskega sodišča prenehajo z njegovim odstopom ali če ga razreši Sodišče v skladu s šestim odstavkom tega člena.

Tako izpraznjeno mesto se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom.

Razen ob razrešitvi ostanejo člani Računskega sodišča na svojem položaju do zamenjave.

(6) Član Računskega sodišča je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, kadar Sodišče na predlog Računskega sodišča ugotovi, da član ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja.

2. ODDELEK

POSVETOVALNI ORGANI UNIJE

1. pododdelek

Odbor regij

III-386. Člen

Število članov Odbora regij ne sme preseči 350. Svet na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Člani odbora in enako število nadomestnih članov so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Noben član odbora ne sme biti hkrati tudi član Evropskega parlamenta.

Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov in nadomestnih članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Ko se izteče mandat iz drugega odstavka I-32. člena Ustave, na podlagi katerega so bili predlagani, mandat članov odbora samodejno preneha, potem pa so za preostanek omenjenega mandata nadomeščeni v skladu z istim postopkom.

III-387. Člen

Odbor regij izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

III-388. Člen

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetuje z Odborom regij v primerih, predvidenih z Ustavo, in v vseh drugih primerih, za katere ena od teh institucij meni, da je to primerno, zlasti tistih, ki zadevajo čezmejno sodelovanje.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnjega ukrepanja.

Kadar je Ekonomsko-socialni odbor zaprosen za mnenje, Evropski parlament, Svet ali Komisija o tem obvesti Odbor regij. Če ta meni, da gre za specifične regionalne interese, lahko o zadevi da mnenje. Mnenje lahko da tudi na lastno pobudo.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o njegovih posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

2. pododdelek

Ekonomsko-socialni odbor

III-389. Člen

Število članov Ekonomsko-socialnega odbora ne sme preseči 350. Svet na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

III-390. Člen

Člani Ekonomsko-socialnega odbora so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Svet odloča po posvetovanju s Komisijo. Pridobi lahko mnenje reprezentativnih evropskih organizacij iz različnih gospodarskih in socialnih sektorjev in civilne družbe, ki jih zadevajo dejavnosti Unije.

III-391. Člen

Ekonomsko-socialni odbor izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

III-392. Člen

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetujejo z Ekonomsko-socialnim odborom v primerih, predvidenih z Ustavo. Te institucije se z njim lahko posvetujejo v vseh primerih, za katere menijo, da je to primerno. Mnenje lahko da tudi na lastno pobudo.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnjega ukrepanja.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o njegovih posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

*3. ODDELEK**EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA**III-393. Člen*

Evropska investicijska banka je pravna oseba.

Njeni člani so države članice.

Statut Evropske investicijske banke je določen v protokolu.

Z evropskim zakonom Sveta se lahko spremeni Statut Evropske investicijske banke. Svet odloča soglasno bodisi na zahtevo Evropske investicijske banke in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko investicijsko banko.

III-394. Člen

Naloga Evropske investicijske banke je, da v interesu Unije prispeva k uravnoteženemu in nemotenemu razvoju notranjega trga, pri čemer ima dostop do trga kapitala in uporablja lastna sredstva. V ta namen banka, ki posluje na neprofitni podlagi, odobrava posojila in izdaja jamstva, ki v vseh sektorjih gospodarstva olajšujejo financiranje naslednjih projektov:

- a) projektov za razvoj regij z omejenimi možnostmi;
- b) projektov za posodabljanje ali preoblikovanje podjetij ali razvoj novih dejavnosti, potrebnih zaradi postopne vzpostavitve ali delovanja notranjega trga, kadar so ti projekti takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na razpolago v posameznih državah članicah;

- c) projektov skupnega interesa za več držav članic, ki so takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na razpolago v posameznih državah članicah.

Evropska investicijska banka pri opravljanju svoje naloge olajšuje financiranje investicijskih programov skupaj s pomočjo iz strukturnih skladov in drugih finančnih instrumentov Unije.

4. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE ZA INSTITUCIJE, ORGANE, URADE IN AGENCIJE UNIJE

III-395. Člen

(1) Kadar Svet v skladu z Ustavo sprejme akt ali stališče na predlog Komisije, je za sprejetje akta ali stališča, ki spreminja ta predlog, potrebna soglasna odločitev Sveta, razen v primerih iz I-55. in I-56. člena, iz desetega in trinajstega odstavka III-396. člena, III-404. člena in drugega odstavka III-405. člena Ustave.

(2) Dokler Svet ne odloči, lahko Komisija svoj predlog spremeni kadar koli med postopkom za sprejetje akta Unije.

III-396. Člen

(1) Kadar so na podlagi Ustave evropski zakoni in okvirni zakoni sprejeti po rednem zakonodajnem postopku, se uporabljajo v nadaljevanju navedene določbe.

(2) Komisija poda predlog Evropskemu parlamentu in Svetu.

Prva obravnava

(3) Evropski parlament sprejme stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Svetu.

(4) Če Svet odobri stališče Evropskega parlamenta, je zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza temu stališču.

(5) Če Svet ne odobri stališča Evropskega parlamenta, sprejme svoje stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Evropskemu parlamentu.

(6) Svet izčrpno obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje njegovega stališča v prvi obravnavi. Komisija izčrpno obvesti Evropski parlament o svojem stališču.

Druga obravnava

- (7) Če Evropski parlament v treh mesecih po takem obvestilu:
- a) potrdi stališče Sveta v prvi obravnavi ali ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza stališču Sveta;
 - b) zavrne z večino svojih članov stališče Sveta v prvi obravnavi, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet;
 - c) z večino svojih članov predlaga spremembe stališča Sveta v prvi obravnavi, se tako spremenjeno besedilo pošlje Svetu in Komisiji, ki o teh spremembah poda svoje mnenje.
- (8) Če Svet v treh mesecih po prejemu sprememb Evropskega parlamenta s kvalificirano večino:
- a) odobri vse spremembe, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet;
 - b) ne odobri vseh sprememb, predsednik Sveta v dogovoru s predsednikom Evropskega parlamenta v šestih tednih skliče sestanek Usklajevalnega odbora.
- (9) Svet odloča soglasno o spremembah, o katerih je Komisija dala negativno mnenje.

Usklajevalni postopek

- (10) Usklajevalni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta doseže soglasje o skupnem besedilu v šestih tednih po sklicu, na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta v drugi obravnavi.
- (11) Komisija sodeluje pri postopkih Usklajevalnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.
- (12) Če Usklajevalni odbor v šestih tednih po sklicu ne odobri skupnega besedila, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet.

Tretja obravnava

- (13) Če Usklajevalni odbor v tem obdobju odobri skupno besedilo, imata Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet, ki odloča s kvalificirano večino, na voljo šest tednov od tega datuma, da sprejmeta zadevni akt v skladu s skupnim besedilom. Če tega ne storita, se šteje, da akt ni bil sprejet.
- (14) Trimesečni in šesttedenski rok iz tega člena se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljšata za največ en mesec oziroma dva tedna.

Posebne določbe

(15) Če je v primerih, ki so predvideni v Ustavi, evropski zakon ali okvirni zakon predložen v redni zakonodajni postopek na pobudo skupine držav članic, po priporočilu Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča, se drugi odstavek, drugi stavek šestega odstavka in deveti odstavek tega člena ne uporabljajo.

Evropski parlament in Svet v takih primerih Komisiji pošljeta predlagani akt z njunimi stališči v prvi in drugi obravnavi. Evropski parlament ali Svet lahko Komisijo med postopkom zaprosita za mnenje, ki ga Komisija lahko da tudi na lastno pobudo. Prav tako lahko, če meni, da je to potrebno, sodeluje v Usklajevalnem odboru pod pogoji, določenimi v enajstem odstavku tega člena.

III-397. Člen

Evropski parlament, Svet in Komisija se med seboj posvetujejo in v medsebojnem soglasju določijo načine njihovega sodelovanja. V ta namen lahko v skladu z Ustavo sklenejo medinstitucionalne sporazume, ki so lahko obvezujoči.

III-398. Člen

(1) Institucije, organe, urade in agencije Unije pri izvajanju njihovih nalog podpira odprta, učinkovita in neodvisna evropska uprava.

(2) V skladu s kadrovskimi predpisi in pogoji za zaposlitev, sprejetih na podlagi III-427. člena Ustave, se v ta namen z evropskimi zakoni pripravijo posebne določbe.

III-399. Člen

(1) Institucije, organi, uradi in agencije Unije zagotavljajo preglednost njihovega dela in pri uporabi I-50. člena Ustave v svojih poslovnih določijo posebne določbe za dostop javnosti do njihovih dokumentov. Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka in Evropska investicijska banka upoštevajo tretji odstavek I-50. člena Ustave ter ta člen le pri izvajanju svojih upravnih nalog.

(2) Evropski parlament in Svet zagotovita objavo dokumentov, ki se nanašajo na zakonodajne postopke v skladu s pogoji, določenimi v zakonu iz tretjega odstavka I-50. člena Ustave.

III-400. Člen

(1) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi:

- a) plače, nadomestila in pokojnine predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije, ministra za zunanje zadeve Unije, članov Komisije, predsednikov, članov in sodnih tajnikov Sodišča Evropske unije ter generalnega sekretarja Sveta;

- b) pogoje za zaposlitev, zlasti plače, nadomestila in pokojnine predsednika in članov Računskega sodišča;
- c) vsa druga izplačila, ki se nakazujejo kot osebni prejemki osebam iz točk a) in b) tega odstavka.

(2) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, s katerimi opredeli nadomestila članov Ekonomsko-socialnega odbora.

III-401. Člen

Akti Sveta, Komisije ali Evropske centralne banke, ki nalagajo denarno obveznost osebam, so izvršilni naslov; to ne velja za države članice.

Izvršbo urejajo pravila civilnega postopka, ki veljajo v državi, na ozemlju katere se opravi izvršba. Nacionalni organ, ki ga v ta namen določi vlada vsake od držav članic ter o tem obvesti Komisijo in Sodišče Evropske unije, priloži potrdilo o izvršljivosti, pri čemer ni potrebna nobena druga formalnost razen overovitve verodostojnosti odločbe.

Ko so te formalnosti na zahtevo zadevne stranke izpolnjene, lahko ta preide na izvršbo v skladu z nacionalnim pravom tako, da zadevo predloži neposredno pristojnim organom.

Izvršba se lahko odloži le z odločbo Sodišča Evropske unije. Vendar so za nadzor nad pravilnostjo izvršilnih dejanjih pristojna sodišča zadevne države.

II. POGLAVJE

FINANČNE DOLOČBE

1. ODDELEK

VEČLETNI FINANČNI OKVIR

III-402. Člen

- (1) Večletni finančni okvir se sprejme za dobo najmanj petih let v skladu s I-55. členom Ustave.
- (2) V večletnem finančnem okviru se določijo letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti po vrstah odhodkov in letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila. Vrste odhodkov, ki so maloštevilne, ustrezajo glavnim področjem dejavnosti Unije.
- (3) Finančni okvir opredeli vse druge določbe, potrebne za nemoten potek letnega proračunskega postopka.

(4) Če Svet do izteka predhodnega finančnega okvira ni sprejel nobenega evropskega zakona o določitvi novega finančnega okvira, se zgornje meje in druge določbe, ki ustrezajo zadnjemu letu tega okvira, podaljšajo do sprejetja omenjenega zakona.

(5) Evropski parlament, Svet in Komisija uvedejo v postopku sprejemanja finančnega okvira vse ukrepe, potrebne za uspešen zaključek postopka.

2. ODDELEK

LETNI PRORAČUN UNIJE

III-403. Člen

Proračunsko leto traja od 1. januarja do 31. decembra.

III-404. Člen

Z evropskimi zakoni se določi letni proračun Unije v skladu z naslednjimi določbami.

(1) Vsaka institucija Unije pred 1. julijem pripravi načrt svojih odhodkov za naslednje proračunsko leto. Komisija združi te načrte v predlogu proračuna, ki lahko vsebuje drugačne načrte.

Predlog proračuna vsebuje načrt prihodkov in načrt odhodkov.

(2) Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu predlog proračuna najpozneje do 1. septembra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja.

Komisija lahko spremeni predlog proračuna med postopkom do sklica Usklajevalnega odbora iz petega odstavka tega člena.

(3) Svet sprejme stališče o predlogu proračuna in ga predloži Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. oktobra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja. O razlogih za sprejetje svojega stališča Svet izčrpno obvesti Evropski parlament.

(4) Če Evropski parlament v dvainštiridesetih dneh po takem obvestilu:

- a) odobri stališče Sveta, se sprejme evropski zakon o določitvi proračuna;
- b) ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je evropski zakon o določitvi proračuna sprejet;
- c) sprejme spremembe z večino svojih članov, se spremenjeni predlog pošlje Svetu in Komisiji. Predsednik Evropskega parlamenta v dogovoru s predsednikom Sveta nemudoma skliče sestanek Usklajevalnega odbora. Vendar, če Svet v desetih dneh po tem, ko je bil predlog poslan, obvesti Evropski parlament, da je odobril vse njegove spremembe, se Usklajevalni odbor ne sestane.

(5) Usklajevalni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta v enaindvajsetih dnevih po sklicu doseže soglasje o skupnem predlogu na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

Komisija sodeluje pri postopkih Usklajevalnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

(6) Če Usklajevalni odbor v enaindvajsetih dneh iz prejšnjega odstavka doseže soglasje o skupnem predlogu, imata Evropski parlament in Svet na voljo štirinajst dni od datuma navedenega soglasja, da sprejmeta skupni predlog.

(7) Če v roku štirinajstih dni iz prejšnjega odstavka:

- a) Evropski parlament in Svet oba odobrita skupni predlog ali ne sprejmeta nikakršne odločitve oziroma če katera od teh institucij sprejme skupni predlog, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet v skladu s skupnim predlogom, ali
- b) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, in Svet oba zavrneta skupni predlog ali če katera od teh institucij zavrne skupni predlog, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, Komisija predloži nov osnutek proračuna, ali
- c) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, zavrne skupni predlog, medtem ko ga Svet odobri, Komisija predloži nov predlog proračuna, ali
- d) Evropski parlament sprejme skupni predlog, medtem ko ga Svet zavrne, lahko Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov in tremi petinami oddanih glasov, v roku štirinajstih dni od datuma zavrnitve s strani Sveta, sklene, da potrdi vse ali nekatere spremembe iz točke c) četrtega odstavka tega člena. V primeru, da katera koli sprememba Evropskega parlamenta ni potrjena, se stališče, sprejeto v okviru Usklajevalnega odbora, o proračunski postavki, ki je predmet spremembe, ohrani. Šteje se, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet na tej podlagi.

(8) Če Usklajevalni odbor v enaindvajsetih dneh iz petega odstavka tega člena ne doseže soglasja o skupnem predlogu, Komisija predloži nov osnutek proračuna.

(9) Predsednik Evropskega parlamenta po zaključenem postopku iz tega člena razglasi, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet.

(10) Vsaka institucija izvaja pristojnosti iz tega člena ob upoštevanju določb Ustave in v skladu s to ustavo sprejetimi akti, zlasti glede lastnih sredstev Unije ter ravnotežja med prihodki in odhodki.

III-405. Člen

(1) Če na začetku proračunskega leta evropski zakon o določitvi proračuna še ni dokončno sprejet, se lahko glede posameznega poglavja v skladu z določbami evropskega zakona iz III-412. člena Ustave vsak mesec porabi največ ena dvanajstina proračunskih sredstev, odobrenih za zadevno poglavje proračuna v predhodnem proračunskem letu; vendar ta vsota ne sme presegati ene dvanajstine odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti, predvidenih v istem poglavju predloga proračuna.

(2) Svet lahko na predlog Komisije in v skladu z drugimi pogoji iz prejšnjega odstavka sprejme evropski sklep, s katerim odobri odhodke, ki so višji od ene dvanajstine, v skladu z določbami evropskega zakona iz III-412. člena Ustave. Svet ta evropski sklep nemudoma posreduje Evropskemu parlamentu.

V tem evropskem sklepu se za zagotovitev uporabe tega člena v skladu z evropskimi zakoni iz tretjega in četrtega odstavka I-54. člena Ustave določijo potrebni ukrepi glede sredstev.

Veljati začne trideset dni po sprejemu, razen če se Evropski parlament z večino svojih članov v tem roku odloči zmanjšati te odhodke.

III-406. Člen

Pod pogoji, ki se določijo z evropskim zakonom skladno s III-412. členom Ustave, se razen odhodkov za zaposlene lahko vsa odobrena proračunska sredstva, ki niso bila porabljena do konca proračunskega leta, prenesejo samo na naslednje proračunsko leto.

Odobrena proračunska sredstva se razvrstijo po poglavjih, ki združujejo odhodkovne postavke glede na njihovo vrsto ali namen in razčlenijo v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave.

Odhodki

- Evropskega parlamenta,
- Evropskega sveta in Sveta,
- Komisije, in
- Sodišča Evropske unije

se ne glede na posebno ureditev, ki velja za nekatere skupne odhodkovne postavke, prikažejo v ločenih rubrikah proračuna.

3. ODDELEK

IZVRŠEVANJE PRORAČUNA IN RAZREŠNICA

III-407. Člen

Komisija izvršuje proračun v sodelovanju z državami članicami in v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave, na lastno odgovornost in v mejah odobrenih proračunskih sredstev, pri čemer upošteva načela dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo s Komisijo, da zagotovijo porabo odobrenih proračunskih sredstev v skladu s temi načeli.

Z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave se določijo obveznosti držav članic v zvezi z revizijo in nadzorom izvrševanja proračuna in nastalih obveznosti. Za vsako institucijo se določijo obveznosti in podrobna pravila, ki se nanašajo na njen delež odhodkov.

V okviru proračuna lahko Komisija, ob upoštevanju omejitev in pogojev, ki jih določa evropski zakon iz III-412. člena Ustave, prerazporeja odobrena sredstva med poglavji ali med njihovimi sestavnimi deli.

III-408. Člen

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu vsako leto poročilo za predhodno proračunsko leto, ki se nanaša na izvrševanje proračuna. Komisija jima predloži tudi izkaz stanja sredstev in obveznosti Unije.

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu tudi poročilo o oceni financ Unije glede na dosežene rezultate, zlasti v zvezi z navedbami Evropskega parlamenta in Sveta v skladu s III-409. členom Ustave.

III-409. Člen

(1) Na priporočilo Sveta da Evropski parlament Komisiji razrešnico glede izvrševanja proračuna. V ta namen najprej Svet, nato pa Evropski parlament pregledata račune, izkaz stanja in poročilo o oceni iz prejšnjega člena, letno poročilo Računskega sodišča, skupaj z odgovori revidiranih institucij na ugotovitve Računskega sodišča, izjavo o zanesljivosti iz prvega odstavka III-384. člena Ustave in vsa ustrezna posebna poročila Računskega sodišča.

(2) Evropski parlament lahko pred razrešnico Komisiji ali za druge namene v zvezi z izvajanjem dodeljenih pristojnosti za izvrševanje proračuna od Komisije zahteva podatke o izvrševanju odhodkov ali delovanju finančnih nadzornih sistemov. Komisija Evropskemu parlamentu na njegovo zahtevo predloži vse potrebne informacije.

(3) Komisija ukrene vse potrebno glede ugotovitev, izraženih v sklepih o razrešnici, in drugih ugotovitev Evropskega parlamenta o izvrševanju odhodkov, pa tudi glede pojasnil, priloženih priporočilom Sveta, ki se nanašajo na razrešnico.

(4) Komisija na zahtevo Evropskega parlamenta ali Sveta poroča o ukrepih, ki jih je sprejela na podlagi omenjenih ugotovitev in pojasnil, zlasti pa o navodilih, ki jih je dala službam, odgovornim za izvrševanje proračuna. Tudi ta poročila se predložijo Računskemu sodišču.

4. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-410. Člen

Večletni finančni okvir in letni proračun se pripravita v eurih.

III-411. Člen

Komisija lahko pod pogojem, da o tem uradno obvesti pristojne organe zadevnih držav članic, prenese svoje dobroimetje v valuti ene od držav članic v valuto druge države članice, kolikor ji to omogoča uporabo tega dobroimetja v namene, predvidene z Ustavo. Če Komisija razpolaga z denarnimi ali unovčljivimi sredstvi v valutah, ki jih potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

Komisija se z vsako zadevno državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi ta država. Pri finančnem poslovanju Komisija uporablja storitve emisijske banke zadevne države članice ali katere koli druge finančne institucije, ki jo potrdi ta država.

III-412. Člen

(1) Z evropskimi zakoni se določijo:

- a) finančna pravila, v katerih se zlasti podrobno določi postopek, ki ga je treba sprejeti za pripravo in izvrševanje proračuna ter za predložitev in revizijo računov;
- b) pravila, ki urejajo nadzor odgovornosti finančnih akterjev, zlasti odredbodajalcev in računovodij.

Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Računskim sodiščem.

(2) Svet na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo, s katero določi načine in postopke, s katerimi se proračunski prihodki, predvideni v ureditvi o lastnih sredstvih Unije, dajo na razpolago Komisiji, in ukrepe, ki se po potrebi uporabljajo za zagotavljanje denarnih sredstev. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Računskim sodiščem.

(3) Svet odloča soglasno do 31. decembra 2006 v vseh zadevah, povezanih s tem členom.

III-413. Člen

Evropski parlament, Svet in Komisija zagotovijo, da so Uniji na voljo finančna sredstva, ki ji omogočajo izpolnjevanje njenih pravnih obveznosti do tretjih oseb.

III-414. Člen

Redni sestanki med predsedniki Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije se skličejo na pobudo Komisije v okviru proračunskega postopka iz tega poglavja. Predsedniki sprejmejo vse potrebne ukrepe za spodbujanje posvetovanja in približevanje stališč institucij, ki jim predsedujejo, in zato da bi olajšali izvajanje tega poglavja.

*5. ODDELEK**BOJ PROTI GOLJUFIJAM**III-415. Člen*

(1) Unija in države članice se bojujejo proti goljufijam in vsem drugim nezakonitim dejanjem, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, sprejetimi v skladu s tem členom. Ti ukrepi so svarilni in so takšni, da v državah članicah ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije omogočajo učinkovito zaščito.

(2) Za boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, države članice sprejmejo enake predpise, kakršne sprejmejo za boj proti goljufijam, ki škodijo njihovim lastnim finančnim interesom.

(3) Ne glede na druge določbe Ustave države članice usklajujejo svoje delovanje, katerega cilj je zaščita finančnih interesov Unije pred goljufijami. V ta namen skupaj s Komisijo organizirajo tesno in redno sodelovanje med pristojnimi organi.

(4) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za preprečevanje in boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, da se omogoči učinkovita in enakovredna zaščita v državah članicah ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije. Ti ukrepi se sprejmejo po posvetovanju z Računskim sodiščem.

(5) Komisija v sodelovanju z državami članicami vsako leto predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o ukrepih in predpisih, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja tega člena.

III. POGLAVJE

OKREPLJENO SODELOVANJE

III-416. Člen

Vsako okrepljeno sodelovanje je skladno z Ustavo in pravom Unije.

Takšno sodelovanje ne sme škoditi notranjemu trgu ali ekonomski, socialni in teritorialni povezanosti. Ne sme pomeniti ovire ali diskriminacije v trgovini med državami članicami, niti izkrivljati konkurence med njimi.

III-417. Člen

Vsako okrepljeno sodelovanje spoštuje pristojnosti, pravice in obveznosti tistih držav članic, ki v njem ne sodelujejo. Te države članice ne ovirajo izvajanja sodelovanja tistih držav članic, ki so udeležene.

III-418. Člen

(1) Okrepljeno sodelovanje je ob vzpostavitvi odprto za vse države članice, če izpolnjujejo morebitne pogoje sodelovanja, določene v evropskem sklepu o pooblastilu. Takšno sodelovanje jim je odprto tudi kadarkoli, če poleg morebitnih zgoraj predvidenih pogojev upoštevajo že sprejete akte v tem okviru.

Komisija in države članice, ki so že udeležene pri okrepljenem sodelovanju, zagotovijo, da se spodbudi udeležba čim več držav članic.

(2) Komisija in po potrebi minister za zunanje zadeve Unije redno obveščata Evropski parlament in Svet o razvoju okrepljenega sodelovanja.

III-419. Člen

(1) Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na enem od področij iz Ustave, razen področij izključne pristojnosti ter skupne zunanje in varnostne politike, na Komisijo naslovijo prošnjo, v kateri opredelijo obseg uporabe in cilje predlaganega okrepljenega sodelovanja. Komisija lahko v ta namen predloži predlog Svetu. Če Komisija predloga ne predloži, zadevne države članice obvesti o razlogih.

Pooblastilo za uvedbo okrepljenega sodelovanja z evropskim sklepom dodeli Svet, ki odloča na predlog Komisije in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Prošnja držav članic, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje v okviru skupne zunanje in varnostne politike, se naslovi na Svet. Posreduje se ministru za zunanje zadeve Unije, ki da mnenje o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja s skupno zunanjo in varnostno politiko Unije, in Komisiji, ki da svoje mnenje, zlasti o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja z

drugimi politikami Unije. V vednost se pošlje tudi Evropskemu parlamentu.

Pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja se dodeli z evropskim sklepom Sveta, ki o tem odloča soglasno.

III-420. Člen

(1) Vsaka država članica, ki se želi priključiti že obstoječemu okrepljenemu sodelovanju na enem od področij iz prvega odstavka prejšnjega člena, o svoji nameri uradno obvesti Svet in Komisijo.

Komisija v štirih mesecih od dneva prejema uradnega obvestila potrdi udeležbo zadevne države članice. Po potrebi zabeleži, da so pogoji udeležbe izpolnjeni in sprejme vse potrebne prehodne ukrepe glede uporabe že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja.

Vendar, če Komisija meni, da pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki jih je treba sprejeti zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje. Po izteku tega roka prošnjo ponovno preuči v skladu s postopkom iz prejšnjega pododstavka. Če Komisija meni, da pogoji udeležbe še vedno niso izpolnjeni, lahko zadevna država članica zadevo preda Svetu, ki o prošnji odloči. Svet odloča v skladu s tretjim odstavkom I-44. členom Ustave. Na predlog Komisije lahko sprejme tudi prehodne ukrepe iz prejšnjega pododstavka.

(2) Država članica, ki se želi priključiti že obstoječemu okrepljenemu sodelovanju v okviru skupne zunanje in varnostne politike, o svoji nameri uradno obvesti Svet, ministra za zunanje zadeve Unije in Komisijo.

Svet potrdi udeležbo zadevne države članice po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije in potem, ko je po potrebi ugotovil, da so pogoji udeležbe izpolnjeni. Svet lahko na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme tudi prehodne ukrepe, potrebne za uporabo že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja. Vendar, kadar Svet meni, da pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki jih je treba sprejeti zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje za sodelovanje.

Za namene tega odstavka Svet odloča soglasno in v skladu s tretjim odstavkom I-44. člena Ustave.

III-421. Člen

Odhodki, ki nastanejo pri izvajanju okrepljenega sodelovanja, razen stroškov poslovanja institucij, bremenijo sodelujoče države članice, razen če vsi člani Sveta po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno odločijo drugače.

III-422. Člen

(1) Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet odloča soglasno, lahko Svet v skladu s podrobnostmi iz tretjega odstavka I-44. člena Ustave soglasno sprejme evropski sklep o odločanju s kvalificirano večino.

(2) Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet sprejme evropske zakone ali okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Svet v skladu s podrobnostmi iz tretjega odstavka I-44. člena Ustave soglasno sprejme evropski sklep o odločanju po rednem zakonodajnem postopku. Svet odloči po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

(3) Prvi in drugi odstavek tega člena se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

III-423. Člen

Svet in Komisija zagotavljata medsebojno skladnost dejavnosti v okviru okrepljenega sodelovanja in skladnost teh dejavnosti s politikami Unije ter v ta namen sodelujeta.

VII. NASLOV

SKUPNE DOLOČBE

III-424. Člen

Ob upoštevanju strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer Gvadelupov, Francoske Gvajane, Martinique, Réuniona, Azorov, Madeire in Kanarskih otokov, katerih razvoj zaradi svoje stalnosti in součinkovanja močno otežujejo dejavniki, kot so oddaljenost, otoška lega, majhnost, težavna topografija in podnebje ter ekonomska odvisnost od maloštevilnih proizvodov, sprejme Svet na predlog Komisije evropske zakone, okvirne zakone, uredbe in sklepe, ki so zlasti namenjeni opredelitvi pogojev uporabe Ustave za te regije, vključno s skupnimi politikami. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Akti iz prejšnjega odstavka se nanašajo zlasti na področja, kot so carinska in trgovinska politika, davčna politika, prostotrgovinske cone, kmetijska in ribiška politika, pogoji za preskrbo s surovinami in bistvenimi izdelki za široko porabo, državne pomoči ter pogoji dostopa do strukturnih skladov in horizontalnih programov Unije.

Svet sprejme akte iz prvega odstavka tega člena ob upoštevanju posebnih značilnosti in omejitev najbolj oddaljenih regij, ne da bi s tem ogrozil celovitost in povezanost pravnega reda Unije, vključno z notranjim trgov in skupnimi politikami.

III-425. Člen

Ustava v ničemer ne vpliva na lastninskopravno ureditev v državah članicah.

III-426. Člen

Unija ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Zlasti lahko pridobiva premično in nepremično premoženje in z njim razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku. V ta namen Unijo zastopa Komisija. Vendar v zadevah, povezanih z delovanjem posameznih institucij, v skladu z njihovo upravno avtonomijo, Unijo zastopa zadevna institucija.

III-427. Člen

Kadrovski predpisi za uradnike in pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Unije so določeni z evropskim zakonom. Sprejme se po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

III-428. Člen

Komisija lahko v mejah in pod pogoji, določenimi v evropski uredbi ali sklepu, ki ga z navadno večino sprejme Svet, zbira informacije in izvaja preverjanje, potrebno za opravljanje nalog, ki so ji bile zaupane.

III-429. Člen

(1) Ne glede na 5. člen Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke se z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom določijo ukrepi za pripravo statistike, kadar je to potrebno za izvajanje dejavnosti Unije.

(2) Priprava statistike je nepristranska, zanesljiva, objektivna, znanstveno neodvisna, stroškovno učinkovita in zagotavlja zaupnost statističnih podatkov. Priprava ne sme pretirano obremeniti gospodarskih subjektov.

III-430. Člen

Člani institucij Unije, člani odborov ter uradniki in drugi uslužbenci Unije tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti ne smejo razkrivati informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti, zlasti informacij o podjetjih, njihovih poslovnih odnosih ali sestavinah stroškov.

III-431. Člen

Pogodbeno odgovornost Unije določa pravo, ki se uporablja za zadevno pogodbo.

V primeru nepogodbene odgovornosti pa Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Ne glede na prejšnji odstavek Evropska centralna banka v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki jo je povzročila sama ali so jo povzročili njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Osebnost odgovornost uslužbencev do Unije urejajo določbe njihovih kadrovskih predpisov ali pogojev za zaposlitev, ki se zanje uporabljajo.

III-432. Člen

Sedež institucij Unije se določi v medsebojnem soglasju vlad držav članic.

III-433. Člen

Svet soglasno sprejme evropsko uredbo, ki določa ureditev glede jezikov v institucijah Unije, ne da bi vplival na statut Sodišča Evropske unije.

III-434. Člen

Na ozemljih držav članic uživa Unija v skladu s pogoji iz Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog.

III-435. Člen

Ustava ne vpliva na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958 ali za države, ki pristopajo, pred datumom njihovega pristopa.

Kolikor takšni sporazumi niso združljivi z Ustavo, zadevna država članica ali zadevne države članice ustrezno ukrepajo, da odpravijo ugotovljeno nezdržljivost. V ta namen si države članice po potrebi pomagajo, in kadar je primerno, sprejmejo skupno stališče.

Pri uporabi sporazumov iz prvega odstavka tega člena države članice upoštevajo, da so prednosti, ki jih vsaka država članica priznava v skladu z Ustavo, sestavni del Unije in zato neločljivo povezane z oblikovanjem institucij, katerim so bile z Ustavo dodeljene pristojnosti, in s tem, da vse druge države članice priznavajo povsem enake prednosti.

III-436. Člen

(1) Ustava ne izključuje uporabe naslednjih pravil:

- a) nobena država članica ni dolžna dajati informacij, za katere meni, da bi bilo njihovo razkritje v nasprotju z bistvenimi interesi njene varnosti;

- b) vsaka država članica lahko v zvezi s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev ali trgovino z njimi sprejme ukrepe, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni ukrepi ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na notranjem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene.
- (2) Svet lahko na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni seznam proizvodov z dne 15. aprila 1958, za katere se uporabljajo določbe točke b) prejšnjega odstavka.

IV. DEL

SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

IV-437. Člen

Razveljavitev prejšnjih pogodb

(1) S to pogodbo o Ustavi za Evropo sta razveljavljeni Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodba o Evropski uniji ter v skladu s Protokolom o aktih in pogodbah o dopolnitvah ali spremembah Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodbe o Evropski uniji, akti in pogodbe o njihnih dopolnitvah ali spremembah, ob upoštevanju drugega odstavka tega člena.

(2) Pogodbe o pristopu:

- a) Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske,
- b) Helenske republike,
- c) Kraljevine Španije in Portugalske republike,
- d) Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske ter
- e) Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike

se razveljavijo.

Vendar pa:

- določbe pogodb iz točk a) do d), ki so navedene ali predvidene v Protokolu o pogodbah in aktih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske ostanejo v veljavi in obdržijo svoj pravni učinek v skladu s tem protokolom;
- določbe pogodbe iz točke e), ki so navedene ali predvidene v Protokolu o pogodbah in aktih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike ostanejo v veljavi in obdržijo svoj pravni učinek v skladu s tem protokolom.

IV-438. Člen

Nasledstvo in pravna kontinuiteta

(1) S to pogodbo ustanovljena Evropska unija je pravni naslednik s Pogodbo o Evropski uniji ustanovljene Evropske unije in Evropske skupnosti.

(2) Ob upoštevanju določb IV-439. člena Ustave institucije, organi, uradi in agencije, ki obstajajo na dan začetka veljavnosti te pogodbe, izvršujejo pristojnosti po tej pogodbi v sedanji sestavi toliko časa, dokler ob izvajanju te pogodbe niso sprejete nove določbe ali izteče njihov mandat.

(3) Akti institucij, organov, uradov in agencij, sprejeti na podlagi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom, ostanejo v veljavi. Svoj pravni učinek obdržijo, dokler ob izvajanju te pogodbe niso razveljavljeni, razglašeni za nične ali spremenjeni. Enako velja za sporazume, sklenjene med državami članicami na podlagi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom.

Drugi deli pravnega reda Skupnosti in Unije, obstoječi ob uveljavitvi te pogodbe, zlasti medinstitucionalni sporazumi, sklepi in sporazumi, ki so jih sklenili predstavniki vlad držav članic na zasedanjih Sveta, sporazumi držav članic o delovanju Unije ali Skupnosti ali povezani z njunim delovanjem, izjave, vključno s tistimi v okviru medvladnih konferenc, ter resolucije ali druga stališča Evropskega sveta ali Sveta, tiste, ki jih je sprejela Unija ali izjave, resolucije ali druga stališča, ki se tičejo Skupnosti, ki so jih države članice sprejele z medsebojnim soglasjem, prav tako veljajo naprej, dokler niso razveljavljeni ali spremenjeni.

(4) Sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje o razlagi in uporabi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom, ter aktov in sporazumov, sprejetih za njihovo uporabo, je *mutatis mutandis* še naprej vir razlage prava Unije in zlasti primerljivih določb Ustave.

(5) Zjamčeno je nadaljevanje sodnih in upravnih postopkov, uvedenih pred začetkom veljavnosti te pogodbe, ob upoštevanju Ustave. Za te postopke institucije in organi sprejemajo za to potrebne ukrepe.

IV-439. Člen

Prehodne določbe za določene institucije

Prehodne določbe v zvezi s sestavo Evropskega parlamenta, opredelitvijo kvalificirane večine v Evropskem svetu in Svetu, vključno s primeri, ko ne glasujejo vsi člani Evropskega sveta ali Sveta, in o sestavi Komisije, vključno z ministrom za zunanje zadeve Unije, vsebuje Protokol o prehodnih določbah v zvezi z institucijami in organi Unije.

IV-440. Člen

Ozemeljska veljavnost

(1) Ta pogodba velja za Kraljevino Belgijo, Češko republiko, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Irsko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Republiko Poljsko, Portugalsko republiko, Republiko Slovenijo, Slovaško republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.

(2) Ta pogodba v skladu s III-424. členom Ustave velja za Gvadelupe, Francosko Gvajano, Martinique, Réunion, Azore, Madeiro in Kanarske otoke.

(3) Za čezmorske dežele in ozemlja, navedena v Prilogi II, velja posebna ureditev glede pridruževanja iz IV. naslova III. dela Ustave.

Ta pogodba se ne uporablja za tiste čezmorske dežele in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske in ki niso vključena v ta seznam.

(4) Ta pogodba se uporablja za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.

(5) Ta pogodba se uporablja za Ålandske otoke s posebno ureditvijo, ki je bila prvotno predvidena v Pogodbi iz točke d) drugega odstavka IV-437. člena Ustave in bila prevzeta v 5. oddelek V. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

(6) Ne glede na prejšnje odstavke tega člena:

a) se ta pogodba ne uporablja za Ferske otoke;

b) se ta pogodba za suvereni coni Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, Akrotiri in Dhekelia uporablja samo, kolikor je to potrebno za zagotavljanje izvajanja ureditve prvotno opredeljene v Protokolu o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, priloženem Aktu o pristopu, ki je sestavni del Pogodbe iz točke e) drugega odstavka IV-437. člena Ustave, in povzeta v III. naslov Drugega dela Protokola o pogodbi in aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike;

c) se ta pogodba uporablja za Kanalske otoke in otok Man samo, kolikor je to potrebno za zagotavljanje izvajanja ureditve za te otoke, prvotno predvidene v Pogodbi iz točke a) drugega

odstavka IV-437. člena Ustave, in povzeta v 3. oddelek II. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

(7) Evropski svet lahko na pobudo zadevne države članice sprejme evropski sklep, s katerim glede Unije spremeni položaj francoskih, nizozemskih in danskih dežel ali ozemelj iz drugega in tretjega odstavka tega člena. Evropski svet odloči soglasno po posvetovanju s Komisijo.

IV-441. Člen

Regionalne povezave

Ta pogodba ne ovira obstoja ali izvajanja regionalnih povezav med Belgijo in Luksemburgom ter med Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko, kolikor cilji teh regionalnih povezav niso doseženi z uporabo te pogodbe.

IV-442. Člen

Protokoli

Protokoli, priloženi tej pogodbi, so njen sestavni del.

IV-443. Člen

Postopek za spremembo ustave

(1) Vlada vsake države članice, Evropski parlament ali Komisija lahko Svetu predloži predloge sprememb te pogodbe. Te predloge Svet predloži Evropskemu svetu in o njih uradno obvesti nacionalne parlamente.

(2) Če Evropski svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo z navadno večino sprejme sklep o preučitvi predlaganih sprememb, predsednik Evropskega sveta skliče Konvencijo predstavnikov nacionalnih parlamentov, voditeljev držav ali vlad držav članic, Evropskega parlamenta in Komisije. V primeru institucionalnih sprememb na denarnem področju se posvetuje tudi z Evropsko centralno banko. Konvencija preuči predloge sprememb in s konsenzom sprejme priporočilo za konferenco predstavnikov vlad držav članic, kakor je predvidena v tretjem odstavku tega člena.

Evropski svet lahko po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta z navadno večino odloči, da ne skliče Konvencije, če obseg predlaganih sprememb tega ne upravičuje. V tem primeru Evropski svet določi obseg nalog konference predstavnikov vlad držav članic.

(3) Konferenco predstavnikov vlad držav članic skliče predsednik Sveta za to, da se v medsebojnem soglasju sporazumejo o spremembah te pogodbe.

Spremembe začnejo veljati, ko jih ratificirajo vse države članice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

(4) Če v dveh letih po podpisu pogodbe, ki spreminja to pogodbo, štiri petine držav članic to pogodbo ratificira in ima ena ali več držav članic težave v postopku ratifikacije, se zadeva odstopi Evropskemu svetu.

IV-444. Člen

Poenostavljeni postopek za spremembo ustave

(1) V primerih, v katerih Svet v skladu s III. delom Ustave na določenem področju ali v določenem primeru odloča soglasno, lahko Evropski svet sprejme evropski sklep, s katerim Svet pooblašča, da na tem področju ali v tem primeru lahko odloča s kvalificirano večino.

Ta odstavek se ne uporablja za sklepe o vojaških ali obrambnih zadevah.

(2) V primerih, ko v skladu s III. delom Ustave Svet sprejme evropske zakone in okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Evropski svet sprejme evropski sklep, po katerem se ti evropski zakoni ali evropski okvirni zakoni lahko sprejmejo po rednem zakonodajnem postopku.

(3) O vsaki dani pobudi, ki jo na podlagi prvega in drugega odstavka tega člena prejme Evropski svet, se posreduje nacionalnim parlamentom. Če nacionalni parlament v šestih mesecih od dneva takega posredovanja pobude pobudo zavrne, se evropski sklep iz prvega in drugega odstavka tega člena ne sprejme. Če pobuda ni zavrnjena, Evropski svet sklep lahko sprejme.

Za sprejetje evropskega sklepa iz prvega in drugega odstavka tega člena, Evropski svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov.

IV-445. Člen

Poenostavljeni revizijski postopek glede notranjih politik in ukrepov Unije

(1) Vlada vsake države članice, Evropski Parlament ali Komisija lahko Evropskemu svetu predloži predloge sprememb vseh ali kakšne določbe III. naslova III. dela Ustave o notranjih politikah in ukrepih Unije.

(2) Evropski svet lahko sprejme evropski sklep o spremembi vseh ali dela določb III. naslova III. dela Ustave. Evropski svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo in z Evropsko centralno banko v primeru institucionalnih sprememb na denarnem področju.

Ta evropski sklep ne začne veljati, dokler ga države članice ne potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

(3) Evropski sklep iz prejšnjega odstavka ne sme razširiti pristojnosti, ki so na Unijo prenešene s to pogodbo.

IV-446. Člen

Veljavnost

Ta pogodba velja za nedoločen čas.

IV-447. Člen

Ratifikacija in začetek veljavnosti

(1) Visoke pogodbenice to pogodbo ratificirajo v skladu s svojimi ustavnimi določbami. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.

(2) Ta pogodba začne veljati 1. novembra 2006, če so deponirane vse listine o ratifikaciji, sicer pa prvi dan drugega meseca, ki sledi deponiranju zadnje listine o ratifikaciji.

IV-448. Člen

Verodostojna besedila in prevodi

(1) Ta pogodba, sestavljena v enem izvirniku v angleškem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, irskem, italijanskem, latvijskem, litvanskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer je vsako besedilo enako verodostojno, se deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vladam vsake države podpisnice.

(2) To pogodbo lahko vsaka država članica prevede v vsak drug jezik od teh, ki ga določajo države članice, če v skladu z njihovim ustavnim redom uživa status uradnega jezika na celotnem ali na delu ozemlja države članice. Zadevne države članice zagotovijo overjeno kopijo takih prevodov in jo deponirajo v arhivih Sveta.

EN FE DE LO CUAL, los plenipotenciarios infrascritos suscriben el presente Tratado
Na DŮKAZ ČEHOŽ připojili níže podepsaní zplnomocnění zástupci k této smlouvě své podpisy
TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne traktat
ZU URKUND DESSEN haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschriften unter diesen Vertrag gesetzt

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud
ΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα Συνθήκη
IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries have signed this Treaty

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leur signature au bas du présent traité
DÁ FHIANÚ SIN, chuir na Lánchumhachtaigh thíos-sínithe a lámh leis an gConradh seo
IN FEDE DI CHE, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto la loro firma in calce al presente trattato

TO APLIECINOT, attiecīgi pilnvarotas personas ir parakstījušas šo Līgumu
TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai
FENTIEK HITELÉÜL az alulírott meghatalmazottak aláírták ezt a szerződést
B'XIEHDA TA' DAN, il-plenipotenzjarji sottoskritti ffirmaw dan it-Trattat

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit verdrag hebben gesteld

W DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem
EM FÉ DO QUE os plenipotenciários abaixo assinados apuseram as suas assinaturas no final do presente Tratado

NA DÔKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia podpísali túto zmluvu
V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenci podpisali to pogodbo
TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen
TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta fördrag

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.

V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři

Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.

Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.

Kahe tuhande neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas

Έγινε στις Ρώμη, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.

Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.

Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a ceathair

Fatto a Roma, addì ventinove ottobre duemilaquattro.

Romā, divi tūkstoši ceturta gada divdesmit devītajā oktobrī

Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje

Kelt Rómában, a kétezer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján

Magħmul f'Ruma fid-disa' u ghoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa

Gedaan te Rome, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.

Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego czwartego

Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro

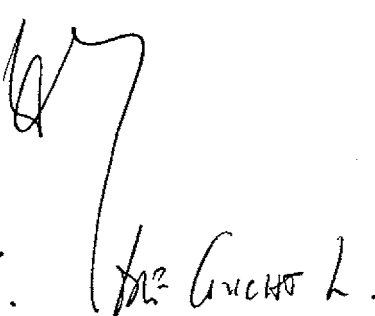
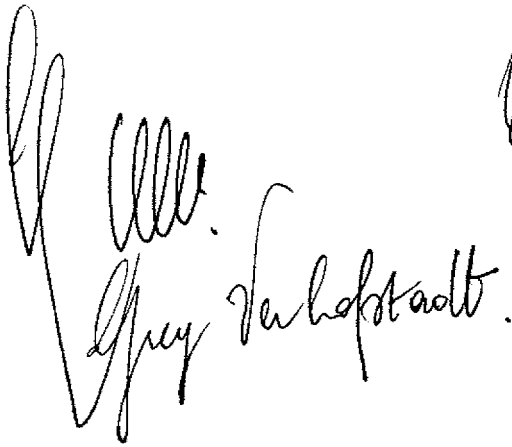
V Ríme dvadsiatehodeviateho októbra dvetisícštyri

V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri

Tehty Roomassa kahdentenakymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattaneljä.

Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

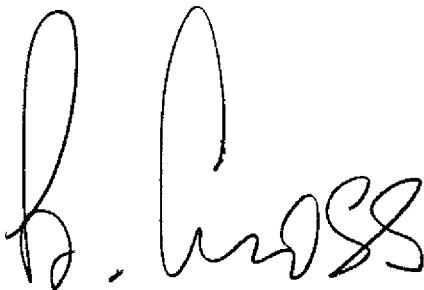
Handwritten signature of Guy Verhofstadt.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

Handwritten signature of B. Krass.

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Anders Fogh Rasmussen
Per Ryboe

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Klaus Grottel
Jochen Fischer

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Juhan Pääs
Anto

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Karamanlis
Παύλος

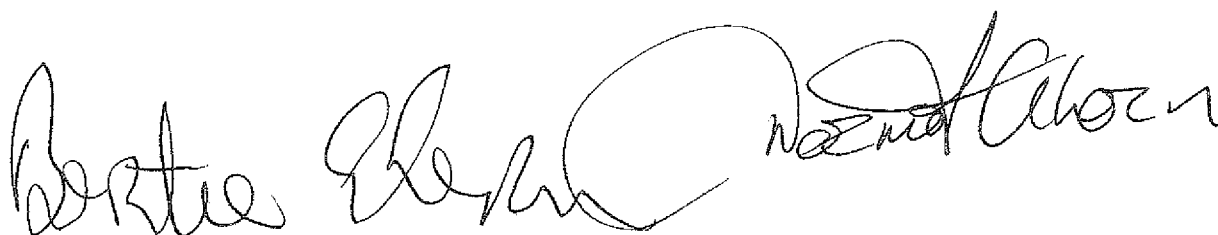
Por Su Majestad el Rey de España

727
Fajardo

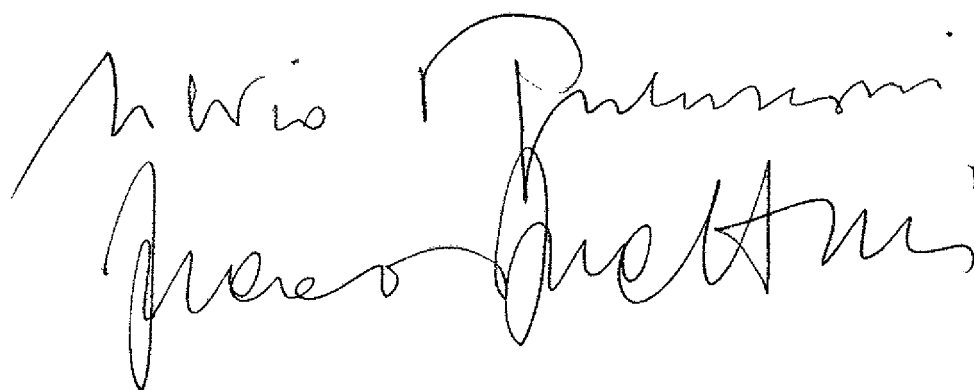
Pour le Président de la République française

Chirac
Jacques

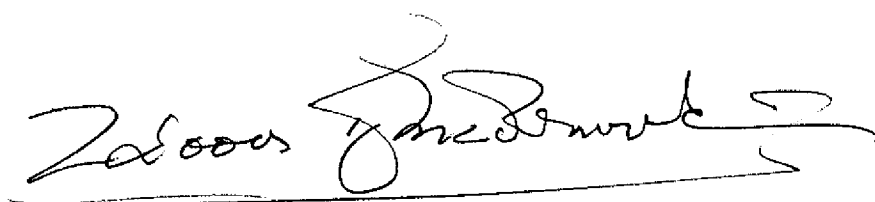
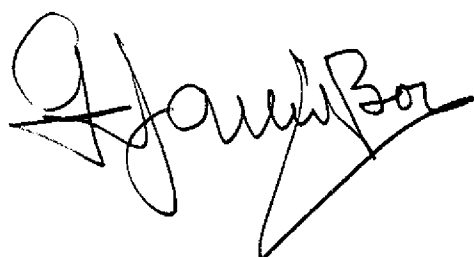
Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bertie Ahern', written in a cursive style.

Per il Presidente della Repubblica italiana

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mario Monti', written in a cursive style.

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Zsófia Zsoltovits', written in a cursive style.A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Hanne Bo', written in a cursive style.

Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

Vaira Vīķe-Freiberga
Pēcminātais Atbalsts

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus
Atbalsts
D. Mikule

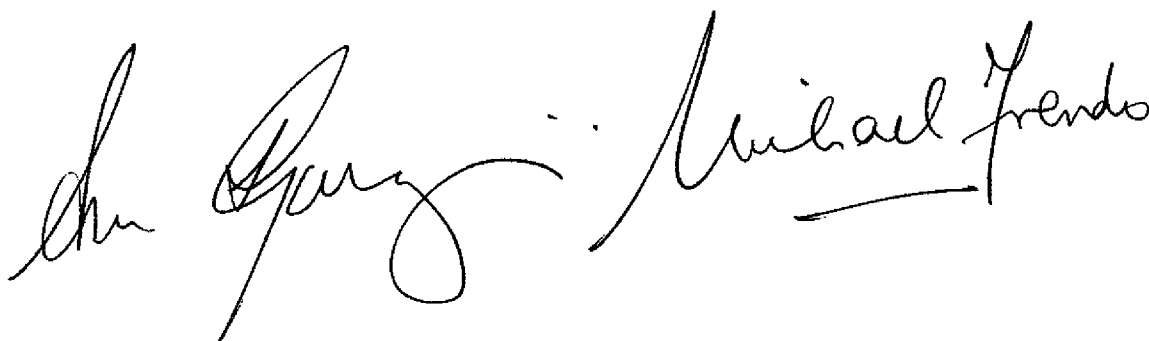
Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

Grand-Duc
Atbalsts

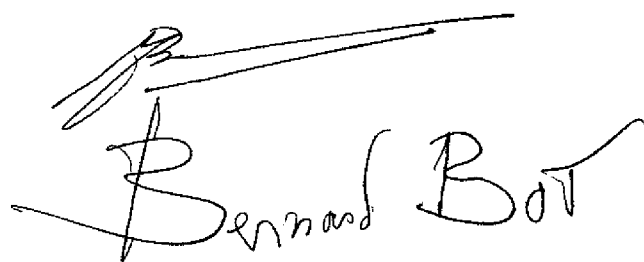
A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

Għall-President ta' Malta

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Adolf Schuster
Kanzler des Bundespräsidenten

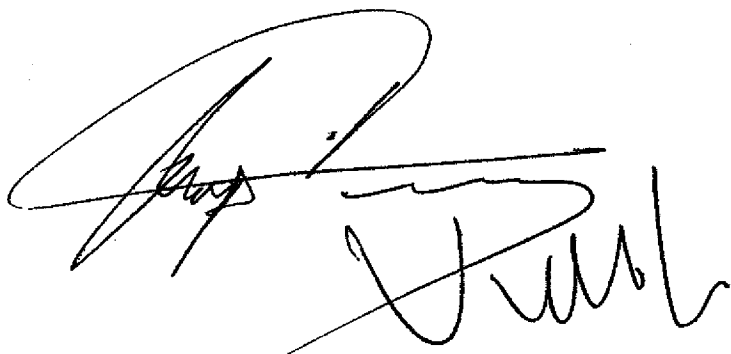
Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Alina
J. Kuczyńska

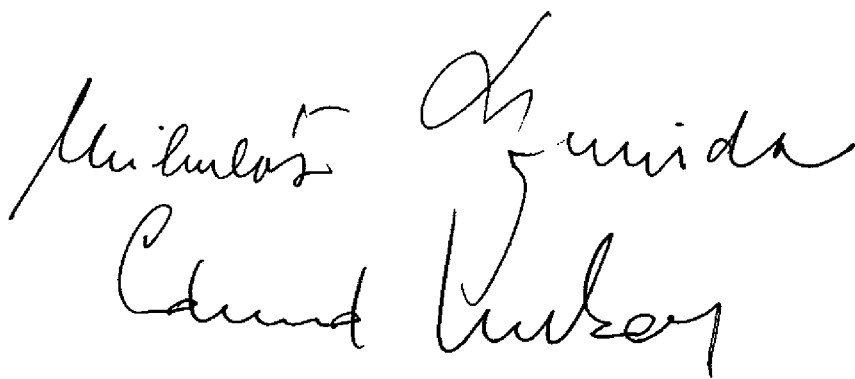
Pelo Presidente da República Portuguesa

Pedro Pinto Balsemão
António Almeida

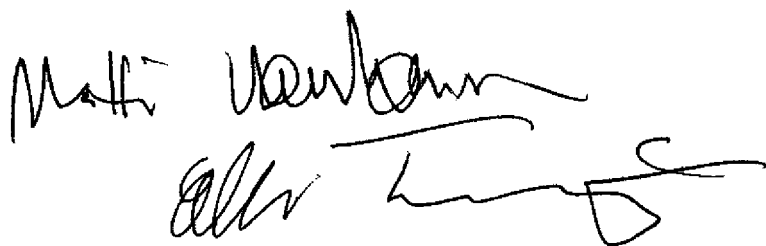
Za predsednika Republike Slovenije

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping loop at the top and a series of connected, fluid strokes below.

Za prezidenta Slovenskej republiky

A handwritten signature in black ink, featuring a large, prominent 'S' shape and several other fluid, connected strokes.

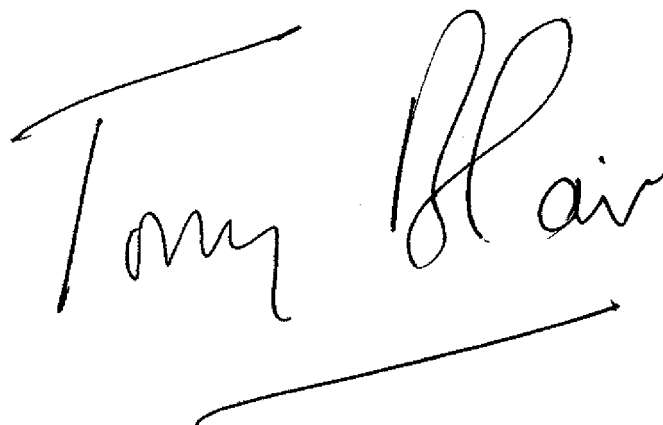
Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

A handwritten signature in black ink, with a large, bold 'M' at the beginning and several fluid, connected strokes following.

För Konungariket Sveriges regering

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Göran Persson', written in a cursive style.

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tony Blair', written in a cursive style.A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jack Straw', written in a cursive style.

PROTOKOLI IN PRILOGE

A. PROTOKOLI, PRILOŽENI K POGODBI O USTAVI ZA EVROPO

1. PROTOKOL O VLOGI NACIONALNIH PARLAMENTOV V EVROPSKI UNIJI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU na to, da je način nadzora nacionalnih parlamentov nad njihovimi vladami v zvezi z dejavnostmi Unije predmet vsake ustavne ureditve in prakse vsake države članice,

Z ŽELJO, da bi spodbudile večjo udeležbo nacionalnih parlamentov pri dejavnostih Evropske unije in jim zagotovile boljše možnosti za izražanje mnenj o osnutkih evropskih zakonodajnih aktov, kakor tudi o drugih vprašanjih, ki bi lahko bila za njih posebnega pomena –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

I. NASLOV

OBVEŠČANJE NACIONALNIH PARLAMENTOV

1. člen

Dokumente o posvetovanju Komisije (zelene in bele knjige ter sporočila) ob objavi Komisija neposredno posreduje nacionalnim parlamentom. Komisija posreduje nacionalnim parlamentom tudi letni zakonodajni program in vse druge instrumente zakonodajnega načrtovanja ali politične strategije, istočasno kot jih posreduje Evropskemu parlamentu in Svetu.

2. člen

Osnutki evropskih zakonodajnih aktov, ki se pošljejo Evropskemu parlamentu in Svetu, se posredujejo nacionalnim parlamentom.

Za namene tega protokola pomeni „osnutek evropskega zakonodajnega akta“ predloge Komisije, pobude skupine držav članic, pobude Evropskega parlamenta, zahteve Sodišča, priporočila Evropske centralne banke in zahteve Evropske investicijske banke za sprejetje evropskega zakonodajnega akta.

Komisija osnutke evropskih zakonodajnih aktov, ki jih sama predloži, istočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu neposredno pošlje nacionalnim parlamentom.

Evropski parlament osnutke evropskih zakonodajnih aktov, ki jih sam predloži, neposredno pošlje nacionalnim parlamentom.

Osnutke evropskih zakonodajnih aktov, ki jih predloži skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, pošlje nacionalnim parlamentom Svet.

3. člen

Nacionalni parlamenti lahko predsednikom Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije pošljejo obrazloženo mnenje o tem, ali osnutek evropskega zakonodajnega akta upošteva načelo subsidiarnosti v skladu s postopkom iz Protokola o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

Če osnutek evropskega zakonodajnega akta predloži skupina držav članic, predsednik Sveta obrazloženo mnenje ali obrazložena mnenja pošlje vladam teh držav članic.

Če osnutek evropskega zakonodajnega akta predloži Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, predsednik Sveta obrazloženo mnenje ali obrazložena mnenja pošlje zadevni instituciji ali organu.

4. člen

Od dne, ko je nacionalnim parlamentom dostopen osnutek evropskega zakonodajnega akta v uradnih jezikih Unije in dnem, ko je uvrščen na začasni dnevni red Sveta zaradi njegovega sprejetja ali sprejetja stališča po zakonodajnem postopku, mora preteči rok šestih tednov. Izjeme so možne v nujnih primerih, ki se utemeljijo v aktu ali stališču Sveta. Razen v nujnih primerih, ki so bili ustrezno utemeljeni, se v teh šestih tednih ne sme sprejeti nikakršen dogovor o osnutku evropskega zakonodajnega akta. Razen v nujnih primerih, ki so bili ustrezno utemeljeni, mora med uvrstitvijo osnutka evropskega zakonodajnega akta na začasni dnevni red Sveta in sprejetjem stališča preteči deset dni.

5. člen

Dnevni redi in rezultati sej Sveta, vključno z zapisniki sej, na katerih je Svet razpravljal o osnutkih evropskih zakonodajnih aktov, se neposredno pošljejo nacionalnim parlamentom in sicer istočasno kot vladam držav članic.

6. člen

Če namerava Evropski svet uporabiti prvi ali drugi odstavek IV-444. člena Ustave, so nacionalni parlamenti o namenu Evropskega sveta obveščeni najmanj šest mesecev pred sprejetjem evropskega sklepa.

7. člen

Računsko sodišče posreduje svoje letno poročilo v vednost nacionalnim parlamentom istočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu.

8. člen

Če nacionalni parlamentarni sistem ni enodomen, se 1. do 7. člen tega protokola uporabljajo za vse domove, ki sestavljajo parlament.

II. NASLOV

MEDPARLAMENTARNO SODELOVANJE

9. člen

Evropski parlament in nacionalni parlamenti skupaj določijo, kako organizirati in spodbujati učinkovito in redno medparlamentarno sodelovanje znotraj Evropske unije.

10. člen

Konferenca specializiranih parlamentarnih organov za zadeve Unije lahko pripravi kakršen koli prispevek, ki ga smatra za primernega, in z njim seznani Evropski parlament, Svet in Komisijo. Poleg tega ta konferenca spodbuja izmenjavo informacij in najboljše prakse med nacionalnimi parlamenti in Evropskim parlamentom, vključno med njihovimi specializiranimi odbori. Organizira lahko tudi medparlamentarne konference o posebnih temah, zlasti zaradi razprav o vprašanjih skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko. Prispevki konference ne zavezujejo nacionalnih parlamentov in ne prejudicirajo njihovih stališč.

2. PROTOKOL O UPORABI NAČEL SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

V ŽELJI zagotoviti, da se odločitve sprejemajo v kar najtesnejši povezavi z državljani Unije,

ODLOČENE vzpostaviti pogoje za uporabo načel subsidiarnosti in sorazmernosti, določenih v I-11. členu Ustave, in vzpostaviti sistem nadzora pri uporabi teh načel –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Vse institucije zagotavljajo stalno upoštevanje načel subsidiarnosti in sorazmernosti, kakor sta opredeljeni v I-11. členu Ustave.

2. člen

Preden Komisija predlaga evropski zakonodajni akt, opravi obsežna posvetovanja. Taka posvetovanja po potrebi upoštevajo regionalne in lokalne razsežnosti predvidenih ukrepov. V primerih izjemne nujnosti Komisija teh posvetovanj ne opravi. V svojem predlogu Komisija navede razloge za takšno odločitev.

3. člen

Za namene tega protokola pomeni „osnutek evropskega zakonodajnega akta“ predloge Komisije, pobude skupine držav članic, pobude Evropskega parlamenta, zahteve Sodišča, priporočila Evropske centralne banke in zahteve Evropske investicijske banke za sprejetje evropskega zakonodajnega akta.

4. člen

Komisija posreduje svoje osnutke evropskih zakonodajnih aktov in svoje spremenjene osnutke hkrati nacionalnim parlamentom in zakonodajalcu Unije.

Evropski parlament posreduje svoje osnutke evropskih zakonodajnih aktov in svoje spremenjene predloge nacionalnim parlamentom.

Svet posreduje osnutke evropskih zakonodajnih aktov, ki jih predložijo skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, in spremenjene osnutke nacionalnim parlamentom.

Zakonodajne resolucije Evropskega parlamenta in stališča Sveta se takoj, ko so sprejeta, posredujejo nacionalnim parlamentom.

5. člen

Osnutki evropskih zakonodajnih aktov se utemeljijo glede na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Vsak osnutek evropskega zakonodajnega akta mora vsebovati podrobno izjavo, ki omogoča oceno njegove skladnosti z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti. Ta izjava mora vsebovati podatke o predvidenih finančnih učinkih osnutka, v primeru evropskega okvirnega zakona pa tudi o posledicah za pravila, ki jih morajo sprejeti države članice, po potrebi vključno z regionalno zakonodajo. Razlogi za zaključek, da se lahko cilj Unije lažje uresniči na ravni Unije, se utemeljijo s kvalitativnimi in, če je možno, kvantitativnimi kazalci. Osnutki evropskih zakonodajnih aktov pri tem upoštevajo potrebo, da so finančni ali upravni stroški Unije, nacionalnih vlad, regionalnih ali lokalnih organov, gospodarskih subjektov in državljanov čim nižji in sorazmerni s ciljem, ki ga želijo doseči.

6. člen

Vsak nacionalni parlament ali dom teh parlamentov lahko v šestih tednih od datuma posredovanja osnutka evropskega zakonodajnega akta predsednikom Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije pošlje svoje obrazloženo mnenje, ki vsebuje razloge, zakaj meni, da zadevni osnutek ni v skladu z načelom subsidiarnosti. Vsak nacionalni parlament ali dom nacionalnega parlamenta se, kadar je primerno, posvetuje z regionalnimi parlamenti, ki imajo zakonodajna pooblastila.

Če osnutek evropskega zakonodajnega akta predloži skupina držav članic, pošlje predsednik Sveta obrazloženo mnenje vladam teh držav članic.

Če osnutek evropskega zakonodajnega akta predložijo Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, pošlje predsednik Sveta obrazloženo mnenje zadevni instituciji ali organu.

7. člen

Evropski parlament, Svet in Komisija ter, če je primerno, skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, v kolikor osnutek evropskega zakonodajnega akta izvira od njih, upoštevajo obrazložena mnenja nacionalnih parlamentov ali domov teh parlamentov.

Vsak nacionalni parlament ima po dva glasova, razdeljena na osnovi nacionalnega parlamentarnega sistema. V primeru dvodomnega parlamentarnega sistema ima vsak dom po en glas.

Če obrazložena mnenja o neskladnosti osnutka evropskega zakonodajnega akta z načelom subsidiarnosti predstavljajo najmanj tretjino vseh glasov, dodeljenih nacionalnim parlamentom v skladu s prejšnjim odstavkom, je treba osnutek ponovno preučiti. Ta prag je četrtnina, če gre za osnutek evropskega zakonodajnega akta, predloženega na podlagi III-264. člena Ustave o območju svobode, varnosti in pravice.

Po taki ponovni preučitvi lahko Komisija ali po potrebi skupina držav članic, Evropski parlament, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, v kolikor osnutek evropskega zakonodajnega akta izvira od njih, odločijo, da bodo osnutek ohranili, ga spremenili ali umaknili. To odločitev je treba utemeljiti.

8. člen

Sodišče Evropske unije je pristojno za odločanje o tožbah zaradi kršitve načela subsidiarnosti z evropskim zakonodajnim aktom, ki jih vloži država članica v skladu s pravili iz III-365. člena Ustave ali ki jo država članica posreduje v skladu s svojim pravnim redom v imenu svojega nacionalnega parlamenta ali enega od njegovih domov.

V skladu s pravili, določenimi v istem členu Ustave, lahko vloži tožbe tudi Odbor regij v zvezi z evropskimi zakonodajnimi akti, za sprejetje katerih je v Ustavi predvideno, da se je z njim treba posvetovati.

9. člen

Komisija Evropskemu svetu, Evropskemu parlamentu, Svetu in nacionalnim parlamentom vsako leto predloži poročilo o uporabi I-11. člena Ustave. To letno poročilo se posreduje tudi Odboru regij in Ekonomsko-socialnemu odboru.

3. PROTOKOL O STATUTU SODIŠČA EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO določiti Statut Sodišča Evropske unije, predviden v III-381. členu Ustave –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

1. člen

Sodišče Evropske unije se ustanovi in deluje v skladu z Ustavo, Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (Pogodba ESAE) in tem statutom.

I. NASLOV

SODNIKI IN GENERALNI PRAVOBRANILCI

2. člen

Pred nastopom funkcije vsak sodnik javno priseže, da bo svoje naloge opravljal nepristransko in vestno ter da bo varoval tajnost posvetovanj.

3. člen

Sodniki uživajo imuniteto pred sodnimi postopki. Po prenehanju mandata še naprej uživajo imuniteto za svoja dejanja, storjena pri opravljanju uradnih dolžnosti, vključno z izgovorjenimi ali zapisanimi besedami.

Sodišče lahko odvzame imuniteto na občni seji. Če odločitev zadeva člana Sodišča splošne pristojnosti ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

Če je bila sodniku odvzeta imuniteta in je proti njemu sprožen kazenski postopek, mu sme soditi v kateri koli državi članici le sodišče, pristojno za sojenje sodnikom, ki pripadajo najvišjim sodnim organom v državi.

Za sodnike, generalne pravobranilce, sodnega tajnika in pomočnike sodnika poročevalca Sodišča Evropske unije se uporabljajo 11. do 14. člen in 17. člen Protokola o privilegijih in imunitetah Unije, ne glede na določbe glede imunitete sodnikov pred sodnimi postopki iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena.

4. člen

Sodniki ne smejo opravljati političnih ali upravnih funkcij.

Ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne, razen če tega izjemoma z evropskim sklepom ne odobri Svet z navadno večino.

Pred prevzemom svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

V primeru dvoma odloča Sodišče. Če odločitev zadeva člana Sodišča splošne pristojnosti ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

5. člen

Razen ob redni zamenjavi ali smrti, dolžnosti sodnika prenehajo z njegovim odstopom.

Ko sodnik odstopi, se pismo o odstopu naslovi na predsednika Sodišča, ki ga pošlje predsedniku Sveta. Z uradnim obvestilom slednjega se mesto izprazni.

Razen v primerih, za katere se uporablja 6. člen tega statuta, sodnik ohrani svoj mandat, dokler njegov naslednik ne nastopi svoje funkcije.

6. člen

Sodnik je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, če po soglasnem mnenju sodnikov in generalnih pravobranilcev Sodišča ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja. Zadevni sodnik pri odločanju o tem ne sodeluje. Če je zadevna oseba član Sodišča splošne pristojnosti ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

Sodni tajnik o odločbi Sodišča obvesti predsednika Evropskega parlamenta in predsednika Komisije ter o njej uradno obvesti predsednika Sveta.

V primeru odločitve o razrešitvi sodnika se mesto z uradnim obvestilom predsednika Sveta izprazni.

7. člen

Sodnik, katerega dolžnosti prenehajo pred iztekom njegovega mandata, je nadomeščen za preostanek mandata.

8. člen

Določbe 2. do 7. člena tega statuta se uporabljajo za generalne pravobranilce.

II. NASLOV

ORGANIZACIJA SODIŠČA

9. člen

Ko se vsaka tri leta izvede delna zamenjava sodnikov, se izmenično zamenja trinajst in dvanajst sodnikov.

Ko se vsaka tri leta izvede delna zamenjava generalnih pravobranilcev, se vsakokrat zamenjajo štirje generalni pravobranilci.

10. člen

Sodni tajnik pred Sodiščem priseže, da bo svoje naloge opravljal nepristransko in vestno ter da bo varoval tajnost posvetovanj Sodišča.

11. člen

Sodišče poskrbi za nadomeščanje sodnega tajnika, kadar je ta zadržan.

12. člen

Sodišču se dodelijo uradniki in drugi uslužbenci, ki zagotavljajo njegovo delovanje. Odgovorni so sodnemu tajniku, ki je podrejen predsedniku.

13. člen

Z evropskim zakonom se lahko predvidi imenovanje pomočnika sodnika poročevalca in določi pravila, ki urejajo njihov položaj. Ta evropski zakon se sprejme na predlog Sodišča. Pod pogoji, določenimi v poslovniku, lahko pomočniki sodnika poročevalca sodelujejo pri pripravljanih postopkih v tistih postopkih, ki tečejo pred Sodiščem, in sodelujejo s sodnikom poročevalcem.

Pomočniki poročevalci so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki imajo ustrezne pravne kvalifikacije; imenovani so z evropskim sklepom, ki ga z navadno večino sprejme Svet. Pred Sodiščem prisežejo, da bodo svoje naloge opravljali nepristransko in vestno ter da bodo varovali tajnost posvetovanj Sodišča.

14. člen

Sodniki, generalni pravobranilci in sodni tajnik morajo prebivati v kraju, kjer ima Sodišče svoj sedež.

15. člen

Sodišče stalno zaseda. Trajanje sodnih počitnic določi Sodišče ob upoštevanju potreb svojega poslovanja.

16. člen

Sodišče oblikuje senate treh in petih sodnikov. Sodniki izvolijo predsednike senatov med svojimi člani. Predsedniki senatov petih sodnikov so izvoljeni za tri leta. Ponovno so lahko izvoljeni enkrat.

Veliki senat sestavlja trinajst sodnikov. Predseduje mu predsednik Sodišča. Člani velikega senata so tudi predsedniki senatov petih sodnikov in drugi sodniki, imenovani v skladu s pogoji iz poslovnika.

Sodišče odloča v velikem senatu, kadar to zahteva država članica ali institucija Unije, ki je stranka v postopku.

Sodišče odloča na občni seji, kadar so mu predložene zadeve v skladu z drugim odstavkom III-335. člena, drugim odstavkom II-347. člena, III-349. členom ali šestim odstavkom III-385. člena Ustave.

Poleg tega lahko Sodišče, kadar meni, da je zadeva izjemnega pomena, po izjasnitvi generalnega pravobranilca odloči, da se zadeva predloži v odločanje na občni seji.

17. člen

Sodišče lahko veljavno odloča le v sestavi lihega števila sodnikov.

Odločitve senatov treh ali petih sodnikov so veljavne le, če jih sprejmejo trije sodniki.

Odločitve velikega senata so veljavne le, če je navzočih devet sodnikov.

Odločitve občne seje so veljavne le, če je navzočih petnajst sodnikov.

Če je eden od sodnikov senata zadržan, se lahko pod pogoji, določenimi v poslovniku, v senat imenuje sodnik iz drugega senata.

18. člen

Sodniki ali generalni pravobranilci ne smejo sodelovati pri odločanju o posamezni zadevi, pri kateri so predhodno sodelovali kot zastopniki, svetovalci ali odvetniki ene od strank ali o kateri so podali mnenje kot člani sodišča, preiskovalne komisije ali v kateri koli drugi funkciji.

Če sodnik ali generalni pravobranilec iz kakšnega posebnega razloga meni, da ne more sodelovati pri odločanju ali preiskavi v določeni zadevi, o tem obvesti predsednika. Če predsednik iz kakšnega posebnega razloga meni, da sodnik ali generalni pravobranilec ne bi smel sodelovati pri ali odločati o določeni zadevi, ga o tem obvesti.

O vseh težavah pri uporabi tega člena odloča Sodišče.

Stranka ne more zahtevati spremembe sestave Sodišča ali enega njegovih senatov zaradi državljanstva sodnika ali zato, ker v sestavi Sodišča ali senata ni sodnika, ki bi imel enako državljanstvo kakor ta stranka.

III. NASLOV

POSTOPEK PRED SODIŠČEM

19. člen

Države članice in institucije Unije pred Sodiščem zastopa zastopnik, ki je imenovan za vsako zadevo posebej. Zastopniku lahko pomaga svetovalac ali odvetnik.

Države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice ter v tem sporazumu navedeni Nadzorni organ Evropskega združenja za svobodno trgovino (EFTA), so zastopani na enak način.

Druge stranke mora zastopati odvetnik.

Le odvetnik, ki je vpisan v imenik odvetnikov v eni od držav članic ali drugi državi, ki je podpisnica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, lahko pred Sodiščem zastopa stranko ali ji pomaga.

Ti zastopniki, svetovalci in odvetniki imajo pri zastopanju na Sodišču pravice in jamstva, potrebna za neodvisno opravljanje svojih nalog, pod pogoji, ki jih določa poslovnik.

Sodišče ima glede svetovalcev in odvetnikov, ki nastopajo pred njim, pooblastila, ki so splošno priznana sodiščem, pod pogoji, določenimi v poslovniku.

Univerzitetni profesorji, ki so državljani držav članic, katerih zakonodaja jim priznava pravico zastopanja na sodišču, imajo pred Sodiščem enake pravice, kot jih ta člen priznava odvetnikom.

20. člen

Postopek pred Sodiščem ima dva dela, pisnega in ustnega.

Pisni postopek zajema posredovanje tožb, vlog, odgovorov na tožbo in pisnih stališč, pa tudi morebitnih replik kot tudi vseh dokazov in listin ali njihovih overjenih prepisov, strankam in tistim institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije, katerih akti so predmet postopka.

Posredovanje opravlja sodni tajnik v zaporedju in rokih, ki so določeni v poslovniku.

Ustni postopek zajema branje poročila, ki ga predloži sodnik poročevalec, podajanje navedb zastopnikov, svetovalcev in odvetnikov pred Sodiščem, ter predstavitev sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, po potrebi pa tudi zaslišanje prič in izvedencev.

Če Sodišče meni, da zadeva ne odpira nobenega novega pravnega vprašanja, lahko po nastopu generalnega pravobranilca sklene, da se o zadevi odloča brez sklepnih predlogov generalnega pravobranilca.

21. člen

Postopek pred Sodiščem se sproži s tožbo, naslovljeno na sodnega tajnika. Tožba mora vsebovati ime in stalni naslov tožeče stranke ter vlogo podpisnika, navedbo stranke ali strank, proti katerim je tožba vložena, predmet postopka, zahtevki in kratek povzetek tožbenih razlogov.

Tožbi mora biti priložen, kjer je to primerno, akt, katerega razglasitev za ničnega se predlaga, ali v okoliščinah iz III-367. člena Ustave dokazilo z navedbo dneva, ko je bila institucija v skladu s tem členom pozvana k ukrepanju. Če ta dokazila niso priložena tožbi, sodni tajnik zadevno stranko pozove, naj jih predloži v razumnem roku. V tem primeru se tožba ne zavrže, tudi če so dokazila predložena po izteku roka, predpisanega za vložitev tožbe.

22. člen

Zadeva, ki jo ureja člen 18 Pogodbe ESAE se predloži Sodišču s pritožbo, ki je naslovljena na sodnega tajnika. Pritožba mora vsebovati ime in stalni naslov pritožnika ter vlogo podpisnika, navedbo odločbe, zoper katero je pritožba vložena, navedbo nasprotnih strank, predmet postopka, zahtevki in kratek povzetek pritožbenih razlogov.

Pritožbi mora biti priložena overjen prepis odločbe Arbitražnega odbora, ki se izpodbija.

Če Sodišče pritožbo zavrne, postane odločba Arbitražnega odbora pravnomočna.

Če Sodišče razveljavi odločbo Arbitražnega odbora, lahko slednji na pobudo ene od strank v postopku po potrebi o zadevi ponovno odloča. Vezan je na vse odločitve Sodišča o pravnih vprašanjih.

23. člen

V zadevah iz III-369. člena Ustave mora sodišče države članice, ki prekine odločanje v svojem postopku in predloži zadevo Sodišču, o svoji odločitvi uradno obvestiti Sodišče. Sodni tajnik Sodišča o tej odločitvi nato obvesti zadevne stranke, države članice in Komisijo ter institucijo, organ, urad ali agencijo, ki je sprejela akt, katerega veljavnost ali razlaga je predmet postopka.

V dveh mesecih od tega uradnega obvestila smejo stranke, države članice, Komisija in, kjer je to primerno, institucija, organ, urad ali agencija, ki je sprejela akt, katerega veljavnost ali razlaga je predmet postopka, predložiti Sodišču navedbe o zadevi ali pisna stališča.

Sodni tajnik Sodišča o odločitvi nacionalnega sodišča obvesti tudi države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni Nadzorni organ EFTA, ki lahko v dveh mesecih od uradnega obvestila predložijo Sodišču vloge ali pisna stališča, če odločitev zadeva eno od področij uporabe tega sporazuma. Ta odstavek se ne uporablja za vprašanja, ki spadajo na področje uporabe Pogodbe ESAE.

Kadar sporazum, ki ga Svet na določenem področju sklene z eno ali več tretjimi državami, določa, da imajo te države pravico na Sodišču vložiti vlogo ali predložiti pisna stališča, če sodišče države članice predloži Sodišču v predhodno odločanje vprašanje iz okvira tega sporazuma, se o odločitvi nacionalnega sodišča, ki vsebuje to vprašanje, uradno obvestijo tudi zadevne tretje države. V dveh mesecih po tem uradnem obvestilu lahko te države vložijo vloge ali pisna stališča.

24. člen

Sodišče lahko od strank zahteva, da priskrbijo vse listine in pojasnila, ki jih po njegovem mnenju potrebuje. Sodišče izrecno ugotovi vsako zavrnitev.

Sodišče lahko tudi od držav članic ter institucij, organov, uradov in agencij Unije, ki niso stranke v postopku, zahteva vsa pojasnila, ki so po njegovem mnenju potrebna v postopku.

25. člen

Sodišče lahko kadar koli zaupa izdelavo izvedenskega mnenja posameznikom, združenjem oseb, uradom, odborom ali drugim organizacijam po njegovi izbiri.

26. člen

Priče so lahko zaslišane pod pogoji, določenimi v poslovniku.

27. člen

Glede prič, ki izostanejo od pričanja, ima Sodišče pooblastila, ki so v takih primerih splošno priznana sodiščem, in lahko izreče denarne kazni pod pogoji, določenimi v poslovniku.

28. člen

Priče in izvedenci se lahko zaslišijo pod prisego v obliki, kakršna je določena s poslovníkom, ali v skladu z nacionalno zakonodajo države, iz katere je priča ali izvedenec.

29. člen

Sodišče lahko odredi, da pričo ali izvedenca zasliši sodni organ v kraju njegovega stalnega prebivališča.

Odredba se pošlje pristojnemu sodišču v izvršitev pod pogoji, določenimi v poslovniku. Dokumenti, sestavljeni pri izpolnjevanju zaprosila za pravno pomoč, se pod enakimi pogoji vrnejo Sodišču.

Stroške nosi Sodišče, vendar pa to ne vpliva na njegovo pravico, da jih, kjer je to primerno, naloži strankam.

30. člen

Država članica obravnava vsako kršitev prisege priče ali izvedenca enako, kot če bi bilo kaznivo dejanje storjeno pred enim od njenih sodišč, pristojnih za civilne zadeve. Na podlagi ovadbe Sodišča zadevna država članica preganja kršilca pred pristojnim nacionalnim sodiščem.

31. člen

Obravnave so javne, razen če Sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog strank iz tehtnih razlogov odloči drugače.

32. člen

Na obravnavah lahko Sodišče zasliši izvedence, priče in same stranke. Slednje lahko podajajo ustne navedbe pred Sodiščem le prek svojih zastopnikov.

33. člen

O vsaki obravnavi se sestavi zapisnik, ki ga podpišeta predsednik in sodni tajnik.

34. člen

Seznam narokov določi predsednik.

35. člen

Posvetovanja Sodišča so in ostanejo tajna.

36. člen

Sodbe so obrazložene. V njih so navedena imena sodnikov, ki so sodelovali pri posvetovanju.

37. člen

Sodbe podpišeta predsednik in sodni tajnik. Razglasijo se javno.

38. člen

Sodišče odloča o stroških.

39. člen

Predsednik Sodišča lahko po skrajšanem postopku, ki po potrebi odstopa od nekaterih pravil tega statuta, in je določen v poslovniku, odloča o predlogih za odložitev izvršitve iz prvega odstavka III-379. člena Ustave in člena 157 Pogodbe ESAE ali za sprejetje začasnih odredb v skladu z drugim odstavkom III-379. člena Ustave ali za odložitev izvršbe v skladu s četrtnim odstavkom III-401. člena Ustave ali tretjim odstavkom člena 164 Pogodbe ESAE.

Predsednika v primeru zadržanosti nadomešča drug sodnik pod pogoji, določenimi v poslovniku.

Odredba predsednika ali sodnika, ki ga nadomešča, je začasna in v nobenem primeru ne vpliva na odločbo Sodišča o glavni stvari.

40. člen

Države članice in institucije Unije lahko vstopijo v postopek, ki teče pred Sodiščem.

Enako velja za vse organe, urade in agencije Unije ter osebe, ki lahko izkažejo upravičen interes za rešitev zadeve, predložene Sodišču. Fizične ali pravne osebe ne smejo vstopiti v postopek med državami članicami, med institucijami Unije ali med državami članicami in institucijami Unije.

Ne glede na prejšnji odstavek lahko države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni Nadzorni organ EFTA vstopijo v postopek, ki poteka pred Sodiščem, če ta zadeva eno od področij uporabe tega sporazuma.

Z vlogo za vstop v postopek se lahko podpre le zahtevek ene od strank.

41. člen

Če tožena stranka, ki ji je bila pravilno vročena tožba v odgovor, ne vloži pisnega odgovora na tožbo, se zoper njo izda zamudna sodba. Ugovor zoper sodbo se lahko vloži v enem mesecu po uradnem obvestilu o njej. Če Sodišče na odloči drugače, ugovor ne zadrži izvršitve zamudne sodbe.

42. člen

Države članice, institucije, organi, uradi in agencije Unije in vse druge fizične ali pravne osebe lahko v primerih in pod pogoji, določenimi v poslovniku, vložijo ugovor tretjega, s katerim lahko izpodbijajo sodbo, ki je bila izdana v zadevi, pri kateri same niso bile udeležene, sodba pa vpliva na njihove pravice.

43. člen

V primeru nejasnosti pomena ali posledic sodbe Sodišče na predlog stranke ali institucije Unije, ki ima upravičen interes, poda razlago.

44. člen

Obnovo postopka se lahko pri Sodišču predlaga le v primeru, ko se odkrije novo dejstvo odločilnega pomena, ki je bilo pred izrekom sodbe neznano Sodišču in stranki, ki zahteva obnovo.

Obnova postopka se začne s sodbo, v kateri Sodišče izrecno ugotovi obstoj novega dejstva, ki je takšno, da je lahko podlaga za obnovo postopka in izreka, da je predlog zaradi tega dopusten.

Po poteku desetih let od dne razglasitve sodbe ni več mogoče vložiti predloga za obnovo postopka.

45. člen

Roki zaradi oddaljenosti se določijo s poslovníkom.

Potek roka ne vpliva na pravice, če zadevna stranka dokaže obstoj nepredvidenih okoliščin ali višje sile.

46. člen

Tožbe proti Uniji v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, zastarajo po petih letih od nastanka dogodka, na katerem ta temelji. Zastaranje se pretrga, če se pred Sodiščem vloži tožba ali če je oškodovanec predhodno naslovil svojo zahtevo na pristojno institucijo Unije. V tem primeru je treba vložiti tožbo v roku dveh mesecev iz III-365. člena Ustave. Uporablja se drugi odstavek III-367. člena Ustave.

Ta člen se uporablja tudi za tožbe proti Evropski centralni banki glede nepogodbene odgovornosti.

IV. NASLOV

SODIŠČE SPLOŠNE PRISTOJNOSTI

47. člen

Prvi odstavek 9. člena, 14. in 15. člen, prvi, drugi, četrti in peti odstavek 17. člena ter 18. člen tega statuta se uporabljajo za Sodišče splošne pristojnosti in njegove člane.

10., 11. in 14. člen tega statuta se smiselno uporabljajo za sodnega tajnika Sodišča splošne pristojnosti.

48. člen

Sodišče splošne pristojnosti ima petindvajset sodnikov.

49. člen

Člani Sodišča splošne pristojnosti so lahko imenovani za opravljanje naloge generalnega pravobranilca.

Generalni pravobranilec popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, predloženih Sodišču splošne pristojnosti, zato da bi slednjemu pomagal pri opravljanju njegove naloge.

Merila za izbiro takšnih zadev in postopki za imenovanje generalnih pravobranilcev so določeni v poslovniku Sodišča splošne pristojnosti.

Član, ki je imenovan za opravljanje naloge generalnega pravobranilca v neki zadevi, ne sme sodelovati pri odločanju o njej.

50. člen

Sodišče splošne pristojnosti zaseda v senatih treh ali petih sodnikov. Sodniki izvolijo predsednike senatov med svojimi člani. Predsedniki senatov petih sodnikov so izvoljeni za tri leta. Ponovno so lahko izvoljeni enkrat.

Sestavo senatov in dodelitev zadev ureja poslovnik. V nekaterih primerih, ki jih ureja poslovnik, lahko Sodišče splošne pristojnosti odloča na občni seji ali pa odloča sodnik posameznik.

Poslovnik lahko določa tudi, da Sodišče splošne pristojnosti zaseda v velikem senatu v zadevah in pod pogoji, navedenimi v njem.

51. člen

Ne glede na pravilo, določeno v prvem odstavku III-358. člena Ustave, je odločanje o tožbah iz III-365. in III-367. člena Ustave, ki jih vložijo države članice, pridržano za Sodišče, če so vložene:

- a) proti aktu ali opustitvi ukrepanja Evropskega parlamenta, Sveta ali obeh institucij, ki odločata skupaj, razen:
 - proti evropskim sklepom, ki jih sprejme Svet na podlagi tretjega pododstavka drugega odstavka III-168. člena Ustave,
 - proti aktom, ki jih sprejme Svet na podlagi akta Sveta glede zaščite trgovine v smislu III-315. člena Ustave,
 - proti aktom Sveta, s katerimi ta izvršuje izvedbena pooblastila v skladu z drugim odstavkom I-37. člena Ustave;

b) proti aktu ali opustitvi ukrepanja Komisije na podlagi prvega odstavka III-420. člena Ustave.

Odločanje o tožbah iz omenjenih členov, ki jih vloži institucija Unije proti aktu ali opustitvi ukrepanja Evropskega parlamenta, Sveta, obeh institucij, ki odločata skupaj, ali Komisije, in tožbah, ki jih vloži institucija proti aktu ali opustitvi ukrepanja Evropske centralne banke, je prav tako pridržano za Sodišče.

52. člen

Predsednik Sodišča in predsednik Sodišča splošne pristojnosti v medsebojnem soglasju določita, na kakšen način uradniki in drugi uslužbenci Sodišča opravljajo naloge za Sodišče splošne pristojnosti, da bi tako zagotovili njegovo delovanje. Nekateri uradniki ali drugi uslužbenci so odgovorni sodnemu tajniku Sodišča splošne pristojnosti, ki je podrejen predsedniku Sodišča splošne pristojnosti.

53. člen

Postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti ureja III. naslov.

Postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti se po potrebi dopolni in natančneje določi v njegovem poslovníku. V poslovníku se lahko določi izjema od četrtega odstavka 40. in 41. člena tega statuta, da bi bile upoštevane posebnosti spora na področju intelektualne lastnine.

Ne glede na četrty odstavek 20. člena tega statuta lahko generalni pravobranilec svoje obrazložene sklepne predloge da v pisni obliki.

54. člen

Če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Sodišče splošne pristojnosti, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Sodišča, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Sodišča splošne pristojnosti. Prav tako, če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Sodišče, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Sodišča splošne pristojnosti, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Sodišča.

Če Sodišče splošne pristojnosti ugotovi, da ni pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbi, za katero je pristojno Sodišče, jo odstopi Sodišču. Prav tako, če Sodišče ugotovi, da je za tožbo pristojno Sodišče splošne pristojnosti, jo odstopi Sodišču splošne pristojnosti, to pa se ne more razglasiti za nepristojno.

Če so Sodišču in Sodišču splošne pristojnosti predložene zadeve, kjer je predmet isti, kjer se postavlja isto vprašanje razlage ali odloča o veljavnosti istega akta, lahko Sodišče splošne pristojnosti potem, ko je dalo strankam možnost, da zavzamejo stališče, postopek prekine, dokler Sodišče ne izda sodbe, ali, če gre za tožbe, vložene na podlagi III-365. člena Ustave ali člena 146 Pogodbe ESAE, razglasi za nepristojno, da bi o njih lahko odločalo Sodišče. Pod istimi pogoji lahko tudi Sodišče prekine postopek. V tem primeru se postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti nadaljuje.

Če država članica in institucija izpodbijata isti akt, se Sodišče splošne pristojnosti razglasi za nepristojno, da bi o teh tožbah lahko odločalo Sodišče.

55. člen

Sodni tajnik Sodišča splošne pristojnosti odločbe Sodišča splošne pristojnosti, s katerimi se zaključi postopek, s katerimi se zaključi postopek le o delu predmeta postopka, o odločitvah o procesnih vprašanjih glede ugovora nepristojnosti ali nedopustnosti uradno obvesti vse stranke ter države članice in institucije Unije, četudi niso vstopile v postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti.

56. člen

Zoper odločbe Sodišča splošne pristojnosti, s katerimi se zaključi postopek, in zoper odločbe tega sodišča s katerimi se zaključi postopek le o delu predmeta postopka ali odločitvam o procesnih vprašanjih glede ugovora nepristojnosti ali nedopustnosti, se lahko pred Sodiščem vloži pritožba v dveh mesecih po uradnem obvestilu o odločbi, ki se izpodbija.

Takšno pritožbo lahko vloži katera koli stranka, ki v celoti ali delno ni uspela s svojim zahtevkom. Tisti, ki so vstopili v postopek, razen držav članic in institucij Unije, pa lahko vložijo takšno pritožbo le, če jih odločba Sodišča splošne pristojnosti neposredno zadeva.

Razen v zadevah, ki se nanašajo na spore med Unijo in njenimi uslužbenci, lahko pritožbo vložijo tudi države članice in institucije Unije, ki niso vstopile v postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti. Te države članice in institucije so v enakem položaju kot države članice ali institucije, ki so vstopile v postopek na prvi stopnji.

57. člen

Vsakdo, čigar vlogo o vstopu v postopek je Sodišče splošne pristojnosti zavrnilo, se lahko v dveh mesecih po uradnem obvestilu o odločbi o zavrnitvi predloga pritoži pred Sodiščem.

Stranke v postopku se lahko pritožijo na Sodišče zoper vse odločbe Sodišča splošne pristojnosti, sprejete na podlagi prvega ali drugega odstavka III-379. člena ali četrtega odstavka III-401. člena Ustave ali člena 157 ali tretjega odstavka člena 164 Pogodbe ESAE, v dveh mesecih po uradnem obvestilu o njih.

O pritožbi iz prvega in drugega odstavka tega člena se odloča v skladu s postopkom iz 39. člena tega statuta.

58. člen

Pritožba na Sodišče je omejena na pravna vprašanja. Lahko se vloži zaradi nepristojnosti Sodišča splošne pristojnosti, zaradi kršitve postopka pred tem sodiščem, ki vpliva na interese pritožnika, pa tudi zaradi kršitve prava Unije s strani Sodišča splošne pristojnosti.

Pritožba ni dovoljena glede stroškov in njihovega zneska.

59. člen

Če je pritožba vložena proti odločbi Sodišča splošne pristojnosti, ima postopek pred Sodiščem pisni in ustni del. Sodišče lahko v skladu s pogoji, določenimi v poslovniku, po izjasnitvi generalnega pravobranilca in potem, ko so stranke o tem zavzele stališče, odloči brez ustnega postopka.

60. člen

Ne glede na prvi in drugi odstavek III-379. člena Ustave in člen 157 Pogodbe ESAE pritožba nima odložilnega učinka.

Ne glede na III-380. člen Ustave začnejo odločbe Sodišča splošne pristojnosti, s katerimi se neki evropski zakon ali evropska uredba, ki je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah, razglasi za nično, učinkovati šele z datumom poteka roka iz prvega odstavka 56. člena tega statuta ali, če je bila v tem roku vložena pritožba, z datumom njene zavrnitve, vendar to ne vpliva na pravico stranke, da skladno s prvim in drugim odstavkom III-379. člena Ustave in členom 157 Pogodbe ESAE pri Sodišču predlaga začasno odložitev učinkov evropskega zakona ali evropske uredbe, ki je bila razglašena za nično, ali za sprejem drugečasne odredbe.

61. člen

Če je pritožba utemeljena, Sodišče razveljavi odločbo Sodišča splošne pristojnosti. Če stanje postopka to dovoljuje, lahko samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v ponovno odločanje Sodišču splošne pristojnosti.

Če je zadeva vrnjena v ponovno odločanje Sodišču splošne pristojnosti, je to sodišče glede pravnih vprašanj vezano na odločbo Sodišča.

Če je pritožba, ki jo vložita država članica ali institucija Unije, ki se nista vstopili v postopek pred Sodiščem splošne pristojnosti, utemeljena, lahko Sodišče, če meni, da je to potrebno, navede, kateri učinki razveljavljene odločbe Sodišča splošne pristojnosti naj se za stranke v postopku štejejo za dokončne.

62. člen

Če v primerih iz prvega in tretjega odstavka III-358. člena Ustave prvi generalni pravobranilec meni, da obstaja resna nevarnost za enotnost ali doslednost prava Unije, lahko predlaga, da Sodišče preuči odločitev Sodišča splošne pristojnosti.

Predlog mora biti vложен v roku enega meseca po razglasitvi odločbe Sodišča splošne pristojnosti. V enem mesecu po prejemu predloga prvega generalnega pravobranilca Sodišče odloči, ali je treba odločitev ponovno preučiti ali ne.

V. NASLOV

KONČNE DOLOČBE

63. člen

Poslovnika Sodišča in Sodišča splošne pristojnosti vsebujeta vse določbe, ki so potrebne za uporabo in po potrebi za dopolnitev tega statuta.

64. člen

Pravila, ki urejajo vprašanje jezikov na Sodišču Evropske unije, se določijo z evropsko uredbo, ki jo sprejme Svet soglasno. Ta uredba se sprejme bodisi na predlog Sodišča in po posvetovanju s Komisijo in Evropskim parlamentom ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem in Evropskim parlamentom.

Dokler se ta pravila ne sprejmejo, se uporabljajo določbe poslovnika Sodišča in poslovnika Sodišča splošne pristojnosti o ureditvi vprašanja jezikov. Ne glede na III-355. in III-366. člen Ustave se te določbe lahko spremenijo ali razveljavijo le s soglasno odobritvijo Sveta.

65. člen

1. Ne glede na IV-437. člen Ustave vse spremembe Protokola o Statutu Sodišča, ki je priloga k Pogodbi o Evropski uniji, k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti in k Pogodbi ESAE, sprejete med podpisom Pogodbe o Ustavi za Evropo in začetkom njene veljavnosti, ostanejo v veljavi.
 2. Spremembe iz prejšnjega odstavka se zato, da bi jih vključili v besedilo tega statuta, uradno kodificirajo z evropskim zakonom Sveta, ki se sprejme na zahtevo Sodišča. Ko začne ta kodifikacijski evropski zakon veljati, se ta člen razveljavi.
-

4. PROTOKOL O STATUTU EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK IN EVROPSKE CENTRALNE BANKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO oblikovati Statut Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, predviden v I-30. členu in drugem odstavku III-187. člena Ustave –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, priloženih Pogodbi o Ustavi za Evropo:

I. POGLAVJE

EVROPSKI SISTEM CENTRALNIH BANK

1. člen

Evropski sistem centralnih bank

(1) V skladu s prvim odstavkom I-30. člena Ustave Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke sestavljajo Evropski sistem centralnih bank. Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro, sestavljajo Eurosistem.

(2) Evropski sistem centralnih bank in Evropska centralna banka svoje naloge in dejavnosti opravljata v skladu z Ustavo in tem statutom.

II. POGLAVJE

CILJI IN NALOGE EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK

2. člen

Cilji

V skladu z drugim odstavkom I-30. člena in prvim odstavkom III-185. člena Ustave je poglobitni cilj Evropskega sistema centralnih bank ohranjanje stabilnosti cen. Ne glede na ta cilj Evropski sistem centralnih bank podpira splošne ekonomske politike v Uniji z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, opredeljenih v I-3. členu Ustave. Evropski sistem centralnih bank ravna po načelu odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov in v skladu z načeli iz III-177. člena Ustave.

3. člen

Naloge

(1) V skladu z drugim odstavkom III-185. člena Ustave so temeljne naloge Evropskega sistema centralnih bank:

- a) opredeliti in izvajati denarno politiko Unije;
- b) opravljati devizne posle v skladu s III-326. členom Ustave;
- c) imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
- d) podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.

(2) V skladu s tretjim odstavkom III-185. člena Ustave točka c) prejšnjega odstavka ne vpliva na to, da imajo vlade držav članic operativna devizna sredstva in da jih upravljajo.

(3) V skladu s petim odstavkom III-185. člena Ustave Evropski sistem centralnih bank prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.

4. člen

Svetovalne funkcije

V skladu s četrtem odstavkom III-185. člena Ustave se Evropsko centralno banko zaprosi, da svetuje:

- a) glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih v okviru njenih pooblastil;
- b) nacionalnim organom glede vseh osnutkov zakonodajnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet določi v skladu s postopkom iz 41. člena tega statuta.

Evropska centralna banka lahko ustreznim institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij v okviru njenih pooblastil.

5. člen

Zbiranje statističnih informacij

(1) Za izpolnjevanje nalog Evropskega sistema centralnih bank Evropska centralna banka ob pomoči nacionalnih centralnih bank zbira potrebne statistične informacije od pristojnih nacionalnih organov ali neposredno od gospodarskih subjektov. V ta namen sodeluje z institucijami, organi, uradi

ali agencijami Unije in s pristojnimi organi držav članic ali tretjih držav ter z mednarodnimi organizacijami.

(2) Nacionalne centralne banke izvajajo naloge iz prejšnjega odstavka, kolikor je najbolj mogoče.

(3) Kadar je to potrebno, Evropska centralna banka prispeva k usklajevanju pravil in običajnih postopkov glede zbiranja, urejanja in razpošiljanja statističnih podatkov s področij v okviru njenih pooblastil.

(4) Svet v skladu s postopkom iz 41. člena tega statuta opredeli fizične in pravne osebe, ki so obvezane poročati, pravila o zaupnosti in ustrezne izvršilne določbe.

6. člen

Mednarodno sodelovanje

(1) Na področju mednarodnega sodelovanja, ki vključuje naloge, zaupane Evropskemu sistemu centralnih bank, Evropska centralna banka odloča o načinu zastopanosti Evropskega sistema centralnih bank.

(2) Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, če jim Evropska centralna banka to odobri, lahko sodelujejo v mednarodnih denarnih institucijah.

(3) Prvi in drugi odstavek tega člena ne vplivata na III-196. člen Ustave.

III. POGLAVJE

ORGANIZACIJA EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK

7. člen

Neodvisnost

V skladu s III-188. členom Ustave ne smejo niti Evropska centralna banka niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja pri izvajanju pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po Ustavi in tem statutu zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov, uradov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi, uradi ali agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja Evropske centralne banke ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

8. člen

Splošno načelo

Evropski sistem centralnih bank vodijo organi odločanja Evropske centralne banke.

9. člen

Evropska centralna banka

- (1) Evropska centralna banka, ki ima v skladu s tretjim odstavkom I-30. člena Ustave pravno osebnost, ima v vsaki državi članici kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Zlasti lahko banka pridobiva premičnine in nepremičnine ali z njimi razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku.
- (2) Evropska centralna banka zagotovi, da se naloge, ki jih ima Evropski sistem centralnih bank po drugem, tretjem in petem odstavku III-185. člena Ustave, izvajajo z njeno lastno dejavnostjo v skladu s tem statutom ali prek nacionalnih centralnih bank v skladu s prvim odstavkom 12. člena in 14. členom tega statuta.
- (3) V skladu s prvim odstavkom III-187. člena Ustave sta organa odločanja Evropske centralne banke Svet Evropske centralne banke in Izvršilni odbor.

10. člen

Svet Evropske centralne banke

- (1) V skladu s prvim odstavkom III-382. člena Ustave sestavljajo Svet Evropske centralne banke člani Izvršilnega odbora Evropske centralne banke in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic brez posebne ureditve iz III-197. člena Ustave.
- (2) Vsak član Sveta Evropske centralne banke ima en glas. Od dne, ko število članov Sveta Evropske centralne banke preseže 21, ima vsak član Izvršilnega odbora en glas in je število guvernerjev z glasovalno pravico 15. Te glasovalne pravice se dodelijo in rotirajo na naslednji način:
 - a) od dne, ko število guvernerjev preseže 15 in dokler ne doseže števila 22, so guvernerji razdeljeni v dve skupini glede na razvrstitev velikosti deleža države članice zadevne nacionalne centralne banke v agregatnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah in v skupni agregatni bilanci stanja denarnih finančnih institucij držav članic, katerih valuta je euro. Deleži v agregatnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah oziroma v skupni zbirni bilanci stanja denarnih finančnih institucij so ponderirani s 5/6 oziroma z 1/6. Prvo skupino sestavlja pet guvernerjev in drugo skupino preostali guvernerji. Pogostost glasovalnih pravic guvernerjev, razporejenih v prvo skupino, ne sme biti manjša od pogostosti glasovalnih pravic guvernerjev druge skupine. Ob upoštevanju prejšnjega stavka se prvi skupini dodelijo štiri glasovalne pravice in drugi skupini enajst glasovalnih pravic;

- b) od dne, ko število guvernerjev doseže 22, so guvernerji razdeljeni v tri skupine skladno z razvrstitvijo na podlagi meril, ki jih določa točka a) tega odstavka. Prvo skupino sestavlja pet guvernerjev in se ji dodelijo štiri glasovalne pravice. Drugo skupino sestavlja polovica skupnega števila guvernerjev, pri čemer se deli zaokrožijo navzgor na najbližje celo število, in se ji dodeli osem glasovalnih pravic. Tretjo skupino sestavljajo preostali guvernerji in se ji dodeli tri glasovalne pravice;
- c) v vsaki posamezni skupini imajo guvernerji glasovalne pravice enako dolgo;
- d) za izračun deležev v agregatnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah se uporabi drugi odstavek 29. člena tega statuta. Skupna agregatna bilanca stanja denarnih finančnih institucij se izračuna v skladu s statističnim okvirom, ki se v Uniji uporablja v času izračuna;
- e) če se agregatni bruto domači proizvod po tržnih cenah prilagodi v skladu s tretjim odstavkom 29. člena tega statuta, ali če se poveča število guvernerjev, se v skladu z načeli, ki jih določa ta pododstavek, prilagodi velikost in/ali sestava skupin;
- f) Svet Evropske centralne banke, ki odloča z dvotretjinsko večino vseh svojih članov z ali brez glasovalne pravice, sprejme vse ukrepe, potrebne za uresničevanje načel, ki jih določa ta pododstavek, in lahko odloči, da se začetek sistema rotacije preloži do datuma, ko število guvernerjev preseže 18.

Pravica do glasovanja se uresničuje osebno. Ne glede na to pravilo je lahko v poslovniku iz tretjega odstavka 12. člena tega statuta določeno, da lahko člani Sveta Evropske centralne banke glasujejo po telekonferenci. Ta poslovnik tudi določa, da lahko član Sveta Evropske centralne banke, ki daljši čas ne more biti navzoč na sejah Sveta Evropske centralne banke, imenuje namestnika kot člana Sveta Evropske centralne banke.

Določbe prvega in drugega pododstavka tega odstavka ne vplivajo na glasovalne pravice vseh članov Sveta Evropske centralne banke z ali brez glasovalne pravice po tretjem odstavku in drugem in tretjem odstavku 40. člena tega statuta. Če v tem statutu ni določeno drugače, Svet Evropske centralne banke odloča z navadno večino članov, ki imajo glasovalno pravico. Pri neodločenem izidu glasovanja ima predsednik odločilni glas.

Svet Evropske centralne banke je sklepčen, če sta navzoči dve tretjini članov, ki imajo glasovalno pravico. Če svet ni sklepčen, lahko predsednik skliče izredno sejo, na kateri se odločitve sprejmejo ne glede na sklepčnost.

(3) Za vse odločitve, ki se sprejemajo v skladu z 28., 29., 30., 32., 33. in 49. členom tega statuta, se glasovi v Svetu Evropske centralne banke ponderirajo v skladu z deležem nacionalnih centralnih bank v vpisanem kapitalu Evropske centralne banke. Vrednost ponderjev, ki jih imajo glasovi članov Izvršilnega odbora, je enaka nič. Odločitev, za katero je potrebna kvalificirana večina, je sprejeta, če glasovi, oddani v njeno podporo, zastopajo vsaj dve tretjini vpisanega kapitala Evropske centralne banke in vsaj polovico delničarjev. Guverner, ki ne more biti navzoč, lahko imenuje namestnika, da odda njegov ponderirani glas.

- (4) Seje so tajne. Svet Evropske centralne banke se lahko odloči, da rezultate svojih posvetovanj objavi.
- (5) Svet Evropske centralne banke se sestane vsaj desetkrat na leto.

11. člen

Izvršilni odbor

- (1) V skladu s prvim pododstavkom drugega odstavka III-382. člena Ustave sestavljajo Izvršilni odbor predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.

Člani opravljajo svoje naloge polni delovni čas. Člani ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne, razen če to izjemoma odobri Svet Evropske centralne banke.

- (2) V skladu z drugim odstavkom III-382. člena Ustave predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora imenuje Evropski svet s kvalificirano večino, na priporočilo Sveta, po predhodnem posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske centralne banke med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na denarnem ali bančnem področju.

Mandat članov je osem let in ne morejo biti ponovno imenovani.

Samo državljani držav članic so lahko člani Izvršilnega odbora.

- (3) Pogoji za zaposlitev članov Izvršilnega odbora, zlasti njihove plače, pokojnine in drugi prejemki socialne varnosti, so predmet pogodb z Evropsko centralno banko in jih določi Svet Evropske centralne banke na predlog odbora, sestavljenega iz treh članov, ki jih imenuje Svet Evropske centralne banke, in treh članov, ki jih imenuje Svet. Člani Izvršilnega odbora nimajo pravice glasovati o zadevah iz tega odstavka.

- (4) Če član Izvršilnega odbora ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zgrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta Evropske centralne banke ali Izvršilnega odbora razreši.

- (5) Vsi osebno navzoči člani Izvršilnega odbora imajo pravico glasovati in imajo v ta namen en glas. Če ni določeno drugače, odloča Izvršilni odbor z navadno večino oddanih glasov. Pri neodločenem izidu glasovanja ima predsednik odločilni glas. Način glasovanja je določen v poslovniku iz tretjega odstavka 12. člena tega statuta.

- (6) Izvršilni odbor je odgovoren za tekoče poslovanje Evropske centralne banke.

- (7) Prosto mesto v Izvršilnem odboru se zapolni z imenovanjem novega člana v skladu z drugim odstavkom tega člena.

12. člen

Odgovornosti organov odločanja

(1) Svet Evropske centralne banke sprejema smernice in odločitve, potrebne za izvajanje nalog, ki so zaupane Evropskemu sistemu centralnih bank v skladu z Ustavo in tem statutom. Svet Evropske centralne banke oblikuje denarno politiko Unije, ki po potrebi vključuje odločitve glede bližnjih denarnih ciljev, ključnih obrestnih mer in zagotavljanja rezerv v Evropskem sistemu centralnih bank, ter oblikuje potrebne smernice za njihovo izvajanje.

Izvršilni odbor izvaja denarno politiko v skladu s smernicami in odločitvami, ki jih sprejme Svet Evropske centralne banke. Pri tem Izvršilni odbor daje potrebna navodila nacionalnim centralnim bankam. Poleg tega lahko Izvršilni odbor dobi nekatera prenesena pooblastila, kadar Svet Evropske centralne banke tako odloči.

Kolikor je možno in ustrezno ter ne glede na določbe tega člena naloži Evropska centralna banka nacionalnim centralnim bankam opravljanje poslov, ki so sestavni del nalog Evropskega sistema centralnih bank.

(2) Izvršilni odbor je odgovoren za pripravo sej Sveta Evropske centralne banke.

(3) Svet Evropske centralne banke sprejme poslovnik, ki določa notranjo organizacijo Evropske centralne banke in njenih organov odločanja.

(4) Svet Evropske centralne banke opravlja svetovalne funkcije iz 4. člena tega statuta.

(5) Svet Evropske centralne banke sprejema odločitve iz 6. člena tega statuta.

13. člen

Predsednik

(1) Predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik predseduje Svetu Evropske centralne banke in Izvršilnemu odboru Evropske centralne banke.

(2) Ne glede na določbe 38. člena tega statuta predsednik ali oseba, ki jo imenuje predsednik, zastopa Evropsko centralno banko navzven.

14. člen

Nacionalne centralne banke

(1) V skladu s III-189. členom Ustave vsaka država članica zagotovi, da je njena nacionalna zakonodaja, vključno s statutom nacionalne centralne banke, združljiva z Ustavo in tem statutom.

(2) V statutih nacionalnih centralnih bank se zlasti določi, da mandat guvernerja nacionalne centralne banke ni krajši od petih let.

Guverner je lahko razrešen funkcije le, če ne izpolnjuje več pogojev, ki se zahtevajo za opravljanje njegovih dolžnosti, ali če je zagrešil hujšo kršitev. Zadevni guverner ali Svet Evropske centralne banke lahko zaradi kršitve Ustave ali katerega koli pravnega pravila o njeni uporabi takšno odločitev predloži Sodišču. Tak postopek se mora sprožiti v roku dveh mesecev od objave odločitve ali njenega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dne, ko je zanj izvedel.

(3) Nacionalne centralne banke so sestavni del Evropskega sistema centralnih bank in delujejo v skladu s smernicami in navodili Evropske centralne banke. Svet Evropske centralne banke stori vse potrebno za zagotovitev upoštevanja smernic in navodil Evropske centralne banke ter zahteva, da se mu dajo vse potrebne informacije.

(4) Nacionalne centralne banke lahko opravljajo tudi funkcije, ki niso navedene v tem statutu, razen če Svet Evropske centralne banke z dvotretjinsko večino oddanih glasov ugotovi, da so te funkcije v nasprotju s cilji in nalogami Evropskega sistema centralnih bank. Te funkcije, ki jih nacionalne centralne banke izvajajo na lastno odgovornost in zanje same jamčijo, ne veljajo za sestavni del funkcij Evropskega sistema centralnih bank.

15. člen

Obveznosti poročanja

(1) Evropska centralna banka pripravlja in objavlja poročila o dejavnostih Evropskega sistema centralnih bank najmanj četrletno.

(2) Vsak teden se objavi konsolidirani računovodski izkaz Evropskega sistema centralnih bank.

(3) V skladu s tretjim odstavkom III-383. člena Ustave Evropska centralna banka naslovi letno poročilo o dejavnostih Evropskega sistema centralnih bank ter o denarni politiki preteklega in tekočega leta na Evropski parlament, Evropski svet, Svet in Komisijo.

(4) Poročila in izkazi iz tega člena so vsem zainteresiranim strankam na voljo brezplačno.

16. člen

Bankovci

V skladu s prvim odstavkom III-186. člena Ustave ima Svet Evropske centralne banke izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

Evropska centralna banka, kolikor je najbolj mogoče, upošteva obstoječe postopke glede izdajanja in oblikovanja bankovcev.

IV. POGLAVJE

DENARNE FUNKCIJE IN POSLOVANJE EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK

17. člen

Računi pri Evropski centralni banki in nacionalnih centralnih bankah

Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke lahko za opravljanje svojega poslovanja odpirajo račune za kreditne institucije, osebe javnega prava in druge udeležence na trgu ter sprejemajo premoženje za zavarovanje terjatev, vključno z nematerializiranimi vrednostnimi papirji.

18. člen

Operacije odprtega trga in kreditni posli

(1) Za doseganje ciljev Evropskega sistema centralnih bank in za izvajanje njegovih nalog lahko Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke:

- a) posredujejo na finančnih trgih z dokončnimi nakupi in prodajami (promptno in terminsko) ali z začasno prodajo in s posojanjem ali izposojanjem terjatev in tržnih instrumentov, izraženih v eurih ali drugih valutah, pa tudi plemenitih kovin;
- b) sklepajo kreditne posle s kreditnimi institucijami in drugimi udeleženci na trgu na podlagi ustreznega zavarovanja posojil.

(2) Evropska centralna banka določi splošna načela za operacije odprtega trga in kreditne posle, ki jih izvaja sama ali nacionalne centralne banke, vključno z načeli glede objave pogojev, pod katerimi so pripravljene sklepati posle.

19. člen

Obvezne rezerve

(1) Z upoštevanjem 2. člena tega statuta lahko Evropska centralna banka od kreditnih institucij s sedežem v državah članicah zahteva, da imajo v skladu s cilji denarne politike obvezne rezerve pri Evropski centralni banki in nacionalnih centralnih bankah. Način izračuna in določitev zahtevane višine lahko opredeli Svet Evropske centralne banke. V primeru ugotovljenih kršitev ima Evropska centralna banka pravico zaračunati zamudne obresti in naložiti druge sankcije s primerljivim učinkom.

(2) Za uporabo tega člena Svet v skladu s postopkom iz 41. člena tega statuta določi osnovo za obvezne rezerve ter najvišja dopustna razmerja med temi rezervami in njihovo osnovo, pa tudi ustrezne sankcije za kršitve.

20. člen

Drugi instrumenti denarnega nadzora

Svet Evropske centralne banke lahko z dvotretjinsko večino oddanih glasov odloči o uporabi drugih operativnih metod denarnega nadzora, ki se mu zdijo primerne, ob upoštevanju 2. člena tega statuta.

Svet v skladu s postopkom iz 41. člena tega statuta določi področje uporabe teh metod, če te nalagajo obveznosti tretjim osebam.

21. člen

Poslovanje s subjekti javnega prava

(1) V skladu s III-181. členom Ustave so prepovedane prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri Evropski centralni banki ali pri nacionalnih centralnih bankah v korist institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic. Prav tako je prepovedano, da bi Evropska centralna banka ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.

(2) Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke lahko nastopajo kot fiskalni agenti za osebe iz prejšnjega odstavka.

(3) Določbe tega člena se ne uporabljajo za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in Evropska centralna banka pri zagotavljanju rezerv s strani centralnih bank obravnavajo enako kakor zasebne kreditne institucije.

22. člen

Klirinški in plačilni sistemi

Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke lahko ustvarijo možnosti in Evropska centralna banka lahko sprejme predpise za zagotovitev učinkovitih in zanesljivih klirinških in plačilnih sistemov znotraj Unije in s tretjimi državami.

23. člen

Poslovanje s tujino

Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke lahko:

- a) vzpostavljajo odnose s centralnimi bankami in finančnimi institucijami v drugih državah ter, kadar je primerno, z mednarodnimi organizacijami;
- b) kupujejo in prodajajo promptno in terminsko vse vrste deviznih sredstev in plemenitih kovin; izraz „devizna sredstva“ zajema vrednostne papirje in vsa druga sredstva v valuti katere koli države ali obračunski enoti ter v kateri koli obliki;
- c) imajo in upravljajo sredstva iz tega člena;
- d) opravljajo vse vrste bančnih poslov s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami, tudi najemanje in dajanje posojil.

24. člen

Drugo poslovanje

Poleg poslov, ki izhajajo iz njihovih nalog, lahko Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke sklepajo posle za svoje upravne namene ali za svoje zaposlene.

V. POGLAVJE

BONITETNI NADZOR

25. člen

Bonitetni nadzor

(1) Evropska centralna banka lahko svetuje o področju uporabe in izvajanju pravno zavezujočih aktov Unije, ki se nanašajo na bonitetni nadzor kreditnih institucij ter na stabilnost finančnega sistema, Svetu, Komisiji in pristojnim organom držav članic, ti pa jo o teh vprašanjih lahko tudi zaprosijo za mnenje.

(2) V skladu z evropskimi zakoni iz šestega odstavka III-185. člena Ustave lahko Evropska centralna banka izvaja posebne naloge v zvezi s politikami bonitetnega nadzora kreditnih in drugih finančnih institucij, z izjemo zavarovalnic.

VI. POGLAVJE

FINANČNE DOLOČBE EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK

26. člen

Finančna poročila

- (1) Poslovno leto se za Evropsko centralno banko in za nacionalne centralne banke začne prvega dne januarja in konča zadnji dan decembra.
- (2) Letne računovodske izkaze Evropske centralne banke pripravi Izvršilni odbor v skladu z načeli, ki jih določi Svet Evropske centralne banke. Potem ko jih odobri Svet Evropske centralne banke, se objavijo.
- (3) Izvršilni odbor za potrebe analiz in upravljanja pripravi konsolidirano bilanco stanja Evropskega sistema centralnih bank, ki zajema tista sredstva in obveznosti nacionalnih centralnih bank, ki spadajo v pristojnost Evropskega sistema centralnih bank.
- (4) Za uporabo tega člena sprejme Svet Evropske centralne banke potrebna pravila za standardiziranje računovodstva in poročanja o poslovanju nacionalnih centralnih bank.

27. člen

Revizija

- (1) Revizijo računovodskih izkazov Evropske centralne banke in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet Evropske centralne banke in potrdi Svet. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov Evropske centralne banke in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju.
- (2) III-384. člen Ustave se uporablja samo za preverjanje učinkovitosti upravljanja Evropske centralne banke.

28. člen

Kapital Evropske centralne banke

- (1) Kapital Evropske centralne banke znaša 5 milijard eurov. Kapital se lahko poveča z zneski, ki jih z evropskim sklepom Svet Evropske centralne banke določi s kvalificirano večino iz tretjega odstavka 10. člena tega statuta v mejah in pod pogoji, določenimi s strani Sveta skladno s postopkom iz 41. člena tega statuta.
- (2) Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala Evropske centralne banke. Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, določenem v skladu s 29. členom tega statuta.

(3) Svet Evropske centralne banke s kvalificirano večino iz tretjega odstavka 10. člena določi, koliko kapitala in v kakšni obliki se vplača.

(4) Deležev nacionalnih centralnih bank v vpisanem kapitalu Evropske centralne banke razen v primeru iz petega odstavka tega člena ni mogoče prenesti, zastaviti ali zaseči.

(5) Če se ključ iz 29. člena tega statuta prilagodi, nacionalne centralne banke izvedejo medsebojni prenos kapitalskih deležev v obsegu, ki zagotavlja, da je razdelitev kapitalskih deležev skladna s prilagojenim ključem. Svet Evropske centralne banke določi pogoje za te prenose.

29. člen

Ključ za vpis kapitala

(1) Ključ za vpis kapitala Evropske centralne banke, ki je bil prvič določen leta 1998 ob ustanovitvi Evropskega sistema centralnih bank, se določi tako, da se vsaki nacionalni centralni banki dodeli ponder v tem ključu, ki je enak vsoti:

- 50 % deleža zadevne države članice v prebivalstvu Unije v predzadnjem letu pred ustanovitvijo Evropskega sistema centralnih bank;
- 50 % deleža zadevne države članice v bruto domačem proizvodu Unije po tržnih cenah iz zadnjih petih let pred predzadnjim letom pred ustanovitvijo Evropskega sistema centralnih bank.

Odstotek se zaokroži navzgor ali navzdol na najbližji mnogokratnik 0,0001 odstotne točke.

(2) Statistične podatke za uporabo tega člena da na razpolago Komisija v skladu s pravili, ki jih sprejme Svet po postopku iz 41. člena tega statuta.

(3) Ponderji, določeni za nacionalne centralne banke, se po ustanovitvi Evropskega sistema centralnih bank prilagodijo vsakih pet let po analogiji s prvim odstavkom tega člena. Prilagojeni ključ se uporablja z učinkom od prvega dne naslednjega leta.

(4) Svet Evropske centralne banke sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

30. člen

Prenos deviznih rezerv na Evropsko centralno banko

(1) Ne glede na določbe 28. člena tega statuta nacionalne centralne banke zagotovijo Evropski centralni banki devizne rezerve do zneska v protivrednosti 50 milijard eurov, kar ne vključuje valut držav članic, eurov, rezervnih pozicij pri Mednarodnem denarnem skladu in posebnih pravic črpanja. Svet Evropske centralne banke določi sorazmerje, po katerem jih Evropska centralna banka pozove k vplačilu. Evropska centralna banka je polno upravičena imeti in upravljati devizne rezerve, ki so nanjo prenesene, ter jih uporabljati za namene, določene s tem statutom.

- (2) Prispevek posamezne nacionalne centralne banke se določi sorazmerno z njenim deležem v vpisanem kapitalu Evropske centralne banke.
- (3) Evropska centralna banka prizna vsaki nacionalni centralni banki terjatev v višini njenega prispevka. Svet Evropske centralne banke določi denominacijo in obrestovanje teh terjatev.
- (4) V skladu z drugim odstavkom tega člena lahko Evropska centralna banka zahteva dodatne devizne rezerve nad mejo, določeno v prvem odstavku tega člena, v mejah in pod pogoji, ki jih določi Svet v skladu s postopkom iz 41. člena tega statuta.
- (5) Evropska centralna banka lahko ima in upravlja rezervne pozicije pri Mednarodnem denarnem skladu in posebne pravice črpanja ter omogoča združevanje teh sredstev.
- (6) Svet Evropske centralne banke sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

31. člen

Devizne rezerve nacionalnih centralnih bank

- (1) Nacionalne centralne banke lahko opravljajo posle pri izpolnjevanju svojih obveznosti do mednarodnih organizacij v skladu s 23. členom tega statuta.
- (2) Za vse drugo poslovanje z deviznimi rezervami, ki ostanejo v nacionalnih centralnih bankah po prenosih iz prejšnjega člena, in za transakcije, ki jih opravijo države članice z operativnimi deviznimi sredstvi, je nad mejo, ki se določi v okviru tretjega odstavka tega člena, potrebna odobritev Evropske centralne banke, da se zagotovi skladnost s politiko deviznega tečaja in denarno politiko Unije.
- (3) Svet Evropske centralne banke izda smernice za olajšanje tega poslovanja.

32. člen

Razporeditev denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank

- (1) Prihodki, ki jih ustvarjajo nacionalne centralne banke pri izvajanju nalog denarne politike Evropskega sistema centralnih bank (v nadaljnjem besedilu „denarni prihodki“), se na koncu vsakega poslovnega leta razporedijo v skladu z določbami tega člena.
- (2) Višina denarnih prihodkov vsake nacionalne centralne banke je enaka njenemu letnemu prihodku, ustvarjenemu iz sredstev, ki jih ima nasproti bankovcem v obtoku in vlogam kreditnih institucij. Ta sredstva nacionalne centralne banke namensko razporedijo v skladu s smernicami, ki jih pripravi Svet Evropske centralne banke.

(3) Če Svet Evropske centralne banke po začetku tretje faze presodi, da struktura bilanc stanja nacionalnih centralnih bank ne dovoljuje uporabe prejšnjega odstavka, lahko Svet Evropske centralne banke ne glede na prejšnji odstavek s kvalificirano večino odloči, da se za obdobje največ petih let denarni prihodki izračunavajo po drugačni metodi.

(4) Znesek denarnih prihodkov nacionalne centralne banke se zmanjša za znesek obresti, ki jih ta nacionalna centralna banka plača za vloge, prejete od kreditnih institucij v skladu z 19. členom tega statuta.

Svet Evropske centralne banke lahko odloči, da se nacionalnim centralnim bankam izplača odškodnina za stroške, nastale z izdajanjem bankovcev, ali v izjemnih okoliščinah odškodnina za posebne izgube, nastale pri poslih denarne politike, ki jih opravljajo za Evropski sistem centralnih bank. Plačilo odškodnine se izvede v obliki, ki je po presoji Sveta Evropske centralne banke primerna. Te zneske je mogoče pobotati z denarnimi prihodki nacionalnih centralnih bank.

(5) Vsota denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank se razporedi nacionalnim centralnim bankam sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu Evropske centralne banke, ob upoštevanju kakršne koli odločitve, ki jo sprejme Svet Evropske centralne banke v skladu z drugim odstavkom 33. člena tega statuta.

(6) Obračun in poravnavo zneskov, ki so posledica razporeditve denarnih prihodkov, izvede Evropska centralna banka v skladu s smernicami Sveta Evropske centralne banke.

(7) Svet Evropske centralne banke sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

33. člen

Razporeditev čistih dobičkov in izgub Evropske centralne banke

(1) Čisti dobiček Evropske centralne banke se prenese po naslednjem zaporedju:

- a) znesek, ki ga določi Svet Evropske centralne banke in ki ne sme presegati 20 % čistega dobička, se prenese v splošni rezervni sklad največ do višine, ki je enaka 100 % kapitala;
- b) preostali čisti dobiček se razdeli med delničarje Evropske centralne banke sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži.

(2) Če ima Evropska centralna banka izgubo, se primanjkljaj pokrije iz splošnega rezervnega sklada Evropske centralne banke in po potrebi na podlagi odločitve Sveta Evropske centralne banke iz denarnih prihodkov v določenem poslovnem letu sorazmerno z višino in do višine zneskov, porazdeljenih nacionalnim centralnim bankam v skladu s petim odstavkom prejšnjega člena.

VII. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

34. člen

Pravni akti

- (1) V skladu s III-190. členom Ustave Evropska centralna banka sprejema:
- a) evropske uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, opredeljenih v prvi točki prvega odstavka 3. člena, v prvem odstavku 19. člena, 22. členu ali drugem odstavku 25. člena tega statuta, in v primerih, ki se določijo v evropskih uredbah in sklepih iz 41. člena tega statuta;
 - b) evropske sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank v skladu z Ustavo in tem statutom;
 - c) priporočila in mnenja.
- (2) Evropska centralna banka se lahko odloči, da svoje evropske sklepe, priporočila in mnenja objavi.
- (3) V mejah in pod pogoji, ki jih Svet sprejme po postopku iz 41. člena tega statuta, ima Evropska centralna banka pravico naložiti globe in periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih evropskih uredb in sklepov.

35. člen

Sodni nadzor in z njim povezane zadeve

- (1) Sodišče Evropske unije preverja ali razlaga dejanja ali opustitve dejanj Evropske centralne banke v primerih in pod pogoji, določenimi z Ustavo. Evropska centralna banka lahko sproži postopek v primerih in pod pogoji, določenimi z Ustavo.
- (2) Spore med Evropsko centralno banko na eni strani in njenimi upniki, dolžniki ali drugimi osebami na drugi rešujejo pristojna nacionalna sodišča, razen kadar je bila pristojnost prenesena na Sodišče Evropske unije.
- (3) Za Evropsko centralno banko velja ureditev odgovornosti iz III-431. člena Ustave. Odgovornost nacionalnih centralnih bank je določena z nacionalnimi predpisi.
- (4) Sodišče Evropske unije je pristojno za izrekanje sodb na podlagi arbitražne klavzule v pogodbah, ki jih sklene Evropska centralna banka ali ki so sklenjene v njenem imenu, ne glede na to, ali jih ureja javno ali zasebno pravo.

(5) Odločitev Evropske centralne banke o vložitvi tožbe pri Sodišču Evropske unije sprejme Svet Evropske centralne banke.

(6) Sodišče Evropske unije je pristojno za reševanje sporov glede izpolnjevanja obveznosti, ki jih nacionalnim centralnim bankam nalagata Ustava in ta statut. Če Evropska centralna banka meni, da nacionalna centralna banka ni izpolnila obveznosti po Ustavi in tem statutu, poda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej nacionalni centralni banki omogočila, da predloži svoje pripombe. Če zadevna nacionalna centralna banka ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi Evropska centralna banka, lahko slednja zadevo predloži Sodišču Evropske unije.

36. člen

Zaposleni

(1) Svet Evropske centralne banke na predlog Izvršilnega odbora določi pogoje za zaposlitev v Evropski centralni banki.

(2) Sodišče Evropske unije je pristojno za reševanje vseh sporov med Evropsko centralno banko in njenimi uslužbenci v mejah in pod pogoji, ki so določeni v pogojih za zaposlitev.

37. člen

Poslovna skrivnost

(1) Člani organov odločanja in zaposleni Evropske centralne banke in nacionalnih centralnih bank tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti ne smejo razkriti informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti.

(2) Za osebe z dostopom do podatkov, ki so predmet pravno zavezujočega akta Unije, ki nalaga obveznosti varovanja skrivnosti, velja ta obveznost.

38. člen

Podpisniki

V razmerjih do tretjih oseb zavezuje Evropsko centralno banko vsako dejanje predsednika ali dveh članov Izvršilnega odbora ali podpis dveh zaposlenih Evropske centralne banke, ki ju predsednik ustrezno pooblasti za podpisovanje v imenu Evropske centralne banke.

39. člen

Privilegiji in imunitete

Evropska centralna banka uživa na ozemlju držav članic privilegije in imunitete, ki so potrebni za izvajanje njenih nalog, pod pogoji, določenimi s Protokolom o privilegijih in imunitetah Evropske unije.

VIII. POGLAVJE

SPREMEMBA STATUTA IN DOPOLNILNA PRAVILA

40. člen

Poenostavljeni postopek spreminjanja

(1) V skladu s tretjim odstavkom III-187. člena Ustave se lahko prvi, drugi in tretji odstavek 5. člena, 17. in 18. člen, prvi odstavek 19. člena, 22., 23., 24. in 26. člen, drugi, tretji, četrti in šesti odstavek 32. člena, točka a) prvega odstavka 33. člena in 36. člen tega statuta spremeni z evropskim zakonom:

- a) na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko ali
- b) na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

(2) Drugi odstavek 10. člena tega statuta se lahko spremeni s soglasnim evropskim sklepom Evropskega sveta na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo ali na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko. Te spremembe začnejo veljati šele, ko jih odobrijo države članice v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

(3) Za priporočilo, ki ga pripravi Evropska centralna banka po tem členu, je potrebna soglasna odločitev Sveta Evropske centralne banke.

41. člen

Dopolnilna pravila

V skladu s četrтым odstavkom III-187. člena Ustave Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, s katerimi določi ukrepe iz 4. člena, četrtega odstavka 5. člena, drugega odstavka 19. člena, 20. člena, prvega odstavka 28. člena, drugega odstavka 29. člena, četrtega odstavka 30. člena in tretjega odstavka 34. člena tega statuta. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom:

- a) bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko ali
- b) na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

IX. POGLAVJE

PREHODNE IN DRUGE DOLOČBE ZA EVROPSKI SISTEM CENTRALNIH BANK

42. člen

Splošne določbe

- (1) Zaradi posebne ureditve iz prvega odstavka III-197. člena Ustave se zadevni državi članici ne dodeljujejo pravice ali nalagajo obveznosti z naslednjimi členi tega statuta: 3. in 6. členom, drugim odstavkom 9., prvim odstavkom 12. in tretjim odstavkom 14. člena, 16., 18., 19., 20., 22. in 23. členom, drugim odstavkom 26. člena in 27., 30., 31., 32., 33., 34. in 50. členom.
- (2) Centralne banke držav članic s posebno ureditvijo, kot so opredeljene v prvem odstavku III-197. Ustave, ohranijo pristojnosti na področju denarne politike v skladu z nacionalnim pravom.
- (3) Skladno z drugim pododstavkom drugega odstavka III-197. člena Ustave izraz „države članice“ v 3. členu, drugem odstavku 11. člena in 19. členu tega statuta pomeni države članice, katerih valuta je euro.
- (4) Izraz „nacionalne centralne banke“ v drugem odstavku 9. člena, drugem in tretjem odstavku 10. člena, prvem odstavku 12. člena, 16., 17., 18., 22., 23., 27., 30., 31. in 32. členu, drugem odstavku 33. člena ter 50. členu tega statuta pomeni centralne banke držav članic, katerih valuta je euro.
- (5) V tretjem odstavku 10. člena in prvem odstavku 33. člena tega statuta izraz „delničarji“ pomeni nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro.
- (6) V tretjem odstavku 10. člena in drugem odstavku 30. člena tega statuta izraz „vpisani kapital“ pomeni kapital Evropske centralne banke, ki so ga vpisale nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro.

43. člen

Prehodne naloge Evropske centralne banke

Evropska centralna banka prevzame tiste nekdanje naloge Evropskega monetarnega inštituta iz drugega odstavka III-199. člena Ustave, ki jih je zaradi posebne ureditve ene ali več držav članic treba še izvajati po uvedbi eura.

Evropska centralna banka svetuje pri pripravi za odpravo posebnih ureditev iz III-198. člena Ustave.

44. člen

Razširjeni svet Evropske centralne banke

- (1) Ne glede na določbe prvega odstavka III-187. člena Ustave se kot tretji organ odločanja Evropske centralne banke ustanovi Razširjeni svet.
- (2) Člani Razširjenega sveta so predsednik in podpredsednik Evropske centralne banke ter guvernerji nacionalnih centralnih bank. Drugi člani Izvršilnega odbora lahko sodelujejo na sejah Razširjenega sveta, vendar nimajo pravice glasovanja.
- (3) Odgovornosti Razširjenega sveta so v celoti našteje v 46. členu tega statuta.

45. člen

Delovanje Razširjenega sveta

- (1) Razširjenemu svetu Evropske centralne banke predseduje predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik Evropske centralne banke.
- (2) Predsednik Sveta in en član Komisije lahko sodelujeta na sejah Razširjenega sveta, vendar nimata pravice glasovanja.
- (3) Predsednik pripravlja seje Razširjenega sveta.
- (4) Ne glede na tretji odstavek 12. člena tega statuta Razširjeni svet sprejme svoj poslovnik.
- (5) Sekretariat Razširjenega sveta zagotavlja Evropska centralna banka.

46. člen

Odgovornosti Razširjenega sveta

- (1) Razširjeni svet:
 - a) izvaja naloge iz 43. člena tega statuta;
 - b) sodeluje pri svetovalnih nalogah iz 4. člena in prvega odstavka 25. člena tega statuta.
- (2) Razširjeni svet sodeluje pri:
 - a) zbiranju statističnih informacij iz 5. člena tega statuta;
 - b) poročanju Evropske centralne banke iz 15. člena tega statuta;
 - c) oblikovanju potrebnih pravil za uporabo 26. člena tega statuta, navedenih v četrtem odstavku 26. člena tega statuta;
 - d) sprejemanju vseh drugih potrebnih ukrepov za uporabo 29. člena tega statuta, navedenih v četrtem odstavku 29. člena tega statuta;

e) določanju pogojev za zaposlitev v Evropski centralni banki iz 36. člena tega statuta.

(3) Razširjeni svet sodeluje pri pripravah, ki so potrebne za nepreklicno določitev deviznih tečajev valut držav članic s posebno ureditvijo glede na euro iz tretjega odstavka III-198. člena Ustave.

(4) Predsednik Evropske centralne banke obvešča Razširjeni svet o odločitvah Sveta Evropske centralne banke.

47. člen

Prehodne določbe za kapital Evropske centralne banke

V skladu s 29. členom tega statuta se za vsako nacionalno centralno banko določi ponder v ključu za vpis kapitala Evropske centralne banke. Ne glede na tretji odstavek 28. člena tega statuta centralne banke držav članic s posebno ureditvijo ne vplačajo svojega vpisanega kapitala, razen če Razširjeni svet z večino, ki predstavlja vsaj dve tretjini vpisanega kapitala Evropske centralne banke in vsaj polovico delničarjev, odloči, da mora biti vplačan minimalni odstotek kot prispevek za stroške poslovanja Evropske centralne banke.

48. člen

Odloženo plačilo kapitala, rezerv in rezervacij Evropske centralne banke

(1) Centralna banka države članice, katere posebna ureditev je bila odpravljena, vplača svoj vpisani delež kapitala Evropske centralne banke v enaki višini kakor centralne banke držav članic, katerih valuta je euro in prenese na Evropsko centralno banko devizne rezerve v skladu s prvim odstavkom 30. člena tega statuta. Znesek za prenos se določi tako, da se pomnoži vrednost v eurih po veljavnih deviznih tečajih tistih deviznih rezerv, ki so že bila prenesena na Evropsko centralno banko v skladu s prvim odstavkom 30. člena tega statuta, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna nacionalna centralna banka in številom delnic, ki so jih že vplačale druge nacionalne centralne banke.

(2) Poleg vplačila iz prejšnjega odstavka zadevna nacionalna centralna banka prispeva k rezervam Evropske centralne banke, k rezervacijam, ki so enakovredne rezervam in k znesku, ki ga je še treba vključiti v rezerve in rezervacije glede na stanje izkaza poslovnega izida na 31. december v letu pred odpravo posebne ureditve. Znesek prispevka se določi tako, da se pomnoži višina rezerv, kakršne so opredeljene zgoraj in navedene v potrjeni bilanci stanja Evropske centralne banke, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna nacionalna centralna banka in številom delnic, ki so jih že vplačale druge nacionalne centralne banke.

(3) Ko ena ali več držav postane država članica in njihove nacionalne centralne banke postanejo del Evropskega sistema centralnih bank, se vpisani kapital Evropske centralne banke ter najvišji znesek deviznih rezerv, ki se lahko prenese na Evropsko centralno banko, avtomatično povečata. Povečanje se določi z množenjem takrat veljavnih ustreznih zneskov z razmerjem – znotraj razširjenega kapitalskega ključa – med ponderjem zadevnih vstopajočih nacionalnih centralnih bank in

ponderjem nacionalnih centralnih bank, ki so že članice Evropskega sistema centralnih bank. Ponder vsake nacionalne centralne banke v kapitalnem ključu se izračuna po analogiji s prvim odstavkom 29. člena ter v skladu z drugim odstavkom 29. člena tega statuta. Referenčna obdobja, ki se uporabljajo za statistične podatke, so enaka tistim, ki so se uporabila za zadnjo petletno uskladitev ponderjev po tretjem odstavku 29. člena tega statuta.

49. člen

Izjeme od 32. člena tega statuta

- (1) Če po začetku tretje faze Svet Evropske centralne banke odloči, da uporaba 32. člena tega statuta bistveno spremeni relativni prihodkovni položaj nacionalnih centralnih bank, se znesek prihodka, ki se jim porazdeli v skladu z 32. členom tega statuta, zmanjša za enoten odstotek, ki v prvem poslovnem letu po začetku tretje faze ne sme presegati 60 % in se za vsako nadaljnje poslovno leto zmanjša za najmanj 12 odstotnih točk.
- (2) Prejšnji odstavek se uporablja največ pet poslovnih let po začetku tretje faze.

50. člen

Menjava bankovcev v valutah držav članic

Po nepreklicni določitvi deviznih tečajev v skladu s tretjim odstavkom III-198. člena Ustave Svet Evropske centralne banke stori vse potrebno, da nacionalne centralne banke zamenjajo bankovce v valutah držav članic z nepreklicno določenimi deviznimi tečaji po njihovi nominalni vrednosti.

51. člen

Uporaba prehodnih določb

Če gre za državo članico s posebno ureditvijo in dokler take države članice obstajajo, se uporabljajo določbe od 42. do 47. člena tega statuta.

5. PROTOKOL O STATUTU EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO oblikovati Statut Evropske investicijske banke, predviden v III-393. členu Ustave –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Ustanovi se Evropska investicijska banka iz III-393. člena Ustave (v nadaljnjem besedilu „banka“), ki opravlja naloge in izvaja dejavnosti v skladu z Ustavo in s tem statutom.

2. člen

Naloga banke je opredeljena v III-394. členu Ustave.

3. člen

V skladu s III-393. členom Ustave so člani banke države članice.

4. člen

(1) Kapital banke je 163 653 737 000 eurov, države članice pa so vpisale naslednje deleže:

Nemčija	26 649 532 500
Francija	26 649 532 500
Italija	26 649 532 500
Združeno kraljestvo	26 649 532 500
Španija	15 989 719 500
Belgija	7 387 065 000
Nizozemska	7 387 065 000
Švedska	4 900 585 500
Danska	3 740 283 000
Avstrija	3 666 973 500
Poljska	3 411 263 500
Finska	2 106 816 000

Grčija	2 003 725 500
Portugalska	1 291 287 000
Česka	1 258 785 500
Madžarska	1 190 868 500
Irska	935 070 000
Slovaška	428 490 500
Slovenija	397 815 000
Litva	249 617 500
Luksemburg	187 015 500
Ciper	183 382 000
Latvija	152 335 000
Estonija	117 640 000
Malta	69 804 000

Države članice jamčijo le do višine svojega deleža v vpisanem kapitalu in ne v vplačanem kapitalu.

- (2) Vključitev nove članice povzroči povečanje vpisanega kapitala v višini prispevka nove članice.
- (3) Svet guvernerjev lahko soglasno odloči, da se vpisani kapital poveča.
- (4) Deleža posamezne članice v vpisanem kapitalu ni mogoče prenesti, zastaviti ali zaseči.

5. člen

- (1) Države članice vplačajo vpisani kapital v višini povprečno 5 % zneskov iz prvega odstavka prejšnjega člena.
- (2) V primeru povečanja vpisanega kapitala Svet guvernerjev soglasno določi odstotek, ki ga je treba vplačati, ter način plačila. Gotovinska vplačila se opravijo izključno v eurih.
- (3) Svet direktorjev lahko zahteva plačilo preostanka vpisanega kapitala, kolikor je to potrebno za izpolnitev obveznosti banke.

Vsaka država članica izvede vplačilo sorazmerno s svojim deležem v vpisanem kapitalu.

6. člen

Banko upravljajo in vodijo Svet guvernerjev, Svet direktorjev in Upravni odbor.

7. člen

(1) Svet guvernerjev sestavljajo ministri, ki jih imenujejo države članice.

(2) Svet guvernerjev sprejema splošne direktive o kreditni politiki banke v skladu s cilji Unije.

Svet guvernerjev zagotavlja, da se te direktive izvajajo.

(3) Poleg tega Svet guvernerjev:

- a) odloča o povečanju vpisanega kapitala v skladu s tretjim odstavkom 4. člena in drugim odstavkom 5. člena tega statuta;
- b) za namene prvega odstavka 9. člena tega statuta opredeli načela, ki veljajo za posle financiranja v okviru nalog banke;
- c) izvaja pooblastila iz 9. in 11. člena tega statuta glede imenovanja in razrešitve članov Sveta direktorjev in Upravnega odbora ter pooblastila iz drugega pododstavka prvega odstavka 11. člena tega statuta;
- d) v skladu s prvim odstavkom 16. člena tega statuta odloča o odobritvi financiranja za naložbene posle, ki naj bi se v celoti ali delno izvedli izven ozemlja držav članic;
- e) odobri letna poročila Sveta direktorjev;
- f) odobri letne bilance stanja in bilance uspeha;
- g) odobri poslovnik banke;
- h) izvaja druge pristojnosti, dodeljene s tem statutom.

(4) Svet guvernerjev lahko v okviru Ustave in tega statuta soglasno sprejema vse odločitve glede začasne ustavitve dejavnosti banke in njene morebitne likvidacije.

8. člen

(1) Če v tem statutu ni določeno drugače, odloča Svet guvernerjev z večino svojih članov. Ta večina mora predstavljati vsaj 50 % vpisanega kapitala.

Za kvalificirano večino je potrebnih osemnajst glasov za in 68 % vpisanega kapitala.

(2) Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

9. člen

(1) Svet direktorjev odloča o odobritvi financiranja, zlasti v obliki posojil in jamstev ter najemanja posojil; določa obrestne mere za posojila ter provizije in druge dajatve. Na podlagi sklepa, sprejetega s kvalificirano večino, lahko nekatere svoje pristojnosti prenese na Upravni odbor. Za prenos teh pristojnosti določi pogoje in nadzira njegovo izvajanje.

Svet direktorjev nadzoruje, da je banka pravilno vodena; zagotavlja skladnost poslovanja banke z Ustavo in statutom ter s splošnimi direktivami, ki jih sprejema Svet guvernerjev.

Ob koncu proračunskega leta Svet direktorjev Svetu guvernerjev predloži poročilo in ga po njegovi odobritvi objavi.

(2) Svet direktorjev sestavlja 26 direktorjev in 16 namestnikov direktorjev.

Direktorje imenuje Svet guvernerjev za pet let, po enega predlaga vsaka država članica in enega predlaga Komisija.

Namestnike direktorjev imenuje Svet guvernerjev za pet let, kakor sledi:

- dva namestnika predlaga Zvezna republika Nemčija,
- dva namestnika predlaga Francoska republika,
- dva namestnika predlaga Italijanska republika,
- dva namestnika predlaga Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagata Kraljevina Španije in Portugalska republika,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Kraljevina Belgija, Veliko vojvodstvo Luksemburg in Kraljevina Nizozemska,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Kraljevina Danska, Helenska republika in Irska,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Republika Avstrija, Republika Finska in Kraljevina Švedska,

- tri namestnike v medsebojnem soglasju predlagajo Češka republika, Republika Estonija, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Republika Malta, Republika Poljska, Republika Slovenija in Slovaška republika,
- enega namestnika predlaga Komisija.

Svet direktorjev kooptira šest strokovnjakov brez pravice glasovanja: tri kot člane in tri kot namestnike.

Direktorji in namestniki so lahko ponovno imenovani.

Ureditev glede udeležbe na sestankih Sveta direktorjev ter določbe, ki veljajo za namestnike in kooptirane strokovnjake, se opredelijo v poslovniku.

Seje Sveta direktorjev vodi predsednik ali v njegovi odsotnosti eden od podpredsednikov Upravnega odbora, ki pa ne glasuje.

Člani Sveta direktorjev so izbrani med osebami, katerih neodvisnost in usposobljenost sta nedvomni. Odgovorni so izključno banki.

(3) Če direktor ne izpolnjuje več potrebnih pogojev za opravljanje svojih nalog, ga lahko Svet guvernerjev, ki odloča s kvalificirano večino, razreši.

Če letno poročilo ni odobreno, Svet direktorjev odstopi.

(4) Mesto, izpraznjeno zaradi smrti ali prostovoljnega odstopa, razrešitve ali kolektivnega odstopa, se zapolni v skladu z določbami drugega odstavka tega člena. Razen ob zamenjavi Sveta direktorjev v celoti so člani nadomeščeni za preostanek njihovega mandata.

(5) Svet guvernerjev določi plačilo za člane Sveta direktorjev. Svet guvernerjev določi, katere dejavnosti so nezdržljive s funkcijo direktorja ali namestnika.

10. člen

(1) V Svetu direktorjev ima vsak direktor en glas. Svoj glas lahko vedno prenese, skladno s postopki, ki se določijo s poslovnikom banke.

(2) Če v tem statutu ni določeno drugače, odloča Svet direktorjev z vsaj eno tretjino članov s pravico glasovanja, ki predstavljajo vsaj 50 % vpisanega kapitala. Za kvalificirano večino je potrebnih 18 glasov in 68 % vpisanega kapitala. V poslovniku banke je določeno, koliko članov Sveta direktorjev mora biti navzočih za sklepčnost.

11. člen

(1) Upravni odbor sestavljajo predsednik in osem podpredsednikov, ki jih za šest let imenuje Svet guvernerjev na predlog Sveta direktorjev. Lahko so ponovno imenovani.

Število članov Upravnega odbora lahko Svet guvernerjev soglasno spremeni.

(2) Na predlog Sveta direktorjev, ki odloča s kvalificirano večino, lahko Svet guvernerjev s kvalificirano večino razreši člane Upravnega odbora.

(3) Upravni odbor skrbi za tekoče poslovanje banke pod vodstvom predsednika in nadzorom Sveta direktorjev.

Pripravlja sklepe Sveta direktorjev, vključno s tistimi glede najemanja posojil ter odobravanja financiranja, zlasti v obliki posojil in jamstev. Zagotavlja izvajanje teh sklepov.

(4) Upravni odbor z večino sprejema mnjenja o prošnjah za najem posojila ali odobritev financiranja, zlasti v obliki posojil in jamstev.

(5) Svet guvernerjev določi plačilo za člane Upravnega odbora in določi, katere dejavnosti so nezdržljive z njihovo funkcijo.

(6) Predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik, zastopa banko v sodnih in zunajsodnih zadevah.

(7) Zaposleni pri banki so podrejeni predsedniku. Ta jih sprejema v službo in jim daje odpoved. Pri izbiri zaposlenih mora upoštevati ne le osebne sposobnosti in strokovno usposobljenost, ampak tudi pravično zastopanost državljanov držav članic. V poslovniku se določi organ, ki je pristojen za sprejemanje določb glede zaposlenih.

(8) Upravni odbor in zaposleni banke so odgovorni izključno banki in pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisni.

12. člen

(1) Odbor šestih članov, ki jih na podlagi njihove usposobljenosti imenuje Svet guvernerjev, preverja, ali delovanje banke ustreza najboljši praksi v bančništvu, in je odgovoren za revizijo poročil.

(2) Odbor iz prejšnjega odstavka se vsako leto prepriča o pravilnosti poslovanja in knjigovodstva banke. V ta namen preverja, ali je poslovanje banke potekalo v skladu s formalnostmi in postopki, določenimi v statutu in poslovniku.

(3) Odbor iz prvega odstavka tega člena potrdi, da računovodski izkaz kot tudi drugi finančni podatki v letnem poročilu, ki ga pripravi Svet direktorjev, kažejo resnično in pravo sliko o finančnem položaju banke na aktivni in pasivni strani ter o rezultatih poslovanja in denarnih tokovih v zadevnem poslovnem letu.

(4) V poslovniku se opredeli, kako morajo biti člani odbora usposobljeni ter se določi pogoje njegovega delovanja.

13. člen

Banka se z vsako državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi zadevna država. Pri finančnem poslovanju banka uporablja storitve nacionalne centralne banke zadevne države članice ali drugih finančnih institucij, ki jih potrdi ta država.

14. člen

(1) Banka sodeluje z vsemi mednarodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih.

(2) Banka navezuje koristne stike za sodelovanje z bančnimi in finančnimi institucijami v državah, na katere širi svoje poslovanje.

15. člen

Na zahtevo države članice ali Komisije ali na lastno pobudo Svet guvernerjev razlaga ali dopolnjuje direktive, ki jih je določil v skladu s 7. členom tega statuta, pod enakimi pogoji, kakor so veljali za njihovo sprejetje.

16. člen

(1) V okviru nalog iz III-394. člena Ustave banka odobrava financiranje, zlasti v obliki posojil in jamstev, svojim članom ali zasebnim ali javnim podjetjem za naložbe, ki se bodo izvajale na ozemlju držav članic, če ni na razpolago sredstev iz drugih virov pod razumnimi pogoji.

Vendar lahko banka s sklepom, ki ga s kvalificirano večino sprejme Svet guvernerjev na predlog Sveta direktorjev, odobri financiranje za investicije, ki se bodo v celoti ali delno izvajale zunaj evropskega ozemlja držav članic.

(2) Kolikor je to mogoče, se posojila odobravajo le pod pogojem, da se uporabijo tudi sredstva iz drugih finančnih virov.

(3) Banka postavi kot pogoj za odobritev posojila podjetju ali organizaciji, ki ni država članica, jamstvo države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena, zadostna jamstva ali finančno moč dolžnika.

Poleg tega Svet direktorjev v skladu z načeli, ki jih določi Svet guvernerjev na podlagi člena točke b) tretjega odstavka 7. člena tega statuta, ter kadar tako zahteva izvajanje poslov po III-394. členu

Ustave, s kvalificirano večino določi pogoje za posle financiranja, ki izkazujejo poseben profil tveganja in tako štejejo kot posebne dejavnosti.

(4) Banka lahko jamči za posojila, ki jih najamejo javna ali zasebna podjetja ali organizacije za izvajanje poslov iz III-394. člena Ustave.

(5) Skupni znesek terjatev banke iz odobrenih posojil in jamstev ne sme preseči 250 % vpisanega kapitala, rezerv, nerazporejenih rezervacij in presežka iz bilance uspeha. Ta skupni znesek se zmanjša za vsoto, enako znesku, ki ga je banka vpisala kot kapitalsko udeležbo (ne glede na to, ali je bil vplačan ali ne).

Znesek, ki ga banka plača za kapitalske udeležbe, nikoli ne sme preseči skupne vsote vplačanega vpisanega kapitala, nerazporejenih rezervacij in presežka iz bilance uspeha.

Za posebne dejavnosti banke, o katerih odloča Svet guvernerjev in Svet direktorjev v skladu s tretjim odstavkom 18. člena tega statuta, velja izjema, po kateri je zanje v rezervi treba predvideti posebno razporeditev.

Ta odstavek se uporablja tudi za konsolidirane računovodske izkaze banke.

(6) Banka se zavaruje pred tečajnimi tveganji tako, da v posojilne in garancijske pogodbe vključi klavzule, ki jih šteje za primerne.

17. člen

(1) Obrestne mere za posojila banke ter provizije in druge dajatve se prilagodijo prevladujočim pogojem na trgu kapitala in izračunajo tako, da prihodek, ki iz njih izhaja, omogoča banki izpolnjevanje njenih obveznosti, kritje njenih stroškov in tveganj ter oblikovanje rezervnega sklada po 22. členu tega statuta.

(2) Banka ne daje popustov na obrestne mere. Če je glede na naravo naložbe, ki se financira, zmanjšanje obrestne mere zaželeno, lahko zadevna država članica ali kdo tretji odobri pomoč za plačilo obresti, kolikor je to skladno s III-167. členom Ustave.

18. člen

Pri svojih poslih financiranja banka upošteva naslednja načela:

(1) Zagotavlja, da se sredstva uporabljajo kar najbolj racionalno v interesu Unije.

Posojila ali jamstva lahko odobrava le:

- a) kadar se pri naložbah podjetij iz proizvodnega sektorja izplačevanje obresti in amortizacije zagotavlja iz dobička iz poslovanja, pri drugih investicijah pa s prevzemom obveznosti države članice, v kateri poteka naložba, ali na kakšen drug način; in v primeru drugih naložb in

- b) kadar izvajanje naložbe prispeva k povečanju ekonomske produktivnosti na splošno in spodbuja oblikovanje ali delovanje notranjega trga.
- (2) Banka ne sme pridobiti deležev v podjetjih ali prevzeti odgovornosti pri njihovem poslovanju, razen če to ne zagotavlja zaščite njenih pravic pri povrnitvi terjatev.
- Vendar Svet direktorjev v skladu z načeli, ki jih določi Svet guvernerjev na podlagi točke b) tretjega odstavka 7. člena tega statuta, ter kadar tako zahteva izvajanje poslov po III-394. členu Ustave, s kvalificirano večino določi pogoje za kapitalsko udeležbo v gospodarskih družbah, kolikor je to – praviloma kot dopolnilo posojilu ali jamstvu – potrebno zaradi financiranja naložbe ali programa.
- (3) Svoje terjatve lahko odstopi na trgu kapitala in v ta namen lahko zahteva od dolžnikov, da izdajo obveznice ali druge vrednostne papirje.
- (4) Banka ali države članice ne smejo postavljati pogojev, ki bi določali, da je treba posojene zneske porabiti v določeni državi članici.
- (5) Kot pogoj za odobritev posojila lahko banka zahteva razpis mednarodnih natečajev.
- (6) Banka ne sme niti v celoti niti delno financirati naložb, ki jim nasprotuje država članica, na ozemlju katere naj bi se izvajale.
- (7) Banka lahko v dopolnilo svoji posojilni dejavnosti pod pogoji, ki jih s kvalificirano večino in v skladu s tem statutom določi Svet guvernerjev, zagotavlja storitve tehnične pomoči.

19. člen

- (1) Vsako podjetje ali oseba javnega ali zasebnega prava lahko banko neposredno zaprosi za financiranje. Prav tako se prošnje lahko naslovijo na banko bodisi prek Komisije ali države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena.
- (2) Za prošnje, ki so naslovljene prek Komisije, se pridobi mnenje države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena. Za prošnje, naslovljene prek države članice, se pridobi mnenje Komisije. Prošnje, ki jih neposredno vložijo podjetja, se predložijo zadevni državi članici in Komisiji.

Zadevna država članica in Komisija pripravita mnenje najpozneje v dveh mesecih. Če banka v tem času ne dobi odgovora, se šteje, da glede zadevne naložbe ni ugovorov.

- (3) Svet direktorjev odloča o poslih financiranja, ki mu jih predloži Upravni odbor.

(4) Upravni odbor preveri, ali so posli financiranja, ki so mu bili predloženi, v skladu s tem statutom, zlasti s 16. in 18. členom tega statuta. Če se Upravni odbor izreče za posel financiranja, predloži Svetu direktorjev ustrezen predlog. Kot pogoj za pozitivno mnenje lahko postavi zahteve, ki so po njegovem mnenju bistvene. Če se Upravni odbor izreče proti odobritvi financiranja, mora Svetu direktorjev predložiti vse ustrezne dokumente skupaj s svojim mnenjem.

(5) Če Upravni odbor poda negativno mnenje, lahko Svet direktorjev odobri zadevno financiranje le s soglasno odločitvijo.

(6) Če Komisija poda negativno mnenje, lahko Svet direktorjev odobri zadevno financiranje le s soglasno odločitvijo; član Sveta direktorjev, ki je bil imenovan na predlog Komisije, se vzdrži glasovanja.

(7) Če negativno mnenje podata Upravni odbor in Komisija, Svet direktorjev financiranja ne sme odobriti.

(8) V slučaju, da je potrebno posel financiranja, povezan z odobreno naložbo, prestrukturirati zaradi zaščite pravic in interesov banke, Upravni odbor nemudoma sprejme nujne ukrepe, ki jih šteje za potrebne in o katerih mora takoj poročati Svetu direktorjev.

20. člen

(1) Banka si na trgih kapitala sposoja potrebna sredstva za izvajanje svojih nalog.

(2) Banka si na trgih kapitala držav članic lahko sposoja v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za te trge.

Pristojni organi države članice s posebno ureditvijo v smislu prvega odstavka III-197. člena Ustave, lahko temu nasprotujejo le v primeru, da obstaja nevarnost resnih motenj na trgu kapitala te države.

21. člen

(1) Banka lahko uporabi vsa sredstva, ki jih ne potrebuje neposredno za izpolnjevanje svojih obveznosti, pod naslednjimi pogoji:

a) lahko vlaga na denarnih trgih;

b) ob upoštevanju določb drugega odstavka 18. člena tega statuta lahko kupuje ali prodaja vrednostne papirje;

c) lahko opravlja vse druge finančne posle v zvezi s svojimi cilji.

(2) Ne glede na določbe 23. člena tega statuta, banka pri upravljanju svojih naložb ne izvaja devizne arbitraže, ki ni neposredno potrebna za izvajanje njenega posojilnega poslovanja ali za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz najetih posojil ali iz jamstev, ki jih je odobrila.

(3) Banka deluje na področjih iz tega člena v dogovoru s pristojnimi organi ali z nacionalno centralno banko zadevne države članice.

22. člen

(1) Postopno se ustanovi rezervni sklad v višini do 10 % vpisanega kapitala. Če stanje obveznosti banke to upravičuje, lahko Svet direktorjev odloči, da se oblikujejo dodatne rezerve. Dokler rezervni sklad še ni v celoti oblikovan, se polni iz:

- a) obresti za posojila, ki jih banka odobrava iz sredstev, ki jih države članice vplačujejo v skladu s 5. členom tega statuta;
- b) obresti za posojila, ki jih banka odobrava iz prejetih vračil za dana posojila iz prejšnje točke,

kolikor niso te obresti potrebne za izpolnjevanje obveznosti banke in kritje njenih stroškov.

(2) Sredstva rezervnega sklada morajo biti naložena tako, da so kadar koli na razpolago za izpolnjevanje nalog sklada.

23. člen

(1) Banka lahko kadar koli prenese svoja sredstva v valuti države članice, katere valuta ni euro, da bi lahko izvajala finančno poslovanje v skladu z nalogo iz III-394. člena Ustave in ob upoštevanju določb 21. člena tega statuta. Če banka razpolaga z denarnimi ali vnovčljivimi sredstvi v valuti, ki jo potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

(2) Banka ne sme zamenjati svojih sredstev v valuti ene države članice, katere valuta ni euro, v valute tretjih držav brez privolitve te države članice.

(3) Banka lahko prosto razpolaga z delom svojega vplačanega kapitala in z devizami, izposojenimi na tretjih trgih.

(4) Države članice se zavezujejo dati dolžnikom banke na razpolago devize, potrebne za vračilo glavnice in obresti za posojila ter provizije za jamstva, ki jih je banka odobrila za izvedbo naložb na njihovem ozemlju.

24. člen

Če država članica ne izpolnjuje obveznosti članstva iz tega statuta, zlasti obveznosti vplačila svojega deleža v vpisanem kapitalu ali izplačevanja najetih posojil, lahko Svet guvernerjev s kvalificirano večino odloči, da se odobravanje posojil ali jamstev tej državi članici ali njenim državljanom začasno ustavi.

Ta odločitev države članice ali njenih državljanov ne odvezuje obveznosti do banke.

25. člen

- (1) Če Svet guvernerjev odloči, da se poslovanje banke začasno ustavi, se morajo vse njene dejavnosti nemudoma ustaviti, razen tistih, ki so potrebne za zagotovitev pravilnega unovčenja, zaščite in ohranitve njenega premoženja ter za poravnavo njenih obveznosti.
- (2) V primeru likvidacije Svet guvernerjev imenuje likvidatorje in jim da navodila za izvedbo likvidacije. Svet guvernerjev zagotovi zaščito pravic zaposlenih.

26. člen

- (1) Banka ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava notranja zakonodaja. Zlasti lahko pridobiva premičnine in nepremičnine ali z njimi razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku.
- (2) Premoženje banke se ne more na kakršen koli način zaseči ali razlastiti.

27. člen

- (1) Spore med banko na eni strani in njenimi upniki, dolžniki in drugimi osebami na drugi strani rešujejo pristojna nacionalna sodišča, razen kadar je bila pristojnost prenesena na Sodišče Evropske unije. Banka lahko v vsaki pogodbi predvidi arbitražo.
- (2) Banka ima naslov za vročitve v vsaki državi članici. Vendar pa lahko v vsaki pogodbi določi poseben naslov za vročitve.
- (3) Premoženje in sredstva banke so lahko predmet zasega ali prisilne izvršbe samo na podlagi odločbe sodišča.

28. člen

- (1) Svet guvernerjev se lahko soglasno odloči ustanoviti hčerinske družbe ali druge subjekte, ki so finančno samostojne pravne osebe.
- (2) Svet guvernerjev soglasno sprejme statute teles iz prejšnjega odstavka, ki opredeljujejo predvsem njihove cilje, sestavo, kapital, članstvo, kraj sedeža, finančne vire, načine posredovanja in pravila o revidiranju kakor tudi njihove odnose z organi banke.
- (3) Banka lahko sodeluje pri upravljanju teh teles in prispeva v njihov vpisani kapital do višine, ki jo soglasno določi Svet guvernerjev.
- (4) Za telesa iz prvega odstavka tega člena, kolikor se za njih uporablja pravo Unije, za člane njihovih organov pri opravljanju njihovih nalog ter za njihove zaposlene se uporablja Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske unije pod enakimi pogoji kot za banko.

Vendar pa se za tiste dividende, kapitalske donose ali druge oblike prihodkov iz takih teles, do katerih so upravičeni člani, razen Evropske unije in banke, še naprej uporabljajo davčne določbe ustrezne zakonodaje.

(5) Sodišče Evropske unije v mejah, določenih naknadno, odloča v sporih glede ukrepov, ki jih sprejemajo organi telesa, za katerega se uporablja pravo Unije. Postopek zoper te ukrepe lahko sproži vsak član takega telesa ali države članice pod pogoji, določenimi v III-365. členu Ustave.

(6) Svet guvernerjev lahko soglasno odloči, da se zaposlenim v telesih, za katere se uporablja pravo Unije, omogoči v skladu z ustreznimi internimi postopki dostop do sistemov, ki so skupni z banko.

6. PROTOKOL O DOLOČITVI SEDEŽEV INSTITUCIJ TER NEKATERIH ORGANOV, URADOV, AGENCIJ IN SLUŽB EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU III-432. člena Ustave,

OB SKLICEVANJU IN POTRDITVI sklepa z dne 8. aprila 1965, vendar ne glede na odločitve glede sedeža institucij, organov, uradov, agencij in služb v prihodnosti –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Edini člen

1. Evropski parlament ima sedež v Strasbourgu, kjer poteka 12 mesečnih plenarnih zasedanj, vključno s proračunskim zasedanjem. Dodatna plenarna zasedanja potekajo v Bruslju. Odbori Evropskega parlamenta se sestajajo v Bruslju. Generalni sekretariat Evropskega parlamenta in njegove službe ostanejo v Luxembourggu.
 2. Svet ima sedež v Bruslju. V mesecu aprilu, juniju in oktobru so seje Sveta v Luxembourggu.
 3. Komisija ima sedež v Bruslju. Službe, navedene v 7., 8. in 9. členu Sklepa z dne 8. aprila 1965, se nahajajo v Luxembourggu.
 4. Sodišče Evropske unije ima sedež v Luxembourggu.
 5. Evropska centralna banka ima sedež v Frankfurtu na Majni.
 6. Računsko sodišče ima sedež v Luxembourggu.
 7. Odbor regij ima sedež v Bruslju.
 8. Ekonomsko-socialni odbor ima sedež v Bruslju.
 9. Evropska investicijska banka ima sedež v Luxembourggu.
 10. Europol ima sedež v Haagu.
-

7. PROTOKOL O PRIVILEGIJAH IN IMUNITETAH EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU, da skladno s III-434. členom Ustave, Unija na ozemljih držav članic uživa privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, priloženih Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

I. POGLAVJE

NEPREMIČNINE, SREDSTVA, PREMOŽENJE IN POSLOVANJE UNIJE

1. člen

Prostori in stavbe Unije so nedotakljivi. Ne smejo se preiskovati, zaseči, zapleniti ali razlastiti. Nepremičnine in premoženje Unije ne morejo biti predmet upravnega ali sodnega prisilnega ukrepa brez dovoljenja Sodišča.

2. člen

Arhivi Unije so nedotakljivi.

3. člen

Unija, njena sredstva, prihodki in drugo premoženje so oproščeni vseh neposrednih davkov.

Vlade držav članic vsakokrat, ko je mogoče, sprejmejo ustrezne ukrepe za odpustitev ali vračilo zneskov posrednih davkov ali davkov na promet, ki so vključeni v ceno nepremičnine ali premičnine, če Unija za svoje službene potrebe izvede večje nakupe, katerih cena vključuje tovrstne davke. Vendar pa uporaba teh ukrepov ne sme povzročiti izkrivljanja konkurence v Uniji.

Ne odobri se oprostitev za davke in dajatve, ki so le plačilo za zagotavljanje javnih storitev.

4. člen

Unija je oproščena vseh carin, prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu za predmete, namenjene službeni uporabi. Tako uvoženih predmetov se na ozemlju države, v katero so bili uvoženi, ne sme odplačno ali neodplačno odstopiti, razen pod pogoji, ki jih je odobrila vlada te države.

Unija je oproščena tudi vseh carin ter prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu za svoje publikacije.

II. POGLAVJE

KOMUNICIRANJE IN PREPUSTNICE

5. člen

Pri uradnem komuniciranju in prenosu vseh svojih dokumentov uživajo institucije Unije na ozemlju vsake države članice tako obravnavanje, kakršno ta država daje diplomatskim predstavništvom.

Uradnega dopisovanja in drugega uradnega komuniciranja institucij Unije se ne sme cenzurirati.

6. člen

Članom in uslužbencem institucij Unije lahko predsedniki teh institucij izdajo prepustnice v obliki, ki jo bo določila evropska uredba Sveta, sprejeta z navadno večino in ki jih organi držav članic priznajo kot veljavne potne dokumente. Te prepustnice se izdajo uradnikom in drugim uslužbencem pod pogoji, določenimi v kadrovskih predpisih za uradnike in pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije.

Komisija lahko sklepa sporazume, na podlagi katerih so te prepustnice priznane kot veljavni potni dokumenti na ozemlju tretjih držav.

III. POGLAVJE

ČLANI EVROPSKEGA PARLAMENTA

7. člen

Prostega gibanja članov Evropskega parlamenta do kraja zasedanja Evropskega parlamenta ali nazaj se ne sme upravno ali kako drugače omejevati.

Člani Evropskega parlamenta uživajo pri carinskem in deviznem nadzoru:

- a) enake olajšave, kot jih njihove vlade podeljujejo visokim uradnikom, ko potujejo v tujino zaradi začasne uradne naloge;
- b) enake olajšave, kot jih vlade drugih držav članic podeljujejo predstavnikom tujih vlad načasni uradni nalogi.

8. člen

Zoper člana Evropskega parlamenta se ne sme začeti preiskave, ne sme biti priprt niti se zoper njega ne sme začeti sodnega postopka zaradi mnenja ali glasu, ki ga je izrekel pri opravljanju svojih dolžnosti.

9. člen

Med zasedanjem Evropskega parlamenta njegovi člani:

- a) uživajo na ozemlju svoje države imunitete, priznane članom parlamenta te države;
- b) na ozemlju vseh drugih držav članic ne morejo biti priprti ali v sodnem postopku.

Za člane velja imuniteta tudi medtem, ko potujejo do kraja zasedanja Evropskega parlamenta in nazaj.

Kadar je član zaloten pri storitvi kaznivega dejanja, sklicevanje na imuniteto ni mogoče in Evropskemu parlamentu ne preprečuje uresničevanja pravice do odvzema imunitete svojemu članu.

IV. POGLAVJE

PREDSTAVNIKI DRŽAV ČLANIC, KI SODELUJEJO PRI DELU INSTITUCIJ UNIJE

10. člen

Predstavniki držav članic, ki sodelujejo pri delu institucij Unije, njihovi svetovalci in tehnični strokovnjaki pri opravljanju svojih nalog in medtem, ko potujejo do kraja zasedanja in nazaj, uživajo običajne privilegije, imunitete in olajšave.

Ta člen se uporablja tudi za člane posvetovalnih organov Unije.

V. POGLAVJE

URADNIKI IN DRUGI USLUŽBENCI UNIJE

11. člen

Na ozemlju vsake države članice in ne glede na njihovo državljanstvo, uradniki in drugi uslužbenci Unije:

- a) uživajo, ob upoštevanju določb Ustave, ki se nanašajo na odgovornost uradnikov in drugih uslužbencev do Unije, in ob upoštevanju pristojnosti Sodišča v sporih med Unijo in njenimi uradniki in drugimi uslužbenci, imuniteto pred sodnimi postopki za dejanja, storjena pri opravljanju uradnih dolžnosti, vključno z izgovorjenimi ali zapisanimi besedami. To imuniteto

uživajo tudi po prenehanju funkcije;

- b) zanje ter za njihove zakonce in vzdrževane družinske člane ne veljajo niti omejitve glede priseljevanja niti formalnosti glede registriranja tujcev;
- c) uživajo enake olajšave, kot jih imajo običajno uradniki mednarodnih organizacij glede monetarnih ali deviznih predpisov;
- d) imajo pravico, da brez dajatev uvozijo pohištvo in druge predmete za osebno uporabo, ko prvič prevzemajo dolžnost v zadevni državi, in jih potem ob prenehanju dolžnosti v tej državi brez dajatev ponovno izvozijo; v obeh primerih pod pogoji, ki jih vlada države, v kateri uresničujejo to pravico, šteje za potrebne;
- e) imajo pravico uvoziti brez dajatev avtomobil za osebno uporabo, pridobljen v državi njihovega zadnjega prebivališča ali države njihovega državljanstva, pod pogoji, ki veljajo na domačem trgu te države, ter ga ponovno izvoziti brez dajatev, v obeh primerih pod pogoji, ki jih vlada države, v kateri uresničujejo to pravico, šteje za potrebne.

12. člen

Uradniki in drugi uslužbenci Unije so dolžni plačevati davek v korist Unije od plač, mezd in prejemkov, ki jih prejema od Unije, v skladu s pogoji in postopki, ki jih določa evropski zakon. Ta zakon se sprejme po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

Uradniki in drugi uslužbenci Unije so oproščeni nacionalnih davkov od plač, mezd in prejemkov, ki jih izplačuje Unija.

13. člen

Pri izvajanju davka od dohodka, od premoženja in od dediščin ter pri uporabi konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja, sklenjenih med državami članicami Unije, se za uradnike in druge uslužbence Unije, ki imajo izključno zaradi opravljanja svojih dolžnosti v službi Unije prebivališče na ozemlju države članice, ki ni država njihovega davčnega domicila v času, ko nastopijo službo pri Uniji, šteje tako v državi njihovega dejanskega prebivališča kot v državi njihovega davčnega domicila, da so obdržali domicil v slednji državi, če je ta država članica Unije. Ta določba se uporablja tudi za zakonca, kolikor ta sam ne opravlja pridobitne dejavnosti, in za vzdrževane otroke, za katere skrbijo osebe iz tega člena.

Premičnine oseb iz prejšnjega odstavka, ki so na ozemlju države bivanja, so v tej državi oproščene davka od dediščin. Pri odmeri tega davka se ob upoštevanju pravic tretjih držav in ob morebitni uporabi določb mednarodnih konvencij o dvojnem obdavčevanju šteje, da se take premičnine nahajajo na ozemlju države davčnega domicila.

Pri uporabi določb tega člena se ne upošteva domicil, pridobljen izključno zaradi opravljanja dolžnosti v službi drugih mednarodnih organizacij.

14. člen

Sistem socialnovarstvenih dajatev za uradnike in druge uslužbence Unije določi evropski zakon. Ta zakon se sprejme po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

15. člen

Evropski zakon določi kategorije uradnikov in drugih uslužbencev Unije, za katere se v celoti ali delno uporabljajo določbe 11. člena, drugega odstavka 12. člena in 13. člena tega protokola. Ta zakon se sprejme po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

Vladam držav članic se redno sporočajo imena, službeni položaji in naslovi uradnikov in drugih uslužbencev, vključenih v take kategorije.

VI. POGLAVJE

PRIVILEGIJI IN IMUNITETE PREDSTAVNIŠTEV TRETJIH DRŽAV PRI UNIJI

16. člen

Država članica, na ozemlju katere ima Unija sedež, priznava predstavništvom tretjih držav, ki so akreditirane pri Uniji, običajne diplomatske privilegije in imunitete.

VII. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

17. člen

Uradnikom in drugim uslužbencem Unije se priznajo privilegiji, imunitete in olajšave izključno v interesu Unije.

Vsaka institucija Unije mora uradniku ali drugemu uslužbencu odvzeti priznano imuniteto, kadar meni, da odvzem imunitete ni v nasprotju z interesi Unije.

18. člen

Institucije Unije sodelujejo s pristojnimi organi zadevnih držav članic pri uporabi tega protokola.

19. člen

11. do 14. člen in 17. člen tega protokola se uporabljajo za člane Komisije.

20. člen

11. do 14. člen in 17. člen tega protokola se uporabljajo za sodnike, generalne pravobranilce, sodne tajnike in pomožne poročevalce Sodišča Evropske unije, ne glede na določbe 3. člena Protokola o statutu Sodišča Evropske unije, ki se nanaša na imuniteto sodnikov in generalnih pravobranilcev pred sodnimi postopki.

11. do 14. člen in 17. člen tega protokola se uporabljajo tudi za člane Računskega sodišča.

21. člen

Ta protokol se uporablja tudi za Evropsko centralno banko, za člane njenih organov in zaposlene, ne glede na Protokol o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

Poleg tega je Evropska centralna banka oproščena vseh davkov in podobnih dajatev ob povečanju svojega kapitala ter raznih formalnosti, ki so s tem lahko povezane v državi, v kateri ima banka sedež. Dejavnosti banke in njenih organov, ki se izvajajo v skladu s statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, niso predmet kakršnih koli prometnih davkov.

22. člen

Ta protokol se uporablja tudi za Evropsko investicijsko banko, za člane njenih organov, njene zaposlene in za predstavnike držav članic, ki sodelujejo pri njenem delu, ne glede na Protokol o statutu banke.

Poleg tega je Evropska investicijska banka oproščena vseh davkov in podobnih dajatev ob povečanju svojega kapitala ter raznih formalnosti, ki so s tem lahko povezane v državi, v kateri ima banka sedež. Ob njenem prenehanju delovanja ali likvidaciji prav tako ni nikakršnih dajatev. Dejavnosti banke in njenih organov, ki se izvajajo v skladu z njenim statutom, pa tudi niso predmet kakršnih koli prometnih davkov.

8. PROTOKOL O POGODBAH IN AKTIH O PRISTOPU KRALJEVINE DANSKE, IRSKE IN ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE, HELENSKE REPUBLIKE, KRALJEVINE ŠPANJE IN PORTUGALSKE REPUBLIKE TER REPUBLIKE AVSTRIJE, REPUBLIKE FINSKE IN KRALJEVINE ŠVEDSKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU NA DEJSTVO, da so Kraljevina Danska, Irska in Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske pristopile k Evropskim skupnostim 1. januarja 1973; da je Helenska republika pristopila k Evropskim skupnostim 1. januarja 1981; da sta Kraljevina Španija in Portugalska republika pristopili k Evropskim skupnostim 1. januarja 1986; da so Republika Avstrija, Republika Finska in Kraljevina Švedska k Evropskim skupnostim in Evropski uniji, ustanovljeni s pogodbo o Evropski uniji, pristopile 1. januarja 1995,

GLEDE NA TO, da je v drugem odstavku IV-437. člena Ustave predvidena razveljavitev pogodb o zgoraj omenjenih pristopih,

GLEDE NA TO, da mnoge določbe teh pristopnih pogodb in aktov, ki so priloženi k tem pogodbam o pristopu, ostajajo relevantne; da je v drugem odstavku IV-437. člena Ustave določeno, da morajo biti takšne določbe navedene v protokolu ali se je treba nanje v protokolu sklicevati, da bi ostale v veljavi in bi se njihovi pravni učinki ohranili,

GLEDE NA TO, da je treba te določbe ustrezno tehnično prilagoditi, če naj bodo združljive z Ustavo, ne da bi se s tem spremenili njihovi pravni učinki –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

I. NASLOV

SKUPNE DOLOČBE

1. člen

Pravice in obveznosti iz pristopnih pogodb iz točk a) do d) drugega odstavka IV-437. člena Ustave so začele učinkovati pod pogoji, določenimi v teh pogodbah, na naslednje datume:

- a) 1. januarja 1973 Pogodba o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske;
- b) 1. januarja 1981 Pogodba o pristopu Helenske republike;
- c) 1. januarja 1986 Pogodba o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike;

d) 1. januarja 1995 Pogodba o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

2. člen

(1) Države iz prejšnjega člena morajo pristopiti k naslednjim sporazumom in konvencijam, sklenjenim pred njihovim pristopom, kolikor taki sporazumi ali konvencije še vedno veljajo:

- a) k sporazumom ali konvencijam, ki so sklenjeni med drugimi državami članicami na temelju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ali Pogodbe o Evropski uniji ali ki so neločljivo povezani z doseganjem ciljev iz teh pogodb v zvezi z delovanjem Skupnosti ali Unije ali so povezani z njihovimi dejavnostmi;
- b) k sporazumom ali konvencijam, ki jih druge države članice, ki ukrepajo skupaj z Evropskimi skupnostmi, sklenejo z eno ali več tretjimi državami ali mednarodno organizacijo ter k sporazumom, ki se na omenjene sporazume in konvencije navezujejo. Unija in druge države članice državam pristopnicam iz prejšnjega člena pri tem pomagajo.

(2) Države pristopnice iz prejšnjega člena sprejmejo ustrezne ukrepe, kadar je potrebno, da svoj položaj v razmerju do mednarodnih organizacij in do mednarodnih sporazumov, katerih stranke so tudi Unija ali Evropska skupnost za atomsko energijo ali druge države članice, prilagodijo glede na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz njihovega pristopa.

3. člen

Določbe aktov o pristopu, katerih namen ali učinek je, drugače kakor v obliki prehodnega ukrepa, razveljaviti ali spremeniti akte, ki so jih sprejele institucije, organi, uradi ali agencije Skupnosti ali Evropske unije, ustanovljene s Pogodbo o Evropski uniji, kakor jih razlagata Sodišče Evropskih skupnosti in Sodišče prve stopnje, ostanejo v veljavi ob upoštevanju drugega odstavka tega člena.

Te določbe imajo isto pravno naravo kakor akti, ki jih razveljavljajo ali spreminjajo, in zanje veljajo enaka pravila kot za omenjene akte.

4. člen

Besedila aktov institucij, organov, uradov ali agencij Evropskih skupnosti ali Evropske unije, ustanovljenih s Pogodbo o Evropski uniji, ki so bila sprejeta pred pristopi iz 1. člena tega protokola in ki so bila naknadno sestavljena v angleškem in danskem jeziku, v grškem jeziku, v španskem in portugalskem jeziku ter v finskem in švedskem jeziku, so od datuma vsakokratnega pristopa iz 1. člena tega protokola verodostojna pod enakimi pogoji kakor besedila, sestavljena in verodostojna v drugih jezikih.

5. člen

Z evropskim zakonom Sveta se lahko razveljavijo prehodne določbe iz tega protokola, ki se več ne uporabljajo. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

II. NASLOV

DOLOČBE IZ AKTA O POGOJIH PRISTOPA KRALJEVINE DANSKE, IRSKE IN ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE

1. ODDELEK

Določbe o Gibraltarju

6. člen

(1) Akti institucij, ki se nanašajo na proizvode iz Priloge I Ustave in na proizvode, za katere se zaradi izvajanja skupne kmetijske politike pri uvozu v Unijo uporabljajo posebna pravila, kot tudi akti o usklajevanju zakonodaj držav članic o prometnih davkih, se ne uporabljajo za Gibraltar, razen če Svet z evropskim sklepom ne odloči drugače. Svet odloča soglasno na predlog Komisije.

(2) Gibraltar obdrži položaj, ki je določen v VI. točki Priloge II ⁽¹⁾ Akta o pogojih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske.

2. ODDELEK

Določbe o Ferskih otokih

7. člen

Danski državljani s stalnim prebivališčem na Ferskih otokih se štejejo za državljane države članice v smislu Ustave šele od datuma, ko se Ustava začne uporabljati na omenjenih otokih.

⁽¹⁾ UL L 73, 27.3.1972, str. 47.

3. ODDELEK

Določbe o Kanalskih otokih in otoku Man

8. člen

(1) Pravila Unije o carinskih zadevah in količinskih omejitvah, predvsem carine, dajatve z enakim učinkom in skupna carinska tarifa, se na Kanalskih otokih in na otoku Man uporabljajo pod enakimi pogoji kakor v Združenem kraljestvu.

(2) V zvezi s kmetijskimi proizvodi in z iz njih predelanimi proizvodi, za katere se uporablja poseben trgovinski režim, se za tretje države uporabljajo prelevmani in drugi uvozni ukrepi, ki so predpisani s predpisi Unije in ki jih uporablja Združeno kraljestvo.

Uporabljajo se tudi določbe predpisov Unije, ki so potrebne za omogočanje prostega pretoka in upoštevanja normalnih pogojev konkurence v trgovini s temi proizvodi.

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, po katerih se na teh ozemljih uporabljajo predpisi iz tega in prejšnjega pododstavka.

9. člen

Pravo Unije ne vpliva na pravice, ki jih uživajo prebivalci ozemelj iz prejšnjega člena v Združenem kraljestvu. Omenjene osebe pa ne uživajo ugodnosti predpisov prava Unije o prostem pretoku oseb in storitev.

10. člen

Določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, ki se uporabljajo za osebe ali podjetja v smislu člena 196 omenjene pogodbe, se uporabljajo za te osebe ali podjetja, če so ustanovljena na ozemljih iz 8. člena tega protokola.

11. člen

Oblasti ozemelj iz 8. člena tega protokola obravnavajo vse fizične in pravne osebe v Uniji enako.

12. člen

Če med uporabo ureditev, opredeljenih v tem oddelku, v odnosih med Unijo in ozemlji iz 8. člena tega protokola nastopijo težave na eni izmed strani, Komisija brez odlašanja predlaga Svetu zaščitne ukrepe, ki se ji zdijo potrebni in določi pogoje njihove uporabe.

Svet v enem mesecu sprejme ustrezne evropske uredbe ali sklepe.

13. člen

Za namene tega oddelka so prebivalci Kanalskih otokov ali otoka Man britanski državljani, ki imajo to državljanstvo zaradi dejstva, da so sami, njihovi starši ali stari starši rojeni, posvojeni, naturalizirani ali prijavljeni na zadevnem otoku. Taka oseba pa se v ta namen ne šteje za prebivalca Kanalskih otokov ali otoka Man, če so ona sama, njeni starši ali stari starši rojeni, posvojeni, naturalizirani ali prijavljeni v Združenem kraljestvu. Prav tako se ne štejejo za prebivalce Kanalskih otokov ali otoka Man, če so imeli kadarkoli pet let običajno prebivališče v Združenem kraljestvu.

O upravnih ukrepih, potrebnih za identificiranje teh oseb, se obvesti Komisijo.

4. ODDELEK

Določbe o izvajanju politike industrializacije in gospodarskega razvoja na Irskem

14. člen

Države članice se seznanjajo, da je irska vlada začela izvajati politiko industrializacije in gospodarskega razvoja, katere cilj je uskladitev življenjskih razmer na Irskem z razmerami v drugih državah članicah in odpravljanje podzaposlenosti ter postopna izravnava regionalnih razlik v stopnjah razvitosti.

Priznavajo, da je v njihovem skupnem interesu, da se cilji takšne politike dosežejo in se strinjajo, da je ustrezno priporočiti institucijam, da v ta namen uporabijo vsa sredstva in postopke, določene v Ustavi, predvsem s primerno uporabo virov Unije, ki so namenjeni uresničevanju njenih ciljev.

Države članice predvsem priznavajo, da bo pri uporabi III-167. in III-168. člena Ustave treba upoštevati cilje gospodarske rasti in izboljšanja življenjske ravni prebivalstva.

5. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije z Dansko

15. člen

(1) Od 1. januarja 1973 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago Danski, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) Od 1. januarja 1973 Danska daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo enako količino znanja iz področij navedenih v tretjem odstavku tega člena. To znanje se podrobno opredeli v dokumentu, ki se pošlje Komisiji. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Področja, na katerih Danska daje znanje na razpolago Skupnosti, so naslednja:

- a) DOR organsko hlajeni reaktor, ki uporablja težko vodo kot moderator;
- b) DT-350, DK-400 visokotlačni reaktorji, ki uporabljajo težko vodo kot moderator;
- c) visokotemperaturna plinska zanka;
- d) sistem merilne opreme in posebna elektronska oprema;
- e) zanesljivost;
- f) fizika reaktorja, dinamika reaktorja in toplotna izmenjava;
- g) preskušanje materialov in opreme v reaktorju.

(4) Danska se zavezuje, da bo Komisiji posredovala vse znanje, ki dopolnjuje poročila, ki jih bo zlasti med obiski osebja Skupnosti ali osebja držav članic v centru Risö poslala pod pogoji, ki bodo določeni sporazumno za vsak primer posebej.

16. člen

(1) Na področjih, na katerih Danska daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavez glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Danska spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

6. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije z Irsko

17. člen

(1) Od 1. januarja 1973 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago Irski, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) Od 1. januarja 1973 Irska znanje, pridobljeno na jedrskem področju na Irskem, ki se razširja omejeno, daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, če ne gre za znanje s strogo komercialno uporabnostjo. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Znanje iz prvega in drugega odstavka tega člena zadeva predvsem študije za razvoj energijskega sektorja in dela z radio-izotopi ter njihovo uporabo v medicini, vključno s problematiko zaščite pred sevanjem.

18. člen

(1) Na področjih, na katerih Irska daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavez glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Irska spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

7. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije Združenim kraljestvom

19. člen

(1) Od 1. januarja 1973 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago

Združenemu kraljestvu, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) S pristopom 1. januarja 1973 Združeno kraljestvo daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo enako količino znanja iz področij, naštetih v seznamu v Prilogi ⁽¹⁾ k Protokolu št. 28 Akta o pogojih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske. To znanje se podrobno opredeli v dokumentu, ki se pošlje Komisiji. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Glede na večji interes Skupnosti na nekaterih področjih Združeno kraljestvo daje poseben poudarek posredovanju znanja z naslednjih področij:

- a) raziskave in razvoj hitrih reaktorjev (vključno z varnostjo);
- b) temeljne raziskave (ki se uporabljajo za vse vrste reaktorjev);
- c) varnost reaktorjev (razen hitrih reaktorjev);
- d) metalurgija, jeklo, cirkonijeve zlitine in beton;
- e) združljivost strukturnih materialov;
- f) proizvodnja poskusnih goriv;
- g) termohidrodinamika;
- h) merilna oprema.

20. člen

(1) Na področjih, na katerih Združeno kraljestvo daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah Skupnosti in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavez glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

⁽¹⁾ UL L 73, 27.3.1972, str. 84.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Združeno kraljestvo spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam, družbam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

III. NASLOV

DOLOČBE IZ AKTA O POGOJIH PRISTOPA HELENSKE REPUBLIKE

1. ODDELEK

Določbe o oprostitvah carin, ki jih Grčija dovoli pri uvozu določenega blaga

21. člen

Helenski republiki III-151. člen Ustave ne preprečuje, da bi ohranila izjeme, dodeljene pred 1. januarjem 1979 na podlagi:

- a) Zakona 4171/61 (splošni ukrepi za razvojno pomoč gospodarstvu države),
- b) Uredbe z zakonsko močjo 2687/53 (naložbe in zaščita tujega kapitala),
- c) Zakona 289/76 (spodbude za pospeševanje razvoja obmejnih regij in urejanje vseh ustreznih vprašanj),

do izteka veljavnosti sporazumov, ki jih je helenska vlada sklenila z upravičenci iz teh ukrepov.

2. ODDELEK

Določbe o obdavčenju

22. člen

Akti iz točke II.2 Priloge VIII ⁽¹⁾ k Aktu o pogojih pristopa Helenske republike se uporabljajo glede Helenske republike pod pogoji, določenimi v navedeni prilogi, z izjemo sklicevanja na točki 9 in 18b te priloge.

⁽¹⁾ UL L 291, 19.11.1979, str. 163.

3. ODDELEK

Določbe o bombažu

23. člen

(1) Ta oddelek zadeva nemikan ali nečesan bombaž, ki sodi pod tarifno podštevilko 5201 00 kombinirane nomenklature.

(2) V Uniji se uvede sistem, katerega namen je predvsem:

- a) podpora proizvodnji bombaža v tistih regijah Unije, kjer je ta pomembna za kmetijsko gospodarstvo;
- b) omogočanje, da zadevni proizvajalci zaslužijo primeren dobiček;
- c) uravnoteženje trga s strukturnimi izboljšavami na ravni nabave blaga in trženja.

(3) Sistem iz prejšnjega odstavka vključuje odobritev pomoči za proizvodnjo.

(4) Da bi proizvajalcem bombaža omogočili koncentracijo dobave in prilagajanje proizvodnje tržnim zahtevam, se uvede sistem, ki bo pospeševal oblikovanje skupin proizvajalcev in federacij takšnih skupin.

Takšen sistem bo urejal dodeljevanje pomoči za spodbujanje oblikovanja in lajšanje delovanja skupin proizvajalcev.

Skupine, ki lahko koristijo ugodnosti tega sistema, morajo:

- a) biti ustanovljene na pobudo proizvajalcev samih;
- b) nuditi zadostno jamstvo za trajanje in učinkovitost njihovega delovanja;
- c) biti priznane v zadevnih državah članicah.

(5) Sistem trgovanja Unije s tretjimi državami ne sme biti prizadet. Predvsem v ta namen ne smejo biti uvedeni ukrepi za omejevanje uvoza.

(6) Evropski zakon Sveta določi potrebne prilagoditve sistema, uvedenega v skladu s tem oddelkom.

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe in sklepe, s katerimi določi splošna pravila, ki so potrebna za izvajanje določb tega oddelka.

Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

4. ODDELEK

Določbe o gospodarskem in industrijskem razvoju Grčije

24. člen

Države članice se seznanjajo, da je helenska vlada začela izvajati politiko industrializacije in gospodarskega razvoja, katere cilj je uskladitev življenjskih razmer v Grčiji z razmerami v drugih državah članicah in odpravljanje podzaposlenosti ter postopna izravnava regionalnih razlik v stopnjah razvitosti.

Priznavajo, da je v njihovem skupnem interesu, da se cilji takšne politike dosežejo.

V ta namen institucije uporabijo vsa sredstva in postopke, določene v Ustavi, predvsem s primerno uporabo virov Unije, ki so namenjeni uresničevanju njenih ciljev.

Države članice predvsem priznavajo, da bo pri uporabi III-167. in III-168. člena Ustave treba upoštevati cilje gospodarske rasti in izboljšanja življenjske ravni prebivalstva.

5. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije z Grčijo

25. člen

(1) Od 1. januarja 1981 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago Helenski republiki, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) Od 1. januarja 1981 Helenska republika znanje, pridobljeno na jedrskem področju v Grčiji, ki se razširja omejeno, daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, če ne gre za znanje s strogo komercialno uporabnostjo. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Znanje iz prvega in drugega odstavka tega člena zadeva predvsem:

- a) študije o uporabi radioizotopov na naslednjih področjih: medicina, kmetijstvo, entomologija in varstvo okolja;
- b) uporabo jedrske tehnologije v arheometriji;
- c) razvoj elektronskih medicinskih naprav;
- d) razvoj postopkov za iskanje radioaktivnih rud.

26. člen

(1) Na področjih, na katerih Helenska republika daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah Skupnosti in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavez glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Helenska republika spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

IV. NASLOV

DOLOČBE IZ AKTA O POGOJIH PRISTOPA KRALJEVINE ŠPANIJE IN PORTUGALSKE REPUBLIKE

1. ODDELEK

Finančne določbe

27. člen

Lastna sredstva, ki izvirajo iz davka na dodano vrednost, se izračunajo in preverijo, kot če bi bili Kanarski otoki ter Ceuta in Melilla vključeni na področje ozemeljske uporabe Šeste direktive Sveta 77/388/EGS z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero.

2. ODDELEK

Določbe o patentih

28. člen

Določbe španske nacionalne zakonodaje o dokaznem bremenu, ki so bile sprejete na podlagi določil odstavka 2 Protokola št. 8 Akta o pogojih pristopa Kraljevine Španije in Portugalske republike, se ne uporabljajo, če se proti imetniku drugega patenta za postopek za izdelavo proizvoda, ki je popolnoma enak tistemu, ki je bil izdelan na podlagi tožnikovega patentiranega postopka, sproži

postopek za ugotavljanje kršitev, če je bil ta drugi patent podeljen pred 1. januarjem 1986.

V primerih, ko se ne uporablja prealitev dokaznega bremena, Kraljevina Španija še naprej zahteva, da kršitev dokaže imetnik patenta. V vseh teh primerih Kraljevina Španija uporablja sodni postopek, imenovan „odvzem-opis“.

„Odvzem-opis“ pomeni postopek, ki je del sistema, omenjenega v prvem in drugem odstavku tega člena, po katerem lahko vsakdo, ki ima pravico sprožiti postopek zaradi kršitve patenta, po pridobitvi sodnega naloga na podlagi svoje zahteve, zahteva natančen opis spornih postopkov, ki ga v prostorih domnevnega kršitelja pripravi sodni izvršitelj ob pomoči strokovnjakov, predvsem s fotokopiranjem tehnične dokumentacije, z ali brez dejanskega odvzema. Ta sodni nalog lahko odredi plačilo varščine, namenjene kritju morebitne odškodnine domnevnemu kršitelju za primer škode, ki jo povzroči „odvzem-opis“.

29. člen

Določbe portugalske nacionalne zakonodaje o dokaznem bremenu, ki so bile sprejete na podlagi določil odstavka 2 Protokola št. 19 Akta o pogojih pristopa Kraljevine Španije in Portugalske republike, se ne uporabljajo, če se proti imetniku drugega patenta za postopek za izdelavo proizvoda, ki je popolnoma enak tistemu, ki je bil izdelan na podlagi tožnikovega patentiranega postopka, sproži postopek za ugotavljanje kršitev, če je bil ta drugi patent podeljen pred 1. januarjem 1986.

V primerih, ko se ne uporablja prealitev dokaznega bremena, Portugalska republika še naprej zahteva, da kršitev dokaže imetnik patenta. V vseh teh primerih Portugalska republika uporablja sodni postopek, imenovan „odvzem-opis“.

„Odvzem-opis“ pomeni postopek, ki je del sistema iz prvega in drugega odstavka, po katerem lahko vsakdo, ki ima pravico sprožiti postopek zaradi kršitve patenta, po pridobitvi sodnega naloga na podlagi svoje zahteve, zahteva natančen opis spornih postopkov, ki ga v prostorih domnevnega kršitelja pripravi sodni izvršitelj ob pomoči strokovnjakov, predvsem s fotokopiranjem tehnične dokumentacije, z ali brez dejanskega odvzema. Ta sodni nalog lahko odredi plačilo varščine, namenjene kritju morebitne odškodnine domnevnemu kršitelju za primer škode, ki jo povzroči „odvzem-opis“.

3. ODDELEK

Določbe o mehanizmu dodatnih odgovornosti v okviru sporazumov o ribolovu, ki jih je Unija sklenila s tretjimi državami

30. člen

(1) Vzpostavljen je poseben sistem za izvajanje delovnih postopkov, ki se opravljajo kot dodatek k ribolovnim dejavnostim plovil, ki plovejo pod zastavo države članice v vodah pod suverenostjo ali v pristojnosti tretje države, v okviru odgovornosti, določenih s sporazumi o ribolovu, ki jih je Unija sklenila z zadevnimi tretjimi državami.

(2) Delovni postopki, ki bi se lahko izvajali dodatno ob ribolovnih dejavnostih pod pogoji in v mejah iz tretjega in četrtega odstavka tega člena, se nanašajo na:

- a) predelavo ribiških proizvodov na ozemlju zadevne tretje države, ki so jih ujela plovila, ki plujejo pod zastavo države članice v vodah te tretje države, v okviru ribolovnih dejavnosti na podlagi sporazuma o ribolovu za dajanje teh proizvodov na trg Unije pod tarifnimi oznakami iz tretjega poglavja skupne carinske tarife;
- b) nakladanje ali pretovarjanje ribiških proizvodov iz tretjega poglavja skupne carinske tarife na plovila, ki plujejo pod zastavo države članice, ki se opravlja v okviru dejavnosti, določenih v takšnem sporazumu o ribolovu, za njihov prevoz in morebitno predelavo za dajanje na trg Unije.

(3) Uvoz v Unijo tistih proizvodov, ki so bili predmet delovnih postopkov iz prejšnjega odstavka, se opravlja z upoštevanjem delne ali popolne opustitve dajatev skupne carinske tarife ali na podlagi posebnega sistema dajatev, pod pogoji in v letno določenih mejah dodatnosti glede na obseg ribolovnih možnosti, ki izhajajo iz zadevnih sporazumov in iz njihovih spremljajočih podrobnosti.

(4) Evropski zakon ali okvirni zakon določi splošna pravila za izvajanje tega sistema, predvsem merila za določanje in porazdeljevanje zadevnih količin.

Podrobna pravila za izvajanje tega sistema in zadevne količine se sprejmejo po postopku iz člena 37 Uredbe (ES) št. 104/2000.

4. ODDELEK

Določbe o Ceuti in o Melilli

1. pododdelek

Splošne določbe

31. člen

(1) Ustava in akti institucij se uporabljajo za Ceuto in Melillo ob upoštevanju izjem iz drugega in tretjega odstavka tega člena ter drugih določb tega oddelka.

(2) Pogoji, pod katerimi se določbe Ustave o prostem pretoku blaga ter akti institucij o carinski zakonodaji in trgovinski politiki uporabljajo za Ceuto in Melillo, so določeni v 3. pododdelku tega oddelka.

(3) Ne glede na posebne določbe 32. člena tega protokola se akti institucij o skupni kmetijski politiki in skupni ribiški politiki ne uporabljajo za Ceuto in Melillo.

(4) Na zahtevo Kraljevine Španije se lahko z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta:

- a) Ceuta in Melilla vključita v carinsko območje Unije;
- b) določijo ustrezni ukrepi za razširitev uporabe veljavnih določb prava Unije tudi na Ceuto in Melillo.

Na predlog, ki ga Komisija da na lastno pobudo, ali na zahtevo države članice, lahko Svet po potrebi sprejme evropski zakon ali okvirni zakon o potrebnih prilagoditvah ureditve, ki se uporablja za Ceuto in Melillo.

Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

2. pododdelek

Določbe glede skupne ribiške politike

32. člen

(1) Ob upoštevanju drugega odstavka tega člena in ne glede na 3. pododdelek se skupna ribiška politika ne uporablja niti za Ceuto niti za Melillo.

(2) Svet na predlog Komisije z večino sprejme evropske zakone, okvirne zakone, uredbe ali sklepe, s katerimi:

- a) določi strukturne ukrepe, ki se lahko sprejmejo v korist Ceute in Melille;
- b) določi ustrezne podrobnosti za popolno ali delno upoštevanje interesov Ceute in Melille pri sprejemanju aktov, ki jih sprejme zaradi pogajanj Unije z namenom obnovitve ali sklenitve sporazumov o ribolovu s tretjimi državami, ter specifičnih interesov Ceute in Melille v okviru mednarodnih konvencij o ribištvi, katerih pogodbenica je Unija.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske zakone, okvirne zakone, uredbe ali sklepe, ki določajo, kadar je primerno, možnosti in pogoje za obojestranski dostop do ribolovnih območij in njihovih virov. Svet odloča soglasno.

(4) Evropski zakoni in okvirni zakoni iz drugega in tretjega odstavka tega člena se sprejmejo po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

3. pododdelek

Določbe o prostem pretoku blaga, carinski zakonodaji in trgovinski politiki

33. člen

(1) Izdelki s poreklom iz Ceute in Melille ter izdelki, ki so uvoženi v Ceuto in Melillo iz tretjih držav po aranžmajih, ki se zanje tam uporabljajo, se ne štejejo za blago, ki izpolnjuje pogoje iz prvega do

tretjega odstavka III-151. člena Ustave, kadar so sproščeni v prosti promet na carinskem območju Unije.

(2) Carinsko območje Unije ne vključuje Ceute in Melille.

(3) Razen če ta pododdelek ne določa drugače, se akti institucij o carinski zakonodaji za zunanjo trgovino uporabljajo pod enakimi pogoji za trgovino med carinskim območjem Unije na eni strani ter Ceuto in Melillo na drugi.

(4) Razen če ta pododdelek ne določa drugače, se akti institucij o skupni trgovinski politiki, bodisi avtonomni bodisi pogodbeni, ki so neposredno povezani z uvozom ali izvozom blaga, ne uporabljajo za Ceuto in Melillo.

(5) Razen če ta naslov ne določa drugače, uporablja Unija v trgovini s Ceuto in Melillo za proizvode iz I. Priloge k Ustavi splošno ureditev, ki jo uporablja v zunanji trgovini.

34. člen

Ob upoštevanju 35. člena tega protokola se odpravijo carine pri uvozu izdelkov s poreklom iz Ceute in Melille v carinsko območje Unije.

35. člen

(1) Ribiški proizvodi iz tarifnih števil 0301, 0302, 0303, 1604, 1605 ter podštevil 0511 91 in 2301 20 skupne carinske tarife s poreklom iz Ceute in Melille v mejah tarifnih kvot, izračunanih za proizvode na podlagi povprečnih količin, ki so bile dejansko dobavljene v letih 1982, 1983 in 1984, so upravičeni do oprostitve carin na celotnem carinskem območju Unije.

Sprostitev proizvodov, uvoženih v carinsko območje Unije v okviru tarifnih kvot, v prosti promet je pogojena z upoštevanjem pravil skupne ureditve trgov in zlasti referenčnih cen.

(2) Svet na predlog Komisije vsako leto sprejme evropske uredbe ali sklepe o odprtju in dodelitvi tarifnih kvot v skladu z natančnimi pravili iz prejšnjega odstavka.

36. člen

(1) Če bi izvajanje 34. člena tega protokola lahko povzročilo znatno povečanje uvoza določenih proizvodov s poreklom iz Ceute in Melille, ki bi lahko vplivalo na proizvajalce v Uniji, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi posebne pogoje za dostop teh proizvodov na carinsko območje Unije.

(2) Če zaradi neuporabe skupne trgovinske politike in skupne carinske tarife za uvoz surovin ali vmesnih proizvodov v Ceuto in Melillo uvoz proizvoda s poreklom iz Ceute in Melille povzroči ali bi

lahko povzročil resno škodo proizvodni dejavnosti v eni ali več državah članicah, lahko Komisija na zahtevo države članice ali na lastno pobudo ustrezno ukrepa.

37. člen

Carine na uvoz proizvodov s poreklom s carinskega območja Unije v Ceuto in Melillo ter dajatve z enakim učinkom se odpravijo.

38. člen

Carine in dajatve z enakim učinkom kot takšne carine ter trgovinska ureditev, ki se pri uvozu v Ceuto in Melillo uporabljajo za blago iz tretje države, ne smejo biti manj ugodne kakor tiste, ki jih uporablja Unija v skladu s svojimi mednarodnimi zavezami ali preferencialnimi ureditvami za zadevno tretjo državo, če ta država za uvoz iz Ceute in Melille zagotavlja enako obravnavo, kakor jo zagotavlja Uniji. Ureditev, ki se uporablja za uvoz v Ceuto in Melillo za blago iz takšne tretje države, pa ne sme biti ugodnejša od tiste, ki se uporablja za uvoz proizvodov s poreklom s carinskega območja Unije.

39. člen

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi pravila za izvajanje tega pododdelka ter predvsem pravila o poreklu, ki se uporabljajo za trgovino iz 34. in 35. ter 37. člena tega protokola, vključno z določbami o ugotavljanju istovetnosti izdelkov s poreklom in o nadzoru porekla.

Ta pravila vključujejo zlasti določbe o označevanju in/ali etiketiranju izdelkov, pogojih za registracijo plovil, uporabi pravil o mešanem poreklu za ribiške proizvode ter določbe, ki omogočajo določitev porekla izdelkov.

5. ODDELEK

Določbe o regionalnem razvoju Španije

40. člen

Države članice se seznanjajo, da je španska vlada začela izvajati politiko regionalnega razvoja, ki je namenjena predvsem spodbujanju gospodarske rasti manj razvitih regij in območij v Španiji.

Države članice priznavajo, da je doseganje ciljev te politike v njihovem skupnem interesu.

Da bi se španski vladi olajšalo izpolniti to nalogo, se strinjajo, da je ustrezno priporočiti institucijam, da v ta namen uporabijo vsa sredstva in postopke, določene v Ustavi, predvsem s primerno uporabo virov Unije, ki so namenjeni uresničevanju njenih ciljev.

Države članice predvsem priznavajo, da bo pri uporabi III-167. in III-168. člena Ustave treba upoštevati cilje gospodarske rasti in izboljšanja življenjske ravni prebivalstva v manj razvitih regijah in območjih v Španiji.

6. ODDELEK

Določbe o gospodarskem in industrijskem razvoju Portugalske

41. člen

Države članice se seznanjajo, da je portugalska vlada začela izvajati politiko industrializacije in gospodarskega razvoja, katere cilj je uskladitev življenjskih razmer na Portugalskem z razmerami v drugih državah članicah in odpravljanje podzaposlenosti ter postopna izravnava regionalnih razlik v stopnjah razvitosti.

Države članice priznavajo, da je doseganje ciljev te politike v njihovem skupnem interesu.

Priznavajo, da je ustrezno priporočiti institucijam, da v ta namen uporabijo vsa sredstva in postopke, določene v Ustavi, predvsem s primerno uporabo virov Unije, ki so namenjeni uresničevanju njenih ciljev.

Države članice predvsem priznavajo, da bo pri uporabi III-167. in III-168. člena Ustave treba upoštevati cilje gospodarske rasti in izboljšanja življenjske ravni prebivalstva.

7. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije s Kraljevino Španijo

42. člen

(1) Od 1. januarja 1986 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago Kraljevini Španiji, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) Od 1. januarja 1986 Kraljevina Španija znanje, pridobljeno na jedrskem področju v Španiji, ki se razširja omejeno, daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, če ne gre za znanje s strogo komercialno uporabnostjo. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Znanje iz prvega in drugega odstavka tega člena zadeva predvsem:

- a) jedrsko fiziko (nizke in visoke energije);
- b) varstvo pred sevanji;

- c) uporabo izotopov, predvsem stabilnih;
- d) raziskovalne reaktorje in ustrezna goriva;
- e) raziskave na področju gorivnega ciklusa (predvsem pridobivanje in predelava revne uranove rude; optimizacija gorivnih elementov za energijske reaktorje).

43. člen

(1) Na področjih, na katerih Kraljevina Španija daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavež glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Kraljevina Španija spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

8. ODDELEK

Določbe o izmenjavi znanja s področja jedrske energije s Portugalsko republiko

44. člen

(1) Od 1. januarja 1986 je znanje, ki je bilo v skladu s členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo posredovano državam članicam, osebam in podjetjem, na razpolago Portugalski republiki, ki ga na svojem ozemlju omejeno razširja pod pogoji, določenimi v omenjenem členu.

(2) Od 1. januarja 1986 Portugalska republika znanje, pridobljeno na jedrskem področju na Portugalskem, ki se razširja omejeno, daje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, če ne gre za znanje s strogo komercialno uporabnostjo. Komisija to znanje posreduje podjetjem v Skupnosti pod pogoji, določenimi v členu 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

(3) Znanje iz prvega in drugega odstavka tega člena zadeva predvsem:

- a) dinamiko reaktorja;
- b) varstvo pred sevanji;

- c) uporabo jedrskih merilnih tehnik (na industrijskem, kmetijskem, arheološkem in geološkem področju);
- d) atomsko fiziko (učinkovito merjenje presekov, cevne tehnike);
- e) ekstraktivno metalurgijo urana.

45. člen

(1) Na področjih, na katerih Portugalska republika daje znanje na razpolago Evropski skupnosti za atomsko energijo, pristojni organi na prošnjo podelijo licence po komercialnih pogojih državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti, če imajo izključne pravice iz patentov, prijavljenih v državah članicah in če do tretjih oseb nimajo obveznosti ali zavez glede podelitve ali ponudbe podelitve izključne ali delno izključne licence za pravice iz teh patentov.

(2) Kadar je izključna ali delno izključna licenca podeljena, Portugalska republika spodbuja in omogoča, da imetniki takšnih licenc po komercialnih pogojih podeljujejo podlicence državam članicam, osebam in podjetjem Skupnosti.

Takšne izključne ali delno izključne licence se podeljujejo po običajnih komercialnih pogojih.

V. NASLOV

DOLOČBE IZ AKTA O POGOJIH PRISTOPA REPUBLIKE AVSTRIJE, REPUBLIKE FINSKE IN KRALJEVINE ŠVEDSKE

1. ODDELEK

Finančne določbe

46. člen

Lastna sredstva, ki izvirajo iz davka na dodano vrednost, se izračunajo in preverijo, kot če bi bili Ålandski otoki vključeni na področje ozemeljske uporabe Šeste direktive Sveta 77/388/EGS z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero.

2. ODDELEK

Določbe o kmetijstvu

47. člen

Kjer se zaradi pristopa pojavijo resnejše težave, ki ostajajo tudi po polni uporabi določb 48. člena tega protokola ter preostalih ukrepov, ki izhajajo iz obstoječih pravil Unije, Komisija lahko sprejme evropski sklep, s katerim dovoli Finski dodelitev državnih pomoči proizvajalcem, da bi tako olajšala njeno polno vključitev v skupno kmetijsko politiko.

48. člen

(1) Komisija sprejme evropske sklepe, s katerimi dovoli Finski in Švedski dodeljevanje dolgoročnih državnih pomoči, da bi tako zagotovila ohranjanje kmetijske dejavnosti v specifičnih regijah. Te regije se morajo ujemati s kmetijskimi območji severno od 62. vzporednika in z nekaterimi mejnimi področji južno od tega vzporednika, ki so prizadeta zaradi podobnih podnebnih razmer, kar kmetijsko dejavnost še posebej otežuje.

(2) Regije iz prejšnjega odstavka določi Komisija, ki pri tem upošteva zlasti naslednje:

- a) nizko gostoto naseljenosti prebivalstva;
- b) delež kmetijskih zemljišč glede na celotno površino območja;
- c) delež kmetijskih zemljišč, namenjenih poljščinam za prehrano ljudi, glede na površino uporabljanega kmetijskega območja.

(3) Državne pomoči iz prvega odstavka tega člena se lahko navezujejo na stvarne dejavnike v proizvodnji, kakor so hektarske površine kmetijskih zemljišč ali število glav živine ob upoštevanju ustreznih omejitev skupnih ureditev trga, kakor tudi tradicionalne strukture proizvodnje vsakega gospodarstva, ne smejo pa:

- a) se navezovati na prihodnjo proizvodnjo;
- b) ali privedi do povečanja proizvodnje ali splošne ravni pomoči, ugotovljene v referenčnem obdobju pred 1. januarjem 1995, ki ga določi Komisija.

Te pomoči so lahko diferencirane glede na regije.

Te pomoči je treba dodeliti zlasti zaradi:

- a) ohranjanja tradicionalne primarne proizvodnje in predelave, ki po naravi ustrezata podnebnim razmeram zadevnih regij;
- b) izboljšanja proizvodnih struktur, trženja in predelave kmetijskih proizvodov;

- c) lažje prodaje omenjenih proizvodov;
- d) zagotavljanja varovanja okolja in ohranjanja podeželja.

49. člen

(1) Pomoči iz 47. in 48. člena tega protokola in vsaka druga državna pomoč, za katero je v okviru tega naslova potrebno dovoljenje Komisije, se priglasijo Komisiji. Pomoči se ne morejo odobriti, dokler to dovoljenje ni izdano.

(2) Kar zadeva pomoči, predvidene v prejšnjem členu, Komisija po 1. januarju 1996 vsako peto leto Svetu predloži poročilo o:

- a) izdanih dovoljenjih,
- b) rezultatih pomoči, ki so bile dodeljene na podlagi teh dovoljenj.

Pri pripravi omenjenega poročila države članice, ki so prejele taka dovoljenja, Komisiji pravočasno sporočijo podatke o učinkih dodeljenih pomoči, pri čemer prikažejo razvoj kmetijstva, ki so ga ugotovile v zadevnih regijah.

50. člen

Na področju pomoči, ki jih predvidevata III-167. in III-168. člen Ustave:

- a) izmed pomoči, ki se izvajajo v Avstriji, na Finskem in na Švedskem pred 1. januarjem 1995, se kot obstoječe pomoči v smislu prvega odstavka III-168. člena Ustave štejejo le tiste, o katerih je bila Komisija uradno obveščena pred 30. aprilom 1995;
- b) za obstoječe pomoči in načrte v zvezi z dodeljevanjem ali spreminjanjem pomoči, o katerih je bila Komisija uradno obveščena pred 1. januarjem 1995, se šteje, da je bilo uradno obvestilo opravljeno na ta dan.

51. člen

(1) Razen če v posebnih primerih ni določeno drugače, Svet na predlog Komisije sprejme potrebne evropske uredbe ali sklepe za izvajanje tega oddelka.

(2) Z evropskim zakonom Sveta se lahko prilagodijo določbe iz tega oddelka, ki bi se izkazale za potrebne kot posledica sprememb prava Unije. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

52. člen

(1) Če so v Avstriji, na Finskem in na Švedskem potrebni prehodni ukrepi za olajšanje prehoda iz sedanje ureditve na ureditev, ki je rezultat izvajanja skupnih ureditev trga pod pogoji iz Akta o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske, se taki ukrepi sprejmejo skladno s postopkom iz člena 38 Uredbe 136/66/EGS ali, če je primerno, skladno z ustreznimi členi drugih uredb o skupni ureditvi kmetijskih trgov. Ti ukrepi se lahko sprejmejo v obdobju, ki se izteče

31. decembra 1997, njihova uporaba pa je omejena s tem datumom.

(2) Z Evropskim zakonom Sveta se obdobje iz prejšnjega odstavka lahko podaljša. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

53. člen

Za ribiške proizvode se uporabljata 51. in 52. člen tega protokola.

3. ODDELEK

Določbe o prehodnih ukrepih

54. člen

Akti, navedeni v točkah VII.B.I, VII.D.1, VII.D.2.c, IX.2.b, c, f, g, h, i, j, l, m, n, x, y, z in aa, X.a, b in c Priloge XV ⁽¹⁾ k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske, se za Avstrijo, Finsko in Švedsko uporabljajo pod pogoji, določenimi v tej prilogi.

Sklicevanje v točki IX.2.x Priloge XV iz prejšnjega odstavka na določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti na člena 90 in 91, je treba razumeti kot sklicevanje na določbe Ustave, zlasti na prvi in drugi odstavek III-170. člena Ustave.

4. ODDELEK

Določbe o uporabi nekaterih aktov

55. člen

1. Vse odločbe o posamičnih izjemah in odločbe o negativnih izvidih, ki sta jih pred 1. januarjem 1995 sprejela Nadzorni organ Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA) ali Komisija v skladu s členom 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) ali členom 1 Protokola 25 k omenjenemu sporazumu in zadevajo primere, ki zaradi pristopa sodijo v okvir člena 81 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ostanejo za namene III-161. člena Ustave v veljavi do izteka v njih določenega roka ali dokler Komisija v skladu s pravom Unije ne sprejme ustrezno utemeljenega drugačnega evropskega sklepa.

2. Vse odločbe, ki jih je Nadzorni organ EFTA pred 1. januarjem 1995 sprejel v skladu s členom 61 Sporazuma EGP in ki zaradi pristopa sodijo v okvir člena 87 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ostanejo za namene III-167. člena Ustave v veljavi, razen če Komisija v skladu s III-

⁽¹⁾ UL C 241, 29.8.1994, str. 322.

168. členom Ustave ne sprejme drugačnega evropskega sklepa. Ta odstavek se ne uporablja za odločbe, za katere se uporablja postopek iz člena 64 Sporazuma EGP.

3. Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena ostanejo odločbe Nadzornega organa EFTA v veljavi po 1. januarju 1995, razen če Komisija v skladu s pravom Unije ne sprejme ustrezno utemeljenega drugačnega sklepa.

5. ODDELEK

Določbe o Ålandskih otokih

56. člen

Določbe Ustave ne izključujejo uporabe določb, ki so na Ålandskih otokih veljale 1. januarja 1994 in zadevajo:

- a) nediskriminatorne omejitve pravice fizičnih oseb, ki nimajo „hembygdsrätt/kotiseutuoikeus“ (regijskega državljanstva) Ålandskih otokov, in pravnih oseb do pridobivanja in posedovanja nepremičnin na Ålandskih otokih brez dovoljenja pristojnih organov teh otokov;
- b) nediskriminatorne omejitve pravice fizičnih oseb do ustanavljanja in pravice do opravljanja storitev, ki nimajo „hembygdsrätt/kotiseutuoikeus“ (regijskega državljanstva) Ålandskih otokov, in pravnih oseb, brez dovoljenja pristojnih organov teh otokov.

57. člen

(1) Ozemlje Ålandskih otokov – ki se šteje za tretje ozemlje v smislu tretje alineje člena 3(1) Direktive Sveta 77/388/EGS in za nacionalno ozemlje, ki je izključeno iz področja ozemeljske uporabe direktiv o usklajevanju trošarin v smislu člena 2 Direktive Sveta 92/12/EGS – se izvzame iz področja ozemeljske uporabe prava Unije, ki zadeva usklajevanje zakonodaj držav članic o prometnih davkih in trošarinah ter drugih oblikah posrednega obdavčenja.

Ta odstavek se ne uporablja za določbe Direktive Sveta 69/335/EGS glede dajatev na kapital.

(2) Namen izjeme iz prejšnjega odstavka je ohranjanje lokalnega gospodarstva Ålandskih otokov, ki bo sposobno za preživetje, in ne sme negativno vplivati na interese Unije niti na njene skupne politike. Če Komisija meni, da določbe iz prejšnjega odstavka niso več upravičene, zlasti kar zadeva pošteno konkurenco ali lastna sredstva, predloži Svetu ustrezne predloge, ki potrebne akte sprejme v skladu z ustreznimi členi Ustave.

58. člen

Republika Finska zagotavlja enako obravnavanje vseh fizičnih in pravnih osebe držav članic na Ålandskih otokih.

59. člen

Določbe tega oddelka se uporabljajo v luči Izjave o Ålandskih otokih, ki prevzema brez spremembe njihovega pravnega učinka preambulo iz Protokola št. 2 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

6. ODDELEK

Določbe o Laponcih

60. člen

Ne glede na določbe Ustave se Laponcem lahko podelijo izključne pravice do reje severne jelenjadi na območjih, ki jih tradicionalno naseljujejo Laponci.

61. člen

Ta oddelek je mogoče razširiti tako, da se upošteva nadaljnji razvoj izključnih pravic Laponcev, ki so povezane z njihovim tradicionalnim načinom življenja. Potrebne spremembe tega oddelka se sprejmejo z evropskim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Odborom regij.

62. člen

Določbe tega oddelka se uporabljajo v luči Izjave o Laponcih, ki prevzema brez spremembe njihovega pravnega učinka preambulo iz Protokola št. 3 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

7. ODDELEK

Posebne določbe v okviru strukturnih skladov na Finskem in na Švedskem

63. člen

Regije, ki jih zajema Cilj spodbujanja razvoja in strukturnega prilagajanja regij z izjemno nizko gostoto prebivalstva, načeloma so ali spadajo v regije na ravni NUTS II z gostoto prebivalstva 8 prebivalcev na km² ali manj. Pomoč Unije se lahko ob upoštevanju zahteve o koncentraciji razširi tudi na manjša sosednja in bližnja območja, ki izpolnjujejo isto merilo gostote prebivalstva. Regije in območja, na katere se nanaša ta člen, so naštet v Prilogi 1 ⁽¹⁾ Protokola št. 6 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

8. ODDELEK

Določbe o železniškem in kombiniranem prevozu v Avstriji

64. člen

(1) Za namene tega oddelka se uporabljajo naslednje opredelitve:

- a) „težko tovorno vozilo“ pomeni vsako motorno vozilo z največjo dovoljeno težo nad 7,5 ton, registrirano v državi članici, ki je namenjeno prevozu blaga ali priklopnikov, vključno s polpriklopnimi vlečnimi vozili, in priklopnike z največjo dovoljeno težo nad 7,5 ton, ki jih vlečejo motorna vozila, registrirana v državi članici, z največjo dovoljeno težo 7,5 ton ali manj;
- b) „kombinirani prevoz“ pomeni prevoz blaga s težkimi tovornimi vozili ali nakladalnimi enotami, ki dopolnjujejo del vožnje po železnici in začnejo ali zaključijo vožnjo po cesti, pri čemer tranzitni promet nikakor ne sme potekati prek avstrijskega ozemlja na poti do ali od železniškega terminala samo po cesti.

(2) Za ukrepe v zvezi z opravljanjem železniškega in kombiniranega prevoza prek avstrijskega ozemlja se uporabljajo 65. do 71. člen tega protokola.

65. člen

Unija in zadevne države članice v okviru svojih pristojnosti sprejmejo in tesno usklajujejo ukrepe za razvoj in pospeševanje železniškega in kombiniranega prevoza za prevoz blaga prek Alp.

⁽¹⁾ UL C 241, 29.8.1994, str. 355.

66. člen

Pri določanju smernic, opredeljenih v III-247. členu Ustave, Unija zagotovi, da so osi, določene v Prilogi 1 ⁽¹⁾ Protokola št. 9 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske, del vseevropskega omrežja za železnice in kombinirani prevoz ter se priznavajo kot projekti v skupnem interesu.

67. člen

Unija in zadevne države članice v okviru svojih pristojnosti izvajajo ukrepe, navedene v Prilogi 2 ⁽²⁾ Protokola št. 9 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

68. člen

Unija in zadevne države članice si po najboljših močeh prizadevajo, da razvijejo in uporabljajo dodatne železniške zmogljivosti iz Priloge 3 ⁽³⁾ Protokola št. 9 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

69. člen

Unija in zadevne države članice sprejmejo ukrepe za povečevanje železniškega in kombiniranega prevoza. Po potrebi in ob upoštevanju določb Ustave se takšni ukrepi določijo po posvetovanju z železniškimi družbami in drugimi ponudniki železniških storitev. Prednost imajo tisti ukrepi, ki so navedeni v določbah prava Unije o železnicah in kombiniranem prevozu. Pri izvajanju ukrepov je treba posebno pozornost nameniti konkurenčnosti, učinkovitosti in preglednosti stroškov železniškega in kombiniranega prevoza. Zadevne države članice si predvsem prizadevajo sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili konkurenčnost cen kombiniranega prevoza s cenami drugih načinov prevoza. Pomoč, dodeljena v ta namen, je skladna s pravom Unije.

70. člen

Unija in zadevne države članice v primeru resnih motenj železniškega tranzita, kot so naravne nesreče, sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo pretok prometa. Prednost ima občutljivo blago, npr. pokvarljiva hrana.

⁽¹⁾ UL C 241, 29.8.1994, str. 364.

⁽²⁾ UL C 241, 29.8.1994, str. 365.

⁽³⁾ UL C 241, 29.8.1994, str. 367.

71. člen

Komisija preuči delovanje tega oddelka skladno s postopkom, določenim v drugem odstavku 73. člena tega protokola.

72. člen

(1) Ta člen se uporablja za prevoze blaga po cesti na vožnjah, opravljenih na ozemlju Skupnosti.

(2) Na vožnjah, ki vključujejo prevoz blaga po cesti prek Avstrije, se ureditev, določena za prevoz za lastni račun ter za prevoz za najem ali plačilo v Prvi direktivi Sveta z dne 23. julija 1962 in v Uredbi Sveta (EGS) št. 881/92, uporablja skladno z določbami tega člena.

(3) Do 1. januarja 1998 se uporabljajo naslednje določbe:

- a) skupne emisije NO_x iz težkih tovornih vozil, ki vozijo prek Avstrije, se zmanjšajo za 60 % v obdobju od 1. januarja 1992 do 31. decembra 2003, skladno s tabelo v Prilogi 4;
- b) zmanjšanja skupnih emisij NO_x iz težkih tovornih vozil se upravljajo skladno s sistemom z ekotočk. Po tem sistemu dobi vsako težko tovorno vozilo na poti prek Avstrije število ekotočk, ki ustreza njegovim emisijam NO_x (odobreno po vrednosti Skladnosti proizvodnje (COP) ali homologacijske vrednosti). Metoda izračuna in določanja takšnih točk je opisana v Prilogi 5;
- c) če število voženj prek države v letu preseže referenčno številko, določeno za leto 1991, za več kot 8 %, Komisija skladno s postopkom, določenim v členu 16, sprejme potrebne ukrepe v skladu z odstavkom 3 Priloge 5;
- d) Republika Avstrija skladno s Prilogo 5 izda in pravočasno da na voljo kartice ekotočk, ki so potrebne za upravljanje sistema ekotočk za težka tovorna vozila, ki peljejo prek Avstrije;
- e) Komisija razdeli ekotočke državam članicam v skladu z določbami, ki se sprejmejo v skladu s sedmim odstavkom tega člena.

(4) Pred 1. januarjem 1998 Svet na podlagi poročila Komisije preuči delovanje določb o prevozu blaga prek Avstrije. Pregled se opravi skladno z osnovnimi načeli prava Skupnosti, kot so pravilno delovanje notranjega trga, predvsem prosti pretok blaga in storitev, varstvo okolja v interesu Skupnosti kot celoti in varnost v prometu. Če Svet na predlog Komisije in po posvetu z Evropskim parlamentom soglasno ne sklene drugače, se prehodno obdobje podaljša do 1. januarja 2001, v tem času pa se uporabljajo določbe prejšnjega odstavka.

(5) Pred 1. januarjem 2001 Komisija v sodelovanju z Evropsko agencijo za okolje pripravi znanstveno študijo o stopnji, ki jo je doseglo zmanjševanje onesnaženosti, določeno v točki a) tretjega odstavka tega člena. Če Komisija ugotovi, da je bil cilj trajno dosežen, se določbe iz tretjega odstavka tega člena s 1. januarjem 2001 prenehajo uporabljati. Če Komisija ugotovi, da ta cilj ni bil trajno dosežen, lahko Svet skladno s III-240. členom Ustave sprejme ukrepe v okviru Skupnosti, ki bodo zagotovili enakovredno varstvo okolja, predvsem pa 60-odstotno zmanjšanje onesnaževanja. Če Svet takšnih ukrepov ne sprejme, se prehodno obdobje avtomatsko podaljša za končno obdobje treh let, v katerem se uporabljajo določbe iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Ob izteku prehodnega obdobja se v celoti uporablja pravni red ES.

(7) Komisija skladno s postopkom iz člena 16 sprejme podrobne ukrepe za postopke v zvezi s sistemom ekotočk, razdeljevanjem ekotočk in tehničnimi vprašanji glede uporabe tega člena; ti ukrepi začnejo veljati 1. januarja 1995.

Ukrepi iz prejšnjega pododstavka zagotavljajo, da se za sedanje države članice ohrani dejansko stanje, ki izhaja iz uporabe Uredbe Sveta (EGS) št. 3637/92 in upravnega dogovora, podpisanega dne 23. decembra 1992, ki določa začetek veljavnosti in postopke za uvajanje sistema ekotočk iz Sporazuma o tranzitu. Storjeno bo vse potrebno, da se zagotovi, da bo Grčiji dodeljen delež ekotočk, ki bo ustrezno upošteval potrebe te države na tem področju.

73. člen

(1) Komisiji pomaga odbor.

(2) Ob sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES.

(3) Odbor sprejme svoj poslovnik.

9. ODDELEK

Določbe o uporabi posebnih avstrijskih izrazov v nemškem jeziku v okviru Evropske unije

74. člen

(1) Posebni avstrijski izrazi v nemškem jeziku, ki jih vsebuje avstrijski pravni red in se nahajajo v Prilogi k Protokolu št. 10 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine

Švedske, imajo enak status in se lahko uporabljajo z enakim pravnim učinkom kakor ustrezni izrazi, uporabljeni v Nemčiji, ki so naštetih v tej prilogi.

(2) V nemški različici novih pravnih aktov se posebni avstrijski izrazi, omenjeni v Prilogi k Protokolu št. 10 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske, dodajo v primerni obliki k ustreznim izrazom, uporabljanim v Nemčiji.

9. PROTOKOL O POGODBI TER AKTU O PRISTOPU ČEŠKE REPUBLIKE, REPUBLIKE ESTONIJE, REPUBLIKE CIPER, REPUBLIKE LATVIJE, REPUBLIKE LITVE, REPUBLIKE MADŽARSKE, REPUBLIKE MALTE, REPUBLIKE POLJSKE, REPUBLIKE SLOVENIJE IN SLOVAŠKE REPUBLIKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU NA DEJSTVO, da so 1. maja 2004 Češka republika, Republika Estonija, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Republika Malta, Republika Poljska, Republika Slovenija in Slovaška republika pristopile k Evropskima skupnostima in k Evropski uniji, ustanovljeni s Pogodbo o Evropski uniji,

GLEDE NA TO, da točka e) drugega odstavka IV-437. člena Ustave predvideva razveljavitev Pogodbe z dne 16. aprila 2003 o zgoraj omenjenih pristopih,

GLEDE NA TO, da mnoge določbe Akta, ki je priloga k tej pogodbi o pristopu, ostajajo relevantne; da drugi odstavek IV-437. člena Ustave določa, da morajo biti takšne določbe navedene v protokolu ali se je treba nanje v protokolu sklicevati, da bi ostale v veljavi in bi se njihovi pravni učinki ohranili,

GLEDE NA TO, da je treba te določbe ustrezno tehnično prilagoditi, če naj bodo združljive z Ustavo, ne da bi se s tem spremenili njihovi pravni učinki –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

PRVI DEL

DOLOČBE V ZVEZI Z AKTOM O PRISTOPU Z DNE 16. APRILA 2003

I. NASLOV

NAČELA

1. člen

V tem protokolu:

- a) izraz „Akt o pristopu z dne 16. aprila 2003“ pomeni Akt o pogojih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike in o prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska unija;

- b) izraza „Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti“ („Pogodba ES“) in „Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo“ („Pogodba Euratom“) pomenita ti pogodbi, kakor sta bili dopolnjeni ali spremenjeni s pogodbami ali drugimi akti, ki so začeli veljati pred 1. majem 2004;
- c) izraz „Pogodba o Evropski uniji“ („Pogodba EU“) pomeni to pogodbo, kakor je bila dopolnjena ali spremenjena s pogodbami ali drugimi akti, ki so začeli veljati pred 1. majem 2004;
- d) izraz „Skupnost“ pomeni eno oziroma obe skupnosti iz točke b) tega člena;
- e) izraz „sedanje države članice“ pomeni naslednje države članice: Kraljevino Belgijo, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Helensko republiko, Francosko republiko, Kraljevino Španijo, Irsko, Italijansko republiko, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske;
- f) izraz „nove države članice“ pomeni naslednje države članice: Češko republiko, Republiko Estonijo, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Republiko Poljsko, Republiko Slovenijo in Slovaško republiko.

2. člen

Pravice in obveznosti iz točke e) drugega odstavka IV-437. člena Ustave, ki izhajajo iz Pogodbe o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike, so začele učinkovati v skladu s pogoji, določenimi z omenjeno pogodbo, od 1. maja 2004.

3. člen

(1) Določbe schengenskega pravnega reda, kakor so vključene v okvir Unije s protokolom, ki je priložen Pogodbi o Ustavi za Evropo (v nadaljevanju „Schengenski protokol“), in akti, ki temeljijo na njem oziroma so z njim kako drugače povezani, naštetih v Prilogi I Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, kakor tudi vsi nadaljnji takšni akti, ki so sprejeti pred 1. majem 2004, so zavezujoči in se uporabljajo v novih državah članicah od 1. maja 2004.

(2) Določbe schengenskega pravnega reda, kakor so vključene v okvir Unije, in določbe aktov, ki na njih temeljijo oziroma so z njim kako drugače povezane in jih prejšnji odstavek ne zajema, so zavezujoče za nove države članice od 1. maja 2004, vendar se v novi državi članici uporabljajo šele na podlagi ustreznega evropskega sklepa Sveta, ki se sprejme po preveritvi v skladu s schengenskimi postopki ocenjevanja, da so v tej novi državi članici izpolnjeni vsi potrebni pogoji za uporabo vseh delov zadevnega pravnega reda.

Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom s soglasjem svojih članov, ki predstavljajo vlade držav članic, za katere določbe iz tega odstavka že veljajo, in predstavnika vlade države članice, za katero se morajo določbe še uveljaviti. Člani Sveta, ki predstavljajo vladi Irske in Združenega

kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, sodelujejo pri teh odločitvah, kolikor te zadevajo določbe schengenskega pravnega reda in aktov, ki na njem temeljijo, ali so z njim kako drugače povezane, v katerih ti državi članici sodelujeta.

(3) Sporazumi, ki jih v skladu s 6. členom Schengenskega protokola sklene Svet, so od 1. maja 2004 zavezujoči za nove države članice.

(4) Nove države članice morajo v zvezi s tistimi konvencijami ali instrumenti s področja pravosodja in notranjih zadev, ki so neločljivo povezani z doseganjem ciljev Pogodbe EU:

- a) pristopiti k tistim, ki so jih sedanje države članice do 1. maja 2004 odprle za podpis, in k tistim, ki jih je Svet pripravil v skladu z naslovom VI Pogodbe EU in jih državam članicam priporočil v sprejetje;
- b) uvesti upravne in druge ukrepe, take kot so jih do 1. maja 2004 sprejele sedanje države članice ali Svet, da bi olajšale dejansko sodelovanje med institucijami in organizacijami držav članic na področju pravosodja in notranjih zadev.

4. člen

Vse nove države članice od 1. maja 2004 sodelujejo v ekonomski in monetarni uniji kot države članice s posebno ureditvijo v smislu III-197. člena Ustave.

5. člen

(1) Nove države članice, ki so z Aktom o pristopu z dne 16. aprila 2003 pristopile k sklepom in sporazumom, ki so jih sprejeli predstavniki vlad in držav članic v okviru Sveta, morajo pristopiti k vsem drugim sporazumom, ki so jih sedanje države članice sklenile v zvezi z delovanjem Unije ali ki so povezani z njenimi dejavnostmi.

(2) Nove države članice morajo pristopiti h konvencijam iz člena 293 Pogodbe ES in k tistim, ki so neločljivo povezane z doseganjem ciljev iz Pogodbe ES, če še vedno veljajo, ter tudi k protokolom o razlagi omenjenih konvencij s strani Sodišča, ki so jih podpisale sedanje države članice, in morajo v ta namen z njimi začeti pogajanja zaradi potrebnih prilagoditev le-teh.

6. člen

(1) Nove države članice morajo pod pogoji iz tega protokola pristopiti k sporazumom ali konvencijam, ki so jih sedanje države članice in Unija ali Evropska skupnost za atomsko energijo sklenile skupaj ali jih skupaj začasno uporabljajo, ter k sporazumom, ki so jih sklenile te države in so povezani z omenjenimi sporazumi ali konvencijami.

Pristop novih držav članic k sporazumom ali konvencijam iz četrtega odstavka tega člena, kakor tudi k sporazumom z Belorusijo, Kitajsko, Čilom, Mercosurjem in Švico, ki so jih Skupnost in sedanje države članice sklenile ali podpisale skupaj, se opravi s sklenitvijo protokola k tem sporazumom ali konvencijam med Svetom, ki nastopa soglasno v imenu držav članic, in zadevno tretjo državo ali državami ali mednarodno organizacijo. Ta postopek ne vpliva na pristojnosti Unije ali Evropske skupnosti za atomsko energijo in ne vpliva na porazdelitev pristojnosti med njima in državami članicami glede sklenitve takšnih sporazumov v prihodnje ali glede katerih koli drugih sprememb, ki niso povezane s pristopom. Na podlagi pogajalskih smernic, ki jih s soglasjem odobri Svet, in ob posvetovanju z odborom, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, se o teh protokolih v imenu držav članic pogaja Komisija. Komisija Svetu predloži osnutke protokolov v sklenitev.

(2) Ob pristopu k sporazumom in konvencijam iz prejšnjega odstavka pridobijo nove države članice iste pravice in obveznosti iz teh sporazumov in konvencij, kot jih imajo sedanje države članice.

(3) Nove države članice morajo pod pogoji iz tega protokola pristopiti k Sporazumu o Evropskem gospodarskem prostoru ⁽¹⁾ v skladu s členom 128 Sporazuma.

(4) Od 1. maja 2004 in po potrebi, dokler niso sklenjeni potrebni protokoli iz prvega odstavka tega člena, nove države članice uporabljajo določbe sporazumov, ki so jih skupaj sklenile sedanje države članice in Skupnost z Alžirijo, Armenijo, Azerbajdžanom, Bolgarijo, Egiptom, Gruzijo, Hrvaško, Izraelom, Jordanijo, Južno Afriko, Južno Korejo, Kazahstanom, Kirgizistanom, Libanonom, Marokom, Mehiko, Moldavijo, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Romunijo, Rusko federacijo, San Marinom, Sirijo, Tunizijo, Turčijo, Turkmenistanom, Ukrajino in Uzbekistanom, kakor tudi določbe drugih sporazumov, ki so jih sedanje države članice in Skupnost skupaj sklenile pred 1. majem 2004.

Vse prilagoditve teh sporazumov se uredijo s protokoli, ki se sklenejo z državami sopogodbenicami skladno z določbami drugega pododstavka prvega odstavka tega člena. Če protokoli do 1. maja 2004 niso sklenjeni, Unija, Evropska skupnost za atomsko energijo in države članice v okviru svojih pristojnosti sprejmejo potrebne ukrepe za ureditev tega stanja.

(5) Od 1. maja 2004 nove države članice uporabljajo dvostranske sporazume in dogovore o tekstilu, ki jih je Skupnost sklenila s tretjimi državami.

Količinske omejitve, ki jih Unija uporablja za uvoz tekstilnih izdelkov in oblačil, se prilagodijo tako, da se upošteva pristop novih držav članic.

Če spremembe dvostranskih sporazumov in dogovorov o tekstilu ne začnejo veljati do 1. maja 2004, Unija sprejme potrebne prilagoditve svojih pravil za uvoz tekstilnih izdelkov in oblačil iz tretjih držav, da bi se upošteval pristop novih držav članic.

⁽¹⁾ UL L št. 1, z dne 3.1.1994, str. 3.

(6) Količinske omejitve, ki jih Unija uporablja za uvoz jekla in izdelkov iz jekla, se prilagodijo na podlagi uvoza izdelkov iz jekla s poreklom iz zadevnih držav dobaviteljic v nove države članice v letih neposredno pred podpisom pristopne pogodbe.

(7) Sporazume o ribolovu, ki so jih nove države članice sklenile s tretjimi državami pred 1. majem 2004, upravlja Unija.

Pravice in obveznosti novih držav članic, ki izhajajo iz teh sporazumov, ostanejo v obdobju, v katerem se določbe teh sporazumov prehodno ohranjajo, nespremenjene.

Čim prej, vsekakor pa pred potekom sporazumov iz prvega pododstavka tega odstavka, Svet na predlog Komisije za vsak posamezni primer sprejme ustrezne evropske sklepe o nadaljevanju ribolovne dejavnosti, ki izhaja iz teh sporazumov, vključno z možnostjo podaljševanja nekaterih sporazumov za obdobje največ enega leta.

(8) Z učinkom od 1. maja 2004 nove države članice odstopijo od sporazumov o prosti trgovini, sklenjenih s tretjimi državami, vključno s Srednjeevropskim sporazumom o prosti trgovini.

Kolikor sporazumi med eno ali več novimi državami članicami na eni strani in eno ali več tretjimi državami na drugi strani niso združljivi z obveznostmi, ki izhajajo iz Ustave in zlasti iz tega protokola, nove države članice ukrepejo vse potrebno, da odpravijo ugotovljene neskladnosti. Če se nova država članica sooča s težavami pri prilagoditvi sporazuma, ki ga je pred pristopom sklenila z eno ali več tretjimi državami, od tega sporazuma odstopi v skladu s pogoji, določenimi v sporazumu.

(9) Nove države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kadar je to potrebno, da svoj položaj v razmerju do mednarodnih organizacij in do mednarodnih sporazumov, katerih stranka je tudi Unija ali Evropska skupnost za atomsko energijo ali druge države članice, prilagodijo glede na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz njihovega pristopa k Uniji.

Še zlasti s 1. majem 2004 ali kakor hitro po tem dnevu je to mogoče odstopijo od mednarodnih sporazumov o ribolovu in izstopijo iz mednarodnih ribolovnih organizacij, katerih stranka je tudi Unija, razen če se njihovo članstvo nanaša na zadeve, ki niso povezane z ribolovom.

7. člen

Akti, ki so jih sprejele institucije in na katere se nanašajo prehodne določbe iz tega protokola, ohranijo svojo pravno naravo; zlasti se še naprej uporabljajo postopki za spremembe omenjenih aktov.

8. člen

Določbe Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, katerih namen ali učinek je, drugače kakor v obliki prehodnega ukrepa, razveljaviti ali spremeniti akte, ki so jih sprejele institucije, organi, uradi ali agencije Skupnosti ali Evropske unije, ustanovljene s Pogodbo o Evropski uniji, kakor jih razlagata Sodišče Evropskih skupnosti in Sodišče prve stopnje, ostanejo v veljavi ob upoštevanju drugega odstavka tega člena.

Te določbe imajo isto pravno naravo kakor akti, ki jih razveljavljajo ali spreminjajo, in zanje veljajo enaka pravila kot za omenjene akte.

9. člen

Besedila aktov institucij, organov, uradov ali agencij Skupnosti ali Evropske unije, ustanovljene s Pogodbo o Evropski uniji, in besedila aktov Evropske centralne banke, ki so bila sprejeta pred 1. majem 2004 in ki so bila sestavljena v češkem, estonskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, poljskem, slovaškem in slovenskem jeziku, so od tega dne verodostojna pod enakimi pogoji kakor besedila, sestavljena in verodostojna v drugih jezikih.

10. člen

Evropski zakon Sveta lahko razveljavi prehodne določbe iz tega protokola, ki se več ne uporabljajo. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

11. člen

Pri uporabi Ustave in aktov, ki so jih sprejele institucije, veljajo izjeme, predvidene v tem protokolu kot prehodni ukrep.

II. NASLOV

TRAJNE DOLOČBE

12. člen

Prilagoditve aktov, naštetih v Prilogi III k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003, ki so potrebne zaradi pristopa, se oblikujejo skladno s smernicami iz omenjene priloge in v skladu s postopkom ter pod pogoji iz 36. člena tega protokola.

13. člen

Ukrepi, naštetih v Prilogi IV k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003, se uporabijo pod pogoji, ki jih določa omenjena priloga.

14. člen

Svet lahko z evropskim zakonom sprejme prilagoditve določb tega protokola glede skupne kmetijske politike, ki bi se izkazale za potrebne zaradi spremembe prava Unije. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III. NASLOV

ZAČASNE DOLOČBE

15. člen

Ukrepi, navedeni v Prilogah V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII in XIV k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003, se za nove države članice uporabljajo pod pogoji, določenimi v teh prilogah.

16. člen

(1) Prihodek, določen kot „dajatve skupne carinske tarife in druge dajatve“ iz člena 2(1)(b) Sklepa Sveta 2000/597/ES, Euratom z dne 29. septembra 2000 o sistemu virov lastnih sredstev Evropskih skupnosti ⁽¹⁾ ali ustrezna določba katerega koli sklepa, ki ga nadomesti, vključuje carinske dajatve izračunane na podlagi stopenj iz skupne carinske tarife in iz katere koli tarifne koncesije glede skupne carinske tarife, ki jo Unija uporablja za trgovino novih držav članic s tretjimi državami.

(2) Usklajena osnova za odmero DDV in osnova BND (bruto nacionalnega dohodka) za vsako novo državo članico iz členov 2(1)(c) in (d) Sklepa 2000/597/ES, Euratom je za leto 2004 enaka dvema tretjinama letne osnove. Osnova BND za vsako novo državo članico, ki se upošteva pri izračunu financiranja popravka proračunskega neravnovesja v dobro Združenega kraljestva iz člena 5(1) Sklepa 2000/597/ES, je prav tako enaka dvema tretjinama letne osnove.

(3) Za namene določitve zamrznjene stopnje v skladu s členom 2(4)(b) Sklepa 2000/597/ES, Euratom za leto 2004, se omejene osnove za DDV za nove države članice izračunajo na podlagi dveh tretjin njihove neomejene osnove za DDV in dveh tretjin njihovega BND.

17. člen

(1) Proračun Unije za proračunsko leto 2004 se je s spremembo proračuna, ki je začel veljati s 1. majem 2004, prilagodil tako, da se je upošteval pristop novih držav članic.

(2) Dvanajst mesečnih dvanajstin DDV in prihodki na osnovi BND, ki jih nove države članice vplačajo v skladu s spremembo proračuna iz prejšnjega odstavka, ter retroaktivna prilagoditev mesečnih dvanajstin za obdobje od januarja do aprila 2004, ki se uporabi le za sedanje države članice, se pretvorijo v osmine, ki predstavljajo prevzete obveznosti za obdobje od maja do decembra 2004. Retroaktivne prilagoditve, ki izhajajo iz morebitnih naknadnih sprememb proračuna v letu 2004, se prav tako pretvorijo v enake dele, ki predstavljajo prevzete obveznosti v preostanku leta.

⁽¹⁾ UL L 253, 7.10.2000, str. 42.

18. člen

Unija na prvi delovni dan vsakega meseca izplača Češki, Cipru, Malti in Sloveniji kot postavko porabe iz proračuna Unije eno osmino od 1. maja 2004 dalje v letu 2004 ter eno dvanajstino v letih 2005 in 2006 od naslednjih zneskov začasnih proračunskih kompenzacij:

(v milijonih eurov, po cenah iz leta 1999)

	2004	2005	2006
Češka	125,4	178,0	85,1
Ciper	68,9	119,2	112,3
Malta	37,8	65,6	62,9
Slovenija	29,5	66,4	35,5

19. člen

Unija na prvi delovni dan vsakega meseca izplača Češki, Estoniji, Cipru, Latviji, Litvi, Madžarski, Malti, Poljski, Sloveniji in Slovaški kot postavko porabe iz proračuna Unije eno osmino od 1. maja 2004 dalje v letu 2004 ter eno dvanajstino v letih 2005 in 2006 od naslednjih zneskov posebnega povračila za krepitev denarnega toka:

(v milijonih eurov, po cenah iz leta 1999)

	2004	2005	2006
Češka	174,7	91,55	91,55
Estonija	15,8	2,90	2,90
Ciper	27,7	5,05	5,05
Latvija	19,5	3,40	3,40
Litva	34,8	6,30	6,30
Madžarska	155,3	27,95	27,95
Malta	12,2	27,15	27,15
Poljska	442,8	550,00	450,00
Slovenija	65,4	17,85	17,85
Slovaška	63,2	11,35	11,35

1 milijarda eurov za Poljsko in 100 milijonov eurov za Češko, ki so vključeni v posebno povračilo za krepitev denarnega toka, se upoštevajo pri vseh izračunih razdelitve sredstev iz strukturnih skladov za leta 2004, 2005 in 2006.

20. člen

(1) Spodaj naštete nove države članice vplačajo v Raziskovalni sklad za premog in jeklo iz Sklepa 2002/234/ESPJ predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 27. februarja 2002 o finančnih posledicah izteka Pogodbe o ESPJ in o Raziskovalnem skladu za premog in jeklo ⁽¹⁾ naslednje zneske:

<i>(v milijonih eurov, po tekočih cenah)</i>	
Češka	39,88
Estonija	2,5
Latvija	2,69
Madžarska	9,93
Poljska	92,46
Slovenija	2,36
Slovaška	20,11

(2) Prispevek v Raziskovalni sklad za premog in jeklo se opravi v štirih obrokih z začetkom v letu 2006 in se vplača kot sledi, vedno na prvi delovni dan prvega meseca v letu:

2006: 15 %

2007: 20 %

2008: 30 %

2009: 35 %.

21. člen

(1) Če ta protokol ne določa drugače, se po 31. decembru 2003 preneha prevzemati finančne obveznosti v okviru programa Phare ⁽²⁾, programa Phare za čezmejno sodelovanje ⁽³⁾, predpristopnih sredstev za Ciper in Malto ⁽⁴⁾, programa ISPA ⁽⁵⁾ in programa SAPARD ⁽⁶⁾ v korist novih držav članic.

⁽¹⁾ UL L 79, 22.3.2002, str. 42.

⁽²⁾ Uredba (EGS) št. 3906/89 (UL C 375, 23.12.1989, str. 11).

⁽³⁾ Uredba (ES) št. 2760/98 (UL L 345, 19.12.1998, str. 49).

⁽⁴⁾ Uredba (ES) št. 555/2000 (UL L 68, 16.3.2000, str. 3).

⁽⁵⁾ Uredba (ES) št. 1267/1999 (UL L 161, 26.6.1999, str. 73).

⁽⁶⁾ Uredba (ES) št. 1268/1999 (UL L 161, 26.6.1999, str. 87).

Nove države članice se od 1. januarja 2004 glede odhodkov v okviru prvih treh postavk finančnega načrta, kot je opredeljen v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 6. maja 1999 ⁽¹⁾, obravnavajo enako kot sedanje države članice, ob upoštevanju posamičnih spodaj naštetih specifikacij in izjem ali drugačnih določb tega protokola. Maksimalne dodatne odobrene pravice za širitev za postavke 1, 2, 3 in 5 finančnega načrta so navedene v Prilogi XV Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003. Vendar se v okviru proračuna za leto 2004 pred pristopom zadevne države članice ne sme prevzeti nikakršnih finančnih obveznosti za katerikoli program ali agencijo.

(2) Prejšnji odstavek se v skladu s členi 2(1), 2(2) in 3(3) Uredbe Sveta (ES) št. 1258/1999 z dne 17. maja 1999 o financiranju skupne kmetijske politike ⁽²⁾ ne uporablja za odhodke Jamstvenega oddelka Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, ki bodo v skladu z 2. členom tega protokola upravičeni do financiranja s strani Skupnosti šele od 1. maja 2004.

Vendar pa se prejšnji odstavek v skladu s členom 47a Uredbe Sveta (ES) št. 1257/1999 z dne 17. maja 1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS) ter o spremembi in razveljavitvi določenih uredb ⁽³⁾ uporablja za odhodke za razvoj podeželja v okviru Jamstvenega oddelka Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, ob upoštevanju pogojev iz spremembe te uredbe iz Priloge II k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003.

(3) Ob upoštevanju zadnjega stavka prvega odstavka tega člena nove države članice od 1. januarja 2004 sodelujejo v programih in agencijah Unije pod enakimi pogoji kot sedanje države članice, s financiranjem iz splošnega proračuna Unije.

(4) Če so potrebni ukrepi za olajšanje prehoda iz predpristopne ureditve na ureditev, ki izhaja iz uporabe tega člena, potrebne ukrepe sprejme Komisija.

22. člen

(1) Od 1. maja 2004 z javnimi razpisi, oddajanjem naročil in izplačili predpristopne pomoči v okviru programa Phare, programa Phare za čezmejno sodelovanje ter predpristopnih sredstev za Ciper in Malto upravljajo izvajalske agencije v novih državah članicah.

V skladu z merili in pogoji iz Priloge k Uredbi Sveta (ES) št. 1266/1999 z dne 21. junija 1999 o usklajevanju pomoči državam prosilkam v okviru predpristopne strategije in o spremembah Uredbe

⁽¹⁾ Medinstitucionalni sporazum z dne 6. maja 1999 med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o proračunski disciplini in izboljšanju proračunskega postopka (UL C 172, 18.6.1999, str. 1).

⁽²⁾ UL L 160, 26.6.1999, str. 103.

⁽³⁾ UL L 160, z dne 26.6.1999, str. 80.

(EGS) št. 3906/89 ⁽¹⁾ po pozitivni oceni razširjenega decentraliziranega izvajalskega sistema (EDIS) Komisija sprejme evropske sklepe o opustitvi ex-ante nadzora Komisije nad javnimi razpisi in oddajanjem naročil.

Če ti sklepi o opustitvi ex-ante nadzora niso sprejeti pred 1. majem 2004, pogodbe, podpisane med 1. majem 2004 in dnem, ko Komisija sprejme sklepe, niso upravičene do predpristopne pomoči.

Če sklepi Komisije o opustitvi ex-ante nadzora niso sprejeti do 1. maja 2004 iz razlogov, ki jih ni mogoče pripisati novi državi članici, pa lahko Komisija v ustrezno utemeljenih primerih izjemoma dopusti, da so pogodbe podpisane med 1. majem 2004 in datumom teh sklepov upravičene do predpristopne pomoči in da se v omejenem obdobju nadaljuje izvajanje predpristopne pomoči, ob upoštevanju ex-ante nadzora Komisije nad javnimi razpisi in oddajanjem naročil.

(2) Za skupne proračunske obveznosti prevzete pred 1. majem 2004 v okviru predpristopnih finančnih instrumentov iz prejšnjega odstavka, vključno s sklepanjem in registracijo posamičnih pravnih zavez in plačil opravljenih po 1. maju 2004, se še naprej uporabljajo pravila in uredbe o predpristopnih instrumentih financiranja in se do zaključka zadevnih programov in projektov zaračunajo ustreznim proračunskim poglavjem. Ne glede na to se postopki javnih naročil po 1. maju 2004 vodijo v skladu z ustreznimi akti Unije.

(3) Zadnje programiranje za predpristopno pomoč iz prvega odstavka tega člena se izvede v zadnjem polnem letu pred 1. majem 2004. Pogodbe za oddajo naročil v okviru teh programov bo treba skleniti v dveh letih in izplačila bo treba izvesti, kot to določa finančni memorandum ⁽²⁾, običajno do konca tretjega leta po zavezi. Roka za oddajo naročil ni mogoče podaljšati. Izjemoma in v ustrezno utemeljenih primerih se lahko odobri omejeno podaljšanje roka za izplačila.

(4) Da bi se zagotovilo potrebno postopno ukinjanje predpristopnih finančnih instrumentov iz prvega odstavka tega člena in programa ISPA ter gladek prehod od pravil, ki so se uporabljala pred 1. majem 2004, k tistim, ki se uporabljajo po tem dnevu, lahko Komisija sprejme vse ustrezne ukrepe, da se v obdobju največ petnajst mesecev po 1. maju 2004 zagotovi ohranitev potrebnih statutarних uslužbencev v novih državah članicah. V tem obdobju uradniki, ki so bili na delovna mesta v novih državah članicah razporejeni pred 1. majem 2004 in ki morajo po tem dnevu ostati v službi v teh državah, delajo izjemoma v istih finančnih in materialnih pogojih, kot jih je uporabljala Komisija pred 1. majem 2004 v skladu s Prilogo X h Kadrovskim predpisom za uradnike in pogojem zaposlovanja drugih uslužbencev Evropskih skupnosti iz Uredbe (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 ⁽³⁾. Odhodki za poslovanje, potrebni za upravljanje s predpristopno pomočjo, vključno s plačili za

⁽¹⁾ UL L 232, 2.9.1999, str. 34.

⁽²⁾ Smernice Phare (SEC (1999) 1596, posodobljene dne 6.9.2002 s C 3303/2).

⁽³⁾ UL L 56, 4.3.1968, str. 1.

drugo osebje, se za celotno leto 2004 in do konca julija 2005 krijejo iz postavke „podporni odhodki za ukrepe“ (nekdanji del B proračuna) ali iz ustreznih postavk zadevnih predpristopnih proračunov za finančne instrumente iz prvega odstavka tega člena in za program ISPA.

(5) Če projektov, odobrenih v skladu z Uredbo (ES) št. 1258/1999, ni več mogoče financirati v okviru tega instrumenta, se jih lahko vključi v programiranje za razvoj podeželja in se jih financira iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada. Če so s tem v zvezi potrebni posebni prehodni ukrepi, jih Komisija sprejme v skladu s postopki iz člena 50(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1260/1999 z dne 21. junija 1999 o splošnih določbah o Strukturnih skladih ⁽¹⁾.

23. člen

(1) Med 1. majem 2004 in koncem leta 2006 Unija zagotavlja novim državam članicam začasno finančno pomoč, v nadaljnjem besedilu „prehodni vir“, za razvoj in okrepitev njihove upravne usposobljenosti za izvajanje in izvrševanje prava Unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo in za podporo izmenjavi najboljše prakse.

(2) Pomoč je namenjena stalni potrebi po okrepitvi institucionalne usposobljenosti na določenih področjih z ukrepi, ki jih ni mogoče financirati iz strukturnih skladov, predvsem na naslednjih področjih:

- a) pravosodje in notranje zadeve (okrepitev pravosodnega sistema, kontrola na zunanjih mejah, strategija za boj proti korupciji, okrepitev kazenskega pregona);
- b) finančni nadzor;
- c) varstvo finančnih interesov Unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo in boj proti goljufijam;
- d) notranji trg, vključno s carinsko unijo;
- e) okolje;
- f) veterinarske službe in okrepitev upravne usposobljenosti v zvezi z varnostjo hrane;
- g) upravne in nadzorne strukture za razvoj kmetijstva in podeželja, vključno z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom (IACS);

⁽¹⁾ UL L 161, 26.6.1999, str. 1.

- h) jedrska varnost (okrepitev učinkovitosti in sposobnosti organov za jedrsko varnost in organizacij za tehnično podporo ter javnih agencij za ravnanje z odpadki);
- i) statistika;
- j) okrepitev javne uprave v skladu s potrebami, opredeljenimi v izčrpnem spremljevalnem poročilu Komisije, za katere se ne uporabljajo strukturni skladi.

(3) Pomoč v okviru prehodnega vira se sprejme v skladu s postopkom iz člena 8 Uredbe Sveta (EGS) št. 3906/89 z dne 18. decembra 1989 o gospodarski pomoči nekaterim državam Srednje in Vzhodne Evrope ⁽¹⁾.

(4) Program se izvaja v skladu s členom 53(1)(a) in (b) finančne uredbe, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti ⁽²⁾, ali z evropskim zakonom, ki jo nadomesti. Za projekte tesnega medinstitucionalnega sodelovanja med javnimi upravami z namenom vzpostavljanja institucij se še naprej uporablja postopek zbiranja ponudb preko mreže kontaktnih točk v državah članicah, kot ga predvidevajo okvirni sporazumi s sedanjimi državami članicami za predpristopno pomoč.

Odobrene pravice za prevzem obveznosti za prehodni vir po cenah iz 1999 so 200 milijonov eurov v letu 2004, 120 milijonov eurov v letu 2005 in 60 milijonov eurov v letu 2006. Letne pravice za prevzem obveznosti odobri organ, pristojen za proračun, v mejah finančnega načrta, kakor je opredeljen z Medinstitucionalnim sporazumom z dne 6. maja 1999.

24. člen

(1) Kot začasni instrument se ustanovi schengenski vir za pomoč upravičenim državam članicam med 1. majem 2004 in koncem leta 2006 pri financiranju ukrepov na novih zunanjih mejah Unije za izvajanje schengenskega pravnega reda in kontrole na zunanjih mejah.

Da se odpravi pomanjkljivosti, ki so bile identificirane med pripravi za sodelovanje v schengnu, so do financiranja iz schengenskega vira upravičene naslednje vrste ukrepov:

- a) naložbe v izgradnjo, obnovo ali posodobitev infrastrukture mejnih prehodov in drugih objektov na mejnih prehodih;
- b) naložbe v kakršno koli opremo (npr. laboratorijsko opremo, naprave za odkrivanje, strojno in programsko opremo za schengenski informacijski sistem – SIS II, prevozna sredstva);
- c) usposabljanje mejnih straž;

⁽¹⁾ UL L 375, 23.12.1989, str. 11.

⁽²⁾ Uredba (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL L 248, 16.9.2002, str. 1).

d) prispevek k stroškom za logistiko in obratovanje.

(2) V okviru schengenskega vira se upravičnim državam članicam, ki so našete spodaj, v obliki nepovratnih pavšalnih plačil dajo na razpolago naslednji zneski:

(v milijonih eurov, po cenah iz leta 1999)

	2004	2005	2006
Estonija	22,90	22,90	22,90
Latvija	23,70	23,70	23,70
Litva	44,78	61,07	29,85
Madžarska	49,30	49,30	49,30
Poljska	93,34	93,33	93,33
Slovenija	35,64	35,63	35,63
Slovaška	15,94	15,93	15,93

(3) Za izbiro in izvajanje posameznih operacij v skladu s tem členom so odgovorne upravičene države članice. Prav tako so odgovorne za usklajevanje uporabe schengenskega vira s pomočjo iz drugih instrumentov Unije, za zagotavljanje združljivosti s politikami in ukrepi Unije ter upoštevanje finančne uredbe, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti, ali evropskega zakona, ki jo nadomesti.

Nepovratna pavšalna plačila se porabijo v treh letih od prvega izplačila in morebitna neporabljena ali neupravičeno porabljena sredstva se povrnejo Komisiji. Najkasneje šest mesecev po izteku triletnega roka upravičene države članice predložijo izčrpno poročilo o porabi nepovratnih pavšalnih plačil vključno z izkazi, ki opravičujejo odhodke.

Upravičena država izvršuje to odgovornost ne glede na odgovornost Komisije za izvajanje proračuna Unije in v skladu z določbami omenjene finančne uredbe ali evropskega zakona, ki jo nadomesti, ki se uporabljajo za decentralizirano upravljanje.

(4) Preko urada za boj proti goljufijam (OLAF) Komisija ohrani pravico preverjanja. Komisija in Računsko sodišče lahko v skladu z ustreznimi postopki izvajata preglede na kraju samem.

(5) Komisija lahko sprejme potrebne tehnične določbe za delovanje schengenskega vira.

25. člen

Zneski iz 18., 19., 23. in 24. člena tega protokola se vsako leto prilagodijo v okviru tehničnih prilagoditev iz odstavka 15 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 6. maja 1999.

26. člen

(1) Če se do konca obdobja, ki traja največ tri leta po 1. maju 2004, v katerem koli gospodarskem sektorju pojavijo resne težave, ki bi utegnile trajati dalj časa ali ki bi lahko resno poslabšale gospodarske razmere na določenem območju, lahko nova država članica zaprosi za dovoljenje za sprejetje zaščitnih ukrepov, da bi nastale razmere popravila in da bi ta sektor prilagodila gospodarstvu notranjega trga.

V enakih razmerah lahko vsaka sedanja država članica zaprosi za dovoljenje za sprejetje zaščitnih ukrepov glede ene ali več novih držav članic.

(2) Na prošnjo zadevne države članice Komisija po hitrem postopku sprejme evropske uredbe ali sklepe s katerimi določi zaščitne ukrepe, ki so po njenem mnenju potrebni, ter podrobno opredeli pogoje in način njihovega izvajanja.

V resnih gospodarskih težavah in na izrecno prošnjo zadevne države članice Komisija odloči v petih delovnih dneh po prejemu prošnje, ki so ji priloženi ustrezni podatki. Tako sprejeti ukrepi se začnejo uporabljati takoj, upoštevajo interese vseh zadevnih strank in nimajo za posledico mejnih kontrol.

(3) Ukrepi, dovoljeni na podlagi prejšnjega odstavka, lahko vsebujejo izjeme od pravil, predvidenih z Ustavo in zlasti s tem protokolom v takšnem obsegu in za toliko časa, kolikor je nujno potrebno za doseganje ciljev iz prvega odstavka tega člena. Prednost imajo ukrepi, ki kar najmanj ovirajo delovanje notranjega trga.

27. člen

Če nova država članica ni izpolnila zavez, ki jih je prevzela v okviru pristopnih pogajanj, vključno z obveznostmi v vseh sektorskih politikah, povezanih z gospodarskimi aktivnostmi s čezmejnimi učinkom, in je s tem povzročila hujšo nepravilnost v delovanju notranjega trga ali grozečo nevarnost take nepravilnosti, lahko Komisija do konca obdobja, ki lahko traja največ tri leta po 1. maju 2004, na utemeljeno prošnjo države članice ali na lastno pobudo sprejme evropske uredbe ali sklepe s katerimi določi ustrezne ukrepe.

Ukrepi so sorazmerni, prednost pa imajo tisti, ki kar najmanj ovirajo delovanje notranjega trga in, kjer je to primerno, uporaba obstoječih sektorskih zaščitnih mehanizmov. Ti zaščitni ukrepi se ne smejo uveljavljati kot sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja trgovine med državami članicami. Ukrepi se ohranijo le toliko časa, kolikor je to nujno potrebno in bodo v vsakem primeru ukinjeni, ko bo ustrezna zaveza izpolnjena. Dokler ustrezne zaveze niso izpolnjene, pa se ukrepi lahko uporabljajo tudi po izteku obdobja, ki je določeno v prejšnjem odstavku. Ob upoštevanju napredka zadevne nove države članice pri izpolnjevanju zavez lahko Komisija ukrepe ustrezno prilagodi. Pred preklicem evropskih uredb ali sklepov, s katerimi so bili določeni zaščitni ukrepi, Komisija pravočasno obvesti Svet in ustrezno upošteva morebitne pripombe Sveta v tej zvezi.

28. člen

Če v novi državi članici obstajajo hujše pomanjkljivosti ali grozi nevarnost takih pomanjkljivosti pri prenosu, stanju izvajanja ali uporabi okvirnih sklepov ali drugih ustreznih zavez, instrumentov sodelovanja in sklepov o vzajemnem priznavanju na področju kazenskega prava iz Naslova VI Pogodbe EU in direktiv ter uredb o vzajemnem priznavanju v civilnih zadevah iz Naslova IV Pogodbe ES ter evropskih zakonov in okvirnih zakonov, sprejetih na podlagi 3. in 4. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave, lahko Komisija do konca obdobja, ki lahko traja največ tri leta od 1. maja 2004, na utemeljeno prošnjo države članice ali na lastno pobudo in po posvetovanju z državami članicami, sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi ustrezne ukrepe ter podrobno opredeli pogoje in način njihovega izvajanja.

Ne glede na nadaljevanje tesnega pravosodnega sodelovanja so ti ukrepi lahko sprejeti v obliki začasne odložitve izvajanja ustreznih določb in sklepov v odnosih med novo državo članico in katerokoli drugo oz. drugimi državami članicami. Ukrepi se ohranijo le toliko časa, kolikor je to nujno potrebno, in bodo v vsakem primeru ukinjeni, ko bodo pomanjkljivosti odpravljene. Dokler te pomanjkljivosti niso odpravljene, pa se ukrepi lahko uporabljajo tudi po izteku obdobja, ki je določeno v prejšnjem odstavku. Ob upoštevanju ukrepa, s katerim nova država članica popravi opredeljene pomanjkljivosti, lahko Komisija po posvetovanju z državami članicami ukrepe ustrezno prilagodi. Pred preklicem zaščitnih ukrepov Komisija pravočasno obvesti Svet in ustrezno upošteva morebitne pripombe Sveta v tej zvezi.

29. člen

Da pravilno delovanje notranjega trga ne bi bilo ovirano, izvrševanje nacionalnih predpisov novih držav članic v prehodnih obdobjih iz Prilog od V do XIV k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne sme imeti za posledico mejnih kontrol med državami članicami.

30. člen

Če so potrebni prehodni ukrepi za olajšanje prehoda iz obstoječe ureditve v novih državah članicah na ureditev, ki izhaja iz uporabe skupne kmetijske politike pod pogoji iz tega protokola, Komisija sprejme take ukrepe v skladu s postopkom iz člena 42(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1260/2001 z dne 19. junija 2001 o skupni ureditvi trgov za sladkor ⁽¹⁾ ali, če je to primerno, iz ustreznih členov drugih uredb o skupni organizaciji kmetijskih trgov ali evropskih zakonov, ki jih bodo nadomestili, ali v skladu z ustreznim postopkom, kot je opredeljen v veljavni zakonodaji. Prehodni ukrepi iz tega člena se lahko sprejmejo v obdobju treh let od 1. maja 2004 in njihova uporaba je omejena na to obdobje. Z evropskim zakonom Sveta se to obdobje lahko podaljša. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

⁽¹⁾ UL L 178, 30.6.2001, str. 1.

31. člen

Če so potrebni prehodni ukrepi za olajšanje prehoda iz obstoječe ureditve v novih državah članicah na ureditev, ki izhaja iz uporabe veterinarskih in fitosanitarnih pravil Unije, Komisija sprejme take ukrepe v skladu z ustreznim postopkom, kot je opredeljen v veljavni zakonodaji. Ti ukrepi se sprejmejo v obdobju treh let od 1. maja 2004 in njihova uporaba je omejena na to obdobje.

32. člen

(1) Mandat novih članov odborov, skupin in drugih organov, ki so naštetih v Prilogi XVII Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, se izteče hkrati z mandatom članov, ki opravljajo funkcijo 1. maja 2004.

(2) Mandat novih članov odborov in skupin, ki jih ustanovi Komisija in ki so naštetih v Prilogi XVII Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, se izteče hkrati z mandatom članov, ki opravljajo funkcijo 1. maja 2004.

IV. NASLOV

UPORABA AKTOV INSTITUCIJ

33. člen

Od 1. maja 2004 se šteje, da so direktive in odločbe iz člena 249 Pogodbe ES in člena 161 Pogodbe Euratom naslovljene na nove države članice, če so bile omenjene direktive in odločbe naslovljene na vse sedanje države članice. Z izjemo direktiv in odločb, ki začnejo veljati skladno s členoma 254(1) in 254(2) Pogodbe ES, se šteje, da so bile te direktive in odločbe novim državam članicam notificirane 1. maja 2004.

34. člen

Nove države članice izvajajo ukrepe, potrebne za to, da od 1. maja 2004 upoštevajo določbe direktiv in odločb iz člena 249 Pogodbe ES in člena 161 Pogodbe Euratom, če v prilogah iz 15. člena ali v kateri koli določbi tega protokola ni predviden drugačen rok.

35. člen

Razen če ni določeno drugače, Svet na predlog Komisije sprejme potrebne evropske uredbe in sklepe za izvajanje določb iz Prilog III in IV Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 iz 12. in 13. člena tega protokola.

36. člen

(1) Če je treba akte institucij zaradi pristopa prilagoditi pred 1. majem 2004 in če ta protokol potrebnih prilagoditev ne predvideva, se te prilagoditve opravijo skladno s postopkom iz drugega odstavka tega člena. Prilagoditve začnejo veljati 1. maja 2004.

(2) Svet na predlog Komisije oziroma Komisija, glede na to, katera od teh dveh institucij je sprejela izvirne akte, v ta namen sprejme potrebne akte.

37. člen

O določbah zakonov in drugih predpisov za zagotovitev varovanja zdravja delavcev in prebivalstva na ozemljih novih držav članic pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja te države v skladu s členom 33 Pogodbe Euratom obvestijo Komisijo v treh mesecih po 1. maju 2004.

DRUGI DEL

DOLOČBE O PROTOKOLIH, PRILOŽENIH AKTU O PRISTOPU Z DNE 16. APRILA 2003

I. NASLOV

PREHODNE DOLOČBE O EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI

38. člen

Kraljevina Španija plača znesek v višini 309 686 775 eurov, kot svoj delež kapitala, vplačanega za povečanje vpisanega kapitala. Ta prispevek se vplača v osmih enakih obrokih, ki zapadejo 30. septembra 2004, 30. septembra 2005, 30. septembra 2006, 31. marca 2007, 30. septembra 2007, 31. marca 2008, 30. septembra 2008 in 31. marca 2009.

Kraljevina Španija v osmih enakih obrokih, ki zapadejo na zgornje datume, prispeva k rezervam in rezervacijam v višini rezerv ter tudi k znesku, ki bo šele odobren za rezerve in rezervacije in ki ga določa saldo bilance uspeha na koncu meseca aprila 2004, kot je bil prikazan v bilanci banke, z zneski v višini 4,1292 % rezerv in rezervacij.

39. člen

S 1. majem 2004 nove države članice vplačajo naslednje zneske, ki ustrezajo njihovim deležem vplačanega vpisanega kapitala, kot je opredeljen v 4. členu Statuta Evropske investicijske banke:

Poljska	170 563 175 eurov
Češka	62 939 275 eurov
Madžarska	59 543 425 eurov
Slovaška	21 424 525 eurov
Slovenija	19 890 750 eurov
Litva	12 480 875 eurov
Ciper	9 169 100 eurov
Latvija	7 616 750 eurov
Estonija	5 882 000 eurov
Malta	3 490 200 eurov

Ti prispevki se vplačajo v osmih enakih obrokih, ki zapadejo 30. septembra 2004, 30. septembra 2005, 30. septembra 2006, 31. marca 2007, 30. septembra 2007, 31. marca 2008, 30. septembra 2008 in 31. marca 2009.

40. člen

Nove države članice v osmih enakih obrokih, ki zapadejo na datume iz prejšnjega člena, prispevajo k rezervam in rezervacijam v višini rezerv, ter tudi k znesku, ki bo šele odobren za rezerve in rezervacije in ki ga določa saldo bilance uspeha na koncu meseca aprila 2004, kot je bil prikazan v bilanci Evropske investicijske banke, z zneski, ki ustrezajo naslednjim odstotkom rezerv in rezervacij:

Poljska	2,2742 %
Češka	0,8392 %
Madžarska	0,7939 %
Slovaška	0,2857 %
Slovenija	0,2652 %
Litva	0,1664 %
Ciper	0,1223 %
Latvija	0,1016 %
Estonija	0,0784 %
Malta	0,0465 %

41. člen

Kraljevina Španija in nove države članice kapital in plačila iz 38., 39. in 40. člena tega protokola vplačajo v gotovini v eurih, razen če svet guvernerjev soglasno določi posebno ureditev.

II. NASLOV

DOLOČBE O PRESTRUKTURIRANJU ČEŠKE JEKLARSKE INDUSTRIJE

42. člen

(1) Ne glede na III-167. in III-168. člen Ustave se državna pomoč, ki jo je podelila Češka v namene prestrukturiranja določenim delom češke jeklarske industrije od 1997 do 2003, šteje za združljivo z notranjim trgom pod pogojem, da:

- a) se obdobje iz člena 8(4) Protokola 2 o proizvodih ESPJ k Evropskemu sporazumu o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Češko republiko na drugi strani ⁽¹⁾ podaljša do 1. maja 2004;
- b) se v celotnem obdobju 2002-2006 spoštuje pogoje, ki so določeni v načrtu za prestrukturiranje, na podlagi katerega je bila veljavnost zgornjega protokola podaljšana;
- c) se izpolni pogoje, ki so določeni v tem naslovu, in
- d) se češki jeklarski industriji od 1. maja 2004 ne izplača nobene državne pomoči za prestrukturiranje.

(2) Prestrukturiranje češkega jeklarskega sektorja, kot je opisano v posameznih poslovnih načrtih podjetij, ki so naštet v Prilogi 1 k Protokolu št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 (v nadaljevanju „upravičena podjetja“), in skladno s pogoji iz tega naslova se konča najkasneje 31. decembra 2006 (v nadaljnjem besedilu „konec obdobja prestrukturiranja“).

(3) Le upravičena podjetja so upravičena do državne pomoči v okviru češkega programa za prestrukturiranje jeklarstva.

(4) Upravičeno podjetje ne sme:

- a) v primeru združitve s podjetjem, ki ni vključeno v Prilogo 1 k Protokolu št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, prenesti koristi od pomoči, ki je bila podeljena upravičenemu podjetju;

⁽¹⁾ UL L 360, 31.12.1994, str. 2.

- b) prevzeti sredstev podjetja, ki ni vključeno v Prilogo 1 k Protokolu št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 in ki je v obdobju do 31. decembra 2006 v stečaju.

(5) Vsaka naknadna privatizacija kateregakoli upravičenega podjetja spoštuje pogoje in načela o rentabilnosti, državnih pomočeh in zmanjšanju zmogljivosti, ki so opredeljeni v tem naslovu.

(6) Skupna pomoč za prestrukturiranje, ki se podeli upravičenim podjetjem, se določi z utemeljitvami v odobrenem češkem načrtu za prestrukturiranje jeklarstva in v posamičnih poslovnih načrtih, kakor jih je odobril Svet. V vsakem primeru pa je izplačana pomoč v obdobju 1997-2003 omejena na največji znesek 14 147 425 201 CZK. Od te skupne vsote prejme Nová Huť največ 5 700 075 201 CZK, Vítkovice Steel prejme največ 8 155 350 000 CZK in Válcovny Plechu Frýdek Místek prejme največ 292 000 000 CZK, v odvisnosti od zahtev iz odobrenega načrta za prestrukturiranje. Ta pomoč se podeli le enkrat. Češka jeklarski industriji v namene prestrukturiranja ne podeli nobenih nadaljnjih pomoči.

(7) Neto zmanjšanje zmogljivosti, ki ga doseže Češka za končne proizvode v obdobju 1997-2006 je 590 000 ton.

Zmanjšanje zmogljivosti se meri le na podlagi trajnega zapiranja proizvodnih zmogljivosti s takim fizičnim uničenjem, da njihovo delovanje ni več mogoče. Stečaj jeklarskega podjetja se ne šteje za zmanjšanje zmogljivosti.

Zgornja stopnja neto zmanjšanja zmogljivosti skupaj s katerimkoli drugim zmanjšanjem zmogljivosti, ki je opredeljeno kot potrebno v programih za prestrukturiranje, se dosežejo skladno s časovnim razporedom v Prilogi 2 k Protokolu št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003.

(8) Češka do pristopa v skladu s pravnim redom Unije odstrani trgovinske ovire na trgu premoga, kar omogoči češkim jeklarskim podjetjem dostop do premoga po mednarodnih tržnih cenah.

(9) Izvede se poslovni načrt za upravičeno podjetje Nová Huť, predvsem:

- a) obrat Vysoké Pece Ostrava (VPO) se s pridobitvijo polnega lastništva prenese v organizacijski okvir Nová Huť. Za združitev se določi ciljni datum, vključno z določitvijo odgovornosti za njegovo izvedbo;

b) Prizadevanja za prestrukturiranje se osredotočijo na naslednje:

1. razvoj Nová Huť iz proizvodno naravnane v tržno naravnano in izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti njenega poslovnega upravljanja, vključno z večjo preglednostjo stroškov;
2. Nová Huť bo morala spremeniti svojo ponudbo in se preusmeriti na trge z večjo dodano vrednostjo;
3. Nová Huť mora izvesti potrebne investicije, da bi se v kratkem času po podpisu Pogodbe o pristopu doseglo boljše kakovost končnih izdelkov;

c) Izvede se prestrukturiranje zaposlovanja. Do 31. decembra 2006 se na podlagi konsolidiranih podatkov zadevnih upravičenih podjetij doseže ravni produktivnosti, primerljive s tistimi, ki jih dosegajo jeklarske skupine v Uniji;

d) skladnost s pravnim redom Skupnosti na okoljevarstvenem področju začne veljati s 1. majem 2004. Naložbe, potrebne za ta namen se upoštevajo v poslovnem načrtu. V skladu s poslovnim načrtom se do 1. novembra 2007 izvede tudi potrebne bodoče naložbe v zvezi z IPPC, da bi se zagotovilo upoštevanje Direktive Sveta 96/61/ES z dne 24. septembra 1996 o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja ⁽¹⁾.

(10) Izvede se poslovni načrt za upravičeno podjetje Vítkovice Steel, predvsem:

a) najkasneje do 31. decembra 2006 se Duo Mill dokončno zapre. V primeru, da podjetje kupi strateški investitor, se sklene kupno pogodbo s pogojem zaprtja do tega datuma;

b) prizadevanja za prestrukturiranje se osredotočijo na naslednje:

1. povečanje neposredne prodaje in večje osredotočenje na zmanjšanje stroškov, kar je bistveno za bolj učinkovito poslovno upravljanje;
2. prilagoditev povpraševanju na trgu in preusmeritev na trge proizvodov z višjo dodano vrednostjo;
3. prenos predlaganih naložb v sekundarnem procesu izdelave jekla iz leta 2004 v leto 2003, da bi podjetje lahko konkuriralo predvsem po kakovosti in ne po ceni;

c) Skladnost s pravnim redom Skupnosti na okoljevarstvenem področju se uresničuje z 1. majem 2004. Naložbe, potrebne za ta namen, se upoštevajo v poslovnem načrtu, tako kot tudi bodoče naložbe, ki bodo potrebne v zvezi z bodočimi naložbami v IPPC.

⁽¹⁾ UL L 257, 10.10.1996, str. 26.

(11) Izvede se poslovni načrt za upravičeno podjetje Válcovny Plechu Frýdek Místek (VPFM), predvsem:

- a) do konca leta 2004 se dokončno zapreta valjarni št. 1 in 2;
- b) prizadevanja za prestrukturiranje se osredotočijo na naslednje:
 - 1. izvedejo se potrebne investicije, da bi se v kratkem času po podpisu Pogodbe o pristopu doseglo boljšo kakovost končnih izdelkov;
 - 2. dajanje prednosti izvajanju opredeljenih ključnih možnosti za povečanje dobička (vključno s prestrukturiranjem zaposlovanja, zmanjšanjem stroškov, izboljšanjem donosnosti in preusmeritvijo distribucije).

(12) Z vsemi naknadnimi spremembami v splošnem načrtu za prestrukturiranje in v posamičnih načrtih se mora strinjati Komisija in, kadar je to primerno, tudi Svet.

(13) Prestrukturiranje se izvede v pogojih popolne preglednosti in na podlagi načel zdravega tržnega gospodarstva.

(14) Komisija in Svet pred in po 1. maju 2004 do konca obdobja prestrukturiranja v skladu z petnajstim do osemnajstim odstavkom tega člena natančno spremljata izvajanje prestrukturiranja in izpolnjevanje pogojev iz tega naslova o rentabilnosti, državnih pomočeh in zmanjšanju zmogljivosti. V ta namen Komisija poroča Svetu.

(15) Komisija in Svet spremljata kazalce prestrukturiranja iz Priloge 3 Protokola št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003. Sklicevanja v tej prilogi na odstavek 16 Protokola se štejejo kot sklicevanja na šestnajsti odstavek tega člena.

(16) Spremljanje vključuje neodvisno ocenjevanje, ki se izvede v letih 2003, 2004, 2005 in 2006. Komisijin preizkus rentabilnosti je pomemben element pri oceni, da so izpolnjeni pogoji za rentabilnost.

(17) Češka bo v celoti sodelovala sodeluje s Komisijo v zvezi z vsemi ureditvami za spremljanje: Predvsem velja:

- a) Češka Komisiji najkasneje do 15. marca in 15. septembra v vsakem letu do konca obdobja prestrukturiranja predloži šestmesečna poročila o prestrukturiranju upravičenih podjetij;
- b) če Komisija ne odloči drugače, prvo poročilo prispe v Komisijo do 15. marca 2003 in zadnje poročilo do 15. marca 2007;

- c) poročila vsebujejo vse podatke, ki so potrebni za spremljanje procesa prestrukturiranja in za spremljanje zmanjševanja in uporabe zmogljivosti, in zagotavljajo zadostne finančne podatke, ki omogočajo oceno ali so izpolnjeni pogoji in zahteve, ki jih vsebuje ta naslov. Poročila vsebujejo najmanj podatke, navedene v prilogi 4 protokola št. 2 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, za katere si Komisija pridržuje pravico spremembe skladno z izkušnjami, ki jih je pridobila v procesu spremljanja. Poleg posamičnih poslovnih poročil upravičenih podjetij se pripravi tudi poročilo o splošnem položaju češkega jeklarskega sektorja, vključno z makroekonomskim razvojem v letih neposredno pred podpisom Pogodbe o pristopu;
- d) Češka obveže upravičena podjetja, da razkrijejo vse ustrezne podatke, ki bi se jih v drugih okoliščinah lahko štelo za zaupne. V svojem poročanju Svetu Komisija zagotovi, da se ne razkrije zaupnih informacij, ki zadevajo posamezna podjetja.

(18) Komisija lahko kadar koli pooblasti neodvisnega svetovalca, da oceni rezultate spremljanja, izvede potrebne preiskave in poroča Komisiji in Svetu.

(19) Če Komisija na podlagi poročil iz sedemnajstega odstavka tega člena ugotovi, da je prišlo do znatnih odstopanj od finančnih podatkov, na katerih je bila narejena ocena rentabilnosti, lahko od Češke zahteva, da sprejme ustrezne ukrepe za okrepitev ukrepov za prestrukturiranje zadevnih upravičenih podjetij.

(20) Če spremljanje pokaže:

- a) da pogoji za prehodne ureditve iz tega naslova niso bili izpolnjeni ali
- b) da obveznosti, prevzete v okviru podaljšanja obdobja, v katerem lahko Češka izjemoma podeli državno pomoč za prestrukturiranje svoje jeklarske industrije v skladu z Evropskim sporazumom o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Češko na drugi strani ⁽¹⁾, niso bile izpolnjene ali
- c) da je Češka v obdobju prestrukturiranja jeklarski industriji in predvsem upravičenim podjetjem podelila dodatne nezdružljive državne pomoči,

prehodne ureditve iz tega naslova ne veljajo.

Komisija naredi vse potrebno, da se od zadevnih podjetij zahteva povrnitev vseh pomoči, ki so bile podeljene s kršenjem pogojev iz tega naslova.

⁽¹⁾ UL L 360, 31.12.1994, str. 2.

III. NASLOV

**DOLOČBE O SUVERENIH CONAH ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE
NA CIPRU***43. člen*

(1) Suvereni coni sta vključeni v carinsko ozemlje Unije in v ta namen se akti carinske in skupne trgovinske politike Unije, ki so naštet v Prvem delu Priloge k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 skupaj s spremembami iz te priloge, uporabljajo za suvereni coni. V tej prilogi se sklicevanje na „ta protokol“ šteje kot sklicevanje na ta naslov.

(2) Akti Unije o prometnem davku, trošarinah in drugih oblikah posredne obdavčitve, naštet v Drugem delu Priloge k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, se uporabljajo za suvereni coni skupaj s spremembami iz te priloge in z ustreznimi določbami, ki se uporabljajo za Ciper v skladu s tem protokolom.

(3) Akti Unije, naštet v Tretjem delu Priloge k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, se spremenijo v skladu s to prilogo, da se Združenemu kraljestvu omogoči ohraniti oprostitve od dajatev in davkov na dobave svojim silam in pripadajočemu osebju, ki jih predvideva Pogodba o ustanovitvi Republike Ciper (v nadaljevanju „Pogodba o ustanovitvi“).

44. člen

Za suvereni coni se uporabljajo III-225. do III-232. člen Ustave skupaj z določbami sprejetimi na njuni podlagi in določbe, sprejete v skladu s točko b) četrtega odstavka III-278. člena Ustave.

45. člen

Osebe, ki prebivajo ali delajo na ozemlju suverenih con in za katere se v skladu z aranžmaji, sklenjenimi na podlagi Pogodbe o ustanovitvi, in pripadajočo izmenjavo not z dne 16. avgusta 1960 uporablja zakonodaja o socialni varnosti Republike Ciper, se za namene Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti ⁽¹⁾, obravnavajo, kot da prebivajo, ali kot da so zaposleni na ozemlju Republike Ciper.

⁽¹⁾ UL L 149, 5.7.1971, str. 2.

46. člen

- (1) Republiki Ciper ni treba izvajati pregledov oseb, ki prehajajo njene celinske in morske meje s suverenima conama, in za te osebe se ne uporabljajo omejitve Unije za prehod zunanjih meja.
- (2) Združeno kraljestvo izvršuje kontrolo oseb, ki prehajajo zunanje meje suverenih con, v skladu z zavezami iz Četrtega dela Priloge k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003.

47. člen

Svet lahko, da zagotovi učinkovito izvajanje ciljev tega naslova, na predlog Komisije sprejme evropski sklep, ki spremeni 43. do 46. člen tega protokola, vključno s Prilogo k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, ali za suvereni coni pod pogoji, ki jih določi, uporablja druge določbe Ustave in akte Unije. Svet odloča soglasno. Preden predstavi predlog, se Komisija posvetuje z Združenim kraljestvom in Republiko Ciper.

48. člen

- (1) Pod pogoji iz drugega odstavka tega člena je Združeno kraljestvo odgovorno za izvajanje tega naslova v suverenih conah, zlasti:
- a) je Združeno kraljestvo odgovorno za uporabo ukrepov Unije, ki so določeni v tem naslovu na področju carin, posredne obdavčitve in skupne trgovinske politike v zvezi z blagom, ki vstopi ali zapusti ozemlje otoka Ciper preko pristanišča ali letališča v suverenih conah Združenega kraljestva;
 - b) se carinske kontrole blaga, ki ga sile Združenega kraljestva uvažajo na ali izvažajo iz otoka Ciper preko pristanišča ali letališča Republike Ciper, lahko izvršujejo v suverenih conah Združenega kraljestva;
 - c) je Združeno kraljestvo odgovorno za izdajanje dovoljenj, odobritev ali potrdil, ki se jih lahko zahteva v skladu z ukrepi Unije glede blaga, ki ga sile Združenega kraljestva uvažajo ali izvažajo z otoka Ciper.
- (2) Republika Ciper je odgovorna za upravljanje in izplačilo morebitnih sredstev Unije, do katerih so upravičene osebe iz suverenih con Združenega kraljestva zaradi uporabe skupne kmetijske politike v suverenih conah v skladu s 44. členom tega protokola in Republika Ciper glede teh odhodkov odgovarja Komisiji.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena lahko Združeno kraljestvo na pristojne organe Republike Ciper v skladu z aranžmaji, sklenjenimi na podlagi Pogodbe o ustanovitvi, prenese izvajanje dolžnosti držav članic, ki jim jih nalagajo določbe 43. do 46. člena tega protokola.

(4) Združeno kraljestvo in Republika Ciper sodelujeta pri zagotavljanju učinkovitega izvajanja tega naslova v suverenih conah Združenega kraljestva in, če je to primerno, skleneta nadaljnje aranžmaje glede prenosa izvajanja katerih koli določb iz 43. do 46. člena tega protokola. Kopija takih aranžmajev se predloži Komisiji.

49. člen

Edini namen ureditve iz tega naslova je ureditev posebnega položaja suverenih con Združenega kraljestva na Cipru. Ta ureditev se ne uporablja za druga ozemlja ter v svoji celoti ali s svojim delom ne sme predstavljati precedensa za druge posebne ureditve, ki že obstajajo ali bi se jih lahko predvidelo za kakšno drugo evropsko ozemlje iz IV-440. člena Ustave.

50. člen

Komisija vsakih pet let od 1. maja 2004 poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju določb tega naslova.

51. člen

Določbe tega naslova se uporabljajo v luči Izjave o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, ki prevzema preambulo iz Protokola št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne da bi s tem spreminjala njene pravne učinke.

IV. NASLOV

DOLOČBE O JEDRSKI ELEKTRARNI IGNALINA V LITVI

52. člen

Ob priznavanju pripravljenosti Unije, da zagotovi zadostno dodatno pomoč naporom Litve za razgradnjo Jedrske elektrarne Ignalina, in ob poudarku tega izraza solidarnosti se je Litva zavezala, da pred letom 2005 zapre Enoto 1 Jedrske elektrarne Ignalina in do 31. decembra 2009 Enoto 2 te elektrarne ter ju nato razgradi.

53. člen

(1) Med obdobjem 2004-2006 Unija zagotovi Litvi dodatno finančno pomoč v podporo njenim naporom za razgradnjo Jedrske elektrarne Ignalina in da se sooči s posledicami zaprtja in razgradnje

te elektrarne (v nadaljevanju „načrt Ignalina“).

(2) Ukrepi iz načrta Ignalina se sprejmejo in izvajajo v skladu z določbami iz Uredbe Sveta (EGS) št. 3906/89 z dne 18. decembra 1989 o gospodarski pomoči nekaterim državam Srednje in Vzhodne Evrope ⁽¹⁾.

(3) Načrt Ignalina med drugim vključuje: ukrepe v podporo razgradnji Jedrske elektrarne Ignalina; ukrepe za sanacijo okolja v skladu s pravnim redom Unije in posodobitev obstoječih zmogljivosti proizvodnje, ki so potrebne za nadomestitev proizvodnih zmogljivosti dveh reaktorjev Jedrske elektrarne Ignalina; in druge ukrepe, ki izvirajo iz odločitve o zaprtju in razgradnji te elektrarne in ki prispevajo k potrebnem prestrukturiranju, sanaciji okolja in posodobitvi proizvodnje energije in sektorjev prenosa in distribucije, kakor tudi k večji varnosti dobave energije in k izboljšanju energetske učinkovitosti v Litvi.

(4) Načrt Ignalina vključuje ukrepe, ki v obdobju pred zaprtjem in med razgradnjo omenjenih reaktorskih enot omogočajo podporo uslužbencem elektrarne, da se obdrži visoka raven varnosti obratovanja v Jedrski elektrarni Ignalina.

(5) V obdobju 2004-2006 bo načrt Ignalina znašal 285 milijonov eurov odobrenih pravic za prevzem obveznosti, ki se bodo odobrile v enakih letnih tranšah.

(6) Prispevek v skladu z načrtom Ignalina lahko za določene ukrepe znaša do 100 % skupnih izdatkov. Storiti je treba vse potrebno, da se nadaljuje postopek sofinanciranja, ki je bil določen v predpristopni pomoči za litovske napore razgradnje, kakor tudi, da se pritegne sofinanciranje iz drugih virov, kjer je to ustrezno.

(7) Pomoč iz načrta Ignalina ali njeni deli se lahko dajo na razpolago kot prispevek Unije Mednarodnemu podpornemu skladu za razgradnjo Ignaline, ki ga upravlja Evropska banka za obnovo in razvoj.

(8) Javna pomoč iz nacionalnih, mednarodnih virov ali virov Unije:

a) za sanacijo okolja v skladu s pravnim redom Unije in ukrepi posodobitve litovske Termoelektrarne v kraju Elektrenai kot ključni nadomestitvi proizvodnih zmogljivosti dveh reaktorjev Jedrske elektrarne Ignalina in

b) za razgradnjo Jedrske elektrarne Ignalina je združljiva z notranjim trgom, kot to določa Ustava.

⁽¹⁾ UL L 375, 23.12.1989, str. 11.

(9) Javna pomoč iz nacionalnih, mednarodnih virov ali virov Unije, ki je podpora litovskim naporom, da se soočijo s posledicami zaprtja in razgradnje Jedrske elektrarne Ignalina je lahko, od primera do primera, združljiva – v skladu z Ustavo – z notranjim trgov, še posebej javna pomoč dodeljena za večjo varnost dobave energije.

54. člen

(1) Ob priznavanju, da je razgradnja Jedrske elektrarne Ignalina dolgoročne narave in predstavlja za Litvo izredno finančno breme, ki ni sorazmerno z njeno velikostjo in gospodarsko močjo, Unija v solidarnosti z Litvo, zagotovi zadostno dodatno pomoč za napore razgradnje po letu 2006.

(2) Načrt Ignalina v ta namen neprekinjeno poteka in se nadaljuje tudi po letu 2006. Izvedbene določbe za podaljšani načrt Ignalina se sprejmejo v skladu s postopkom iz 35. člena tega protokola in začnejo veljati najkasneje na dan izteka veljavnosti finančnega načrta, kot je opredeljen v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 6. maja 1999.

(3) Načrt Ignalina, ki je podaljšan v skladu z določbami prejšnjega odstavka, temelji na istih elementih in načelih, kot so opisani v 53. členu tega protokola.

(4) Povprečna skupna sredstva, ki seodobrijo v obdobju naslednjega finančnega načrta za podaljšani načrt Ignalina, morajo biti zadostna. Načrtovanje teh virov je utemeljeno na dejanskih plačilih in absorpcijski sposobnosti.

55. člen

Če je dobava energije v Litvi motena, se do 31. decembra 2012 ne glede na določbe 52. člena tega protokola uporablja splošna zaščitna klavzula iz 26. člena tega protokola.

56. člen

Ta naslov se uporablja v luči Izjave o Jedrski elektrarni Ignalina v Litvi, ki prevzema preambulo iz Protokola št. 4 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne da bi s tem spreminjala njene pravne učinke.

V. NASLOV

DOLOČBE O TRANZITU OSEB PO KOPNEM MED OBMOČJEM KALININGRADA IN DRUGIMI DELI RUSKE FEDERACIJE

57. člen

Pravila in ureditve Unije o tranzitu oseb po kopnem med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije in še posebej Uredba Sveta (ES) št. 693/2003 z dne 14. aprila 2003 o ustanovitvi posebnega Poenostavljenega tranzitnega dokumenta (FTD), Poenostavljenega železniškega

tranzitnega dokumenta (FRTD) in o spremembah Skupnih konzularnih navodil in Skupnega priročnika ⁽¹⁾ same po sebi ne odložijo ali preprečijo polnega sodelovanja Litve v schengenskem pravnem redu, vključno z odstranitvijo kontrole na notranjih mejah.

58. člen

Unija pomaga Litvi pri izvajanju pravil in ureditev za tranzit oseb med območjem Kaliningrada in ostalimi deli Ruske federacije, da bi Litva čim hitreje polno sodelovala v območju Schengna.

Unija Litvi pomaga pri upravljanju tranzita oseb med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije in zlasti nosi vse dodatne stroške, ki nastanejo z izvajanjem posebnih določb pravnega reda Unije o tem tranzitu.

59. člen

Ne glede na suverene pravice Litve vsak nadaljnji akt o tranzitu oseb med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije sprejme Svet na predlog Komisije. Svet odloča soglasno.

60. člen

Ta naslov se uporablja v luči Izjave o tranzitu oseb po kopnem med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije, ki prevzema preambulo iz Protokola št. 5 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne da bi s tem spreminjala njene pravne učinke.

VI. NASLOV

DOLOČBE O PRIDOBITVI SEKUNDARNIH PREBIVALIŠČ NA MALTI

61. člen

Ob upoštevanju zelo omejenega števila prebivališč na Malti in velike omejenosti razpoložljivih zazidljivih zemljišč, ki zadostujejo le za zadovoljitev osnovnih potreb izhajajočih iz demografskega razvoja sedanjih prebivalcev, lahko Malta na podlagi nediskriminacije ohrani v veljavi pravila iz Zakona o nepremičnem premoženju (pridobitev s strani nerezidentov) (Poglavje 246) glede pridobitve in posesti nepremičnin za sekundarna prebivališča s strani državljanov držav članic, ki so na Malti zakonito prebivali manj kot pet let.

⁽¹⁾ UL L 99, 17.4.2003, str. 8.

Malta uporablja postopek dovoljenja za pridobitev nepremičnin na Malti za sekundarna prebivališča, ki temelji na objavljenih, objektivnih, trajnih in preglednih merilih. Ta merila se uporabljajo nediskriminatorno in ne razlikujejo med državljani Malte in drugih držav članic. Malta zagotavlja, da se državljanov držav članic v nobenem primeru ne obravnava bolj restriktivno od državljanov tretjih držav.

Dovoljenje se da v primeru, da vrednost posamične nepremičnine, ki jo je kupil državljan države članice, presega prage iz malteške zakonodaje, t.j. 30 000 malteških lir za stanovanja ter 50 000 malteških lir za druge vrste nepremičnin (razen stanovanj in nepremičnin zgodovinskega pomena). Malta lahko prage iz te zakonodaje spremeni tako, da odražajo spremembe cen na nepremičninskem trgu na Malti.

VII. NASLOV

DOLOČBE O SPLAVU NA MALTI

62. člen

Nobena določba iz Pogodbe o Ustavi za Evropo ali iz pogodb in aktov, ki jo spreminjajo ali prilagajajo, ne vpliva na uporabo nacionalne zakonodaje o splavu na ozemlju Malte.

VIII. NASLOV

DOLOČBE O PRESTRUKTURIRANJU POLJSKE JEKLARSKE INDUSTRIJE

63. člen

(1) Ne glede na III-167. in III-168. člen Ustave se državna pomoč, ki jo je podelila Poljska v namene prestrukturiranja določenim delom poljske jeklarske industrije, šteje za združljivo z notranjim trgov, pod pogojem, da:

- a) se obdobje iz člena 8(4) Protokola 2 o proizvodih ESPJ k Evropskemu sporazumu o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Poljsko na drugi strani ⁽¹⁾ podaljša do 1. maja 2004;
- b) se v celotnem obdobju 2002-2006 spoštuje pogoje, ki so določeni v načrtu za prestrukturiranje, na podlagi katerega je bila veljavnost zgornjega protokola podaljšana;
- c) so izpolnjeni pogoji, ki so določeni v tem naslovu in

⁽¹⁾ UL L 348, 31.12.1993, str. 2.

d) se poljski jeklarski industriji od 1. maja 2004 ne izplača nobene državne pomoči za prestrukturiranje.

(2) Prestrukturiranje poljskega jeklarskega sektorja, kot je opisano v posameznih poslovnih načrtih podjetij, ki so naštet v Prilogi 1 k Protokolu št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 (v nadaljevanju „upravičena podjetja“), in skladno s pogoji iz tega naslova se konča najkasneje 31. decembra 2006 (v nadaljnjem besedilu „konec obdobja prestrukturiranja“).

(3) Le upravičena podjetja so upravičena do državne pomoči v okviru poljskega programa za prestrukturiranje jeklarstva.

(4) Upravičeno podjetje ne sme:

- a) v primeru združitve s podjetjem, ki ni vključeno v Prilogo 1 k Protokolu št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, prenesti koristi od pomoči, ki je bila podeljena upravičenemu podjetju;
- b) prevzeti sredstev podjetja, ki ni vključeno v Prilogo 1 k Protokolu št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 in ki je v obdobju do 31. decembra 2006 v stečaju.

(5) Vsaka naknadna privatizacija kateregakoli upravičenega podjetja se izvede ob upoštevanju potrebe po transparentnosti in spoštuje pogoje in načela o rentabilnosti, državnih pomočeh in zmanjšanju zmogljivosti, ki so opredeljeni v tem naslovu. S prodajo podjetja ali posamičnih sredstev se ne podeli nobene nadaljnje državne pomoči.

(6) Pomoč za prestrukturiranje, ki se podeli upravičenim podjetjem, se določi z utemeljitvami v odobrenem poljskem načrtu za prestrukturiranje jeklarstva in v posamičnih poslovnih načrtih, kakor jih je odobril Svet. V nobenem primeru pa izplačana pomoč v obdobju 1997-2003 in njen skupni znesek ne presegajo 3 387 070 000 PLN.

Od te skupne vsote:

- a) glede Polskie Huty Stali (v nadaljnjem besedilu „PHS“) že dodeljena pomoč za prestrukturiranje ali pomoč, ki še bo podeljena, od leta 1997 do konca leta 2003 ne presega 3 140 360 000 PLN. V obdobju 1997-2001 je PHS prejel že 62 360 000 PLN pomoči za prestrukturiranje; v letih 2002 in 2003 v odvisnosti od zahtev iz odobrenega načrta za prestrukturiranje prejme nadaljnjo pomoč za prestrukturiranje, ki ne preseže 3 078 000 000 PLN (ki se v celoti izplača v letu 2002, če je podaljšanje obdobja spregleda iz Protokola 2 Evropskega sporazuma o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Poljsko na drugi strani odobreno do konca leta 2002, oz. v letu 2003);
- b) glede Huta Andrzej S.A., Huta Bankowa Sp. z o.o., Huta Batory S.A., Huta Buczek S.A., Huta L.W. Sp. z o.o., Huta Łabędy S.A. in Huta Pokój S.A. (v nadaljnjem besedilu „druga upravičena podjetja“) že dodeljena pomoč za prestrukturiranje ali pomoč, ki bo še podeljena, od leta 1997 do konca leta 2003 ne presega 246 710 000 PLN. Ta podjetja so v obdobju 1997-2001 že prejela 37 160 000 PLN pomoči za prestrukturiranje; v odvisnosti od zahtev iz odobrenega načrta za prestrukturiranje prejmejo nadaljnjo pomoč za prestrukturiranje, ki ne preseže 210 210 000

PLN (od katerih 182 170 000 PLN v letu 2002 in 27 380 000 PLN v letu 2003, če je podaljšanje obdobja spregleda iz Protokola 2 Evropskega sporazuma o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Poljsko na drugi strani odobreno do konca leta 2002, oz. drugače 210 210 000 PLN v letu 2003).

Poljska svoji jeklarski industriji v namene prestrukturiranja ne podeli nobenih nadaljnjih pomoči.

(7) Neto zmanjšanje zmogljivosti, ki ga doseže Poljska za končne proizvode v obdobju 1997-2006 je najmanj 1 231 000 ton. Ta skupna vsota vključuje neto zmanjšanje zmogljivosti za najmanj 715 000 ton letno za vroče valjane izdelke in 716 000 ton letno za hladno valjane izdelke ter povečanje največ 200 000 ton letno za druge končne proizvode.

Zmanjšanje zmogljivosti se meri le na podlagi trajnega zapiranja proizvodnih zmogljivosti s takim fizičnim uničenjem, da njihovo delovanje ni več mogoče. Stečaj jeklarskega podjetja se ne šteje za zmanjšanje zmogljivosti.

Neto zmanjšanja zmogljivosti iz Priloge 2 Protokola št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 so najmanjša zmanjšanja in dejanska neto zmanjšanja, ki jih je treba doseči, in njihovi časovni okviri se določijo na podlagi poljskega dokončnega programa prestrukturiranja in posamičnih poslovnih načrtov v okviru Evropskega sporazuma o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Poljsko na drugi strani, ob upoštevanju cilja do 31. decembra 2006 zagotoviti rentabilnost upravičenih podjetij.

(8) Izvede se poslovni načrt za upravičeno podjetje PHS, predvsem:

a) prizadevanja za prestrukturiranje se osredotočijo na naslednje:

1. reorganiziranje proizvodne zmogljivosti PHS po izdelkih in zagotovitev funkcionalne horizontalne organizacije (nabava, proizvodnja, prodaja);
2. vzpostavitev poenotene poslovodne strukture PHS, kar bo omogočilo popolni izkoristek sinergij v postopku konsolidacije;
3. razvoj strateške osredotočenosti PHS od proizvodno naravnane v tržno naravnano;
4. izboljšava učinkovitosti in uspešnosti poslovnega upravljanja PHS in zagotovitev boljšega nadzora neposredne prodaje;
5. PHS na podlagi zdravih gospodarskih razlogov ponovno pregleda strategijo oddeljenih (spin-off) podjetij in, če je to primerno, storitve ponovno integrira v matično podjetje;

6. PHS spremeni svojo ponudbo, zmanjša presežne zmogljivosti za dolge vmesne proizvode in se nasploh preusmeri na trge proizvodov z višjo dodano vrednostjo;
 7. PHS investira, da bi dosegel boljšo kakovost končnih izdelkov; posebna pozornost se posveti doseganju kakovosti 3-Sigma v obratu PHS v Krakovu do datuma iz časovnega razporeda za izvajanje programa za prestrukturiranje PHS in najkasneje do konca leta 2006;
- b) v obdobju prestrukturiranja PHS maksimizira prihranke stroškov s povečanjem energetske učinkovitosti, z izboljšano nabavo in z zagotavljanjem ravni produktivnosti, ki je primerljiva z ravni v Uniji;
 - c) izvede se prestrukturiranje zaposlovanja; do 31. decembra 2006 se na podlagi konsolidiranih podatkov, ki vključujejo posredno zaposlenost v storitvenih podjetjih v popolni lasti, doseže ravni produktivnosti, primerljive s tistimi, ki jih dosegajo jeklarske skupine v Uniji;
 - d) vsaka privatizacija se izvede ob spoštovanju potrebe po transparentnosti in v celoti upošteva tržno vrednost PHS. S prodajo se ne podeli nobene nadaljnje državne pomoči.
- (9) Izvede se poslovni načrt za druga upravičena podjetja, predvsem:
- a) za vsa druga upravičena podjetja se navori za prestrukturiranje osredotočijo na naslednje:
 1. razvoj strateške usmeritve od proizvodno naravnane v tržno naravnano;
 2. izboljšava učinkovitosti in uspešnosti poslovnega upravljanja podjetij in zagotovitev boljšega nadzora neposredne prodaje;
 3. ponovni pregled strategije oddeljenih (spin-off) podjetij na podlagi zdravih gospodarskih razlogov in, če je to primerno, ponovna integracija storitev v matična podjetja;
 - b) glede Huta Bankowa se izvede program za zmanjševanje stroškov;
 - c) glede Huta Buczek se pridobi potrebna finančna pomoč posojilodajalcev in lokalnih finančnih institucij in se izvede program za zmanjševanje stroškov, vključno z zmanjšanjem stroškov naložb s prilagoditvijo obstoječih proizvodnih zmogljivosti;
 - d) glede Huta Łabędy se izvede program za zmanjševanje stroškov in zmanjša odvisnost od rudarske industrije;
 - e) glede Huta Pokój v hčerinskih podjetjih se doseže mednarodne standarde produktivnosti, prihranke pri porabi energije in se odreče predlaganim investicijam v oddelku za predelavo in konstrukcijo;

- f) glede Huta Batory se doseže sporazum o reprogramiranju vračila dolgov in investicijskih posojilih s posojilodajalci in finančnimi institucijami. Podjetje prav tako zagotovi znatno dodatno zmanjšanje stroškov, povezano s prestrukturiranjem zaposlovanja in izboljšanjem donosov;
 - g) glede Huta Andrzej se z izpogajanjem sporazuma med trenutnimi posojilodajalci podjetja, dolgoročnimi posojilodajalci, komercialnimi posojilodajalci in finančnimi institucijami zagotovi trdne finančne osnove za njegov razvoj. Izvesti je treba dodatne investicije v valjarno in program zmanjšanja osebja;
 - h) glede Huta L.W. se izvede investicije v zvezi s projektom podjetja glede valjarn, zдвижно opremo in z okoljevarstvenim ugledom. Podjetje prav tako doseže s prestrukturiranjem zaposlovanja in zmanjšanjem stroškov za zunanje storitve višje ravni produktivnosti.
- (10) Z vsemi naknadnimi spremembami v splošnem načrtu za prestrukturiranje in v posamičnih načrtih se mora strinjati Komisija in, kadar je to primerno, tudi Svet.
- (11) Prestrukturiranje se izvede v pogojih popolne preglednosti in na podlagi načel zdravega tržnega gospodarstva.
- (12) Komisija in Svet pred in po 1. maju 2004 do konca obdobja prestrukturiranja v skladu s trinajstim do osemnajstim odstavkom tega člena natančno spremljata izvajanje prestrukturiranja in izpolnjevanje pogojev iz tega naslova o rentabilnosti, državnih pomočeh in zmanjšanju zmogljivosti. V ta namen Komisija poroča Svetu.
- (13) Poleg spremljanja državnih pomoči Komisija in Svet spremljata kazalce prestrukturiranja iz Priloge 3 Protokola št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003. Sklicevanja na odstavek 14 Protokola v tej prilogi se štejejo za sklicevanja na štirinajsti odstavek tega člena.
- (14) Spremljanje vključuje neodvisno ocenjevanje, ki se izvede v letih 2003, 2004, 2005 in 2006. Uporabi se Komisijin preizkus rentabilnosti in kot del ocenjevanja se meri produktivnost.
- (15) Poljska v celoti spoštuje vse ureditve za spremljanje, predvsem:
- a) Poljska Komisiji najkasneje do 15. marca in 15. septembra v vsakem letu do konca obdobja prestrukturiranja predloži šestmesečna poročila o prestrukturiranju upravičenih podjetij;
 - b) če Komisija ne odloči drugače, prvo poročilo prispe v Komisijo do 15. marca 2003 in zadnje poročilo do 15. marca 2007;
 - c) Poročila vsebujejo vse podatke, ki so potrebni za spremljanje procesa prestrukturiranja, za spremljanje državnih pomoči ter za spremljanje zmanjševanja in uporabe zmogljivosti, in zagotavljajo zadostne finančne podatke, ki omogočajo oceno, ali so izpolnjeni pogoji in zahteve,

ki jih vsebuje ta naslov. Poročila vsebujejo vsaj podatke iz Priloge 4 Protokola št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003, za katere si Komisija pridržuje pravico spremembe skladno z izkušnjami, ki jih je pridobila v procesu spremljanja. V Prilogi 4 Protokola št. 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 se sklicevanje na odstavek 14 Protokola šteje za sklicevanje na štirinajsti odstavek tega člena. Poleg posamičnih poslovnih poročil upravičenih podjetij se pripravi tudi poročilo o splošnem položaju poljskega jeklarskega sektorja, vključno z zadnjim makroekonomskim razvojem;

- d) Poljska mora prav tako priskrbeti vse dodatne informacije, ki so potrebne za neodvisno ocenjevanje iz prejšnjega odstavka;
- e) Poljska zahteva od upravičenih podjetij, da razkrijejo vse ustrezne podatke, ki bi se v drugih okoliščinah lahko šteli za zaupne. V svojem poročanju Svetu Komisija zagotovi, da se ne razkrije zaupnih informacij, ki zadevajo posamezna podjetja.

(16) Komisija lahko kadar koli pooblasti neodvisnega svetovalca, da oceni rezultate spremljanja, izvede potrebne preiskave in poroča Komisiji in Svetu.

(17) Če Komisija na podlagi spremljanja ugotovi, da je prišlo do znatnih odstopanj od finančnih podatkov, na katerih je bila narejena ocena rentabilnosti, lahko od Poljske zahteva, da sprejme ustrezne ukrepe za okrepitev ali spremembo ukrepov za prestrukturiranje zadevnih upravičenih podjetij.

(18) Če spremljanje pokaže:

- a) da pogoji za prehodne ureditve iz tega naslova niso bili izpolnjeni ali
- b) da obveznosti, prevzete v okviru podaljšanja obdobja, v katerem lahko Poljska izjemoma podeli državno pomoč za prestrukturiranje svoje jeklarske industrije v skladu z Evropskim sporazumom o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Poljsko na drugi strani, niso bile izpolnjene, ali
- c) da je Poljska v obdobju prestrukturiranja jeklarski industriji in predvsem upravičenim podjetjem podelila dodatne nezdržljive državne pomoči,

prehodne ureditve iz tega naslova ne veljajo.

Komisija naredi vse potrebno, da se od zadevnih podjetij zahteva povrnitev vseh pomoči, ki so bile podeljene s kršenjem pogojev iz tega naslova.

IX. NASLOV

DOLOČBE O ENOTI 1 IN ENOTI 2 JEDRSKE ELEKTRARNE BOHUNICE V1 NA SLOVAŠKEM

64. člen

Slovaška se je zavezala, da bo najkasneje do 31. decembra 2006 zaprla Enoto 1 Jedrske elektrarne Bohunice V1 in do 31. decembra 2008 Enoto 2 te elektrarne in ju nato razgradila.

65. člen

(1) Med obdobjem 2004-2006 Unija zagotovi Slovaški finančno pomoč v podporo njenim naporom za razgradnjo in soočenje s posledicami zaprtja in razgradnje Enote 1 in Enote 2 Jedrske elektrarne Bohunice V1 (v nadaljevanju „pomoč“).

(2) Pomoč se določi in izvaja v skladu z določbami iz Uredbe Sveta (EGS) št. 3906/89 z dne 18. decembra 1989 o gospodarski pomoči nekaterim državam Srednje in Vzhodne Evrope ⁽¹⁾.

(3) V obdobju 2004 - 2006 pomoč znaša 90 milijonov eurov odobrenih pravic za prevzem obveznosti, ki se bodo odobrile v enakih letnih tranšah.

(4) Pomoč ali njeni deli se lahko dajo na razpolago kot prispevek Unije k Mednarodnemu podpornemu skladu za razgradnjo jedrske elektrarne Bohunice, ki ga upravlja Evropska banka za obnovo in razvoj.

66. člen

Unija priznava, da se mora razgradnja Jedrske elektrarne Bohunice V1 nadaljevati preko finančnega načrta, določenega v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 6. maja 1999, in da to prizadevanje predstavlja Slovaški znatno finančno breme. Odločitev o nadaljevanju pomoči Unije po letu 2006 na tem področju bo upoštevala to stanje.

67. člen

Določbe tega naslova se uporabljajo v luči Izjave o Enoti 1 in Enoti 2 Jedrske elektrarne Bohunice V1 na Slovaškem, ki prevzema preambulo iz Protokola št. 9 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne da bi s tem spreminjala njene pravne učinke.

⁽¹⁾ UL L 375, 23.12.1989, str. 11.

X. NASLOV

DOLOČBE O CIPRU

68. člen

- (1) Uporaba pravnega reda Skupnosti in Unije se odloži na tistih območjih Republike Ciper, ki niso pod dejanskim nadzorom Vlade Republike Ciper.
- (2) Svet na podlagi predloga Komisije odloči o umiku odložitve iz prejšnjega odstavka. Svet odloča soglasno.

69. člen

- (1) Svet na podlagi predloga Komisije opredeli pogoje, pod katerimi se določbe prava Unije uporabljajo za črto med območji iz prejšnjega člena in območji, ki so pod dejanskim nadzorom Vlade Republike Ciper. Svet odloča soglasno.
- (2) Meja med Vzhodno suvereno cono in območji iz prejšnjega člena se za namene Dela IV Priloge k Protokolu št. 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru v času trajanja odložitve uporabe pravnega reda Skupnosti in Unije v skladu s prejšnjim členom obravnava kot del zunanjih meja suverenih con.

70. člen

- (1) Nobena določba tega naslova ne izključuje ukrepov za spodbujanje gospodarskega razvoja območij iz 68. člena tega protokola.
- (2) Ti ukrepi ne vplivajo na uporabo pravnega reda Skupnosti in Unije pod pogoji, določenimi v tem protokolu, v drugih delih Republike Ciper.

71. člen

V primeru rešitve ciprskega vprašanja Svet na podlagi predloga Komisije odloči o prilagoditvah pogojev pristopa Cipra k Uniji z ozirom na turško ciprsko skupnost. Svet odloča soglasno.

72. člen

Določbe tega naslova se uporabljajo v luči Izjave o Cipru, ki prevzema preambulo iz Protokola št. 10 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ne da bi s tem spreminjala njene pravne učinke.

TRETJI DEL**DOLOČBE O PRILOGAH K AKTU O PRISTOPU Z DNE 16. APRILA 2003****73. člen**

Priloge I in III do XVII k Aktu o pristopu z dne 16. aprila 2003, njihovi dodatki in priloge k Protokolom 2, 3 in 8 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ⁽¹⁾ so sestavni del tega protokola.

74. člen

(1) Sklicevanja v prilogah iz 73. člena tega protokola na „Pristopno pogodbo“ se štejejo za sklicevanja na Pogodbo iz točke e), drugega odstavka člena IV-437. Ustave, sklicevanja na dan ali čas podpisa te pogodbe se štejejo za sklicevanja na 16. april 2003 in sklicevanja na dan pristopa se štejejo za sklicevanja na 1. maj 2004.

(2) Ne glede na drugi pododstavek tega odstavka se sklicevanja v prilogah iz prejšnjega člena na „ta akt“ štejejo za sklicevanja na Akt o pristopu z dne 16. aprila 2003.

Sklicevanja v prilogah iz prejšnjega člena na določbe Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 se štejejo za sklicevanja na ta protokol v skladu z naslednjo korelacijsko tabelo:

Akt o pristopu z dne 16. aprila 2003	Protokol
Člen 21	Člen 12
Člen 22	Člen 13
Člen 24	Člen 15
Člen 32	Člen 21
Člen 37	Člen 26
Člen 52	Člen 32

(3) Spodaj navedeni izrazi, ki se pojavljajo v prilogah iz prejšnjega člena, imajo pomen iz naslednje korelacijske tabele, razen če se nanašajo izključno na pravne situacije pred začetkom veljavnosti Ustave.

⁽¹⁾ Slovenska posebna izdaja UL, Posebna številka z dne 23.9.2003, str. 33.

Izrazi, uporabljeni v prilogah iz 73. člena	Pomen
Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti	Ustava
Pogodba o Evropski uniji	Ustava
Pogodbe, na katerih temelji Evropska unija	Ustava
(Evropska) Skupnost	Unija
razširjena Skupnost	Unija
Skupnosti	Unije
EU	Unija
razširjena Unija ali razširjena EU	Unija

Ne glede na prejšnji pododstavek ostaja pomen izraza „Skupnosti“, kadar se pojavlja v povezavi s „prednostno obravnavo“ in „ribištvom“, nespremenjen.

(4) Sklicevanja v prilogah iz prejšnjega člena na dele ali določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti se štejejo za sklicevanja na dele ali določbe Ustave v skladu z naslednjo korelacijsko tabelo:

Pogodba ES	Ustava
Tretji del, Naslov I	3. oddelek I. poglavja III. naslova III. dela
Tretji del, Naslov I, Poglavje 1	1. pododdelek 3. oddelka I. poglavja III. naslova III. dela
Tretji del, Naslov II	4. oddelek III. poglavja III. naslova III. dela
Tretji del, Naslov III	2. in 4. oddelek I. poglavja III. naslova III. dela
Tretji del, Naslova VI, Poglavje 1	5. oddelek I. poglavja III. naslova III. dela
Člen 31	III-155. člen
Člen 39	III-133. člen
Člen 49	III-144. člen
Člen 58	III-158. člen
Člen 87	III-167. člen
Člen 88	III-168. člen
Člen 226	III-360. člen
Priloga I	Priloga I

(5) Kjer je v prilogah iz prejšnjega člena določeno, da Svet ali Komisija sprejemata pravne akte, se ti akti sprejemajo v obliki evropskih uredb ali sklepov.

10. PROTOKOL O POSTOPKU V ZVEZI S ČEZMERNIM PRIMANJKLJAJEM

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO določiti podrobnosti postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem iz III-184. člena Ustave –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Referenčne vrednosti iz drugega odstavka III-184. člena Ustave so:

- a) 3 % za razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom po tržnih cenah;
- b) 60 % za razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom po tržnih cenah.

2. člen

Za namene III-184. člena Ustave in tega protokola:

- a) „javni“ pomeni državo v širšem smislu, to so institucionalne enote centralne, regionalne ali lokalne ravni države in skladi socialnega zavarovanja razen trgovinskih dejavnosti, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;
- b) „primanjkljaj“ pomeni neto zadolževanje, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;
- c) „investicija“ pomeni bruto povečanje trajnih sredstev, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;
- d) „dolg“ pomeni stanje skupnega bruto dolga v nominalni vrednosti ob koncu leta, potem ko je konsolidiran med sektorji države v širšem smislu in znotraj njih, kakor je opredeljeno v točki a) tega člena.

3. člen

Da bi zagotovili učinkovitost postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem, so po tem postopku vlade držav članic odgovorne za primanjkljaj sektorja države v širšem smislu, kakor je opredeljena v točki a) prejšnjega člena. Države članice zagotovijo, da jim nacionalni postopki na proračunskem področju omogočajo izpolnjevanje obveznosti, ki na tem področju izhajajo iz Ustave. Države članice redno in brez odlašanja poročajo Komisiji o načrtovanih in dejanskih primanjkljajih ter o ravni dolga.

4. člen

Statistične podatke za uporabo tega protokola zagotovi Komisija.

11. PROTOKOL O KONVERGENČNIH KRITERIJIH

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO določiti podrobnosti konvergenčnih kriterijev, ki vodijo Unijo pri sprejemanju odločitev iz III-198. člena Ustave za prenehanje posebnih ureditev za države članice s posebno ureditvijo –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Kriterij stabilnosti cen iz točke a) prvega odstavka III-198. člena Ustave pomeni, da ima zadevna država članica trajno stabilne cene in povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v enem letu pred pregledom, ki ne presega za več kakor 1,5-odstotne točke stopnje inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Višina inflacije se izračuna z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin na primerljivi osnovi, upošteva razlike v definicijah posameznih držav.

2. člen

Kriterij proračunskega stanja iz točke b) prvega odstavka III-198. člena Ustave pomeni, da v času pregleda za zadevno državo članico ne velja evropski sklep Sveta iz šestega odstavka III-184. člena Ustave o obstoju čezmernega primanjkljaja.

3. člen

Kriterij sodelovanja v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema iz točke c) prvega odstavka III-198. člena Ustave pomeni, da je zadevna država članica upoštevala normalne meje nihanja, predvidene z mehanizmom deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema brez hujših napetosti vsaj zadnji dve leti pred pregledom. Država članica v tem času zlasti ni na lastno pobudo devalvirala dvostranskega osrednjega tečaja svoje valute glede na euro.

4. člen

Kriterij konvergence obrestnih mer iz točke d) prvega odstavka III-198. člena Ustave pomeni, da ima zadevna država članica v enem letu pred pregledom tako povprečno dolgoročno nominalno obrestno mero, ki ne presega za več kakor 2 odstotni točki dolgoročne obrestne mere v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Obrestne mere se izračunajo na podlagi dolgoročnih državnih obveznic ali primerljivih vrednostnih papirjev, upošteva razlike v definicijah posameznih držav.

5. člen

Statistične podatke za uporabo tega protokola zagotovi Komisija.

6. člen

Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Evropsko centralno banko ter Ekonomsko-finančnim odborom iz III-192. člena Ustave soglasno sprejme ustrezne določbe, s katerimi podrobno opredeli konvergenčna merila iz III-198. člena Ustave, ki nato nadomestijo ta protokol.

12. PROTOKOL O EUROSUPINI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

V ŽELJI spodbujati pogoje za hitrejšo gospodarsko rast v Evropski uniji in v ta namen razvijati vse tesnejše usklajevanje ekonomskih politik na euroobmočju,

ZAVEDAJOČ SE potrebe po sprejetju posebnih določb za okrepljen dialog med državami članicami, katerih valuta je euro, dokler euro ne postane valuta vseh držav članic Unije –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Ministri držav članic, katerih valuta je euro, se sestajajo neuradno. Ti sestanki se skličejo po potrebi, da se razpravlja o vprašanjih, povezanih s posebnimi odgovornostmi, ki jih delijo v zvezi z enotno valuto. Komisija sodeluje na sestankih. Evropska centralna banka je povabljena, da sodeluje na sestankih, ki jih pripravijo predstavniki ministrov, odgovornih za finance držav članic, katerih valuta je euro, in Komisije.

2. člen

Ministri držav članic, katerih valuta je euro, izvolijo predsednika za dve leti in pol z večino teh držav članic.

13. PROTOKOL O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO NA ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE GLEDE EKONOMSKE IN MONETARNE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SPOZNANJU, da Združeno kraljestvo ni primorano niti zavezano sprejeti eura, če njegova vlada in parlament o tem ne sprejmeta posebne odločitve,

OB DEJSTVU, da je vlada Združenega kraljestva 16. oktobra 1996 in 30. oktobra 1997 uradno obvestila Svet, da ne namerava sodelovati v tretji fazi ekonomske in monetarne unije pod pogoji iz prvega odstavka Protokola o nekaterih določbah, ki se nanašajo na Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske, ki je priloga k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti,

OB UPOŠTEVANJU prakse vlade Združenega kraljestva, da financira svoje zadolževanje s prodajo dolga zasebnemu sektorju –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Združeno kraljestvo ni obvezano sprejeti eura, razen če Sveta uradno ne obvesti o tem namenu.

2. člen

Za Združeno kraljestvo se, ob upoštevanju obvestila, ki ga je vlada Združenega kraljestva dala Svetu 16. oktobra 1996 in 30. oktobra 1997, uporabljajo 3. do 8. člen in 10. člen tega protokola.

3. člen

Združeno kraljestvo ohrani svoje pristojnosti na področju monetarne politike v skladu z nacionalnim pravom.

4. člen

Za Združeno kraljestvo se ne uporabljajo drugi odstavki I-30. člena, razen njegovega prvega in zadnjega stavka, peti odstavek I-30. člena, drugi odstavki III-177. člena, prvi, deveti in deseti odstavki III-184. člena, prvi do peti odstavki III-185. člena, III-186., III-188., III-189., III-190., III-191., III-196. člen, tretji odstavek III-198. člena, III-326. in III-382. člen Ustave. Drugi odstavek III-179. člena Ustave se ne uporablja za Združeno kraljestvo glede sprejetja delov širših ekonomsko-političnih smernic, ki se na splošno nanašajo na euroobmočje.

V določbah iz prejšnjega odstavka sklicevanje na Unijo ali države članice ne vključuje Združenega kraljestva, sklicevanje na nacionalne centralne banke pa ne vključuje Bank of England.

5. člen

Združeno kraljestvo si prizadeva, da bi se izognilo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.

Četrty odstavek III-192. člena in III-200. člen Ustave se za Združeno kraljestvo uporabljata, kakor da bi zanj veljala posebna ureditev. Za Združeno kraljestvo se še naprej uporabljata III-201. in III-202. člen Ustave.

6. člen

Glasovalna pravica Združenega kraljestva za sprejemanje ukrepov Sveta iz členov, navedenih v 4. členu tega protokola in v primerih navedenih v prvem pododstavku četrtega odstavka III-197. člena Ustave, miruje. V ta namen se uporabljata drugi in tretji pododstavek četrtega odstavka III-197. člena Ustave.

Združeno kraljestvo tudi nima pravice sodelovati pri imenovanju predsednika, podpredsednika in drugih članov izvršilnega odbora Evropske centralne banke iz drugega, tretjega in četrtega pododstavka drugega odstavka III-382. člena Ustave.

7. člen

Za Združeno kraljestvo se ne uporabljajo 3., 4., 6., 7. člen, drugi odstavek 9. člena, prvi, drugi in tretji odstavek 10. člena, drugi odstavek 11. člena, prvi odstavek 12. člena, 14., 16., 18. do 20., 22., 23., 26., 27., 30. do 34. in 50. člen Protokola o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke („Statut“).

V teh členih sklicevanje na Unijo ali države članice ne vključuje Združenega kraljestva, sklicevanje na nacionalne centralne banke ali delničarje pa ne vključuje Bank of England.

Sklicevanje na „vpisani kapital Evropske centralne banke“ v tretjem odstavku 10. člena in drugem odstavku 30. člena Statuta ne vključuje vpisanega kapitala Bank of England.

8. člen

III-199. člen Ustave in 43. do 47. člen Statuta veljajo ne glede na to, ali obstaja država članica s posebno ureditvijo, ob upoštevanju naslednjih sprememb:

- a) Sklicevanje na naloge Evropske centralne banke in Evropskega monetarnega inštituta v 43. členu Statuta vključuje tiste naloge, ki jih je še treba opraviti po uvedbi eura, če bi se Združeno kraljestvo odločilo, da ne sprejme eura.
- b) Poleg nalog iz 46. člena Statuta Evropska centralna banka tudi svetuje in sodeluje pri pripravi vseh evropskih uredb ali evropskih sklepov glede Združenega kraljestva, ki jih Svet sprejme v

skladu z točko a) in c) 9. člena tega protokola.

- c) Bank of England vplača svoj delež vpisanega kapitala v Evropsko centralno banko kot prispevek za stroške poslovanja na enaki podlagi kakor nacionalne centralne banke držav članic s posebno ureditvijo.

9. člen

Združeno kraljestvo lahko kadar koli uradno obvesti Svet o svoji nameri, da sprejme euro. V takem primeru velja naslednje:

- a) Združeno kraljestvo ima pravico sprejeti euro le, če izpolnjuje potrebne pogoje. Svet na zahtevo Združenega kraljestva ter pod pogoji in v skladu s postopkom iz prvega in drugega odstavka III-198. člena Ustave odloči, ali so potrebni pogoji izpolnjeni.
- b) Bank of England vplača svoj vpisani kapital, prenese na Evropsko centralno banko devizne rezerve in prispeva v njene rezerve na enaki podlagi kakor nacionalna centralna banka države članice, katere posebna ureditev je bila odpravljena.
- c) Pod pogoji in v skladu s postopkom iz tretjega odstavka III-198. člena Ustave Svet sprejme vse druge odločitve, ki so potrebni, da se Združenemu kraljestvu omogoči sprejetje eura.

Če Združeno kraljestvo sprejme euro skladno z določbami tega člena, se 3. do 8. člen tega protokola prenehajo uporabljati.

10. člen

Ne glede na III-181. člen Ustave in prvi odstavek 21. člena Statuta lahko vlada Združenega kraljestva ohrani svoj način zbiranja proračunskih sredstev „Ways and Means“ pri Bank of England, če in dokler Združeno kraljestvo ne sprejme eura.

14. PROTOKOL O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO NA DANSKO, GLEDE EKONOMSKE IN MONETARNE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU, da ustava Danske vsebuje določbe, po katerih bi na Danskem lahko razpisali referendum preden se ta država odpove svoji posebni ureditvi,

OB DEJSTVU, da je vlada Danske 3. novembra 1993 uradno obvestila Svet, da ne namerava sodelovati v tretji fazi ekonomske in monetarne unije pod pogoji iz prvega odstavka Protokola o nekaterih določbah, ki se nanašajo na Dansko, ki je priloga k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Ob upoštevanju obvestila, ki ga je vlada Danske dala Svetu 3. novembra 1993, za Dansko velja posebna ureditev. Posebna ureditev učinkuje tako, da se za Dansko uporabljajo vse določbe Ustave in Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, v katerih je navedena posebna ureditev.

2. člen

Kar zadeva odpravo posebne ureditve, se sproži postopek iz III-198. člena Ustave le na zahtevo Danske.

3. člen

Z odpravo posebne ureditve se določbe tega protokola prenehajo uporabljati.

—

15. PROTOKOL O NEKATERIH NALOGAH NACIONALNE BANKE DANSKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO urediti nekatere posebne probleme, ki se nanašajo na Dansko –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Določbe 14. člena Protokola o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ne vplivajo na pravico Nacionalne banke Danske, da opravlja svoje sedanje naloge v zvezi s tistimi deli Danske, ki niso del Unije.

16. PROTOKOL O SISTEMU FRANKA V PACIFIŠKI FINANČNI SKUPNOSTI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO upoštevati posebnost, ki se nanaša na Francijo –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Francija lahko ohrani posebno pravico do denarne emisije v Novi Kaledoniji, Francoski Polineziji ter otokih Wallis in Futuna pod pogoji, ki jih določa njeno nacionalno pravo, in je edina pooblaščenca za določanje tečaja franka Pacifiške finančne skupnosti.

17. PROTOKOL O SCHENGENSKEM PRAVNEM REDU, VKLJUČENEM V OKVIR EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU na to, da so bile določbe schengenskega pravnega reda, ki ga sestavljajo sporazumi o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah, ki so jih podpisale nekatere države članice Evropske unije dne 14. junija 1985 in 19. junija 1990 v Schengnu, in z njimi povezani sporazumi ter predpisi, sprejeti na njihovi podlagi, s protokolom, priloženim Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, vključene v okvir Evropske unije,

V ŽELJI ohraniti schengenski pravni red, kot se je razvijal od začetka veljavnosti omenjenega protokola, v okviru Ustave, in ta pravni red razvijati za prispevanje k uresničevanju cilja nuditi državljanom Unije območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja,

OB UPOŠTEVANJU posebnega stališča Danske,

OB UPOŠTEVANJU dejstva, da Irska ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske ne sodelujeta pri vseh določbah schengenskega pravnega reda, pri čemer pa bi se jima kljub temu moralo omogočiti, da sprejmeta v celoti ali le delno druge določbe tega pravnega reda,

OB SPOZNANJU, da je zato treba uporabiti določbe Ustave, ki se nanašajo na tesnejše sodelovanje med nekaterimi državami članicami,

OB UPOŠTEVANJU potrebe po ohranjanju posebnega odnosa z Republiko Islandijo in Kraljevino Norveško, ki ju skupaj z nordijskimi državami, članicami Evropske unije, zavezujejo določbe Nordijske unije potnih listin –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Kraljevina Belgija, Češka republika, Kraljevina Danska, Zvezna republika Nemčija, Republika Estonija, Helenska republika, Kraljevina Španija, Francoska republika, Italijanska republika, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republika Madžarska, Republika Malta, Kraljevina Nizozemska, Republika Avstrija, Republika Poljska, Portugalska republika, Republika Slovenija, Slovaška republika, Republika Finska in Kraljevina Švedska so pooblašcene za izvajanje tesnejšega medsebojnega sodelovanja na področjih določb, ki jih določi Svet in sestavljajo „schengenski pravni red“. To sodelovanje poteka v institucionalnem in pravnem okviru Unije ter ob upoštevanju ustreznih določb Ustave.

2. člen

Schengenski pravni red se začne uporabljati v državah članicah iz prejšnjega člena, ne glede na člen 3 Protokola k Pogodbi in Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike. Svet se nadomesti z izvršnim odborom, ustanovljenim s Schengenskimi sporazumi.

3. člen

Sodelovanje Kraljevine Danske pri sprejemanju ukrepov, ki razvijajo schengenski pravni red, ter izvajanje in uporabo teh ukrepov na Danskem urejajo ustrezne določbe Protokola o stališču Danske.

4. člen

Irska ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske lahko kadar koli zaprosita, da se nekatere ali vse določbe schengenskega pravnega reda uporabljajo tudi zanj.

Svet o takšni prošnji sprejme evropski sklep. Odloči s soglasjem svojih članov iz 1. člena tega protokola in predstavnika vlade zadevne države.

5. člen

Predloge in pobude za nadgrajevanje schengenskega pravnega reda urejajo ustrezne določbe Ustave.

Če Irska ali Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske ali obe državi v razumnem roku uradno pisno ne obvestita predsednika Sveta o svoji želji priključiti se sodelovanju, se v tej zvezi šteje, da je pooblastilo iz prvega odstavka III-419. člena Ustave dodeljeno državam članicam iz 1. člena tega protokola ter Irski ali Združenemu kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske, kadar se ena od obeh držav želi priključiti zadevnim področjem sodelovanja.

6. člen

Republika Islandija in Kraljevina Norveška se pridružita izvajanju schengenskega pravnega reda in njegovega nadaljnega razvoja. V ta namen se določijo ustrezni postopki v sporazumu, ki ga sklene Svet s temi državami s soglasno odločitvijo svojih članov iz 1. člena tega protokola. Ta sporazum vključuje tudi določbe o prispevku Islandije in Norveške ob morebitnih finančnih posledicah izvajanja tega protokola.

Svet soglasno sklene ločen sporazum z Republiko Islandijo in Kraljevino Norveško zaradi določitve pravic in obveznosti med Irsko in Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske na eni ter Islandijo in Norveško na drugi strani na tistih področjih schengenskega pravnega reda, ki veljajo za te države.

7. člen

Za namene pogajanj glede sprejema novih držav članic v Evropsko unijo se schengenski pravni red in nadaljnji ukrepi, ki jih sprejmejo institucije v okviru področja njegove uporabe, štejejo za pravni red, ki ga morajo vse države kandidatke za sprejem prevzeti v celoti.

18. PROTOKOL O UPORABI NEKATERIH VIDIKOV III-130. ČLENA USTAVE ZA ZDRUŽENO KRALJESTVO IN IRSKO

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO urediti nekatera vprašanja glede Združenega kraljestva in Irske,

OB UPOŠTEVANJU dolgoletnega obstoja posebne potovalne ureditve med Združenim kraljestvom in Irsko –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Združeno kraljestvo lahko ne glede na III-130. in III-265. člen Ustave, druge njene določbe, katere koli ukrepe, sprejete na njeni podlagi, ali mednarodne pogodbe, ki so jih sklenile Unija ali Unija in njene države članice z eno ali več tretjimi državami, izvaja na svojih mejah z drugimi državami članicami takšno kontrolo oseb, ki želijo vstopiti v Združeno kraljestvo, kakršna se mu zdi potrebna zaradi:

- a) preverjanja pravice do vstopa v Združeno kraljestvo državljanov držav članic ter njihovih vzdrževancev, ki uresničujejo svoje pravice po pravu Unije, pa tudi državljanov drugih držav, ki jim te pravice pripadajo na podlagi sporazuma, ki zavezuje Združeno kraljestvo in
- b) odločitve o tem, ali naj se drugim osebam izda dovoljenje za vstop v Združeno kraljestvo.

III-130. in III-265. člen Ustave, katera koli druga njena določba ali kateri koli ukrep, sprejet na njeni podlagi, v ničemer ne vplivajo na pravico Združenega kraljestva sprejeti ali izvajati takšne kontrole. Sklicevanje na Združeno kraljestvo v tem členu vključuje ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorno Združeno kraljestvo.

2. člen

Združeno kraljestvo in Irsko lahko med seboj še naprej sklepata dogovore o gibanju oseb med njunima ozemljema („skupno potovalno območje“), pri čemer v celoti spoštujeta pravice oseb iz točke a) prvega odstavka 1. člena tega protokola. Temu ustrezno se med veljavnostjo takšnih dogovorov za Irsko uporabljajo določbe prejšnjega člena pod enakimi pogoji kakor za Združeno kraljestvo. III-130. in III-265. člen Ustave, katera koli druga določba te ustave ali kateri koli ukrep, sprejet na njeni podlagi, v ničemer ne vplivajo na takšne dogovore.

3. člen

Druge države članice lahko na svojih mejah ali na kateri koli točki vstopa na njihovo ozemlje takšno kontrolo izvajajo pri osebah, ki želijo vstopiti na njihovo ozemlje iz Združenega kraljestva ali s katerega koli ozemlja, za katerega zunanje odnose je za enake namene, navedene v 1. členu tega protokola, odgovorno Združeno kraljestvo ali iz Irske, kolikor se določbe 1. člena tega protokola uporabljajo za Irsko.

III-130. in III-265. člen Ustave, katera koli druga njena določba ali kateri koli ukrep, sprejet na njeni podlagi, v ničemer ne vplivajo na pravico drugih držav članic, da uvedejo ali izvajajo takšne kontrole.

4. člen

Ta protokol se prav tako uporablja za akte, ki v skladu s IV-438. členom Ustave ostanejo v veljavi.

19. PROTOKOL O STALIŠČU ZDRUŽENEGA KRALJESTVA IN IRSKE GLEDE POLITIK MEJNIH KONTROL, AZILA IN PRISELJEVANJA TER PRAVOSODNEGA SODELOVANJA V CIVILNIH ZADEVAH IN POLICIJSKEM SODELOVANJU

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO, da bi uredile nekatera vprašanja glede Združenega kraljestva in Irske,

OB UPOŠTEVANJU Protokola o uporabi nekaterih vidikov III-130. člena Ustave za Združeno kraljestvo in Irsko –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Ob upoštevanju 3. člena tega protokola Združeno kraljestvo in Irsko ne sodelujeta pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih v skladu z 2. ali 3. oddelkom IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali s III-260. členom Ustave, kolikor se ta člen nanaša na področja iz teh oddelkov ali na III-263. člen ali točko a) drugega odstavka III-275. člena Ustave. Soglasje članov Sveta, razen predstavnikov vlad Združenega kraljestva in Irske, je potrebno za tiste sklepe Sveta, ki morajo biti sprejeti soglasno.

Za namene tega člena je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

2. člen

Na podlagi prejšnjega člena in ob upoštevanju 3., 4. in 6. člena tega protokola za Združeno kraljestvo ali Irsko niso zavezujoče niti se za njiju ne uporabljajo določbe 2. ali 3. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali III-260. člena Ustave, kolikor se ta člen nanaša na področja iz teh oddelkov, ali III-263. člena ali točke a) drugega odstavka III-275. člena Ustave, ukrepi, sprejeti na podlagi teh oddelkov ali členov, pa tudi nobena določba katerega koli mednarodnega sporazuma, ki

ga je Unija sklenila na podlagi teh oddelkov ali členov, niti odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takih določb ali ukrepov. Te določbe, ukrepi ali odločbe v ničemer ne vplivajo na pristojnosti, pravice in obveznosti teh držav. Te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Združeno kraljestvo ali Irsko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti ali pravni red Unije, niti niso sestavni del prava Unije.

3. člen

(1) Združeno kraljestvo ali Irska lahko Svet v treh mesecih po predložitvi predloga Svetu na podlagi 2. ali 3. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali predloga ali pobude na podlagi III-263. člena ali točke a) drugega odstavka III-275. člena Ustave uradno pisno obvesti, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi predlaganega ukrepa, kar se ji nato dovoli. Soglasje članov Sveta, razen tistih članov, ki takega uradnega obvestila niso predložili, je potrebno za tiste akte Sveta, ki morajo biti sprejeti soglasno. Ukrep, sprejet na podlagi tega odstavka, je zavezujoč za vse države članice, ki so sodelovale pri njegovem sprejetju. Z evropskimi uredbami ali sklepi, sprejetimi na podlagi III-260. člena Ustave, se določi pogoje za udeležbo Združenega kraljestva in Irske pri ocenjevanju v zvezi s področji, ki jih ureja 2. ali 3. oddelek IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave.

Za namene tega člena je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena, ko Svet ne odloča na predlog Komisije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

(2) Če ukrepa iz prejšnjega odstavka ni mogoče sprejeti z udeležbo Združenega kraljestva ali Irske v razumnem roku, lahko Svet tak ukrep sprejme v skladu s 1. členom tega protokola brez udeležbe Združenega kraljestva ali Irske. V tem primeru se uporabi prejšnji člen.

4. člen

Združeno kraljestvo ali Irska lahko kadar koli po sprejetju ukrepa na podlagi 2. ali 3. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali III-263. člena ali točke a) drugega odstavka III-275. člena Ustave uradno obvesti Svet in Komisijo o svoji nameri, da želi sprejeti ta ukrep. V tem primeru se smiselno uporabi postopek iz prvega odstavka III-420. člena Ustave.

5. člen

Država članica, ki je ne zavezuje ukrep, sprejet na podlagi 2. ali 3. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali III-263. člena ali točke a) drugega odstavka III-275. člena Ustave ne nosi nobenih finančnih posledic tega ukrepa razen stroškov, ki nastanejo za poslovanje institucij, razen če vsi člani Sveta po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno ne odločijo drugače.

6. člen

V primerih iz tega protokola, kjer Združeno kraljestvo ali Irsko zavezuje ukrep, sprejet na podlagi 2. ali 3. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave ali III-260. člena Ustave, kolikor se ta člen nanaša na področja iz teh oddelkov, ali III-263. člena ali točke a) drugega odstavka III-275. člena Ustave se v zvezi s tem ukrepom za to državo uporabljajo ustrezne določbe Ustave.

7. člen

Na Protokol o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, ne vplivata 3. in 4. člen tega protokola.

8. člen

Irska lahko uradno pisno obvesti Svet o svoji želji, da zanjo ta protokol ne bi več veljal. V tem primeru se za Irsko prenehajo uporabljati te določbe.

20. PROTOKOL O STALIŠČU DANSKE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU na sklep voditeljev držav ali vlad, ki so se sestali v okviru Evropskega sveta v Edinburghu dne 12. decembra 1992, o nekaterih problemih, ki jih je Danska izpostavila glede Pogodbe o Evropski uniji,

OB UPOŠTEVANJU stališča Danske glede državljanstva, ekonomske in monetarne unije, obrambne politike ter pravosodja in notranjih zadev, zapisanega v sklepu iz Edinburgha,

OB ZAVEDANJU dejstva, da bo nadaljevanje pravnega režima, ki izhaja iz sklepa iz Edinburgha, v okviru Ustave občutno omejilo sodelovanje Danske na pomembnih področjih sodelovanja Unije in da je v interesu Unije, da zagotovi celovitost pravnega reda na območju svobode, varnosti in pravice,

V ŽELJI, da bi zato oblikovali pravni okvir, ki bo Danski omogočal sodelovanje pri sprejemanju ukrepov, predlaganih na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave in ob pozdravljanju namere Danske, da kadar je mogoče izkoristi to možnost v skladu s svojimi ustavnimi določbami,

OB UPOŠTEVANJU, da Danska ne bo preprečevala drugim državam članicam nadaljnjega razvoja njihovega sodelovanja glede ukrepov, ki niso zavezujoči za Dansko,

OB UPOŠTEVANJU Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki se priložijo k Ustavi:

I. DEL

1. člen

Danska ne sodeluje pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave. Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste sklepe Sveta, za katere je potrebno soglasje.

Za namene tega člena je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

2. člen

Določbe IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave, ukrepi, sprejeti v skladu s tem poglavjem, določbe mednarodnih sporazumov, ki jih je Unija sklenila na podlagi tega poglavja, pa tudi odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takih določb ali ukrepov za Dansko niso zavezujoči niti se v njej ne uporabljajo; te določbe, ukrepi ali odločbe v ničemer ne vplivajo na pristojnosti, pravice in obveznosti Danske. Te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Dansko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti in Unije niti niso sestavni del prava Unije.

3. člen

Danska ne nosi nobenih finančnih posledic ukrepov iz 1. člena tega protokola, razen stroškov, ki nastanejo za poslovanje institucij.

4. člen

(1) Danska se v šestih mesecih po tem, ko je bil sprejet ukrep Sveta za nadgraditev schengenskega pravnega reda in, ki se nanašajo I. del tega protokola, odloči, ali bo ta ukrep prenesla v svoje nacionalno pravo. Če se odloči, da bo to storila, bo na podlagi tega ukrepa nastala mednarodnopravna obveznost med Dansko in državami članicami, ki jih ukrep zavezuje.

Če se Danska odloči, da ne bo uporabila takega ukrepa, države članice, ki jih ta ukrep zavezuje, in Danska preučijo, kateri ukrepi so ustrezni za sprejetje.

(2) Danska glede schengenskega pravnega reda ohrani pravice in obveznosti, kakor so obstajale pred začetkom veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo.

II. DEL

5. člen

Glede ukrepov, ki jih je sprejel Svet na podlagi I-41. člena, prvega odstavka III-295. člena in III-309. do III-313. člena Ustave, Danska ne sodeluje pri pripravi in izvajanju odločitev in ukrepov Unije, ki zadevajo obrambo. Zato Danska ne sodeluje pri njihovem sprejetju. Danska ne bo nasprotovala drugim državam članicam, da še naprej razvijajo njihovo sodelovanje na tem področju. Danska ni zavezana prispevati k financiranju odhodkov, ki nastanejo pri poslovanju zaradi takšnih ukrepov, in tudi ni zavezana Uniji dajati na razpolago svoje vojaške zmogljivosti.

Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste sklepe Sveta, za katere je potrebno soglasje.

Za namene tega člena je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na tretji in četrti odstavek tega člena, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

III. DEL

6. člen

Ta protokol se nanaša tudi na ukrepe, ki ostanejo v veljavi v skladu s IV-438. členom Ustave in ki je bil vsebovan v Protokolu o stališču Danske, priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, pred začetkom veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo.

7. člen

1., 2. in 3. člen tega protokola se ne uporabljajo za ukrepe, ki določajo tretje države, katerih državljani morajo imeti ob prehodu zunanjih meja držav članic vizum, ali za ukrepe glede enotne oblike vizumov.

IV. DEL

8. člen

Danska lahko v skladu s svojimi ustavnimi določbami kadar koli obvesti druge države članice, da ne želi več v celoti ali delno uporabljati tega protokola. V tem primeru bo Danska v celoti uporabila vse ustrezne veljavne ukrepe, ki so bili sprejeti v okviru Unije.

9. člen

(1) Danska lahko kadar koli in ne glede na prejšnji člen v skladu s svojimi ustavnimi določbami uradno obvesti druge države članice da, z veljavnostjo od prvega dne v mesecu po uradnem obvestilu, določbe I. dela tega protokola sestavljajo priložo. V takem primeru se 5. do 9. členi tega protokola ustrezno preštevilčijo.

(2) Šest mesecev po datumu začetka veljavnosti uradnega obvestila iz prejšnjega odstavka celoten schengenski pravni red in ukrepi, ki so bili sprejeti kot nadgrajevanje tega pravnega reda, ki so bili do takrat zavezujoči za Dansko kot mednarodnopravna obveznost, postanejo del prava Unije.

PRILOGA

1. člen

V skladu s 3. členom te priloge, Danska ne sodeluje pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave. Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste sklepe Sveta, ki je potrebno za sprejetje soglasja.

Za namene tega člena je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena, ko Svet ne odloča na predlog Komisije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

2. člen

Na podlagi 1. člena in ob upoštevanju 3., 4. in 6. člen te priloge, za Dansko niso zavezujoče niti se zanj ne uporabljajo določbe in ukrepi, sprejeti na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave, določbe mednarodnih sporazumov, ki jih je Unija sklenila na podlagi navedenega poglavja, pa tudi odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takih določb ali ukrepov. Te določbe, ukrepi ali odločbe v ničemer ne vplivajo na pristojnosti, pravice in obveznosti Danske; prav tako te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Dansko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti in Unije niti niso sestavni del prava Unije.

3. člen

(1) Danska lahko v treh mesecih po predstavitvi predloga ali pobude Svetu na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave pisno uradno obvesti predsednika Sveta, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi predlaganega ukrepa, kar se ji nato tudi dovoli.

(2) Če ob sodelovanju Danske ukrepa iz prejšnjega odstavka ni mogoče sprejeti v razumnem roku, lahko Svet sprejme ukrep iz prejšnjega odstavka v skladu s 1. členom te priloge brez sodelovanja Danske. V takem primeru se uporabi prejšnji člen.

4. člen

Danska lahko kadar koli po sprejetju ukrepa, na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave, uradno obvesti Svet in Komisijo o svoji nameri, da želi sprejeti ta ukrep. V tem primeru se smiselno uporabi postopek iz prvega odstavka III-420. člena Ustave.

5. člen

(1) Uradno obvestilo iz prejšnjega člena se predloži najpozneje šest mesecev po končnem sprejetju ukrepa o razvoju schengenskega pravnega reda.

Če Danska uradnega obvestila glede ukrepa, ki nadgrajuje schengenski pravni red, ne predloži v skladu s 3. in 4. členom te priloge, bodo države članice, za katere je tak ukrep zavezujoč, in Danska, preučile ukrepe, ki jih je treba sprejeti.

(2) Uradno obvestilo na podlagi 3. in 4. člena te priloge, ki se nanaša na ukrepe o razvoju schengenskega pravnega reda, se šteje za nepreklicno uradno obvestilo na podlagi 3. člena te priloge glede na vse druge predloge ali pobude, namenjene za nadgradnjo tega ukrepa, kolikor tak predlog ali pobuda nadgrajuje schengenski pravni red.

6. člen

Če je za Dansko v primerih, naštetih v tem delu, ukrep, ki ga je Svet sprejel na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela, zavezujoč, se ustrezne določbe Ustave uporabljajo za Dansko v zvezi z zadevnim ukrepom.

7. člen

Če za Dansko ukrep, sprejet na podlagi IV. poglavja III. naslova III. dela Ustave, ni zavezujoč, ne nosi nobenih finančnih posledic tega ukrepa, razen stroškov, ki nastanejo za poslovanje institucij, razen če Svet soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom, ne odloči drugače.

21. PROTOKOL O ZUNANJIH ODNOSIH DRŽAV ČLANIC GLEDE PREHODA ZUNANJIH MEJA

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU potrebe držav članic, da zagotovijo učinkovito kontrolo na svojih zunanjih mejah, kadar je to primerno, v sodelovanju s tretjimi državami –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Določbe o ukrepih glede prehoda zunanjih meja iz točke b) drugega odstavka III-265. člena Ustave, ne vplivajo na pristojnost držav članic, da se s tretjimi državami pogaja ali z njimi sklepa sporazume, kolikor so ti sporazumi v skladu s pravom Unije in drugimi ustreznimi mednarodnimi sporazumi.

22. PROTOKOL O AZILU ZA DRŽAVLJANE DRŽAV ČLANIC

VISOKE POGODBENICE SO SE –

GLEDE NA TO, da Unija v skladu s prvim odstavkom I-9. člena Ustave priznava pravice, svoboščine in načela, opredeljena v Listini o temeljnih pravicah,

KER so, v skladu s tretjim odstavkom I-9. člena Ustave, temeljne pravice, kakršne zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot splošna načela sestavni del prava Unije,

KER je Sodišče Evropske unije pristojno za zagotovitev tega, da Unija pri razlagi in uporabi prvega in tretjega odstavka I-9. člena Ustave upošteva pravo,

KER mora v skladu s I-58. členom Ustave vsaka evropska država ob vložitvi prošnje za članstvo v Uniji upoštevati vrednote, navedene v I-2. členu Ustave,

OB UPOŠTEVANJU tega, da I-59. člen Ustave vzpostavlja mehanizem za mirovanje nekaterih pravic, če država članica huje in vztrajno krši te vrednote,

OB SKLICEVANJU na poseben status in varstvo, ki ju uživa vsak državljani države članice kakor tudi državljani Unije in ki ju zagotavljajo države članice v skladu z določbami II. naslova I. dela in II. naslova III. dela Ustave,

OB UPOŠTEVANJU, da Ustava vzpostavlja območje brez notranjih meja in vsakemu državljanu Unije zagotavlja pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic,

V ŽELJI preprečiti, da bi se institut azila uporabljal za drugačne namene, kakor je bilo predvideno,

KER ta protokol upošteva namen in cilje Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Zaradi ravni varstva temeljnih pravic in svoboščin v državah članicah Evropske unije se države članice za vse pravne in praktične namene glede azilnih zadev med seboj obravnavajo kot varne države izvora. Zato se lahko vsaka prošnja za azil, ki jo vloži državljani ene od držav članic, v drugi državi članici upošteva ali sprejme v postopek le v naslednjih primerih:

- a) če država članica, katere državljani je prosilec, uporabi določbe 15. člena Evropske Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sprejme ukrepe, na podlagi katerih obveznosti iz te konvencije na njenem ozemlju ne veljajo;

- b) če je bil sprožen postopek iz prvega in drugega odstavka I-59. člena Ustave in dokler Svet ali, kjer je to primerno, Evropski Svet o tem ne sprejme evropskega sklepa glede države članice, katere državljani je prosilec;
 - c) če je Svet sprejel evropski sklep v skladu s prvim odstavkom I-59. člena Ustave glede države članice, katere državljani je prosilec ali če je Evropski svet sprejel evropski sklep v skladu z drugim odstavkom I-59. člena Ustave glede države članice, katere državljani je prosilec;
 - d) če država članica sprejme enostranski sklep glede prošnje državljanov druge države članice; v takšnem primeru se nemudoma obvesti Svet; pri obravnavanju prošnje se izhaja iz domneve, da je očitno neutemeljena, ne da bi pri tem kakor koli in ne glede na primer vplivali na pristočnost odločanja države članice.
-

23. PROTOKOL O STALNEM STRUKTURNEM SODELOVANJU, VZPOSTAVLJENIM NA PODLAGI ŠESTEGA ODSTAVKA I-41. ČLENA IN III-312. ČLENA USTAVE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU šestega odstavka I-41. člena in III-312. člena Ustave,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da Unija uresničuje skupno zunanjo in varnostno politiko na podlagi doseženega pri vse bolj usklajenem delovanju držav članic,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da je skupna varnostna in obrambna politika sestavni del skupne zunanje in varnostne politike; da Unija z njo dobiva operativne zmogljivosti, oprte na civilna in vojaška sredstva; da Unija lahko ta sredstva uporabi zunaj Unije v okviru nalog iz III-309. člena Ustave za ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov; da je k izvajanju nalog treba pristopiti z uporabo zmogljivosti, ki jih zagotovijo države članice v skladu z načelom "enovitosti sil",

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da skupna varnostna in obrambna politika ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike določenih držav članic,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da skupna varnostna in obrambna politika Unije upošteva obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ki je še naprej temelj skupne obrambe njenih članic ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru,

V PREPRIČANJU, da bo odločnejša vloga Unije v varnostnih in obrambnih zadevah prispevala k vitalnosti prenovljenega Atlantskega zavezništva v skladu z dogovorom, znanim kot „Berlin plus“,

ODLOČENE poskrbeti za to, da bo Unija sposobna v celoti prevzemati odgovornosti v mednarodni skupnosti,

Z UGOTOVITVIJO, da Organizacija Združenih narodov lahko zahteva pomoč Unije pri nujnem izvajanju nalog na podlagi VI. in VII. poglavja Ustanovne listine Združenih narodov,

Z UGOTOVITVIJO, da bo krepitev skupne varnostne in obrambne politike od držav članic terjala prizadevanja na področju zmogljivosti,

ZAVEDAJOČ SE, da začetek nove stopnje v razvoju skupne varnostne in obrambne politike predpostavlja odločne napore zadevnih držav članic,

OB SKLICEVANJU na pomen polne vključenosti ministra za zunanje zadeve Unije v dejavnosti, povezane s stalnim strukturnim sodelovanjem –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki se priložijo k Ustavi za Evropo:

1. člen

Stalno strukturno sodelovanje iz šestega odstavka I-41. člena Ustave je odprto vsaki državi članici, ki se zaveže od dneva začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo:

- a) bolj intenzivno razvijati lastne obrambne sposobnosti z razvojem nacionalnih prispevkov in sodelovanja, kjer je to primerno, v večnacionalnih silah, v glavnih evropskih programih za opremo in v dejavnosti Agencije za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oborožitve (Evropska obrambna agencija), in
- b) da bo najpozneje do 2007 sposobna zagotoviti, na nacionalni ravni ali kot sestavni del večnacionalnih skupin sil, namenske bojne enote za načrtovane naloge, strukturirane na taktični ravni kot taktične grupacije, s podpornimi elementi, vključno s transportom in logistiko, ki bodo v roku 5 do 30 dni sposobne izvesti naloge iz III-309. člena Ustave, predvsem kot odgovor na zahteve Organizacije Združenih narodov, in ki bodo oskrbovane za začetno obdobje 30 dni, ki se ga lahko podaljša na najmanj 120 dni.

2. člen

Za dosego ciljev iz prejšnjega člena, se države članice, ki sodelujejo v stalnem strukturnem sodelovanju, zavežejo, da bodo:

- a) sodelovale od začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo, da bi dosegle odobrene cilje glede višine investicijskih odhodkov za obrambno opremo, in te cilje redno preverjale v luči varnostnega okolja in mednarodnih obveznosti Unije;
- b) med seboj, kolikor je mogoče, prilagodile svoje obrambne sisteme, zlasti z usklajevanjem ugotavljanja vojaških potreb, združevanjem in morebitnim specializiranjem svojih obrambnih sredstev in zmogljivosti ter spodbujanjem sodelovanja na področjih usposabljanja in logistike;
- c) sprejele konkretne ukrepe za spodbujanje razpoložljivosti, medobratovalnosti, prožnosti in sposobnosti razmeščanja sil, zlasti z oblikovanjem skupnih ciljev glede uporabe sil, vključno z možnim pregledom nacionalnih postopkov odločanja;
- d) sodelovale, da bi zagotovile sprejem potrebnih ukrepov, vključno z večdržavnim pristopom, in ne glede na delovanje v okviru Organizacije Severnoatlantske pogodbe, za nadomestitev primanjkljaja, zaznanega v okviru „Mehanizma razvoja zmogljivosti“;
- e) sodelovale, kjer je to primerno, pri razvoju večjih skupnih ali evropskih programov za opremo v okviru Evropske obrambne agencije.

3. člen

Evropska obrambna agencija prispeva k redni oceni prispevkov sodelujočih držav članic glede zmogljivosti, predvsem prispevkov v skladu z merili, ki jih je potrebno vzpostaviti med drugim na podlagi prejšnjega člena, in o tem poroča vsaj enkrat letno. Ocena lahko služi kot podlaga za priporočila in evropske sklepe Sveta, sprejete v skladu s III-312. členom Ustave.

24. PROTOKOL O DRUGEM ODSTAVKU I-41. ČLENA USTAVE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB ZAVEDANJU potrebe po izvajanju določb drugega odstavka I-41. člena Ustave v polnem obsegu,

OB ZAVEDANJU, da politika Unije v skladu z drugim odstavkom I-41. člena Ustave ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic in upošteva obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ter da je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru –

DOGOVORILE o naslednji določbi, ki je priložena Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Unija skupaj z Zahodnoevropsko unijo pripravi ureditev za okrepljeno sodelovanje med njima.

25. PROTOKOL O UVOZU NAFTNIH PROIZVODOV, RAFINIRANIH NA NIZOZEMSKIH ANTILIH, V EVROPSKO UNIJO

VISOKE POGODBENICE SO SE –

V ŽELJI, da bi podrobneje določile ureditev blagovne menjave, ki se uporablja za uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Ta protokol se uporablja za naftne proizvode po tarifnih številkah 27.10, 27.11, 27.12 (parafin in vosek iz nafte), ex 27.13 (parafinski odpadki) in 27.14 (vosek iz bituminoznih materialov) kombinirane nomenklature, uvoženih za potrošnjo v državah članicah.

2. člen

Države članice se obvezujejo, da bodo za naftne proizvode, rafinirane na Nizozemskih Antilih, odobrile carinske ugodnosti, ki izhajajo iz pridružitve Nizozemskih Antilov k Uniji pod pogoji, predvidenimi s tem protokolom. Te določbe veljajo ne glede na to, kakšne predpise so prvotno uporabljale države članice.

3. člen

(1) Če Komisija na zahtevo države članice ali na lastno pobudo ugotovi, da uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo v skladu z ureditvijo iz prejšnjega člena povzroča dejanske težave na trgu ene ali več držav članic, sprejme evropski sklep, v katerem odloči, da zadevne države uvedejo, povečajo ali ponovno uvedejo carine, ki veljajo za ta uvoz v takem obsegu in za obdobje, potrebno za soočenje s temi razmerami. Stopnje tako uvedenih, povečanih ali ponovno uvedenih carin ne smejo presegati carin, ki se uporabljajo za iste proizvode za tretje države.

(2) Določbe iz prejšnjega odstavka se lahko uporabljajo v vseh primerih, ko uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo doseže dva milijona ton letno.

(3) Svet je obveščen o evropskih sklepih, ki jih sprejme Komisija v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena, in o zavrnitvi zahtev posamezne države članice. Svet lahko o njih razpravlja na zahtevo države članice, prevzame odgovornosti in kadar koli sprejme evropski sklep, s katerim jih spremeni ali ponovno uvede.

4. člen

(1) Če država članica oceni, da uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, ki se izvaja neposredno ali prek druge države članice v skladu z ureditvijo iz 2. člena tega protokola, povzroča dejanske težave na njenem trgu in da je za soočenje z njimi nujno takojšnje ukrepanje, lahko samostojno odloči, da za ta uvoz uvede carine, katerih stopnja ne sme presegati carin, ki se uporabljajo za iste proizvode za tretje države. O tej odločitvi obvesti Komisijo, ki v enem mesecu sprejme evropski sklep, v katerem odloči, ali lahko država te ukrepe ohrani, ali jih mora spremeniti ali odpraviti. Za takšno odločitev Komisije se uporablja tretji odstavek prejšnjega člena.

(2) Če uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, ki se izvaja neposredno ali prek druge države članice v skladu z ureditvijo iz 2. člena tega protokola v eno ali več držav članic, v enem koledarskem letu presega količine, navedene v prilogi tega protokola, velja, da so ukrepi, ki jih v skladu s prejšnjim odstavkom morebiti sprejmejo ta ali te države članice za tekoče leto, zakoniti. Potem, ko se prepriča, da so bile predvidene količine dosežene, Komisija sprejete ukrepe sprejme v vednost. V tem primeru druge države o tem ne obvestijo Sveta.

5. člen

Če se Unija odloči uvesti količinske omejitve za uvoz naftnih proizvodov katerega koli porekla, se te omejitve lahko enako uporabljajo tudi za uvoz teh proizvodov, ki izvirajo z Nizozemskih Antilov. V tem primeru se Nizozemskim Antilom zagotovi preferencialna obravnava glede na tretje države.

6. člen

(1) Svet lahko po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo soglasno revidira 2. do 5. člen tega protokola ob sprejetju skupne definicije izvora za naftne proizvode s poreklom iz tretjih in pridruženih držav ali ob sprejetju sklepov v okviru skupne trgovinske politike za zadevne proizvode ali ob oblikovanju skupne energetske politike.

(2) Vendar je treba ob taki reviziji za Nizozemske Antile v vsakem primeru ohraniti prednosti enakovrednega obsega v ustrezni obliki in za količino najmanj dveh milijonov in pol ton naftnih proizvodov.

(3) Obveznosti Unije glede prednosti enakovrednega obsega iz prejšnjega odstavka se po potrebi lahko razporedijo po državah, ob upoštevanju količin, navedenih v prilogi tega protokola.

7. člen

Komisijo se zaradi izvajanja tega protokola zadalži, da spremlja razvoj uvoza naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v države članice. Države članice v skladu z upravnim postopkom, ki ga priporoči Komisija, sporočijo vse koristne informacije Komisiji, ki zagotovi njihovo razširjanje.

PRILOGA

Za izvajanje drugega odstavka 4. člena tega protokola so visoke pogodbenice sklenile, da se količina 2 milijona ton antilskih naftnih proizvodov razdeli med države članice na naslednji način:

Nemčija	625 000 ton
Belgijsko-luksemburška ekonomska unija	200 000 ton
Francija	75 000 ton
Italija	100 000 ton
Nizozemska	1 000 000 ton

26. PROTOKOL O PRIDOBITVI NEPREMIČNIN NA DANSKEM

VISOKE POGODBENICE SO SE –

Z ŽELJO urediti nekatere posebne probleme, ki se nanašajo na Dansko –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, priloženih Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Ne glede na določbe Ustave lahko Danska ohrani obstoječo zakonodajo o pridobitvi sekundarnih prebivališč.

27. PROTOKOL O SISTEMU JAVNE RADIOTELEVIZIJE V DRŽAVAH ČLANICAH

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU neposredne povezanosti sistema javne radiotelevizije v državah članicah z demokratičnimi, socialnimi in kulturnimi potrebami vsake družbe in potrebo po ohranitvi medijske pluralnosti –

DOGOVORILE o naslednjih razlagalnih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

Določbe Ustave ne vplivajo na pristožnost držav članic glede financiranja storitev javne radiotelevizije, če je takšno financiranje odobreno radiotelevizijskim zavodom za opravljanje javne službe, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica, in če ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Uniji do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi, pri čemer je treba upoštevati zagotavljanje teh javnih storitev.

28. PROTOKOL O III-214. ČLENU USTAVE

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednji določbi, ki je priložena Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

V III-214. členu Ustave dodatki iz poklicnega sistema socialne varnosti niso plačila, če in kolikor se nanašajo na obdobja zaposlitve pred 17. majem 1990, razen pri delavcih ali tistih, ki omenjene dodatke zahtevajo in so pred tem datumom vložili tožbo ali sprožili enakovreden postopek po veljavnem nacionalnem pravu.

29. PROTOKOL O EKONOMSKI, SOCIALNI IN TERITORIALNI POVEZANOSTI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU, da I-3. člen Ustave vključuje cilj spodbujati ekonomsko, socialno in teritorialno povezanost in solidarnost med državami članicami ter da je v točki c) drugega odstavka I-14. člena Ustave ekonomska, socialna in teritorialna povezanost naštet med področji deljene pristojnosti Unije,

OB UPOŠTEVANJU, da vse določbe 3. oddelka III. poglavja III. dela Ustave o ekonomski, socialni in teritorialni povezanosti dajejo pravno podlago za utrditev in nadaljnji razvoj dejavnosti Unije na tem področju, in predvsem ustanovitev sklada,

OB SKLICEVANJU na to, da III-223. člen Ustave predvideva ustanovitev Kohezijskega sklada,

OB UGOTAVLJANJU, da Evropska investicijska banka posoja visoke in čedalje višje zneske v korist revnejših regij,

GLEDE NA željo po večji prožnosti ureditve za dodeljevanje sredstev iz strukturnih skladov,

GLEDE NA željo po določanju različnih ravni udeležbe Unije pri programih in projektih v nekaterih državah,

GLEDE NA predlog, da se pri sistemu virov lastnih sredstev bolj upošteva sorazmerna uspešnost držav članic –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

(1) Države članice ponovno potrjujejo, da je spodbujanje ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti bistvenega pomena za polni razvoj in trajen uspeh Unije.

(2) Države članice ponovno potrjujejo svoje prepričanje, da bi morali strukturni skladi še naprej imeti pomembno vlogo pri doseganju ciljev Unije na področju povezanosti.

(3) Države članice ponovno potrjujejo svoje prepričanje, da bi morala Evropska investicijska banka še naprej namenjati večino svojih sredstev za spodbujanje ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti, in izjavljajo, da so pripravljene ponovno preučiti potrebe Evropske investicijske banke po kapitalu takoj, ko bo to za ta namen potrebno.

(4) Države članice se strinjajo, da Kohezijski sklad zagotavlja finančne prispevke Unije za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v tistih državah članicah z BNP na prebivalca, manjšim od 90 % povprečja Unije, ki imajo program za izpolnjevanje ekonomskih konvergenčnih meril iz III-184. člena Ustave.

- (5) Države članice izražajo svoj namen dopustiti večjo stopnjo prožnosti pri dodeljevanju sredstev iz strukturnih skladov za specifične potrebe, ki niso predvidene v sedanji ureditvi strukturnih skladov.
- (6) Države članice izražajo svojo pripravljenost določiti različne ravni udeležbe Unije pri programih in projektih strukturnih skladov, da bi se tako izognile prevelikemu naraščanju proračunskih odhodkov v manj uspešnih državah članicah.
- (7) Države članice priznavajo, da je treba redno spremljati napredek pri doseganju ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti ter izražajo svojo pripravljenost preučiti vse potrebne ukrepe v tej zvezi.
- (8) Države članice izražajo svoj namen bolj upoštevati sposobnost posameznih držav članic, da prispevajo v sistem virov lastnih sredstev, in za manj uspešne države članice preučiti, kako popraviti nazadujoče elemente v sedanjem sistemu virov lastnih sredstev.
-

30. PROTOKOL O POSEBNI UREDITVI ZA GRENLANDIJO

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

Edini člen

- (1) Obravnava pri uvozu proizvodov grenlandskega porekla v Unijo, za katere velja skupna tržna ureditev za ribiške proizvode, ob upoštevanju mehanizmov skupne tržne ureditve vključuje oprostitve plačila carin in dajatev z enakim učinkom ter izključuje količinske omejitve ali ukrepe z enakim učinkom, če so možnosti dostopa do grenlandskih ribolovnih območij, priznane Uniji na podlagi sporazuma med Unijo in pristojnim organom za Grenlandijo, za Unijo zadovoljive.
 - (2) Ukrepi v zvezi z uvoznim režimom za proizvode iz prejšnjega odstavka, se sprejmejo v skladu s postopki iz III-231. člena Ustave.
-

31. PROTOKOL O ČLENU 40.3.3 IRSKE USTAVE

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo ter Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Edini člen

Nobena določba Pogodbe o Ustavi za Evropo ali pogodb ali aktov, ki to pogodbo spreminjajo ali dopolnjujejo, ne vpliva na uporabo člena 40.30.3 irske ustave na Irskem.

32. PROTOKOL O DRUGEM ODSTAVKU I-9. ČLENA USTAVE O PRISTOPU UNIJE K EVROPSKI KONVENCIJI O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki se priložijo Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

Sporazum o pristopu Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju „Evropska konvencija“) iz drugega odstavka I-9. člena Ustave vsebuje določbe za ohranitev posebnih značilnosti Unije in prava Unije, zlasti glede na:

- a) posebne ureditve za možnost sodelovanja Unije v nadzornih telesih Evropske konvencije;
- b) potrebne mehanizme za zagotavljanje, da so postopki s strani držav nečlanic in posamezne tožbe ustrezno naslovljeni bodisi zoper države članice in/ali Unijo.

2. člen

Sporazum iz prejšnjega člena zagotovi, da pristop ne vpliva na pristojnosti Unije in njenih institucij. Sporazum mora zagotoviti, da nobena njegova določba ne vpliva na poseben položaj držav članic v odnosu do Evropske konvencije, zlasti v zvezi z njenimi protokoli, ukrepi, ki so jih sprejele države članice ne glede na na Evropsko konvencijo v skladu z njenim 15. členom, in na pridržke k Evropski konvenciji, ki so jih dale države članice v skladu z njenim 57. členom.

3. člen

Nobena določba sporazuma iz 1. člena tega protokola, ne sme vplivati na drugi odstavek III-375. člena Ustave.

33. PROTOKOL O AKTIH IN POGODBAH, KI DOPOLNJUJEJO ALI SPREMINJAJO POGODBO O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI IN POGODBO O EVROPSKI UNIJI

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU, da prvi odstavek IV-437. člena Ustave razveljavlja Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodbo o Evropski uniji ter akte in pogodbe o njunih dopolnitvah ali spremembah,

OB UPOŠTEVANJU, da je treba pripraviti seznam aktov in pogodb iz prvega odstavka IV-437. člena Ustave,

OB UPOŠTEVANJU, da je treba vključiti vsebino določb člena 9(7) Amsterdamske pogodbe,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da Akt o volitvah predstavnikov Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami z dne 20. septembra 1976 ostane v veljavi –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

1. člen

(1) Razveljavijo se naslednji akti in pogodbe, ki so dopolnili ali spremenili Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti:

- a) Protokol z dne 8. aprila 1965 o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti, ki je priložen Pogodbi o ustanovitvi enotnega Sveta in enotne Komisije (UL L 152, 13.7.1967, str. 13);
- b) Pogodba z dne 22. aprila 1970, ki spreminja nekatere proračunske določbe pogodb o ustanovitvi Evropskih skupnosti ter Pogodbe o ustanovitvi enotnega Sveta in enotne Komisije Evropskih skupnosti (UL L 2, 2.1.1971, str. 1);
- c) Pogodba z dne 22. julija 1975, ki spreminja nekatere finančne določbe pogodb o ustanovitvi Evropskih skupnosti ter Pogodbe o ustanovitvi enotnega Sveta in enotne Komisije Evropskih skupnosti (UL L 359, 31.12.1977, str. 4);
- d) Pogodba z dne 10. julija 1975, ki spreminja nekatere določbe Protokola o Statutu Evropske investicijske banke (UL L 91, 6.4.1978, str. 1);
- e) Pogodba z dne 13. marca 1984, ki glede Grenlandije spreminja pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti (UL L 29, 1.2.1985, str. 1);
- f) Enotni evropski akt z dne 17. februarja 1986 in 28. februarja 1986 (UL L 169, 29.6.1987, str. 1);

- g) Akt z dne 25. marca 1993 o dopolnitvi Protokola o Statutu Evropske investicijske banke, ki pooblašča svet guvernerjev za ustanovitev Evropskega investicijskega sklada (UL L 173, 7.7.1994, str. 14);
 - h) Sklep Sveta 2003/223/ES v sestavi voditeljev držav ali vlad z dne 21. marca 2003 o spremembi člena 10.2 Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (UL L 83, 1.4.2003, str. 66).
- (2) Amsterdamska pogodba z dne 2. oktobra 1997, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji, Pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti in nekatere z njimi povezane akte, se razveljavi (UL C 340, 10.11.1997, str. 1).
- (3) Pogodba iz Nice z dne 26. februarja 2001, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji, pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti in nekatere z njimi povezane akte, se razveljavi (UL C 80, 10.3.2001, str. 1).

2. člen

- (1) Ne glede na uporabo III-432. člena Ustave in člena 189 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo predstavniki vlad držav članic v medsebojnem soglasju sprejmejo predpise, ki so potrebni za ureditev nekaterih posebnih težav Velikega vojvodstva Luksemburg, nastalih z oblikovanjem enotnega Sveta in enotne Komisije Evropskih skupnosti.
- (2) Akt o volitvah predstavnikov Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami, priložen Sklepu Sveta 76/787/ESPJ, EGS, Euratom (UL L 278, 8.10.1976, str. 1) ostane v veljavi v obliki, veljavni ob začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo. Ta akt se zaradi uskladitve z Ustavo spremeni na naslednji način:
- a) člen 1(3) se črta;
 - b) sprememba ne vpliva na slovensko besedilo;
 - c) v členu 6(2) se črtajo besede „z dne 8. aprila 1965“; besedi „Evropskih skupnosti“ se nadomestita z besedama „Evropske unije“;
 - d) v drugi alinei člena 7(1) se besede „Komisije Evropskih skupnosti“ nadomestijo z besedama „Evropske komisije“;
 - e) v tretji alinei člena 7(1) se besede „Sodišča Evropskih skupnosti ali Sodišča prve stopnje“ nadomestijo z besedami „Sodišča Evropske unije“;
 - f) v peti alinei člena 7(1) se besede „Računskega sodišča Evropskih skupnosti“ nadomestijo z besedami „Računskega sodišča Evropske unije“;
 - g) v šesti alinei člena 7(1) se besede „varuha človekovih pravic Evropskih skupnosti“ nadomestijo z besedami „Evropskega varuha človekovih pravic“;

- h) v sedmi alineji člena 7(1) se besede „Evropske gospodarske skupnosti in Evropske skupnosti za atomsko energijo“ nadomestijo z besedama „Evropske unije“;
 - i) v deveti alineji člena 7(1) se besede „na podlagi Pogodb o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti in Evropske skupnosti za atomsko energijo“ nadomestijo z besedami „na podlagi Pogodbe o Ustavi za Evropo in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo“; beseda „Skupnosti“ pa se nadomesti z besedo „Unije“;
 - j) v enajsti alineji člena 7(1) se besede „institucij Evropskih skupnosti ali z njimi povezanih specializiranih organov ali Evropske centralne banke“ nadomestijo z besedami „organov, uradov in agencij Evropske unije“;
 - k) alineje člena 7(1) postanejo točke a) do k);
 - l) v drugem pododstavku člena 7(2) alineji tega pododstavka postaneta točki a) in b);
 - m) v drugem pododstavku člena 11(2) se beseda „Skupnosti“ nadomesti z besedo „Uniji“; beseda „določi“ se nadomesti z besedami „sprejme evropski sklep in določi“; besedi „prejšnjim pododstavkom“ pa se nadomestita z besedama „prvim pododstavkom“;
 - n) v členu 11(3) se del stavka „brez poseganja v člen 139 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti“ nadomesti z besedami „ne glede na III-336. člen Ustave“;
 - o) v členu 14 se besede „jih Svet na predlog“ nadomesti z „Svet na pobudo“, za besedo „sprejme“ pa se doda naslednje besedilo „potrebne evropske uredbe ali sklepe“.
-

34. PROTOKOL O PREHODNIH DOLOČBAH ZA INSTITUCIJE IN ORGANE EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE –

GLEDE NA TO, da je treba zaradi ureditve prehoda z Evropske unije, ustanovljene s Pogodbo o Evropski uniji in Evropski skupnosti na njuno naslednico Evropsko unijo, ustanovljeno s Pogodbo o Ustavi za Evropo, določiti prehodne določbe, ki se bodo uporabljale do začetka veljavnosti vseh določb Ustave in aktov, potrebnih za njihovo izvajanje –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

I. NASLOV

DOLOČBE O EVROPSKEM PARLAMENTU

1. člen

(1) Evropski svet dovolj zgodaj pred volitvami v Evropski parlament 2009 v skladu z drugim pododstavkom prvega odstavka I-20. člena Ustave sprejme evropski sklep o sestavi Evropskega parlamenta.

(2) Med parlamentarnim mandatom 2004-2009 ustrezata sestava in število predstavnikov Evropskega parlamenta, izvoljenih v vsaki državi članici, sestavi in številu, ki obstajata na dan začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo, pri čemer je število predstavnikov naslednje:

Belgija	24
Češka republika	24
Danska	14
Nemčija	99
Estonija	6
Grčija	24
Španija	54
Francija	78
Irska	13
Italija	78
Ciper	6
Latvija	9
Litva	13

Luksemburg	6
Madžarska	24
Malta	5
Nizozemska	27
Avstrija	18
Poljska	54
Portugalska	24
Slovenija	7
Slovaška	14
Finska	14
Švedska	19
Združeno kraljestvo	78

II. NASLOV

DOLOČBE O EVROPSKEM SVETU IN SVETU MINISTROV

2. člen

(1) Določbe prvega, drugega in tretjega odstavka I-25. člena Ustave o določitvi kvalificirane večine v Evropskem svetu in Svetu začnejo veljati 1. novembra 2009 po volitvah v Evropski parlament 2009, v skladu z drugim odstavkom I-20. člena Ustave.

(2) Ne glede na četrti odstavek I-25. člena Ustave, ostanejo v veljavi naslednje določbe do 31. oktobra 2009:

Za odločitve Evropskega sveta in Sveta, za katere je potrebna kvalificirana večina, se glasovi članov ponderirajo na naslednji način:

Belgija	12
Češka republika	12
Danska	7
Nemčija	29
Estonija	4
Grčija	12
Španija	27
Francija	29
Irska	7

Italija	29
Ciper	4
Latvija	4
Litva	7
Luksemburg	4
Madžarska	12
Malta	3
Nizozemska	13
Avstrija	10
Poljska	27
Portugalska	12
Slovenija	4
Slovaška	7
Finska	7
Švedska	10
Združeno kraljestvo	29

Za sprejetje odločitev je potrebnih najmanj 232 glasov za, ki predstavljajo večino članov, kadar Ustava določa, da morajo biti sprejete na predlog Komisije. V drugih primerih je za sprejetje odločitev potrebnih najmanj 232 glasov za, ki predstavljajo najmanj dve tretjini članov.

Član Evropskega sveta ali Sveta lahko zahteva, da se, kadar Evropski svet ali Svet sprejema akt s kvalificirano večino, preveri, ali države članice, ki tvorijo to kvalificirano večino, predstavljajo najmanj 62 % celotnega prebivalstva Unije. Če se izkaže, da temu ni tako, se akt ne sprejme.

(3) Ob vsakem nadaljnjem pristopu se prag iz prejšnjega odstavka izračuna tako, da se zagotovi, da prag kvalificirane večine, izražen z glasovi, ne presega tistega, ki izhaja iz preglednice v Izjavi o širitvi Evropske unije v Sklepni listini Konference, ki je sprejela Pogodbo iz Nice.

(4) Določbe naslednjih členov začnejo veljati 1. novembra 2009:

- tretji, četrti in peti pododstavek tretjega odstavka I-44. člena Ustave,
- drugi in tretji pododstavek petega odstavka I-59. člena Ustave,
- drugi pododstavek četrtega odstavka I-60. člena Ustave,
- tretji in četrti pododstavek četrtega odstavka III-179. člena Ustave,

- tretji in četrti pododstavek šestega odstavka III-184. člena Ustave,
- tretji in četrti pododstavek sedmega odstavka III-184. člena Ustave,
- drugi in tretji pododstavek drugega odstavka III-194. člena Ustave,
- drugi in tretji pododstavek tretjega odstavka III-196. člena Ustave,
- drugi in tretji pododstavek četrtega odstavka III-197. člena Ustave,
- tretji pododstavek drugega odstavka III-198. člena Ustave,
- tretji in četrti pododstavek tretjega odstavka III-312. člena Ustave,
- tretji in četrti pododstavek četrtega odstavka III-312. člena Ustave,
- drugi, tretji in četrti odstavek 1. člena, in drugi, tretji in četrti pododstavek prvega odstavka 3. člena Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede politik mejnih kontrol, azila in priseljevanja ter pravosodnega sodelovanju v civilnih zadevah in policijskega sodelovanja,
- drugi, tretji in četrti odstavek 1. člena in tretji, četrti in peti odstavek 5. člena Protokola o stališču Danske.

Do 31. oktobra 2009 se v primerih, ko vsi člani Sveta ne glasujejo, in sicer v primerih iz členov, naštetih v prejšnjem pododstavku, kvalificirana večina opredeli kot enak delež ponderiranih glasov in enak delež števila članov Sveta ter po potrebi enak odstotek prebivalstva zadevnih držav članic, kakor je določeno v drugem odstavku tega člena.

3. člen

Do začetka veljavnosti evropskega sklepa iz sedmega odstavka I-24. člena Ustave se lahko Svet sestaja v sestavih, določenih v drugem in tretjem odstavku I-24. člena Ustave ter v drugih sestavih, katerih seznam se določi z evropskim sklepom Sveta za splošne zadeve, ki odloči z navadno večino.

III. NASLOV

DOLOČBE O KOMISIJI, VKLJUČNO Z MINISTROM ZA ZUNANJE ZADEVE UNIJE

4. člen

Člani Komisije, ki opravljajo funkcijo na dan začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo, še naprej opravljajo to funkcijo do izteka njihovega mandata. Vendar pa na dan imenovanja ministra za zunanje zadeve Unije, mandat člana, ki ima enako državljanstvo kot minister za zunanje zadeve Unije, preneha.

IV. NASLOV

DOLOČBE O GENERALNEM SEKRETARJU SVETA, VISOKEM PREDSTAVNIKU ZA SKUPNO ZUNANJO IN VARNOSTNO POLITIKO IN O NAMESTNIKU GENERALNEGA SEKRETARJA SVETA

5. člen

Mandata generalnega sekretarja Sveta, visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko in namestnika generalnega sekretarja Sveta se iztečeta na dan začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo. Svet imenuje generalnega sekretarja v skladu z drugim odstavkom III-344. člena Ustave.

V. NASLOV

DOLOČBE O POSVETOVALNIH ORGANIH

6. člen

Do začetka veljavnosti evropskega sklepa iz III-386. člena Ustave je razdelitev članov Odbora regij naslednja:

Belgija	12
Češka republika	12
Danska	9
Nemčija	24
Estonija	7
Grčija	12
Španija	21
Francija	24
Irska	9
Italija	24
Ciper	6
Latvija	7
Litva	9
Luksemburg	6
Madžarska	12
Malta	5

Nizozemska	12
Avstrija	12
Poljska	21
Portugalska	12
Slovenija	7
Slovaška	9
Finska	9
Švedska	12
Združeno kraljestvo	24

7. člen

Do začetka veljavnosti evropskega sklepa iz III-389. člena Ustave je razdelitev članov Ekonomsko-socialnega odbora naslednja:

Belgija	12
Češka republika	12
Danska	9
Nemčija	24
Estonija	7
Grčija	12
Španija	21
Francija	24
Irska	9
Italija	24
Ciper	6
Latvija	7
Litva	9
Luksemburg	6
Madžarska	12
Malta	5
Nizozemska	12
Avstrija	12
Poljska	21

Portugalska	12
Slovenija	7
Slovaška	9
Finska	9
Švedska	12
Združeno kraljestvo	24

35. PROTOKOL O FINANČNIH POSLEDICAH IZTEKA POGODBE O EVROPSKI SKUPNOSTI ZA PREMOG IN JEKLO TER O RAZISKOVALNEM SKLADU ZA PREMOG IN JEKLO

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB SKLICEVANJU na to, da so bila vsa sredstva in obveznosti Evropske skupnosti za premog in jeklo, obstoječa na dan 23. julija 2002, prenesena na Evropsko skupnost 24. julija 2002,

OB UPOŠTEVANJU želje, da se ta sredstva uporabijo za raziskave v sektorjih, ki so povezani s premogovništvom in jeklarsko industrijo ter ob upoštevanju potrebe, da se v tej zvezi predvidijo nekateri posebni predpisi –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, priloženih Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. člen

(1) Neto vrednost sredstev in obveznosti Evropske skupnosti za premog in jeklo, prikazanih v bilanci stanja Evropske skupnosti za premog in jeklo z dne 23. julija 2002, se ob upoštevanju morebitnega povečanja ali zmanjšanja zaradi likvidacijskih postopkov obravnava kot sredstva Unije, namenjena za raziskave v sektorjih, povezanih s premogovništvom in jeklarsko industrijo, imenovana „Evropska skupnost za premog in jeklo v likvidaciji“. Ob zaključku likvidacije se sredstva imenujejo „Sredstva Raziskovalnega sklada za premog in jeklo“.

(2) Prihodki iz teh sredstev, imenovani „Raziskovalni sklad za premog in jeklo“, se v skladu z določbami tega protokola in akti, sprejetimi na njegovi podlagi, uporabljajo izključno za raziskave v sektorjih, povezanih s premogovništvom in jeklarsko industrijo, ki potekajo zunaj raziskovalnega okvirnega programa.

2. člen

(1) Evropski zakon, ki ga sprejme Svet, določi vse potrebne ukrepe za izvajanje tega protokola, vključno z bistvenimi načeli. Svet odloča po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi večletne finančne smernice za upravljanje sredstev Raziskovalnega sklada za premog in jeklo ter tehnične smernice za raziskovalni program Raziskovalnega sklada za premog in jeklo. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

3. člen

Razen če ni v tem protokolu in aktih, sprejetih na njegovi podlagi, določeno drugače, se uporabljajo določbe Ustave.

36. PROTOKOL, O SPREMEMBAH POGODBE O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI ZA ATOMSKO ENERGIJO

VISOKE POGODBENICE SO SE –

OB ZAVEDANJU potrebe, da morajo določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ostati v polni veljavi,

V ŽELJI prilagoditi to pogodbo novim pravilom, ki jih je vzpostavila Pogodba o Ustavi za Evropo, zlasti na institucionalnem in finančnem področju –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Ustavi za Evropo in spreminjajo Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo na naslednji način:

1. člen

Ta protokol spreminja Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (v nadaljevanju Pogodba o ESAE) v različici, ki velja na dan začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo.

Ne glede na določbe IV-437. člena Pogodbe o Ustavi za Evropo in ne glede na druge določbe tega protokola, se ohranijo pravni učinki sprememb Pogodbe o ESAE, opravljenih na podlagi pogodb in aktov, razveljavljenih v skladu s IV-347. členom Pogodbe o Ustavi za Evropo ter pravni učinki veljavnih aktov, sprejetih na podlagi Pogodbe o ESAE.

2. člen

Naslov III Pogodbe o ESAE „Institucionalne določbe“ se nadomesti z: „Institucionalne in finančne določbe“.

3. člen

Na začetku naslova III Pogodbe o ESAE se vstavi naslednje novo poglavje:

„POGLAVJE I

UPORABA NEKATERIH DOLOČB POGODBE O USTAVI ZA EVROPO

Člen 106 a

1. I-19. do I-29., I-31. do I-39. člen, I-49. in I-50. člen, I-53. do I-56., I-58. do I-60., III-330. do III-372. člen, III-374. in III-375. člen, III-378. do III-381. člen, III-384. in III-385. člen, III-389. do III-

392., III-395. do III-410., III-412. do III-415. člen, III-427., III-433., IV-439. in IV-443. člen Pogodbe o Ustavi za Evropo se uporabljajo za to pogodbo.

2. V okviru te pogodbe se sklicevanja na Unijo in Ustavo v določbah iz prejšnjega odstavka in določbah protokolov, priloženih Pogodbi o Ustavi za Evropo in tej pogodbi, štejejo za sklicevanja na Evropsko skupnost za atomsko energijo in to Pogodbo.

3. Določbe Pogodbe o Ustavi za Evropo ne vplivajo na določbe te pogodbe.“.

4. člen

V naslovu III Pogodbe o ESAE se poglavja I, II in III preštevilčijo v II, III in IV.

5. člen

(1) Člen 3, členi 107 do 132, členi 136 do 143, členi 146 do 156, členi 158 do 163, členi 165 do 170, členi 173, 173A in 175, členi 177 do 179a, člena 180b in 181, členi 183, 183A, 190 in 204 Pogodbe o ESAE se razveljavijo.

(2) Protokoli, predhodno priloženi Pogodbi o ESAE, se razveljavijo.

6. člen

Naslov IV Pogodbe o ESAE „Finančne določbe“ se nadomesti z naslovom „Posebne finančne določbe“.

7. člen

(1) V tretjem odstavku člena 38 in tretjem odstavku člena 82 Pogodbe o ESAE se sklicevanje na člena 141 in 142 nadomesti s sklicevanjem na III-360. člen oziroma III-361. člen Ustave.

(2) V členu 171(2) in členu 176(3) Pogodbe o ESAE se sklicevanje na člen 183 nadomesti s sklicevanjem na III-412. člen Ustave.

(3) V členu 172(4) Pogodbe o ESAE se sklicevanje na člen 177(5) nadomesti s sklicevanjem na III-404. člen Ustave.

(4) V členih 38, 82, 96 in 98 Pogodbe o ESAE se beseda „direktiva“ nadomesti z besedama „evropska uredba“.

(5) V Pogodbi o ESAE se beseda „odločba“ nadomesti z besedama „evropski sklep“, razen v členih 18, 20 in 23 ter prvem odstavku člena 53 ter v primerih, ko odločbo sprejme Sodišče Evropske unije.

(6) V Pogodbi o ESAE se poimenovanje „Sodišče“ nadomesti s poimenovanjem „Sodišče Evropske unije“.

8. člen

Člen 191 Pogodbe o ESAE se nadomesti z naslednjim besedilom:

„Člen 191

Skupnost uživa na ozemlju držav članic privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svoje naloge, pod pogoji iz Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije.“

9. člen

Člen 198 Pogodbe o ESAE se nadomesti z naslednjim besedilom:

„Člen 198

Razen, če ni določeno drugače, se določbe te pogodbe uporabljajo za evropska ozemlja držav članic in za neevropska ozemlja v njihovi pristojnosti.

Uporabljajo se tudi za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.

Določbe te pogodbe se uporabljajo za Ålandske otoke s posebno ureditvijo, ki je bila prvotno predvidena v pogodbi iz točke d) drugega odstavka IV-437. člena Pogodbe o Ustavi za Evropo in ki je bila vključena v Protokol k pogodbam in aktom o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega Kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

Ne glede na prvi, drugi in tretji odstavek tega člena velja naslednje:

- a) ta pogodba se ne uporablja za Ferske otoke in za Grenlandijo;
- b) ta pogodba se ne uporablja za suverene cone Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru;
- c) ta pogodba se ne uporablja za tiste čezmorske dežele in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske in ki niso vključena na seznam iz Priloge II k Pogodbi o Ustavi za Evropo;
- d) ta pogodba se uporablja za Kanalske otoke in otok Man le, kolikor je to potrebno za izvajanja ureditve, ki je za te otoke prvotno predvidena v pogodbi iz točke a) drugega odstavka IV-437. člena Pogodbe o Ustavi za Evropo in ki je bila vključena v Protokol k pogodbam in aktom o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske,

Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.“.

10. člen

Člen 206 Pogodbe o ESAE se nadomesti z naslednjim besedilom:

„Člen 206

Skupnost lahko z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume o pridružitvi, ki vključujejo vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

Take sporazume sklene Svet soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Kadar ti sporazumi zahtevajo spremembe te pogodbe, je treba te najprej sprejeti v skladu s postopkom iz IV-443. člena Pogodbe o Ustavi za Evropo.“.

11. člen

V členu 225 Pogodbe o ESAE se drugi odstavek nadomesti z naslednjim besedilom:

„Enako verodostojna so besedila pogodbe v angleškem, češkem, danskem, estonskem, finskem, grškem, irskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, poljskem, portugalskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku.“.

12. člen

Prihodki in odhodki Evropske skupnosti za atomsko energijo, razen prihodkov in odhodkov Agencije za oskrbo in skupnih podjetij, se prikažejo v proračunu Unije.

—

B. PRILOGE
K POGODBI O USTAVI ZA EVROPO

PRILOGA I

SEZNAM IZ III-226. ČLENA USTAVE

1 — Številka Bruseljske nomenklature	2 — Poimenovanje
POGLAVJE 1	Žive živali
POGLAVJE 2	Užitno meso in drobovina
POGLAVJE 3	Ribe, raki in mehkužci
POGLAVJE 4	Mleko in mlečni izdelki; ptičja jajca; naravni med
POGLAVJE 5	
0504	Čreva, mehur in želodec živali (razen rib), celi ali v kosih
0515	Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu; mrtve živali iz 1. ali 3. poglavja, neuporabne za človeško prehrano
POGLAVJE 6	Živo drevje in druge rastline; čebulice, korenine in podobno; rezano cvetje in okrasno listje
POGLAVJE 7	Užitne vrtnine, nekateri korenin in gomolji
POGLAVJE 8	Užitno sadje in oreščki; lupine agrumov ali dinj in lubenic
POGLAVJE 9	Kava, čaj in začimbe, razen maté čaja (št. 0903)
POGLAVJE 10	Žita
POGLAVJE 11	Proizvodi mlinarske industrije; slad in škrob; gluten; insulin;
POGLAVJE 12	Oljna semena in plodovi; razno zrnje, semena in plodovi; industrijske in zdravilne rastline; slama in krma
POGLAVJE 13	
ex. 1303	Pektin

1 — Številka Bruseljske nomenklature	2 — Poimenovanje
POGLAVJE 15	
1501	Masti in druge prašičje maščobe, stiskane ali topljene; perutninske maščobe, stiskane ali topljene
1502	Maščobe živali vrste goved, ovac in koz, surove ali topljene (vključno „premier jus“)
1503	Stearin iz užitne prašičje masti; stearin iz olj; olje iz užitne prašičje masti; oleomargarina; margarina, neemulgirani, nemešani ali kako drugače pripravljeni
1504	Masti in olja rib ali morskih sesalcev, prečiščene ali neprečiščene
1507	Nehlapna rastlinska olja, tekoča ali trdna, surova, rafinirana ali prečiščena
1512	Živalske in rastlinske masti in olja, hidrogenirani, rafinirani ali nerafinirani, toda nepredelani
1513	Margarine, preparati iz masti ali olj živalskega ali rastlinskega izvora
1517	Odpadki iz predelave masti ali olj ali voskov živalskega ali rastlinskega izvora
POGLAVJE 16	Izdelki iz mesa, rib, rakov ali mehkužcev
POGLAVJE 17	
1701	Sladkor iz sladkorne pese in sladkornega trsa, v trdnem stanju
1702	Drugi sladkorji; sirupi; umetni med in mešanice umetnega in naravnega medu; karamelni sladkor
1703	Melase, z dodatkom ali brez dodatka barvil
1705 (*)	Sladkorji, sirupi in melase, z dodatki za aromatiziranje ali barvili, razen sadnih sokov, ki vsebujejo poljubno maso dodanega sladkorja

1 — Številka Bruseljske nomenklature	2 — Poimenovanje
POGLAVJE 18	
1801	Kakavova zrna, cela ali zlomljena, surova ali pražena
1802	Kakavove lupine, olupki, kožice in odpadki
POGLAVJE 20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin
POGLAVJE 22	
2204	Grozdni mošt, delno fermentiran, katerega fermentacija je ustavljena brez dodajanja alkohola
2205	Vino iz svežega grozdja; grozdni mošt, katerega fermentacija je ustavljena brez dodajanja alkohola
2207	Jabolčnik, hruškovec, medica in druge fermentirane pijače
ex. 2208 (*) ex. 2209 (*)	Etanol in destilirane pijače, denaturirane in nedenaturirane, s katero koli vsebnostjo etanola, pridelane iz kmetijskih proizvodov iz te priloge, razen žganj, likerjev in drugih alkoholnih pijač in mešanih alkoholnih pripravkov – esenc – za proizvodnjo pijač
ex. 2210 (*)	Kis in nadomestki kisa
POGLAVJE 23	Ostanki in odpadki živilske industrije; pripravljena krma za živali
POGLAVJE 24	
2401	Nepredelani tobak; tobačni odpadki
POGLAVJE 45	
4501	Pluta, naravna, surova ali enostavno predelana, odpadki plute; zdrobljena, drobljena ali zmleta pluta

1 — Številka Bruseljske nomenklature	2 — Poimenovanje
POGLAVJE 54	
5401	Lan, surov ali predelan, toda nepreden; predivo in odpadki iz teh vlaken (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi tekstilnimi surovinami)
POGLAVJE 57	
5701	Konoplja (<i>Cannabis sativa</i>), surova ali predelana, toda nepredena; predivo in odpadki iz teh vlaken (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi tekstilnimi surovinami)

(*) Številka dodana s členom 1 Uredbe št. 7 Sveta Evropske gospodarske skupnosti z dne 18. decembra 1959 (UL 7, 30.1.1961, str. 71/61).

PRILOGA II

**ČEZMORSKE DEŽELE IN OZEMLJA, ZA KATERE SE UPORABLJAJO DOLOČBE IV. NASLOVA III.
DELA USTAVE**

- Grenlandija
 - Nova Kaledonija in pridružena območja
 - Francoska Polinezija
 - Francoska južna in antarktična ozemlja
 - Walliški in Futunski otoki
 - Mayotte
 - Saint Pierre in Miquelon
 - Aruba
 - Nizozemski Antili:
 - Bonaire
 - Curaçao
 - Saba
 - Sint Eustatius
 - Sint Maarten
 - Anguilla
 - Kajmanski otoki
 - Falklandski otoki
 - Južna Georgia in otoki Južni Sandwich
 - Montserrat
 - Pitcairn
 - Sveta Helena in pridružena območja
 - Britansko antarktično ozemlje
 - Britansko ozemlje Indijskega oceana
 - Otoki Turks in Caicos
 - Britanski Deviški otoki
 - Bermudi
-

SKLEPNA LISTINA

KONFERENCA PREDSTAVNIKOV VLAD DRŽAV ČLANIC, sklicana v Bruslju, dne 30. septembra 2003, z namenom, da bi v medsebojnem soglasju sprejeli Pogodbo o Ustavi za Evropo, je sprejela naslednja besedila:

I. Pogodba o Ustavi za Evropo

II. Protokoli, priloženi Pogodbi o Ustavi za Evropo

1. Protokol o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji
2. Protokol o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti
3. Protokol o Statutu Sodišča Evropske unije
4. Protokol o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke
5. Protokol o Statutu Evropske investicijske banke
6. Protokol o določitvi sedežev institucij ter nekaterih organov, uradov, agencij in služb Evropske unije
7. Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske unije
8. Protokol o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske
9. Protokol o Pogodbi ter o Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike
10. Protokol o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem
11. Protokol o konvergenčnih merilih
12. Protokol o Euroskupini
13. Protokol o nekaterih določbah, ki se nanašajo na Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske glede ekonomske in monetarne unije

14. Protokol o nekaterih določbah, ki se nanašajo na Dansko, glede ekonomske in monetarne unije
15. Protokol o nekaterih nalogah nacionalne banke Danske
16. Protokol o sistemu franka v Pacifiški finančni skupnosti
17. Protokol o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije
18. Protokol o uporabi nekaterih vidikov III-130. člena Ustave za Združeno kraljestvo in Irsko
19. Protokol o stališču Združenega kraljestva in Irske glede politik mejnih kontrol, azila in priseljevanja ter pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah in policijskem sodelovanju
20. Protokol o stališču Danske
21. Protokol o zunanjih odnosih držav članic glede prehoda zunanjih meja
22. Protokol o azilu za državljane držav članic
23. Protokol o stalnem strukturnem sodelovanju, vzpostavljenem na podlagi šestega odstavka I-41. člena in III-312. člena Ustave
24. Protokol o drugem odstavku I-41. člena Ustave
25. Protokol o uvozu naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Evropsko Unijo
26. Protokol o pridobitvi nepremičnin na Danskem
27. Protokol o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah
28. Protokol o III-214. členu Ustave
29. Protokol o ekonomski, socialni in teritorialni povezanosti
30. Protokol o posebni ureditvi za Grenlandijo
31. Protokol o členu 40.3.3 irske ustave
32. Protokol o drugem odstavku I-9. člena Ustave o pristopu Unije k Evropski konvenciji o človekovih pravicah

33. Protokol o aktih in pogodbah, ki dopolnjujejo ali spreminjajo Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodbo o Evropski uniji
34. Protokol o prehodnih določbah za institucije in organe Evropske unije
35. Protokol o finančnih posledicah izteka Pogodbe o Evropski skupnosti za premog in jeklo ter o Raziskovalnem skladu za premog in jeklo
36. Protokol o spremembah Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti za atomsko energijo

III. Priloge k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

1. Priloga I: Seznam iz III-226. člena Ustave
2. Priloga II: Čezmorske dežele in ozemlja, za katere se uporabljajo določbe IV. naslova III. dela Ustave

Konferenca je sprejela naslednje izjave, ki so priložene tej sklepni listini:

A. Izjave o določbah Ustave

1. Izjava o I-6. členu
2. Izjava o drugem odstavku I-9. člena
3. Izjava o I-22., I-27. in I-28. členu
4. Izjava o sedmem odstavku I-24. člena o sklepu Evropskega sveta o predsedovanju Svetu
5. Izjava o I-25. členu
6. Izjava o I-26. členu
7. Izjava o I-27. členu
8. Izjava o I-36. členu
9. Izjava o I-43. in III-329. členu
10. Izjava o I-51. členu
11. Izjava o I-57. členu
12. Izjava o pojasnilih v zvezi z Listino o temeljnih pravicah

13. Izjava o III-116. členu
14. Izjava o III-136. in III-267. členu
15. Izjava o III-160. in III-322. členu
16. Izjava o točki c) drugega odstavka III-167. člena
17. Izjava o III-184. členu
18. Izjava o III-213. členu
19. Izjava o III-220. členu
20. Izjava o III-243. členu
21. Izjava o III-248. členu
22. Izjava o III-256. členu
23. Izjava o drugem pododstavku prvega odstavka III-273. člena
24. Izjava o III-296. členu
25. Izjava o III-325. členu o pogajanjih in sklepanju mednarodnih sporazumov držav članic v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice
26. Izjava o četrtem odstavku III-402. člena
27. Izjava o III-419. členu
28. Izjava o sedmem odstavku IV-440. člena
29. Izjava o drugem odstavku IV-448. člena
30. Izjava o ratifikaciji Pogodbe o Ustavi za Evropo

B. Izjave o protokolih, priloženih Ustavi

Izjave o Protokolu o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

31. Izjava o Ålandskih otokih
32. Izjava o Laponcih

Izjave o Protokolu o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike

33. Izjava o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru

34. Izjava Komisije o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru

35. Izjava o jedrski elektrarni Ignalina v Litvi

36. Izjava o tranzitu oseb po kopnem med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije

37. Izjava o enoti 1 in enoti 2 jedrske elektrarne Bohunice V1 na Slovaškem

38. Izjava o Cipru

39. Izjava o Protokolu o Danski

40. Izjava o Protokolu o prehodnih določbah v zvezi z institucijami in organi Unije

41. Izjava o Italiji

Konferenca se je tudi seznanila z naslednjimi izjavami, ki so priložene tej sklepni listini:

42. Izjava Kraljevine Nizozemske o I-55. členu

43. Izjava Kraljevine Nizozemske o IV-440. členu

44. Izjava Zvezne republike Nemčije, Irske, Republike Madžarske, Republike Avstrije in Kraljevine Švedske

45. Izjava Kraljevine Španije in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske

46. Izjava Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske o opredelitvi izraza „državljeni“

47. Izjava Kraljevine Španije o opredelitvi izraza „državljeni“

- 48. Izjava Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske o volilni pravici za volitve v Evropski parlament
- 49. Izjava Kraljevine Belgije o nacionalnih parlamentih
- 50. Izjava Republike Latvije in Republike Madžarske o črkovanju imena enotne valute v Pogodbi o Ustavi za Evropo

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.

V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři

Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.

Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.

Kahe tuhande neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas

Έγινε στη Ρώμη, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.

Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.

Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a ceathair

Fatto a Roma, addì ventinove ottobre duemilaquattro.

Romā, divi tūkstoši ceturtā gada divdesmit devītajā oktobrī

Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje

Kelt Rómában, a kétezer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján

Maghmul f'Ruma fid-disa' u ghoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa

Gedaan te Roma, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.

Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego czwartego

Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro

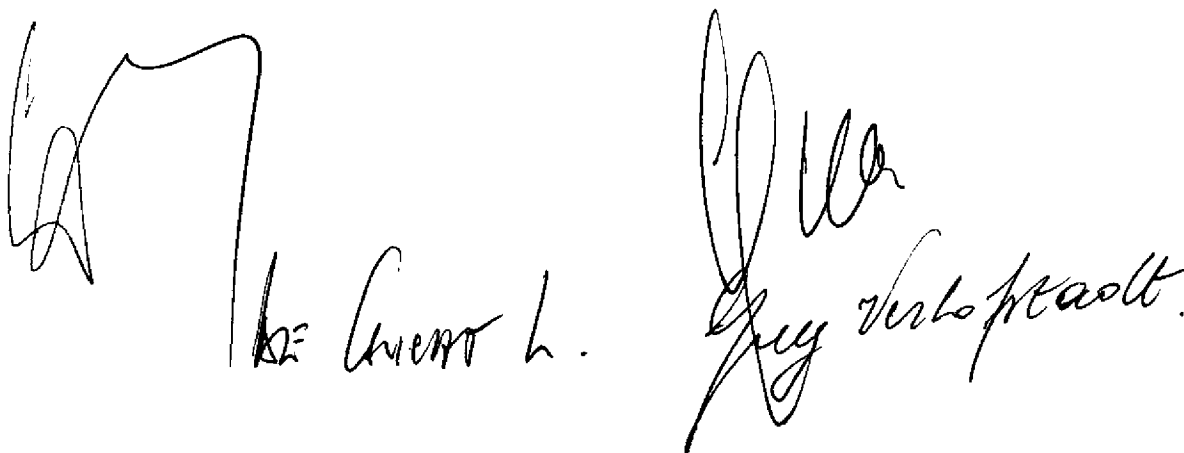
V Ríme dvadsiatehodeviatego októbra dvetisícštyri

V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri

Tehty Roomassa kahdentenakymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattaneljä.

Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

Two handwritten signatures are shown. The one on the left is a stylized signature, and the one on the right is a more legible signature that reads "Guy Verhofstadt".

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

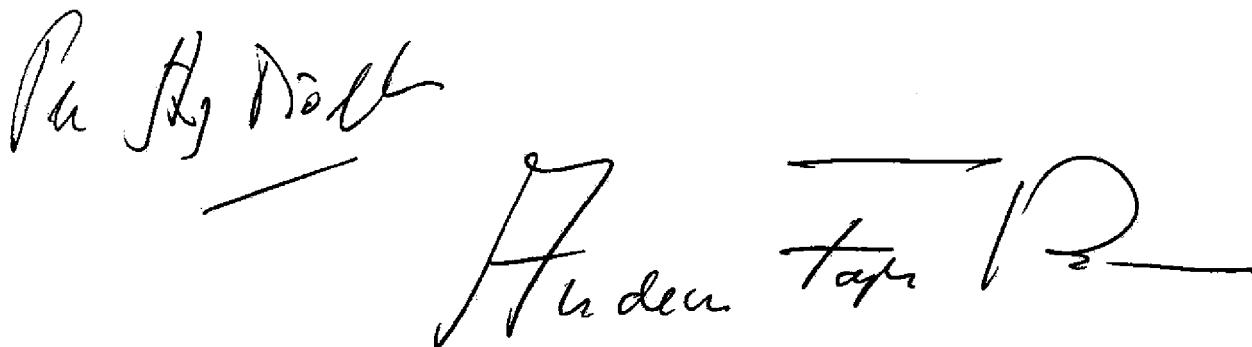
Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

Two handwritten signatures are shown. The one on the left is a stylized signature, and the one on the right is a more legible signature that reads "J. Pross".

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Two handwritten signatures are shown. The one on the left is a stylized signature, and the one on the right is a more legible signature that reads "A. den Tapp".

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Jocher fischer Kohn Kohn

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Krista La Gubarevich

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

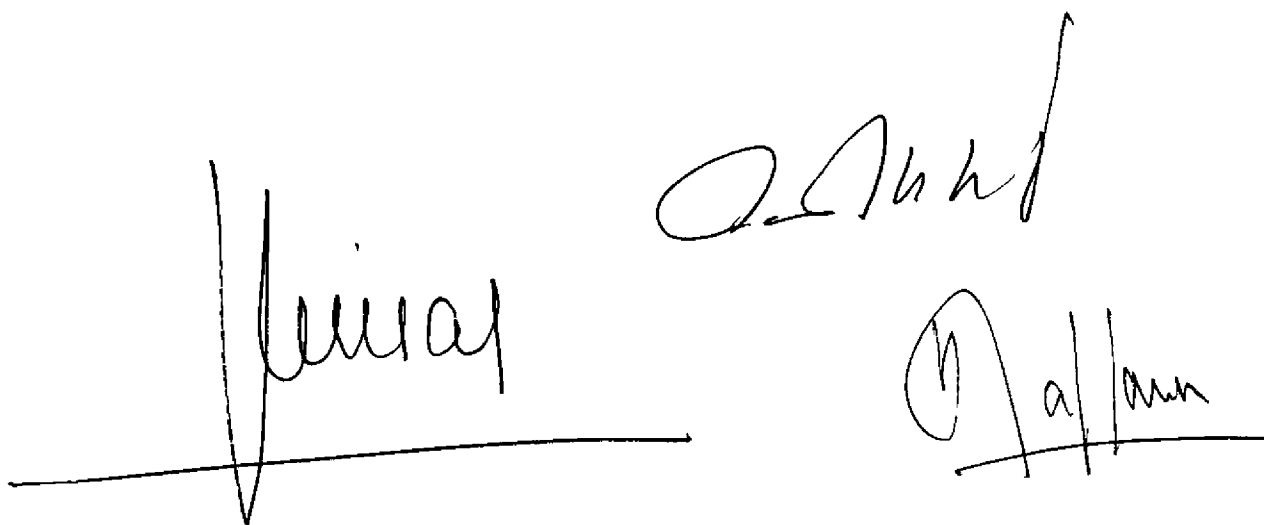
K. Karanayannis
K. Karanayannis

Por Su Majestad el Rey de España

2277

J. Zapatero

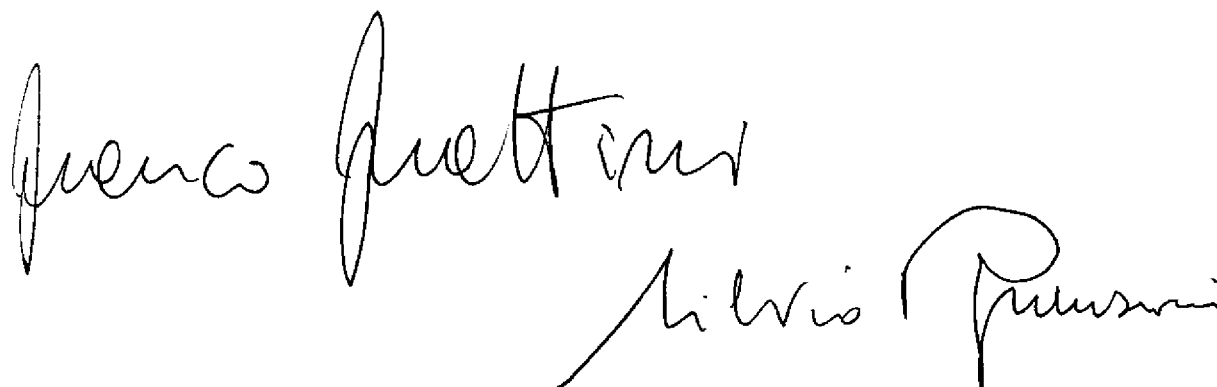
Pour le Président de la République française

The block contains two handwritten signatures. On the left is a large, stylized signature that appears to be 'Chirac'. On the right is a smaller signature that appears to be 'Sarkozy'.

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

The block contains two handwritten signatures. On the left is a signature that appears to be 'Dermot Ahern'. On the right is a signature that appears to be 'Bertie Ahern'.

Per il Presidente della Repubblica italiana

The block contains two handwritten signatures. On the left is a signature that appears to be 'Francesco Cossiga'. On the right is a signature that appears to be 'Silvio Berlusconi'.

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Γεώργιος Παυδάκης
Hampson

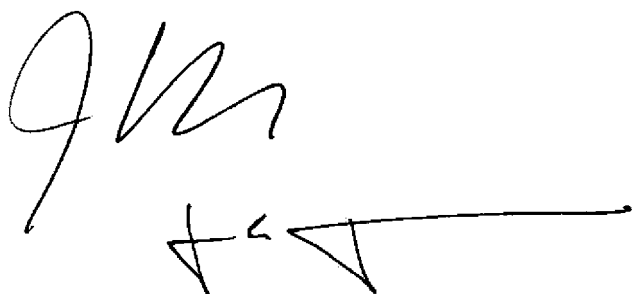
Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

Valda Vīķe-Freiberga
Halters

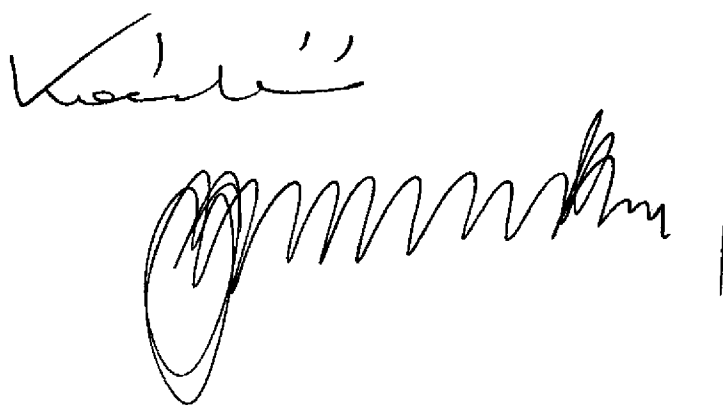
Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus
J. P. M. L. K.

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'H' followed by a horizontal line and a small flourish.

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

A handwritten signature in black ink, featuring a series of connected loops and a long horizontal stroke.

Għall-President ta' Malta

A handwritten signature in black ink, with the name 'Michael Frendo' written in a cursive style, followed by a horizontal line and a large, stylized flourish.

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

Bernad Bot

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Wolfgang Petz
Wolfgang Petz

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Lech Kaczyński
Lech Kaczyński

Pelo Presidente da República Portuguesa

António
Pedro

Za predsednika Republike Slovenije

Vladimir

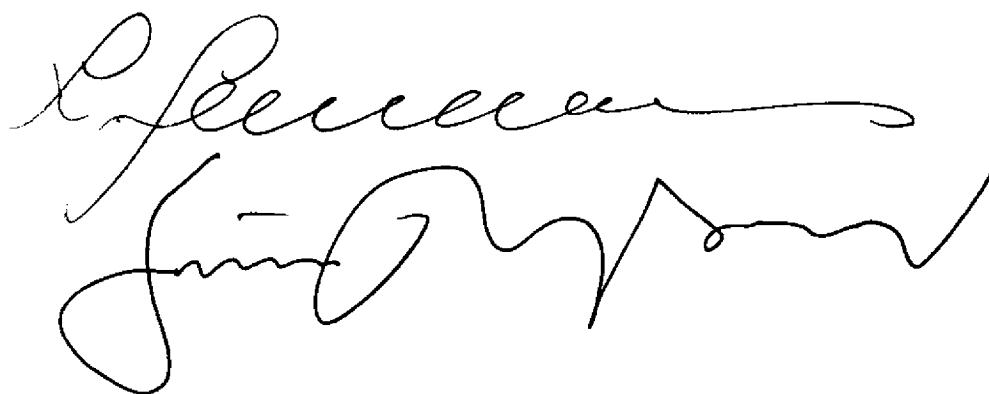
Za prezidenta Slovenskej republiky

Andrej
Kiškuť

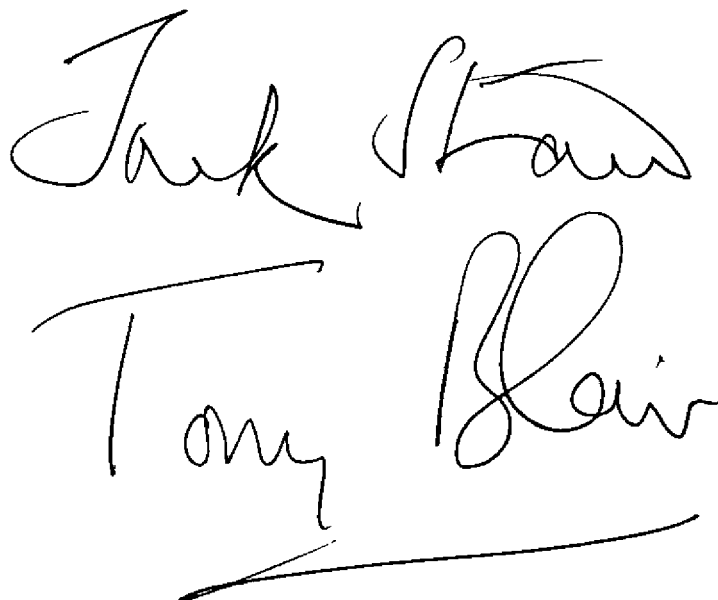
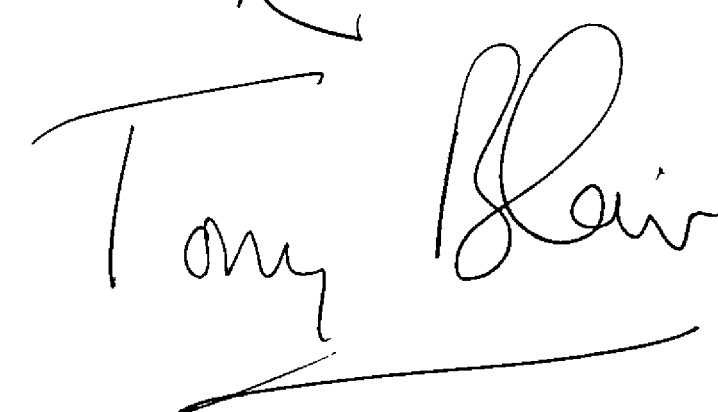
Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

För Konungariket Sveriges regering

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Han firmado asimismo la presente Acta final, en su condición de Estados candidatos a la adhesión a la Unión Europea, observadores ante la Conferencia:

Tento závěrečný akt rovněž podepsali pozorovatelé při Konferenci, jakožto státy kandidující na přistoupení k Evropské unii:

Følgende observatører ved konferencen har ligeledes undertegnet denne slutakt i deres egenskab af kandidatstater til Den Europæiske Union:

Als Beobachter bei der Konferenz haben in ihrer Eigenschaft als Kandidaten für den Beitritt zur Europäischen Union ferner diese Schlussakte unterzeichnet:

Käesoleva lõppakti on allkirjastanud Euroopa Liidu kandidaatriikide esindajatena ka konverentsi vaatlejad:

Την παρούσα Τελική Πράξη υπέγραψαν επίσης, υπό την ιδιότητά τους ως υποψηφίων για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών, οι παρατηρητές κατά τη Διάσκεψη:

The following have also signed this Final Act, in their capacity as candidate States for accession to the European Union, having been observers to the Conference:

Ont également signé le présent acte final, en leur qualité d'États candidats à l'adhésion de l'Union européenne, observateurs auprès de la Conférence:

Shínigh na breathnóirí seo a leanas ag an gComhdháil an Ionstraim Chríochnaítheach seo freisin ina gcáil mar Stáit iarrthacha don Aontas Eorpach:

Hanno altresì firmato il presente atto finale, in qualità di Stati candidati all'Unione europea, osservatori nella Conferenza

Šo Nobeiguma aktu kā Eiropas Savienības pievienošanās kandidātvalstu vadītāji ir parakstījuši arī šādi Konferences novērotāji:

Baigiamąjį aktą taip pat pasirašo į Europos Sąjungą stojančios valstybės kandidatės, Konferencijos stebėtojos:

Ezt az záróokmányt a Európai Unió tagjelölt államaiként, amelyek a Konferencián megfigyelőként vettek részt, a következők is aláírták:

Iffirmaw ukoll dan l-Att Finali, fil-kapaċità taghhom ta' Stati kandidati ta' l-Unjoni Ewropea, bħala osservaturi għall-Konferenza:

Deze Slotakte is tevens ondertekend door de volgende kandidaat-lidstaten van de Europese Unie, waarnemers bij de Conferentie:

Niniejszy Akt Końcowy został również podpisany przez Państwa kandydujące do przystąpienia do Unii Europejskiej, będące obserwatorami przy Konferencji:

Assinaram igualmente a presente Acta Final, na qualidade de Estados candidatos à adesão à União Europeia, observadores na Conferência:

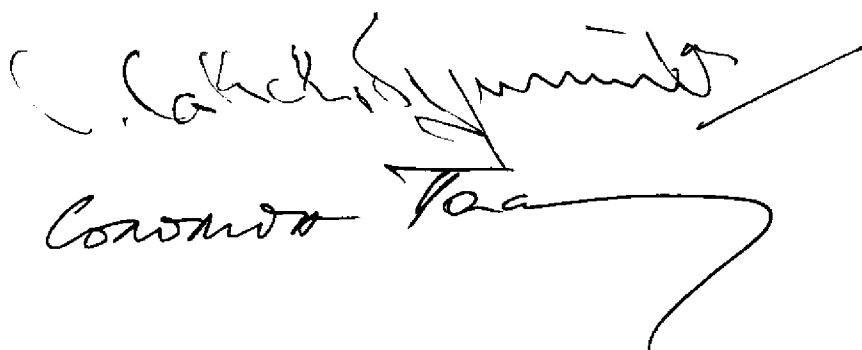
V postavení štátov uchádzajúcich sa o pristúpenie k Európskej únii a v postavení pozorovateľov na konferencii podpísali tento záverečný akt:

To sklepno listino so kot države kandidatke za pristop k Evropski uniji in kot opazovalke Konference, podpisali tudi

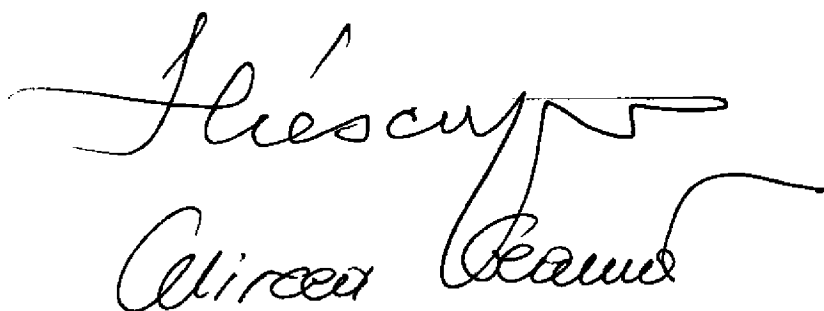
Tämän päätösasiakirjan ovat Euroopan unionin jäsenehdokasvaltioina allekirjoittaneet myös konferenssiin tarkkailijoina osallistuneet:

Nedanstående observatörer vid konferensen har, i sin egenskap av kandidatstater inför anslutning till Europeiska unionen, likaledes undertecknat denna slutakt:

За Република България

Солондо Тоа

Pentru România

Mircea Bănuș

Türkiye Cumhuriyeti Adına

Ali İhsan Gül

A. IZJAVE O DOLOČBAH USTAVE

1. Izjava o I-6. členu

Konferenca ugotavlja, da določbe I-6. člena odražajo obstoječo sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje.

2. Izjava o drugem odstavku I-9. člena

Konferenca se strinja, da se pristop Unije k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah uredi tako, da se ohranijo posebne značilnosti prava Unije. S tem v zvezi Konferenca ugotavlja, da obstaja redni dialog med Sodiščem Evropske unije in Evropskim sodiščem za človekove pravice; ta dialog se lahko okrepi s pristopom Evropske unije k tej Konvenciji.

3. Izjava o I-22., I-27. in I-28. členu

Pri izbiranju oseb, pozvanih k opravljanju funkcij predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije in ministra za zunanje zadeve Unije, je treba ustrezno upoštevati potrebo po spoštovanju geografske in demografske raznolikosti Unije in njenih držav članic.

4. Izjava o sedmem odstavku I-24. člena o sklepu Evropskega sveta o predsedovanju Svetu

Konferenca izjavlja, da bi Svet moral začeti s pripravo evropskega sklepa o izvajanju evropskega sklepa Evropskega sveta o izvrševanju predsedovanja Svetu takoj po podpisu Pogodbe o Ustavi za Evropo in dati politično soglasje v šestih mesecih. Osnutek evropskega sklepa Evropskega sveta, ki bo sprejet na dan začetka veljavnosti omenjene Pogodbe, je naveden spodaj.

OSNUTEK EVROPSKEGA SKLEPA EVROPSKEGA SVETA O PREDSEDOVANJU SVETU

1. Člen

(1) Svetu, razen v primeru Sveta za zunanje zadeve, predsedujejo vnaprej določene skupine treh držav članic za obdobje 18 mesecev. Skupine so sestavljene po načelu enakopravne rotacije med državami članicami ob upoštevanju njihove raznolikosti in geografskega ravnovesja v Uniji.

(2) Vsak član skupine izmenično predseduje za obdobje šest mesecev vsem sestavam Sveta, razen Svetu za zunanje zadeve. Ostali člani skupine pomagajo predsedniku pri opravljanju vseh njegovih obveznosti na podlagi skupnega programa. Člani skupine se lahko med sabo dogovorijo za drugačno ureditev.

2. Člen

Odboru stalnih predstavnikov vlad držav članic predseduje predstavnik države članice, ki predseduje Svetu za splošne zadeve.

Politično-varnostnemu odboru predseduje predstavnik ministra za zunanje zadeve Unije.

Predsedstvo pripravljalnih organov sestav Sveta, razen Sveta za zunanje zadeve, pripada članu skupine, ki predseduje ustrezni sestavi, kolikor ni v skladu s 4. členom tega sklepa adločeno drugače.

3. Člen

Svet za splošne zadeve, v sodelovanju s Komisijo, zagotavlja v okviru večletnega programiranja usklajenost in kontinuiteto dela različnih sestav Sveta. Predsedujoče države članice ob pomoči generalnega sekretariata Sveta sprejmejo vse ukrepe, potrebne za organizacijo in nemoten potek dela Sveta.

4. Člen

Svet sprejme evropski sklep o določitvi izvedbenih ukrepov za ta sklep.

5. Izjava o I-25. členu

Konferenca izjavlja, da bo Svet sprejel evropski sklep o izvajanju I-25. člena na dan začetka veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo. Osnutek sklepa je navaden spodaj:

OSNUTEK SKLEPA SVETA O IZVAJANJU I-25. ČLENA

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Šteje se, da je primerno sprejeti določbe, ki bodo dopuščale nemoten prehod s sistema odločanja v Svetu s kvalificirano večino, kakor je opredeljen v Pogodbi iz Nice in določen v drugem odstavku 2. člena Protokola o prehodnih določbah v zvezi z institucijami in organi Unije, ki je priložen Ustavi in se bo še naprej uporabljal do 31. oktobra 2009, na volilni sistem po 25. členu Ustave, ki se bo začel uporabljati 1. novembra 2009.
- (2) Opozarja se, da je praksa Sveta takšna, da se po najboljših močeh posveča krepitvi demokratične legitimnosti odločitev, ki se sprejemajo s kvalificirano večino.

- (3) Ocenjuje se, da je primerno ohraniti v veljavi sedanji sklep toliko časa, kolikor je potrebno, da bi zagotovili nemoten prehod na nov sistem glasovanja, predviden v Ustavi –

SKLENE:

1. Člen

Če člani Sveta, ki predstavljajo:

- a) najmanj tri četrtine prebivalstva, ali
- b) najmanj tri četrtine števila držav članic,

potrebni za manjšino, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, ki izhaja iz uporabe prvega ali drugega odstavka I-25. člena, izrazijo nasprotovanje temu, da bi Svet sprejel akt s kvalificirano večino, Svet razpravlja o zadevi.

2. Člen

Svet med to razpravo stori vse kar lahko, da bi v razumnem roku in ne glede na obvezne roke, določene s pravom Unije, dosegel zadovoljivo rešitev pri obravnavi pomislekov članov Sveta iz prejšnjega člena.

3. Člen

V ta namen predsednik Sveta ob pomoči Komisije in ob spoštovanju poslovnika Sveta sprejme pobude, potrebne za doseganje širše podlage za soglasje v Svetu. Člani sveta mu nudijo svojo pomoč.

4. Člen

Ta sklep začne veljati 1. novembra 2009. Ostane v veljavi vsaj do leta 2014. Potem lahko Svet sprejme evropski sklep o njegovi razveljavitvi.

6. Izjava o I-26. členu

Konferenca meni, da naj potem, ko v Komisiji ne bo več državljanov vseh držav članic, Komisija posebno pozornost posveti potrebi po zagotavljanju polne preglednosti v odnosih z vsemi državami članicami. Skladno s tem naj Komisija vzdržuje tesne stike z vsemi državami članicami, ne glede na to, ali je njihov državljan član Komisije ali ne, in v tej zvezi posveča posebno pozornost potrebi po izmenjavi informacij in posvetovanju z vsemi državami članicami.

Konferenca prav tako meni, da mora Komisija sprejeti vse potrebne ukrepe, s katerimi zagotovi, da se v celoti upošteva politična, socialna in gospodarska stvarnost v vseh državah članicah, tudi tistih, ki

med člani Komisije nimajo svojega državljana. S temi ukrepi naj se zagotovi tudi to, da se stališča teh držav članic upoštevajo z ustrezno organizacijsko ureditvijo.

7. Izjava o I-27. členu

Konferenca meni, da sta Evropski parlament in Evropski svet v skladu z določbami Ustave skupaj odgovorna za nemoten potek postopka za izvolitev predsednika Evropske komisije. Pred odločitvijo Evropskega sveta predstavniki Evropskega parlamenta in Evropskega sveta tako opravijo potrebna posvetovanja v okviru, ki velja za najprimernejšega. V skladu s prvim odstavkom I-27. člena se ta posvetovanja osredotočijo na strokovne izkušnje kandidatov za predsednika Komisije, pri čemer se upoštevajo volitve v Evropski parlament. Ureditev takih posvetovanj se lahko določi pravočasno z medsebojnim dogovorom med Evropskim parlamentom in Evropskim svetom.

8. Izjava o I-36. členu

Konferenca se seznani z namero Komisije, da nadaljuje s posveti s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, glede priprave delegiranih evropskih uredb na področju finančnih storitev v skladu z ustaljeno prakso.

9. Izjava o I-43. in III-329. členu

Ne glede na ukrepe Unije za izpolnitev svojih solidarnostnih obveznosti do države članice, ki je žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, nobena od določb I-43. in III-329. člena Ustave ne vpliva na pravico druge države članice, da izbere najbolj primerna sredstva za izpolnitev lastne solidarnostne obveznosti do te države članice.

10. Izjava o I-51. členu

Konferenca izjavlja, da se ustrezno upoštevajo značilnosti zadeve, kadar bi pravila o varstvu osebnih podatkov, ki jih je treba sprejeti na podlagi I-51. člena, lahko neposredno vplivala na nacionalno varnost. Opozarja, da zakonodaja, ki se trenutno uporablja (glej zlasti Direktivo 95/46/ES), vključuje posebne izjeme glede tega.

11. Izjava o I-57. členu

Unija bo upoštevala posebne okoliščine teritorialno majhnih dežel in z njimi vzdrževala specifične sosedske odnose.

12. Izjava o pojasnilih glede Listine o temeljnih pravicah

Konferenca se seznani s pojasnili glede Listine o temeljnih pravicah, oblikovanimi pod vodstvom predsedstva Konvencije, ki je listino sestavil, in dopolnjenimi pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije, kakor je navedeno spodaj.

POJASNILA GLEDE LISTINE O TEMELJNIH PRAVICAH

Ta pojasnila so bila prvotno pripravljena pod vodstvom predsedstva Konvencije, ki je sestavil osnutek Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. V luči priprave dopolnitev besedila Listine s strani Evropske konvencije (zlasti členov 51 in 52 ⁽¹⁾) in nadaljnega razvoja prava Unije so bila ta pojasnila posodobljena pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije. Čeprav sama nimajo pravne veljave, so dragoceno razlagalno orodje, namenjeno pojasnjevanju določb Listine.

PREAMBULA

Evropski narodi so pri oblikovanju vse tesnejše zveze odločeni na podlagi skupnih vrednot deliti mirno prihodnost.

Unija, ki se zaveda svoje duhovne in moralne dediščine, temelji na nedeljivih in univerzalnih vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti; temelji na načelu demokracije in na načelu pravne države. Posameznika postavlja v središče svojih dejavnosti z vzpostavitvijo državljanstva Unije in oblikovanjem območja svobode, varnosti in pravice.

Ob spoštovanju raznolikosti kultur in tradicij evropskih narodov ter nacionalne identitete držav članic in organizacije njihovih organov oblasti na državni, regionalni in lokalni ravni prispeva Unija k ohranjanju in razvijanju teh skupnih vrednot; prizadeva si za spodbujanje uravnoteženega in trajnostnega razvoja ter zagotavlja prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

V ta namen je treba glede na spremembe v družbi, socialni napredek ter znanstveni in tehnični razvoj okrepiti varstvo temeljnih pravic z listino, ki te pravice še bolj poudari.

Ta listina ob upoštevanju pristojnosti in nalog Unije ter načela subsidiarnosti potrjuje pravice, kot izhajajo zlasti iz skupnih ustavnih tradicij in mednarodnih obveznosti držav članic, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, socialnih listin, ki sta jih sprejela Unija in Svet Evrope, ter sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice. V tem okviru sodišča Unije in držav članic Listino razlagajo ob ustreznem upoštevanju pojasnil,

⁽¹⁾ II-111. in II-112. člen Ustave.

oblikovanih pod vodstvom predsedstva konvencije, ki je Listino sestavila in ki so bila dopolnjena pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije.

Uživanje teh pravic je povezano z odgovornostmi in dolžnostmi do soljudi, človeške skupnosti in prihodnjih generacij.

Zato Unija priznava pravice, svoboščine in načela, navedena v nadaljevanju.

NASLOV I

DOSTOJANSTVO

Člen 1 ⁽¹⁾

Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

Pojasnilo

Človekovo dostojanstvo ni zgolj samo po sebi temeljna pravica, temveč predstavlja osnovo temeljnih pravic. V Splošni deklaraciji človekovih pravic iz leta 1948 je človekovo dostojanstvo zapisano v preambuli: „Ker pomeni priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu.“

V svoji sodbi z dne 9. oktobra 2001 v zadevi C-377/98 Nizozemska proti Evropskemu parlamentu in Svetu, 2001 PSES 7079, obrazložitev v točkah št. 70-77, je Sodišče potrdilo, da je temeljna pravica človekovega dostojanstva del prava Unije.

Iz tega izhaja, da se nobena od pravic iz te listine ne sme uporabiti za škodovanje dostojanstvu druge osebe in da je človekovo dostojanstvo del bistva pravic v tej listini. Zaradi tega ga je treba spoštovati, tudi kadar je določena pravica omejena.

Člen 2 ⁽²⁾

Pravica do življenja

1. Vsakdo ima pravico do življenja.
2. Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

Pojasnilo

1. Prvo odstavek tega člena temelji na prvem stavku prvega odstavka 2. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), ki se glasi:

„1. Pravica vsakogar do življenja je zavarovana z zakonom...“

⁽¹⁾ II-61. člen Ustave.

⁽²⁾ II-62. člen Ustave.

2. Drugi stavek določbe, ki se nanaša na smrtno kazen, je bil nadomeščen z začetkom veljavnosti 1. člena Protokola št. 6 k EKČP, ki se glasi:

„Smrtna kazen se odpravi. Nihče ne sme biti obsojen na takšno kazen ali usmrčen.“

Drugi odstavek člena 2 Listine ⁽¹⁾ temelji na tej določbi.

3. Določbe člena 2 Listine ⁽²⁾ ustrezajo tistim iz zgornjih členov EKČP in njenega Protokola. V skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽³⁾ imajo enak pomen in področje uporabe. Zato je na „negativne“ opredelitve v EKČP prav tako treba gledati kot na sestavni del Listine:

- a) Drugi odstavek 2. člena EKČP:

„Kot kršitev tega člena se ne šteje odvzem življenja, če je posledica uporabe nujno potrebne sile:

- a) pri obrambi katerekoli osebe pred nezakonitim nasiljem,
- b) pri zakonitem odvzemu prostosti ali pri preprečitvi bega osebi, ki ji je zakonito odvzeta prostost,
- c) pri zakonitem dejanju, ki ima namen zadušiti upor ali vstajo.“

- b) 2. člen Protokola št. 6 k EKČP:

„Država lahko določi v svoji zakonodaji smrtno kazen za dejanja, storjena med vojno ali ob neposredni vojni nevarnosti; takšna kazen se sme uporabiti le v primerih, ki so določeni v zakonu in v skladu z določbami zakona...“

Člen 3 ⁽⁴⁾

Pravica do osebne celovitosti

- 1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja telesne in duševne celovitosti.
- 2. Na področju medicine in biologije je treba spoštovati zlasti:
 - a) svobodno privolitev po predhodni seznanitvi prizadete osebe v skladu s postopki, določenimi z zakonom;
 - b) prepoved evgeničnih postopkov, zlasti tistih, katerih cilj je selekcija ljudi;

⁽¹⁾ Drugi odstavek II-62. člena Ustave.

⁽²⁾ II-62. člen Ustave.

⁽³⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽⁴⁾ II-63. člen Ustave

- c) prepoved uporabe človeškega telesa in njegovih delov zaradi premoženjske koristi;
- d) prepoved reproduktivnega kloniranja človeških bitij.

Pojasnilo

1. V svoji sodbi z dne 9. oktobra 2001 v zadevi C-377/98 Nizozemska proti Evropskemu parlamentu in Svetu, 2001, PSES 7079, obrazložitev v točkah št. 70, 78-80, je Sodišče potrdilo, da je temeljna pravica človekovega dostojanstva del prava Unije in vključuje, v okviru medicine in biologije, svobodno privolitev po predhodni seznaitvi darovalca in prejemnika.
2. Načela člena 3 Listine ⁽¹⁾ so že vključena v Konvencijo o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino, ki jo je sprejel Svet Evrope (ETS 164 in dodatni protokol ETS 168). Listine se ne oddaljuje od teh načel in zato prepoveduje le reproduktivno kloniranje. Drugih oblik kloniranja niti ne odobrava niti ne prepoveduje. Zato na noben način zakonodajnim telesom ne preprečuje prepovedi drugih oblik kloniranja.
3. Sklicevanje na evgenične postopke, zlasti tiste, katerih cilj je selekcija ljudi, se nanaša na morebitne razmere, v katerih bi se organizirali in izvajali selekcijski programi, ki bi med drugim vključevali sterilizacijske kampanje, prisilne nosečnosti, obvezne etnične poroke, kar so vse dejanja, ki se po Statutu Mednarodnega kazenskega sodišča, sprejetem v Rimu 17. julija 1998 (glej njegovo točko g), prvega odstavka 7. člena), štejejo za mednarodna kazniva dejanja.

Člen 4 ⁽²⁾

Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

Pojasnilo

Pravica v členu 4 ⁽²⁾ je pravica, zagotovljena s 3. členom EKČP, ki ima enako besedilo: „Nikogar se ne sme mučiti ali nečloveško in ponižujoče z njim ravnati ali ga kaznovati.“ Zato ima na podlagi tretjega odstavka člena 52 ⁽³⁾ Listine enak pomen in področje uporabe kot člen EKČP.

Člen 5 ⁽⁴⁾

Prepoved suženjstva in prisilnega dela

1. Nikogar se ne sme držati v suženjstvu ali podložništvu.

⁽¹⁾ II-63. člen Ustave.

⁽²⁾ II-64. člen Ustave.

⁽³⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽⁴⁾ II-65. člen Ustave.

2. Od nikogar se ne sme zahtevati, da opravlja prisilno ali obvezno delo.
3. Trgovina z ljudmi je prepovedana.

Pojasnilo

1. Pravica v prvem in drugem odstavku člena 5 ⁽¹⁾ ustreza prvemu in drugemu odstavku 4. člena EKČP, ki ima enako besedilo. Zato ima v skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾ enak pomen in področje uporabe kot člen EKČP. Zaradi tega:

- nobena omejitev ne more legitimno vplivati na pravico, zagotovljeno v prvem odstavku;
- v drugem odstavku je treba „prisilno ali obvezno delo“ razumeti v luči „negativnih“ opredelitev iz tretjega odstavka 4. člena EKČP:

„Pojem prisilno ali obvezno delo v zvezi s tem členom ne vključuje:

- a) dela, ki se zahteva pri rednem prestajanju zapora v skladu z določbami 5. člena te Konvencije ali med pogojnim odpustom s prestajanja zaporne kazni,
 - b) katerekoli službe vojaške narave, službe, ki jo zahtevajo namesto obveznega služenja vojske v državah v katerih je ugovor vesti dopusten,
 - c) službe, ki je komu dodeljena ob nevarnosti ali ob nesreči, ko je ogroženo življenje ljudi ali blaginja skupnosti,
 - d) del ali služb, ki so sestavni del običajnih državljskih dolžnosti.“
2. Tretji odstavek izvira neposredno iz človekovega dostojanstva in upošteva nedavni razvoj organiziranega kriminala, kot so mreže organizacij pridobitniškega nezakonitega priseljevanja ali spolnega izkoriščanja. Priloga h Konvenciji Europol vsebuje naslednje opredelitve, ki se nanašajo na trgovino z namenom spolnega izkoriščanja: „trgovina z ljudmi pomeni izpostavljanje osebe pravemu in nezakonitemu vplivu drugih oseb z uporabo nasilja ali groženj ali z zlorabo oblasti ali intrigo z namenom izkoriščanja prostitucije, oblik spolnega izkoriščanja in zlorabe mladoletnikov ali trgovine z zapuščenimi otroki“. Poglavje 6 Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma, ki je bilo vključeno v pravni red Unije, v katerem sodelujeta Združeno kraljestvo in Irska, v členu 27(1) vsebuje naslednje besedilo, ki se nanaša na mreže za nezakonito priseljevanje: „Pogodbenice ustrezno kaznujejo osebo, ki zaradi dobička tujcu pomaga ali poskuša pomagati vstopiti ali prebivati na ozemlju ene od pogodbenic v nasprotju z zakonodajo te pogodbenice o vstopu in prebivanju tujcev.“ Svet je 19. julija 2002 sprejel okvirni sklep (2002/629/PNZ) o boju proti trgovanju z ljudmi (UL L 203, str. 1), ki v členu 1 podrobno opredeljuje kazniva dejanja v zvezi s trgovanjem z ljudmi za namene izkoriščanja delovne sile ali spolnega izkoriščanja, za katere morajo države članice na podlagi tega okvirnega sklepa zagotoviti, da so kazniva.

⁽¹⁾ II-65. člen Ustave.

⁽²⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

NASLOV II

SVOBOŠČINE

Člen 6 ⁽¹⁾**Pravica do svobode in varnosti**

Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.

Pojasnilo

Pravice v členu 6 ⁽¹⁾ so pravice, ki jih zagotavlja 5. člen EKČP in imajo v skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾ enak pomen in področje uporabe. Zaradi tega omejitve, ki se jih zanje lahko legitimno uvede, ne smejo presegati omejitev, kot jih dovoljuje EKČP v besedilu 5. člena:

- „1. Vsakdo ima pravico do prostosti in osebne varnosti. Nikomur se ne sme odvzeti prostost, razen v naslednjih primerih in v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom:
 - a) zakonit pripor, odrejen s sodbo pristojnega sodišča,
 - b) zakonit odvzem prostosti osebi, ki se ne pokori zakoniti odločbi sodišča, ali zato, da bi zagotovili izpolnitev kakšne z zakonom naložene obveznosti,
 - c) zakonit odvzem prostosti, ki je potreben zato, da bi osebo privedli pred pristojno sodno oblast ob utemeljenem sumu, da je storila kaznivo dejanje, ali kadar je to utemeljeno nujno zato, da bi preprečili storitev kaznivega dejanja ali beg po storjenem kaznivem dejanju,
 - d) pridržanje mladoletnika na podlagi zakonite odločbe zaradi vzgojnega nadzorstva ali zakonit odvzem prostosti mladoletniku zato, da bi ga privedli pred pristojno oblast,
 - e) zakonito pridržanje oseb, da bi preprečili širjenje nalezljivih bolezni, ali duševno bolnih oseb, alkoholikov, narkomanov in potepuhov,
 - f) zakonit odvzem prostosti osebi z namenom, da bi ji preprečili nedovoljen vstop v državo, ali pripor osebe, proti kateri teče postopek za izgon ali za izročitev.
2. Ob odvzemu prostosti je treba vsakogar takoj poučiti v jeziku, ki ga razume, o vzrokih za odvzem prostosti in česa ga dolžijo.
3. Vsakogar, ki mu je bila odvzeta prostost v skladu z določbami tč. c 1. odstavka tega člena, je treba takoj privedi pred sodnika ali drugo uradno osebo, ki na podlagi zakona izvršuje sodno oblast; vsakdo ima pravico, da mu sodijo v razumen roku ali ga izpustijo. Izpustitev na prostost je lahko pogojena z jamstvi, da bo prišel na sojenje.

⁽¹⁾ II-66. člen Ustave.

⁽²⁾ Tretji odstavek, II-112. člena Ustave.

4. Vsakdo, ki mu je bila odvzeta prostost ima pravico začeti postopek, v katerem bo sodišče hitro odločilo o zakonitosti odvzema prostosti in odredilo njegovo izpustitev, če je bil odvzem prostosti nezakonit.
5. Kdor je bil žrtev odvzema prostosti v nasprotju z določili tega člena, ima iztožljivo pravico do odškodnine.“

Pravice, zapisane v členu 6 ⁽¹⁾, je treba spoštovati, zlasti kadar Evropski parlament in Sveta sprejemata zakone in okvirne zakone na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah na podlagi III-270., III-271. in III-273. člena Ustave, predvsem, da se določijo najmanjše skupne določbe o kategorizaciji kršitev in kazni ter nekateri vidiki procesnega prava.

Člen 7 ⁽²⁾

Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja

Vsakdo ima pravico do spoštovanja njegovega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja in komunikacij.

Pojasnilo

Pravice, zagotovljene s členom 7 ⁽²⁾ ustrezajo pravicam, zagotovljenim z 8. členom EKČP. Zaradi upoštevanja tehnološkega razvoja je bila beseda „dopisovanje“ zamenjana z „komunikacijami“.

V skladu s tretjim odstavkom člena 52 ⁽³⁾ sta pomen in področje uporabe te pravice enaka kot v ustreznem členu EKČP. Zaradi tega so omejitve, ki se jih lahko legitimno uvede na to pravico, enake tistim, kot jih dovoljuje 8. člen EKČP:

- „1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja.
2. Javna oblast se ne sme vmešavati v izvrševanje te pravice, razen če je to določeno z zakonom in nujno v demokratični družbi zaradi državne varnosti, javne varnosti ali ekonomske blaginje države, zato, da se prepreči nered ali zločin, da se zavaruje zdravje ali morala ali da se zavarujejo pravice in svoboščine drugih ljudi.“

⁽¹⁾ II-66. člen Ustave.

⁽²⁾ II-67. člen Ustave.

⁽³⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

Člen 8 ⁽¹⁾

Varstvo osebnih podatkov

1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.
2. Osební podatki se morajo obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.
3. Spoštovanje teh pravil nadzira neodvisen organ.

Pojasnilo

Ta člen temelji na členu 286 Pogodbe o ES in Direktivi 95/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, 23. 11. 1995, str. 31), kot tudi na 8. členu EKČP in na Konvenciji Sveta Evrope z dne 28. januarja 1981 o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, ki so jo ratificirale vse države članice.

Člen 286 Pogodbe ES je sedaj nadomestil I-51. člen Ustave. Prav tako je vključeno sklicevanje na Uredbo ES št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 8, 12.1.2002, str. 1). Zgoraj omenjeni direktiva in uredba vsebujeta pogoje in omejitve pri izvajanju pravice do varovanja osebnih podatkov.

Člen 9 ⁽²⁾

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine sta zagotovljeni v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje teh pravic.

Pojasnilo

Ta člen temelji na 12. členu EKČP, ki se glasi: „Moški in ženske, zreli za zakon, imajo pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino v skladu z domačimi zakoni, ki urejajo uveljavljanje te pravice.“ Besedilo tega člena je bilo posodobljeno tako, da vključuje primere, kjer nacionalna zakonodaja priznava ureditve, ki niso poroka za oblikovanje družine. Ta člen niti ne prepoveduje niti ne zagotavlja statusa poroke zvezam med človekoma istega spola. Ta pravica je torej podobna tisti, ki jo daje EKČP, vendar pa je njeno področje uporabe lahko širše, kadar tako določa nacionalna zakonodaja.

⁽¹⁾ II-68. člen Ustave.

⁽²⁾ II-69. člen Ustave.

Člen 10 ⁽¹⁾

Svoboda misli, vesti in vere

1. Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere. Ta pravica vključuje svobodo spreminjanja vere ali prepričanja ter svobodo izražanja svoje vere ali svojega prepričanja, posamezno ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih.
2. Pravica do ugovora vesti se priznava v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje te pravice.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena v prvem odstavku ustreza pravici, ki jo zagotavlja 9. člen EKČP in ima, v skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾, enak pomen in področje uporabe. Omejitve morajo v ta namen upoštevati drugi odstavek 9. člena EKČP, ki se glasi: „Svoboda izpovedovanja vere ali prepričanja se sme omejiti samo v primerih, ki jih določa zakon, in če je to nujno v demokratični družbi zaradi javne varnosti, za zaščito javnega reda, zdravja ali morale ali zaradi varstva pravic in svoboščin drugih ljudi.“

Pravica, zagotovljena v drugem odstavku, ustreza nacionalnim ustavnim tradicijam in razvoju nacionalne zakonodaje na tem področju.

Člen 11 ⁽³⁾

Svoboda izražanja in obveščanja

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.
2. Spoštuje se svoboda in pluralnost medijev.

Pojasnilo

1. Člen 11 ⁽³⁾ ustreza 10. členu EKČP, ki se glasi:

„1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javne oblasti in ne glede na meje. Ta člen ne preprečuje državam, da zahtevajo dovoljenje za delo radijskih, televizijskih in kinematografskih podjetij.“

⁽¹⁾ II-69. člen Ustave.

⁽²⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽³⁾ II-71. člen Ustave.

2. Izvrševanje teh svoboščin vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podvrženo obličnostim pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali zločinov, za zavarovanje zdravja ali morale, za zavarovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.“

V skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ sta pomen in področje uporabe te pravice enaka tistima, ki ju zagotavlja EKČP. Zato omejitve, ki se jih lahko uvede, ne smejo presegati omejitev iz drugega odstavka 10. člena Konvencije, ne glede na omejitve, ki jih zakonodaja o konkurenci v Uniji lahko nalaga državam članicam glede uvedbe dogovora o izdaji dovoljenj iz tretjega stavka prvega odstavka 10. člena EKČP.

2. Drugi odstavek tega člena poudarja posledice prvega odstavka za svobodo medijev. Predvsem temelji na sodni praksi Sodišča o televiziji, zlasti na zadevi C-288/89 (sodba z dne 25. julija 1991 Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda in drugi [1991] PSES I-4007) in na Protokolu o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah, ki je priloga Pogodbi ES in sedaj Ustavi, ter na Direktivi sveta 89/552/ES o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov (UL L 298, 17.10.1989, str. 23) (zlasti njeni sedemnajsti uvodni izjavi).

Člen 12 ⁽²⁾

Svoboda zbiranja in združevanja

1. Vsakdo ima pravico do mirnega zbiranja in svobodnega združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev, kar vključuje pravico vsakogar, da skupaj z drugimi zaradi zaščite svojih interesov ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje.
2. Politične stranke na ravni Unije prispevajo k izražanju politične volje državljanov Unije.

Pojasnilo

1. Prvi odstavek tega člena ustreza 11. členu EKČP, ki se glasi:

„1. Vsakdo ima pravico, da mirno zboruje in se svobodno združuje, vključno s pravico, da ustanavlja sindikate in se jim pridruži, da bi zavaroval svoje interese.

2. Izvrševanje teh pravic je mogoče omejiti samo z zakonom, če je to nujno v demokratični družbi zaradi državne ali javne varnosti, za preprečitev neredov ali zločinov, za zaščito zdravja ali morale ali za zavarovanje pravic in svoboščin drugih ljudi. Ta člen ne preprečuje, da bi pripadnikom oboroženih sil, policije ali državne uprave z zakonom omejili izvrševanje teh pravic.“

⁽¹⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-72. člen Ustave.

Pomen določb prvega odstavka člena 12 Listine ⁽¹⁾ je enak tistemu iz EKČP, vendar pa je njihovo področje uporabe širše, ker veljajo na vseh ravneh, vključno na evropski ravni. V skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾, omejitve te pravice ne smejo presegati tistih, ki veljajo za upravičene v po drugem odstavku 11. člena EKČP.

2. Ta pravica prav tako temelji na členu 11 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev.

3. Drugi odstavek tega člena ustreza četrtemu odstavku I-46 člena.

Člen 13 ⁽³⁾

Svoboda umetnosti in znanosti

Umetnostno ustvarjanje in znanstveno raziskovanje sta svobodni. Spoštuje se akademska svoboda.

Pojasnilo

Ta pravica je izvedena predvsem iz pravice do svobode misli in izražanja. Izvaja se ob upoštevanju člena 1 ⁽⁴⁾ in je lahko predmet omejitev iz 10. člena EKČP.

Člen 14 ⁽⁵⁾

Pravica do izobraževanja

1. Vsakdo ima pravico do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnega usposabljanja.

2. Ta pravica vključuje možnost brezplačnega obveznega šolanja.

3. Svoboda ustanavljanja izobraževalnih zavodov ob spoštovanju demokratičnih načel in pravica staršev, da svojim otrokom zagotovijo izobraževanje in pouk v skladu s svojim verskim, svetovnonazorskimi in pedagoškimi prepričanji se spoštujeta v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo njuno uresničevanje.

Pojasnilo

1. Ta člen temelji na skupnih ustavnih tradicijah držav članic in na 2. členu Protokola k EKČP, ki se glasi:

„Nikomur ne sme biti odvzeta pravica do izobraževanja. Pri izvajanju funkcij, ki so v zvezi z vzgojo in izobraževanjem, mora država spoštovati pravico staršev, da zagotovijo svojim otrokom takšno vzgojo in izobraževanje, ki sta v skladu z njihovim lastnim verskim in filozofskim prepričanjem.“

⁽¹⁾ II-72. člen Ustave.

⁽²⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽³⁾ II-73. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-61. člen Ustave.

⁽⁵⁾ II-74. člen Ustave.

Zdelo se je smiselno ta člen razširiti na dostop do poklicnega in nadaljnega usposabljanja (glej točko 14 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev in člen 10 Socialne listine) in dodati načelo brezplačnega obveznega šolanja. Besedilo slednjega pomeni zgolj, da ima pri obveznem šolanju vsak otrok možnost obiskovanja ustanove, ki ponuja brezplačno izobraževanje. To ne zahteva, da so vse ustanove, ki ponujajo izobraževanje ali poklicno in nadaljnje izobraževanje, zlasti zasebne, brezplačne. Prav tako ne izključuje, da je treba nekatere posebne oblike izobraževanja plačevati, če države sprejmejo ukrepe, ki zagotavljajo finančno nadomestilo. V meri, v kakršni Listina velja za Unijo, to pomeni, da mora Unija pri svojih politikah usposabljanja spoštovati brezplačno obvezno šolanje, vendar to seveda ne vzpostavlja novih pristojnosti. Glede pravice staršev jo je treba razlagati v povezavi z določbami člena 24 ⁽¹⁾.

2. Pravica ustanavljanja javnih ali zasebnih izobraževalnih ustanov je zagotovljena kot eden od vidikov pravice do gospodarske pobude, vendar je omejena s spoštovanjem demokratičnih načel in se jo izvaja v skladu z ureditvami, ki jih določa nacionalna zakonodaja.

Člen 15 ⁽²⁾

Svoboda izbire poklica in pravica do dela

1. Vsakdo ima pravico do dela in do opravljanja svobodno izbranega ali sprejetega poklica.
2. Vsakemu državljanu Unije je v kateri koli državi članici zagotovljena svoboda iskanja zaposlitve, dela, ustanavljanja in opravljanja storitev.
3. Državljeni tretjih držav, ki smejo delati na ozemlju držav članic, imajo pravico do enakih delovnih pogojev državljani Unije.

Pojasnilo

Pravico do izbire poklica, kot je zagotovljena v prvem odstavku člena 15 ⁽²⁾, priznava sodna praksa Sodišča (glej med drugim sodbo z dne 14. maja 1974, zadeva 4/73 Nold, 1974, PSES 491, odstavki 12 do 14 obrazložitve, sodba z dne 13. decembra 1979, zadeva 44/79 Hauer, 1979, PSES 3727, sodba z dne 8. oktobra 1986, zadeva 234/85 Keller, 1986, PSES 2897, odstavek 8 obrazložitve).

Ta odstavek se prav tako sklicuje na drugi odstavek člena 1 Evropske socialne listine, ki je bila podpisana 18. oktobra 1961 in so jo ratificirale vse države članice, ter na točko 4 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev z dne 9. decembra 1989. Izraz „delovni pogoji“ je treba razumeti v smislu III-213. člena Ustave.

Drugi odstavek obravnava tri pravice, ki jih zagotavljajo I-4., III-133., III-137. in III-144. členi Ustave, to so pravica do prostega gibanja delavcev, pravica do ustanavljanja in pravica opravljanja storitev.

Tretji odstavek temelji na četrti alineji člena 137(3) PES, ki jo je sedaj nadomestila točka g prvega odstavka III-210. člena, ter na členu 19(4) Evropske socialne listine, ki je bila podpisana 18. oktobra 1961 in so jo ratificirale vse

⁽¹⁾ II-84. člen Ustave.

⁽²⁾ II-75. člen Ustave.

države članice. Drugi odstavek člena 52 Listine se zato uporablja. Vprašanje novačenja mornarjev z državljanstvom tretjih držav za člane posadk plovil pod zastavo države članice Unije ureja zakonodaja Unije ter nacionalna zakonodaja in praksa.

Člen 16 ⁽¹⁾

Svoboda gospodarske pobude

Svoboda gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Pojasnilo

Ta člen temelji na sodni praksi Sodišča, ki je priznalo pravico do izvajanja gospodarske ali trgovske dejavnosti (glej med drugim sodbi z dne 14. maja 1974, zadeva 4/73 Nold, 1974, PSES 491, odstavek 14 obrazložitve, in z dne 27. septembra 1979, zadeva 230-78 SPA Eridiana in drugi, 1979, PSES 2749, odstavka 20 in 31 obrazložitve) in pravico do sklepanja pogodb (glej med drugim sodbo Sukkerfabriken Nykøbing, zadeva 151/78, 1979, PSES 1, odstavek 19 obrazložitve, in sodbo z dne 5. oktobra 1999, C-240/97 Španija proti Komisiji, 1999, PSES I-6571, odstavek 99 obrazložitve), ter na drugem odstavku I-3. člena, ki priznava svobodno konkurenco. Seveda se to pravico izvaja ob spoštovanju zakonodaje Unije in nacionalne zakonodaje. Lahko je predmet omejitev, predvidenih v prvem odstavku člena 52 Listine ⁽²⁾.

Člen 17 ⁽³⁾

Lastninska pravica

1. Vsakdo ima pravico imeti posest nad svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo zapustiti z oporoko. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist ter v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.

2. Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.

Pojasnilo

Ta člen temelji na 1. členu Protokola k EKČP:

„Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do spoštovanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti lastnina odvzeta, razen če je to v javnem interesu v skladu s pogoji, ki jih določa zakon, in ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava.

Ta določba pa nikakor ne omejuje pravice držav, da uveljavijo zakone, za katere menijo, da so potrebni za nadzor nad uporabo premoženja v skladu s splošnim interesom ali za zagotovitev plačila davkov, drugih prispevkov ali denarnih kazni.“

⁽¹⁾ II-76. člen Ustave.

⁽²⁾ Prvi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽³⁾ II-77. člen Ustave.

To je temeljna pravica, skupna vsem nacionalnim ustavam. Sodišče jo je v svoji sodni praksi večkrat priznalo, najprej v sodbi Hauer (13. decembra 1979, PSES [1979] 3727). Besedilo je bilo posodobljeno, vendar sta, v skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾, pomen in področje uporabe enaka tistima iz pravice, ki jo zagotavlja EKČP in omejitve ne smejo presegati tistih, ki so predvidene tam.

Varovanje intelektualne lastnine, ki je en vidik lastninske pravice, je zaradi vedno večjega pomena in zaradi sekundarne zakonodaje Unije posebej omenjeno v drugem odstavku. Intelektualna lastnina ne vključuje zgolj literarne in umetnostne lastnine, temveč med drugim tudi patentne pravice, pravice blagovne znamke in povezane pravice. Zagotovila iz prvega odstavka se smiselno uporabljajo za intelektualno lastnino.

Člen 18 ⁽²⁾

Pravica azila

Ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu z Ustavo je priznana pravica azila.

Pojasnilo

Besedilo člena temelji na členu 63 PES, ki ga je sedaj nadomestil III-266. člen, ki Uniji nalaga, da spoštuje Ženevsko konvencijo o beguncih. Primerno je sklicevati se na protokol o Združenem kraljestvu in Irski, ki je priložen Ustavi in o Danski, da se določi, v kolikšnem obsegu te države članice izvajajo zakonodajo Unije na tem področju in v kolikšnem obsegu ta člen velja zanje. Ta člen je usklajen s Protokolom o azilu, ki je priložen Ustavi.

Člen 19 ⁽³⁾

Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve

1. Kolektivni izgoni so prepovedani.
2. Nikogar se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

Pojasnilo

Prvi odstavek tega člena ima enak pomen in področje uporabe kot 4. člen Protokola št. 4 k EKČP glede kolektivnega izгона. Njegov namen je zagotoviti, da je vsaka odločitev utemeljena na posebni obravnavi in da z enim ukrepom ni mogoče izgnati vseh oseb, ki imajo državljanstvo posamezne države (glej tudi člen 13 Pakta o državljanskih in političnih pravicah).

Drugi odstavek vključuje ustrezno sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice glede 3. člena EKČP (glej Ahmed proti Avstriji, sodba z dne 17. decembra 1996, [1996] PSES VI-2206 in Soering, sodba z dne 7. julija 1989).

⁽¹⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-78. člen Ustave.

⁽³⁾ II-79. člen Ustave.

NASLOV III

ENAKOST

Člen 20 ⁽¹⁾**Enakost pred zakonom**

Pred zakonom so vsi enaki.

Pojasnilo

Ta člen ustreza splošnemu pravnemu načelu, ki je vključen v vse evropske ustave in ga je tudi Sodišče priznalo kot osnovno načelo prava Skupnosti (sodba z dne 13. novembra 1984, zadeva 283/83 Racke, [1984] PSES 3791, sodba z dne 17. aprila 1997, zadeva 15/95 EARL, [1997] PSES I-1961 in sodba z dne 13. aprila 2000, zadeva 292/97 Karlsson, [2000] PSES 2737).

Člen 21 ⁽²⁾**Prepoved diskriminacije**

1. Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.
2. Na področju uporabe Ustave in ne glede na njene posebne določbe je prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

Pojasnilo

Prvi odstavek glede genetske dediščine izhaja iz člena 13 Pogodbe ES, ki ga je sedaj nadomestil III-124. člen, 14. člena EKČP in 11. člena Konvencije o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino. Če ustreza 14. členu EKČP, se uporablja v skladu s slednjim.

Med prvim odstavkom in III-124. členom ni neskladja ali nezdržljivosti, saj ima slednji drugo področje uporabe in namen: III-124. člen Uniji dodeljuje pristojnost, da sprejema zakonodajne akte, vključno z usklajevanjem zakonov in drugih predpisov držav članic za boj proti nekaterim oblikam diskriminacije, ki so izčrpno našteje v tem členu. Taka zakonodaja lahko vključuje dejavnosti organov držav članic (kot tudi odnose med posamezniki) na vseh področjih v okviru pristojnosti Unije. V nasprotju s tem pa določbe prvega odstavka člena 21 ⁽²⁾ ne vzpostavljajo nobenih pooblastil za uzakonitev protidiskriminacijskih zakonov na tem področju delovanja držav članic ali posameznikov, niti ne določajo splošne prepovedi diskriminacije na tako širokih področjih. Namesto tega se nanašajo zgolj na diskriminacijo s strani samih institucij in teles Unije, kadar izvajajo pristojnosti, dodeljene po drugih členih I. in III. dela Ustave, in s

⁽¹⁾ II-80. člen Ustave.

⁽²⁾ II-81. člen Ustave.

strani držav članic, ko izvajajo zakonodajo Unije. Prvi odstavek torej ne spreminja obsega pristojnosti iz III-124. člena niti ne razlage tega člena.

Drugi odstavek ustreza drugemu odstavku I-4. člena in ga je treba uporabljati ob upoštevanju tega člena.

Člen 22 ⁽¹⁾

Kulturna, verska in jezikovna raznolikost

Unija spoštuje kulturno, versko in jezikovno raznolikost.

Pojasnilo

Ta člen temelji na členu 6 Pogodbe o Evropski uniji in na členu 151(1) in (4) Pogodbe o ES, ki sta ju sedaj nadomestila prvi in četrti odstavek III-280. člena, ki se nanašata na kulturo. Spoštovanje kulturne in jezikovne raznolikosti je sedaj zapisano tudi tretjem odstavku I-3. člena Ustave. Ta člen se prav tako zgleduje po izjavi št. 11 sklepne listine Amsterdamske pogodbe o statusu cerkva in nekonfesionalnih organizacij, ki je sedaj prevzeta v I-52. člen Ustave.

Člen 23 ⁽²⁾

Enakost med in ženskami in moškimi

Enakost med ženskami in moškimi se mora zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih v korist nezadostno zastopanega spola.

Pojasnilo

Prvi odstavek temelji na členih 2 in 3(2) Pogodbe ES, ki sta ju sedaj nadomestila I-3. in III-116. člen Ustave, ki Uniji zastavljata cilj spodbujati enakost med ženskami in moškimi, ter na členu 141(1) Pogodbe ES, ki ga je sedaj nadomestil prvi odstavek III-214. člena. Izhaja iz člena 20 Evropske socialne listine (spremenjene) z dne 3. maja 1996 in iz točke 16 iz Listine Skupnosti o pravicah delavcev.

Prav tako temelji na členu 141(3) Pogodbe ES, ki ga je sedaj nadomestil tretji odstavek III-214. člena, in na členu 2(4) Direktive Sveta 76/207/EGS o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega izobraževanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL L 39, 14.2.1976, str. 40).

Drugi odstavek na kratko povzema četrti odstavek III-214. člena, ki določa, da načelo enakega obravnavanja ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša

⁽¹⁾ II-82. člen Ustave.

⁽²⁾ II-83. člen Ustave.

opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri. V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ ta odstavek ne spreminja četrtega odstavka III-214. člena.

Člen 24 ⁽²⁾

Pravice otroka

1. Otroci imajo pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v stvareh, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo.
2. Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.
3. Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.

Pojasnilo

Ta člen temelji na newyorški Konvenciji o otrokovih pravicah, ki je bila podpisana 20. novembra 1989 in so jo ratificirale vse države članice, zlasti na 3., 9., 12. in 13. členu te konvencije.

Tretji odstavek upošteva dejstvo, da zakonodaja Unije o civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, katere pristojnosti izhajajo iz III-269. člena, lahko kot del oblikovanja območja svobode, varnosti in pravice vključuje tudi pravico do obiska, s katero se zagotovi, da lahko otrok redno vzdržuje osebni in neposredni stik z obema staršema.

Člen 25 ⁽³⁾

Pravice starejših

Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

Pojasnilo

Ta člen izhaja iz člena 23 Evropske socialne listine (spremenjene) in iz členov 24 in 25 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev. Seveda sodelovanje v družbenem in kulturnem življenju vključuje tudi sodelovanje v političnem življenju.

⁽¹⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-84. člen Ustave.

⁽³⁾ II-85. člen Ustave.

*Člen 26 ⁽¹⁾***Vključenost invalidov**

Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

Pojasnilo

Načelo tega člena temelji na členu 15 Evropske socialne listine in izhaja tudi iz točke 26 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev.

NASLOV IV

SOLIDARNOST*Člen 27 ⁽²⁾***Pravica delavcev do obveščeniosti in posvetovanja v podjetju**

Delavcem ali njihovim predstavnikom se morajo na ustreznih ravneh pravočasno zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Pojasnilo

Ta člen se pojavi v Evropski socialni listini (spremenjeni) (člen 21) in v Listini Skupnosti o pravicah delavcev (točki 17 in 18). Velja ob pogojih, kot jih določa pravo Unije in nacionalne zakonodaje. Sklicevanje na ustrezne ravni se nanaša na ravni, kot jih določa pravo Unije ali nacionalne zakonodaje in prakse, ki lahko vključujejo evropsko raven, kadar tako določa zakonodaja Unije. To področje v veliki meri ureja pravni red Unije: III-211. in III-212. člen Ustave ter direktive 94/45/ES (evropski sveti delavcev), 98/59/ES (kolektivni odpusti), 2001/23/ES (prenos podjetij) in 2002/14/ES (splošni okvir za obveščanje in posvetovanje z delavci v Evropski skupnosti).

*Člen 28 ⁽³⁾***Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepov**

Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se in sklepati kolektivne pogodbe na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.

⁽¹⁾ II-86. člen Ustave.

⁽²⁾ II-87. člen Ustave.

⁽³⁾ II-88. člen Ustave.

Pojasnilo

Ta člen temelji na členu 6 Evropske socialne listine in na Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev (točki 12 in 14). Pravico do kolektivnih ukrepov je Evropsko sodišče za človekove pravice priznalo kot enega izmed elementov pravic sindikatov, ki jih določa 11. člen EKČP. Glede ustreznih ravni, na katerih lahko potekajo kolektivna pogajanja, glej razlago zgoraj navedenega člena. Načine in omejitve izvajanja kolektivnih ukrepov, vključno s stavko, določajo nacionalne zakonodaje in prakse, vključno z vprašanjem, ali se lahko hkrati izvaja v več državah članicah.

Člen 29 ⁽¹⁾

Pravica dostopa do služb za posredovanje zaposlitev

Vsakdo ima pravico brezplačnega dostopa do služb za posredovanje zaposlitev.

Pojasnilo

Ta člen temelji na členu 1(3) Evropske socialne listine in na točki 13 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev.

Člen 30 ⁽²⁾

Varstvo v primeru neupravičene odpustitve

Vsak delavec ima pravico do varstva pred neupravičeno odpustitvijo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Pojasnilo

Ta člen izhaja iz člena 24 Socialne listine (spremenjene). Glej tudi Direktivo 2001/23/ES v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij (UL L 82, 22.3.2001, str. 16) in Direktivo 80/987/EGS o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (UL L 283, 28.10.1980, str. 23).

Člen 31 ⁽³⁾

Pošteni in pravični delovni pogoji

1. Vsak delavec ima pravico do zdravih in varnih delovnih pogojev ter delovnih pogojev, ki spoštujejo njegovo dostojanstvo.
2. Vsak delavec ima pravico do omejenega delovnega časa, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta.

⁽¹⁾ II-89. člen Ustave.

⁽²⁾ II-90. člen Ustave.

⁽³⁾ II-91. člen Ustave.

Pojasnilo

1. Prvi odstavek tega člena temelji na Direktivi 89/391/EGS o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (UL L 183, 29.6.1989, str. 13). Izhaja tudi iz člena 3 Socialne listine in točke 19 iz Listine Skupnosti o pravicah delavcev ter, glede dostojanstva pri delu, iz člena 26 Socialne listine (spremenjene). Izraz „delovni pogoji“ je treba razumeti v smislu III-213. člena.

2. Drugi odstavek temelji na Direktivi 93/104/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 307, 13.12.1993, str. 18) in členu 2 Evropske socialne listine in na točki 8 Listine Skupnosti o pravicah delavcev.

Člen 32 ⁽¹⁾**Prepoved dela otrok in varstvo mladih pri delu**

Delo otrok je prepovedano. Ne glede na pravila, ki so za mlade ugodnejša, in razen v primerih omejenih izjem najnižja starost za zaposlitev ne sme biti nižja od starosti za dokončanje obveznega šolanja.

Zaposlenim mladim je treba zagotoviti delovne pogoje, primerne njihovi starosti, in jih zaščititi pred gospodarskim izkoriščanjem in kakršnim koli delom, ki bi lahko škodovalo njihovi varnosti, zdravju ali telesnemu, duševnemu, moralnemu ali socialnemu razvoju ali ki bi lahko ogrozilo njihovo vzgojo.

Pojasnilo

Ta člen temelji na Direktivi 94/33/ES o varstvu mladih ljudi pri delu (UL L 216, 20.8.1994, str. 12), členu 7 Evropske socialne listine in na točkah 20 do 23 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev.

Člen 33 ⁽²⁾**Družinsko in poklicno življenje**

1. Družina uživa pravno, ekonomsko in socialno varstvo.

2. Za usklajitev družinskega in poklicnega življenja ima vsakdo pravico do varstva pred odpustitvijo zaradi materinstva ter pravico do plačanega porodniškega in starševskega dopusta ob rojstvu ali posvojitvi otroka.

Pojasnilo

Prvi odstavek člena 33 ⁽²⁾ temelji na členu 16 Evropske Socialne listine.

⁽¹⁾ II-92. člen Ustave.

⁽²⁾ II-93. člen Ustave.

Drugi odstavek izhaja iz Direktive Sveta 92/85/EGS o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo in Direktive 96/34/ES o okvirnem sporazumu o starševskem dopustu, sklenjenem med UNICE, CEEP in ETUC. Temelji tudi na členu 8 (zaščita materinstva) Evropske socialne listine in izhaja iz člena 27 (pravica delavcev z družinskimi obveznostmi do enakih možnosti in enakega obravnavanja) Socialne listine (spremenjene). „Materinstvo“ je obdobje od spočetja do prenehanja dojenja.

Člen 34 ⁽¹⁾

Socialna varnost in socialna pomoč

1. Unija priznava in spoštuje pravico dostopa do dajatev socialne varnosti in socialnih služb, ki nudijo varstvo v primerih, kot so materinstvo, bolezni, nesreče pri delu, odvisnost ali starost ter v primeru izgube zaposlitve v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.
2. Vsakdo, ki v Uniji zakonito prebiva in zakonito spreminja prebivališče, ima pravico do dajatev socialne varnosti in socialnih ugodnosti v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.
3. V boju proti socialni izključenosti in revščini Unija priznava in spoštuje pravico do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, ki naj zagotovita dostojno življenje za vse, ki nimajo zadostnih sredstev, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

Pojasnilo

Načelo iz prvega odstavka člena 34 ⁽¹⁾ temelji na členih 137 in 140 Pogodbe ES, ki se sedaj nadomestita s III-210. in III-213. členom, ter na členu 12 Evropske socialne listine in členu 10 Listine Skupnosti o pravicah delavcev. Unija ga mora spoštovati pri izvajanju pristojnosti, ki so ji dodeljene s III-210. in III-213. členom. Sklicevanje na storitve socialnega skrbstva se nanaša na primere, v katerih so bile takšne storitve vzpostavljene z namenom zagotoviti določene prednosti, vendar to ne pomeni, da je treba takšne storitve uvesti, če ne obstajajo. „Materinstvo“ je treba razumeti enako kot v prejšnjem členu.

Drugi odstavek temelji na členih 12(4) in 13(4) Evropske socialne listine in točki 2 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev ter odraža pravila, ki izhajajo iz Uredbe št. 1408/71 in Uredbe št. 1612/68.

Tretji odstavek izhaja iz člena 13 Evropske socialne listine in členov 30 in 31 Socialne listine (spremenjene) ter točke 10 Listine Skupnosti. Unija ga mora spoštovati v okviru politik, ki temeljijo na III-210. členu.

⁽¹⁾ II-94. člen Ustave.

Člen 35 ⁽¹⁾

Varovanje zdravja

Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredeljevanju izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

Pojasnilo

Načela iz tega člena temeljijo na členu 152 Pogodbe ES, ki se sedaj nadomesti s III-278. členom Ustave, ter na členih 11 in 13 Evropske socialne listine. Drugi stavek člena ustreza prvemu odstavku III-278. člena.

Člen 36 ⁽²⁾

Dostop do služb splošnega gospodarskega pomena

Unija priznava in spoštuje dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, ki je v skladu z Ustavo določen v nacionalnih zakonodajah in običajih, s čimer pospešuje socialno in teritorialno povezanost Unije.

Pojasnilo

Ta člen je v celoti usklajen s III-122. členom in ne uvaja nove pravice. Določa le načelo, v skladu s katerim Unija spoštuje dostop do služb splošnega gospodarskega pomena, kakor predvidevajo nacionalne določbe, če so navedene določbe združljive s pravom Unije.

Člen 37 ⁽³⁾

Varstvo okolja

V politike Unije je treba vključevati visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.

Pojasnilo

Načela iz tega člena so nastala na podlagi členov 2, 6 in 174 Pogodbe ES, ki se sedaj nadomestijo s tretjim odstavkom I-3. člena, III-119. in III-233. členom.

Izhaja tudi iz določb nekaterih nacionalnih ustav.

⁽¹⁾ II-95. člen Ustave.

⁽²⁾ II-96. člen Ustave.

⁽³⁾ II-97. člen Ustave.

Člen 38 ⁽¹⁾

Varstvo potrošnikov

Politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov.

Pojasnilo

Načela iz tega člena so nastala na podlagi člena 153 Pogodbe ES, ki se sedaj nadomesti s III-235. členom Ustave.

NASLOV V

PRAVICE DRŽAVLJANOV

Člen 39 ⁽²⁾

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament

1. Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament.
2. Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem.

Pojasnilo

Člen 39 ⁽²⁾ se v skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽³⁾ uporablja pod pogoji, določenimi v I. in II. delu Ustave. Prvi odstavek člena 39 ⁽²⁾ ustreza pravici, zagotovljeni z drugim odstavkom I-10. člena Ustave (prim. tudi pravno podlago v III-126. členu za sprejetje podrobne ureditve za uresničevanje navedene pravice), drugi odstavek člena 39 pa ustreza I-20. členu Ustave. Drugi odstavek člena 39 ⁽²⁾ povzema osnovna načela volilnega sistema v demokratični državi.

Člen 40 ⁽⁴⁾

Pravica voliti in biti voljen na občinskih volitvah

Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah.

⁽¹⁾ II-98. člen Ustave.

⁽²⁾ II-99. člen Ustave.

⁽³⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽⁴⁾ II-100. člen Ustave.

Pojasnilo

Ta člen ustreza pravici iz drugega odstavka I-10. člena Ustave. (prim. tudi pravno podlago v III-126. členu za sprejetje podrobne ureditve za uresničevanje navedene pravice). V skladu z drugim odstavkom člena) 52 Listine ⁽¹⁾ se uporablja pod pogoji, določenimi v omenjenih členih I. in III. dela Ustave.

Člen 41 ⁽²⁾

Pravica do dobrega upravljanja

1. Vsakdo ima pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku.
2. Ta pravica vključuje predvsem:
 - a) pravico vsake osebe, da se izjasni pred sprejetjem kakršnega koli posamičnega ukrepa, ki jo prizadene;
 - b) pravico dostopa vsake osebe do svojega spisa, ob spoštovanju legitimnih interesov zaupnosti ter poklicne in poslovne tajnosti;
 - c) obveznost uprave, da svoje odločitve obrazloži.
3. Vsakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.
4. Vsakdo se lahko na institucije Unije obrne v enem od jezikov Ustave in mora prejeti odgovor v istem jeziku.

Pojasnilo

Člen 41 ⁽²⁾ temelji na obstoju Unije kot skupnosti, ki upošteva načela pravne države, katere značilnosti so se razvile v okviru sodne prakse, ki je med drugim utemeljila dobro upravljanje kot splošno pravno načelo (glej med drugim sodbo Sodišča z dne 31. marca 1992 v zadevi C-255/90 P, Burban [1992] PSES I-2253, in sodbe Sodišča prve stopnje z dne 18. septembra 1995 v zadevi T-167/94 Nölle [1995] PSES II-2589, in z dne 9. julija 1999 v zadevi T-231/97 New Europe Consulting in drugi [1999] PSES II-2403). Besedilo navedene pravice v prvih dveh odstavkih izhaja iz sodne prakse (sodba Sodišča z dne 15. oktobra 1987 v zadevi 222/86 Heylens [1987] PSES 4097, odstavek 15 obrazložitve, sodba z dne 18. oktobra 1989 v zadevi 374/87 Orkem [1989] PSES 3283, sodba z dne 21. novembra 1991 v zadevi C-269/90 TU München [1991] PSES I-5469, in sodbe Sodišča prve stopnje z dne 6. decembra 1994 v zadevi T-450/93 Lisrestal [1994] PSES II-1177, z dne 18. septembra 1995 v zadevi T-167/94 Nölle [1995] PSES II-258) in besedilo glede obveznosti navedbe razlogov izhaja iz člena 253 Pogodbe ES, ki se sedaj nadomesti z drugim odstavkom I-38. člena Ustave (prim. tudi pravno podlago v III-398. členu za sprejetje zakonodajnih aktov za odprto, učinkovito in neodvisno evropsko upravo).

⁽¹⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-101. člen Ustave.

Tretji odstavek povzema pravico, ki je sedaj zagotovljena s III-431. členom Ustave. Četrty odstavek povzema pravico, ki je sedaj zagotovljena s točko d) drugega odstavka II-10. člena in III-129. členom Ustave. V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ je treba navedene pravice uporabljati pod pogoji in v mejah, določenih s III. delom Ustave.

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva, ki je pomemben vidik tega vprašanja, je zagotovljena s členom 47 Listine ⁽²⁾.

Člen 42 ⁽³⁾

Pravica dostopa do dokumentov

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije ne glede na nosilec dokumenta.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena s tem členom, je bila povzeta iz člena 255 Pogodbe ES, na podlagi katerega je bila naknadno sprejeta Uredba 1049/2001. Evropska konvencija je to pravico razširila na dokumente institucij, organov in agencij v splošnem, ne glede na njihovo obliko (glej tretji odstavek I-50. člena Ustave). V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ se pravica dostopa do dokumentov uresničuje pod pogoji in omejitvami, iz tretjega odstavka I-50. člena in III-399. člena.

Člen 43 ⁽⁴⁾

Evropski varuh človekovih pravic

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico, da se obrne na evropskega varuha človekovih pravic glede nepravilnosti pri delovanju institucij, organov, uradov ali agencij Unije, razen glede Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena s tem členom, je pravica, zagotovljena s I-10. členom in III-335. členom Ustave. V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ se uporablja pod pogoji iz teh dveh členov.

⁽¹⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-107. člen Ustave.

⁽³⁾ II-102. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-103. člen Ustave.

Člen 44 ⁽¹⁾

Pravica do peticije

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena s tem členom, je pravica, zagotovljena s I-10. in III-334. členom Ustave. V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾ se uporablja pod pogoji iz teh dveh členov.

Člen 45 ⁽³⁾

Svoboda gibanja in prebivanja

1. Vsak državljan Unije ima pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.
2. Svoboda gibanja in prebivanja se lahko v skladu z Ustavo prizna državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju ene od držav članic.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena s prvim odstavkom, je pravica, zagotovljena s točko a) drugega odstavka I-10. člena Ustave (prim. tudi pravno podlago v III-125. členu; in sodbo Sodišča z dne 17. septembra 2002, C-413/99 Baumbast, [2002] PSES 709). V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽²⁾ se uporablja pod pogoji in v mejah, določenih v III. delu Ustave.

Drugi odstavek se nanaša na pristojnost, dodeljeno Uniji s III-265. do III-267. členom Ustave. Dodelitev te pravice je zato odvisna od institucij, ki izvajajo to pristojnost.

Člen 46 ⁽⁴⁾

Diplomatska in konzularna zaščita

Vsak državljan Unije ima na območju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima svojega predstavništva, pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji kakršni veljajo za državljana te države.

⁽¹⁾ II-104. člen Ustave.

⁽²⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽³⁾ II-105. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-106. člen Ustave.

Pojasnilo

Pravica, zagotovljena s tem členom, je pravica, zagotovljena z I-10. členom Ustave (prim. tudi pravno podlago v III-127. členu Ustave). V skladu z drugim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ se uporablja pod pogoji iz teh členov.

NASLOV VI

SODNO VARSTVO

Člen 47 ⁽²⁾

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

Osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, se odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva.

Pojasnilo

Prvi odstavek temelji na 13. členu EKČP:

„Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.“

Vendar pa je varstvo v okviru prava Unije širše, saj zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem. Sodišče je v svoji sodbi z dne 15. maja 1986 navedeno pravico utemeljilo kot splošno načelo prava Unije (zadeva 222/84 Johnston [1986] PSES 1651; glej tudi sodbo z dne 15. oktobra 1987, zadeva 222/86 Heylens [1987] PSES 4097 in sodbo z dne 3. decembra 1992, zadeva C-97/91 Borelli [1992] PSES I-6313). Po mnenju Sodišča se navedeno splošno načelo prava Unije uporablja tudi za države članice pri njihovem izvajanju prava Unije. Vključitev te sodne prakse v Listino ni bila namenjena spremembi sistema sodnega nadzora, določenega v pogodbah, zlasti ne pravil o dopustnosti neposrednih tožb pred Sodiščem Evropske unije. Evropska konvencija je preučila sistem sodnega nadzora Unije, vključno s pravili o dopustnosti, ter ga potrdila in hkrati spremenila nekatere njegove vidike, kot je prikazano v III-353. do III-381. členu Ustave, in zlasti v četrtem odstavku III-365. člena Ustave. Člen 47 ⁽²⁾ se uporablja za institucije Unije in države članice pri njihovem izvajanju prava Unije in velja za vse pravice, zagotovljene s pravom Unije.

⁽¹⁾ Drugi odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-107. člen Ustave.

Drugi odstavek ustreza prvemu odstavku 6. člena EKČP, ki se glasi:

„Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. Sodba mora biti izrečena javno, toda tisk in javnost sta lahko izločena iz sojenja deloma ali v celoti v interesu morale, javnega reda ali državne varnosti, če to v demokratični družbi zahtevajo koristi mladoletnikov ali varovanje zasebnega življenja strank, pa tudi tedaj, kadar bi po mnenju sodišča zaradi posebnih okoliščin javnost sojenja škodovala interesom pravičnosti.“

V pravu Unije pravica do poštene obravnave ni omejena na spore, ki se nanašajo na pravice in obveznosti civilnega prava. To je ena od posledic dejstva, da je Unija skupnost, ki temelji na načelih pravne države, kot navaja Sodišče v zadevi 294/83, „Les Verts“ proti Evropskemu parlamentu (sodba z dne 23. aprila 1986, [1988] PSES 1339). Kljub temu se jamstva, zagotovljena z EKČP, v vseh pogledih, razen glede njihovega področja uporabe, uporabljajo na podoben način za Unijo.

V zvezi s tretjim odstavkom je treba opozoriti na dejstvo, da je v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice potrebno poskrbeti za pravno pomoč, če bi bilo v primeru, da takšne pomoči ni, nemogoče zagotoviti učinkovito pravno sredstvo (sodba EKČP z dne 9. 10. 1979, Airey, serija A, zvezek 32, 11). Obstaja tudi sistem pravne pomoči za zadeve, ki so na Sodišču Evropske unije.

Člen 48 ⁽¹⁾

Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe

1. Obdolženec velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom.
2. Vsakemu obdolžencu je zagotovljena pravica do obrambe.

Pojasnilo

Člen 48 ⁽¹⁾ je enak drugemu in tretjemu odstavku 6. člena EKČP, ki se glasi:

- „2. Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njegova krivda.
3. Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, ima naslednje minimalne pravice:
 - a) da ga takoj in natančno seznanijo v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremeni;
 - b) da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe;

⁽¹⁾ II-108. člen Ustave.

- c) da se brani sam ali z zagovornikom po lastni izbiri ali če nima dovolj sredstev za plačilo zagovornika, da ga dobi brezplačno, če to zahtevajo interesi pravičnosti;
- d) da zaslišuje oziroma zahteva zaslišanje obremenilnih prič in da doseže navzočnost in zaslišanje razbremenilnih prič ob enakih pogojih, kot veljajo za obremenilne priče;
- e) da ima brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem“.

V skladu s tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ ima ta pravica enak pomen in področje uporabe kot pravica, zagotovljena z EKČP.

Člen 49 ⁽²⁾

Načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni

1. Nihče ne sme biti obsojen zaradi storitve ali opustitve za katero v času, ko je bila storjena, nacionalno ali mednarodno pravo ni določalo, da je kazniva. Prav tako se mu ne sme izreči težja kazen od tiste, ki je bila zagrožena v času storitve dejanja. Če je bilo v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.
2. Ta člen ne izključuje sojenja in kaznovanja osebe zaradi storitve ali opustitve, ki je bilo v času, ko je bila storjena, kazniva po splošnih načelih, ki jih priznava skupnost narodov.
3. Kazen ne sme biti nesorazmerna s kaznivim dejanjem.

Pojasnilo

Ta člen upošteva običajno pravilo o prepovedi retroaktivnosti zakonov in kazni. Dodano je bilo pravilo retroaktivnosti milejše kazenskega zakona, ki obstaja v številnih državah članicah in je podano v členu 15 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah.

V 7. členu EKČP je zapisano:

- „1. Nihče ne sme biti obsojen za katero koli dejanje, izvršeno s storitvijo ali opustitvijo, ki ni bilo določeno kot kaznivo dejanje po domačem ali po mednarodnem pravu v času, ko je bilo storjeno. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki jo je bilo mogoče izreči v času, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno.
2. Ta člen ni ovira za sojenje in kaznovanje oseb za kako storitev ali opustitev, ki je bila v času, ko je bila storjena, kazniva po splošnih pravnih načelih, ki jih priznavajo civilizirani narodi.“

⁽¹⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-109. člen Ustave.

V drugem odstavku se je črtala beseda „civilizirani“; to ne spreminja pomena tega odstavka, ki se nanaša predvsem na zločine zoper človeštvo. V skladu z tretjim odstavkom člena 52 Listine ⁽¹⁾ ima tukaj zagotovljena pravica torej enak pomen in področje uporabe kot pravica, zagotovljena z EKČP.

Tretji odstavek podaja splošno načelo sorazmernosti kazni in kaznivih dejanj, ki je utemeljeno z ustavnimi tradicijami, skupnimi vsem državam članicam, in s sodno prakso Sodišča Skupnosti.

Člen 50 ⁽²⁾

Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat

Nihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.

Pojasnilo

člen Protokola št. 7 k EKČP se glasi:

- „1. Pravosodni organi iste države ne smejo nikogar ne kazensko preganjati ne kaznovati za kaznivo dejanje, za katero je bil na podlagi zakona in v skladu s kazenskim postopkom te države s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.
2. Določbe prejšnjega odstavka ne preprečujejo obnove kazenskega postopka na podlagi zakona in skladno s kazenskim postopkom prizadete države, če obstajajo dokazi o novih ali na novo odkritih dejstvih ali pa če je v prejšnjih postopkih prišlo do bistvene napake, ki bi lahko vplivala na izid sojenja.
3. Določila tega člena se ne smejo derogirati s sklicevanjem na 15. člen Konvencije.“

Pravilo „non bis in idem“ se uporablja v pravu Unije (glej med obsežno sodno prakso sodbo z dne 5. maja 1966, zadevi 18/65 in 35/65, Gutmann proti Komisiji [1966] PSES 103 in za novejšo zadevo sodbo Sodišča prve stopnje z dne 20. aprila 1999, združene zadeve T-305/94 in druge, Limburgse Vinyl Maatschappij NV proti Komisiji [1999] PSES II-931). Pravilo o prepovedi kumulacije se nanaša na kumulacijo dveh kazni enake vrste, v tem primeru kazni, izrečene na kazenskem sodišču.

V skladu s členom 50 ⁽²⁾ se pravilo „non bis in idem“ ne uporablja zgolj v okviru pristojnosti ene države, temveč tudi v okviru pristojnosti več držav članic. To ustreza pravnemu redu v pravu Unije; glej člene 54 do 58 Schengenske konvencije in sodbo Sodišča z dne 11. februarja 2003, C-187/01 Gözütok, člen 7 Konvencije o varstvu finančnih interesov Skupnosti in člen 10 Konvencije o boju proti korupciji. Zelo omejene izjeme v navedenih konvencijah, ki državam članicam omogočajo izjemo od pravila „non bis in idem“, so določene s horizontalno klavzulo iz prvega odstavka člena 52 Listine ⁽³⁾ glede omejitev. Kar zadeva razmere iz 4. člena Protokola št. 7 EKČP, tj. uporabo načela v isti državi članici, ima zagotovljena pravica enak pomen in področje uporabe kot ustrezna pravica v EKČP.

⁽¹⁾ Tretji odstavek II-112. člena Ustave.

⁽²⁾ II-110. člen Ustave.

⁽³⁾ Prvi odstavek II-112. člena Ustave.

NASLOV VII

SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE

Člen 51 ⁽¹⁾**Področje uporabe**

1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v drugih delih Ustave.
2. Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije in ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije, pa tudi ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v drugih delih Ustave.

Pojasnilo

Namen člena 51 Listine ⁽¹⁾ je opredeliti področje uporabe Listine. Prizadeva si jasno določiti, da se Listina ob upoštevanju načela subsidiarnosti uporablja zlasti za institucije in organe Unije. Ta določba je bila sestavljena v skladu s členom 6(2) Pogodbe o Evropski uniji, ki od Unije zahteva, da upošteva temeljne pravice, in v skladu z mandatom, podeljenim v okviru Evropskega sveta v Kölnu. Izraz „institucije“ je utemeljen v I. delu Ustave. V Ustavi se izraz „organi, uradi in agencije“ navadno uporablja za označevanje vseh teles, ustanovljenih z Ustavo ali sekundarno zakonodajo (glej npr. I-50. ali I-51. člen Ustave).

V zvezi z državami članicami sodna praksa Sodišča nedvoumno določa, da je zahteva po spoštovanju temeljnih pravic, opredeljenih v okviru Unije, zavezujoča za države članice le tedaj, ko ukrepajo znotraj področja uporabe prava Unije (sodba z dne 13. julija 1989, zadeva 5/88 Wachauf [1989] PSES 2609; sodba z dne 18. junija 1991, ERT [1991] PSES I-2925; sodba z dne 18. decembra 1997 (C-309/96 Annibaldi [1997] PSES I-7493). Sodišče je potrdilo to sodno prakso pod naslednjimi pogoji: „Treba je tudi upoštevati, da so zahteve, ki izhajajo iz varstva temeljnih pravic v pravnem redu Skupnosti, zavezujoče tudi za države članice pri njihovem izvajanju pravil Skupnosti...“ (sodba z dne 13. aprila 2000, zadeva C-292/97, [2000] PSES 2737, odstavek 37 obrazložitve). Seveda se to pravilo, utemeljeno v tej listini, uporablja za centralne organe in regionalne ali lokalne organe ter za javne organizacije pri njihovem izvajanju prava Unije. Seveda se to pravilo, utemeljeno v tej listini, uporablja za centralne organe in regionalne ali lokalne organe ter za javne organizacije pri njihovem izvajanju prava Unije.

Drugi odstavek skupaj z drugim stavkom prvega odstavka potrjuje, da Listina ne more povzročiti širitve pristojnosti in nalog, ki so z drugimi deli Ustave dodeljene Uniji. Gre za to, da se izrecno navedejo logične posledice, nastale zaradi načela subsidiarnosti in zaradi dejstva, da ima Unija samo tiste pristojnosti, ki so ji bile dodeljene. Temeljne pravice, zagotovljene v Uniji, nimajo nikakršnih posledic, razen v okviru pristojnosti, določenih v I. in III. delu Ustave. Zato obveznost institucij Unije, da v skladu z drugim stavkom prvega odstavka spodbujajo načela, podana v Listini, lahko obstaja le v mejah teh pristojnosti.

⁽¹⁾ II-111. člen Ustave.

Drugi odstavek tudi potrjuje, da Listina ne more povzročiti širitve področja uporabe prava Unije preko njenih pristojnosti, določenih v drugih delih Ustave. Sodišče je že opredelilo to pravilo v zvezi s temeljnimi pravicami, ki štejejo kot del prava Unije (sodba z dne 17. februarja 1998, C-249/96 Grant, 1998 PSES I-621, odstavek 45 obrazložitve). V skladu s tem pravilom je samoumevno, da vključitev Listine v Ustavo ne more sama po sebi pomeniti širitve obsega ukrepov držav članic, ki štejejo kot „izvajanje prava Unije“ (v smislu prvega odstavka in zgoraj navedene sodne prakse).

Člen 52 ⁽¹⁾

Področje uporabe in razlaga pravic in načel

1. Kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, mora biti predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko izpolnjujejo cilje v splošnem interesu, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.
2. Pravice, ki jih priznava ta listina in ki urejajo določbe drugih delov Ustave, se uresničujejo v skladu s pogoji in v mejah, opredeljenih v teh delih.
3. Kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.
4. Kolikor so v tej listini priznane temeljne pravice, kot izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, je treba te pravice razlagati skladno s temi tradicijami.
5. Določbe te listine, v katerih so določena načela, se lahko izvajajo z akti institucij, organov, uradov in agencij Unije ter akti držav članic za izvajanje prava Unije v skladu z njihovimi pristojnostmi. Nanje se sme pred sodišči sklicevati samo pri razlagi teh aktov in pri odločanju o njihovi zakonitosti.
6. Nacionalne zakonodaje in običaji se morajo v celoti upoštevati v skladu s to listino.
7. Sodišča Unije in držav članic ustrezno upoštevajo pojasnila, pripravljena kot vodilo za razlago Listine o temeljnih pravicah.

⁽¹⁾ II-112. člen Ustave.

Pojasnilo

Namen člena 52 ⁽¹⁾ je opredeliti obseg pravic in načel Listine ter določiti pravila za njihovo razlago. Prvi odstavek obravnava podrobnosti glede omejevanja pravic. Besedilo temelji na sodni praksi Sodišča: „...skladno z ustaljeno sodno prakso Sodišča je mogoče uvesti omejitve pri uresničevanju temeljnih pravic, zlasti v okviru skupne ureditve trga, pod pogojem, da navedene omejitve dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, za katere se zavzema Skupnost, in da ne povzročajo glede na želeni cilj čezmernega in neutemeljenega motenja, ki bi ogrožalo samo bistvo navedenih pravic“ (sodba z dne 13. aprila 2000, zadeva C-292/97, odstavek 45 obrazložitve). Sklicevanje na splošne interese, ki jih priznava Unija, zajema cilje iz I-2 člena in druge interese, ki so zaščiteni s posebnimi določbami Ustave, na primer prvim odstavkom I-5. člena, tretjim odstavkom III-133. člena in III-154. ter III-436. členom.

Drugi odstavek se nanaša na pravice, ki jih že izrecno zagotavlja Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in priznava Listina in se sedaj nahajajo v drugih delih Ustave (predvsem pravice, ki izhajajo iz državljanstva Unije). Pojasnjuje, da za takšne pravice še nadalje veljajo pogoji in omejitve, ki se uporabljajo za pravo Unije, na katerem te pravice temeljijo, in ki so sedaj predvideni v I. in III. delu Ustave. Listina ne spreminja sistema pravic, ki so bile dodeljene s Pogodbo ES in so sedaj povzete v I. in III. delu Ustave.

Namen tretjega odstavka je zagotoviti potrebno usklajenost med Listino in EKČP z vzpostavitvijo pravila, da sta vsebina in obseg navedenih pravic, vključno z dovoljenimi omejitvami, enaka kot vsebina in pomen pravic, ki ju določa EKČP, kolikor pravice v tej listini ustrezajo tudi pravicam, zagotovljenim z EKČP. To zlasti pomeni, da mora zakonodajalec pri določanju omejitev navedenih pravic upoštevati enaka merila, določena s podrobno ureditvijo o omejitvah, podano v EKČP, ki tako postanejo veljavna za pravice, zajete v tem odstavku, ne da bi to škodilo avtonomiji prava Unije in Sodišča Evropske unije.

Sklicevanje na EKČP zajema Konvencijo in njene protokole. Vsebina in obseg zagotovljenih pravic nista določena le z besedilom navedenih aktov, temveč tudi s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča Evropske unije. Namen zadnjega stavka v odstavku je Uniji omogočiti, da zagotavlja širše varstvo. V vsakem primeru raven varstva, ki jo nudi Listina, ne sme biti nižja od ravni, ki jo zagotavlja EKČP.

Listina ne vpliva na možnost držav članic, da uporabijo 15. člen EKČP, ki dovoljuje razveljavitve pravic EKČP v primeru vojne ali ob drugi splošni nevarnosti, ki ogroža življenje naroda, če sprejmejo ukrepe na področju nacionalne obrambe v primeru vojne ali na področju vzdrževanja javnega reda in miru v skladu z njihovimi obveznostmi iz prvega odstavka I-5. člena, in III-131. ter III-262. člena Ustave.

Seznam pravic, za katere bi lahko v sedANJI fazi in brez izključitve razvoja na področju prava, zakonodaje in pogodb, veljalo, da ustrezajo pravicam v EKČP v smislu tega odstavka, je podan v nadaljevanju. Ne vključuje pravic, ki so dodane pravicam v EKČP.

1. Členi, katerih pomen in področje uporabe sta enaka kot pomen in področje uporabe ustreznih členov EKČP:

— člen 2 ⁽²⁾ ustreza 2. členu EKČP;

⁽¹⁾ II-112. člen Ustave.

⁽²⁾ II-62. člen Ustave.

- člen 4 ⁽¹⁾ ustreza 3. členu EKČP;
 - prvi in drugi odstavek člena 5 ⁽²⁾ ustrejata 4. členu EKČP;
 - člen 6 ⁽³⁾ ustreza 5. členu EKČP;
 - člen 7 ⁽⁴⁾ ustreza 8. členu EKČP;
 - prvi odstavek člena 10 ⁽⁵⁾ ustreza 9. členu EKČP;
 - člen 11 ⁽⁶⁾ ustreza 10. členu EKČP ne glede na omejitve, ki jih pravo Unije lahko naloži državam članicam glede pravice do uvedbe dogovora o izdaji dovoljenj iz tretjega stavka prvega odstavka 10. člena EKČP;
 - člen 17 ⁽⁷⁾ ustreza 1. členu Protokola k EKČP;
 - prvi odstavek člena 19 ⁽⁸⁾ ustreza 4. členu Protokola št. 4;
 - drugi odstavek člena 19 ⁽⁹⁾ ustreza 3. členu EKČP, kakor ga razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice;
 - člen 48 ⁽¹⁰⁾ ustreza drugemu in tretjemu odstavku 6. člena EKČP;
 - prvi odstavek (razen zadnjega stavka) in drugi odstavek člena 49 ⁽¹¹⁾ ustrejata 7. členu EKČP.
2. Členi, katerih pomen je sicer enak kot pomen ustreznih členov EKČP, njihovo področje uporabe pa širše:
- člen 9 ⁽¹²⁾ zajema enako področje kot 12. člen EKČP, vendar pa se njegovo področje uporabe lahko razširi na druge vrste poroke, če slednje predvideva nacionalna zakonodaja;

⁽¹⁾ II-64. člen Ustave.

⁽²⁾ II-65. člen Ustave.

⁽³⁾ II-66. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-67. člen Ustave.

⁽⁵⁾ II-70. člen Ustave.

⁽⁶⁾ II-71. člen Ustave.

⁽⁷⁾ II-77. člen Ustave.

⁽⁸⁾ II-79. člen Ustave.

⁽⁹⁾ II-79. člen Ustave.

⁽¹⁰⁾ II-108. člen Ustave.

⁽¹¹⁾ II-109. člen Ustave.

⁽¹²⁾ II-69. člen Ustave.

- prvi odstavek člena 12 ⁽¹⁾ ustreza 11. členu EKČP, vendar se njegovo področje uporabe razširi na raven Unije;
- prvi odstavek člena 14 ⁽²⁾ ustreza 2. členu Protokola k EKČP, vendar se njegovo področje uporabe razširi, tako da zajema dostop do poklicnega in nadaljnega usposabljanja;
- tretji odstavek člena 14 ⁽²⁾ ustreza 2. členu Protokola k EKČP, kar zadeva pravice staršev;
- drugi in tretji odstavek člena 47 ⁽³⁾ ustrežata prvemu odstavku 6. člena EKČP, vendar omejitev na odločanje o civilnih pravicah in obveznostih ali o kazenskih obtožbah ne velja, kar zadeva pravo Unije in njegovo izvajanje;
- člen 50 ⁽⁴⁾ ustreza 4. členu Protokola št. 7 k EKČP, vendar se njegovo področje uporabe razširi na raven Evropske unije med sodišča držav članic;
- končno se državljanke Evropske unije ne sme obravnavati kot tujce v okviru področja uporabe prava Unije, in sicer zaradi prepovedi vsakršne diskriminacije glede na državljanstvo. Zanje se omejitve, predvidene s 16. členom EKČP v zvezi s pravicami tujcev, v tem okviru ne uporabljajo.

Pravilo o razlagi, vsebovano v četrtem odstavku, temelji na besedilu člena 6(2) Pogodbe o Evropski uniji (prim. sedaj besedilo tretjega odstavka I-9. člena Ustave) in ustrezno upošteva pristop do skupnih ustavnih tradicij, ki mu sledi Sodišče (npr. sodba z dne 13. decembra 1979, zadeva 44/79 Hauer [1979] PSES 3727; sodba z dne 18. maja 1982, zadeva 155/79, AM&S, [1982] PSES 1575). Po tem pravilu je treba zadevne pravice iz Listine namesto s strogim pristopom „najnižjega skupnega imenovalca“ razlagati na način, ki nudi visoko raven varstva, ustrezno pravo Unije in skladno s skupnimi ustavnimi tradicijami.

Peti odstavek pojasnjuje razlikovanje v okviru Listine med „pravicami“ in „načeli“. V skladu s tem razlikovanjem je pravice posameznikov treba spoštovati, medtem ko je načela treba upoštevati (prvi odstavek člena 51 ⁽⁵⁾). Načela se lahko izvajajo z zakonodajnimi ali izvršilnimi akti (sprejetimi s strani Unije v skladu z njenimi pristojnostmi in s strani držav članic samo pri njihovem izvajanju prava Unije); za sodišča postanejo torej pomembna šele ob razlagi ali reviziji teh aktov. Vendar niso razlog za neposredne zahteve po pozitivnem ukrepanju institucij Unije ali organov držav članic. To je v skladu s sodno prakso Sodišča (prim. zlasti sodno prakso v zvezi s „previdnostnim načelom“ iz člena 174(2) PES (se nadomesti s III-233. členom Ustave), sodbo Sodišča prve stopnje z dne 11. septembra 2002, T-13/99, Pfizer proti Svetu, s številnimi sklicevanji na prejšnjo sodno prakso, in vrsto sodb v zvezi s členom 33 Pogodbe o ES glede načel kmetijskega prava, npr. sodba Sodišča C-265/85, Van den Berg, 1987 PSES 1155: ocena načela stabilizacije trga in legitimnih pričakovanj) in s pristopom v ustavnih sistemih držav članic

⁽¹⁾ II-72. člen Ustave.

⁽²⁾ II-74. člen Ustave.

⁽³⁾ II-107. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-110. člen Ustave.

⁽⁵⁾ II-111. člen Ustave.

do „načel“, zlasti na področju socialnega prava. Za ponazoritev, primeri, da se v Listini priznavajo načela, so členi 25, 26 in 37 ⁽¹⁾. V nekaterih primerih lahko člen Listine vsebuje značilnosti pravic in načel, kot npr. členi 23, 33 in 34 ⁽²⁾.

Šesti odstavek se nanaša na razne člene v Listini, ki se v duhu subsidiarnosti sklicujejo na nacionalne predpise in običaje.

Člen 53 ⁽³⁾

Raven varstva

Nobena določba te listine se ne sme razlagati kot omejevanje ali zoževanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih priznavajo pravo Unije, mednarodno pravo in mednarodni sporazumi, katerih pogodbenice so Unija ali vse države članice, predvsem Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ustave držav članic.

Pojasnilo

Namen te določbe je ohraniti raven varstva, ki jo na svojih področjih uporabe trenutno nudijo pravo Unije, nacionalno pravo in mednarodno pravo. EKČP se omenja zaradi njenega pomena.

Člen 54 ⁽⁴⁾

Prepoved zlorabe pravic

Nobene določbe te listine se ne sme razlagati, kot da podeljuje pravico opravljanja kakršne koli dejavnosti ali storitve kakršnega koli dejanja, katerega cilj bi bil odpraviti pravice in svoboščine, priznane v tej listini, ali jih omejiti bolj, kakor je predvideno v tej listini.

Pojasnilo

Ta člen ustreza 17. členu EKČP:

„Nobene določbe v tej Konvenciji ni mogoče razlagati tako, kot da vsebuje za katerokoli državo, skupino ali posameznika pravico do kakršenkoli dejavnosti ali dejanja, ki je usmerjeno h kršenju katerihkoli pravic ali svoboščin, ki so tu določene, ali k njihovem omejevanju v večjem obsegu, kot je določeno v tej Konvenciji.“

⁽¹⁾ II-85., II-86. in II-97. člen Ustave.

⁽²⁾ II-83., II-93. in II-94. člen Ustave.

⁽³⁾ II-113. člen Ustave.

⁽⁴⁾ II-114. člen Ustave.

13. Izjava o III-116. členu

Konferenca se strinja, da se Unija v svojih splošnih prizadevanjih za odpravo neenakosti med ženskami in moškimi v okviru svojih različnih politik trudi boriti proti vsem oblikam nasilja v družini. Države članice morajo sprejeti vse potrebne ukrepe za preprečevanje in kaznovanje teh kaznivih dejanj ter za podporo in zaščito žrtev.

14. Izjava o III-136. in III-267. členu

Kadar Konferenca meni, da bi osnutek evropskega zakona ali okvirnega zakona na podlagi drugega odstavka III-267. člena Ustave vplival na temeljne vidike sistema socialne varnosti države članice, vključno z njegovim področjem uporabe, stroški ali finančno strukturo, ali bi vplival na finančno uravnoteženost tega sistema, kot je določeno v drugem odstavku III-136. člena Ustave, se morajo interesi te države članice ustrezno upoštevati.

15. Izjava o III-160. in III-322. členu

Konferenca opozarja, da spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin pomeni predvsem posvečanje primerne pozornosti zaščiti in izvajanju procesnih pravic zadevnih posameznikov ali subjektov do predpisanega. Za ta namen in da se zagotovi temeljit pravni pregled odločitev, zaradi katerih so posamezniki ali subjekti izpostavljeni omejevalnim ukrepom, morajo take odločitve temeljiti na jasnih in razločnih merilih. Ta merila se morajo prilagoditi posebnim pogojem vsakega omejevalnega ukrepa posebej.

16. Izjava o točki c) drugega odstavka III-167. člena

Konferenca ugotavlja, da se določbe točke c) drugega odstavka III-167. člena Ustave razlagajo v skladu z obstoječo sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje glede uporabe določb o pomoči, dodeljeni nekaterim območjem Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije.

17. Izjava o III-184. členu

Konferenca v zvezi s III-184. členom Ustave potrjuje, da sta dvig potenciala rasti in zagotavljanje zdravega proračunskega stanja dva stebra, na katerih temelji gospodarska in proračunska politika Unije in držav članic. Pakt stabilnosti in rasti je pomemben instrument za doseg te ciljev.

Konferenca ponovno potrjuje svojo zavezanost določbam Pakta stabilnosti in rasti kot okviru za usklajevanje proračunskih politik v državah članicah Evropske unije.

Konferenca potrjuje, da je sistem, ki temelji na pravilih, najboljše zagotovilo za izpolnjevanje obveznosti in enakovredno obravnavanje vseh držav članic.

V tem okviru Konferenca nadalje ponovno potrjuje svojo zavezanost ciljem Lizbonske strategije: ustvarjanje novih delovnih mest, strukturna reforma in socialna povezanost.

Cilj Unije je doseči uravnoteženo gospodarsko rast in stabilnost cen. Gospodarske in proračunske politike morajo zato določiti ustrezne prednostne naloge glede gospodarskih reform, inovacij, konkurenčne sposobnosti ter krepitve zasebnih naložb in potrošnje v času šibke gospodarske rasti. To bi se moralo odraziti v usmeritvah proračunskih odločitev na nacionalni ravni in ravni Unije, zlasti s prestrukturiranjem javnofinančnih prihodkov in odhodkov, pri čemer se ohrani proračunska disciplina v skladu z Ustavo ter Paktom stabilnosti in rasti.

Proračunski in gospodarski izzivi, s katerimi se soočajo države članice, poudarjajo pomen zdrave proračunske politike v celotnem gospodarskem ciklu.

Konferenca se strinja, da države članice uporabljajo obdobja gospodarske oživitve dejavno, da bi utrdile javne finance in izboljšale svoj proračunski položaj. Cilj tega je postopoma doseči proračunski presežek v obdobju gospodarskega vzpona, ki ustvarja potreben manevrski prostor za soočanje z gospodarsko recesijo, in tako prispevati k dolgoročni uravnoteženosti javnih financ.

Države članice z zanimanjem pričakujejo morebitne predloge Komisije in nadaljnje prispevke držav članic v zvezi s krepitvijo in pojasnitvijo izvajanja Pakta stabilnosti in rasti. Države članice bodo sprejele vse potrebne ukrepe za dvig potenciala rasti svojega gospodarstva. Izboljšano usklajevanje gospodarske politike bi lahko prispevalo k uresničevanju tega cilja. Ta izjava ne vpliva na prihodnjo razpravo o Paktu stabilnosti in rasti.

18. Izjava o III-213. členu

Konferenca potrjuje, da politike, opisane v III-213. členu Ustave, spadajo večinoma v pristojnost držav članic. Ukrepi za spodbujanje in pospeševanje usklajevanja, ki jih je treba sprejeti na ravni Unije v skladu s tem členom, so dopolnilne narave. Njihov glavni namen je krepiti sodelovanje med državami članicami in ne usklajevanje nacionalnih sistemov. To ne bo vplivalo na jamstva in prakse, ki obstajajo v vsaki državi članici glede odgovornosti socialnih partnerjev.

Ta izjava ne vpliva na določbe Ustave, ki prenašajo pristojnost na Unijo, vključno na področju socialnih zadev.

19. Izjava o III-220. členu

Konferenca meni, da lahko sklicevanje na otoška območja iz III-220. člena Ustave vključuje tudi otoške države v celoti, če izpolnjujejo vse potrebne pogoje.

20. Izjava o III-243. členu

Konferenca ugotavlja, da se določbe III-243. člena Ustave uporabljajo v skladu z obstoječo prakso. Izraz „ukrepi potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve“ se razlaga v skladu z obstoječo sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje.

21. Izjava o III-248. členu

Konferenca se strinja, da bo delovanje Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja upoštevalo temeljne usmeritve in izbore raziskovalnih politik držav članic.

22. Izjava o III-256. členu

Konferenca meni, da III-256. člen Ustave ne vpliva na pravico držav članic, da sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev njihove oskrbe z energijo pod pogoji iz III-131. člena Ustave.

23. Izjava o drugem pododstavku prvega odstavka III-273. člena

Konferenca meni, da morajo evropski zakoni iz drugega pododstavka prvega odstavka III-273. člena Ustave upoštevati nacionalna pravila in običaje v zvezi z uvedbo kazenskih preiskav.

24. Izjava o III-296. členu

Konferenca izjavlja, da morajo takoj po podpisu Pogodbe o Ustavi za Evropo generalni sekretar Sveta, visoki predstavnik za skupno zunanjo in varnostno politiko, Komisija in države članice začeti pripravljalo delo za ustanovitev Evropske službe za zunanje politično delovanje.

25. Izjava o III-325. členu o pogajanjih in sklepanju mednarodnih sporazumov držav članic v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice

Konferenca potrjuje, da se lahko države članice pogajajo in sklepajo sporazume s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami na področjih iz 3., 4. in 5. oddelka IV. poglavja III. naslova III. dela, kolikor so ti sporazumi v skladu s pravom Unije.

26. Izjava o četrtem odstavku III-402. člena

Četrty odstavek III-402. člena Ustave predvideva, da če Svet ni sprejel evropskega zakona o novem finančnem okviru do izteka prejšnjega finančnega okvira, se zgornje meje in druge določbe, ki ustrezajo zadnjemu letu tega okvira, podaljšajo do sprejetja omenjenega zakona.

Konferenca izjavlja, da če Svet ni sprejel evropskega zakona o novem finančnem okviru do konca leta 2006 in kolikor Akt o pristopu z dne 16. aprila 2003 predvideva obdobje postopnega uvajanja za dodelitev odobrenih sredstev novim državam članicam, ki se zaključi v letu 2006, se dodelitev odobrenih sredstev z letom 2007 določi na podlagi takšnih meril, kakršna se uporabljajo za vse države članice.

27. Izjava o III-419. členu

Konferenca izjavlja, da lahko države članice ob prošnji za vzpostavitev okrepljenega sodelovanja navedejo, ali nameravajo že v tej fazi uporabiti določbe iz III-422. člena Ustave, ki predvideva možnost glasovanja s kvalificirano večino oziroma uporabo rednega zakonodajnega postopka.

28. Izjava o sedmem odstavku IV-440. člena

Visoke pogodbenice se strinjajo, da Evropski svet, ob uporabi sedmega odstavka IV-440. člena Ustave, sprejme evropski sklep, ki spreminja status Mayotte v odnosu do Unije, tako da postane to ozemlje najbolj oddaljena regija v smislu drugega odstavka IV-440. člena in III-424. člena Ustave, če francoske oblasti Evropski svet in Komisijo obvestijo, da to dovoljuje trenutni razvoj notranjega statusa otoka.

29. Izjava o drugem odstavku IV-448. člena

Konferenca meni, da možnost uradnega prevoda Pogodbe v jezikih iz drugega odstavka IV-448. člena Pogodbe, prispeva k izpolnjevanju cilja spoštovanja bogate kulturne in jezikovne raznolikosti Unije, kot je določeno v tretjem odstavku I-3. člena Ustave. V tej zvezi Konferenca potrjuje zavezanost Unije kulturni raznolikosti Evrope in posebno pozornost, ki jo bo še naprej namenjala tem in drugim jezikom.

Konferenca predlaga tistim državam članicam, ki želijo koristiti možnost iz drugega odstavka IV-448. člena Pogodbe, da v šestih mesecih po podpisu Pogodbe Svetu sporočijo jezik ali jezike, v katere bo prevedena ta pogodba.

30. **Izjava o ratifikaciji Pogodbe o Ustavi za Evropo**

Konferenca ugotavlja, da če bo Pogodbo o Ustavi za Evropo dve leti po njenem podpisu ratificiralo štiri petine držav članic, ena ali več držav članic pa bodo imele težave v postopku ratifikacije, se bo zadevo predalo Evropskemu svetu.

B. IZJAVE O PROTOKOLIH, PRILOŽENIH USTAVI

IZJAVE O PROTOKOLU O POGODBAH IN AKTIH O PRISTOPU KRALJEVINE DANSKE, IRSKE IN ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE, HELENSKE REPUBLIKE, KRALJEVINE ŠPANIJE IN PORTUGALSKE REPUBLIKE TER REPUBLIKE AVSTRIJE, REPUBLIKE FINSKE IN KRALJEVINE ŠVEDSKE

31. Izjava o Ålandskih otokih

Konferenca priznava, da je ureditev iz petega odstavka IV-440. člena Pogodbe, ki se uporablja za Ålandske otoke, vzpostavljena ob upoštevanju posebnega statusa, ki ga ti otoki uživajo po mednarodnem pravu.

V ta namen Konferenca poudarja, da so bile vključene posebne določbe v 5. oddelek 5. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

32. Izjava o Laponcih

Ob upoštevanju 60. in 61. člena Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske Konferenca priznava obveznosti in zaveze Švedske in Finske glede Laponcev po nacionalnem in mednarodnem pravu.

Konferenca ugotavlja, da sta se Švedska in Finska zavezali k ohranjanju in razvijanju sredstev za življenje, jezik, kulturo in načina življenja Laponcev in upošteva, da sta tradicionalna laponska kultura in preživetje odvisna od osnovnih gospodarskih dejavnosti, kakor je reja severne jelenjadi na območjih, ki jih tradicionalno naseljujejo Laponci.

V ta namen Konferenca poudarja, da so bile vključene posebne določbe v 6. oddelek V. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

IZJAVE O PROTOKOLU O POGODBI TER AKTU O PRISTOPU ČEŠKE REPUBLIKE, REPUBLIKE ESTONIJE, REPUBLIKE CIPER, REPUBLIKE LATVIJE, REPUBLIKE LITVE, REPUBLIKE MADŽARSKE, REPUBLIKE MALTE, REPUBLIKE POLJSKE, REPUBLIKE SLOVENIJE IN SLOVAŠKE REPUBLIKE

33. Izjava o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru

KONFERENCA –

ob sklicevanju na Skupno izjavo o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, priloženo Sklepni listini Pogodbe o pristopu Združenega kraljestva k Evropskim skupnostim, ki predvideva, da se bo ureditev, ki se uporablja za odnose med Evropsko gospodarsko skupnostjo in suverenima conama, opredelila v okviru aranžmajev med Skupnostjo in Republiko Ciper,

ob upoštevanju določb o suverenih conah iz Pogodbe o ustanovitvi Republike Ciper (v nadaljnjem besedilu „Pogodba o ustanovitvi“) in pripadajoče izmenjave not z dne 16. avgusta 1960,

upoštevajoč, da je eden izmed glavnih namenov izmenjave not med Vlado Združenega kraljestva in Vlado Republike Ciper o upravi suverenih con z dne 16. avgusta 1960 in priložene izjave Združenega kraljestva zavarovanje interesov oseb, ki prebivajo ali delajo v suverenih conah, in ob ugotovitvi, da morajo imeti omenjene osebe tako v možnem obsegu isto obravnavanje kot tiste, ki prebivajo ali delajo v Republiku Ciper,

upoštevajoč nadalje določbe Pogodbe o ustanovitvi carinske ureditve med suverenima conama in Republiko Ciper, predvsem tiste iz Priloge F omenjene pogodbe,

upoštevajoč tudi zavezo Združenega kraljestva, da ne bo postavljalo carinarnic ali drugih ovir na meji med suverenima conama in Republiko Ciper ter upoštevajoč aranžmaje, ki so bili sklenjeni na podlagi Pogodbe o ustanovitvi, v skladu s katerimi organi Republike Ciper v suverenih conah upravljajo s številnimi javnimi službami, vključno na področjih kmetijstva, carin in obdavčitve,

potrjujoč, da pristop Republike Ciper k Uniji ne sme vplivati na pravice in obveznosti sopogodbenic Pogodbe o ustanovitvi,

ob spoznanju potrebe uporabljati nekatere določbe Ustave in aktov Unije v suverenih conah in potrebe predvideti posebno ureditev glede izvajanja teh določb v suverenih conah

Poudarja, da so bile posebne določbe v ta namen vključene v III. naslovu drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike.

34. Izjava Komisije o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru

Komisija poudarja, da določbe prava Unije, ki se uporabljajo za suvereni coni v skladu s III. naslovom drugega dela Protokola o Pogodbi in Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike, vključujejo naslednje:

- a) Uredbo Sveta (ES) št. 3448/93 z dne 6. decembra 1993 o trgovinskih režimih za nekatero blago, pridobljeno s predelavo kmetijskih proizvodov;
- b) Uredbo Sveta (ES) št. 1260/1999 z dne 21. junija 1999 o splošnih določbah o Strukturnih skladih, v obsegu, kolikor to za financiranje ukrepov za razvoj podeželja v suverenih conah v okviru Jamstvenega oddelka EKUJS zahteva Uredba Sveta (ES) št. 1257/1999 z dne 17. maja 1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS).

35. Izjava o jedrski elektrarni Ignalina v Litvi

KONFERENCA –

ob izjavi, da je Unija pripravljena zagotavljati zadostno dodatno pomoč litovskim naporom pri razgradnji tudi po pristopu Litve k Evropski uniji, v obdobju do 2006 in tudi dlje, in ob upoštevanju, da se je Litva upoštevajoč ta izraz solidarnosti Unije zavezala, da bo zaprla Enoto 1 Jedrske elektrarne Ignalina pred letom 2005 in Enoto 2 do leta 2009,

ob spoznanju, da je razgradnja Jedrske elektrarne Ignalina z dvema reaktorjema tipa RBMK z močjo 1 500 MW, ki sta bila podedovana od bivše Sovjetske zveze, brez primere in predstavlja za Litvo izjemno finančno breme, ki je nesorazmerno velikosti in gospodarski moči države, in da se bo razgradnja nadaljevala prek trenutnega finančnega načrta, opredeljenega v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 6. maja 1999,

ob upoštevanju potrebe, da se sprejmejo izvedbene določbe o dodatni pomoči Unije za soočenje s posledicami zaprtja in razgradnje Jedrske elektrarne Ignalina,

ob upoštevanju, da bo Litva ob uporabi pomoči Unije posvetila potrebno pozornost regijam, ki jih zaprtje Jedrske elektrarne Ignalina najbolj prizadene,

ob izjavi, da se določeni ukrepi, ki se jih bo podpiralo z javno pomočjo, štejejo za združljive z notranjim trgov, kot na primer razgradnja Jedrske elektrarne Ignalina, sanacija okolja v skladu s pravnim redom in posodobitev obstoječih zmogljivosti proizvodnje elektrike, ki so potrebne za nadomestitev reaktorjev Jedrske elektrarne Ignalina po njihovem zaprtju –

Poudarja, da so bile posebne določbe v ta namen vključene v IV. naslov drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike.

36. Izjava o tranzitu oseb po kopnem med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije

KONFERENCA –

ob upoštevanju posebne situacije območja Kaliningrad Ruske federacije v okviru širitve Unije,

ob priznavanju obveznosti in zavez Litve glede pravnega reda, ki ustanavlja območje svobode, varnosti in pravice,

ob ugotovitvi, da mora Litva popolnoma uporabljati in izvajati pravni red Unije glede seznama držav, katerih državljani morajo imeti vizum za prestop zunanjih meja in tistih, katerih državljani so od teh zahtev izvzeti, kakor tudi pravni red Unije glede formata za vizum najkasneje od pristopa dalje,

ob spoznanju, da tranzit oseb po kopnem med območjem Kaliningrada in drugimi deli Ruske federacije po ozemlju Unije zadeva Unijo kot celoto in mora biti zato obravnavan kot tak ter ne sme imeti neugodnih posledic za Litvo,

ob upoštevanju odločitve, ki jo sprejme Svet o odstranitvi kontrol na notranjih mejah po tem, ko je preveril, da so potrebni pogoji v ta namen izpolnjeni,

odločeni pomagati Litvi pri izpolnjevanju pogojev za čim hitrejšo polno sodelovanje v območju Schengena brez notranjih meja –

Poudarja, da so bile posebne določbe v ta namen vključene v V. naslov drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike.

37. Izjava o enoti 1 in enoti 2 jedrske elektrarne Bohunice V1 na Slovaškem

KONFERENCA –

ob upoštevanju zaveze Slovaške o zaprtju Enote 1 in Enote 2 Jedrske elektrarne Bohunice V1 do konca leta 2006 oziroma leta 2008 in ob izjavi, da je Unija pripravljena zagotavljati finančno pomoč v podporo slovaškim naporom pri razgradnji, kot nadaljevanje predpristopne pomoči, načrtovane v okviru programa Phare, do leta 2006,

ob upoštevanju potrebe o sprejetju izvedbenih določb o nadaljnji pomoči Skupnosti –

Poudarja, da so bile posebne določbe v ta namen vključene v IX. naslov drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike.

38. Izjava o Cipru

KONFERENCA –

ponovno potrjujoč svojo zavezanost celoviti rešitvi ciprskega vprašanja skladno z zadevnimi resolucijami Varnostnega sveta Združenih narodov ter svojo podporo prizadevanjem generalnega sekretarja Združenih narodov v tej zvezi,

ob upoštevanju, da celovit dogovor o ciprskem vprašanju še ni bil dosežen,

ob upoštevanju, da je zato treba predvideti odložitev uporabe pravnega reda na tistih območjih Republike Ciper, kjer Vlada Republike Ciper ne izvršuje dejanskega nadzora,

ob upoštevanju, da se ta odložitev v primeru dogovora o ciprskem vprašanju prekine,

ob upoštevanju, da je Unija pripravljena sprejeti pogoje takega dogovora skladno z načeli, na katerih temelji Unija,

ob upoštevanju, da je treba določiti pogoje, pod katerimi se bodo zadevne določbe prava Unije uporabljale glede črte med zgoraj omenjenimi območji ter tako območji pod dejanskim nadzorom Vlade Republike Ciper kot tudi območjem Vzhodne suverene cone Združenega Kraljestva Velike Britanije in Severne Irske,

v želji, da bi imeli koristi od pristopa Cipra k Uniji vsi ciprski državljani in da bi predstavljal spodbudo za mir in spravo,

ob upoštevanju, da nič v X. naslovu drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike

Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike ne izključuje ukrepov, usmerjenih k temu cilju,

upoštevajoč, da takšni ukrepi ne vplivajo na uporabo pravnega reda, pod pogoji, določenimi v tem protokolu, v nobenem drugem delu Republike Ciper –

Poudarja, da so bile posebne določbe v ta namen vključene v X. naslov drugega dela Protokola o Pogodbi ter Aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike.

39. Izjava o Protokolu o stališču Danske

Konferenca ugotavlja, da glede na pravne akte, ki jih bo Svet sprejel sam ali skupaj z Evropskim parlamentom, ki vsebujejo določbe, ki se uporabljajo za Dansko, tako kot tudi določbe, ki se ne uporabljajo za Dansko, ker imajo pravno osnovo, za katero se uporablja I. del Protokola o stališču Danske, Danska izjavlja, da ne bo uporabila svoje glasovalne pravice, da bi preprečila sprejetje določb, ki se ne nanašajo na Dansko.

Poleg tega Konferenca ugotavlja, da na podlagi Izjave Konference o I-42. in III-231. členu Ustave Danska izjavlja, da bo dansko sodelovanje v tožbah ali pravnih aktih na podlagi I-43. in III-329. člena Ustave potekalo v skladu s I. in II. delom Protokola o stališču Danske.

40. Izjava o Protokolu o prehodnih določbah za institucije in organe Evropske unije

Skupno stališče, ki ga bodo sprejele države članice na konferencah o pristopu Romunije in/ali Bolgarije k Uniji o porazdelitvi sedežev v Evropskem parlamentu in ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu, bo naslednje:

1. Če bosta Romunija in/ali Bolgarija k Uniji pristopili pred začetkom veljavnosti sklepa Evropskega sveta iz drugega odstavka I-20. člena Ustave, bo razdelitev sedežev v Evropskem parlamentu v mandatnem obdobju 2004-2009 opravljena v skladu z naslednjo razpredelnico za Unijo 27 držav članic.

DRŽAVE ČLANICE	SEDEŽI V EP
Nemčija	99
Združeno kraljestvo	78
Francija	78
Italija	78
Španija	54

DRŽAVE ČLANICE	SEDEŽI V EP
Poljska	54
Romunija	35
Nizozemska	27
Grčija	24
Češka	24
Belgija	24
Madžarska	24
Portugalska	24
Švedska	19
Bolgarija	18
Avstrija	18
Slovaška	14
Danska	14
Finska	14
Irska	13
Litva	13
Latvija	9
Slovenija	7
Estonija	6
Ciper	6
Luksemburg	6
Malta	5
SKUPAJ	785

V Pogodbi o pristopu k Uniji bo ne glede na drugi odstavek I-20. člena Ustave zato predvideno, da lahko število poslancev Evropskega parlamenta za preostanek parlamentarnega mandata 2004-2009 začasno presega 750.

2. V drugem odstavku 2. člena Protokola o prehodnih določbah za institucije in organe Evropske unije je ponderiranje glasov Romunije in Bolgarije v Evropskem svetu in Svetu določeno na 14 oziroma 10.
3. Ob vsakem pristopu se prag iz Protokola o prehodnih določbah za institucije in organe Evropske unije izračuna po določbah iz tretjega odstavka 2. člena navedenega protokola.

41. Izjava o Italiji

Konferenca upošteva, da Protokol o Italiji, ki je bil leta 1957 priložen Pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, in kot je bil spremenjen od sprejema Pogodbe o Evropski uniji, določa:

„VISOKE POGODBENICE SO SE

v ŽELJI, da bi uredile nekatere posebne probleme, ki zadevajo Italijo,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k tej pogodbi:

DRŽAVE ČLANICE SKUPNOSTI

SE SEZNANIJO z dejstvom, da italijanska vlada izvaja desetletni program gospodarskega razvoja za uravnovešanje strukturnih neskladij italijanskega gospodarstva, zlasti z opremljanjem manj razvitih območij južne Italije in otokov ter z ustvarjanjem novih delovnih mest za odpravljanje brezposelnosti,

OPOZARJAJO na to, da so načela in cilje tega programa italijanske vlade preučile in odobrile organizacije za mednarodno sodelovanje, katerih članice so,

PRIZNAVAJO, da je doseganje ciljev italijanskega programa v njihovem skupnem interesu,

SE DOGOVORIJO, da z namenom olajšati italijanski vladi izpolnitev te naloge priporočijo institucijam Skupnosti uporabo vseh sredstev in postopkov iz te pogodbe, zlasti ustrezno uporabo sredstev Evropske investicijske banke in Evropskega socialnega sklada,

SO MNENJA, da bi morale institucije Skupnosti pri uporabi te pogodbe upoštevati obremenitve italijanskega gospodarstva v naslednjih letih in izkoristiti priložnost, da se prepreči ustvarjanje nevarnih napetosti, zlasti v plačilni bilanci ali ravni zaposlenosti, ki bi lahko ogrozile uporabo te pogodbe v Italiji,

PRIZNAVAJO, da je zlasti pri uporabi členov 109 h in 109 i treba zagotoviti, da ukrepi, ki se jih zahteva od italijanske vlade, ne ogrozijo izvajanja njenega programa gospodarskega razvoja in zviševanja življenjske ravni prebivalstva.“

IZJAVE DRŽAV ČLANIC

42. Izjava Kraljevine Nizozemske o I-55. členu

Kraljevina Nizozemska bo soglašala z evropskim sklepom iz četrtega odstavka I-55. člena Ustave, ko bo revizija evropskega zakona iz tretjega odstavka I-54. člena Ustave Nizozemski zagotovila zadovoljivo rešitev za njen pretirano negativen položaj kot neto plačnica v proračun Evropske unije.

43. Izjava Kraljevine Nizozemske o IV-440. členu

Kraljevina Nizozemska izjavlja, da bo pobuda za evropski sklep iz sedmega odstavka IV-440. člena Ustave, namenjena spremembi statusa Nizozemskih Antilov in/ali Arube v odnosu do Evropske unije, predložena na podlagi odločitve, sprejete v skladu s Statutom Kraljevine Nizozemske.

44. Izjava Zvezne republike Nemčije, Irske, Republike Madžarske, Republike Avstrije in Kraljevine Švedske

Nemčija, Irska, Madžarska, Avstrija in Švedska ugotavljajo, da temeljne določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo od začetka njene veljavnosti niso bile bistveno spremenjene in jih je treba posodobiti. Zato podpirajo zamisel o sklicu Konference predstavnikov vlad držav članic v najkrajšem možnem času.

45. Izjava Kraljevine Španije in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske

Pogodba o Ustavi za Evropo se uporablja za Gibraltar kot evropsko ozemlje, za katerega zunanje odnose je odgovorna država članica. To ne pomeni sprememb stališč zadevnih držav članic.

46. Izjava Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske o opredelitvi izraza „državljeni“

Združeno kraljestvo v zvezi s Pogodbo o Ustavi za Evropo ali Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ali s katerim koli aktom, ki izhaja iz navedenih pogodb ali v skladu s temi pogodbami ostaja v veljavi, ponovno poudarja izjavo z dne 31. decembra 1982 o opredelitvi izraza „državljeni“, izraz „državljeni britanskih odvisnih ozemelj“ se vedno razume kot „državljeni britanskih čezmorskih ozemelj“.

47. Izjava Kraljevine Španije o opredelitvi izraza „državljeni“

Španija ugotavlja, da je v skladu s I-8. členom Ustave vsak državljan države članice državljan Unije. Španija prav tako upošteva dejstvo, da v sedanji fazi evropske integracije, ki jo odraža Ustava, zgolj državljani držav članic uživajo posebne pravice, ki izhajajo iz evropskega državljanstva, razen če pravo Unije izrecno določa drugače. V tej zvezi Španija poudarja, da v skladu s I-20. in I-46. členom Ustave, Evropski parlament zastopa državljane Unije.”

48. Izjava Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske o volilni pravici za volitve v Evropski parlament

Združeno kraljestvo ugotavlja, da namen I-20. člena Pogodbe o Ustavi za Evropo ni spremeniti podlage volilne pravice za volitve v Evropski parlament.

49. Izjava Kraljevine Belgije o nacionalnih parlamentih

Belgija pojasnjuje, da v skladu z njenim ustavnim pravom, tako Dom predstavnikov in Senat Zveznega parlamenta kot tudi parlamentarne skupščine skupnosti in regij delujejo, na podlagi pristojnosti, ki jih izvaja Unija, kot sestavni deli nacionalnega parlamentarnega sistema ali kot domovi nacionalnega parlamenta.

50. Izjava Republike Latvije in Republike Madžarske o črkovanju imena enotne valute v Pogodbi o Ustavi za Evropo

Ne da bi to vplivalo na poenoteno črkovanje imena enotne valute Evropske unije v Pogodbi o Ustavi za Evropo, kakor je odtisnjeno na bankovcih in kovancih, Latvija in Madžarska izjavljata, da črkovanje imena enotne valute, vključno z njegovimi izpeljankami, ki se uporabljajo v latvijskem in madžarskem besedilu Pogodbe o Ustavi za Evropo, nikakor ne vpliva na obstoječa pravila latvijskega in madžarskega jezika.
